

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УСТАВНИ СУД

Б И Л Т Е Н

Број 1/2005

БЕОГРАД, 2005. године

БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ 1/2005

**Судска пракса
Уставни суд Републике Србије
тел: 011/363-1218
011/361-6377
Београд, Немањина 26**

ПРИРЕДИЛИ:

Љиљана Сарић, саветник Уставног суда

Александра Тојагић, стручни сарадник

број примерака: 100

С А Д Р Ж А Ј

страница

I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА ДОНЕТИХ У ПЕРИОДУ ОД 01.01.2005. ГОДИНЕ ДО 30.07.2005. ГОДИНЕ	1
1. Закони и други акти Народне скупштине.....	1
2. Уредбе и други акти републичких органа	115
3. Акти Народне банке Србије.....	137
4. Прописи градова и општина	145
а) Општина и град.....	147
б) Урбанизам	160
в) Грађевинско земљиште	175
г) Локални јавни приходи	203
д) Комунална делатност	211
ђ) Самодопринос	241
5. Општи акти предузећа, јавних предузећа, установа и организација	261
а) Радни односи	263
б) Стамбени односи	277
в) Предузећа, јавна предузећа и установе	295
г) Коморе, удружења и друге организације.....	302
6. Решења о покртању поступка	323
7. Извршење одлука Уставног суда - накнада штете	333
8. Сукоб надлежности.....	339
9. Остали акти.....	347
а) Није општи акт	349
б) Оцене у односу на закон који је престао да важи.....	353
в) Остало	355
II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ	361
III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР	367

I ИЗБОР ОДЛУКА, РЕШЕЊА И ЗАКЉУЧАКА ДОНЕТИХ У
ПЕРИОДУ ОД 01.01.2005. ГОДИНЕ ДО 30.07.2005. ГОДИНЕ

1. ЗАКОНИ И ДРУГИ
АКТИ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Закон о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02)

- члан 4. став 3. и члан 59. став 1. тачка 2)

Оспореном одредбом према којој запослени у државним органима и постављена лица не могу бити чланови органа политичких организација, законодавац је прекорачио уставна овлашћења из члана 12. Устава Републике Србије.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 4. став 3. и члана 59. став 1. тачка 2) у делу који гласи "чланство у органима политичких странака" Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02) нису у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 4. став 2. Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду поднете су иницијативе за покретање поступка за оцењивање уставности одредаба члана 4. ст. 2. и 3. Закона наведеног у изреци. Оспореном одредбом члана 4. став 2. Закона се, по мишљењу иницијатора, нарушава Уставом зајемчена слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања запослених лица у државним органима, као и једнакост грађана пред државним и другим органима, без обзира на политичко или друго уверење. У иницијативи се наводи да се наведеном одредбом врши неједнак третман три категорије радника у државним органима, с обзиром да се прописује забрана руковођења политичким убеђењима, њиховог изражавања и заступања за запослене у државним органима и постављена лица, али не и за именована лица. Оспореном одредбом члана 4. став 3. Закона је, по мишљењу иницијатора, утврђена селективна забрана чланства у органима политичких организација, опет само за запослене у државним органима и постављена лица, а не и за именована лица. На овај начин се, по схватању иницијатора, нарушавају Уставом зајемчене слободе и права човека и грађанина, али се не доприноси деполитизацији државних органа, с обзиром на неједнак третман свих категорија лица која се у њима налазе.

Уставни суд је, на основу члана 15. став 2. и члана 64. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Народној скупштини доставио поднете иницијативе на мишљење, односно решење о покретању поступка за оцењивање уставности оспорене одредбе члана 4. став 3. Закона на одговор, па како мишљење и одговор у остављеном року нису примљени, поступак је настављен.

Оспореним одредбама члана 4. ст. 2. и 3. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 49/99, 34/01 и 39/02) прописано је да се запослени у државним органима и постављена лица не могу у обављању својих послова руководити својим политичким убеђењима нити их могу изражавати и заступати (став 2.), и да запослени у

државним органима и постављена лица не могу бити чланови органа политичких организација (став 3.). Одредбама чл. 56. и 57. Закона утврђено је да су запослени у државним органима и постављена лица дисциплински одговорни за лакше и теже повреде радних обавеза и дужности, а одредбом члана 59. став 1. тачка 2. Закона, као тежа повреда радних обавеза и дужности предвиђено је чланство у органима политичких странака или изражавање и заступање политичких опредељења у обављању послова у државном органу.

Устав Републике Србије утврђује: да се лична, политичка, национална, економска, социјална, културна и друга права човека и грађанина јамче и признају Уставом (члан 3. став 2.); да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, а да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на политичко и друго уверење (члан 13.); да свако има право на рад, јамчи се слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању, а радно место и функција је свакоме под једнаким условима доступно (члан 35. ст. 1. и 2.); да је зајемчена слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања, с тим да је забрањено деловање које, између осталог, има за циљ кршење Уставом зајемчених слобода и права човека и грађанина (члан 44. ст. 1. и 2.); да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост (члан 72. став 1. тачка 2.).

Одредбама члана 3. Повеле о људским и мањинским правима и грађанским слободама, утврђено је да су сви пред законом једнаки и да је забрањена свака непосредна или посредна дискриминација, по било ком основу, па и по основу политичког или другог убеђења (ст. 1. и 3.).

Оцењујући уставност оспорене одредбе члана 4. став 2. Закона о радним односима у државним органима, којом је прописано да се запослени у државним органима и постављена лица не могу у обављању својих послова руководити политичким убеђењима, нити их могу изражавати и заступати, Уставни суд је оценио да је овом одредбом уређен начин поступања ових лица у обављању послова државних органа којим се не доводи у питање остваривање слободе политичког, синдикалног и другог организовања и деловања, нити општедруштвени интереси.

Оспореном одредбом члана 4. став 3. Закона, према којој запослени у државним органима и постављена лица не могу бити чланови органа политичких организација, законодавац је, по оцени Уставног суда, прекорачио уставно овлашћење да уреди начин остваривања појединих слобода и права и утврдио је услов за њихово остваривање. Уставни суд сматра да чланство у органу политичке организације не може бити разлог за ограничење зајемчене слободе рада, већ то може бити само одређено деловање које се састоји у изражавању и заступању политичких ставова у раду државних органа којима се угрожавају права и слободе других и општи друштвени интереси, а које може долазити и од лица које није члан органа политичке организације. Имајући у виду да се политичке организације оснивају и делују само на територијалном принципу, а да се начин поступања запослених у државним органима и постављених лица остварује на принципу професионалности и односи се на сва лица која се у тој ситуацији нађу, Уставни суд је оценио да су оспореном одредбом члана 4. став 3. Закона, чланови органа политичких

организација стављени у неравноправан положај у односу на остале запослене у државним органима и постављена лица, чиме је повређен уставни принцип једнакости грађана у правима и дужностима, без обзира на политичко уверење.

С обзиром на то да је оценио као неуставну одредбу члана 4. став 3. Закона о радним односима у државним органима, Уставни суд је утврдио и неуставност одредбе члана 59. став 1. тачка 2) Закона, којом је, између осталог, као тежа повреда радне обавезе предвиђено и чланство у органима политичких странака, јер је утврђивањем неуставности оспорене одредбе члана 4. став 3. Закона, престао основ за даље постојање одредбе о дисциплинској одговорности за њену повреду.

Полазећи од изнетог, а на основу одредаба члана 23. став 2, члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе члана 4. став 3. и члана 59. став 1. тачка 2) у делу који гласи "чланство у органима политичких странака" Закона из тачке 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-353/1995 од 14.04.2005.

("Службени гласник РС", број 49/2005)

Закон о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/00, 69/02, 57/03, 72/03 и 18/04)

- члан 59. став 1. тачка 2, члан 80, члан 82. ст. 1. до 4, чл. 83. и 84.
и члан 92. став 3.

Определџивање за један од могућих принципа изборног система и утврђивање низа конкретних решења која разрађују спровођење и остваривање изборног принципа који је у Закону опредељен није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози за утврђивање неуставности и не прихватају иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 59. став 1. тачка 2, члана 80, члана 82. ст. 1. до 4, чл. 83. и 84. и члана 92. став 3. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/2000, 69/2002, 57/2003, 72/2003 и 18/2004).

2. Одбацују се захтеви за оцену уставности чл. 4. и 81. и члана 82. став 5. Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за утврђивање неуставности чл. 81. до 83. Закона о избору народних посланика ("Службени гласник РС", бр. 35/2000, 69/2002, 57/2003, 72/2003 и 18/2004), а иницијативом поднетом овом Суду је захтевано покретање поступка за

утврђивање неуставности и члана 4, члана 59. став 1. тачка 2, чл. 80. и 84. и члана 92. став 3. Закона.

У иницијативи се истиче да се одредбом члана 4. Закона уводи пропорционални изборни систем и изборна листа, а одредбом члана 59. став 1. тачка 2. одређује садржина гласачког листића (назив изборне листе и лично име првог кандидата), чиме се одступа од Уставом утврђеног принципа непосредности избора. Такође, по мишљењу иницијатора, оспореним одредбама члана 80, члана 84. став 3. и члана 92. став 3. Закона "негира се изборна воља грађана, односно врши се избор без њиховог утицаја". Иницијатор наводи да, према оспореним одредбама Закона, од воље грађана зависи само број мандата који ће освојити одређена изборна листа, а не и ко ће бити посланик. Због тога су, како наводи иницијатор, наведене одредбе Закона у супротности са одредбама члана 2, члана 74. став 2. и члана 76. Устава, односно њима се повређују уставна начела о суверенитету грађана, непосредности избора и представљању грађана изборне јединице од стране народног посланика којег су изабрали.

У предлозима и иницијативи којима се оспоравају одредбе чл. 81. до 83. Закона истиче се да је противно Уставу да се гласови странака које нису добиле најмање 5% гласова од укупног броја бирача који су гласали расподељују другим странкама, како је то предвиђено наведеним члановима Закона. У предлозима се посебно наводи "да су добијени гласови неутуђиво право странака или коалиција" и да се "не може дозволити одузимање туђих гласова, јер би то била легализована крађа гласова бирача који су гласали за странке или коалиције које су добиле мање од 5% гласова".

Народна скупштина није доставила тражени одговор односно мишљење, па је Уставни суд, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Оспореним одредбама Закона прописано је: да се посланици бирају у Републици Србији, као једној изборној јединици, на основу листа политичких странака, страначких коалиција, других политичких организација и листа које предложи групе грађана и да се посланички мандати расподељују сразмерно броју добијених гласова (члан 4.); да гласачки листић, поред осталог, садржи и називе изборних листа, према редоследу утврђеном на збирној листи, са личним именом првог кандидата са листе (члан 59. став 1. тачка 2.); да свакој изборној листи припада број мандата који је сразмеран броју добијених гласова (члан 80); да у расподели мандата учествују само изборне листе које су добиле најмање 5% гласова од укупног броја гласова бирача који су гласали у изборној јединици (члан 81.); да републичка изборна комисија расподељује мандате применом система највећег количника (члан 82. став 1.); да се мандати који припадају одређеној изборној листи додељују кандидатима са те листе, у складу са одредбама Закона, а кад одређеној изборној листи припадне више мандата него што је на тој листи предложено кандидата за посланике, мандат се додељује изборној листи која има следећи највећи количник (члан 83.); да ће подносилац изборне листе, најкасније у року од десет дана од дана објављивања укупних резултата избора, доставити Републичкој изборној комисији податке о томе којим кандидатима са изборне листе се додељују добијени посланички мандати, у складу са одредбама Закона (члан 84. став 1.) и да, кад посланику престане мандат пре истека времена на које је изабран, а на изборној листи са које је посланик био изабран нема кандидата за које подносилац изборне листе

није добио мандат, мандат припада подносиоцу који има следећи највећи количник а за њега није добио мандат. (члан 92. став 3.).

Уставом Републике Србије утврђено је: да сувереност у Републици Србији припада свим грађанима Републике, а да грађани остварују сувереност референдумом, народном иницијативом и преко својих слободно изабраних представника (члан 2.); да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање слобода и права утврђују законом и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и у друге органе и изборна тела, а да су избори непосредни, бирачко право је опште и једнако, а гласање је тајно као и да кандидата за народног посланика и за друге органе и изборна тела може предложити политичка странка, друга политичка организација или група грађана (члан 42.); да се народни посланици бирају на непосредним изборима, тајним гласањем, као и да се избор и престанак мандата народних посланика и образовање изборних јединица уређује законом (члан 74. ст. 2. и 3.) и да народни посланик представља грађане изборне јединице у којој је изабран (члан 76.).

Уставни суд Републике Србије на седници од 4. јула 2002. године оцењивао је уставност члана 4. Закона о избору народних посланика у предмету ГУ-12/2001. Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности одредаба наведеног члана Закона у делу којим се предвиђа да се посланици бирају у Републици Србији као једној изборној јединици и на основу листа политичких странака, страначких коалиција, других политичких организација и листа које су предложиле групе грађана, јер је оценио да је одредбом члана 74. став 3. Устав оставио на диспозицију законодавцу да уреди питање изборних јединица. Да ли ће законодавац предвидети да Република Србија представља једну изборну јединицу или ће на територији Републике бити законом образовано више изборних јединица јесте, по оцени Уставног суда, овлашћење законодавца које је Уставом утврђено. Такође, Устав је дао овлашћење законодавцу да уреди конкретна питања избора посланика, па и питање да ли ће се њихов избор вршити на основу листа или не. Одређивањем, у члану 4. Закона, да ће се посланици бирати на основу листа политичких странака, страначких коалиција и других политичких организација као и листа које предложи групе грађана, законодавац је, по оцени Уставног суда, само уредио материју у оквиру овлашћења које му је Уставом одређено. Из наведених разлога, Уставни суд је оценио да члан 4. Закона о избору народних посланика у делу којим одређује Републику Србију као једну изборну јединицу односно у делу којим предвиђа да се посланици бирају на основу листа није несагласан са Уставом Републике Србије. Стога је захтев за оцену уставности члана 4. Закона Уставни суд, на основу члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио, јер је већ одлучивао о захтеву за оцену уставности наведене одредбе, а из нових навода и разлога не произлази да има основа за поновно одлучивање.

Уставни суд Републике Србије је одлуком донетом у предмету ГУ-178/2000 ("Службени гласник РС", број 52/2000) одбио предлоге за утврђивање неуставности члана 81. и члана 82. став 5. Закона, оцењујући да је прописивањем одређеног процента у расподели мандата у којима учествују изборне листе законодавац, сагласно уставним овлашћењима, уредио поступак избора народних посланика. Уставни суд је, том приликом, оценио да је

законодавац, полазећи од члана 74. Устава којим је, поред осталог, предвиђено да се избор и престанак мандата народних посланика уређује законом, уредио конкретна решења која се тичу начина и поступка избора, што је, по мишљењу Уставног суда, питање целисходности законског уређивања, и о томе Уставни суд, према члану 125. Устава, није овлашћен да одлучује. Стога је захтев за оцену уставности члана 81. и члана 82. став 5. Закона о избору народних посланика Уставни суд, на основу члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио, имајући у виду да је већ одлучивао о захтеву за оцену уставности наведених одредби, а из нових навода и разлога не произлази да има основа за поновно одлучивање.

Устав Републике Србије не одређује тип изборног система односно не опредељује се за пропорционално или већинско представништво. Чланом 74. ст. 2. и 3. Устава, поред осталог, утврђено је да се народни посланици бирају на непосредним изборима, тајним гласањем и да се избор и престанак мандата народних посланика уређује законом. Из уставне одредбе да се избор и престанак мандата народних посланика уређује законом произлази, по мишљењу Уставног суда, да се у оквиру тих питања законом може уредити и начин расподеле мандата, по листама или појединачно (већински или сразмерни изборни систем). Чланом 74. став 3. Устав је, по оцени Уставног суда, препустио Закону како опредељивање за један од могућих принципа изборног система, тако и утврђивање низа конкретних решења која разрађују спровођење и остваривање изборног принципа који је у Закону опредељен - садржину гласачког листића (члан 59. став 1. тачка 2.), начин утврђивања и објављивања резултата избора (чл. 80. до 84.) као и попуњавање упражњених посланичких места у случају када посланику престане мандат пре времена на које је изабран (члан 92. став 3.), па је законодавац оспореним одредбама Закона уредио друштвене односе односно материју која му на основу и у оквиру Уставом утврђених граница припада.

Оспорене одредбе Закона нису, по схватању Уставног суда, несагласне с Уставом ни у односу на Уставом утврђено начело непосредности избора (члан 2., члан 74. став 2. и члан 76. Устава). Пропорционални начин избора народних посланика који је предвиђен и уређен оспореним одредбама Закона и конкретна решења којима се тај принцип остварује у изборном процесу, не ограничава непосредност избора, с обзиром да бирачи сами непосредно, а не преко својих представника и сл., гласају за народне посланике у изборним јединицама, на основу изборних листа политичких странака, страначких коалиција, других политичких организација и листа које предложи групе грађана.

Поред тога, питања садржине гласачког листића, начина одређивања припадности броја мандата изборној листи, начина расподеле мандата народних посланика изборним листама прописивањем одређеног процента гласова од укупног броја бирача који су гласали у изборној јединици, начина и поступка доделе мандата кандидатима са изборне листе и начина и поступка попуњавања упражњених посланичких места у случају престанка мандата народном посланику пре истека времена на које је изабран, која су уређена оспореним одредбама Закона су, по оцени Уставног суда, питања целисходности законског уређивања о којима Уставни суд, према члану 125. Устава, није овлашћен да одлучује.

На основу изложеног, члана 46. тачка 9) и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука

("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-235/2002 од 17.02.2005.

("Службени гласник РС", број 35/2002)

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04)

- чл. 112. до 114.

Уређујући систем локалне самоуправе законодавац је могао и био овлашћен да уреди разлоге, овлашћења и поступак распуштања скупштине јединице локалне самоуправе, као и начин привременог остваривања функција скупштине јединице локалне самоуправе до конституисања нове скупштине.

Устави суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба чл. 112. до 114. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу одредаба Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцену уставности чл. 112. до 114. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04). У предлогу се наводи да оспорене одредбе Закона нису у сагласности с одредбама чл. 2, 7, 42, 70, 90, 113. до 117, 119. и 125. Устава Републике Србије. Уставност одредаба чл. 112. до 114. Закона предлагач оспорава јер сматра да се наведеним члановима Закона није могла утврдити надлежност Владе Републике Србије за распуштање скупштине јединице локалне самоуправе, већ је такво овлашћење требало да буде садржано у самом Уставу, а нарочито у члану 90. и чл. 115. до 117. Устава. Такође се посебно указује "да право на распуштање (скупштине јединице локалне самоуправе) није одређено ни у члановима 2, 7, 9, 42, 70, 71, 72, 73, 90, 94, 113. до 116, 119. и 122. Устава Републике Србије". Предлаже се да се обустави извршење решења донетих на основу чл. 112. до 114. Закона, уз образложење да је основ за обуставу извршења "у чињеници да би њиховим извршењем могле настати неотклоњиве штетне последице."

Законодавни одбор Народне скупштине Републике Србије у одговору истиче да су у члану 112. став 1. Закона о локалној самоуправи предвиђена два случаја, у потпуности објективизирана, када се скупштина јединице локалне самоуправе може распустити, и то ако скупштина на заседа дуже од три месеца и ако скупштина не донесе статут или буџет у року утврђеном законом. Ради се о изузетној ситуацији када представничко тело

јединице локалне самоуправе у одређеном временском периоду не заседа или није у стању да донесе статут, односно буџет али, и у тим случајевима, Влада Републике Србије није обавезна да донесе одлуку о распуштању, ако оцени да ће се у релативно кратком року превазићи тешкоће у функционисању скупштине, што је, по оцени Одбора, у складу са одредбом члана 113. став 2. Устава којом је утврђено да се систем локалне самоуправе уређује законом. Такође, Одбор истиче да се овлашћења Владе утврђена оспореним одредбама своде на извршавање закона у поступку и под условима предвиђеним самим законом.

Оспорене одредбе чл. 112 до 114. Закона предвиђају: да се скупштина јединице локалне самоуправе може распустити ако скупштина не заседа дуже од три месеца или не донесе статут или буџет у року утврђеном законом, као и у случају ако се не опозове председник општине у смислу члана 42. Закона, када је предлог за опозив поднела скупштина општине (члан 112.); да одлуку о распуштању скупштине јединице локалне самоуправе доноси Влада, на предлог министарства надлежног за послове локалне самоуправе, односно надлежног органа територијалне аутономије, да Влада констатује разлоге за распуштање скупштине утврђене у члану 112. Закона, као и да до конституисања скупштине јединице локалне самоуправе послове скупштине обавља привремени орган јединице локалне самоуправе од пет чланова који образује Влада (члан 113.); да, ако се у јединици локалне самоуправе не спроведу избори за одборнике, или се после спроведених избора не конституише скупштина у складу са законом у року од 60 дана од дана избора, Влада образује привремени орган који врши послове скупштине (члан 114.).

Уставом Републике Србије је утврђено: да је општина територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа (члан 7.); да извршна власт припада Влади (члан 9. став 3.); да Влада извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, да доноси одлуке за извршавање закона као и да обавља и друге послове у складу са Уставом и законом (члан 90. тач. 1, 2. и 10.); да је свако дужан се се придржава Устава и закона и да савесно и одговорно врши своју функцију (члан 53.); да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2.), као и да о пословима општине грађани одлучују референдумом и преко својих представника у скупштини општине, а скупштину општине чине одборници изабрани непосредним изборима, тајним гласањем (члан 116.).

Уставни суд је оценио да оспорене одредбе чл. 112. до 114. Закона о локалној самоуправи нису несагласне с Уставом, јер Уставом Републике Србије, у делу који се односи на локалну самоуправу (члан 113. до 117.) нису регулисана питања која се односе на разлоге, овлашћења, начин и поступак распуштања скупштине јединице локалне самоуправе. Устав је, само, чланом 113. став 2. утврдио да се систем локалне самоуправе уређује Законом, а, по оцени Уставног суда, уређујући систем локалне самоуправе законодавац је могао и био овлашћен да, у оквиру односа Републике и органа јединице локалне самоуправе као битног елемента система, уреди разлоге, овлашћења и поступак распуштања скупштине јединице локалне самоуправе као и начин привременог остваривања функција скупштине јединице локалне самоуправе, до конституисања нове скупштине, након непосредних избора које расписује председник Народне скупштине.

Оспорене одредбе чл. 112. до 114. Закона нису, по оцени Уставног суда, у несагласности са чланом 9. и 90. Устава. Наиме, Законом је могло да се, полазећи од положаја Владе утврђеног чланом 9. и чланом 90. тач. 1., 2. и 10.

Устава, предвиди овлашћење да Влада Републике Србије распушта скупштину јединице локалне самоуправе, односно образује привремени орган јединице локалне самоуправе, који ће на одређено време обављати послове скупштине јединице локалне самоуправе, као и да предузима и друге мере како би се привремено обезбедило задовољавање потреба грађана и остваривање њиховог права на локалну самоуправу, јер та овлашћења и мере, по својој правној природи, припадају домену извршне функције у систему поделе власти који је предвиђен у Уставу.

По схватању Уставног суда, оспорене одредбе чл. 112. до 114. Закона нису несагласне ни са чл. 2. и 7. Устава, јер се наведеним одредбама не повређују начело суверености грађана Републике Србије које они, поред осталог, остварују преко слободно изабраних представника (члан 2.) односно статус општине као територијалне јединице у којој се остварује локална самоуправа (члан 7. став 1.), већ се оспореним одредбама Закона само уређује начин и поступак отклањања разлога који су довели до нефункционисања скупштине јединице локалне самоуправе, као и облик вршења послова скупштине док се она не конституише, како би се, посредством непосредних избора, управо обезбедило остваривање начела утврђених у чл. 2. и 7. Устава.

Оспорене одредбе чл. 112. до 114. Закона о локалној самоуправи нису, по оцени Уставног суда, у несагласности са чл. 42, 70. и 125. Устава, с обзиром на садржину ових чланова Устава. Члан 42. се односи на изборно право грађана, чланом 70. је утврђено да права и дужности Републике Србије врше Уставом одређени републички органи, као и да су слободе и права човека и грађанина, једнакост пред законом, самосталност и једнак положај предузећа и других организација, основа и мера овлашћења и одговорности републичких органа, док је чланом 125. Устава утврђена надлежност Уставног суда.

Наводи предлагача да је овлашћење Владе за распуштање скупштине јединице локалне самоуправе требало унети у одредбе Устава које се односе на локалну самоуправу јесте питање које се тиче обима, садржине и предмета уставног уређивања и целисходности уставних решења, о којима Уставни суд, према члану 125. Устава није надлежан да одлучује.

С обзиром да је донео коначну одлуку, захтев да се обустави извршење појединачног акта или радње на основу чл. 112. до 114. Закона о локалној самоуправи, Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио.

На основу изложеног, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-305/2003 од 21.04.2003.

("Службени гласник РС", број 49/2003)

Закон о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/01 и 18/03)

- члан 2. тачка 2), члан 5. став 1. чл. 14. и 15, члан 16. ст. 2, 5. и 6, члан 19, члан 25. став 3, чл. 26. до 41, члан 41б, члан 42. ст. 1. и 3. чл. 44, 45, 49, 56, 64, члан 73. ст. 2. и 3. и члан 76.

Начин на који су оспореним одредбама регулисана питања услова и начина стицања, престанка и повраћаја права својине, информисања, начина продаје капитала и евидентирања и промета акција није несагласан с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози и не прихватају иницијативе за утврђивање неуставности одредаба члана 2. тачка 2), члана 5. став 1. чл. 14. и 15, члана 16. ст. 2, 5. и 6, члана 19, члана 25. став 3, чл. 26. до 41, члана 41б, члана 42. ст. 1. и 3. чл. 44, 45, 49. 56, 59, 64, члана 73. ст. 2. и 3. и члана 76. Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр 38/01 и 18/03).

2. Одбацују се захтеви за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу чл. 15, 45. и члана 49. став 2. Закона из тачке 1.

3. Одбацују се захтеви за оцену сагласности Закона о приватизацији са другим законима.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије упућено је више предлога и иницијатива за оцену уставности одредаба из тачке 1. изреке, као и члана 12. став 3, члана 20. став 4, члана 25а. став 2, члана 42. став 2. и члана 54. став 1. Закона о приватизацији. У предлозима и иницијативама се наводи да су оспорене одредбе Закона несагласне са чл. 12, 34, 55, 56, 58, 59, 61, 64. и 72. Устава Републике Србије, јер доводе у питање остваривање појединих уставних принципа и гарантованих права, као што су: право својине; повраћај национализованих непокретности; једнакост свих облика својине; право запослених да управљају у друштвеном предузећу; самосталност привредних субјеката у обављању делатности, и једнак положај у погледу услова привређивања.

Од Уставног суда је тражена и обустава извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу чл. 15, 45. и члана 49. став 2. оспореног Закона.

У представкама се тражи и оцена сагласности појединих одредаба оспореног Закона са Законом о предузећима, Законом о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, Законом о извршном поступку, Законом о облигационим односима и Законом о хартијама од вредности.

У одговорима Законодавног одбора Народне скупштине Републике Србије наводи се да су предмет Закона о приватизацији услови и поступак промене власништва друштвеног, односно државног капитала и да су оспорене одредбе Закона које уређују ову материју у складу са чл. 56. и 59. Устава. Истиче се да Законом није доведена у питање улога предузећа, као субјекта приватизације, нити њихов положај на тржишту, јер је предузеће овлашћено да по сопственој иницијативи покрене поступак и доноси релевантне одлуке у току спровођења поступка приватизације. Указује се да уставни принцип једнаке правне заштите свих облика својине, не подразумева забрану промене друштвене и државне својине у неки други облик својине и износи став да се у поступку приватизације мења власник капитала, а не и својинско право предузећа на непокретностима, које је предмет уписа у земљишну књигу. У

одговору су, поред наведених начелних ставова, изнети и разлози о уставности појединих оспорених одредаба Закона.

Уставни суд је, на основу члана 4. став 3. и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), донео Закључак о раздвајању поступка, па је за даље вођење поступка и одлучивања о уставности одредаба члана 12. став 3, члана 20. став 4, члана 25а став 2, члана 42. став 2. и члана 54. став 1. Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/01 и 18/03), формирао предмете IУ-166/05 и IУ-167/05.

Чланом 12. Устава Републике Србије прописано је да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом. Кад је то неопходно за остваривање поједних слобода и права, законом се може прописати начин њиховог остваривања. Одредба члана 34. став 1. Устава јамчи право својине, у складу с Уставом и слободу предузетништва.

Према члану 55. Устава, економско и социјално уређење заснива се на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на самосталности предузећа и свих других облика организовања; на управљању и присвајању по основу својине и рада, као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност. Држава има обавезу да подстиче повећање економског и социјалног благостања грађана -мерама развојне, економске и социјалне политике, под једнаким условима. Одредбе члана 56. ст. 1. и 2. Устава јамче друштвену, државну, приватну и задружну својину и друге облике својине и одређују да сви облици својине имају једнаку правну заштиту. Члан 57. став 1. Устава утврђује да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом. Члан 58. Устава одређује својину и рад као основе управљања и учешћа у одлучивању и утврђује да запослени управљају у друштвеном предузећу и учествују у управљању у другим врстама предузећа и другим организацијама у којима раде, односно у које улажу средства, у складу са законом и колективним уговором. Према члану 59. Устава, својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују се законом. Средства из друштвене и државне својине отуђују се по тржишним условима, у складу са законом.

Одредбе члана 64. ст. 1. и 2. Устава гарантују слободу размене робе и услуга, кретање капитала, односно слободу организовања предузећа и других организација, њихову самосталност у обављању делатности, повезивању и удруживању, исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, и одређују да за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу.

Према члану 72. став 1. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост; својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине; правни положај предузећа и других организација; економске и социјалне односе од општег интереса; основне циљеве и правце привредног развоја, политику и мере за усмеравање и подстицање развоја.

Оцењујући уставност оспорених одредаба Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/01 и 18/03), Уставни суд је утврдио следеће:

Према одредби члана 2. тачка 2) Закона, приватизација се заснива на начелу обезбеђења јавности. Члан 44. Закона предвиђа да субјекат

приватизације доноси одлуку о издавању акција без накнаде и јавним позивом обавештава запослене о томе, а да се јавни позив који садржи податке о датуму, времену и месту уписа акције, броју акција, номиналној вредности акција, као и друге податке у складу са одлуком о издавању акција без накнаде, објављује на огласној табли субјеката приватизације, у "Службеном гласнику Републике Србије" и једном дневном листу.

У иницијативама се наводи да оспореним одредбама Закона није у довољној мери обезбеђена јавност поступка приватизације, па је због необавештености велики број запослених пропустио рок за остваривање уставног права на акције без накнаде у субјекту приватизације у коме су радили. Износи се став да Законом треба прописати обавезу непосредног, личног обавештавања радника о року у коме се може поднети захтев за упис бесплатних акција, јер објављивање у "Службеном гласнику", огласној табли предузећа и дневном листу, није одговарајући начин информисања лица која су ван радног односа.

У одговору се наводи да је објављивањем јавног позива, који садржи податке о датуму, месту и року уписа акција, на огласној табли предузећа, дневном листу и "Службеном гласнику Републике Србије" на задовољавајући начин омогућено заинтересованим лицима (запосленим и пензионерима) да се благовремено обавесте и остваре своје право на стицање акција без накнаде. Истиче се да обезбеђивање јавности не значи и лично обавештавање, већ информисање о правима на начин који одговара конкретним условима.

Полазећи од напред наведених одредаба Устава, а нарочито одредби чл. 12, 58. и 59, Уставни суд је утврдио да право запослених на стицање акција без накнаде у субјекту приватизације није Уставом зајемчено право, већ право чија се садржина, обим и начин остваривања прописују законом, у оквиру овлашћења законодавца да уређује својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услове њиховог претварања у друге облике својине. У том смислу начин на који је оспореним одредбама Закона уређено информисање, односно обавештавање запослених и других заинтересованих лица о могућностима стицања акција без накнаде, саставни је део наведеног уставног овлашћења законодавног органа. О томе да ли је Законом предвиђени начин обавештавања примерен или Закон треба мењати и допуњавати новим решењима, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава. Наводи из иницијатива, којима се указује да пропуштање рокова има за последицу губитак права, не представљају основ за утврђивање неуставности, јер је прописивање рокова, као и њиховог дејства саставни део овлашћења за уређивање одређеног права.

Према оспореном члану 15. Закона, кад поступак приватизације обухвата имовину одузету од физичких и правних лица применом прописа о одузимању имовине на територији Републике Србије, а која је одређена посебним прописом којим се уређују питања везана за враћање имовине (у даљем тексту: национализована имовина), вредност те имовине биће надокнађена бившим власницима искључиво из новчаних средстава која за те намене обезбеђује Република Србија.

У представкама се наводи да је члан 15. Закона несагласан са чл. 11, 34, 55, 58, 61. и 63. Устава, јер омогућава правним лицима и државним органима да продају имовину, која је насилно одузета легитимним власницима применом "револуционарних комунистичких закона". Истиче се да је поступак приватизације уређен на штету бивших власника и њихових наследника, јер

ономогућава реституцију у натуралном облику, те да је повраћај одузете имовине, требало да претходи приватизацији друштвене, односно државне својине. Наводи се и то да одредба члана 15. Закона, иако предвиђа накнаду бившим власницима, не уређује критеријуме и параметре на основу којих ће се утврђивати вредност одузете имовине, нити утврђује рокове у којима ће се накнада исплатити.

У одговору се наводи да члан 15. Закона не лишава бивше власнике права својине на одређеној имовини, већ предвиђа обештећење за раније одузето право својине кроз материјалну надокнаду национализованих добара. Истиче се да је овакво законско решење целисходно, јер омогућава правичну накнаду бившим сопственицима одузетих непокретности, а стратешким партнерима као заинтересованим купцима капитала, гарантује правну сигурност. Наводи се да физички повраћај предузећа није могућ, нити би се такво законско решење могло спровести, јер предузећа у друштвеној својини, по структури и величини не одговарају предузећима одузетим по ранијим прописима, а физички повраћај предузећа био би неповољан и за бивше власнике, јер се већина тих предузећа налази у лошој пословној ситуацији због вишка радника и великих дугова. Указује се да продаја капитала омогућава формирање фонда, из кога се бивши власници национализоване имовине обештећују, у смислу члана 61. став 2. оспореног Закона.

Разматрајући уставност члана 15. Закона Уставни суд је утврдио да Уставом није извршена денационализација, није прописана обавеза законодавца да то учини, нити је утврђена забрана прописивања својинске промене те врсте. Члан 59. став 1. Устава утврђује надлежност законодавног органа да уреди својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услове под којима се та средства могу претварати у друге облике својине што, по оцени Суда, не искључује могућност да се приликом законског одређивања садржине својинских права на тим средствима и услова њиховог претварања у друге облике својине, предвиде и одређене посебности зависно од начина на који су та средства постала предмет друштвене, односно државне својине. У том смислу оспореним чланом 15. Закона установљава се обавеза државе да накнади вредност имовине, која је одузета власницима применом прописа о одузимању имовине на подручју Републике Србије, кад је та имовина обухваћена поступком приватизације. С обзиром на то да повраћај имовине одузете по ранијим прописима није Уставом гарантовано право, као и да према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, економске и социјалне односе од општег интереса, Суд је оценио да се, у оквиру наведених уставних овлашћења, законом могу уређивати услови и начин стицања, престанка, па и повраћаја права својине. Разлози оспоравања, према којима враћање одузете имовине не може бити предмет овог закона, већ закона о денационализацији, односно да оспорена законска одредба прејудицира решавање питања денационализације и реституције права на непокретности, не представљају основ за утврђивање несагласности члана 15. Закона с Уставом.

Члан 5. Закона, у оспореном ставу 1. одређује да је Агенција за приватизацију правно лице које продаје капитал, односно имовину и промовише, иницира, спроводи и контролише поступак приватизације, у складу са законом. Члан 14. Закона утврђивао је обавезу субјекта приватизације са друштвеним капиталом да у року од 4 године спроведе поступак приватизације, а у случају неиспуњења те обавезе, одређивао је да ће приватизацију спровести Агенција, у складу са законом. После измена извршених чланом 3. Закона о

изменама и допунама Закона, члан 14. Закона одређује да се приватизација друштвеног капитала спроводи најкасније у року од четири године од дана ступања на снагу овог закона. Члан 16. Закона одређује да је иницијатива за приватизацију акт субјекта приватизације којим се, у писменој форми, изражава намера за спровођење приватизације и прописује да се поступак приватизације може покренути и иницијативом министарства надлежног за послове приватизације и заинтересованих купаца, у ком случају је субјект приватизације дужан да у року од седам дана од дана пријема иницијативе за приватизацију достави проспект Агенцији (ст. 2, 5. и 6.). Члан 19. Закона утврђује обавезу реструктурирања субјекта приватизације чија се имовина не може продати методом јавног тендера или јавне аукције; дефинише појам реструктурирања, и овлашћује Агенцију да спроведе реструктурирање или да упути захтев субјекту приватизације да достави програм реструктурирања у року и на начин прописан Законом. Према оспореном члану 25. став 3. Закона, у субјекту приватизације који се реструктурира продаје се целокупан капитал или имовина.

Према наводима предлагача и иницијатора одредбама чл. 5, 14, 16, 19. и 25. Закона искључени су из поступка приватизације надлежни органи субјекта приватизације, и на тај начин је доведено у питање уставно начело самосталности предузећа, уставно јемство свих облика својине и њихове једнаке правне заштите, као и право запослених у друштвеним предузећима да учествују у управљању и одлучивању (чл. 55, 56. и 58. Устава). Истиче се да при уређивању услова и поступка промене власништва друштвеног, односно државног капитала законодавац није могао искључивати Уставом зајемчена права и принципе који одређују положај привредних субјеката, услове њиховог привређивања, право да самостално, слободно и под једнаким условима обављају привредне и друге делатности, као и да у оквиру тих права одлучују о трансформацији и продаји предузећа.

На разлоге оспоравања наведених законских одредаба, у одговору се наводи, да Устав не забрањује промену облика својина, као и да препушта законодавцу уређивање својинских права на средствима у друштвеној својини и услове под којима се она претварају у други облик својине. Истиче се да интенција Устава није била да сачува друштвену својину као трајан облик својине, већ управо супротно - да омогући претварање овог облика својине у друге облике, па стога члан 14. Закона није несагласан с Уставом. Наводи се да је одредба члана 16. став 5. Закона факултативног карактера, јер утврђује могућност да поступак приватизације покрене министарство у чијој је надлежности примена оспореног Закона и спровођење утврђене политике у области приватизације. У обављању тих послова надлежно министарство доноси планове приватизације, процењује неопходност промене власничке структуре у појединим правним субјектима и утврђује да ли постоји интерес стратешких инвеститора, па у оквиру тог овлашћења може покренути и иницијативу за приватизацију. На овај начин се доприноси ефикаснијем спровођењу поступка приватизације, а самосталност предузећа се операционализује законским решењима, према којима надлежни орган предузећа доноси програм приватизације и проценом утврђује распон вредности капитала и имовине. Такође се истиче да Закон утврђује овлашћења Агенције у циљу ефикаснијег спровођења поступка реструктурирања, а не у циљу одузимања аутономије субјекта који се реструктурира. Поступак реструктурирања из члана 19. Закона омогућава предузећима, која немају капитал, већ само имовину да се, уз подршку поверилаца, ревитализују и тако избегну отварање стечајног поступка, односно престанак рада предузећа, а

средства за обављање послова у вези са реструктурирањем предузећа обезбеђују се у буџету Републике Србије и из донација. Одредба члана 25. став 3. Закона, према наводима из одговора, представља изузетак од правила да се приватизује 70% капитала, и он се односи само на предузећа која остварују негативне резултате пословања, трајније су неспособна за плаћање обавеза или имају такву организациону структуру која онемогућава спровођење поступка приватизације. Пошто се ради о предузећима која, по правилу, имају само имовину, а немају капитал чији би се део могао пренети запосленима у виду бесплатних акција, оспореном законском одредбом није повређен принцип једнакости у стицању бесплатних акција, нити је ово право ускраћено радницима у предузећима која се реструктурирају, јер они то право остварују у складу са чланом 54. Закона.

Разматрајући наведене законске одредбе Уставни суд је утврдио да Устав гарантује постојање и заштиту друштвене својине, као и сваког другог облика својине (члан 56.), и овлашћује законодавни орган да утврђује садржину сваког облика права својине (члан 72. став 1. тачка 4.), с тим што посебно и изричито, кад је реч о друштвеној и државној својини, одређује да се законом уређују услови претварања тих облика својине у друге облике својине (члан 59.). Ова уставна овлашћења подразумевају право законодавног органа да уређује, али и да мења садржину права и обавеза који чине један облик својине тј. да одреди садржинску различитост облика својине. Уставне гаранције које се односе на својину и сваки њен облик, односе се на право својине са садржином која је уређена законом, а не ограничавају, нити спречавају промену законског уређивања појединих облика својине. Устав, по оцени Суда, не искључује могућност да се законом пропише обавеза спровођења поступка приватизације, нити је одлучивање о том питању Уставом опредељено као ствар воље појединачних субјеката који послују средствима у друштвеној својини.

Наведена уставна овлашћења, која држава врши преко законодавног и других органа, односно преко посебних организација које је за ту сврху законом основала, не могу се оспорити позивом на оне одредбе Устава које гарантују и штите права привредних субјеката по основу друштвене својине, јер се те гаранције остварују у оној мери коју држава одреди законом, вршећи уставно овлашћење да уређује садржину права рада средствима у друштвеној својини, што се односи на сва права и обавезе укључујући и управљачка права која их чине. У том смислу, Суд сматра да је право запослених да управљају у друштвеном предузећу акцесорно право, које се изводи из радног односа и уређује законом, а не право које се стиче непосредно на основу Устава. Законом утврђена садржина тог права подложна је промени и дели судбину главног права за које је везано - право рада средствима у друштвеној својини. Како се приватизацијом то главно право мења, то се мења и садржина права управљања која му је била својствена. Нова садржина управљачких права исказује се кроз законом утврђено овлашћење субјекта приватизације да својом иницијативом исту спроведе. Вршење тог овлашћења субјекта приватизације Законом није утврђено као диспозитивно и трајно, већ као обавезно и орочено, што није у супротности с Уставом, јер његове одредбе не искључују овлашћење државе да преко својих органа обезбеди спровођење поступка приватизације у случају да сам субјект то не учини, будући да је у питању интерес друштва који превазилази интерес појединачног субјекта приватизације. Овлашћење законодавца из члана 59. Устава, по оцени Суда, подразумева и право државе да процес приватизације орачи, односно да пропише рок као услов под којим се и на основу кога се одређена права и обавезе стичу или престају.

На основу изложених разлога Суд је оценио да оспорене одредбе чл. 5, 14. и 16. Закона не садрже повреду Устава, као и да су одредбе чл. 19. и 25. став 3. Закона, које уређују реструктурирање предузећа и продају целокупног капитала субјекта приватизације у том поступку, у сагласности са чланом 59. став 1. Устава.

Одредбе чл. 26. до 40. Закона о приватизацији уређују методе продаје капитала, односно имовине. Овим одредбама регулисан је поступак спровођења јавног тендера (чл. 26 до 33.) и јавне аукције (чл. 34 до 40.), права и обавезе учесника, односно потенцијалних купаца, овлашћење органа (Агенције и комисије) који спроводе приватизацију, право на приговор и органи који одлучују по приговору. Оспорене законске одредбе овлашћују Владу Републике Србије да ближе прописује поступак и начин продаје капитала и имовине методом јавног тендера и јавне аукције. Одредбе члана 41. Закона, као заједничке за оба метода, уређују питања која се односе на уговор о продаји капитала, односно имовине путем јавног тендера и јавне аукције и то: садржину, потписнике уговора (купац, субјект приватизације и Агенција); обавезу уплате средстава остварених од продаје капитала на рачун буџета Републике, и услове који претходе овери уговора у суду. Новелираним одредбама члана 41. Закона прописано је да уговор о продаји капитала потписују купац и Агенција.

Наведеним законским одредбама, по оцени предлагача, друштвена предузећа се на јединственом тржишту доводе у неравноправан положај, јер им је одузето право одлучивања о приватизацији, што је несагласно са чланом 59. Устава. Указује се да члан 31. Закона о приватизацији ограничава право субјекта приватизације да располаже средствима предузећа док траје јавни тендер, што је несагласно са чл. 55, 64. и 67. Устава, као и са чланом 58. Закона о предузећима.

Према наводима из одговора, овлашћења Агенције за приватизацију утврђена су одредбама чл. 26. до 41. Закона, јер се ради о компликованим начинима продаје капитала, односно имовине чије организовање мора бити поверено независној, специјализованој институцији, будући да субјекти приватизације нису технички и кадровски оспособљени да спроводе ове поступке. Истиче се да субјект приватизације није искључен из процеса приватизације, јер он у њему учествује непосредно или посредно, зависно од методе која се примењује. Агенција за приватизацију има јавна овлашћења, која је на њу пренела држава, па се у оквиру тих овлашћења она појављује као уговорна страна при закључивању уговора о продаји 70% друштвеног капитала и као субјект друштвеног надзора над извршењем уговора о продаји.

По оцени Уставног суда, уређивање начина продаје капитала у оквиру је наведених овлашћења законодавца из члана 59. Устава да прописује услове под којима се средства у друштвеној и државној својини могу претварати у друге облике својине, па стога нема основа за утврђивање неуставности чл. 26. до 41. оспореног Закона. Субјект приватизације није искључен из поступка продаје капитала, већ он у том поступку учествује непосредно или посредно, зависно од тога који метод се примењује, па стога нема повреде принципа самосталности и права на управљање из члана 55. Устава. Оспорени члан 31. Закона брисан је чланом 7. Закона о изменама и допунама Закона о приватизацији.

Одредбама члана 41б. Закона предвиђено је да се средства остварена од продаје капитала у поступку приватизације уплаћују на рачун Агенције; да се поменута средства, после измиривања трошкова продаје у

поступку приватизације, уплаћују на уплатни рачун буџета Републике Србије, као и да се трошковима продаје, сматрају издаци за ангажовање финансијских и правних саветника у поступку приватизације, накнаде за оглашавање јавних позива и других информација које су од значаја за спровођење поступка приватизације (које не сноси субјект приватизације у складу са Законом) и други трошкови.

Предлагачи наводе да је члан 41б. Закона несагласан са одредбама члана 69. Устава и износе мишљење да средства остварена од продаје имовине субјекта приватизације треба уплаћивати том субјекту, јер применом оспорених законских одредаба Република Србија обезбеђује само свој капитал који је имала у субјекту приватизације.

У одговору се наводи да је оспорена законска одредба у складу са чланом 69. Устава, јер се ради о јавним приходима који се исказују у буџету Републике Србије, те да се средства остварена од приватизације враћају привреди, односно субјектима приватизације кроз финансирање реструктурирања и развоја привреде, развоја инфраструктуре, локалне самоуправе, социјалне програме, заштиту животне средине и др. и то по принципу територијалне припадности. Истиче се да је приватизација промена власништва над капиталом и да до такве промене не би ни дошло кад би се средства од продаје враћала предузећу чији се капитал продаје.

Уставни суд је утврдио да су одредбе члана 41б. Закона у складу са одредбама члана 69. ст. 1. и 2. Устава, према коме се у буџету Републике Србије исказују сви њени приходи и расходи, а средства буџета се обезбеђују из пореза и других законом утврђених прихода. Неосновани су наводи предлагача да се повериоци у поступку приватизације доводе у неједнак положај, односно да се фаворизује држава као поверилац у одређеним субјектима приватизације, јер се одредбама члана 41б. Закона не уређују права и обавезе поверилаца, нити се Република Србија овде појављује као поверилац.

Чланом 56. Закона прописано је да трошкове поступка приватизације пред Агенцијом сноси субјект приватизације, а висину тих трошкова утврђује министар надлежан за послове приватизације.

Према наводима из одговора, субјект приватизације сноси само оне трошкове који се односе на послове из домена Агенције за приватизацију, док преостали трошкови поступка приватизације (ангажовање правних и финансијских саветника, израда потребне документације, програма приватизације и др.) не представљају обавезу субјекта приватизације. Наводи се да предузеће, као учесник у поступку приватизације, треба да сноси само део трошкова, односно оне трошкове који произлазе из карактера послова које, за потребе спровођења поступка приватизације, обавља Агенција.

По оцени Суда, регулисање трошкова поступка приватизације, у оквиру је уставног овлашћења законодавца да уређује услове претварања друштвене својине у друге облике својине. У смислу напред изложене оцене уставности одредаба члана 41б. Закона, које у оквиру прописивања начина дистрибуције средстава остварених продајом капитала, утврђују трошкове који се намирују, њихову структуру и намену, Суд сматра, да законодавац има овлашћење да пропише и обавезу субјекта приватизације да сноси део трошкова приватизације. Оцена целисходности, правичности и оправданости оваквог законског решења није у надлежности Уставног суда.

Одредбама члана 42. Закона уређен је пренос акција запосленима, као један од модела приватизације, тако што је предвиђено да се део капитала преноси запосленима у субјекту приватизације, без накнаде, у акцијама (став 1.).

Ово право се признаје и раније запосленом лицу, а лицем које је раније било запослено сматра се и пензионер (став 3.).

Иницијатори сматрају да одредбе члана 42. Закона, нису јасне и прецизне, па се због тога у примени ускраћује право наследника на стицање акција уколико раније запослени радник, у моменту оглашавања јавног уписа, није био жив. Истиче се да су права стечена радом, право својине и право наслеђивања Уставом зајемчена права, која се не могу законом ускратити.

Према наводима из одговора, чланом 42. став 3. Закона није повређено Уставом зајамчено право на наслеђивање, јер се може наследити само имовина коју је оставилац поседовао у моменту смрти. Уколико запослени у субјекту приватизације није извршио упис бесплатних акција по поступку прописаном Законом, он није стекао право које је подобно за наслеђивање.

Суд је утврдио да одредбе члана 42. Закона, које регулишу пренос акција запосленима, као један од облика преноса капитала без накнаде, обухватају запослене и раније запослене у субјекту приватизације укључујући и пензионере. Прописивање овог права за одређена лица, у границама је уставне надлежности законодавног органа да уређује садржину права и обавеза на средствима у друштвеној својини и услове под којима се она могу претварати у друге облике својине. Наследници лица, које за живота није остварило право на акције без накнаде, у истој су правној ситуацији као и сви остали грађани који не спадају у законом прописани круг лица из члана 42. Закона. Полазећи од чл. 59. и 72. Устава, Суд је утврдио да је законодавац био овлашћен да при уређивању поступка приватизације капитала друштвеног предузећа, предвиди учешће запослених у тој расподели, али и да одреди услове и начин остваривања тог права. Чињеница да се чланом 42. Закона то право не предвиђа и за наследнике запосленог, не представља основ за утврђивање несагласности те законске одредбе са чланом 34. Устава.

Одредбама чл. 45. и 49. Закона утврђује се износ капитала за стицање акција без накнаде у поступку приватизације. Кад је у питању приватизација методом јавне аукције, чланом 45. Закона био је одређен различит износ, зависно од тога у ком се року спроведе приватизација, а новелираном одредбом је утврђен јединствен износ од 30% капитала који се приватизује. У поступку приватизације методом јавног тендера оспорени члан 49. Закона одређује да се могу стицати акције без накнаде највише до 15% капитала који се приватизује; да запослени имају право на стицање акција без накнаде чија је укупна номинална вредност 200 ЕУРО у динарској противвредности за сваку пуну годину радног стажа, али не више од 35 година без обзира на рок у коме се спроводи приватизација, и да се акције које су преостале после продаје путем јавног тендера и преноса запосленима без накнаде, евидентирају у Приватизационом регистру.

Предлагачи наводе да су лимитирањем капитала који се одређује за стицање акција без накнаде, као и упућивањем на номиналну, а не тржишну вредност бесплатних акција, оштећени запослени у успешним фирмама који су годинама стицали друштвени капитал.

Одредбе чл. 45. и 49. Закона, према наводима из одговора, не повређују уставни принцип једнакости, јер су општи принципи за стицање акција без накнаде исти без обзира на модел приватизације, али је право запослених различито регулисано зависно од специфичности субјекта приватизације. С обзиром на то да се методом јавног тендера приватизују, по правилу, економски јача предузећа то је износ од 15% капитала за стицање акција без накнаде у овом случају знатно већи од 30% капитала за стицање

бесплатних акција у предузећима која се приватизују методом јавне аукције, будући да су то мала и средња предузећа па стога, најчешће, износ од 30% капитала није довољан да се поменута права остваре у потпуности, што доводи и до сразмерног смањења учешћа у стицању акција без накнаде (члан 50.).

Суд је утврдио да је одредбама чл. 45. и 49. Закона утврђен различит износ капитала за стицање акција без накнаде зависно од тога који се метод приватизације примењује у поступку продаје капитала. Одређивање дела капитала који ће се у поступку приватизације пренети на запослене у виду акција без накнаде, по оцени Суда у оквиру је уставног овлашћења законодавца да утврђује услове претварања друштвене својине у друге облике својине из члана 59. став 1. Устава. О томе да ли је утврђена висина капитала, која се преноси без накнаде, правична и одговарајућа, односно да ли је требало предвидети тржишну уместо номиналне вредности акција, питања су из домена целисходности и законодавне политике, о чему Уставни суд није надлежан да одлучује.

Одредбе члана 64. Закона утврђују новчане казне које се изричу субјекту приватизације, односно одговорном лицу за привредне преступе учињене у поступку приватизације повредом појединих одредаба Закона.

У представкама се, као разлог оспоравања, наводи да неуставност материјалних норми, и то чл. 16, 19, 26, 34, 41. и 41б. Закона, чини неуставним и норме о санкцијама за њихову повреду, које су садржане у члану 64. Закона.

Полазећи од тога да овлашћење законодавног органа да уређује односе подразумева прописивање не само диспозиције, него и санкције норме, а пошто је утврдио да одредабе чл. 16, 19, 26, 34, 41. и 41б. Закона нису несагласне с Уставом, Суд сматра да нема основа за утврђивање неуставности одредаба члана 64. Закона.

Члан 59. Закона прописује да је промет акција емитованих у поступку приватизације слободан на секундарном тржишту и да се одвија преко финансијске берзе. Члан 73. Закона одређује да је промет акција стечених по основу Закона о друштвеном капиталу, Закона о условима и поступку претварања друштвене својине у друге облике својине и Закона о својинској трансформацији слободан и да се врши преко финансијске берзе, али искључује могућност стављања у промет тих акција од дана ступања на снагу овог Закона, уколико подаци о стању акција предузећа нису усклађени са подацима из Централног регистра, односно Привременог регистра и обавезује предузећа да наведене податке ускладе у року од четири месеца од дана ступања на снагу овог закона. Члан 76. Закона прописује: формирање Привременог регистра акција у оквиру Агенције, до организовања Централног регистра; садржину Привременог регистра; овлашћење Привременог регистра да издаје исправе за упис података у књигу акционара субјекта приватизације, као и овлашћење надлежног министра да ближе прописује садржину и начин вођења Привременог регистра.

По мишљењу предлагача, члан 59. Закона доводи у питање уставно право слободног промета капитала. Одредбе чл. 73. и 76. Закона оспорене су истим разлозима које се односе на члан 44. Закона, а као повод оспоравања подносилац иницијативе наводи да је пропуштањем рока из јавног позива изгубио право на стицање акција без накнаде.

У одговору се наводи да члан 59. Закона не ограничава право слободе промета капитала из члана 64. став 1. Устава, већ уређује начин трговања акцијама, у циљу одржавања стабилности финансијског тржишта капитала и спречавања манипулативних радњи приликом формирања цена

акција из приватизације. Тим акцијама може се слободно трговати на секундарном тржишту одмах по издавању, а трговање није условљено ни у погледу броја акција које акционар нуди на продају, нити у погледу времена изношења на секундарно тржиште. Истиче се да је промет акција искључиво преко финансијске берзе правило у трговини акцијама из приватизације установљено у циљу стварања и развоја тржишта капитала и конкурентности, обезбеђења јавности и формирања продајне цене према тржишним условима. Берза се оснива, поред осталог и ради обезбеђења поштених и правичних принципа трговања, чиме се штите интереси учесника берзе, односно интереси власника чији се капитал продаје. Наводи се да су чланом 59. Закона о приватизацији обухваћене само акције које су пренете запосленима без накнаде или су стечене под повољнијим условима, а све у циљу промене власничке структуре предузећа. Према наводима из одговора одредбе чл. 73. и 76. Закона уређују питања која се односе, пре свега, на промет акција из "претходних приватизација" и евидентирање података о акцијама у Привременом регистру, па стога ове законске одредбе не утичу на остваривање права запослених по основу рада, односно положај запослених одређен чланом 55. Устава.

По оцени Суда, уставни основ за уређивање начина евидентирања и промета акција из чл. 59, 73. и 76. Закона, садржан је у одредбама члана 72. став 1. тачка 4. Устава, према којима Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе, правни положај предузећа и других организација, финансијски систем и систем у области тржишта. У оквиру ових уставних овлашћења законодавац је одредио слободан промет акција емитованих у поступку приватизације, али и обавезу да се промет акција одвија на законом организованом тржишту хартија од вредности, као и одређене услове и ограничења кад је у питању промет акција стечених по раније важећим прописима. Оспорено законско решење израз је економске политике државе у условима формирања тржишта капитала, а о целисходности таквог решења Уставни суд није надлежан да одлучује.

Пошто је Уставни суд донео коначну Одлуку о уставности чл. 15, 45. и члана 49. став 2. Закона о приватизацији, захтев за обуставу извршења појединчаних аката и радњи предузетих на основу тих законских одредаба се одбацује, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

О наводима подносиоца представке којим се указује на међусобну неусклађеност појединих законских одредаба и несагласност оспореног Закона са другим законима, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 19. став 1. тачка 1), члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је решио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-161/2001 од 10.03.2005.

("Службени гласник РС", број 30/2005)

Закон о осигурању ("Службени гласник РС", број 55/04)

- чл. 12, 13. и 236.

Уређивање и дефинисање послова добровољног пензијског и здравственог осигурања у оквиру је уставног овлашћења законодавног органа.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба чл. 12, 13. и 236. Закона о осигурању ("Службени гласник РС", број 55/2004).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцену уставности одредаба чл. 12, 13. и 236. Закона о осигурању ("Службени гласник РС", број 55/2004). У предлогу се наводи да је оспореним одредбама Закона дозвољено привредним субјектима да се баве пословима добровољног пензијског и добровољног здравственог осигурања који још увек нису уређени посебним законом, а ови видови осигурања дефинисани су као послови осигурања које друштва за осигурање обављају само на основу уговора. Предлагач сматра да је овакво законодавно уређивање супротно члану 40. Устава Републике Србије који даје могућност да грађани, поред права гарантованих обавезним здравственим и пензијским осигурањем, остваре и друга права по основу социјалног осигурања, али искључиво у складу са законом и без могућности да се таква права остварују "на основу диспозиције учесника уговорних односа". По мишљењу предлагача, оспорена законска решења противна су и члану 57. Устава који не подразумева овлашћење да се у областима које су уређене законом, привредне делатности обављају на основу комерцијалних уговора и под условима одређеним од стране осигураника. Подносилац предлога оспорава и примену Закона у погледу испуњености услова за обављање овог осигурања од стране осигуравајућих организација које су према оспореним одредбама Закона наставиле да раде, као и међусобну сагласност тих одредаба с одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању (члан 16.) и Закона о здравственом осигурању (чл. 3. и 62.). Предлагач тражи да Уставни суд до доношења коначне одлуке обустави извршење појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона.

Уставни суд је предлог овлашћеног предлагача доставио Народној скупштини Републике Србије на одговор. Како Народна скупштина у остављеном року није доставила одговор, то је, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд наставио поступак.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да су оспореним Законом о осигурању (који је ступио на снагу 29. маја 2004. године), уређени услови и начин обављања делатности осигурања и надзор над обављањем делатности осигурања и да је ступањем на снагу овог закона престао да важи Закон о осигурању имовине и лица ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 57/98, 53/99

и 55/99), осим одредаба тог закона о обавезном осигурању (чл. 73. до 108., чл. 111. и 112.) и одредаба о поверавању јавних овлашћења (чл. 118. и чл. 143. до 146.).

Одредбама оспорених чл. 12. и 13. Закона, као одредбама које је законодавац определио као основне, прописано је да је добровољно пензијско осигурање, осигурање којим се, на основу уговора, могу обезбедити права за случај старости, инвалидности, смрти и других ризика осигурања, у обиму прописаном законом којим се уређује обавезно пензијско и инвалидско осигурање или у већем обиму (члан 12.) и да је добровољно здравствено осигурање, осигурање којим се, на основу уговора, могу обезбедити права из здравственог осигурања лицима која нису осигурана по закону којим се уређује обавезно здравствено осигурање, као и лицима која су осигурана по том закону, а којима се обезбеђује већи обим права од обима који се обезбеђује по том закону и друге врсте права из здравственог осигурања која нису обезбеђена тим законом (члан 13.). Оспореним чланом 236. Закона прописано је да организације за осигурање које су, до дана ступања на снагу овог закона, имале дозволу за обављање послова здравствено-пензијског осигурања, настављају да раде у складу с одредбама овог закона, до доношења посебног закона којим ће се уредити добровољно пензијско и инвалидско осигурање, односно добровољно здравствено осигурање.

Уставом Републике Србије утврђено је: да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице – право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања, и да се права из социјалног осигурања за грађане који нису обухваћени обавезним социјалним осигурањем, уређују законом (члан 40.); да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала, на самосталности предузећа и свих других облика организовања, на управљању и присвајању по основу својине и рада, као и на праву запослених и праву других грађана на социјалну сигурност (члан 55. став 1.); да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.); да су слободни размена робе и услуга и кретање капитала и радника и да се предузеће и друга организација слободно организују, самостални су у обављању делатности, повезивању и удруживању, имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и за своје обавезе у правном промету одговарају средствима којима располажу (члан 64. ст. 1. и 2.); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, облигационе односе, правни положај предузећа и других организација и њихових удружења, финансијски систем, систем у области тржишта, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, као и друге економске и социјалне односе од општег интереса (члан 72. став 1. тачка 4.).

Полазећи од наведених одредаба Устава, као и од природе и карактера основних одредаба Закона, Суд је оценио да није несагласно с Уставом то што су одредбама чл. 12. и 13. Закона о осигурању дефинисани добровољно пензијско и добровољно здравствено осигурање, с обзиром да је у питању закон који уређује делатност осигурања и прописује групе и врсте осигурања, укључујући и добровољно пензијско и здравствено осигурање као посебне врсте животних осигурања (утврђене одредбама члана 9. тач. 4) и 5)

Закона). Уређивање и дефинисање појединих послова осигурања, па и послова добровољног пензијског и здравственог осигурања, у смислу чл. 12. и 13. Закона о осигурању, по оцени Суда, у оквиру је овлашћења законодаваног органа из члана 72. тачка 4. Устава.

Одредба члана 236. Закона је темпоралног карактера, јер је њоме као прелазном одредбом Закона уређено који ће се закон применити у периоду од ступања на снагу Закона о осигурању до доношења посебних прописа о наведеним врстама добровољног осигурања. Утврђујући у одредби члана 236. Закона да ће постојеће организације које су добиле дозволу надлежног државног органа за обављање послова добровољног здравственог, односно пензијског осигурања по закону који је био на снази до ступања на снагу новог Закона о осигурању наставити да обављају своју делатност по (новом) Закону, до доношења посебног закона о добровољном пензијском и инвалидском осигурању, односно здравственом осигурању, по оцени Уставног суда, законодавац није повредио одредбе Устава Републике Србије. Наиме, законодавац је имао у виду затечену правну ситуацију у време доношења Закона о осигурању, односно околност да је делатност добровољног пензијског, односно здравственог осигурања обављана и пре ступања на снагу овог закона и да су те послове, закључивањем уговора о осигурању са осигураницима, вршиле осигуравајуће организације на основу дозвола надлежног органа издатих по раније важећем Закону о осигурању имовине и лица.

Сагласно изнетом, Уставни суд сматра да је доносилац Закона, полазећи од правне природе, садржине и специфичности односа у делатности осигурања, као и потребе заштите интереса осигураника и других корисника осигурања и обезбеђења принципа правне сигурности након ступања на снагу новог Закона о осигурању, поступио у границама уставних овлашћења када је одредбама чл. 12, 13. и 236. Закона дефинисао не само послове добровољног пензијско-здравственог осигурања, већ утврдио и временско важеће одредаба Закона о осигурању, односно њихову примену и на организације које обављају послове ових облика осигурања, до доношења посебног закона којим ће се уредити наведени облици осигурања. Одређивање уговорног облика као начина обављања ових осигурања и упућивање на примену закона о социјалном осигурању у погледу обима права, без ближег уређивања послова истог осигурања, не чини оспорене одредбе Закона неуставним, јер се уставност ових норми цени према ономе што садрже, а њихова садржина јесте у сагласности с Уставом. Законодавац Уставом није ограничен у погледу уређивања услова и начина обављања одређене делатности, па ни делатности осигурања, тако да их може уређивати не само једним већ и са више закона, а новим законом, односно прописом може заснивати и нове услове за обављање појединих послова из тих делатности. На који ће начин ова питања бити уређена, право је доносиоца закона, и из домена је законодавне политике, чију целисходност Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Оспореним одредбама Закона, по оцени Уставног суда, не доводе се у питање уставни принципи на које се предлагач позива. Наиме, дефинисањем добровољног пензијског и здравственог осигурања у овом закону и утврђивањем да ће се на постојеће организације за осигурање које имају дозволу за вршење ових послова, односно које се налазе у истим правним ситуацијама, применити једнака правила обављања те делатности осигурања, није учињена повреда принципа слободног, самосталног и равноправног обављања привредних делатности, под једнаким условима, гарантованог како одредбом члана 57. Устава означеном у предлогу, тако и одредбама чл. 55. и 64.

Устава. Суд је оценио да се оспореним одредбама Закона не ограничава остваривање права грађана из члана 40. Устава које се односи на друга права по основу социјалног осигурања, поред права гарантованих обавезним здравственим и пензијским осигурањем у складу са постојећим законима, већ се, напротив, омогућује њихово остваривање путем добровољног пензијског и здравственог осигурања, управо у складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004) и Законом о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001, 18/2002, 80/2002 и 84/2004), у истом и у већем обиму од обима права обезбеђених по тим законима, до доношења посебних прописа којима ће се уредити добровољно пензијско, односно здравствено осигурање. Такође, ни остали наводи предлагача нису од утицаја на одлучивање Суда у овом уставном спору. Указивање на законодавну поднормираност и непотпуну уређеност појединих видова осигурања и захтев да се добровољно здравствено и пензијско осигурање ближе и потпуно уреде, спадају у надлежност Народне скупштине из чл. 72. и 73. Устава.

Оцена правилности примене оспорених одредаба Закона, као и њихове сагласности с одредбама закона наведених у предлогу, не спада у надлежност Уставног суда, који је према члану 125. Устава овлашћен да одлучује о сагласности закона с Уставом, а не о примени закона од стране за то надлежног органа или о међусобној сагласности више републичких закона.

Како је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње која је предузета на основу оспорених одредаба Закона, је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Уставни суд је на основу изложеног и члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 IY-384/2004 од 17.02.2005.

("Службени гласник РС", број 35/2005)

Закон о јавном информисању ("Службени гласник РС", број 43/03)

- члан 14. став 2. и члан 101. став 2.

Уређивање престанка рада јавних гласила основаних од стране субјеката утврђених оспореним одредбама није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба члана 14. став 2. и члана 101. став 2. Закона о јавном информисању ("Службени гласник РС", број 43/2003).

О б р а з л о ж е њ е

Новинско издавачка установа "Хлас људу", Нови Сад, покренула је поступак за оцену уставности одредаба Закона о јавном информисању

("Службени гласник РС", број 43/2003) наведених у изреци. У предлогу се наводи да је оспореном одредбом члана 14. став 2. Закона онемогућено држави, територијалној аутономији, установи, предузећу и другом правном лицу које је у претежном делу у државној својини или које се у целини или претежним делом финансира из јавних прихода да буду оснивачи јавног гласила, што није у сагласности са одредбама члана 46. ст. 1. и 3. Устава Републике Србије, којима се јамчи слобода штампе и других видова јавног обавештавања, те одређује да је издавање новина и јавно обавештавање другим средствима, опште право доступно свима и без одобрења, уз упис у регистар надлежног органа. Одредба члана 102. Закона, према којој ова јавна гласила престају са радом, оспорена је из разлога што укида могућност финансирања јавног обавештања из јавних прихода, која је иначе предвиђена чланом 46. став 7. Устава. Такође, према наводима, оспореним одредбама Закона укида се јавно информисање на језицима националних мањина које је као јавна служба утврђено Законом о јавним службама, сагласно члану 65. Устава Републике Србије.

Уставни суд Републике Србије је доставио Народној скупштини Републике Србије дописом од 6. априла 2004. године предлог овлашћеног предлагача на одговор. С обзиром да Уставном суду није достављен одговор у остављеном року, Суд је наставио поступак оцене уставности, сагласно одредби члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука («Службени гласник РС», бр. 32/91 и 67/93).

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је оспореном одредбом члана 14. став 2. Закона о јавном информисању одређено да оснивачи јавног гласила не могу бити, ни посредно ни непосредно држава и територијална аутономија, као ни установа, предузеће и друго правно лице које је у претежном делу у државној својини или које се у целини или претежним делом финансира из јавних прихода, осим уколико је то предвиђено посебним законом којим се уређује област радиодифузије, а према оспореној одредби члана 101. став 2. Закона, јавна гласила чији су оснивачи наведени субјекти, престају са радом у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.

Одредбама члана 46. Устава Републике Србије одређено је да се јамчи слобода штампе и других видова јавног обавештавања (став 1.), да је издавање новина и јавно обавештавање другим средствима доступно свима и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа (став 3.), те да су средства јавног обавештавања која се финансирају из јавних прихода дужна да благовремено и непристрасно обавештавају јавност (став 7.). Такође, Уставом је одређено да се својинска права и обавезе на средствима у државној својини уређују законом (члан 59.), као и да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члан 65.). Према члану 72. став 1. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује правни положај предузећа и других организација и финансијски систем (тачка 4.); систем у области јавног обавештавања (тачка 6.); систем јавних служби (тачка 7.) и организацију, надлежност и рад републичких органа (тачка 11.). Одредбом члана 109. став 1. тачка 3. Устава уређено је да аутономна покрајина, преко својих органа, доноси одлуке и опште акте, у складу с Уставом и законом којима уређује поједина питања од интереса за грађане у аутономној покрајини, поред осталог, и у области јавног обавештавања, а одредбом члана 113. став 1. тачка 5. Устава одређено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, стара о задовољавању одређених потреба грађана у области јавног обавештавања.

Полазећи од наведених одредаба Устава, Уставни суд је оценио да Уставом утврђено овлашћење законодавца да уређује надлежност републичких органа, услове и начин обављања послова јавних служби, права и обавезе на средствима у државној својини, правни положај предузећа и других организација, као и да законом уређује начин старања аутономне покрајине, односно општине, у области јавног обавештавања грађана ради остваривања њиховог права информисања на сопственом језику и неговања сопствене културе и идентитета, обухвата и овлашћење законодавца да утврђује послове којима се законом одређени субјекти из члана 14. став 2. Закона не могу бавити. Ово посебно стога што наведени послови, Законом о јавном информисању, и нису одређени као послови од општег интереса. С обзиром на наведено, као и на то да су у одредбама члана 46. ст. 1. и 3. Устава утврђене слободе, права и дужности човека и грађанина у области јавног информисања, предлог овлашћеног предлагача у односу на ову оспорену одредбу Закона одбијен је. Такође, овлашћење за уређивање односа на начин предвиђен одредбом члана 14. став 2. Закона, садржано у одредбама чл. 59, 65, 72, 109. и 113. Устава Републике Србије, по оцени Суда обухвата и овлашћење за уређивање престанка рада јавних гласила основаних од стране субјеката утврђених чланом 14. став 2. Закона, што је прописано оспореном одредбом члана 101. став 2. Закона.

Оцењујући уставност оспорених одредаба Закона о јавном информисању Уставни суд је утврдио да нису основани наводи предлагача, према којима оспорена одредба члана 101. став 2. Закона укида могућност финансирања јавног обавештања из јавних прихода одређену чланом 46. став 7. Устава, с обзиром да је чланом 5. Закона о јавном информисању, прописано да ради остваривања права националних мањина и етничких заједница у информисању на сопственом језику и неговању сопствене културе и идентитета, Република, аутономна покрајина, односно локална самоуправа обезбеђују део средстава или других услова за рад јавних гласила на језицима националних мањина и етничких заједница.

Сагласно одредбама члана 125. Устава, Уставни суд није надлежан да оцењује међусобну сагласност закона, па тако ни сагласност оспорених одредаба Закона о јавном информисању са одредбама Закона о јавним службама ("Службени гласник РС", бр.42/91 и 71/94).

На основу изнетог и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
 ГУ-408/2003 од 26.05.2005.

("Службени гласник РС", број 67/2005)

Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03)

- чл. 68. и 69, члан 72. став 3, чл. 77, 78, 81, члан 82. став 3, чл. 83. до 87, чл. 160, 161. и 163.

Уређивање питања поделе грађевинског земљишта на јавно грађевинско и остало грађевинско земљиште, питања заснивања права закупа на грађевинском земљишту у државној својини, и с тим у вези,

питања престанка права коришћења осталог грађевинског земљишта у државној својини, није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбијају се предлози и не прихватају се иницијативе за оцењивање уставности одредаба чл. 68 и 69. члана 72. став 3, чл. 77, 78, 81, члана 82. став 3, чл. 83. до 87, чл. 160, 161. и 163. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003).

2. Одбацују се предлози и иницијативе за оцењивање уставности одредаба чл. 1. и 2., члана 3. тачка 5), чл. 16, 17, 30, 32, члана 33. тачка 4, чл. 53, 55, 70, члана 76. ст. 3. и 4. , чл. 79. и 80. Закона из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднето је више предлога и иницијатива за оцену уставности одредаба Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), наведених у изреци. У поглављима I, II и III Закона, која се односе на дефинисање појмова и просторно и урбанистичко планирање, оспорена је уставност одредаба чл. 1, 2, члана 3. тачка 5), чл. 16, 17, 30, 32, члана 33. тачка 4), чл. 53. и 55. јер су, по мишљењу предлагача, непрецизне нејасне, недоречене, нецелиходне и неприменљиве. Предлагач је изнео сугестије како би поједине одредбе Закона требало да гласе.

У поглављу IV које се односи на грађевинско земљиште, оспорена је уставност одредаба чл. 68, 69, 70, члана 72. став 3. члана 76. и чл. 77. до 87. Закона. По мишљењу предлагача, чл. 68. и 69. Закона немају основ у Уставу Републике Србије, јер Устав не познаје појам јавног интереса, већ само општи интерес. У том смислу, предлагач сматра да је и члан 70. Закона неприменљив. Одредба члана 72. став 3. Закона је, по мишљењу предлагача, несагласна са чланом 64. Устава, јер ствара или подстиче монополски положај и ограничава тржиште, тако што даје овлашћење општини да оснује предузеће. Такође се предлаже брисање члана 76. ст. 3. и 4. Закона, јер не постоји уставни основ за такво прописивање, а одредбе чл. 77. и 78. Закона, се оспоравају јер доводе у питање Уставом загарантовану слободу кретања и настањивања. Истиче се да овлашћење општине да прописује висину накнаде за коришћење грађевинског земљишта ствара правну несигурност и разлику међу грађанима који већ плаћају порез на имовину. Такође се наводи да није јасно дефинисан појам "осталог грађевинског земљишта" из члана 79. Закона, а да је члан 80. Закона неодређен.

Са више предлога и иницијатива, оспорена је уставност члана 81, члана 82. став 2. и чл. 83, 84, 86. и 87. Закона, из разлога: што се на градском грађевинском земљишту може стећи само право коришћења, па стога није могуће успоставити закупни однос; што је противуставно стављање у промет грађевинског земљишта; да се грађани стављају у неједнак положај у зависности од тога да ли су и када започели изградњу објекта у односу на акт о додели грађевинског земљишта, те су, у зависности од тога, утврђени и различити рокови за завршетак објекта; што су доведена у повлашћен положај лица која

граде стамбене и пословне објекте за расељавање, односно за потребе уређивања грађевинског земљишта на коме је предвиђена изградња објекта за које се, у смислу прописа о експропријацији, утврђује општи интерес; што се давањем земљишта у закуп онемогућава да ово земљиште пређе у други облик својине; што право трајног коришћења земљишта мора да се обезбеди и на земљишту на коме не постоји објекат; што је неједнак положај грађана који имају право коришћења земљишта док постоји објекат на њему и будућих закупаца земљишта који немају правну сигурност у погледу трајања закупа у односу на објекат који треба да се гради. Уставност члана 86. став 6. Закона оспорава се са становишта уставног начела једнакости и равноправности свих облика својине, а став 10. овог члана је, по мишљењу предлагача и иницијатора супротан Уставу, јер искључује вођење управног спора, чиме се онемогућава судска заштита.

Иницијативама се оспорава и уставност одредаба: члана 78. став 2. Закона, јер се не може обавезати купац односно корисник осталог грађевинског земљишта да плаћа накнаду као да је тај простор изграђен, ако не изгради објекат у року од 2 године од доношења урбанистичког плана, односно не понуди то земљиште на откуп општини; члана 81. став 3. тачка 1.), јер ставља у повлашћен положај инвеститора из ове тачке у односу на друге инвеститоре који овим путем стичу права грађења на осталом грађевинском земљишту; члана 82. став 3. којим се искључује право сваког лица на побијање уговора о закупу земљишта, иако је тим уговором угрожен правни интерес тог лица и чл. 85. и 86. Закона, јер се овим законом не могу одузети права која су лица стекла по раније важећем закону.

У поглављу IX - Прелазне и завршне одредбе, иницијативама је оспорена уставност одредаба чл. 160, 161. и 163, из разлога што се њима прописује ретроактивна примена закона и на оне објекте који су изграђени у време кад грађевинска дозвола није била потребна. Уставност члана 163. Закона оспорава се из разлога што се казне и заштитне мере могу прописивати само у мери и у границама које прописује Закон о прекршајима (члан 5.), па је стога, обавеза плаћања стоструког износа накнаде за коришћење грађевинског земљишта, несагласна начелу једнакости пред законом, а такође није у сагласности с одредбама Устава којим се јамче економска и социјална права и једнакост грађана у правима и дужностима.

Затражена је и обустава извршења аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба Закона о планирању и изградњи.

Сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) поступак је окончан без одговора, доносиоца акта.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), ступио је на снагу 13. маја 2003. године. Садржи једанаест поглавља која обухватају материју просторног и урбанистичког планирања, грађевинског земљишта и изградње објеката.

У поглављу I Закона, у коме су садржане основне одредбе, чланом 1. утврђен је предмет уређивања овог закона, а чланом 2, ближе је утврђено значење 30 појмова. Поглавље II Закона садржи члан 3, којим су утврђена начела за уређење простора, од којих је у тачки 5. прописана начело усклађености социјалног развоја, економске ефикасности и заштите природних културних и историјских вредности; чланом 16. утврђене су и набројане врсте планских докумената; чланом 17. дефинисана је стратегија просторног развоја

Републике Србије; чланом 30. прописан је начин и поступак излагања планског документа на јавни увид и орган који је надлежан да се стара о јавном увиду и стручној контроли планског документа. Проверу решења и утврђивање потребе да се приступи изменама планских докумената, према члану 32. Закона, врши орган надлежан за његово доношење, по истеку рока предвиђеног уговором о имплементацији, односно најмање сваке четири године. У поглављу III Закона, чланом 33. утврђени су циљеви уређења насеља у које, између осталог спада и очување и унапређење укупног градитељског наслеђа, традиције градитељства и стварних вредности насеља, као и обнова и реконструкција историјских и амбијенталних целина. Одредбама чл. 52. до 55. Закона уређена су питања која се односе и на стручну контролу урбанистичког плана, јавни увид, доношење урбанистичког плана и измене и допуне урбанистичког плана.

Ценећи наводе и разлоге оспоравања уставности одредаба чл. 1. и 2, члана 3. тачка 5), чл. 16, 17, 30, 32, члана 33. тачка 4), чл. 53. и 55. Суд је утврдио да се ради о питањима изван надлежности Уставног суда утврђене чланом 125. Устава Републике Србије, с обзиром на то да Уставни суд није надлежан да оцењује уставност појединих одредаба Закона са становишта њихове примене, целисходности, прецизности, јасноће и недоречености.

У поглављу IV Закона, које се односи на грађевинско земљиште, утврђен је појам грађевинског земљишта (члан 67); врсте грађевинског земљишта које може бити јавно грађевинско земљиште и остало грађевинско земљиште (члан 68); утврђен је начин одређивања овог земљишта (чл. 69. и 70); одређен је начин уређивања, припремања, опремања и начин финансирања уређивања јавног грађевинског земљишта (чл. 71. до 73.). Одредбом члана 74. Закона, утврђена је накнада за уређивање грађевинског земљишта; чланом 75. уређен је начин коришћења грађевинског земљишта, а чланом 76, прописани су услови, начин и поступак давања у закуп на одређено време неизграђеног јавног грађевинског земљишта до привођења планираној намени. Накнада за коришћење грађевинског земљишта, како јавног тако и осталог грађевинског земљишта, која обухвата обвезнике накнаде, елементе за утврђивање висине накнаде и овлашћење за општину, град, односно град Београда да својим актом утврђују ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде, прописана је одредбама чл. 77 и 78. Закона. Одредбом члана 79. Закона, дефинисано је остало грађевинско земљиште, које може бити у свим облицима својине и у промету је, с тим што то земљиште, ако је до дана ступања на снагу закона одређено као градско грађевинско земљиште у државној својини, остаје у државној својини, ако посебним законом није друкчије одређено. Истом одредбом омогућено је да се на делу земљишта које је проглашено за градско грађевинско, а није приведено намени у целини или већим делом до дана ступања на снагу овог закона, на захтев ранијег сопственика, односно његовог правног следбеника, успостави ранији режим својине под условима и по поступку утврђеним овим законом. Чланом 80. Закона, прописано је да се општина стара о рационалном коришћењу осталог грађевинског земљишта, те да може донети програм уређивања тог земљишта, може земљиште да прибавља, уређује, даје у закуп, или отуђује у складу са законом. Могућност давања у закуп осталог неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини утврђена је одредбама чл. 81. и 82. Закона, уз овлашћење општине да уреди поступак, услове, начин и програм давања у закуп тог земљишта. Одредбама чл. 83, 84. и 85. Закона регулишу се права власника објеката изграђених на осталом грађевинском земљишту у државној својини стечена по раније важећем закону, тако што се утврђује да та лица имају право коришћења

постојеће грађевинске парцеле док тај објекат постоји и утврђује се могућност за ранијег сопственика, законског наследника, као и лица на која је ранији сопственик пренео право коришћења, стављања у промет права коришћења на неизграђеном осталом грађевинском земљишту у државној својини. Ранијем сопственику који је, до дана ступања на снагу овог закона, стекао право прече градње, а није саградио објекат, омогућено је да поднесе захтев за поништај правноснажног решења, ради остваривања права утврђених овим законом, која се односе на промет права коришћења земљишта. Престанак права коришћења грађевинског земљишта које је до дана ступања на снагу овог закона било у државној својини и дато је на коришћење ради изградње објекта, уређен је у члану 86. Закона, у зависности од тога кад је то земљиште додељено и да ли је и у ком року започета изградња објекта. Ставом 6. члана 86. искључена је могућност престанка права коришћења грађевинског земљишта које је дато на коришћење ради изградње стамбених и пословних објеката за расељавање, односно за потребе уређивања грађевинског земљишта на коме је предвиђена изградња објеката за које се у смислу прописа о експропријацији утврђује општи интерес. Ставом 10. истог члана, искључена је могућност вођења управног спора против решења министарства за послове финансија и економије којим је одлучено по жалби на решење о престанку права коришћења земљишта надлежног општинског, односно градског органа управе. Чланом 87. Закона, дато је право физичким и правним лицима, којима није утврђено право коришћења као ранијим сопственицима, а постали су корисници неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини до дана ступања на снагу овог закона, да могу да користе то земљиште до његовог привођења намени. Истим чланом утврђен је начин престанка тог права и услови под којима се одређује накнада за одузето право.

Одредбе чл. 68, 69, 81, члана 82. став 3, и чл. 83. до 87. Закона оспорене су пре свега због начина уређивања питања поделе грађевинског земљишта на јавно грађевинско и остало грађевинско земљиште, питања заснивања права закупа на грађевинском земљишту у државној својини, и с тим у вези, питања престанка права коришћења осталог грађевинског земљишта у државној својини, јер не постоји уставни основ за такво уређивање ових питања.

Одредбом члана 56. став 1. Устава Републике Србије, јамчи се друштвена, државна, приватна и задружна својина и други облици својине, а ставом 2. истог члана, прописано је да сви облици својине имају једнаку правну заштиту. Према члану 59. Устава својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине, уређују се законом, а средства из друштвене и државне својине отуђују се по тржишним условима, у складу са законом. Чланом 60. Устава прописано је: да су природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној или друштвеној својини (став 1); да се на добрима од општег интереса и на градском грађевинском земљишту може, под условима утврђеним законом, стећи право коришћења (став 3); да се заштита, коришћење, унапређење и управљање добрима од општег интереса остварује под условима и на начин утврђен законом (став 5), и да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење градског грађевинског земљишта (став 6). Физичка и правна лица, на основу члана 62. Устава, остварују својинска права на непокретности према њеној природи и намени, у складу са законом.

Устав је, сагласно члану 60. став 1., утврдио постојање општег интереса на градском грађевинском земљишту и друштвену односно, државну

својину на том земљишту, при чему је законским уређивањем, као градско грађевинско земљиште обухваћено грађевинско земљиште у државној својини (изграђено и неизграђено), што, по оцени Суда значи да уставни појам "градско грађевинско земљиште", представља грађевинско земљиште у државној својини. Руководећи се начелима из члана 56. ст. 1. и 2. и члана 62. Устава, којима се јамче сви облици својине, (и приватна својина), као и једнака правна заштита свих облика својине, законодавац је, поделом грађевинског земљишта на јавно грађевинско земљиште и остало грађевинско земљиште, направио поделу према којој је раздвојио грађевинско земљиште у државној својини на грађевинско земљиште којим држава располаже као јавноправни субјект и на грађевинско земљиште којим држава располаже као власник земљишта, чиме је ограничена могућност да се општим актом стиче државна својина на грађевинском земљишту.

Полазећи од напред изнетог, Суд је оценио да је законодавац, сагласно Уставном овлашћењу, Законом одредио појам и врсте грађевинског земљишта у складу са имовинско правним карактером својине на грађевинском земљишту, при чему није нарушен принцип државне својине на грађевинском земљишту, а истовремено не доводећи у питање претварање осталих облика својине на земљишту у државну својину актом државе и свдећи ту могућност на оно земљиште које је држава у својству јавноправног субјекта дужна да уреди у општем интересу (јавно грађевинско земљиште). Сво друго грађевинско земљиште представља "остало грађевинско земљиште" које може бити у свим режимима својине, па и у државној (оно земљиште које је проглашено за земљиште у државној својини до ступања на снагу тог закона) и може бити у промету, односно власници тог земљишта уживају право својине, укључујући и права располагања по свом избору. У том смислу овим Законом је прописано и право располагања на грађевинском земљишту у државној својини на начин како је то омогућено и осталим сопственицима грађевинског земљишта. Сагласно одредбама члана 59. и члана 60. став 3. Устава, Законом се прописује могућност стицања права закупа на грађевинском земљишту у државној својини и истовремено се омогућава власнику да својином располаже по тржишним принципима. Успостављањем права закупа оспореним одредбама Закона, утврђени су услови под којима престаје право коришћење грађевинског земљишта у државној својини за лица која су то право стекла под условима утврђеним на основу раније важећих прописа. Избор услова који су одређени чланом 81. став 3. и чланом 86. став 6. Закона, а који се односе на давање грађевинског земљишта у закуп и престанак права коришћења градског грађевинског земљишта, као и одступања од тих услова, ствар је законодавне политике, о чему Уставни суд, у смислу члана 125. Устава није надлежан да одлучује. По оцени Суда право коришћења грађевинског земљишта у државној својини није Уставом зајамчено право које се остварује на основу Устава, већ је законодавцу препуштено да уређује могућност стицања и начин остваривања тог права. У смислу изложеног Суд је утврдио да се Законом, сагласно члану 60. став 3. Устава, могу утврдити услови и начин, како стицања права коришћења, тако и ограничења тог права, укључујући престанак права коришћења на грађевинском земљишту у државној својини односно, заснивања других права, као што је у конкретном случају право закупа.

Оспорене одредбе члана 72. став 3. и чл. 77. и 78. Закона имају за основ овлашћења из члана 72. став 1. тач. 4) и 9) Устава, према којима Република Србија уређује и обезбеђује заштиту свих облика својине и организацију и коришћење простора. Одредбом члана 113. Устава, утврђена су

овлашћења за општину, која се, по садржини и обиму одређују законом. Стога је по мишљењу Суда у сагласности с Уставом, Законом дато овлашћење општини да оснује предузеће које ће пословати у циљу обављања изворних дужности општине да "уређује и обезбеђује коришћење грађевинског земљишта", односно, да се стара о њему и обезбеди његово рационално коришћење. Уставом и законом утврђени обим права општине, садржи и овлашћење општине да доноси прописе којима се одређује висина накнаде за коришћење грађевинског земљишта на начин којим ће се заштити грађевинско земљиште које се не користи за планиране намене, полазећи од уставне обавезе Републике Србије да законом уређује и обезбеђује организацију и коришћење простора. Имајући у виду уставне одредбе да физичка и правна лица остварују својинска права на непокретости према њеној природи и намени у складу са законом, те да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52. Устава), Суд је оценио да нема основа за утврђивање неуставности одредаба чл. 77. и 78. Закона. По оцени Суда, одредба члана 86. став 10. Закона, којом се искључује могућност вођења управног спора против другостепеног решења о престанку права коришћења земљишта, није несагласна с Уставом, јер је, одредбом члана 124. став 4. Устава, допуштена могућност да се законом изузетно, у одређеним врстама управних ствари искључи управни спор.

Захтеви за оцењивање уставности одредаба члана 70. члана 76. ст. 3. и 4, и чл. 79. и 80, који се заснивају на оцени предлагача да су нејасни, неприменљиви и неодређени, те да стога нису у сагласности са савезним законима, Суд је одбацио због ненадлежности за одлучивање по питањима која нису обухваћена чланом 125. Устава.

У поглављу XI, оспорена је уставност одредаба чл. 160. и 161. Закона којима су предвиђени услови и рокови за легализацију бесправно изграђених односно, реконструисаних објеката, као и члана 163. Закона, којом је прописано да "ако власник објекта изграђеног без грађевинске дозволе, односно објекта који се користи без употребне дозволе, не прибави одобрење за изградњу, односно употребну дозволу у року од 30 дана по истеку рока из члана 161. овог закона, дужан је да плаћа накнаду за коришћење грађевинског земљишта у висини стоструког износа прописаног актом општине, којим се утврђује накнада за коришћење грађевинског земљишта на коме је изграђен објекат на основу грађевинске дозволе, односно одобрења за изградњу, односно чије је право својине уписано у јавне књиге по посебним прописима и који се користи на основу употребне дозволе".

Суд је оценио да је законодавац, прописујући рокове и услове за легализацију бесправно изграђених објеката, у прелазним и завршним одредбама закона, окончао могућност заснивања права вршењем незаконитих правних радњи и омогућио лицима која су извршила бесправну изградњу, увођење такве изградње у правне оквире. Овакво прописивање заснива се на уставном принципу једнакости грађана у правима и дужностима, те на уставној одредби да је свако дужан да се придржава Устава и закона. Руководећи се уставним начелом о принципу легалитета из члана 23. Устава, којим је прописано да се кривична дела и санкције за учиниоца могу одредити само законом, одредбом члана 163. Закона унапред је одређена противправна радња која има карактер санкције као елемента правне норме. Наиме, законодавац је овлашћен да санкционише спровођење закона, што се у конкретном случају односи на изградњу и употребу објекта на противправан начин, те стога, по оцени Суда, нема уставних сметњи да се законом пропише вишеструки износ

накнаде за коришћење грађевинског земљишта на коме је бесправно изграђен објекат, у односу на износ накнаде који је утврђен актом општине.

Како је Суд донео коначну Одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи је одбацио, сагласно одредби члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1), члана 46. тачка 9) и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда
IY-187/2003 од 3.02.2005.

("Службени гласник РС", број 28/2005)

Закон о играма на срећу ("Службени гласник РС", број 84/2004)

- члан 104.

Прописи којима се уводе обавезе, а које имају дејство само на правне ситуације у току стварања, а не и на тзв. свршене чињенице, немају повратно дејство.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 104. Закона о играма на срећу ("Службени гласник РС", број 84/2004).

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом покренут је поступак за оцену уставности члана 104. Закона о играма на срећу ("Службени гласник РС", број 84/2004). У предлогу се наводи да су приређивачи посебних игара на срећу који поседују решења о давању дозволе за приређивање посебних игара на срећу у играчницама, на аутоматима и клађењем, која су издата на основу раније важећег Закона, већ платили новчани износ за добијање дозвола за одређени период, односно планирали уплате у висини и на начин који је био прописан тада важећим Законом, те да су, прописивањем обавезе плаћања сразмерног дела накнаде за дозволу, за период од ступања на снагу новог Закона о играма на срећу, до истека важења решења, стављени у неповољнији положај у обављању делатности, у односу на раније важећи Закон. Из наведених разлога, предлагач је мишљења да одредбе члана 104. ст. 2. до 4. имају повратно дејство према приређивачима посебних игара на срећу у играчницама, на аутоматима и клађење, и који су дозволе за рад, на одређени период стекли по раније важећем Закону, што је у супротности са чланом 121. Устава Републике Србије. Иницијативом је, из истих разлога, оспорена одредба члана 104. Закона, уз назнаку да појединачна одобрења издата по раније важећем Закону нису стављена ван снаге, па се оваквим прописивањем нарушава правна сигурност лица која се баве овом делатношћу.

Народна скупштина Републике Србије није доставила одговор на наводе из предлога, па је поступак настављен, сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93)..

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбама члана 104. Закона о играма на срећу прописано да приређивачи игара на срећу који на дан ступања на снагу овог закона поседују важеће решење о давању дозволе за приређивање игара на срећу издато у складу са Законом о играма на срећу ("Службени гласник РС", бр. 83/92, 39/93, 53/93, 67/93, 8/94, 45/94, 71/94, 25/99, 33/99 и 12/00), настављају са радом у складу са одредбама тог закона, с тим што су дужни да се најкасније до 1. јануара 2005. године ускладе са одредбама овог закона (став 1.); да су приређивачи из става 1. овог члана који поседују решења о давању дозволе за приређивање посебних игара на срећу у играчници дужни да за период од дана ступања на снагу овог закона до истека рока важења тог решења уплате на рачун трезора сразмерни део накнаде за дозволу из члана 40. став 3. овог закона, најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона (став 2.); да су приређивачи из става 1. овог члана који поседују решење о давању дозволе за приређивање посебних игара на срећу на аутоматима дужни да, за период од дана ступања на снагу овог закона, до истека рока важења тог решења, уплате на рачун трезора сразмерни део накнаде за одобрење из члана 68. став 1. овог закона, најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона (став 3.), те да су приређивачи из става 1. овог члана који поседују решење о давању дозволе за приређивање посебних игара на срећу - клађења (погађање резултата утакмица), дужни да уплаћују на рачун трезора накнаду за одобрење у висини и на начин утврђен у члану 80. став 1. овог закона, почев од наредног месеца од дана ступања на снагу овог закона (став 4.). Оспорени члан 104. Закона, налази се у одељку прелазних и завршних одредаба Закона, које имају за циљ да затечено стање настало применом норми које више нису у правном поретку, прилагоде новом правном режиму.

Одредбом члана 121. став 1. Устава утврђено је да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, а ставом 2., прописано је да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес, утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

По оцени Суда, прописи којима се уводе обавезе, а које имају дејство само на правне ситуације у току стварања (*facta pendencia*), а не и на тзв. свршене чињенице, немају повратно дејство. Оспорени члан Закона регулише односе у правном послу који је заснован на основу раније важећег закона и није извршен до момента ступања на снагу новог прописа. Будући да оспорена норма не укида постојеће односе, односно да се обавезе из појединачног правног акта, преузете на основу прописа који је престао да важи настављају до истека важења појединачног правног акта, те да оспорена норма делује у будуће, а не од момента заснивања правног посла, Суд је оценио да нема повратног дејства ове одредбе Закона, у смислу члана 121. Устава Републике Србије. Суд је такође оценио да се оспореним одредбама члана 104. Закона не дира у право приређивања посебних игара на срећу остварено појединачним актом на основу раније важећег закона, већ је циљ ове законске одредбе прелазног карактера, да се обезбеди једнак правни положај за све приређиваче посебних игара на срећу, који у моменту ступања на снагу Закона желе да се баве овом делатношћу. Имајући у виду да одредбе члана 104. Закона делују од момента ступања на снагу Закона и односе се подједнако на сва лица која се нађу у законом

одређеној правној ситуацији, Суд је оценио да нема повреде уставног принципа забране повратног дејства закона.

На основу изложеног, члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда
IY-351/2004 од 30.06.2005.

("Службени гласник РС", број 67/2005)

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 68. став 1. и члан 76. став 2.

Ограничавање највишег износа пензије дужином пензијског стажа и утврђивање висине најнижег износа старосне, односно инвалидске пензије није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности одредаба члана 68. став 1. и члана 76. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 78. и члана 218. став 1. Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Савез пензионера Војводине из Новог Сада покренуо је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности више одредаба Закона о пензијском и инвалидском осигурању, наведених у изреци. У предлогу се наводи да се оспореном одредбом члана 68. став 1. Закона повређује принцип једнакости у правима, јер се та одредба примењује само на кориснике који право на старосну пензију остваре по закону чије су одредбе оспорене, а не и на кориснике који су право на старосну пензију остварили по ранијем закону. Такође, прелазним и завршним одредбама Закона није утврђен начин уједначавања разлике која, по мишљењу предлагача, неминовно настаје применом одредбе члана 68. Закона. Начин одређивања најнижег, односно највишег износа пензије утврђен је оспореним одредбама члана 76. став 2. и члана 78. Закона на друкчији начин него што је то било утврђено претходним законом, а прелазним и завршним одредбама Закона није утврђено да ће се наведена разлика у праву изједначити. Стога, по мишљењу предлагача, такво утврђивање није у сагласности с уставним начелом једнакости у правима, јер се за исто право и исте услове уводи двојни критеријум. Предлагач сматра да се одредбом члана 218. Закона такође повређује уставно начело о једнакости из члана 13. Устава, јер се ствара неједнакост између, с једне стране, корисника права на старосну пензију који су то право остварили по претходном закону и којима је пензијски стаж могао износити највише 40 година и, с друге стране,

корисника који су то право остварили по важећем закону, а којима пензијски стаж може износити 45 година стажа осигурања.

У одговору Народне скупштине Републике Србије истиче се да је одредба члана 78. Закона о пензијском и инвалидском осигурању у складу с Уставом Републике Србије.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореним одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено: да пензијски стаж из члана 62. овог закона највише може износити 45 година (члан 68. став 1.); да се најнижа старосна, односно инвалидска пензија одређује у висини износа усклађене најниже пензије затечених корисника у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених (члан 76. став 2.); да се највиши износ пензије одређује тако што лични коефицијент не може износити више од четири (члан 78.); као и да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су, до дана ступања на снагу овог закона, та права остварили по прописима који су били на снази до тог дана а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана, у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона (члан 218. став 1.).

Устав Републике Србије утврђује: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да обавезним социјалним осигурањем запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем социјалног осигурања и других облика социјалне заштите (члан 72. став 1. тачка 4.).

Оспореном одредбом члана 68. став 1. Закона највиши износ пензије ограничава се дужином пензијског стажа. Утврђивање границе пензијског стажа, а тиме и висине највишег износа пензије које је садржано у оспореној одредби Закона, заснива се на начелу да се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују зависно од дужине и обима улагања средстава за ово осигурање, али и на начелу узајамности и солидарности, које омогућује остваривање већег обима права једних осигураника уз ограничење највишег износа права других осигураника, чиме се изражавају циљеви социјалне политике државе. Оспорена одредба Закона односи се само на осигуранике који су право на пензију остварили након ступања на снагу оспореног Закона, односно, та одредба уређује један део одређеног права - највиши износ пензије, које се остварује почетком примене закона и убудуће, а правни режим већ остварених права која су важећим законом утврђена на другачији начин, уређен је прелазним одредбама Закона. Сагласно наведеном, оспорена одредба Закона, по оцени Уставног суда, није у несагласности с Уставом. Оспореном одредбом Закона не повређује се принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се том одредбом утврђена горња граница пензијског стажа једнако односи на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији, поред тога, принцип једнакости из члана 13. Устава, по оцени Суда, односи се на једнакост у правима, а не и једнакост у условима и начину остваривања појединог права. Такође, оспорена одредба Закона не ускраћује нити ограничава право за случај старости утврђено одредбом члана 40. став 1.

Устава већ, сагласно наведеним уставним овлашћењима, као део одредаба Закона о пензијском и инвалидском осигурању које утврђују услове и начин остваривања тог права, одређује и највиши пензијски стаж као један од елемената за утврђивање личног бода осигураника, односно висине старосне и инвалидске пензије. Одређивање горње границе пензијског стажа јесте ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Оспореном одредбом члана 76. став 2. Закона утврђена висина најнижег износа старосне, односно инвалидске пензије заснована је на начелима узајамности и солидарности и том одредбом, по оцени Уставног суда, не повређује се принцип једнакости из члана 13. Устава, јер су корисници, независно од момента стицања права на пензију, изједначени и у праву на најнижу пензију и у висини најниже пензије, а није повређена ни одредба члана 40. став 1. Устава, јер оспореном одредбом није ограничено или ускраћено право за случај смањења или губитка радне способности, односно старости.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеним поступцима оцењивао уставност оспорених одредаба члана 78. и члана 218. став 1. Закона. У предмету број IY-478/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 78. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 16. септембра 2004. године, донео Одлуку којом се одбацују предлози и не прихвата иницијатива за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да оспорена одредба Закона није у несагласности с Уставом, јер се утврђивање највишег износа пензије заснива на начелу да се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу и остварују зависно од дужине и обима улагања средстава за ово осигурање, комбинованом са начелом узајамности и солидарности, као и да само одређивање највишег износа пензије и начин обрачуна пензија спада у домен законодавне политике доносиоца оспореног Закона коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује. У предмету IY-109/2004 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 218. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 17. јуна 2004. године, донео Решење којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да се оспореном одредбом Закона не повређује принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава, јер се остваривање права утврђених оспореном одредбом односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији, као и да се том одредбом не ускраћује, нити ограничава право за случај старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава. Пошто из навода и разлога изнетих у предлогу не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је предлог у делу којим се оспоравају одредбе члана 78. и члана 218. став 1. Закона одбацио, сагласно одредби члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IY-416/2003 од 3.03.2005.

("Службени гласник РС", број 35/2003)

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 14. став 2, члан 104. став 3, члан 105. ст. 1. и 4. и члан 138. став 1.

Оспорене одредбе Закона којима је одређен начин утврђивања својства осигураника, рок до кога се може утврдити својство осигураника и по протеку рока за подношење пријаве на осигурање, могућност да се против коначног решења фонда поступак може поновити, као и измене правоснажног решења фонда нису несагласне с Уставом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 14. став 2, члана 104. став 3, члана 105. ст. 1. и 4. и члана 138. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Одбацују се захтеви за оцењивање уставности одредаба члана 12. став 1. тачка 1), члана 68. став 3, члана 120, члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2, члана 191. ст. 1. и 2, члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 12. став 1. тачка 1), члана 14. став 2, члана 68. став 3, члана 104. став 3, члана 105. ст. 1. и 4, члана 120, члана 138. став 1, члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2, члана 191. ст. 1. и 2, члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Одредбе члана 14. став 2, члана 68. став 3, члана 105. став 1, члана 120, члана 138. став 1, члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона нису, по мишљењу иницијатора, у сагласности са одредбама чл. 3, 12, 13, 40. и 72 став 1. тачка 2. Устава Републике Србије, одредбама чл. 9. и 16. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, одредбама чл. 3. и 7. Повеље о људским и мањинским правима, као и међународним актима који уређују пензијско и инвалидско осигурање, и то: одредба члана 14. став 2. Закона, јер утврђује непотребну административну меру; одредба члана 68. став 3. Закона из разлога што се пензијски стаж изнад 40 година рачуна као половина стажа до 40 година; одредба члана 105. став 1. Закона зато што као основ за измену правоснажног решења фонда утврђује и доцније заузето правно схватање повољније за осигураника; одредба члана 120. Закона, јер се осигураници који сами плаћају допринос за пензијско и инвалидско осигурање доводе у неравноправан положај у односу на друге осигуранике и присвајају им се уплаћени доприноси у случају када не уплате све доспеле износе доприноса, а да истовремено не могу користити права из пензијског и инвалидског осигурања; одредба члана 138. став 1. Закона, јер иста онемогућава остваривање принципа према којем права из пензијског и инвалидског осигурања не застаревају. Оспоравајући одредбе члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона, иницијатори не наводе било какве уставно-правне разлоге. У иницијативи којом се оспоравају одредбе члана 104. став 3. и члана 105. став 4. Закона, наводи се да

је оспореним Законом битно измењен начин утврђивања висине пензије у односу на претходни закон и да је одредбама Закона којима се забрањује усклађивање пензија осигураника који су пензионисани по претходном закону са пензијама осигураника који су пензионисани по оспореном Закону, нарушен уставни принцип једнакости грађана с обзиром да су битне разлике у висини пензије између наведених категорија корисника и поред подједнаких издвајања у пензионе фондове. Одредбе члана 12. став 1. тачка 1), члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2. и члана 191. ст. 1. и 2. Закона иницијатор оспорава из разлога што сматра да осигураник-запослени који је истовремено предузетник, доприноси за пензијско и инвалидско осигурање плаћа, супротно Уставу, по два основа: као лице у радном односу и као предузетник.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 12. став 1. тачка 1) Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да осигураници самосталних делатности јесу: 1) лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења. Оспореном одредбом члана 14. став 2. Закона утврђено је да се својство осигураника утврђује на основу пријаве на осигурање, односно одјаве осигурања, у складу с овим законом. Оспореном одредбом члана 68. став 3. Закона утврђено је да се пензијски стаж изнад 40 година рачуна: година као 0,5, месец као 0,0417, а дан као 0,00139. Оспореном одредбом члана 104. став 3. Закона утврђено је да се, ако је предлог за понављање поступка поднет, односно поступак понављања покренут у року од пет година од дана достављања решења осигуранику, у поновљеном поступку примењују прописи који су важили у време доношења решења по коме се поступак понавља, као и да се, ако је предлог поднет, односно поступак понављања покренут по истеку тог рока, у поновљеном поступку примењују прописи који важе у време подношења предлога за понављање поступка, односно у време покретања тог поступка по службеној дужности. Оспореним одредбама члана 105. ст. 1. и 4. Закона утврђено је да се правоснажно решење фонда може изменити новим решењем ако је њиме повређен закон или општи акт фонда на штету осигураника односно корисника права или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за осигураника (став 1.), као и да се код поновног решавања о праву осигураника односно корисника права, према ставу 1. овог члана примењују прописи који су важили у часу доношења коначног решења, а ако се решава о праву према ставу 2. овог члана примениће се прописи који важе у време покретања поступка (став 4.). Оспореном одредбом члана 120. Закона утврђено је да осигураник који сам плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање може користити права из пензијског и инвалидског осигурања ако су уплаћени сви доспели износи доприноса, у складу са законом. Оспореном одредбом члана 138. став 1. Закона утврђено је да се лицу коме својство осигураника није утврђено у роковима одређеним за подношење пријаве за осигурање, то својство може утврдити најраније од 1. јануара 1965. године, на начин утврђен овим законом. Оспореним одредбама члана 174. став 1. тач. 1) и 3) Закона било је утврђено да допринос за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: допринос), плаћају: 1) осигураник-запослени; 3) осигураник самосталних делатности. Оспореном одредбом члана 174. став 2. Закона утврђено је да допринос плаћа и осигураник који остварује уговорену накнаду по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и када нема својство осигураника по том основу. Оспореним одредбама члана 191. Закона утврђено је да је осигураник запослени који обавља послове из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона, обавезник

уплате доприноса на основице које се овим законом утврђују за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона (став 1.), као и да основица из става 1. овог члана, заједно са основицом коју чини зарада односно најнижа основица, не може бити виша од петоструког износа просечне зараде у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике (став 2.). Оспореном одредбом члана 208. став 4. Закона утврђено је да се при утврђивању висине штете не узимају у обзир износ уплаћеног доприноса за то осигурање, нити дужина навршеног пензијског стажа. Оспореном одредбом члана 209. став 2. Закона утврђено је да фонд може захтевати да се штета која је проузроковала обавезу плаћања инвалидске или породичне пензије, као и другог трајног новчаног примања, надокнади једнократним износом у целини.

Устав Републике Србије утврђује: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22. став 2); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Оспореном одредбом члана 14. став 2. Закона одређено је да се својство осигураника утврђује на основу пријаве на осигурање, односно одјаве осигурања, у складу са законом, док се својство осигураника, сагласно одредби члана 14. став 1. Закона, стиче даном почетка рада, тј. почетка запослења или обављања самосталне или пољопривредне делатности или обављања уговорених послова. Стога је, са даном почетка рада као фактичком чињеницом, лице осигурано на пензијско и инвалидско осигурање, односно, престанак својства осигураника везан је за дан престанка рада па се својство осигураника, сагласно оспореној одредби Закона, утврђује на основу пријаве на осигурање, односно одјаве осигурања којима се утврђује чињеница која је већ наступила (почетак, односно престанак рада). Полазећи од наведеног, одређивање оспореном одредбом Закона начина утврђивања својства осигураника је, по оцени Суда, у складу с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1. Устава да законом уреди права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости, као и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности.

Одредбом члана 104. Закона, чији је став 3. оспорен, утврђена је, сагласно карактеру права из овог осигурања, а пре свега њиховој незастаривости, могућност да се против коначног решења фонда, у случајевима када нису испуњени услови за понављање поступка по закону којим је уређен

општи управни поступак, или су протекли рокови за понављање поступка по том закону, поступак може поновити ако се сазна за нове чињенице, односно нађе или стекне могућност да се употребе нови докази који би сами, или у вези са већ употребљеним доказима, могли довести до другачијег решења или када је пропуштено да се у ранијем поступку изнесе нека чињеница, односно доказ који може довести до другачијег решења. Употреба овог правног средства није временски ограничено, односно понављање поступка може се покренути у свако доба. Оспореном одредбом члана 104. став 3. Закона утврђује се примена прописа у поновљеном поступку, у зависности од рока у коме је тај предлога поднет. Стога се, по оцени Суда, не повређује принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се на све осигуранике, односно кориснике права који се налазе у истој процесно-правној ситуацији примењује исто материјално право, нити се повређује право на жалбу или друго правно средство зајемчено одредбом члана 22. став 2. Устава.

Одредбом члана 105. Закона, чији су став 1. и 4. оспорени, утврђена је могућност измене правоснажног решења фонда. Измена правоснажног решења фонда је ванредно правно средство установљено у складу са правилима управног поступка и може се користити увек, без временског ограничења, када се стекну законом утврђени услови. Измена правоснажног решења фонда, када се користи у случајевима наведеним у члану 105. став 1. Закона, дакле у случају када је правоснажним решењем повређен закон или општи акт фонда на штету осигураника односно корисника права или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за осигураника, у функцији је заштите права осигураника, односно корисника права и сагласно томе, правноснажно решење фонда може се изменити, под наведеним условима, само у корист осигураника, односно корисника права. Оспореном одредбом члана 105. став 4. Закона утврђује се правило по коме се одређује примена прописа приликом поновног решавања о правима након измене правноснажног решења фонда. Тако, у случају да се ради о измени правоснажног решења фонда због повреде закона или општег акта фонда на штету осигураника или ако је о неком правном питању доцније заузето правно схватање повољније за странку, код поновног решавања о праву осигураника, односно корисника права, примењују се прописи који су важили у часу доношења коначног решења, а у случају да се измена правоснажног решења врши због чињеница које су настале после доношења решења, примењују се прописи који важе у време покретања поновљеног поступка. Стога се оспореном одредбом Закона, по оцени Суда, не повређује принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се на све осигуранике, односно кориснике права који се налазе у истој процесно-правној ситуацији примењује исто материјално право, нити се повређује право на жалбу или друго правно средство зајемчено одредбом члана 22. став 2. Устава.

Оспореном одредбом члана 138. став 1. Закона одређен је рок до кога се може утврдити својство осигураника и по протеклу рока за подношење пријаве на осигурање. Одређивање да се својство осигураника може утврдити најраније од 1. јануара 1965. године опредељено је чињеницом да је од тог дана почела примена закона који је у систем пензијског и инвалидског осигурања увео матичну евиденцију. Стога оспорена одредба Закона није, по оцени Суда, у супротности с Уставом, јер се том одредбом не повређује принцип једнакости грађана из члана 13. Устава нити се ограничава, односно ускраћује право за случај смањења или губитка радне способности, односно старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеним поступцима оцењивао уставност одредаба члана 12. став 1. тачка 1), члана 68. став 3, члана 120, члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2, члана 191. ст. 1. и 2, члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У предмету број IУ-338/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредаба члана 12. став 1. тач. 1) и 2) и став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 17. јуна 2004. године донео Одлуку којом се одбија предлог за утврђивање неуставности, поред осталих, и оспорене одредбе члана 12. став 1. тачка 1) Закона. Суд је оценио да је дефинисање категорије осигураника самосталних делатности и појма "рад" на начин утврђен оспореним одредбама Закона сагласно с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1, члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, као и обавезно пензијско и инвалидско осигурање те да, у оквиру тога, утврди и категорије обавезно осигураних лица, услове и начин остваривања права по основу пензијског и инвалидског осигурања, као и друга питања у области тог осигурања.

У предмету број IУ-369/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 68. став 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 27. новембра 2003. године донео Решење којим се не прихвата иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе Закона. Суд је оценио да бодовним вредновањем пензијског стажа изнад 40 година упола мање од пензијског стажа до 40 година, оспорена одредба Закона не повређује принцип једнакости грађана установљен одредбом члана 13. Устава, јер се тако утврђени начин рачунања пензијског стажа односи једнако, тј. под истим условима на све грађане осигуранике који се налазе у истој правној ситуацији, као и да је оспореном одредбом Закона уређени начин рачунања пензијског стажа изнад 40 година, ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

У предмету број IУ-367/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 120. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 20. новембра 2003. године донео Решење којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе Закона. Суд је оценио да, с обзиром на обавезу запослених, других осигураника и послодаваца да обезбеђују средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања, из наведене обавезе произилази и обавеза осигураника самосталних делатности да плаћају допринос за пензијско и инвалидско осигурање, као и да прописивање обавезе уплате доприноса као услова за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања осигураницима који сами плаћају допринос за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, није у несагласности с Уставом. Суд је оценио и да се условљавањем оспореном одредбом коришћења права из пензијског и инвалидског осигурања уплатом свих доспелих износа доприноса, не повређује принцип једнакости грађана утврђен одредбом члана 13. Устава, јер се тако утврђен услов односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној оспореном одредбом.

У предмету број IУ-39/2004 Уставни суд је оцењивао уставност, поред осталих, и одредбе члана 191. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 16. септембра 2004. године донео Одлуку којом се, у тачки 1. изреке, одбија предлог и не прихватају иницијативе за утврђивање неуставности и наведене одредбе Закона. Суд је оценио да је одређивање основице за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање

на начин утврђен оспореном одредбом Закона, у складу с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1., члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, а тиме и обавезно пензијско и инвалидско осигурање те да утврди и основице за плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за сваку поједину категорију осигураника, у зависности од природе основа по коме се плаћа тај допринос.

У предмету број IY-226/2004 Уставни суд је оцењивао уставност одредаба члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2. и члана 191. ст. 2. и 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 31. марта 2005. године донео Решење којим се, у тачки 1. изреке, не прихватају иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности наведених одредаба Закона. Уставни суд је оценио да је утврђивање обвезника плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, па и оних који су били утврђени оспореним одредбама члана 174. став 1. тач. 1) и 3) Закона, било у сагласности са одредбом члана 68. став 2. Устава према којој средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и корисници, у складу са законом. Суд је оценио да су оспореном одредбом члана 174. став 2. Закона утврђени обвезници плаћања доприноса, као и обавеза осигураника да плаћа доприносе и у случају када обавља одговарајуће послове, у сагласности с овлашћењима законодавца из члана 12. ст. 1. и 2., члана 40. став 1. и члана 68. став 2. Устава, као и да се оспореном одредбом Закона не ускраћују нити ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости и права на друге облике социјалног осигурања утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава. Такође, по оцени Уставног суда, обавеза осигураника, утврђена оспореном одредбом Закона, да плаћа доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање и по основу обављања послова наведених у тој одредби, сагласна је одређењу из члана 68. став 2. Устава да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања, дакле, и пензијског и инвалидског осигурања, обезбеђују, у складу са законом, запослени, лица која самостално обављају делатност, односно пољопривредници. Суд је оценио да се оспореним одредбама члана 191. ст. 2. и 3. Закона не онемогућава остваривање права на рад, јер се тим одредбама не уређују поједине слободе, права и дужности човека и грађанина, а тиме ни право на рад утврђено одредбом члана 35. став 1. Устава нити се повређује принцип слободног и под једнаким условима обављања привредне и друге делатности утврђен одредбом члана 57. став 1. Устава, јер оспорене одредбе Закона не уређују питања која се односе на обављање привредне и друге делатности. Утврђивање горње границе основице за уплату доприноса и одређивање органа за утврђивање и наплату тих доприноса је ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

У предмету број IY-333/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредаба члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 5. фебруара 2004. године донео Решење којим се не прихвата иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности наведених одредаба Закона. Суд је, у односу на одредбу члана 208. став 4. Закона, утврдио да се, обзиром да се систем финансирања пензијског и инвалидског осигурања не заснива на принципу капиталног покрића већ текућег прилива, а то значи да средства за финансирање пензијског и инвалидског осигурања обезбеђује активна генерација осигураника, а користе их осигураници код којих је наступио неки од ризика из овог осигурања због

којих више не могу радом да обезбеђују своју материјалну и социјалну сигурност, код утврђивања висине штете не узима у обзир износ уплаћеног доприноса нити дужина пензијског стажа, како је то уређено оспореном одредбом Закона и оценио да је та одредба у сагласности с Уставом. Суд је оценио и да је законодавац, уређујући оспореном одредбом члана 209. став 2. Закона право фонда да захтева да се штета причињена фонду надокнади једнократним износом у целини, поступио сагласно овлашћењима из одредбе члана 72. став 1. тачка 4. Устава.

Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативама, у делу којима се оспоравају одредбе члана 12. став 1. тачка 1), члана 68. став 3, члана 120, члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2, члана 191. ст. 1. и 2, члана 208. став 4. и члана 209. став 2. Закона, не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је иницијативе одбацио, сагласно одредби члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да оцењује сагласност закона и других општинских аката с Уставном повељом државне заједнице Србија и Црна Гора, другим прописима државне заједнице и са међународним актима нити да оцењује међусобну сагласност одредаба истог закона.

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-251/2003 од 21.04.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/03)

- члан 15. став 2.

Утврђујући оспореном одредбом Закона моменат стицања и престанак својства осигураника лицима која се својом вољом укључе у обавезно осигурање, законодавац је поступио сагласно својим уставним овлашћењима.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 15. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003 и 84/2003).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 15. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативи се наводи да на неуставност оспорене одредбе Закона указују решења и друга документа

приложена уз иницијативу, као и да је иницијатор, пошто није упозорен да не сме да прекине уплаћивање доприноса, двоструко оштећен јер је уплаћивао доприносе, а изгубио право на исплату пензије. Иницијатор, поред оцене уставности оспорене одредбе Закона, тражи и да Уставни суд обавезе Републички завод за пензијско и инвалидско осигурање запослених да иницијатору изврши повраћај новца уплаћеног на име доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање и исплати пензију од момента стицања права на инвалидску пензију.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је одредбом члана 15. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, чији је став 2. оспорен, утврђено да се лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона, могу укључити у обавезно осигурање и обезбедити права из овог осигурања под условима, у обиму и на начин предвиђен овим законом (став 1.), као и да се својство осигураника из става 1. овог члана стиче и престаје даном подношења захтева (став 2.).

Устав Републике Србије утврђује, поред осталог, да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а зачланове своје породице - право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања те да се права из социјалног осигурања за грађане који нису обухваћени обавезним социјалним осигурањем уређују законом (члан 40.), као и да Република Србија уређује и обезбеђује и систем социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Оспореном одредбом Закона утврђено је да лица која нису обавезно осигурана у смислу овог закона, а која се укључе у обавезно осигурање, својство осигураника стичу, односно да им то својство престаје даном подношења захтева. Дакле, од воље самог лица зависи да ли ће се и када то лице укључити у систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања с тим да по укључењу у тај систем, има сва права и обавезе као и други осигураници, утврђени овим законом. Утврђујући оспореном одредбом Закона моменат стицања и престанка својства осигураника лицима која се својом вољом укључе у обавезно осигурање, законодавац је поступио сагласно овлашћењима из члана 40. став 2. Устава по коме се права из социјалног осигурања за грађане који нису обухваћени обавезним социјалним осигурањем уређују законом. Истовремено, оспореном одредбом нису ускраћена нити ограничена права за случај старости, утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава јер су ова лица у правима и обавезама изједначена са обавезно осигураним лицима. Сагласно наведеном, оспорена одредба Закона, по оцени Уставног суда, није у несагласности с Уставом.

Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да одлучује о захтевима којима се тражи помоћ у остваривању права и интереса грађана.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 18, члан 218. став 3, чл. 223. и 224, члан 225. став 1. и члан 227.

Превођењем привремене накнаде на инвалидску пензију не ускраћује се нити ограничава тзв. стечено право, јер се овим превођењем не мења стечено право ни износ тог права, већ се само врши појмовно усклађивање појединих института и права које је познавао претходни закон.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 18, члана 218. став 3., чл. 223. и 224, члана 225. став 1. и члана 227. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр.34/2003 и 84/2004).

2. Одбацују се захтеви за оцењивање уставности одредаба члана 218. ст. 1. и 2. и члана 225. став 2. Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности више одредаба Закона о пензијском и инвалидском осигурању, наведених у изреци. Одредбе члана 18. Закона, по мишљењу иницијатора, нису у сагласности с одредбама чл. 38, 39. и 40. Устава Републике Србије, а оспорена одредба члана 218. став 2. Закона, негира тзв. стечена права и у супротности је са одредбом члана 121. Устава Републике Србије јер има повратно дејство и укида, односно мења раније стечена појединачна права грађана. У иницијативи којом се оспоравају одредбе чл. 218, 223, 224, 225. и 227. Закона, наводи се да се оспореним одредбама чл. 218, 224. и 227. Закона мења већ стечено право на новчану накнаду инвалидима II категорије инвалидности јер иако је појам II категорије инвалидности задржан у закону, права проистекла из тог статуса су измењена у обиму и начину коришћења, чиме је повређена забрана повратног дејства закона из члана 121. Устава Републике Србије. Оспореним одредбама чл. 223. и 225. Закона одређене категорије инвалида II и III категорије инвалидности – незапослени, стављају се, по мишљењу иницијатора, у повољнији положај у односу на инвалиде II и III категорије инвалидности који раде са половином радног времена, чиме се повређују одредбе чл. 13, 22, 35, 38, 53. и 121. Устава Републике Србије, а оспореном одредбом члана 227. Закона, поред већ наведеног, повређене су и одредбе чл. 35. и 38. Устава јер су инвалиди стављени у неповољнији положај у односу на друга запослена лица која нису инвалиди. Предложено је и да Уставни суд донесе одлуку о обустави појединачног акта, односно радње која је предузета на основу оспорене одредбе члана 218. став 2. Закона.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореним одредбама члана 18. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да права из пензијског и инвалидског осигурања, јесу: 1) за случај старости – право на старосну пензију; 2) за случај инвалидности – право на инвалидску пензију; 3) за случај смрти - право на породичну пензију и право на накнаду погребних

трошкова; 4) за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу – право на новчану накнаду за телесно оштећење. Оспореним одредбама члана 218. Закона утврђено је: да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су, до дана ступања на снагу овог закона, та права остварили по прописима који су били на снази до тог дана а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана, у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона (став 1.); да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су та права остварили по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, до дана ступања на снагу овог закона а која нису утврђена овим законом, користе их под условима, у обиму и на начин утврђен овим законом (став 2.); и да се, изузетно од ст. 1. и 2. овог члана, осигураницима односно лицима која остварују права из пензијског и инвалидског осигурања у 2003. години а до дана ступања на снагу овог закона, висина права одређује на исти начин као и корисницима који су права остварили у 2002. години (став 3.). Оспореним одредбама члана 223. Закона утврђено је: да се кориснику права на привремену накнаду по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, који није запослен, врши превођење привремене накнаде у инвалидску пензију, у износу од 50% инвалидске пензије одређене у складу са одредбама овог закона (став 1.), као и да, уколико је инвалидска пензија из става 1. овог члана мања од затеченог износа привремене накнаде, корисник права задржава затечени износ накнаде, све док се усклађивањем овај износ не изједначи са висином инвалидске пензије одређене у складу са ставом 1. овог члана (став 2.). Оспореним одредбама члана 224. Закона утврђено је: да корисник права на накнаду због рада са скраћеним радним временом (II категорије инвалидности), накнаде због мање зараде на другом одговарајућем послу (III категорије инвалидности), накнаде по основу преостале радне способности, накнаде по основу распоређивања на други одговарајући посао и опасности од настанка инвалидности који је запослен, задржава износ накнаде коју користи на дан ступања на снагу овог закона, с тим што она не може бити већа од 50 % износа просечне зараде по запосленом у Републици у 2002. години који објављује орган надлежан за послове статистике (став 1.), да се накнаде из става 1. овог члана усклађују на начин предвиђен за усклађивање пензија (став 2.), као и да се, изузетно од става 2. овог члана, кориснику коме је износ накнаде већи од износа просечне зараде из става 1. овог члана, накнада не усклађује са износом просечне зараде из става 1. овог члана (став 3.). Оспореним одредбама члана 225. Закона утврђено је: да се кориснику права по основу II и III категорије инвалидности, преостале радне способности, који је то право остварио до дана ступања на снагу овог закона, а коме независно од његове воље престане својство осигураника, одређује инвалидска пензија из члана 223. овог закона, по протеку времена за које му припада право на новчану накнаду у складу са прописима о запошљавању (став 1.), као и да се право из става 1. овог члана може користити најдуже пет година од дана почетка примене овог закона (став 2.), а одредбом члана 227. Закона да право на инвалидску пензију из чл. 223. и 225. овог закона и право на накнаду из члана 224. овог закона, престаје даном испуњења услова за стицање права на старосну пензију односно инвалидску пензију, у складу са овим законом.

Устав Републике Србије утврђује: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је

то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, права за случај трудноће, порођаја, смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице – право на здравствену заштиту, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.); да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Оспореним чланом 18. Закона утврђена су права која се по основу пензијског и инвалидског осигурања могу стицати и остваривати, као и ризици (осигурани случајеви) чијим настанком је условљено стицање неког од законом утврђених права, и та права имају свој уставноправни основ у одредби члана 40. став 1. Устава. Уставом утврђено право запосленог за случај смањења радне способности није утврђено оспореном нити било којом другом одредбом Закона, али то члан 18. Закона не чини неуставним јер се њена уставност цени према ономе шта та одредба садржи.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеним поступцима оцењивао уставност оспорених одредаба члана 218. ст. 1. и 2. Закона. У предмету број IУ-109/2004 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 218. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 17. јуна 2004. године донео Решење којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да се оспореном одредбом Закона не повређује принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава јер се остваривање права утврђених оспореном одредбом односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији, као и да се том одредбом не ускраћује нити ограничава право за случај старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава. У предмету број IУ– 355/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 218. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 5. фебруара 2004. године донео Решење којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да се оспореном одредбом корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања не ускраћују тзв. стечена права већ се, управо супротно, обезбеђује њихова заштита чак и у случају када та права не утврђује Закон чија је одредба оспорена. Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативама не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је иницијативе у овом делу одбацио, сагласно одредби члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Оспорена одредба члана 218. став 3. Закона има повратно дејство, јер уређује висину права из пензијског и инвалидског осигурања корисницима и лицима који та права остварују у 2003. години, до ступања на снагу оспореног Закона. Увидом у образложење Предлога Закона о пензијском и инвалидском

осигурању, као и записник са Друге седнице Првог редовног заседања Народне скупштине Републике Србије у 2003. години и стенографске белешке са те седнице, Уставни суд је утврдио да се Народна скупштина Републике Србије у поступку доношења Закона изричито изјаснила о постојању општег интереса за повратним дејством оспорене одредбе члана 218. став 3. Закона. Стога је, по оцени Уставног суда, оспорена одредба члана 218. став 3. Закона сагласна с одредбом члана 121. Устава.

Полазећи од тога да Закон не познаје појам преостала радна способност нити, из тих разлога, утврђује било која права која је по том основу утврђивао претходни закон, кориснику права на привремену накнаду по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, који није запослен, оспореним одредбама члана 223. Закона привремена накнада се преводи у инвалидску пензију, утврђује њен износ и одређује заштита корисника права за случај да тако одређена инвалидска пензија буде мања од затеченог износа привремене накнаде. Превођењем привремене накнаде на инвалидску пензију, по оцени Уставног суда, не ускраћује се нити ограничава тзв. стечено право, јер се овим превођењем не мења ни само стечено право нити износ тог права, већ се само врши појмовно усклађивање појединих института и права које је познавао претходни закон са институтима и правима које познаје Закон о пензијском и инвалидском осигурању. Чланом 223. Закона обезбеђује се заштита стеченог права на привремену накнаду и њима се не повређује принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се начин остваривања права на инвалидску пензију утврђен тим одредбама односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној оспореним одредбама, а такође се не ограничава, односно ускраћује право за случај смањења или губитка радне способности и старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава. Стога су оспорене одредбе члана 223. Закона, по оцени Уставног суда, у сагласности с Уставом.

Оспореним одредбама члана 224. Закона корисницима права наведеним у ставу 1. тог члана и даље се признаје право на износ накнаде коју користе на дан ступања на снагу овог закона, што значи да су наведена права као стечена права и даље призната запосленим корисницима. Утврђујући право корисника да задрже износ накнаде, оспорена одредба члана 224. Закона истовремено ограничава признати износ накнаде одређујући њен највиши износ и утврђује правила за начин усклађивања накнаде. Тиме се корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања не ускраћују стечена права већ се обезбеђује њихова заштита, и у случају када та права не утврђује Закон чије су одредбе оспорене. Стога је, по оцени Уставног суда, оспорена одредба члана 224. Закона у сагласности с Уставом.

Оспореном одредбом члана 225. став 1. Закона утврђено је да се кориснику права по основима наведеним у тој одредби, у случају да му независно од његове воље престане својство осигураника, одређује инвалидска пензија из члана 223. Закона, и то по протеклу времена за које му припада право на новчану накнаду у складу са прописима о запошљавању. С обзиром на то да Закон о пензијском и инвалидском осигурању, за разлику од претходног закона, не утврђује постојање права на привремену накнаду, као и да се оспореном одредбом Закона корисницима права наведеним у тој одредби који су то право остварили до дана ступања на снагу Закона, а којима је независно од њихове воље престало својство осигураника и то по ступању на снагу оспореног Закона, одређује инвалидска пензија, не ради се, по оцени Уставног суда, о ограничавању стеченог права, јер право на привремену накнаду наведени

корисници права нису стекли нити га могу стећи. Права наведена у оспореној одредби Закона везана су искључиво за постојање статуса осигураника па се губљењем тог статуса та права преводе на инвалидску пензију управо у случају када њихов корисник, без своје воље, изгуби својство осигураника и, самим тим, могућност да се користи тим правима. Стога, оспорена одредба члана 225. став 1. Закона није, по оцени Уставног суда, у супротности с Уставом.

У предмету број IY – 355/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 225. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", број 34/2003) и на седници одржаној 5. фебруара 2004. године донео Решење којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да је оспореном одредбом Закона прописано временско ограничење коришћења права на инвалидску пензију утврђеног ставом 1. истог члана, условљено чињеницом да важећи Закон не познаје тзв. преосталу радну способност нити утврђује било каква права по том основу, као и да је одређивање времена у коме се право на инвалидску пензију, утврђено само за наведену специфичну ситуацију, може користити, ствар законодавне политике. Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативи не произлази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је иницијативу у том делу одбацио, сагласно одредби члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука

Оспореном одредбом члана 227. Закона коришћење права на инвалидску пензију из чл. 223. и 225. овог закона, као и право на накнаду из члана 224. овог закона, ограничено је даном испуњења услова за стицање права на старосну пензију. То значи да, независно од тога да ли једно од наведених права корисник користи као запослено или незапослено лице, кориснику престаје право на коришћење инвалидске пензије, односно накнаде, даном испуњења услова за стицање права на старосну, односно инвалидску пензију, у складу с овим законом. На овај начин се оспореном одредбом Закона, као одредбом прелазног карактера, уређује, сагласно правима утврђеним овим законом, статус и права корисника права из чл. 223, 224. и 225. Закона. Из наведених разлога, по оцени Уставног суда, оспорена одредба члана 227. Закона у сагласности је с Уставом.

Одлучивање по захтеву за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу оспорене одредбе члана 218. став 2. Закона је беспредметно, јер је Уставни суд коначну одлуку о уставности оспорене одредбе Закона донео на седници одржаној 5. фебруара 2004. године, у предмету број IY–355/2003.

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у диспозитиву.

Решење Уставног суда
IY-182/2003 од 10.02.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 20. став 1. тачка 2)

Утврђујући снижавање старосне границе зависно од степена увећања стажа, оспореном одредбом Закона се не ограничава нити ускраћује стечено право на стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем.

- члан 20. став 1. тачка 2)

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 20. став 1. тачка 2) Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 20. став 1. тачка 2) Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативи се, без навођења уставно-правних разлога оспоравања, истиче да се оспореном одредбом Закона повређују стечена права осигураника и тиме истима наноси штета.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 20. став 1. тачка 2) Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да се осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, старосна граница за стицање права на старосну пензију, утврђена у члану 19. тач. 1) и 2) овог закона, снижава зависно од степена увећања стажа за по једну годину, и то: 2) за сваких пет година проведених на радном месту, односно послу на коме се ефективно проведених 12 месеци рачуна у стаж осигурања као 15 месеци.

Устав Републике Србије утврђује: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Одредбом члана 20. Закона, чији је став 1. тачка 2) оспорен, утврђено је снижавање старосне границе за стицање права на старосну пензију осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, у зависности од обима увећања стажа осигурања. Институтом стажа осигурања са увећаним трајањем обезбеђује се одређени вид заштите осигураника који раде на тешким и по здравље штетним пословима, као и осигураника који своју професионалну делатност не могу успешно да обављају после навршења одређених година и то рачунањем стажа осигурања с увећаним трајањем, као и снижавањем старосне границе за стицање права на старосну пензију. Утврђујући снижавање старосне границе зависно од степена увећања стажа, оспореном одредбом Закона се не ограничава нити ускраћује стечено право на стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, јер та одредба не мења начин утврђивања стажа осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, већ одређује начин снижавања старосне границе за остваривање права на старосну пензију осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем. Оспореном одредбом Закона не повређује се принцип правне једнакости грађана из члана 13. Устава с обзиром да се остваривање права утврђеног оспореном одредбом односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији. Оспореном одредбом се не укидају нити ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава. Стога је оспорена одредба Закона, по оцени Уставног суда, у сагласности с Уставом. Само утврђивање оспореном одредбом Закона начина и услова за снижавање старосне границе за стицање права на старосну пензију осигуранику коме се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем, јесте ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-131/2004 од 26.05.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- чл. 42, 43. и 231.

Утврђивање категорија осигураника који могу под посебним условима остварити право на пензију, као и утврђивање тих посебних услова није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 42, 43. и 231. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Одбацују се захтеви за оцењивање уставности одредаба члана 218. став 1, чл. 221, 223. и 225. Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 42. и 43, члана 218. став 1, чл. 221, 223, 225. и 231. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативама се наводи да су оспореним одредбама чл. 42. и 43. Закона створена привилегована радна места и неједнакост између осигураника који су радили на истим радним местима на којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем. Оспореном одредбом члана 218. став 1. Закона, по мишљењу иницијатора, нарушава се уставни принцип једнакости грађана, јер пензионери који су право на пензију остварили по претходном закону, имају мању пензију од пензионера с истом основицом који су пензију остварили по важећем закону, а том одредбом се уводи и двојни ниво максимираних пензија и нарушава основни принцип пензијског система према којем висина пензије зависи од дужине пензијског стажа и висине уплаћених доприноса у пензијски фонд. Даље се истиче да оспорене одредбе чл. 223. и 225. Закона имају повратно дејство, јер укидају већ стечена права и истовремено их преводе у инвалидску пензију са ороченим трајањем, као и да су тим одредбама корисници права по основу II и III категорије инвалидности и преостале радне способности, доведени у неравноправан положај у односу на кориснике овог права пре ступања на снагу важећег закона, јер имају право на привремену накнаду до стицања других права. Поред тога, оспорена одредба члана 223. став 1. Закона није, по мишљењу иницијатора, у сагласности с Уставом јер предвиђени износ пензије не задовољава основне животне потребе, а оспорена одредба члана 225. Закона из разлога што се, према схватању иницијатора, право на инвалидску пензију не може орочавати на период од 5 година.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореним одредбама члана 42. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да осигураници – запослени који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију јесу: 1) овлашћена службена лица у смислу прописа о вршењу унутрашњих послова и припадници Безбедносно-информативне агенције; 2) запослени у Министарству иностраних послова који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем; 3) запослени у органима и организацијама који раде на пословима контра радио-извиђајне службе и пословима криптографије; 4) овлашћена службена лица у смислу прописа о извршењу кривичних санкција; 5) овлашћена службена лица Пореске полиције у смислу прописа о пореској администрацији. Оспореним одредбама члана 43. Закона утврђено је: да осигураник из члана 42. овог закона коме престане запослење с правом на пензију пре испуњења услова из члана 19. овог закона, стиче право на старосну пензију ако је навршио најмање 53 године живота и 20 година стажа осигурања, од чега најмање 10 година ефективно проведених на радним местима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем (став 1.), као и да право на старосну пензију под условима из става 1. овог члана не може стећи осигураник који у моменту остваривања права није овлашћено лице односно запослени из члана 42. овог закона (став 2.). Оспореном одредбом члана 218. став 1. Закона утврђено је да корисници права из пензијског и инвалидског осигурања који су, до дана ступања на снагу овог закона, та права остварили по прописима који су били на снази до тог дана а која су утврђена овим законом, имају та права и после тог дана, у складу са прописима који су важили до почетка примене овог закона, а одредбом члана

221. Закона да ће се поступак за ostvarивање права из пензијског и инвалидског осигурања, односно за utvrđивање пензијског стажа, покренут до дана ступања на снагу овог закона, окончати под условима и на начин предвиђен прописима који су били на снази у време покретања поступка, ако овим законом није другачије одређено. Оспореним одредбама члана 223. Закона utvrđено је да се кориснику права на привремену накнаду по основу II и III категорије инвалидности, односно преостале радне способности, који није запослен, врши превођење привремене накнаде у инвалидску пензију, у износу од 50% инвалидске пензије одређене у складу са одредбама овог закона (став 1.), као и да, уколико је инвалидска пензија из става 1. овог члана мања од затеченог износа привремене накнаде, корисник права задржава затечени износ накнаде, све док се усклађивањем овај износ не изједначи са висином инвалидске пензије одређене у складу са ставом 1. овог члана (став 2.). Оспореним одредбама члана 225. Закона utvrđено је да се кориснику права по основу II и III категорије инвалидности, преостале радне способности, који је то право ostварио до дана ступања на снагу овог закона, а коме независно од његове воље престане својство осигураника, одређује инвалидска пензија из члана 223. овог закона, по протеку времена за које му припада право на новчану накнаду у складу са прописима о запошљавању (став 1.), као и да се право из става 1. овог члана може користити најдуже пет година од дана почетка примене овог закона (став 2.). Оспореним одредбама члана 231. Закона utvrđено је: да се изузетно од члана 79. овог закона, до 31. децембра 2007. године, осигуранику из чл. 42. и 43. овог закона ако је то за њега повољније, старосна односно инвалидска пензија одређује од пензијског основа који представља његов просечни месечни износ зараде ostварене у календарској години која претходи години ostvarивања права (став 1.); да од основа из става 1. овог члана, осигуранику припада старосна пензија која за 20 година пензијског стажа, износи 55% (мушкарац), односно 57,5% (жена) од пензијског основа и повећава се по 2,5% од пензијског основа са сваку даљу навршену годину до навршених 30 година пензијског стажа, као и да се за сваку навршену годину преко 30 година пензијског стажа пензија повећава по 0,5% од пензијског основа, с тим што не може износити више од 85% од пензијског основа (став 2.); да се, ако осигураник из става 1. овог члана у вршењу или поводом вршења службених задатака изгуби живот односно код кога настане инвалидност по основу које стекне право на инвалидску пензију, пензија одређује од пензијског основа utvrđеног у ставу 1. овог члана (став 3.); да зарада у смислу става 1. овог члана јесте зарада умањена за плаћене порезе и доприносе (став 4.); као и да се приликом одређивања пензије из ст. 1. до 3. овог члана, врши претходно усклађивање пензије, почев од 1. јануара године у којој осигураник ostварује право на пензију на начин на који се усклађује пензија у претходној години, у складу са овим законом (став 5.).

Устав Републике Србије utvrđује: да се слободe и права ostварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за ostvarивање појединих слобода и права utvrđују законом, као и да се законом може прописати начин ostvarивања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово ostvarивање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на

друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.); да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Оспореним одредбама члана 42. Закона утврђене су категорије осигураника које могу под посебним условима остварити право на пензију, а ти посебни услови утврђени су одредбом члана 43. Закона. Посебни услови утврђени су за те категорије осигураника-запослених којима се стаж осигурања рачуна с увећаним трајањем због тежине послова које обављају, односно опасности и штетности тих послова по живот и здравље осигураника. Утврђујући категорије осигураника који могу под посебним условима остварити право на пензију, оспореним одредбама Закона није, по оцени Суда, повређен принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се тај принцип односи на једнакост у правима, а не и једнакост у условима и начину остваривања појединог права. Оспореним одредбама Закона не укидају се нити ограничавају Уставом утврђене слободе и права човека и грађанина и то права за случај смањења или губитка радне способности и старости из члана 40. став 1. Устава. Стога су оспорене одредбе члана 42. Закона, по оцени Уставног суда, у сагласности с Уставом. Утврђивање оспореном одредбом Закона наведених категорија осигураника-запослених је ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Оспореним одредбама члана 43. Закона утврђени су услови под којима одређене категорије осигураника наведене у члану 42. Закона, могу остварити право на старосну пензију пре испуњења општих услова утврђених одредбом члана 19. Закона. Оспореним одредбама Закона омогућено је остваривање права на старосну пензију свим осигураницима који испуњавају том одредбом утврђене услове и њима није, по оцени Суда, повређен принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се остваривање права утврђеног оспореном одредбом односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији, а није ускраћено нити ограничено право за случај старости утврђено чланом 40. став 1. Устава. Сагласно наведеном, по оцени Уставног суда, оспорене одредбе члана 43. Закона у сагласности су с Уставом.

Оспореним одредбама члана 231. Закона утврђен је изузетак у погледу одређивања висине пензије који се односи на осигуранике из чл. 42. и 43. Закона и тиме, по оцени Суда, није повређен принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се оспореним одредбама утврђени начин одређивања старосне, односно инвалидске пензије односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији. Оспореним одредбама Закона такође, по оцени Суда, није ускраћено нити ограничено право за случај смањења или губитка радне способности и старости, утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава. Из наведених разлога, по оцени Уставног суда, оспорене одредбе члана 231. Закона у сагласности су с Уставом.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеним поступцима оцењивао уставност одредаба члана 218. став 1, чл. 221, 223. и 225. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У предмету број IУ-109/2004 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 218. став 1. Закона и на седници одржаној 17. јуна 2004. године донео Решење којим се не прихвата иницијатива

за покретање поступка за утврђивање неуставности наведене одредбе Закона. Суд је оценио да се оспореном одредбом Закона не повређује принцип једнакости грађана из одредбе члана 13. Устава, јер се остваривање права утврђених оспореном одредбом односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији, а не ускраћује се нити ограничава право за случај старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава.

У предмету број IY-355/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 221. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 5. фебруара 2004. године донео Решење којим не прихвата иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности, поред осталих, и наведене одредбе Закона. Суд је оценио да се оспореном одредбом Закона свим грађанима-осигураницима, односно корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања обезбеђује једнакост у остваривању права из тог осигурања и једнака заштита пред државним и другим органима, сагласно одредби члана 13. Устава.

У предмету број IY-182/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредаба члана 223. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 10. фебруара 2005. године донео Решење којим се не прихватају иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности, поред осталих, и наведених одредаба Закона. Суд је оценио да се превођењем привремене накнаде на инвалидску пензију не ускраћује нити ограничава тзв. стечено право јер се овим превођењем не мења стечено право ни износ тог права већ се само врши појмовно усклађивање појединих института и права које је познавао претходни закон са институтима и правима које познаје важећи Закон о пензијском и инвалидском осигурању. Такође, Уставни суд је утврдио да се оспореним одредбама Закона обезбеђује пуна заштита стеченог права на привремену накнаду и да се тим одредбама не повређује принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се начин остваривања права на инвалидску пензију утврђен тим одредбама односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији прописаној оспореним одредбама, а не ограничава се нити ускраћује право за случај смањења или губитка радне способности, односно старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава.

У предмету број IY-182/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредбе члана 225. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 10. фебруара 2005. године, донео Решење којим се не прихватају иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности, поред осталих, и наведене одредбе Закона. Суд је оценио да се, с обзиром на то да важећи Закон о пензијском и инвалидском осигурању, за разлику од претходног, не утврђује постојање права на привремену накнаду, као и да се оспореном одредбом Закона корисницима права наведеним у тој одредби који су то право остварили до дана ступања на снагу Закона, а којима је независно од њихове воље престало својство осигураника и то по ступању на снагу оспореног Закона, одређује инвалидска пензија, не ради о ограничавању стеченог права, јер право на привремену накнаду наведени корисници права нису стекли нити га могу стећи. Права наведена у оспореној одредби Закона везана су искључиво за постојање статуса осигураника па се губљењем тог статуса та права преводе на инвалидску пензију управо у случају када њихов корисник, без своје воље, изгуби својство осигураника и, самим тим, могућност да се користи тим правима. Стога је Уставни суд оценио да оспорена одредба члана 225. став 1. Закона није у супротности с Уставом.

У предмету број IY-355/2003 Уставни суд је оцењивао уставност оспорене одредбе члана 225. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 5. фебруара 2004. године, донео Решење којим се не прихвата иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности, поред осталих, и наведене одредбе Закона. Суд је оценио да је оспореном одредбом Закона прописано временско ограничење коришћења права на инвалидску пензију утврђеног ставом 1. истог члана, у сагласности са чињеницом да важећи Закон не познаје тзв. преосталу радну способност нити утврђује било каква права по том основу, као и да је одређивање времена у коме се право на инвалидску пензију, утврђено само за наведену специфичну ситуацију, може користити, ствар законодавне политике.

Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативама, у делу којима се оспоравају одредбе члана 218. став 1, чл. 221, 223. и 225. Закона, не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је иницијативе одбацио, сагласно одредби члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-439/2003 од 17.03.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- чл. 82. и 98.

Статут Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", број 89/03)

- члан 39. и 40.

Утврђујући општу месну надлежност фонда за остваривање и коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања, односно утврђујући начин остваривања надлежности органа за доношење решења као и претходну контролу првостепених решења, законодавац није изашао из оквира овлашћења утврђених Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 82. и 98. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 39. и 40. Статута Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", број 89/2003).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 82. и 98. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 39. и 40. Статута из тачке 2. изреке. У иницијативи се наводи да закон чије су одредбе оспорене има, супротно Уставу, повратно дејство, као и да Закон не може да дира у право остварено по претходно важећем закону већ, како то сматра иницијатор, може да важи само за осигуранике којима се утврђује инвалидност по ступању на снагу Закона. Свима који су стекли одређено право по претходно важећем закону, наводи се даље, не може се то право мењати и смањивати јер је то у супротности с Уставом који гарантује основна људска права и слободе, као и заштиту стечених права.

У одговору доносиоца оспореног Статута наводи се да је оспореном одредбом члана 39. тог акта установљена стварна и месна надлежност за одлучивање о правима из пензијског и инвалидског осигурања и то за утврђивање својства осигураника и пензијског стажа, а оспореном одредбом члана 40. Статута предвиђено је овлашћење за доношење решења о правима из пензијског и инвалидског осигурања у првом степену. Оспорене одредбе су норме процесног карактера те стога, по наводима доносиоца, нису од утицаја на стицање и остваривање права. Из наведених разлога, доносилац оспореног акта предлаже да Уставни суд не прихвати иницијативу.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореним одредбама члана 82. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено: да се права из пензијског и инвалидског осигурања остварују код фонда код кога је осигураник последњи пут био осигуран; да је фонд код кога је осигураник последњи пут био осигуран надлежан и кад се права из пензијског и инвалидског осигурања остварују по основу међународних уговора; да изузетно од одредаба ст. 1. и 2. овог члана, осигураник, односно корисник права, као и члан његове породице може на свој захтев остварити право на пензију код фонда код кога је навршен, односно утврђен претежан део стажа осигурања; да се право избора фонда из става 3. овог члана може користити само једанпут; као и да се захтев за остваривање права на пензију подноси фонду код кога је осигураник последњи пут био осигуран. Оспореним одредбама члана 98. Закона утврђено је да решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу доноси орган фонда одређен општим актом фонда, као и да првостепено решење из става 1. овог члана подлеже претходној контроли коју врши орган утврђен општим актом фонда.

Оспореним одредбама члана 39. Статута који је донео Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, утврђено је да о правима из пензијског и инвалидског осигурања, утврђивању својства осигураника и пензијског стажа у првом степену решава филијала на чијем је подручју осигураник био последњи пут запослен, те да у случају кад је од престанка запослења до покретања поступка протекло 12 месеци, о праву решава филијала на чијем подручју лице које подноси захтев за покретање поступка има пребивалиште. Оспореном одредбом члана 40. Статута утврђено је да решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања у првом степену доноси директор Филијале за град Београд и директор филијале, а директор филијале може да овласти за потписивање решења друго лице у филијали.

Устав Републике Србије утврђује: да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за

случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.); да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, као и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Закон о пензијском и инвалидском осигурању, поред осталог, утврђује: општу месну надлежност фонда за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања (члан 82.); да стаж осигурања утврђује фонд код кога је тај стаж навршен (члан 85. став 2.); да решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу доноси орган фонда утврђен општим актом фонда (члан 98. став 1.); да пензијско и инвалидско осигурање обезбеђује и спроводи фонд (члан 150. став 1.); да се права из члана 150. овог закона остварују и обезбеђују у фонду за осигуранике запослене-у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених (члан 152. став 1. тачка 1)), као и да Управни одбор фонда доноси статут и друге опште акте фонда (члан 160. став 1. тачка 1)).

Полазећи од уставног овлашћења Републике Србије да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, одредбом члана 150. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да пензијско и инвалидско осигурање обезбеђује и спроводи фонд, а оспореним одредбама члана 82. Закона утврђена је општа месна надлежност фонда за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања. Сагласно решењима из члана 82. Закона да се права из пензијског и инвалидског осигурања остварују код фонда, што подразумева и да решења о остваривању тих права доноси фонд, оспореном одредбом члана 98. Закона утврђено је да решење о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу доноси орган фонда одређен општим актом фонда, као и да првостепено решење из става 1. овог члана подлеже претходној контроли коју врши орган утврђен општим актом фонда.

Утврђујући оспореном одредбом члана 82. Закона општу месну надлежност фонда за остваривање и коришћење права из пензијског и инвалидског осигурања, односно утврђујући оспореном одредбом члана 98. Закона начин одређивања надлежности органа за доношење решења, као и претходну контролу првостепених решења, законодавац није изашао из оквира овлашћења утврђених Уставом. Оспореним одредбама не ускраћују се права за случај смањења или губитка радне способности и старости нити се ускраћује или ограничава остваривање тих права преко организације којом управљају осигураници и корисници. Такође, оспорене одредбе Закона немају повратно дејство јер се примењују од дана ступања на снагу овог закона и убудуће. Стога, оспорене одредбе чл. 82. и 98. Закона у сагласности су, по оцени Уставног суда, с одредбама члана 40. став 1., члана 68. став 2. и члана 121. ст. 1. и 2. Устава.

Полазећи од наведених одредаба Устава и Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Управни одбор Републичког фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених надлежан је да својим општим актом, односно Статутом, уреди, поред осталог, и посебну месну надлежност организационих јединица Фонда, као и да одреди орган надлежан да доноси

решења о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу. Оспорене одредбе чл. 39. и 40. Статута којима се утврђује посебна месна надлежност организационих јединица Фонда и надлежност за доношење решења о правима из пензијског и инвалидског осигурања у првом степену, по оцени Уставног суда, у сагласности су с одредбама члана 40. став 1. и члана 68. став 2. Устава јер не ускраћују нити ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости, односно остваривање тих права преко организације којом управљају осигураници и корисници. Оспореним одредбама чл. 39. и 40. Статута утврђена је, на основу и у сагласности с одредбама члана 82. став 1., члана 85. став 2., члана 98. став 1., члана 150. став 1. и члана 152. став 1. тачка 1) Закона о пензијском и инвалидском осигурању, посебна месна надлежност организационих јединица Фонда и, у оквиру тако утврђених месно надлежних организационих јединица, одређен орган надлежан да доноси решења о правима из пензијског и инвалидског осигурања и о пензијском стажу. Сагласно наведеном, оспорене одредбе Статута у сагласности су, по оцени Уставног суда, и са законом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-80/2004 од 17.02.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2. и члан 191. ст. 2. и 3.

Утврђивање обвезника плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, горње границе основице за уплату доприноса и одређивање органа за утврђивање и наплату тих доприноса, није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2. и члана 191. ст. 2. и 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 12. став 1. тачка 1) и члана 191. став 1. Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 12. став 1. тачка 1), члана 174. став 1. тач. 1) и 3) и став 2. и члана 191. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативама се наводи да је лице које је у радном односу и истовремено предузетник, у обавези да плаћа доприносе за

пензијско и инвалидско осигурање по два основа: по основу радног односа и по основу самосталног обављања делатности, што је, према мишљењу иницијатора, противно Уставу. Даље се наводи да су оспореном одредбом члана 191. став 3. Закона лица која самостално обављају привредну или другу делатност, односно предузетници оштећени у својим уставним правима, јер су, према иницијатору, дискриминаторски третирани у условима рада и привређивања у односу на остале привредне субјекте с обзиром да се на њих примењују одредбе пореских закона које спроводи Пореска управа, док се наплата доприноса осталим обвезницима уплате доприноса врши од стране фонда за пензијско и инвалидско осигурање под повољнијим условима. Применом оспорене одредбе Закона, предузетницима је, сматра иницијатор, у појединим случајевима онемогућено да остваре своје право на рад, јер Пореска управа, приликом принудне наплате, блокира жиро-рачун и тако онемогућава рад тог предузетника.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 12. став 1. тачка 1) Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да осигураници самосталних делатности јесу лица која, у складу са законом, самостално обављају привредну или другу делатност, ако нису обавезно осигурана по основу запослења. Оспореним одредбама члана 174. став 1. тач. 1) и 3) Закона било је утврђено да допринос за пензијско и инвалидско осигурање (у даљем тексту: допринос), плаћају осигураник-запослени, односно осигураник самосталних делатности. Оспореном одредбом члана 174. став 2. Закона утврђено је да допринос плаћа и осигураник који остварује уговорену накнаду по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и када нема својство осигураника по том основу. Оспореним одредбама члана 191. Закона утврђено је: да је осигураник запослени који обавља послове из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона, обвезник уплате доприноса на основице које се овим законом утврђују за осигуранике самосталних делатности из члана 12. став 1. тач. 1) до 3) овог закона (став 1.); да основица из става 1. овог члана, заједно са основицом коју чини зарада односно најнижа основица, не може бити виша од петоструког износа просечне зараде у Републици на годишњем нивоу, према подацима које објављује републички орган надлежан за послове статистике (став 2.); да утврђивање и наплату доприноса за осигуранике запослене који обављају и послове из члана 12. став 1. тач. 1) и 2) овог закона, врши орган надлежан за послове вођења пореског поступка, у складу са законом којим се уређује порески поступак (став 3.).

Устав Републике Србије утврђује: да се слободe и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да свако има право на рад (члан 35. став 1.); да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.); да обавезним осигурањем запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); да Република Србија уређује

и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Одредбе члана 174. ст. 1, 4. и 5. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, чији су став 1. тач. 1) и 3) оспорени, престале су да важе, сагласно одредби члана 77. тачка 1) Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник РС", број 84/2004), 1. септембра 2004. године.

Сагласно наведеним одредбама Устава, социјално осигурање је обавезно за запослене, а средства за обезбеђивање права по том основу обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци. Закон о пензијском и инвалидском осигурању ближе одређује уставну категорију "други осигураници" утврђујући да су обавезно осигурана лица, дакле лица која обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују права из пензијског и инвалидског осигурања, поред запослених и лица која самостално обављају делатност, као и пољопривредници (члан 10. став 1.). Одредбама члана 174. Закона били су утврђени обвезници плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, и то: 1) осигураник-запослени; 2) послодавац; 3) осигураник самосталних делатности; и 4) осигураник-пољопривредник (став 1.). Такво утврђивање обвезника плаћања доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, па и оних који су били утврђени оспореним одредбама члана 174. став 1. тач. 1) и 3) Закона, било је у сагласности, по оцени Суда, са одредбом члана 68. став 2. Устава према којој средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и корисници, у складу са законом.

Оспореном одредбом члана 174. став 2. Закона ближе се одређује да допринос плаћа и осигураник који остварује уговорену накнаду по основу уговора из члана 12. став 1. тачка 3) овог закона и када нема својство осигураника по том основу, тј. када обавља послове по основу уговора о делу, односно послове по основу ауторског уговора, као и послове по основу других уговора, код којих за извршени посао остварује накнаду и када обавља послове по основу уговора о допунском раду, предвиђеним посебним законом. Стога, осигураник запослени, осигураник самосталних делатности и осигураник пољопривредник, поред доприноса за пензијско и инвалидско осигурање које плаћа као запослени, као лице које самостално обавља делатност, односно као пољопривредник, доприносе плаћа и по основу обављања претходно наведених послова. Обавеза осигураника да плаћа доприносе и у случају када обавља одговарајуће послове утврђене оспореном одредбом члана 174. став 2. Закона, у сагласности је, по оцени Суда, с одредбом члана 40. став 1. Устава, јер се оспореном одредбом Закона не ускраћују нити ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а у сагласности је и са одредбом члана 68. став 2. Устава према којој средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања, дакле и пензијског и инвалидског осигурања, обезбеђују, у складу са законом, запослени, лица која самостално обављају делатност, односно пољопривредници.

Оспореним одредбама члана 191. ст. 2. и 3. Закона одређена је горња граница основице утврђене ставом 1. истог члана за уплату доприноса и то на нивоу који представља петоструки износ просечне годишње зараде у Републици, као и орган надлежан за утврђивање и наплату доприноса за осигуранике запослене који обављају и послове из члана 12. став 1. тач. 1) и 2) овог закона и опредељена, када је у питању поступак утврђивања и наплате тих

доприноса, примена прописа којим се уређује порески поступак. Оспореним одредбама Закона не онемогућава се остваривање права на рад, јер се тим одредбама не уређују поједине слободе, права и дужности човека и грађанина, а тиме ни право на рад утврђено одредбом члана 35. став 1. Устава нити се повређује принцип слободног и под једнаким условима обављања привредне и друге делатности утврђен одредбом члана 57. став 1. Устава, јер оспорене одредбе Закона не уређују питања која се односе на обављање привредне и друге делатности. Стога су оспорене одредбе члана 191. ст. 2. и 3. Закона, по оцени Суда, у сагласности с Уставом. Утврђивање горње границе основице за уплату доприноса и одређивање органа за утврђивање и наплату тих доприноса је ствар законодавне политике коју Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава, није надлежан да оцењује.

Уставни суд је утврдио да је у раније вођеним поступцима оцењивао уставност одредаба члана 12. став 1. тач. 1) и 2) и став 2. и члана 191. ст. 2. и 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У предмету број IY-338/2003 Уставни суд је оцењивао уставност одредаба члана 12. став 1. тач. 1) и 2) Закона и на седници одржаној 17. јуна 2004. године донео Одлуку којом се одбија предлог за утврђивање неуставности, поред осталих, и наведених одредаба. Суд је оценио да је дефинисање категорије осигураника самосталних делатности и појма "рад" на начин утврђен оспореним одредбама Закона сагласно с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1, члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, као и обавезно пензијско и инвалидско осигурање, а у оквиру тога и да утврди категорије обавезно осигураних лица, услове и начин остваривања права по основу пензијског и инвалидског осигурања, као и друга питања у области социјалног осигурања.

У предмету број IY-39/2004 Уставни суд је оцењивао уставност, поред осталих, и одредбе члана 191. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању и на седници одржаној 16. септембра 2004. године, донео Одлуку којом се, у тачки 1. изреке, одбија предлог и не прихватају иницијативе за утврђивање неуставности наведене одредбе. Суд је оценио да је одређивање основице за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на начин утврђен оспореном одредбом Закона, у складу с овлашћењима законодавца из члана 40. став 1., члана 68. став 2. и члана 72. став 1. тачка 4. Устава да уреди систем у области социјалног осигурања, а тиме и обавезно пензијско и инвалидско осигурање те да, поред осталог, утврди и основице за плаћање доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за сваку поједину категорију осигураника, у зависности од природе основа по коме се плаћа тај допринос.

Пошто из навода, разлога и доказа изнетих у иницијативи, у делу којим се оспоравају одредбе члана 12. став 1. тач. 1) и 2) и став 2. и члана 191. став 1. Закона, не произилази да има основа за поновно одлучивање, Уставни суд је иницијативу у овом делу одбацио, сагласно одредби члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 47. тач. 3) и б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-226/2004 од 31.03.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 217. ст. 1. и 3.

Оспорене одредбе којима су прописана кажњива дела и санкције за та дела у време важења нису биле несагласне с Уставом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 217. ст. 1. и 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 217. ст. 1. и 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Иницијатор истиче, не наводећи уставно- правне разлоге оспоравања, да је као в. д. директора предузећа решењем надлежног пореског органа оглашен одговорним, јер за запослене није обрачунао и уплатио допринос за пензијско и инвалидско осигурање, као и да је кажњен новчаном казном за учињени прекршај и поред тога што уплата доприноса није била могућа због вишегодишње блокаде жиро-рачуна предузећа.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореним одредбама члана 217. ст. 1. и 3. Закона о пензијском и инвалидском осигурању било утврђено да ће се новчаном казном од 5.000 до 40.000 динара казнити за прекршај послодавац-предузеће или друго правно лице ако не уплати допринос у складу са чланом 182. овог закона, као и да ће се за радње из става 1. овог члана казнити за прекршај одговорно лице у предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 1.000 до 20.000 динара.

Одредбе члана 217. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, чији су ст. 1. и 3. оспорени, престале су да важе, сагласно одредби члана 77. тачка 1) Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник РС", број 84/2004), 1. септембра 2004. године.

Устав Републике Србије утврђује: да нико не може бити кажњен за дело које, пре него што је учињено, није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена (члан 23. став 1.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује: остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, систем у области

социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности, као и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом (члан 72. став 1. тач. 2, 4. и 12.).

Сагласно наведеним одредбама Устава, Република Србија је овлашћена да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, права и обавезе по том основу, услове и начин остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, систем финансирања пензијског и инвалидског осигурања и друга питања од значаја за свеобухватно уређење ове области. Наведено овлашћење за уређивање односа обухвата и овлашћење за утврђивање санкције, као елемента правне норме, за понашање противно диспозицији која представља обавезно правило понашања. У том смислу, утврђујући оспореним одредбама Закона прекршај и казне за прекршај, законодавац је прописивањем кажњивих дела и санкција за та дела, поступио у границама уставних овлашћења. Стога су, по оцени Суда, оспорене одредбе Закона, у време важења, биле у сагласности с Уставом. Без утицаја су на оцену уставности оспорених одредаба Закона наводи подносиоца иницијативе којима се указује на неоснованост њихове примене у поступку утврђивања прекршајне одговорности, у конкретном случају прекршајне одговорности иницијатора.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-485/2004 од 12.05.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 244. став 5.

Оспорена одредба којом је утврђено да се кориснику који је смештен у установу социјалне заштите за смештај старих лица обуставља исплата новчане накнаде за помоћ и негу, није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 244. став 5. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 244. став 5. Закона о пензијском и инвалидском осигурању. У иницијативи се наводи да се оспореном одредбом Закона која прописује да се кориснику који је смештен у установу социјалне заштите обуставља исплата накнаде за помоћ и негу другог лица, ствара правна неједнакост међу корисницима овог права.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 244. став 5. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да се кориснику који је смештен у установу социјалне заштите за смештај старих лица обуставља исплата новчане накнаде за помоћ и негу.

Устав Републике Србије утврђује: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, као и да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања, а за чланове своје породице, поред осталог, право на породичну пензију, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.).

Полазећи од уставног овлашћења Републике Србије да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, Законом о пензијском и инвалидском осигурању утврђено је да осигураник и корисник пензије има право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, до доношења одговарајућих прописа (члан 244. став 1.), као и да се право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица остварује под условима утврђеним прописима који су важили до дана почетка примене овог закона (члан 244. став 2.). Законом о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002), који је важио до дана почетка примене Закона чија је одредба оспорена, било је, поред осталог, утврђено да се новчана накнада за помоћ и негу, за корисника који је смештен у установу социјалне заштите за смештај старих лица, исплаћује тој установи (члан 40. став 2.). Сагласно наведеном, оспореном одредбом Закона утврђено је да се кориснику који је смештен у установу социјалне заштите за смештај старих лица обуставља исплата новчане накнаде за помоћ и негу другог лица, а новчана накнада се, сагласно одредби члана 40. став 2. раније важећег закона, уплаћује установи у коју је корисник смештен. Обуставом исплате новчане накнаде не престаје и само право, јер суштина овог права је у томе да се осигураницима, односно корисницима пензије који због природе и тежине стања повреде или болести не могу сами задовољавати своје основне животне потребе, обезбеди помоћ и нега другог лица, а она се обезбеђује или исплатом одговарајуће новчане накнаде осигураннику, односно кориснику пензије или уплатом истог износа установи социјалне заштите у коју је осигураник, односно корисник пензије смештен, а преко које је обезбеђена потребна помоћ и нега другог лица, чиме је, у оба случаја, кориснику обезбеђена помоћ и нега другог лица и тиме постигнута сврха права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица. Стога оспорена одредба Закона није, по оцени Уставног суда, у супротности с Уставом, јер се том одредбом не повређује принцип једнакости грађана из члана 13. Устава нити се укидају, односно ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости утврђена одредбом члана 40. став 1. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-344/2004 од 26.05.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 80. став 1. и члан 81.

Оспореним одредбама Закона утврђен је начин усклађивања пензија, односно новачних накнада за телесно оштећење, односно утврђено је да се наведена примања усклађују са кретањем трошкова живота и зарада запослених, на начин сагласан Уставу.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 80. став 1. и члана 81. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Решења о измени Решења о усклађивању пензија за осигуранике који право на пензију остварују у 1997. години према кретању нето зарада у јануару 1997. године у односу на 1996. годину (преиндексација) ("Службени гласник РС", број 89/2003).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 80. став 1. и члана 81. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, као и неуставности и незаконитости Решења наведеног у изреци. У иницијативама се наводи да су оспорене одредбе Закона које исплату пензија везују за пораст трошкова живота и зарада, несагласне с Уставом Републике Србије јер доводе у неравноправан положај пензионере у односу на остале буџетске кориснике и тиме ускраћују или умањују стечена права грађана, док је оспорена одредба члана 80. став 1. Закона несагласна је с Уставом и зато што, по мишљењу иницијатора, има повратно дејство на стечена права пензионера. Оспорено Решење није, по мишљењу иницијатора, у сагласности с Уставом и законом, јер има повратно дејство и утврђује негативну преиндексацију, односно усклађивање пензија.

У одговору доносиоца оспореног Решења наводи се да је оспорено Решење донео директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, да оспорени акт није општи правни акт и да, сагласно томе, не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање о његовој уставности.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 80. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да се пензија од 1. јануара, 1. априла, 1. јула и 1. октобра текуће године усклађује, на основу статистичких података, са кретањем трошкова живота и просечне зараде запослених на територији Републике у претходном кварталу, у проценту који представља збир половине процента раста, односно пада трошкова живота и половине процента раста, односно пада зарада, а оспореном одредбом члана 81. Закона да се новчана накнада за телесно оштећење усклађује на начин предвиђен за усклађивање пензија (члан 80.).

Оспореним Решењем одређује се да се у Решењу о усклађивању пензија за осигуранике који право на пензију остварују у 1997. години према кретању нето зарада у јануару 1997. године у односу на 1996. годину – преиндексација ("Службени гласник РС", број 37/97), у тачки 1. речи: "за 17,93%" замењују речима: "у висини од 93% у односу на утврђену пензију" (тачка 1.), као и да се ово Решење има објавити у "Службеном гласнику Републике Србије" (тачка 2.).

Устав Републике Србије утврђује: да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.); да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, као и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Полазећи од уставног овлашћења Републике Србије да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, оспореним одредбама Закона утврђен је начин усклађивања пензија, односно новчаних накнада за телесно оштећење. Законодавац је, сагласно наведеном, био овлашћен да наведеним одредбама Закона утврди да се пензије, односно новчане накнаде за телесно оштећење усклађују са кретањем трошкова живота и зарада запослених. Оспореним одредбама Закона не повређује се принцип једнакости грађана из члана 13. Устава, јер се начин усклађивања пензија, односно новчаних накнада за телесно оштећење утврђен тим одредбама односи једнако на све грађане који се налазе у истој правној ситуацији нити се ограничава, односно ускрађује право за случај смањења или губитка радне способности, односно старости утврђено одредбом члана 40. став 1. Устава. Такође, наведене одредбе Закона немају повратно дејство, јер се примењују од дана ступања на снагу овог закона и убудуће. Стога, оспорене одредбе Закона у сагласности су, по оцени Уставног суда, с одредбама члана 13, члана 40. став 1. и члана 121. ст. 1. и 2. Устава.

По оцени Уставног суда, оспорено Решење није општи правни акти већ је акт спроведбеног карактера донет у поступку извршавања законом утврђених права осигураника. Сагласно чињеници да оспорено Решење није општи правни акт у смислу одредбе члана 125. Устава Републике Србије, Уставни суд је одбацио иницијативу у делу којим се тражи оцена уставности и законитости оспореног Решења, на основу одредбе члана 19. став 1. тачка 1)

Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-358/2004 од 14.07.2005.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04)

- члан 239. тачка 3)

Оспореном одредбом је утврђен рок у коме надлежни органи треба да донесу, поред осталих прописа, и пропис којим се утврђују обрасци пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, као и један од прописа који се односи на извршење овог закона, а утврђујући овај рок законодавац није изашао из оквира овлашћења утврђених Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 239. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/2003 и 84/2004).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о обрасцима пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања ("Службени гласник РС", број 118/2003).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 239. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању, као и неуставности и незаконитости Одлуке о обрасцима пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања. У иницијативи се истиче да је оспорена одредба Закона у супротности с одредбом члана 121. Устава Републике Србије, као и да је у супротности с том одредбом Устава и оспорена Одлука, јер има повратно дејство с обзиром да је донета на крају године, а примењује се за целу ту календарску годину. Такође, сматра иницијатор, оспореном Одлуком повређена је одредба члана 239. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, јер је Одлука донета, с једне стране, на основу одредбе Закона која је неуставна, а с друге стране, уз непоштовање рокова утврђених том одредбом. Иницијатор сматра да су оспореном Одлуком повређене и одредбе чл. 61. до 63. и чл. 126. и 129. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, јер Одлука мења основ за обрачун пензије утврђен Законом и ускраћује, односно мења законом утврђено право осигураника,

односно корисника. Иницијатор наводи да применом оспорене Одлуке трпи штету па предлаже да Уставни суд обустави њену примену.

У одговору доносиоца оспорене Одлуке наводи се да рок утврђен одредбом члана 239. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању за доношење подзаконских аката из члана 126. Закона, дакле и оспореног акта, није такве природе да његовим протеком наступају последице пропуштања радњи. Стога, доношење оспорене Одлуке по протеку законом утврђеног рока, није имало утицаја на остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, односно осигураници нису тиме оштећени, нарочито из разлога што су се, сагласно одредби члана 144. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, пријаве података за утврђивање стажа осигурања, зараде, накнаде зараде, основице осигурања, односно уговорене накнаде које служе за утврђивање висине права и висине утврђених доприноса за 2003. годину, подносиле до 30. априла 2004. године, на обрасцу утврђеном сагласно оспореној Одлуци. Оспорена Одлука, наводи се у одговору, нема повратно дејство, јер је ступила на снагу 10. децембра 2003. године и њоме се прописују обрасци за уношење података у матичну евиденцију, за које законски рок достављања наступа по доношењу и објављивању Одлуке. У одговору се даље наводи да је начин обрачуна пензије прописан искључиво Законом о пензијском и инвалидском осигурању и да из одговарајућих одредаба Закона следи да на обрачун висине пензије не утиче висина плаћених доприноса као један од података који се уносе у матичну евиденцију, због евентуалних будућих промена начина обрачуна пензија у оквиру реформе система пензијског и инвалидског осигурања.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 239. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању утврђено да ће се акта из чл. 24, 38, 56. и 126. овог закона донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу Закона.

Оспореном Одлуком о обрасцима пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, поред осталог, утврђено је да се овом одлуком прописују обрасци пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања (тачка 1.) и врсте образаца пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, као и да обрасци пријава података и образац потврде о поднетој пријави-одјави осигурања чине саставни део ове одлуке (тачка 2.). Одлуком је утврђено и да ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије" (тачка 5.).

Устав Републике Србије утврђује да: обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, и права за случај смањења или губитка радне способности, незапослености и старости и права на друге облике социјалног осигурања (члан 40. став 1.); средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, и систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности (члан 72. став 1. тачка 4.); закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, као и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Закон о пензијском и инвалидском осигурању, поред осталог, утврђује да се подаци уносе у матичну евиденцију на основу пријава поднесених на прописаним обрасцима које се могу достављати путем средстава за електронску обраду података, као и да акте односно обрасце из ст. 1. до 3. овог члана прописује Влада Републике Србије (члан 126. ст. 3. и 4.) и да ће се прописи за извршавање овог закона донети у следећим роковима: 3) у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, акта из чл. 24, 38, 56. и 126 (члан 239. тачка 3)).

Полазећи од уставног овлашћења Републике Србије да законом уреди систем пензијског и инвалидског осигурања, оспореном одредбом члана 239. тачка 3) Закона утврђен је рок у коме надлежни органи треба да донесу, поред осталих прописа, и пропис којим се утврђују обрасци пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, као један од прописа који се доноси за извршење овог закона. Утврђујући рок за доношење одговарајућих прописа, законодавац није изашао из оквира овлашћења утврђених Уставом. Стога, оспорена одредба Закона није, по оцени Уставног суда, у супротности с одредбама члана 40. став 1., члана 68. став 2. и члана 121. ст. 1. и 2. Устава, јер се њоме не ускраћују, односно не ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости нити се ускраћује или ограничава остваривање тих права преко организације којом управљају осигураници и корисници. Оспорена одредба Закона нема повратно дејство, јер се примењује од дана ступања на снагу Закона и убудуће.

Сагласно наведеним одредбама Устава и Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Влада Републике Србије је надлежна да пропише акте, односно обрасце пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања. Прописујући оспореном Одлуком наведене акте, односно обрасце, доносилац Одлуке није повредио одредбе члана 40. став 1. и члана 68. став 2. Устава, јер се њоме не ускраћују нити ограничавају права за случај смањења или губитка радне способности и старости, односно остваривање тих права преко организације којом управљају осигураници и корисници. Оспорена Одлука није у несагласности с одредбом члана 121. Устава, јер се иста примењује од дана ступања на снагу Одлуке и убудуће и стога нема повратно дејство. Оспореном Одлуком прописани су, сагласно законом утврђеним овлашћењима, обрасци пријава података за матичну евиденцију о осигураницима и корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања па је Одлука, по оцени Уставног суда, у сагласности и с одредбама члана 126. ст. 3. и 4. и члана 239. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Одредбе чл. 61, 62, 63. и 129. Закона о пензијском и инвалидском осигурању, које иницијатор наводи као одредбе које су оспореном Одлуком такође повређене, нису од значаја за оцену њене сагласности са законом, јер се тим одредбама не уређују питања која се односе на питања која су уређена Одлуком. Доношење оспорене Одлуке по протеку рока који је утврђен одредбом члана 239. тачка 3) Закона о пензијском и инвалидском осигурању није од значаја за оцену њене сагласности с Уставом и законом, јер се ради о року који није преклузивног карактера и његовим протеком не наступају последице пропуштања радњи нити је доношење Одлуке по протеку наведеног рока од утицаја на остваривање права осигураника и корисника.

У вези са захтевом да Уставни суд обустави примену оспорене Одлуке, Уставни суд није надлежан да обуставља примену прописа и општих правних аката, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-341/2004 од 14.07.2005.

Закон о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92... 45/05)

- члан 125а ст. 1. и 3.

Утврђујући оспореним одредбама Закона прекршај и казне за тај прекршај, законодавац је прописивањем кажњивих дела и санкција за та дела, поступио у границама уставних овлашћења.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 125а ст. 1. и 3. Закона о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/01, 18/02, 80/02, 84/04 и 45/05).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 125а ст. 1. и 3. Закона о здравственом осигурању. Иницијатор истиче, не наводећи уставно-правне разлоге оспоравања, да је као в. д. директора предузећа решењем надлежног пореског органа оглашен одговорним, јер за запослене није обрачунао и уплатио допринос за здравствено осигурање, као и да је кажњен новчаном казном за учињени прекршај и поред тога што уплата доприноса није била могућа због вишегодишње блокаде жиро-рачуна предузећа.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореним одредбама члана 125а ст. 1. и 3. Закона о здравственом осигурању било утврђено да ће се новчаном казном од 10.000 до 200.000 динара казнити за прекршај послодавац са својством правног лица: 1) ако не уплати допринос у складу са чланом 108б овог закона; 2) ако не достави Заводу обрачун о уплати доприноса на прописаном обрасцу (члан 108в); 3) ако унесе нетачне податке у образац из члана 108в овог закона, о обрачуну и уплати доприноса према броју запослених, њиховој квалификационој структури и висини зараде, даном уплате доприноса; 4) ако не поступи по налогу надлежног органа у складу са чланом 108ш овог закона, као и да ће се за прекршај из става 1. овог члана, новчаном казном од 1.000 до 10.000 динара казнити директор и одговорно лице у државном органу или органу јединице локалне самоуправе.

Одредбе члана 125а Закона о здравственом осигурању, чији су ст. 1. и 3. оспорени, престале су да важе, сагласно одредби члана 77. тачка 1)

Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник РС", број 84/2004), 1. септембра 2004. године.

Устав Републике Србије утврђује: да нико не може бити кажњен за дело које, пре него што је учињено, није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена (члан 23. став 1.); да обавезним осигурањем, запослени, у складу са законом, обезбеђују себи, поред осталог, право на здравствену заштиту и друга права за случај болести, а за чланове своје породице, поред осталог, право на здравствену заштиту, као и друга права по основу социјалног осигурања (члан 40. став 1.); да средства за остваривање права по основу обавезног социјалног осигурања и за случај привремене незапослености обезбеђују запослени, други осигураници и послодавци, преко организације којом управљају осигураници и корисници, у складу са законом (члан 68. став 2.); да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује: остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; систем у области социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности; као и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом (члан 72. став 1. тач. 2, 4. и 12).

Сагласно наведеним одредбама Устава, Република Србија је овлашћена да законом уреди систем здравственог осигурања, права и обавезе по том основу, услове и начин остваривања права из здравственог осигурања, систем финансирања здравственог осигурања и друга питања од значаја за свеобухватно уређење ове области. Наведено овлашћење за уређивање односа обухвата и овлашћење за утврђивање санкције, као елемента правне норме, за понашање противно диспозицији која представља обавезно правило понашања. У том смислу, утврђујући оспореним одредбама Закона прекршај и казне за тај прекршај, законодавац је прописивањем кажњивих дела и санкција за та дела, поступио у границама уставних овлашћења. Стога су? по оцени Уставног суда, оспорене одредбе Закона, у време важења, биле у сагласности с Уставом. Без утицаја су на оцену уставности оспорених одредаба Закона наводи подносиоца иницијативе којима се указује на неоснованост њихове примене у поступку утврђивања прекршајне одговорности, у конкретном случају прекршајне одговорности иницијатора.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука («Службени гласник РС», бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-486/2004 од 14.07.2005.

Закон о локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 33/02, 37/02, 42/02 и 72/03)

- члан 45. став 1. тачка 3)

Законодавац је овлашћен да у оквиру уређивања система локалне самоуправе, уреди престанак мандата одборника доношењем одлуке о распуштању скупштине јединице локалне самоуправе.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 45. став 1. тачка 3) Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 33/02, 37/02, 42/02 и 72/03)

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредбе Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности члана 45. став 1. тач. 1), 3) и 10) Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", бр. 33/02, 37/02, 42/02 и 72/03). Иницијатор сматра да наведене одредбе члана 45. Закона нису у сагласности са чл. 2., 7., 42. и 90. и чл. 113 до 117. и чл. 119. и 125. Устава Републике Србије. Такође, у иницијативи је предложено да се обустави извршење решења донетих на основу оспорених одредаба Закона о локалним изборима, уз образложење да би њиховим извршавањем могле настати неотклоњиве штетне последице.

Народна скупштина Републике Србије није Уставном суду доставила одговор па је Уставни суд наставио поступак, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Уставом Републике Србије утврђено је: да сувереност припада свим грађанима Републике Србије, а да је грађани остварују референдумом, народном иницијативом и преко слободно изабраних представника (члан 2.); да је општина територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа (члан 7.); да су избори непосредни, бирачко право опште и једнако, а гласање тајно (члан 42. став 2.); утврђене су функције и овлашћења Владе, као државног органа коме припада извршна власт (члан 90.); да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2.); да о пословима општине грађани одлучују референдумом и преко својих представника у скупштини општине, а да скупштину општине чине одборници изабрани непосредним изборима, тајним гласањем (члан 116.); да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити у сагласности с Уставом, а сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима (члан 119. ст. 1. и 3.), а чланом 125. Устава утврђена је надлежност Уставног суда.

Уставни суд је констатовао да је оспореним одредбама члана 45. Закона о локалним изборима прописано да одборнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран: ако му престане чланство у политичкој странци или коалицији на чијој је листи изабран (тачка 1); доношењем одлуке о распуштању скупштине јединице локалне самоуправе (тачка 3) и брисањем из регистра код надлежног органа политичке странке, односно политичке организације на чијој изборној листи је изабран (тачка 10); да је Одлуком Уставног суда IУ-66/02, IУ-201/03 и IУ-249/03 од 25. септембра 2003. године ("Службени гласник РС", број 100/2003) утврђено да оспорене одредбе члана 45. став 1. тач. 1) и 10) Закона о локалним изборима нису у сагласности с Уставом и да је за поступак оцене уставности одредбе члана 45. став 1. тачка 3) Закона формиран посебан предмет IУ-99/2004.

С обзиром да се систем локалне самоуправе, на основу члана 113. став 2. Устава, уређује законом и чињеницу да Устав, у делу који се односи на локалну самоуправу, није регулисао питања престанка мандата одборника пре

истека времена на које је изабран, па ни у случају распуштања скупштине јединице локалне самоуправе, законодавац је, по оцени Уставног суда, овлашћен да у оквиру уређивања система локалне самоуправе, у који спада и изборни систем, уреди престанак мандата одборника доношењем одлуке о распуштању скупштине јединице локалне самоуправе, како је то и учињено у оспореној одредби члана 45. став 1. тачка 3) Закона о локалним изборима.

Имајући у виду наведено, одредба члана 45. став 1. тачка 3) Закона о локалним изборима није, по оцени Уставног суда, у несагласности са Уставом.

Оспорена одредба члана 45. став 1. тачка 3) Закона о локалним изборима, по оцени Уставног суда, није у несагласности са чл. 2, 7, 42, 90, 119, и 125. Устава, с обзиром на њихову садржину, односно предмет уређивања.

С обзиром да је донео коначну одлуку, Уставни суд је захтев да се обустави извршење појединачног акта или радње која је предузета на основу члана 45. став 1. тачка 3) Закона о локалним изборима, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио.

На основу изложеног и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-99/2004 од 16.06.2005.

Закон о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02, 27/03)

- члан 60. став 1. и члан 65. став 1.

Закон о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03)

- члан 7.

Одредба Закона према којој на одлуку Великог персоналног већа којом је утврђено навршење радног века или разлога за разрешење судије није допуштен приговор, није несагласна с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 60. став 1. и члана 65. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 37. став 1. и члана 56. став 2. Закона из тачке 1.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 7. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за оцену уставности члана 37. став 1, члана 56. став 2, члана 60. став 1. и члана 65. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03), као и члана 7. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03). Члан 37. став 1. Закона, којим је прописано да Велико персонално веће чини девет судија Врховног суда Србије које на предлог Високог савета правосуђа именује Народна скупштина, по мишљењу иницијатора, није сагласан са чланом 9. Устава Републике Србије, односно начелом поделе власти, јер Народна скупштина не може именовати чланове Персоналног већа, с обзиром да је уставна функција Народне скупштине испуњена избором судија. Члан 56. став 2, којим је прописано да поступак за разрешење судија покрене и министар надлежан за правосуђе, по мишљењу иницијатора, такође, није сагласан са чланом 9. Устава Републике Србије из истих разлога као и оспорена одредба члана 37. став 1. Закона, али и са одредбама члана 96. и члана 101. ст. 4. Устава. Члан 60. став 1. Закона прописао је да на одлуку Великог персоналног већа, којом је утврђено навршење радног века или разлога за разрешење није допуштен приговор представља, по мишљењу иницијатора, драстично кршење одредаба члана 13. Устава и дискриминацију судија у поступку пред судом, као и члана 22. Устава према коме је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу. Такође, у иницијативи се наводи да брисање раније предвиђене жалбе Уставном суду извршено одредбом члана 7. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03) представља кршење одредаба чл. 13. и 22. Устава. Чланом 65. став 1. Закона прописано је да разрешењем и навршењем радног века судији престају права по основу рада, те ова одредба, по мишљењу иницијатора, није сагласна члану 35. Устава. Наиме, иницијатор сматра да судија није у радном односу, па му не може ни престати радни однос. Испуњењем одређених услова свако лице може бити изабрано за судију и разрешењем му могу престати само она права која је избором добио, али не и радни однос против његове воље.

Устав Републике Србије утврђује: да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини, а да судска власт припада судовима (члан 9. ст. 1. и 4.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22.); да Народна скупштина бира и разрешава, поред осталих, и председника и судије Врховног суда и других судова (члан 73. став 1. тачка 10.); да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.); да у суђењу учествују судије и судије поротници на начин утврђен законом (члан 99. став 1.); да Врховни суд, у складу са законом, утврђује постојање разлога за престанак судијске функције, односно за разрешење судије, и о томе обавештава Народну скупштину (члан 101. став 4); да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и

поступак пред судовима, уређују законом (члан 102. став 1.); да се против решења и других појединачних аката, судских, управних и других државних органа, као и против таквих аката органа и организација које врше јавна овлашћења донесених у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу (члан 124), и да Уставни суд одлучује, поред осталог, о уставности закона и уставности и законитости прописа и других општих аката (члан 125. став 1.).

Чланом 37. став 1. Закона о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/01, 42/02 и 27/03) било је прописано да Велико персонално веће чини девет судија које на предлог Високог савета правосуђа именује Народна скупштина. Уставни суд је Одлуком IY број 122/2002 утврдио да оспорена одредба члана 7. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), којом је утврђено такво овлашћење Народне скупштине, није у сагласности са начелом самосталности и независности судова из члана 96. Устава. Оспорена одредба је престала да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику РС", број 17/03. С обзиром да је реч о одредби Закона о којој је Уставни суд већ одлучивао, Уставни суд је захтев за оцену уставности одредбе члана 37. став 1. Закона одбацио, на основу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС, бр. 32/91 и 67/93).

Чланом 56. став 2. Закона о судијама било је прописано да поступак за навршење радног века и разлога за разрешење судија, поред других субјеката наведених у том члану, покреће и министар надлежан за послове правосуђа. Уставни суд је Одлуком IY број 122/02 утврдио да одредба члана 13. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 42/02), којом је утврђено такво овлашћење за министра надлежног за правосуђе, није у сагласности с Уставом, јер нарушава начело поделе власти из члана 9. Устава као и начело самосталности и независности судова из члана 96. Устава. Оспорена одредба престала је да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику РС", број 17/03. С обзиром да се ради о одредби Закона о којој је Уставни суд већ одлучивао, Уставни суд је захтев за оцену уставности одредбе члана 56. став 2. Закона одбацио, на основу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Оспорена одредба члана 60. став 1. Закона према којој на одлуку Великог персоналног већа којом је утврђено навршење радног века или разлога за разрешење судије није допуштен приговор, по оцени Уставног суда, није несагласна са одредбама члана 22. и члана 124. став 1. Устава. Наиме, у овом случају се не ради о правном акту којим се коначно одлучује о неком праву или правном интересу судије, већ Врховни суд Србије, у смислу члана 101. став 4. Устава и у складу са Законом (посредством Великог персоналног већа) само утврђује чињенице о томе да ли је судија навршио радни век, односно да ли постоје разлози за разрешење и о томе, на основу члана 101. став 4. Устава и члана 60. став 2. Закона о судијама, обавештава Народну скупштину. Коначну одлуку о престанку судијске функције доноси Народна скупштина, на основу члана 73. тачка 10) Устава и члана 63. Закона о судијама. Такође, у поступку утврђивања чињеница Велико персонално веће може да затражи потребне податке од надлежних органа и организација (члан 57. став 2. Закона), а судија има право да одмах буде обавештен о разлозима за покретање поступка, да се упозна са предметом и пратећом документацијом, током поступка, извештајем судије известиоца и да сам или преко заступника пружи објашњења и доказе за своје тврдње, а своје тврдње може усмено да изложи и пред Великим

персоналним већем и Општом седницом (члан 59. Закона) и да на тај начин штити своје правне интересе о којима је реч у тој фази поступка. У погледу навода да су чланом 7. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 27/03) односно брисањем раније предвиђеног права жалбе Уставном суду повређени чл. 13. и 22. Устава, предмет оцене уставности пред Уставним судом може да буде одредба која постоји. Одлучивање о одредби која је брисана, а коју би, по мишљењу иницијатора, закон требало да садржи, спада у домен законодавне политике, о чему Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, није надлежан да одлучује.

Оспорена одредба члана 65. став 1. Закона према којој разрешењем и навршењем радног века судији престају права по основу рада, није, по оцени Уставног суда, у несагласности с Уставом. Чланом 35. став 3. Устава утврђено је да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором, а чланом 72. тачка 4. Устава да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и систем у области радних односа. Чланом 2. став 2. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 24/05), прописано је да се његове одредбе примењују, поред осталог, и на запослене у државним органима, ако законом није друкчије одређено, а чланом 1. став 2. Закона о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91, 66/91, 44/98, 34/01 и 39/02) прописано је да се одредбе овог закона примењују на све запослене у државним органима и изабрана и постављена лица, осим оних чија су права, обавезе или одговорности из радног односа уређени посебним прописима. Законом о судијама није уређен радно-правни статус судије који је разрешен, већ је само предвиђено да разрешењем и навршењем радног века судији престају права по основу рада, дакле права на основу обављања судијске функције. Међутим, чланом 70. Закона о радним односима у државним органима прописано је да се изабрано лице на сталној функцији (судија, јавни тужилац) које буде разрешено функције, може распоредити на радна места у истом органу која одговарају његовој стручној спреми и радним способностима, а уколико се не може распоредити или не прихвати радно место на које је распоређено, престаје му радни однос. Радно-правни статус разрешеног судије уређен је Законом о раду, Законом о радним односима у државним органима и Законом о судијама, на начин који, по оцени Уставног суда, није у несагласности с одредбом члана 35. став 3. Устава.

Полазећи од изнетог, на основу члана 19. став 1. тачка 4) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-2/2004 од 07.07.2005.

Закон о изменама и допунама Закона о Високом савету правосуђа ("Службени гласник РС", број 44/04)

- чл. 2. и 3. и чл. 6. до 9.

Законодавац је био Уставом овлашћен да, у оквиру уређивања организације судова и јавних тужилаштава, уреди начин и организациони облик посредством којег судска власт предлаже избор судија и јавних тужилаца.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 2. и 3. и чл. 6. до 9. Закона о изменама и допунама Закона о Високом савету правосуђа ("Службени гласник РС", број 44/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба Закона о изменама и допунама Закона о Високом савету правосуђа ("Службени гласник РС", број 44/2004), наведених у изреци. Иницијатор сматра да се установљавањем Високог савета правосуђа у чији састав улазе чланови различитог ранга (стални и позивни чланови) и начином избора чланова Високог савета правосуђа не гарантује најшира представљеност судства што је у супротности са међународним правним актима који се непосредно примењују у нашој држави и чиме се избор овог тела не врши по принципу судске самоуправе и не обезбеђује се статусна независност судија. Састав овог тела, по мишљењу иницијатора, јача моћ Врховног суда Србије. Законодавна власт се доношењем законских норми којима регулише рад овог тела меша у надлежност судске власти, чиме ограничава судску самоуправу и угрожава независност судија. Истовремено, иницијатор наводи да уколико би у састав Високог савета правосуђа ушле само судије Врховног суда Србије, судије нижих судова ставиле би се у однос потчињености према судијама Врховног суда Србије, чиме би била, такође, доведена у питање њихова статусна независност. По мишљењу иницијатора, овлашћењем да Високи савет правосуђа за свако оглашено слободно место предлаже по једног кандидата чини се повреда уставне одредбе по којој Народна скупштина бира судије и тужиоце, јер, по схватању иницијатора, у случају само једног предлога нема избора већ се евентуално може говорити о потврђивању (верификацији) предлога.

Народна скупштина Републике Србије није Уставном суду доставила мишљење, па је Уставни суд, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Оспореним чланом 2. Закона прописано је да Високи савет правосуђа има пет сталних чланова и осам позивних чланова, судија и јавних тужилаца (став 1.), од чега позивних чланова судија има шест, а позивних чланова јавних тужилаца два (став 2.). Оспореним чланом 3. Закона предвиђено је да једног позивног члана који је јавни тужилац бирају заменици Републичког јавног тужиоца, а другог бирају окружни јавни тужиоци на заједничкој седници. Чл. 6, 7, 8. и 9. Закона уређују се питања ужег и проширеног састава Савета, начин његовог рада и одлучивања у ужем и проширеном саставу, начин доношења одлука и предвиђа да се позивни чланови изаберу у року од 30 дана од дана ступања на снагу Закона.

Устав Републике Србије утврђује: да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини, а да судска власт припада судовима (члан 9. ст. 1. и 4.); да Народна скупштина бира и разрешава, поред других у тој одредби наведених функционера и председника и судије Врховног суда и других судова, Републичког јавног тужиоца и јавне тужиоце (члан 73. став 1. тачка 10.); да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу

Устава, закона и других општих аката, а да је јавно тужилаштво самостални државни орган који врши своју функцију на основу Устава и закона (члан 96. став 1. и члан 103. ст. 1. и 2.) и да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима, као и оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређују законом (члан 102. став 1. и члан 104. став 1.)

По оцени Уставног суда, оспорене одредбе чл 2. и 3. и чл. 6. до 9. Закона о изменама и допунама Закона о Високом савету правосуђа ("Службени гласник РС", број 44/04) нису у несагласности с Уставом.

Наиме, Уставом није посебно утврђено и прецизирано на који начин и којим облицима се остварује независност и самосталност судске власти, када је у питању предлагање избора судија и јавних тужилаца, већ је у члану 102. став 1. и 104. став 1. Устава утврђено да се организација, оснивање, надлежност и састав судова и поступак пред судовима као и оснивање, организација и надлежност јавног тужилаштва уређује законом. Законодавац је, по оцени Уставног суда, био овлашћен да на основу уставних овлашћења, у оквиру уређивања организације судова и јавних тужилаштава, уреди начин и организациони облик посредством којег судска власт предлаже избор судија и јавних тужилаца. Полазећи од изложеног, Уставни суд је мишљења да су се Законом о измени и допуни Закона о Високом савету правосуђа могла регулисати питања врсте чланова Високог савета правосуђа (стални и позивни), начин бирања позивних чланова из реда јавних тужилаца, његов састав (ужи и проширени у зависности од питања која разматра), питања о којима Високи савет правосуђа одлучује у ужем односно проширеном саставу и начин доношења одлука, као и да утврди рок у коме ће бити изабрани позивни чланови Високог савета правосуђа, на начин како је то учињено у оспореним одредбама Закона.

У вези са наводом иницијатора да, уколико би у састав Високог савета правосуђа ушле само судије Врховног суда Србије, судије нижих судова ставиле би се у однос потчињености према судијама Врховног суда Србије, Уставни суд истиче да је одредбом члана 4. став 1. Закона предвиђено да шест позивних чланова који су судије бира Врховни суд Србије, из реда судија, из чега произлази да се позивни чланови Високог савета правосуђа који су судије могу бирати из реда свих судија. Из којих судова ће бити бирани позивни чланови - судије јесте питање примене наведене законске одредбе, о чему Уставни суд, на основу члана 125. Устава, није овлашћен да одлучује.

У погледу навода иницијатора да се тиме што Високи савет правосуђа за свако оглашено слободно место предлаже по једног кандидата Народној скупштини, мимо Устава, одузима право да бира и разрешава судије, Уставни суд сматра да се навод не тиче уставности одредаба Закона о Високом савету правосуђа, већ одредаба члана 8. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 44/04), којим се уређује избор судија, па је закључио да иницијативу у том делу споји са предметом IY-191/04, у којем су оспорене одредбе члана 5. и члана 15. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о судијама ("Службени гласник РС", број 44/04).

У складу са изнетим и на основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-192/2004 од 30.06.2005.

Закон о браку и породичним односима ("Службени гласник СРС", бр. 22/80, 11/88 и "Службени гласник РС", бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01)

- члан 310а став 5.

Прописивање начина на који суд утврђује висину новчаног издржавања обвезника, у границама је уставног овлашћења законодавца да уређује односе у браку и породици.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 310а став 5. Закона о браку и породичним односима ("Службени гласник СРС", бр. 22/80, 11/88 и "Службени гласник РС", бр. 22/93, 25/93, 35/94, 46/95 и 29/01).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредбе члана 310а став 4. Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности члана 310а. ст. 4. и 5. Закона о браку и породичним односима, с наводом да су пензионери "обвезници плаћања алиментације у максималном износу" од 50% од месечног износа пензије, у неравноправном положају, у односу на запослене обвезнике алиментације, чији је "максимални износ алиментације" 22% од сталног месечног примања. Иницијатор сматра да би "право решење" било да Закон изједначи максимални износ алиментације за пензионере и запослене на 22 % од плате или пензије.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбама члана 310а Закона о браку и породичним односима прописано на који начин суд одређује обавезу издржавања, а оспореним одредбама ст. 4. и 5, распон у коме суд одређује будуће износе издржавања у односу на месечни износ зараде односно месечни износ пензије, тако што према ставу 4. будући новчани износ издржавања који се одређује у односу на зараду, односно минималну зараду не може бити мањи од 7% за свако издржавано лице нити већи од 22% од месечне зараде обвезника издржавања, односно минималне зараде, а према ставу 5. новчани износ издржавања који се одређује у односу на пензију или друго стално новчано примање не може бити мањи од 15% за свако издржавано лице нити већи од 50% од месечног износа пензије или другог сталног месечног примања обвезника издржавања.

Устав Републике Србије утврђује: грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да мајка и дете имају посебну заштиту; да посебну заштиту имају малолетници о којима се родитељи не старају, као и лица која нису у могућности да сама брину о себи и заштити својих права и интереса (члан 28.); да се брак и односи у браку и породици уређују законом, да родитељи имају право и дужност да се старају о подизању и васпитању своје

деце и да су деца дужна да се старају о својим родитељима којима је потребна помоћ (члан 29. ст. 2. и 3.).

Уставом утврђену обавезу међусобног "старања" између лица која везују брачни и породични односи, Закон је утврдио и као обавезу издржавања, па је један од облика те обавезе ближе уредио одредбама члана 310а Закона, прописивањем начина на који суд утврђује висину новчаног издржавања обвезника издржавања. У том смислу, прописивање да будући износ издржавања не може бити мањи од 7% за свако издржавано лице нити већи од 22% од месечне зараде обвезника издржавања, односно минималне зараде, нити може бити мањи од 15% за свако издржавано лице нити већи од 50% од месечног износа пензије или другог сталног месечног примања обвезника издржавања, по оцени Суда у границама је уставног овлашћења законодавца да уређује односе у браку и породици. Имајући у виду да једнакост грађана у правима и дужностима и једнака заштита пред државним и другим органима зајемчена чланом 13. Устава не значи једнакост у апсолутном смислу, нити значи обавезу прописивања истих услова за све, већ значи једнакост оних који се нађу у истој правној ситуацији, Уставни суд је оценио да одредбе ст. 4. и 5. члана 310а Закона не одређују различит положај обвезника издржавања с обзиром на неко од својстава из члана 13. Устава.

Оспорену одредбу става 4. члана 310а Закона о браку и породичним односима Уставни суд је ценио у предмету IY- 221/2002 и Решењем од 20. фебруара 2003. године није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности те одредбе. С обзиром да је о уставности оспореног става 4. члана 310а Закона о браку и породичним односима Уставни суд већ одлучивао, а из нових навода, разлога и поднетих доказа не произлази да има основа за поновно одлучивање, захтев је одбачен на основу члана 47. тачка б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава није надлежан да оцењује целисходност, оправданост, правичност, рационалност и примену појединих законских решења, нити међусобну сагласност одредби истог закона.

На основу члана 47. тач. 3) и б) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-410/2004 од 28.04.2005.

Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04)

- члан 53. став 7.

Законодавац се кретао у оквиру својих уставних овлашћења када је оспореном одредбом уредио питање састава, именовања и начина представљања у органима управљања у васпитно-образовним установама.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 53. став 7. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04).

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредбе члана 53. став 7. Закона наведеног у изреци. По мишљењу иницијатора, оспорена одредба је и недоречена и не даје одговор на питање ко бира чланове органа управљања у школи, с обзиром да је пракса у школама да се за члана школског одбора предлажу лица из других структура запослених у школи, а не из реда чланова васпитно-образовног већа, као и да чланове школског одбора тајним гласањем могу бирати само чланови наставничког већа.

Оспореном одредбом члана 53. став 7. Закона одређено је да чланове органа управљања из реда запослених предлаже васпитно-образовно, односно наставничко веће, а из реда родитеља-савет родитеља, тајним изјашњавањем.

Уставом Републике Србије прописано је да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члан 65.), а да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује, систем у области образовања (члан 72. став 1. тачка 6.).

Законом о јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 42/91 и 71/94), утврђено је да се јавном службом сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом (члан 1.), као и да се ради обезбеђивања права утврђених законом и остваривања другог законом утврђеног интереса у области образовања, оснивају установе (члан 3.).

Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/03, 64/03, 58/04 и 62/04) прописано је да установа има органе управљања, руковођења, стручне и саветодавне органе (члан 51. став 1.); да орган управљања у школи јесте школски одбор (члану 52. став 2.); да орган управљања има девет чланова, укључујући и председника, које именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе, а орган управљања установе чине по три представника запослених, родитеља и јединице локалне самоуправе (члан 53. ст. 1. до 3.).

Полазећи од наведених одредба Устава којима је прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем образовања и да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе, Уставни суд је оценио да се се законодавац кретао у оквиру својих уставних овлашћења када је чланом 53. Закона о основама система образовања и васпитања уредио и питања састава, именовања и начина представљања у органима управљања у васпитно-образовним установама. Такође, по оцени Уставног суда, нису основани наводи иницијатора према којима оспорена одредба не даје одговор на питање ко бира чланове органа управљања у школи, с обзиром да је одредбама члана 53. Закона изричито прописано да чланове органа управљања из реда запослених предлаже васпитно-образовно, односно наставничко веће, а да орган управљања у школи именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе.

О наводима којима се указује на непрецизност и недореченост оспорене одредбе члана 53. став 7. Закона и њену примену није надлежан да одлучује Уставни суд у смислу члана 125. Устава.

Полазећи од изнетог и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-224/2005 од 14.07.2005.

Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", број 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96)

- чл. 89. и 90.

Закон о стечајном поступку ("Службени гласник РС", број 84/2004)

- члан 56. и 57.

Одређивање рокова за пријављивање потраживања у стечајном поступку, као и прописивање начина обавештавања учесника, односно заинтересованих лица о чињеници покретања стечајног поступка није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 89. и 90. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", број 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96).

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 56. и 57. Закона о стечајном поступку ("Службени гласник РС", број 84/2004).

Обрзложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба закона наведених у изреци. Подносилац иницијативе сматра да оспорене одредбе закона нису сагласне с Уставом, из разлога што законом предвиђен начин обавештавања поверилаца о отварању стечајног поступка објављивањем решења на огласној табли суда и у службеном гласилу, онемогућава грађане, повериоце стечајног дужника, да благовремено сазнају чињеницу покретања поступка и с тим у вези да у законом одређеном року пријаве своје потраживање, односно да га остваре у том поступку.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", број 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96), донет као закон Савезне Републике Југославије и да се на основу члана 64. став 2. Уставне повеље

државне заједнице Србија и Црна Гора, од дана ступања на снагу Уставне повеље примењивао као закон Републике Србије, те да је престао да важи даном почетка примене Закона о стечајном поступку ("Службени гласник РС", број 84/2004), односно 1. фебруара 2005. године.

Одредбама члана 89. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији било је прописано, поред осталог, да се о отварању стечајног поступка повериоци обавештавају огласом (став 1) и да се оглас објављује истицањем на судској табли и објављивањем у "Службеном листу СРЈ" (став 2), а одредбама члана 90. Закона било је прописано да оглас о отварању стечајног поступка садржи, поред осталог,

позив повериоцима да пријаве своја потраживања стечајном већу поднеском у два примерка са доказима, у року од 60 дана од дана објављивања огласа о отварању стечајног поступка у "Службеном листу СРЈ", и упозорење да ће се неблагоприятно поднесене пријаве одбацити.

Оспореним одредбама члана 56. Закона о стечајном поступку ("Службени гласник РС", број 84/04), прописано је да решење о покретању стечајног поступка, поред осталог, садржи рок за пријаву потраживања и позив повериоцима да пријаве своје обезбеђено потраживање, као и да рок за пријаву потраживања не може бити дужи од 60 дана од дана објављивања огласа о покретању стечајног поступка (став 1. тач. 6) и 7) и став 2), а оспореним одредбама члана 57. Закона прописано је да се решење о покретању стечајног поступка доставља стечајном дужнику, овлашћеном предлагачу, повериоцима који су познати суду, финансијској организацији или банци код које стечајни дужник има рачун и одговарајућим регистрима, а другим лицима ако суд процени да за тим постоји потреба (став 1); да се оглас о покретању стечајног поступка објављује на огласној табли суда и "Службеном гласнику Републике Србије", а да се може објавити и у домаћим и међународним средствима информисања (став 3), и да оглас, поред осталог, садржи позив повериоцима да пријаве своја потраживања у одређеном року (став 4. тачка 7).

Уставом Републике Србије утврђено је: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови и начин остваривања појединих слобода и права утврђују законом и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (члан 12); да свако има право на једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом и да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22); да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, правни положај предузећа и других организација (члан 72. став 1. тач. 2. и 4); да се организација, оснивање и надлежност и састав судова и поступак пред судовима уређује законом (члан 102. став 1).

Из наведених одредаба Устава, по оцени Суда, произлази овлашћење за законско уређивање поступка пред судовима, у конкретном случају поступка везаног за престанак рада правног лица или предузетника који није у могућности да извршава своје обавезе и с тим у вези овлашћење за законско уређивање начина остваривања одговарајућих права учесника у том поступку, поред осталог, и поверилаца стечајног дужника.

Оспорене одредбе налазе се у одељку закона којим је уређена једна од фаза поступка, отварање, односно покретање стечајног поступка (чл. 84. до 90. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, односно чл.

54. до 80. Закона о стечају). Овлашћење за уређивање правила поступка, који воде судови и други надлежни органи, сагласно наведеним одредбама Устава, садржи, по оцени Суда, овлашћење законодавца да уреди начин предузимања појединих радњи, као и рокове у коме се одређене радње у том поступку могу предузети. У том смислу одређивање рокова за пријављивање потраживања у стечајном поступку, као и прописивање начина обавештавања учесника, односно других заинтересованих лица о чињеници покретања стечајног поступка (објављивањем на огласној табли надлежног суда и у одговарајућем службеном гласилу), на начин уређен оспореним одредбама закона, у оквиру је уставног овлашћења законодавног органа да уређује правила поступка пред судом или другим надлежним органом. Наводи из иницијативе којима се указује да пропуштање рокова има за последицу губитак права не представљају, по оцени Суда, основ за утврђивање неуставности, јер прописивање рокова и њиховог дејства представља саставни део овлашћења за уређивање поступка који се води пред надлежним органом ради остваривања одговарајућег права. Такође, питање које се иницијативом покреће, односно питање да ли је законом предвиђен начин обавештавања поверилаца примерен, тј. да закон треба мењати и допуњавати у смислу личног обавештавања поверилаца стечајног дужника о покретању стечајног поступка, по оцени Суда, је питање целисходности о чему Уставни суд, на основу члана 125. Устава, није надлежан да одлучује.

Полазећи од изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-391/2004 од 16.06.2005.

Закон о приватним предузетницима ("Службени гласник СРС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/02 и 55/04)

- чл. 3. и 7.

Прописивање услова за обављање самосталне делатности, односно утврђивање организационог облика у коме се та делатност обавља и одговорности оснивача за његове обавезе на исти начин за сва физичка лица која оснивају радњу, у сагласности је с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 3. и 7. Закона о приватним предузетницима ("Службени гласник СРС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/02 и 55/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности "чланова Закона о приватним

предузетништву који забрањују пољопривредницима допунску делатност". Иницијатор сматра да оспорени закон, као и Закон о основама радних односа и Закон о пензијском и инвалидском осигурању, фаворизује један део грађана као што су лица у радном односу и пензионери који имају пољопривредно земљиште, јер им омогућавају да остварују приходе и по основу допунске делатности. Међутим, грађани који се баве искључиво пољопривредном делатношћу, односно који су остварили пензију по основу обављања пољопривредне делатности, применом наведених закона немају могућност да остварују приходе по основу те делатности из разлога што "један члан ових закона каже да се рад на пољопривреди не сматра радним односом". У накнадном допису којим је извршио прецизирање поднетог захтева, иницијатор је навео да оспорава уставност одредаба чл. 3. и 7. Закона наведеног у изреци.

Устав Републике Србије јамчи слободу предузетништва (члан 34. став 1.). Економско и социјално уређење, према Уставу, заснива се, поред осталог, на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на самосталности предузећа и свих других облика организовања; на управљању и присвајању по основу својине и рада (члан 55. став 1.), а привредне и друге делатности обављају се слободно и под једнаким условима у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.). Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује правни положај предузећа и других организација (члан 72. став 1. тачка 4.).

Законом о приватним предузетницима ("Службени гласник СРС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 35/02 и 55/04), уређено је самостално обављање делатности, тако што су прописани општи услови за обављање делатности, оснивање, седиште и фирма радње, престанак радње по сили закона и други односи од значаја за обављање самосталне делатности. Предузетник, у смислу тог Закона и Закона о привредним друштвима ("Службени гласник РС", број 125/04), јесте физичко лице које ради стицања добити самостално обавља делатност и које обављање те делатности региструје код надлежног органа.

Оспореном одредбом члана 3. Закона одређена је правна форма, односно организациони облик у коме се обавља самостална делатност коју Закон означава као радња или други одговарајући облик пословања (радионица, агенција, биро и др.), а предузетник може да оснује само једну радњу, с тим што делатност може да обавља и у више пословних простора на територији исте или више општина. Према оспореној одредби члана 7. Закона, за обавезе које проистекну у обављању делатности радње, оснивач одговара целокупном својом имовином.

Оспореним одредбама Закона, по оцени Уставног суда, уређени су општи услови под којима физичко лице ради стицања добити може самостално да обавља делатност, конкретно правна форма у којој се та делатност обавља и правни положај и одговорност оснивача за обавезе тог облика пословања у правном промету са трећим лицима, односно уређена су питања која се на основу наведених одредаба Устава уређују законом. С обзиром на то да су услови за обављање самосталне делатности, односно организациони облик у коме се та делатност обавља и одговорност оснивача за његове обавезе, прописани на исти начин за сва физичка лица која оснивају радњу за обављање самосталне делатности и која обављају ту делатност, оспорене одредбе Закона, по оцени Уставног суда, у сагласности су с одредбама Устава којима је утврђено да се привредне делатности обављају под једнаким условима и да се услови

обављања делатности и правни положај предузећа и других организација уређују законом .

Уставни суд, на основу члана 125. Устава, није надлежан да оцењује међусобну сагласност републичких закона.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-173/2003 од 27.01.2005.

Закон о приватним предузетницима ("Службени гласник СРС", бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/02)

- члан 40.

Оспореном одредбом прописана су кажњива дела и казне за одређене повреде Закона и овлашћења органа, полазећи од природе и начина испољавања прекршајног дела што није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 40. Закона о приватним предузетницима ("Службени гласник СРСМ, бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/02).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредаба члана 40. Закона наведеног у изреци. Оспорени члан, посебно став 3, по мишљењу подносиоца иницијативе, даје дискреционо овлашћење инспектору да у истој правној ситуацији поступи на различит начин, тако што може да констатује постојање прекршаја и не изрекне казну; констатује постојање прекршаја и противно члану 303. г Закона о прекршајима, изрекне новчану казну на лицу места, или да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка надлежном органу за прекршаје. С тим у вези сматра да оспореним чланом Закона, супротно члану 23. Устава Републике Србије, у суштини није одређена казна за наведени прекршај, а прописани начин изрицања казне "дозвољава максимални субјективизам и кажњавање препушта дискрецији надзорног органа", што доводи до негирања члана 13. Устава.

Суд Србије и Црне Горе, на основу члана 12. став 2. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, уступио је Уставном суду иницијативу истог подносиоца која је поднета Савезном уставном суду за оцену сагласности оспореног члана Закона с Уставом СРЈ.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио да су оспореним одредбама члана 40. Закона о приватним предузетницима ("Службени гласник

СРСМ, бр. 54/89 и 9/90 и "Службени гласник РС", бр. 19/91, 46/91, 31/93, 39/93, 53/93, 67/93, 48/94, 53/95, 67/93, 48/94, 53/95 и 35/02), прописани прекршаји за лице: које обавља делатност, а није основало радњу (члан 3. став 1. Закона) и које обавља делатност забрањену овим законом (члан 32), као и казне које се за те прекршаје, односно повреде Закона, могу изрећи и то: новчана казна у прописаном износу или казна затвора до 30 дана (став 1); одузимање имовинске користи остварене извршењем прекршаја и могућност изрицања мере одузимања предмета и производа којима је прекршај извршен (став 2) и могућност наплате казне на лицу места у прописаном износу (став 3).

Уставом Републике Србије утврђено је: да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13); да нико не може бити кажњен за дело које, пре него што је учињено, није било предвиђено законом или прописом заснованим на закону као кажњиво дело, нити му се може изрећи казна која за то дело није била предвиђена (члан 23). Устав јамчи слободу предузетништва (члан 34.), и утврђује да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1), а Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, правни положај предузећа и других организација, организацију, надлежности и рад републичких органа, као и друге односе од интереса за Републику Србију, у складу с Уставом (члан 72. став 1. тач. 2, 4, 11. и 12). Одредбама члана 94. Устава утврђено је, поред осталог, да министарства примењују законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине и Владе, као и опште акте председника Републике, решавају у управним стварима, врше управни надзор и обављају друге управне послове утврђене законом, а одредбама члана 124. Устава утврђено је, поред осталог, да се против решења и других појединачних аката судских, управних и других државних органа, донесених у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу.

Законом о приватним предузетницима, на основу наведених и других одредаба Устава уређени су услови самосталног обављања делатности и прописане кажњиве радње и казне које надлежни орган може изрећи за повреду одговарајућих одредабатог Закона.

Уставно овлашћење законодавца да уређује односе у одговарајућој области, сагласно наведеним одредбама Устава, садржи, по оцени Суда, и овлашћење за прописивање санкције за повреду законом утврђене обавезе, односно правила понашања. Међутим, која ће се дела законом или другим прописом заснованим на закону утврдити као кажњива, као и одређивање врсте и висине казне за учињена дела, према Уставу, ствар је законодавне политике, односно оцене целисходности доносиоца акта, будући да Устав не садржи посебна ограничења у уређивању тих питања. С обзиром на то да су оспореним чланом Закона прописана кажњива дела и казне за одређене повреде Закона, као и да се су овлашћења органа утврђена полазећи од природе и начина испољавања прекршајног дела, оспорени члан Закона није несагласан с Уставом јер се законодавац у уређивању тих питања, по оцени Суда, кретао у границама Уставом утврђених овлашћења.

У вези са указивањем подносиоца да начин изрицања казни прописан оспореним одредбама Закона "дозвољава максимални субјективизам и кажњавање препушта дискрецији надлежног органа" Уставни суд је утврдио да

је поступање надлежног органа у примени законом утврђених овлашћења, односно поступање органа за прекршаје у примени закона и других прописа којим су прекршаји и

казне за њихово извршење прописани, уређено другим, а не оспореним Законом. Законом о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92...44/99), прописано је да министарства, поред осталог, врше управни надзор инспекцијским надзором (члан 11) и да инспектор у границама овлашћења, поред осталог, може изрећи мандатну казну и поднети пријаву надлежном органу... за покретање прекршајног поступка (члан 26. тач. 2. и 3). Законом о прекршајима ("Службени гласник СРС", бр. 44/89 и "Службени гласник РС", бр. 21/90...55/04), поред осталог, уређен је прекршајни поступак који воде судови за прекршаје, као и прекршајни поступак који воде органи државне управе, укључујући и наплату новчане казне на лицу места. Према одредбама члана 303г тог Закона, кад је прописом о прекршају предвиђено да се новчана казна наплаћује на лицу места, изриче је и наплаћује овлашћено лице у органу државне управе надлежном за извршење прописа који је прекршајем повређен, а о наплаћеној новчаној казни издаје се потврда у којој се означава који је прекршај учињен и колика је новчана казна изречена и наплаћена (став 1); ако новчана казна не буде наплаћена на лицу места овлашћено лице ће одмах учиниоцу прекршаја уручити позив да исту плати у року од осам дана или да одређеног дана и часа приступи у орган државне управе ради вођења прекршајног поступка (став 2.), а на решење о прекршају донетом сходно одредбама овог закона, може се изјавити жалба органу надлежном за вођење другостепеног прекршајног поступка, преко органа који је донео решење, у року од осам дана од дана достављања решења (став 5.).

С обзиром на то да су оспореним чланом Закона, у границама Уставног овлашћења, прописани прекршаји и казне за повреду одговарајућих одредаба Закона, а да је поступање органа у примени закона и других прописа којим су предвиђени прекршаји и казне за њихово извршење уређено другим, а не оспореним законом, као и да је тим законима, сагласно наведеним одредбама Устава, предвиђено право лица коме је казна изречена да изјави жалбу надлежном органу, те да су за оцену законитости поступања државних органа у примени закона надлежни други државни органи, по оцени Уставног суда, нема основа за покретање поступка за оцену сагласности оспореног члана Закона с Уставом.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-111/2002 од 2.06.2005.

Закон о акцијском фонду ("Службени гласник РС", број 38/01)

- члан 11. став 2.

Законодавац је у оквиру својих уставних овлашћења утврдио врсту и обим права из акција које су пренете Акцијском фонду, односно ускратио Акцијском фонду коришћење права на управљање по основу тих акција.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 11. став 2. Закона о Акцијском фонду ("Службени гласник РС", број 38/01).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредбе члана 11. став 2. Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду је поднета иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 11. став 2. Закона о Акцијском фонду. У представци се наводи да је оспорена законска одредба несагласна са чл. 55. до 58. Устава Републике Србије и међународним прописима, јер ускраћује Акцијском фонду управљачка права, односно право да учествује у одлучивању по основу власништва на акцијама или уделима из свог портфеља. Од Уставног суда је тражена и обустава примене оспорене законске одредбе у поступку приватизације "Књаз Милоша" и других предузећа.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да према оспореним члану 11. став 2. Закона о Акцијском фонду ("Службени гласник РС", број 38/01), Акцијски фонд неће користити право на управљање по основу акција које су му пренете.

Чланом 59. Устава Републике Србије, одређено је да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, а према члану 72. став 1. тачка 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине; правни положај предузећа и других организација. Наведене уставне одредбе, по оцени Суда, представљају правни основ за законско уређивање права из хартија од вредности, односно начина продаје акција преосталих након спроведеног поступка приватизације. Уређујући ова питања законодавац је основао Акцијски фонд на који је, ради продаје, пренео одређене акције и уделе и одредио овлашћења која у односу на те акције има. Акцијски фонд нема сва својинска права на акцијама и уделима из свог портфеља, већ само она овлашћења у поступку приватизације која су му законом изричито поверена.

Из изложеног произлази да је оспореном одредбом члана 11. став 2. Закона, која ускраћује Акцијском фонду коришћење права на управљање по основу акција које су му пренете, законодавац у оквиру својих уставних овлашћења утврдио врсту и обим права из тих акција, па је Суд одлучио као у тачки 1. изреке.

Пошто је Суд донео коначну одлуку о уставности члана 11. став 2. оспореног Закона, захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу те законске одредбе се одбацује, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правној дејству његових одлука, Суд је решио као у изреци.

Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената ("Службени лист СРЈ" број 65/02" и "Службени гласник РС", бр. 57/03 и 55/04)

- члан 5. тачка 4), члан 17. став 1. и члан 52. ст. 1. и 2. и чл. 67. и 70.

Оспорена законска решења не ограничавају слободу располагања, односно право власника да своје акције прода када и коме жели, већ одређују да се продаја и куповина акција мора одвијати на организованом тржишту.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 5. тачка (4) у делу који гласи: ".. свака..", члана 17. став 1. и члана 52. ст. 1. и 2. у делу који гласи: .. "само..", чл. 67. и 70. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената ("Службени лист СРЈ", број 65/02 и "Службени гласник РС", бр. 57/03 и 55/04).

Образложење

Уставном суду је поднета иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената наведених у изреци. Иницијатор наводи да оспорене законске одредбе утврђују обавезу власника да своје акције региструје и продаје искључиво на начин и под условима утврђеним овим Законом, што је несагласно са одредбама Устава Републике Србије и међународним прописима којима је гарантовано својинско право на акцијама, а ограничење тог права дозвољено само уз правичну накнаду и ако то захтева општи интерес. Истиче се да је основно право власника акција да њима слободно располаже, односно да одлучује о томе коме ће, када и под којим условима продати, поклонити или уступити своју имовину.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је чланом 5. Закона о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената ("Службени лист СРЈ", број 65/02 и "Службени гласник РС", бр. 57/03 и 55/04), одређено значење појединих појмова, у смислу овог закона, а према оспореној тачки (4) трговина хартијама од вредности је свака продаја и куповина хартија од вредности која се врши након њиховог издавања. Одредбом члана 17. став 1. Закона прописано је да се хартије од вредности могу дистрибуирати само јавном понудом, уз објављивање проспекта за дистрибуцију хартија од вредности и упућивање јавног позива за упис и уплату хартија од вредности, ако овим законом није друкчије одређено. Према оспореном члану 52. Закона, хартијама од вредности може се трговати само јавном понудом на организованом тржишту, осим ако овим законом није друкчије одређено (став 1.). На организованом тржишту хартијама од вредности могу трговати само брокерско-дилерска друштва и овлашћене банке чланови берзе, а друга лица - једино посредством чланова берзе (став 2.). Члан 67. Закона прописује обавезу лица, које намерава да купи акције са правом гласа одређеног акционарског друштва

по основу којих би стекло најмање 25% акција с правом гласа тог друштва, да поступа у складу са овим законом (став 1.). Уколико лице из става 1. не поступи у складу са одредбама овог закона о понуди за преузимање акција - не може остваривати право гласа по основу тако стечених акција (став 2.). Одредбе ст. 1. и 2. овог члана не примењују се када Савезна Република Југославија, односно републике чланице издају акције с правом гласа из тих ставова (став 3.). Одобрење понуде за преузимање акција регулисано је одредбама члана 69. Закона, а према оспореном члану 70. Закона понудилац је дужан да понуду из члана 69. овог закона упути свим законитим имаоцима акција - на посебном обрасцу (став 1.). Садржину обрасца из става 1. овог члана и начин на који се упућује понуда из тог става прописује Комисија за хартије од вредности (став 2.).

Чланом 12. Устава Републике Србије одређено је да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (став 1.). Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.). Члан 34. став 1. Устава јамчи право својине, у складу с Уставом, и слободу предузетништва, а члан 56. јамчи друштвену, државну, приватну, задружну и друге облике својине (став 1.) и њихову једнаку правну заштиту (став 2.). Према члану 72. став 1. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина (тачка 2.), својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, финансијски систем и систем у области тржишта (тачка 4.).

Наведене уставне одредбе, по оцени Суда, представљају правни основ за законско уређивање општих правила тржишта хартија од вредности. Оспорени Закон је, у члану 12. утврдио слободан промет хартија од вредности, али је оспореним одредбама прописао и обавезу да се тај промет одвија на организованом тржишту, чиме није доведено у питање право располагања, као једно од својинских овлашћења власника акција већ је, у општем интересу, као и у циљу заштите интереса учесника на тржишту хартија од вредности, одређен начин промета хартија од вредности. Оспорена законска решења не ограничавају слободу располагања, односно право власника да своје акције прода када и коме жели, већ одређују да се продаја и куповина мора одвијати на организованом тржишту.

Оспорене одредбе чл. 5, 17. и 52. Закона, које уређују начин дистрибуције хартија од вредности и обавезу куповине и продаје хартија од вредности на организованом тржишту, у оквиру су уставног овлашћења законодавца да уређује својинске и облигационе односе, финансијски систем и систем у области тржишта. Одредбе чл. 67. и 70. оспореног Закона не ограничавају право власника да располаже својим акцијама, већ утврђују обавезе купца који намерава да купи акције по основу којих би стекао најмање 25% акција с правом гласа акционарског друштва, да упути понуду преосталим акционарима за куповину њихових акција по правичној цени, да ту понуду учини јавно и у одређеној форми и да обезбеди равноправан положај свих малих акционара..

С обзиром на изложено Суд је утврдио да је законодавац уредио поступак дистрибуције и трговине хартијама од вредности не доводећи тиме у питање принцип слободног промета, односно слободе располагања хартијама од вредности па је, на основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним

судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-393/2004 од 3.02.2005.

Закон о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02)

- члан 72. став 1. тачка 4), члан 74. став 1, 4. и 5. и члан 75.

Уређивање пореза и свих битних елемената опорезивања (обвезник, основица, начин утврђивања и плаћања пореза и др.) није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 72. став 1. тачка 4), члана 74. ст. 1, 4. и 5. и члана 75. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02).

2. Одбацује се иницијатива за оцењивање уставности и законитости Мишљења Министарства финансија и економије бр. 414-00-174/2003-04, од 13. новембра 2003. године.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредаба члана 72. став 1. тачка 4), члана 74. ст. 1, 4. и 5, и члана 75. Закона о порезу на доходак грађана, као и уставности и законитости Мишљења Министарства финансија и економије бр. 414-00-174/2003-04, од 13. новембра 2003. године. Подносилац иницијативе наводи да су оспорене одредбе Закона несагласне са чланом 52. Устава Републике Србије према коме је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, а то из разлога што не предвиђају изричито обавезу плаћања пореза на приходе остварене продајом бесплатних акција стечених у поступку својинске трансформације. Оспоравајући Мишљење Министарства финансија и економије о пореском третману продаје акција стечених у поступку приватизације наводи да оно нема основа у законским одредбама, тако да се порез на капиталну добит на приходе од продаје акција у примени незаконито наплаћује.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама Закона о порезу на доходак грађана прописано да се капиталним добитком сматра приход који обвезник оствари продајом, односно другим преносом уз накнаду удела у имовини правних лица, акција и осталих хартија од вредности, осим обвезница издатих у складу са прописима којима се уређује измирење обавеза Републике по основу зајма за привредни развој и девизне штедње грађана (члан 72. став 1. тачка 4); да се за сврху одређивања капиталног добитка, у смислу овог закона, набавном ценом сматра цена по којој је обвезник

стекао право, удео, или хартију од вредности, односно цена коју је утврдио порески орган у складу са овим законом (члан 74. став 1.); да се код хартија од вредности које су котиране на берзи, набавном ценом из става 1. овог члана сматра цена коју обвезник документује као стварно плаћену, односно ако то не учини, најнижа забележена котација у периоду од годину дана који претходи продаји хартије од вредности (члан 74. став 4); да се код хартија од вредности које се не котирају на берзи, набавном ценом из става 1. овог члана сматра цена коју обвезник документује као стварно плаћену, односно, ако то не учини, њена номинална вредност (члан 74. став 5); да ако је право, удео или хартију од вредности обвезник стекао поклоном, набавном ценом из члана 74. став 1. овог закона сматра се цена по којој је поклонодавац стекао то право, удео или хартију од вредности (члан 75.). Одредбама чл. 72. до 80. Закона уређена су и друга питања у вези са порезом на капиталне добитке односно одређен је појам капиталног добитка и капиталног губитка, начин одређивања капиталног добитка, пореска основица и пореска стопа, пребијање капиталних добитака и капиталних губитака, пореска ослобођења, порески кредит.

Уставом Републике Србије утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, финансијски систем (члан 72. тачка 4).

Из наведених уставних одредаба, по оцени Уставног суда произлази да је законодавни орган овлашћен да законом уређује како врсте пореза тако и све битне елементе опорезивања (обвезник, основица, начин утврђивања и плаћања пореза, и др.). Уставни суд је утврдио да се оспореним законским одредбама остварује наведено уставно овлашћење тако да нема основа за утврђивање њихове несагласности с Уставом.

Уставни суд, сагласно члану 125. Устава, није надлежан да оцењује целисходност, јасност и прецизност законских одредаба што се као разлог оспоравања истиче у иницијативи.

У вези са оспоравањем наведеног Мишљења Министарства финансија и економије које се односи на порески третман продаје акција стечених у поступку приватизације, Уставни суд је утврдио да оспорени акт не садржи норме којима се на општи начин уређују односи пореског третмана продаје наведених акција већ по својој форми и садржини представља објашњење за примену Закона о порезу на доходак грађана. У том смислу, оспорени акт Министарства финансија и економије не представља општи правни акт из члана 125. Устава Републике Србије који подлеже уставној судској контроли, па је Суд стога одбацио иницијативу у наведеном делу.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-372/2004 од 24.03.2005.

Закон о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02)

- члан 72. став 4.

Овлашћење законодавног органа да пропише да обвезник, који је право, удео или хартију од вредности држао пре продаје у свом портфељу пре 24. јануара 1994. године не остварује капитални добитак њиховом продајом, није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 72. став 4. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе Закона наведене у изреци. Оспоравајући уставност наведене одредбе, иницијатор истиче да је она примењена у поступку својинске трансформације Апатинске пиваре, те да су велики акционари приликом продаје акција ослобођени плаћања пореза на капитални добитак, док су мали акционари добили решења за плаћање пореза на капитални добитак по стопи од 20%. Према мишљењу иницијатора, с обзиром на то да ова правна ситуација није дефинисана Уставом, оспореном одредбом повређује се принцип једнакости грађана пред Уставом и законом. Поред овога, иницијатор оспорава међусобну сагласност оспорене одредбе и одредбе члана 72. став 1. тачка 4. Закона.

По спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом Закона о порезу на доходак грађана прописано да обвезник који је право, удео или хартију од вредности пре продаје држао у свом портфељу пре 24. јануара 1994. године не остварује капитални добитак њиховом продајом. Одредбама чл. 72. до 80. Закона о порезу на доходак грађана уређени су битни елементи пореза на капитални добитак као облика опорезивања и у том оквиру одређени су: појам капиталног добитка и капиталног губитка, начин одређивања капиталног добитка, пореска основица и пореска стопа, пребијање капиталних добитака и капиталних губитака, пореска ослобођења, порески кредит.

Уставом Републике Србије прокламован је принцип једнакости грађана у правима и дужностима и једнаке заштите пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13); утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3.) и да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем (члан 72. став 1. тачка 4.).

Из наведених уставних одредаба, према оцени Суда, проистиче овлашћење законодавног органа да уреди елементе поменутог облика опорезивања на начин који није несагласан Уставу. Оспорено законско решење условљено је чињеницом да је 24. јануара 1994. године дошло до промене валуте, тј. увођења новог динара, па је постојао проблем упоређивања набавне цене која датира из периода пре тог датума са продајном ценом после тог датума. Чланом 89. став 4. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 43/94 ... 54/99), који је престао да важи даном почетка примене овог Закона (од 1. јула 2001. године) било је предвиђено да обвезник који право, удео или хартију од вредности држи у свом портфељу (односно власништву) најмање пет година не остварује капитални добитак њиховом продајом. Суд је оценио да се оспореном одредбом Закона не повређује уставни принцип из члана 13. Устава, с обзиром на то да ни у пореској материји овај принцип нема апсолутни смисао, већ га треба третирати у смислу једнакости опорезивања исте категорије пореских обвезника, под идентичним условима.

Према члану 125. Устава, Уставни суд није надлежан да оцењује целисходност законских решења, правилност њихове примене, нити међусобну сагласност одредаба истог закона.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-383/2004 од 23.06.2005.

Закон о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02)

- члан 73. став 3. и чл. 39. и 80.

Законодавац је Уставом овлашћен да уређује битне елементе одређеног облика опорезивања.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 73. став 3. и чл. 79. и 80. Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/01 и 80/02).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона наведених у изреци. Иницијатор оспорава уставност одредбе члана 73. став 3. Закона због прописивања обавезе плаћања пореза на капитални добитак код продаје акција добијених бестеретним правним послом, према одредбама чл. 11. и 12. Закона о својинској трансформацији ("Службени гласник РС", бр. 32/97 и 10/2001). Истиче да ове акције представљају "сразмерни део правног лица, односно предузећа које се трансформише, а на берзи је обвезник извршио само размену свог права на добијени део правног лица (друштвеног капитала израженог у

акцијама), који је тек продајом на берзи добио своју набавну и продајну цену које су једнаке". Оспоравајући уставност одредаба чл. 79. и 80. Закона, иницијатор сматра да је уставно неприхватљиво да се обавеза плаћања пореза на капитални добитак пропише за обвезнике који су средства од продаје акција стечених у поступку својинске трансформације уложили у куповину стана ("за себе или дете") у року из члана 79. Закона, с обзиром да те акције представљају "сразмерни део правног лица (непокретности) на који радник има право према дужини радног стажа".

По спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама Закона о порезу на доходак грађана прописано: да се код преноса права путем размене за друго право, продајном ценом сматра тржишна цена права које се даје у размену (члан 73. став 3.); да се обвезник који средства остварена продајом непокретности у року од 60 дана од дана продаје уложи у решавање свог стамбеног питања и стамбеног питања чланова своје породице, односно домаћинства ослобађа пореза на остварени капитални добитак, као и да ће се обвезнику који у року од наредних 10 месеци средства остварена продајом уложи за намене из става 1. овог члана извршити повраћај плаћеног пореза на капитални добитак (члан 79. ст. 1. и 2.); да министар финансија и економије ближе уређује критеријуме за остваривање права на пореско ослобођење из става 1. овог члана (члан 79. став 3.); те да се обвезнику који у решавање стамбеног питања уложи само део средстава остварених продајом непокретности, пореска обавеза сразмерно умањује (члан 80.).

Уставом Републике Србије прописано је: да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3.); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, финансијски систем (члан 72. став 1. тачка 4.). Одредбама Закона о порезу на доходак грађана (у оквиру главе VII - "Порез на капиталне добитке") уређени су начин одређивања капиталног добитка, пореска основица, пореска стопа, пребијање капиталних добитака и капиталних губитака, пореска ослобођења и порески кредит. Опорезивање капиталних добитака физичких лица уређено је одредбама чл. 72. до 80. наведеног Закона. Капитални добитак се остварује продајом, односно другим преносом уз накнаду стварних права на непокретностима, других права, удела или хартија од вредности и представља разлику између продајне и набавне цене која се оствари преносом уз накнаду права, удела или хартија од вредности (члан 72. Закона).

Из уставних одредаба, према оцени Суда, произлази да се порези уређују законом и да је законодавни орган овлашћен да уређује битне елементе поменутог облика опорезивања (обвезнике, основице, стопе, начин утврђивања и плаћања, пореска ослобођења, порески кредит). Суд је утврдио да су оспореним одредбама Закона уређени односи на начин који није несагласан Уставу, па није прихватио поднете иницијативе.

Према члану 125. Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује о целисходности нормативних решења, нити да оцењује правилност њихове примене.

На основу изложеног, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 80/02, 43/04 и 132/04)

- члан 4. став 1. тачка 1)

Одређивање предмета опорезивања, у оквиру одговарајуће врсте пореза и прописивање олакшица и ослобођења за поједине предмете опорезивања, у оквиру је уставних овлашћења законодавац.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 4. став 1. тачка 1. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", бр. 26/2001, 80/2002, 43/2004 и 132/2004).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе Закона наведеног у изреци. Иницијатор истиче да је оспореном одредбом Закона прописано да се порез на употребу моторних возила плаћа према радној запремини мотора и то за путничке аутомобиле до 10 година старости према снази од 1150 см³ до 3000 см³, као и да највише умањење овог пореза износи 40% - код возила преко 10 година старости, односно и у случају кад је возило старо 20 и више година. Према мишљењу иницијатора, умањење пореза по овом основу треба да се врши "прогресивно наниже" и без ограничења, тако да све док се возило може регистровати по закону, мора се уважавати амортизациона стопа и смањивати износ пореза. Стога је, према мишљењу иницијатора, прописивањем обавезе плаћања пореза на употребу моторног возила на начин учињен оспореном одредбом члана 4. наведеног закона учињена повреда Устава.

По спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је обавеза плаћања пореза на употребу моторних возила прописана одредбом члана 2. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара, тако што је утврђено да се наведени порез плаћа код регистрације, продужења регистрације и замене регистарских таблица моторних возила који се врше у складу са прописима којима се уређује регистрација моторних и прикључних возила и то: путничких аутомобила, комби возила и мотоцикала. Одредбом члана 3. Закона прописано је да је обвезник овог пореза правно и физичко лице на чије се име возило региструје, продужава регистрација, односно замењује регистарска таблица, ако овим законом није друкчије одређено. Према члану 4. став 1. тачка 1. Закона, висина наведеног пореза одређена је према радној запремини мотора тако што је за путничке аутомобиле и комби возила физичких лица утврђена прогресивна скала за плаћање пореза у распону од 540 динара до 43.240 динара, зависно од категоризације радне запремине мотора возила. Одредбом члана 4. став 2. Закона предвиђено је да се прописана висина пореза из става 1. овог члана умањује за возила преко навршених пет година старости, и то за 40% за возила преко 10 навршених година старости (тачка 3.).

Чланом 13. Устава прокламован је принцип једнакости грађана у правима и дужностима, без обзира на лична својства грађана. Чланом 52. Устава прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене

законом, чланом 69. став 3. одређено је да се обавеза плаћања пореза утврђује сразмерно економској снази обвезника, а чланом 72. став 1. тачка 4. да Република уређује и обезбеђује финансијски систем. Суд је утврдио да из наведених уставних одредаба проистиче овлашћење за законодавца да, у оквиру уређивања финансијског система, пропише обавезу плаћања одређених пореза, па и пореза на употребу, држање и ношење добара. Прописивање овог пореза и ближе одређивање предмета опорезивања (путнички аутомобили и комби возила физичких лица) израз су одређене пореске политике коју води законодавни орган. С обзиром на то да Устав непосредно не уређује критеријуме за одређивање сразмерности фискалних обавеза економској снази обвезника то, према оцени Суда, не постоји ограничење за законодавца да одреди предмет опорезивања, у оквиру одговарајуће врсте пореза, као и да пропише одговарајуће олакшице и ослобођења за поједине предмете опорезивања. Оспорена одредба Закона примењује се у прописаној правној ситуацији на све обвезнике наведеног пореза, под једнаким условима, па је Суд оценио да не постоји повреда уставног начела из члана 13. Устава. Избор критеријума за прописивање пореске олакшице, у виду умањења пореза за 40% за возила старија од 10 година, по оцени Суда, искључиво је ствар пореске политике коју води Народна скупштина.

На основу изнетог, као и одредбе члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-392/2004 од 12.05.2005.

Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 80/02 и 43/04)

- члан 4. став 1. тач. 1а) и 2), члан 15. став 1. тач. 1) до 8) и члан 19. став 1. тач. 1) и 2)

Законодавац је у оквиру својих уставних овлашћења за уређивање пореског система, могао да пропише обавезу плаћања одређених врста пореза, и да утврди критеријуме за које сматра да су показатељи економске снаге обвезника.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 4. став 1. тач. 1а. и 2, члана 15. став 1. тач. 1. до 8. и члана 19. став 1. тач. 1. и 2. Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара ("Службени гласник РС", бр. 26/01, 80/02 и 43/04).

2. Одбацује се захтев за оцењивање уставности одредаба члана 4. став 1. тачка 1. и члана 15. став 1. тачка 9. под б) Закона из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње, предузете на основу одредаба Закона из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона о порезима на употребу, држање и ношење добара наведених у изреци. Оспоравајући члан 4. Закона, иницијатор истиче да је одређивање висине пореске обавезе према радној запремини мотора за путничке аутомобиле, комби возила и мотоцикле у супротности с одредбом члана 69. став 3. Устава, којом је прописано да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника. Из истог разлога иницијатор оспорава уставност одредаба чл. 15. и 19. Закона, које прописују као основ за утврђивање висине пореза који се плаћа за употребу пловних постројења и јахти, односно ваздухоплова и летелица, мерила као што су: "м²" и "kw", број седишта итд. Иницијатор, такође, наводи да оспорене одредбе Закона у примени имају за последицу и повреду уставних принципа из чл. 1, 13. и члана 55. став 2. Устава, те предлаже да Суд, до доношења коначне одлуке, изрекне меру обуставе извршења акта, односно радње, предузете на основу оспорених одредаба Закона.

Оспореним одредбама члана 4. став 1. тач. 1, 1а. и 2. Закона утврђено је да се порез на употребу моторних возила плаћа према радној запремини мотора, па је за путничке аутомобиле, комби возила и мотоцикле утврђена прогресивна скала опорезивања у зависности од категоризације радне запремине мотора возила. Одредбама члана 15. Закона утврђена је висина пореске обавезе за обвезнике пореза на употребу пловних постројења и јахти у зависности од критеријума као што су: дужина објекта, кубикажа мотора, површина објекта, а одредбама члана 19. прописана је висина пореза на употребу ваздухоплова и летелица у зависности од величине, односно броја седишта.

Чланом 52. Устава прописано је: да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, чланом 69. став 3. одређено је да се обавеза плаћања пореза утврђује сразмерно економској снази обвезника, а чланом 72. став 1. тачка 4. да Република уређује и обезбеђује финансијски систем. Уставни суд је утврдио да је законодавац у оквиру овлашћења за уређивање пореског система, као дела система јавних финансија, могао да пропише обавезу плаћања одређених врста пореза, као што су, у конкретном случају, одређени облици пореза на употребу, држање и ношење добара (порез на употребу моторних возила, порез на употребу пловних постројења и јахти и порез на употребу ваздухоплова и летелица). Устав у члану 69. став 3. прописује начело сразмерности обавезе плаћања пореза и других дажбина економској снази обвезника, али ближе не дефинише критеријуме и мерила за реализацију тог принципа у сфери опорезивања. То значи, према оцени Суда, да је законодавац овлашћен да утврди критеријуме за које сматра да су показатељи економске снаге пореских (односно других фискалних) обвезника. Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, не може улазити у процену да ли су ти критеријуми једини, односно довољни показатељи економске моћи обвезника, јер је то ствар законодавне политике у пореској области коју води Народна скупштина. Са становишта уставних принципа у односу на које иницијатор доводи у питање уставност оспорених законских решења, Суд је констатовао да је чланом 1. Устава одређено да је Република Србија демократска држава свих грађана који у њој живе, заснована на слободама и правима човека и грађанина, на владавини права и на социјалној правди, а чланом 13. Устава је прокламован принцип једнакости грађана у правима и дужностима и једнаке правне заштите пред

државним и другим органима, без обзира на лично својство. Чланом 55. став 2. Устава одређено је да држава мерама развојне, економске и социјалне политике, под једнаким условима, подстиче повећање економског и социјалног благостања грађана. Суд је утврдио да се оспорене законске одредбе примењују у прописаним правним ситуацијама на све обвезнике пореза, под истоветним условима, те да не постоји повреда уставног принципа из члана 13. Устава. Такође, оспореним одредбама Закона, по оцени Суда, није учињена повреда одредаба члана 1. и члана 55. став 2. Устава, будући да ове одредбе Устава не уређују непосредно односе у пореској области. Из изложених разлога, Суд је оценио да је неоснована иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба Закона наведених у тачки 1. изреке.

У спроведеном поступку утврђено је и то да је Уставни суд у раније вођеним поступцима оцењивао уставност више одредаба Закона и да је у предмету IY-154/2001 на седници од 18. марта 2003. године донео Одлуку којом је одбио предлог за утврђивање неуставности члана 15. став 1. тачка 9) под б. Закона, а у предмету IY-392/04 на седници од 12. маја 2005. године донео је Решење о неприхватању иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 4. став 1. тачка 1. Закона. Будући да је оценио да из навода и разлога поднетих у овој иницијативи произлази да нема основа за поновно одлучивање о уставности одредаба Закона наведених у тачки 2. изреке, Суд је на основу одредбе члана 47. тачка 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одбацио захтев у том делу. Доносећи у смислу изнетог коначну одлуку, Суд је на основу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње, предузетих на основу оспорених одредаба Закона.

На основу изнетог и члана 47. тач. 2), 3) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-414/2004 од 30.06.2005.

Закон о пореском поступку и пореској администрацији
("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04)

- члан 160.

Законодавни орган је овлашћен да уређује све битне елементе опорезивања, па и питања која се односе на надлежност органа који врши пореску контролу, утврђује пореску обавезу, односно води порески поступак.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 160. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредаба члана 160. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04). Подносилац иницијативе истиче да као вршилац дужности директора Фабрике "Хербогал" у Сврљигу није био у могућности да плаћа порезе и доприносе наложене од стране Пореске управе из разлога што је жиро рачун Фабрике био у блокади, па је кажњен за порески прекршај.

Уставом Републике Србије утврђено је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3); и да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, финансијски систем (члан 72. тачка 4).

Одредбом члана 11. Закона прописано је, између осталог да Пореска управа обавља послове државне управе који се односе на вођење првостепеног и другостепеног пореског поступка, вођење јединственог регистра пореских обвезника и пореско књиговодство, као и да те послове Пореска управа самостално извршава на целокупној територији Републике Србије и организује се тако да обезбеђује функционално јединство у спровођењу пореских прописа.

Оспореним одредбама члана 160. Закона одређене су надлежности Пореске управе, између осталих, да Пореска управа врши регистрацију пореских обвезника и води јединствен регистар пореских обвезника; врши утврђивање пореза и пореску контролу у складу са законом, редовну и принудну наплату пореза и споредних пореских давања; открива пореска кривична дела и њихове извршиоце; покреће и води првостепени и другостепени прекршајни поступак и изриче казне и заштитне мере за пореске прекршаје; одлучује о жалбама изјављеним против решења донетих у пореском поступку; води пореско књиговодство.

Полазећи од наведених уставних одредаба, Уставни суд је утврдио да се порези уређују законом и да је законодавни орган овлашћен да уређује све битне елементе опорезивања па и питања која се односе на надлежност органа који врши пореску контролу, утврђује пореску обавезу, односно води порески поступак. По оцени Уставног суда, оспореним одредбама члана 160. Закона уређени су односи на начин који није несагласан с Уставом будући да је Република овлашћена да законом уреди односе у области пореза и других фискалних давања.

Оцена примене оспорене одредбе у пракси није у надлежности Уставног суда, у смислу члана 125. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-488/2004 од 7.07.2005.

Закон о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04)

- члан 75. став 1.

Није несагласно с Уставом да се законом уреде питања која се односе на правне последице неизмирења или неблаговременог измирења прописаних пореских обавеза, односно да се пропише обавеза плаћања камате по одређеној стопи на износ одређене пореске обавезе.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 75. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за оцењивање сагласности одредбе члана 75. став 1. Закона из тачке 1. са Законом о висини стопе затезне камате ("Службени лист СРЈ", број 9/01).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредбе члана 75. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04). Подносилац иницијативе наводи да је оспорена одредба Закона, којом је одређен начин плаћања камате на мање или више плаћен порез и споредна пореска давања, као и каматна стопа, несагласна с Уставом и Законом о висини стопе затезне камате којим је уређено питање плаћања законске затезне камате на кашњење у измирењу пореских обавеза.

Оспореном одредбом члана 75. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији прописано је да се на износ мање или више плаћеног пореза и споредних пореских давања обрачунава и плаћа камата по стопи једнакој годишњој есконтној стопи централне емисионе банке увећаној за 15 процентних поена, применом комфорне методе обрачуна. Ставом 2. наведеног члана прописано је да се на дуговани порез и споредна пореска давања камата обрачунава, почев од наредног дана од дана доспелости.

Уставом Републике Србије утврђено је: да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, финансијски систем (члан 72. тачка 4.).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је утврдио да није несагласно с Уставом Републике Србије да се законом уреде питања која се односе на правне последице неизмирења или неблаговременог измирења прописаних пореских обавеза, односно да се пропише обавеза плаћања камате по одређеној стопи на износ одређене пореске обавезе на начин како је то уређено оспореном законском одредбом. По оцени Уставног суда, Република Србија је овлашћена да законом уреди односе у

области пореза и других фискалних давања укључујући и камате за доспеле а неизмирене обавезе.

Сагласно члану 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, Закон о висини стопе затезне камате ("Службени лист СРЈ", број 9/01) примењује се као закон Републике Србије. Будући да су Закон о пореском поступку и пореској администрацији и Закон о висини стопе затезне камате прописи исте правне снаге, Уставни суд није надлежан за оцену њихове међусобне сагласности.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-397/2004 од 10.03.2005.

Закон о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96 и 16/97)

- члан 15. став 1. и члан 32. став 1.

Прописивање услова за вршење одређених послова из области изградње објеката, како је то учињено оспореним одредбама Закона није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 15. став 1. и члана 32. став 1. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96 и 16/97).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 15. став 1. и члана 32. став 1. Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96 и 16/97), из разлога што је оспореним одредбама условљено да техничку документацију може да израђује, а извођење радова на изградњи објеката да врши предузеће - радња, која има у радном односу најмање по једно запослено лице са високом школском спремом одговарајуће струке и овлашћење за пројектовање односно, једно запослено лице са високом школском спремом одговарајуће струке и овлашћење за руковођење грађењем. По мишљењу иницијатора, законодавац је, оваквим прописивањем, извршио забрану даљег рада подносиоцу иницијативе, који има самосталну радњу грађевинске струке и диплому о вишој школској спреми са стручним називом "грађевински инжењер високоградње", на који начин је повређено његово уставно право на рад.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 15. став 1. Закона прописано да техничку документацију може да израђује предузеће, односно радња који су уписани у одговарајући регистар за израду техничке документације за ту врсту објеката и који имају најмање по

једно запослено лице са високом школском спремом одговарајуће струке и овлашћење за пројектовање, а одредбом члана 32. став 1. Закона, прописано је да грађење објеката, односно извођење радова може да врши предузеће, односно радња, који су уписани у одговарајући регистар за извођење тих радова и који имају најмање по једно запослено лице са високом школском спремом одговарајуће струке и овлашћење за руковођење грађењем.

Чланом 12. став 1. Устава Републике Србије, прописано је да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, а ставом 2. истог члана, прописано је да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање. Чланом 35. ст. 1. и 2. Устава, прописано је да свако има право на рад; да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешћа у управљању, те да је свакоме, под једнаким условима, доступно радно место и функција. Услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе, према члану 65. Устава, утврђују се законом. Република Србија, на основу члана 72. тачка 9) Устава уређује и обезбеђује, између осталог, организацију и коришћење простора.

На основу изложених одредаба Устава, Суд је утврдио да је прописивање услова за вршење одређених послова из области изградње објеката, како је то учињено оспореним члановима Закона, у сагласности с наведеним одредбама Устава које утврђују да се услови за остваривање појединих слобода и права, као и услови за обављање појединих делатности, уређују Законом. Устав, а ни Закон о изградњи објеката, не познаје категорију стечених права, па с тога, по оцени Суда, законско одређивање нових услова за обављање појединих послова из области изградње објеката, не садржи повреду Уставом гарантованих права.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-214/2004 од 27.01.2005.

Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04)

- члан 18. став 3. тачка 1)

Покретање ревизије по службеној дужности када загађење животне средине захтева промену граничних вредности емисије није несагласно с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 18. став 3. тачка 1. Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04).

2. Одбацује се иницијатива за оцену сагласности оспорене одредбе Закона из тачке 1. са Законом о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04) и Законом о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 18. став 3. тачка 1. Закона наведеног у тачки 1. изреке. У иницијативи се наводи да је оспорена одредба Закона неуставна јер утврђује овлашћење Владе Републике Србије да последице пропуста учињених у претходном поступку санира на начин који угрожава животну средину, живот и здравље људи. Истиче се да државни органи, који спроводе надзор над применом Закона, не могу имати овлашћење да "подешавају" граничне вредности емисије у корист емитера и према затеченом стању, јер се тиме доводи у питање начело предострожности и превенције које прокламује оспорени Закон, Закон о заштити животне средине и Закон о процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04).

По спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 18. став 3. тачка 1. Закона о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04) прописано да надлежни орган по службеној дужности покреће поступак ревизије ако је загађење које проузрокује постројење таквог значаја да је потребно извршити ревизију постојећих граничних вредности емисије, или је такве нове вредности потребно утврдити у дозволи.

Чланом 12. Устава Републике Србије одређено је да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом (став 1.). Законом се може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (став 2.). Одредбама члана 31. Устава гарантовао је право човека на здраву животну средину (став 1.) и прописана дужност сваког да, у складу са законом, штити и унапређује животну средину (став 2.). Према члану 72. став 1. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост; систем заштите и унапређења животне средине, заштиту и унапређење биљног и животињског света; организацију, надлежност и рад републичких органа (тач. 2, 5. и 11.).

По оцени Суда, одредба члана 18. став 3. тачка 1. Закона, у складу са наведеним уставним одредбама, прописује покретање ревизије по службеној дужности и у случају кад је загађење таквог значаја да захтева промену постојећих граничних вредности емисије, односно кад је такве вредности потребно утврдити у већ издатој дозволи. Наведена законска одредба не предвиђа смањење постојећих граничних вредности емисије, нити блаже услове у погледу обавеза оператера, већ налаже утврђивање нових граничних вредности примерених фактичком стању, односно загађењу које стварно проузрокује одређено постројење, као и уношење таквих нових вредности у дозволу. Из одредбе члана 18. став 3. тачка 1. Закона, по оцени Суда, не произилази да се променом граничних вредности емисија допушта могућност већег загађивања животне средине, јер је циљ оспореног Закона, као и других закона из ове области, спречавање и контрола загађивања животне средине. Суд

је такође, утврдио да наведена одредба Закона не даје овлашћење Влади да врши ревизију дозволе, већ је то обавеза надлежног органа (Министарства надлежног за послове животне средине, односно покрајинских органа или органа локалне самоуправе надлежних за послове заштите животне средине - члан 5.), а Влада је овлашћена да својим општим актом уређује критеријуме за одређивање граничних вредности емисија у дозволи (члан 16. став 6.)

О захтеву за оцену сагласности одредбе члана 18. став 3. тачка 1. оспореног Закона са чланом 3. истог Закона, као и са одговарајућим одредбама других закона, којима се уређују односи у области заштите животне средине, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, па се захтев у овом делу одбацује.

На основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-9/2005 од 14.04.2005.

Закон о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/03 и 51/03)

Тарифа републичких административних такси

Законодавац је овлашћен да пропише врсту таксе, субјекте који су обавезни да је плаћају, висину, као и ослобођења и олакшице у плаћању.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба Тарифе републичких административних такси, тарифни број 4. и став 1. тарифног броја 147. Закона о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/2003 и 51/03).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу одредаба Закона из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба тарифног броја 4. и став 1. тарифног броја 147. Тарифе републичких административних такси Закона о републичким административним таксама, у односу на чл. 3. и 8. Повеље о људским и мањинским правима, члан 22. став 2. и члан 24. став 1. Устава Републике Србије и члан 19. тачка 1) Закона о републичким административним таксама. Као разлоге оспоравања подносиоци иницијативе наводе да је прописивањем обавезе плаћања таксе за жалбу и ванредне правне лекове, право окривљеног на изјављивање жалбе ограничено и условљено плаћањем таксе и зависи од материјалних могућности окривљеног,

што указује да је "окривљени у прекршајном поступку у неравноправном положају у односу на подносиоце захтева за покретање прекршајног поступка (органе унутрашњих послова, инспекције) који не плаћају таксу". Предложено је да се до окончања поступка пред Судом "одложи примена спорног тарифног броја 147".

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да се према члану 2. Закона о републичким административним таксама ("Службени гласник РС", бр. 43/2003 и 51/03), за списе и радње у управним стварима као и за друге списе и радње код институција, државних органа и организација, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе у вршењу поверених послова и организација које врше јавна овлашћења, плаћају таксе по одредбама тог Закона у износима прописаним Тарифом републичких административних такси која је саставни део тог Закона. Чланом 3. ст. 1. и 3. Закона прописано је да је обвезник таксе подносилац захтева, односно поднеска којим се поступак покреће односно врши радња прописана Тарифом, а ако записник замењује захтев, односно поднесак, обвезник је давалац изјаве на записник. Чланом 14. Закона, између осталог, прописано је поступање одговорног лица органа надлежног за пријем захтева и одговорног лица органа надлежног за одлучивање о захтеву са нетаксираним или недовољно таксираним захтевом или поднеском (ст. 1. и 2.), а прописано је да ће се наплата таксе и опомене извршити пре уручења затраженог решења или друге исправе, односно пре саопштења обвезнику да је радња извршена (став 4.). Чланом 17. Закона прописана је сходна примена прописа којима се уређује порески поступак и пореска администрација за случај повраћаја, камате, принудне наплате, застарелости и осталог што није посебно прописано Законом. Чланом 18. Закона набројани су субјекти који су ослобођени од плаћања таксе, док је у члану 19. Закона, у четрнаест тачака, набројано за које списе и радње се не плаћа такса, а према тачки 1) овог члана, не плаћа се такса за списе и радње у поступцима који се воде по службеној дужности.

Тарифом републичких административних такси, у 150 Тарифних бројева утврђена је висина таксе за прописане списе и радње. Према тарифном броју 2. такса за жалбу против решења је 100 динара, ако законом није друкчије прописано. У оспореном Тарифном броју 4. прописана је висина таксе за уложене ванредне правне лекове у износу од 1000 динара, а у оспореном ставу 1. Тарифног броја 147. прописано је да висина таксе, за жалбу против решења о прекршају донесеном у првом степену коју улажу правна лица, одговорно лице у правном лицу и грађани, износи 500 динара.

Устав Републике Србије утврђује да свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом; да је свакоме зајемчено право на жалбу или друго правно средство против одлуке којом се решава о његовом праву или на закону заснованом интересу (члан 22. ст.1. и 2.); да се свакоме зајемчује право на одбрану и право да себи узме браниоца пред судом или другим органима надлежним за вођење поступка. (члан 24. став 1.); да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3.). Према члану 72. став 1. тач. 2. и 4. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, уставност и законитост и финансијски систем. Према члану 122. Устава, државни органи и организације које врше јавна овлашћења могу у појединачним стварима решавати о правима и обавезама грађана или, на основу

закона, примењивати мере принуде и ограничења, само у законом прописаном поступку у коме је свакоме дата могућност да брани своја права и интересе и да против донесеног акта изјави жалбу, односно употреби друго законом предвиђено правно средство. Чланом 124. Устава прописано је да се против решења и других појединачних аката судских, управних и других државних органа, као и против таквих аката органа и организација које врше јавна овлашћења, донетих у првом степену, може изјавити жалба надлежном органу.

По оцени Уставног суда из наведених одредби Устава произлази овлашћење законодавца да уреди остваривање и заштиту права грађана и њихове обавезе у вези са поступком заштите права и интереса заснованих на закону и да је Законом о републичким административним таксама, оспореним одредбама тарифног броја 4. и става 1. тарифног броја 147. Таксене тарифе, прописана такса за одређене правне лекове. Законским прописивањем висине таксе за улагање жалбе или ванредног правног лека, по оцени Суда не укидају се, нити се ограничавају Уставом утврђене слободе и права човека и грађана из члана 13., члана 24. став 1. Устава, јер законодавац није поставио било какав услов за остваривање уставом зајемченог права на жалбу, или права на одбрану, већ су сви субјекти, који се нађу у истој правној ситуацији, приликом улагања ванредних правних лекова, или жалбе против решења о прекршају донесеном у првом степену, обвезници таксе. Такође, Уставни суд је утврдио да Закон не садржи одредбу којом би се ограничило поступање по жалби за коју није плаћена такса, већ је у члану 17. Закона упутио на сходну примену прописа којима се уређује порески поступак и пореска администрација у погледу повраћаја, камате, принудне наплате, застарелости и осталог што није посебно прописано.

У члану 69. став 3. Устава прокламован је принцип да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује сразмерно економској снази обвезника, али Устав не уређује начин на који се тај принцип остварује, већ је то препустио законодавцу. Стога Уставни суд сматра, да је ствар опредељења законодавца коју ће врсту таксе прописати, које ће субјекте обавезати да је плаћају и у ком износу, да предвиди одговарајућа ослобођења и олакшице за плаћање таксе, као и да за поједине поступке ту таксу не пропише. Уставни суд не може улазити у оцену целисходности законских решења, јер је то ван његове надлежности утврђене чланом 125. Устава.

Такође, Уставни суд, према члану 125. Устава Републике Србије није надлежан да даје тумачење примене закона као ни да оцењује међусобну усаглашеност појединих одредби закона, нити да оцењује сагласност републичких прописа са Повељом о људским и мањинским правима и грађанским слободама ("Службени лист СЦГ", број 6/2003)

Захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу оспорених одредаба Закона, је одбачен, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је донета коначна одлука.

На основу члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-238/2003 од 20.01.2005.

Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта ("Службени лист ФНРЈ", бр. 52/58, 3/59, 24/59 и 24/61)

Оспорени Закон донет је на основу Устава ФНРЈ и више не представља основ за заснивање нових правних односа, а такође није био у правном поретку СРЈ у време доношења Уставне повеље државне заједнице СЦГ, те се није могао примењивати ни као закон РС, те не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање Суда.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 3. марта 2005. године донео ЗАКЉУЧАК о одбацавању иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности Закона о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта ("Службени лист ФНРЈ", бр. 52/58, 3/59, 24/59 и 24/61). Наведени закључак Уставни суд донео је на основу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93). Полазећи од наведеног Уставни суд је закључио да не постоје процесне претпоставке за вођење поступка и одлучивање у овој правној ствари.

Одредбом члана 125. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије утврђено је да Уставни суд одлучује о сагласности закона, статута аутономних покрајина других прописа и општих аката с Уставом, а ставом 2. наведеног члана Устава утврђено је да Уставни суд оцењује уставност закона и уставност и законитост прописа и других општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења до покретања поступка није протекло више од једне године.

У спроведеном поступку Уставни суд утврдио је да је оспорени Закон донет на основу Устава Федеративне Народне Републике Југославије, да не представља више основ за заснивање нових правних односа и да је престао да важи пре истека рока из члана 125. став 2. Устава Републике Србије. Поред тога, оспорени Закон није био у правном поретку Савезне Републике Југославије у време доношења Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, те се није могао примењивати ни као закон Републике Србије на основу одредбе члана 64. став 2. Уставне повеље.

Закључак Уставног суда
ГУ-178/2004 од 03.03.2005.

**2. УРЕДБЕ И ДРУГИ АКТИ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА**

Увођење нових обавеза за пореске обвезнике које се односе на временски период који је претходно датуму ступања на снагу оспорене Уредбе, у супротности је уставним начелом забране повратног дејства општих правних аката.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 5. ст. 1. и 2. Уредбе о количини расхода (кало, растур, квар и лом) на који се не плаћа акциза и порез на промет производа ("Службени гласник РС", број 68/01), у време важења, нису биле у сагласности с Уставом.

О б р а з л о ж е њ е

Предлогом је покренут поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности одредаба члана 5. Уредбе наведене у изреци. Према мишљењу предлагача, наведене одредбе се примењују ретроактивно, што је супротно одредби члана 121. став 1. Устава Републике Србије. Предлагач наводи да се бави увозом грађевинског стакла, што има за последицу појаву веће количине лома и растура робе. Такође, истиче да је у августу месецу 2001. године комисијски извршио попис стања стакла и, у складу са одговарајућим правилником, отписао одређене количине стакла (без уплате пореза). Наводи да није било могуће да се придржава Уредбе која је донета у новембру месецу исте године, нити је надлежни порески орган могао да наложи примену одредаба спорне Уредбе које тада нису биле на снази.

Влада Републике Србије доставила је Уставном суду одговор у коме је истакла да је наведену Уредбу донела 12. децембра 2001. године, на основу законског овлашћења садржаног у одредби члана 2. Закона о порезу на промет ("Службени гласник РС", бр. 22/2001, 73/2001, 80/2002 и 70/2003) који се примењивао од 1. априла 2001. године. Истиче да је одредбама чл. 1. до 4. Уредбе прописан начин утврђивања расхода и количине расхода на које се не плаћа порез на промет производа, те да се наведене одредбе примењују код утврђивања количина расхода после ступања на снагу Уредбе. У погледу члана 5. Уредбе, наводи да је реч о усклађивању аконтација пореза на промет производа, што је прописано као начин обрачунавања и плаћања пореза на промет одредбама чл. 20. и 26. Закона о порезу на промет. У одговору се истиче да је Законом прописано да се врши корекција обрачунатих и плаћених аконтација пореза на промет до коначног обрачуна пореза на промет на крају године. То значи да, ако се тромесечним обрачуном утврди разлика мање обрачунатог пореза на промет, обвезник је дужан да ту разлику уплати приликом подношења овог обрачуна, а ако је утврђена разлика више обрачунатог пореза, обвезник има право повраћаја. Стога, Влада сматра да је члан 5. Уредбе у складу са Законом прописаним начином обрачунавања и плаћања пореза на промет, те да нису основани наводи подносиоца иницијативе да оспорена одредба има повратно дејство.

Уставни суд, по спроведеном поступку, утврдио је да је оспорену Уредбу донела Влада Републике Србије на основу члана 4. тачка 4) Закона о акцизама ("Службени гласник РС", број 22/2001) и члана 2. став 2. тачка 5) Закона о порезу на промет ("Службени гласник РС", број 22/2001). Уредба је објављена у "Службеном гласнику Републике Србије" 4. децембра 2001. године

и ступила је на снагу 12. децембра 2001. године (односно осмог дана од дана објављивања). Закон о акцизама и Закон о порезу на промет објављени су у "Службеном гласнику Републике Србије" 31. марта 2001. године. Оба закона ступила су на снагу наредног дана од дана објављивања, а као датум почетка примене одређен је 1. април 2001. године. Одредбом члана 4. тачка 4) Закона о акцизама прописано је да обавеза по основу акцизе настаје и исказивањем расхода (кало, растур, квар и лом) изнад количине утврђене прописом који доноси Влада Републике Србије. Одредбом члана 2. став 2. тачка 5) Закона о порезу на промет прописано је да се прометом производа који служи крајњој потрошњи (који се опорезује порезом на промет производа) сматра и исказивање расхода (кало, растур, квар и лом) изнад количине утврђене прописом који доноси Влада Републике Србије. Одредбом става 1. члана 5. Уредбе прописана је обавеза за пореског обвезника да усклади количину расхода прописану овом уредбом са утврђеном количином расхода од 1. априла 2001. године до дана ступања на снагу ове уредбе. Ставом 2. истог члана Уредбе прописано је да, ако су исказане количине расхода до ступања на снагу ове уредбе веће од количине расхода прописаних овом уредбом, на разлику више утврђених количина расхода плаћа се акциза, односно порез на промет производа.

Суд је утврдио да се у случају оспорених одредаба члана 5. ст. 1. и 2. Уредбе ради о прописивању обавезе са повратним дејством, јер се односи на временски период који је претходио ступању на снагу Уредбе. Наиме, одредбом става 1. члана 5. Уредбе прописује се обавеза за пореског обвезника која се везује за дан ступања на снагу оба закона за чије извршење је Уредба донета (1. април 2001. године), а не за време после ступања на снагу Уредбе (12. децембар 2001. године). Оваква временска одредница изричито је предвиђена оспореном одредбом става 1. члана 5. Уредбе, док ретроактивност одредбе става 2. истог члана проистиче имплицитно, на основу њене садржине и непосредне везе, односно условљености реализацијом одредбе става 1. овог члана Уредбе. Одредбом члана 5. став 2. Уредбе настанак обавезе по основу акцизе или пореза на промет производа везује се за испуњење прописаних услова, а то је да су исказане количине расхода пре ступања на снагу Уредбе веће од количине расхода према нормативима прописаним Уредбом. У таквом случају настаје обавеза плаћања акцизе, односно пореза на промет производа на разлику више утврђених количина расхода. С обзиром на то да је доношење акта Владе, у смислу наведених одредаба закона, непосредан услов за настанак пореских обавеза по основу исказивања расхода, то се ове обавезе, према оцени Суда, нису могле везивати за временски период који је претходио доношењу Уредбе, а који се поклапа са временом ступања на снагу наведених закона. Суд је утврдио да увођење нових обавеза за пореске обвезнике које се односе на временски период који је претходио датуму ступања на снагу Уредбе има значење одређивања повратног дејства оспорених одредаба. Такво прописивање у супротности је са уставним начелом забране повратног дејства општих правних аката прокламованог чланом 121. став 1. Устава, па је Уставни суд утврдио њихову неуставност.

Суд је, такође, констатовао да је у току поступка пред овим судом ступила на снагу и почела да се примењује од 1. јануара 2005. године Уредба о количини расхода (кало, растур, квар и лом) на који се не плаћа акциза, чији је саставни део Норматив за утврђивање расхода на који се не плаћа акциза ("Службени гласник РС", број 137/04). Према одредби члана 5. Уредбе, даном почетка њене примене престала је да важи оспорена Уредба о количини расхода

(кало, растур, квар и лом) на који се не плаћа акциза и порез на промет производа ("Службени гласник РС", број 68/01). Имајући у виду да су се оспорене одредбе члана 5. Уредбе, у време важења, примењивале и произвеле последице неуставности, Уставни суд је донео утврђујућу одлуку, у смислу члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изнетог, као и одредаба члана 46. тачка 1) и члана 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-208/2002 од 24.02.2005.

(Службени гласник РС", број 35/2005)

Основица за обрачун и исплату плата, која је утврђена оспореном одредбом, не односи се на обрачун плата изабраних лица у правосудним органима, чиме су повређене одредбе закона које уређују односе плата чланова Владе и носилаца изборних функција у правосудним органима, што није у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба одељка I тачка 1. у делу који гласи: "и изабрана лица у правосудним органима" Закључка Владе Републике Србије 05 број 121-8431/2004 од 23. децембра 2004. године, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу одредбе Закључка наведене у тачки 1.

О б р а з л о ж е њ е

Удружење јавних тужилаца Србије и Друштво судија Србије поднели су Уставном суду предлоге за оцењивање законитости дела одредбе одељка I тачка 1. Закључка наведеног у изреци. Предлагачи наводе да је оспорена одредба Закључка, којом су од "примене" основице за обрачун и исплату плата утврђене тим Закључком, изузети носиоци изборних функција у правосудју, несагласна са одредбама Закона о платама у државним органима и јавним службама, којима је прописано да се плате изабраних лица (међу којима су и носиоци правосудних функција) одређују на основу основице за обрачун плата коју утврђује Влада Републике Србије (чл. 2. и 3.). Из наведених одредаба Закона, по мишљењу предлагача, произлази да је основица за обрачун плата истоветна за чланове Владе и носиоце правосудних функција, те да се оспореним Закључком утврђена основица не може применити селективно само за обрачун плата чланова Владе, већ и за обрачун плата изабраних лица у правосудју. У предлозима се наводи да је оспорена одредба Закључка несагласна и са одредбама Закона о јавном тужилаштву и Закона о судијама, којима је утврђен однос у платама носилаца правосудне и извршне власти, тако што је прописано да основна плата судије Врховног суда Србије не може бити нижа од основне плате министра у Влади, односно да основна плата председника Врховног суда Србије не може бити нижа од основне плате председника Владе.

Предложено је да Уставни суд до доношења коначне одлуке обустави извршење појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорене одредбе Закључка.

Влада Републике Србије у одговору наводи да је оспорени Закључак донет на основу одредбе члана 90. тачка 1. Устава којом је одређено да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу с Уставом, и члана 3. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама, према коме Влада утврђује основицу за обрачун и исплату плата у органима, организацијама и јавним службама. Влада истиче да се, у оквиру вођења политике плата определила да посебним закључцима утврђује основице за обрачун плата изабраних лица у правосудним органима, а посебним закључком за изабрана лица у Влади, и то на различитом номиналном нивоу. Влада сматра да у области политике плата у државним органима и јавним службама, има право да прописује више основица за обрачун и исплату плата.

Оспореном одредбом одељка I тачка 1. Закључка Владе Републике Србије 05 број 121-8431/2004 од 23. децембра 2004. године, прописано је да ће се плате изабраних лица из члана 7. Закона о платама у државним органима и јавним службама, осим за председника Републике, народне посланике и изабрана лица у правосудним органима, обрачунавати и исплаћивати, почев од плате за децембар 2004. године, по основици која износи 12.957,00 динара (8.824,00 динара нето).

Устав Републике Србије прописује: да уставотворна и законодавна власт припада Народној скупштини, да Републику Србију представља и њено државно јединство изражава председник Републике, да извршна власт припада Влади, а судска власт припада судовима, док заштита уставности, као и заштита законитости у складу с Уставом, припада Уставном суду (члан 9.); да права и дужности Републике Србије врше Уставом одређени републички органи (члан 70. став 1.); да Влада Републике Србије води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине у складу с Уставом; доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 90. тач. 1. и 2.); да су судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката (члан 96. став 1.); да је јавно тужилаштво самостални државни орган који гони учиниоце кривичних дела и других законом одређених кажњивих дела и улаже правна средства ради заштите уставности и законитости (члан 103. став 1.).

Законом о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС", број 34/2001) уређен је начин утврђивања плата, између осталог и за: председника Републике, председника и потпредседника Народне скупштине, чланове Владе Републике Србије, судије Уставног суда и изабрана лица у судовима и јавним тужилаштвима (члан 1. тачка 1.). Плате изабраних лица утврђују се, између осталог, на основу основице за обрачун плата (члан 2.), коју утврђује Влада, осим основице за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије, коју утврђује Административни одбор Народне скупштине (члан 3.).

Законом о судијама ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002, 60/2002, 17/2003, 25/2003, 27/2003, 29/2004, 35/2004, 44/2004 и 51/2004), прописано је: да судија има право на плату погодну да одржи његову независност и сигурност његове породице и да се плата судија уређује законом, према мерилима одређеним овим законом (члан 4.); да се плата судије одређује

на основу основне плате (члан 30. став 1.); да основна плата судије Врховног суда Србије не може бити нижа од основне плате министра у Влади, те да је основна плата судије апелационог суда, Вишег трговинског суда и Управног суда нижа за 6% од основне плате судије Врховног суда Србије, а основна плата судије другог непосредно нижег суда нижа је за 10% од основне плате судије непосредно вишег суда (члан 31.); да основна плата председника Врховног суда Србије не може бити нижа од основне плате председника Владе, те да је основна плата председника апелационог суда, Вишег трговинског суда и Управног суда виша за 5% од основне плате судије Врховног суда Србије, да основна плата председника окружног и трговинског суда не може бити нижа од основне плате судије апелационог суда, а да основна плата председника општинског суда не може бити нижа од основне плате судије окружног суда (члан 32. ст. 1. до 4.).

Законом о јавном тужилаштву ("Службени гласник РС", бр. 63/2001, 42/2002, 39/2003, 44/2004 и 51/2004) прописано је да јавни тужилац и заменик имају право на плату погодну да одржи њихову самосталност и сигурност њихових породица која се утврђује законом, према мерилима одређеним овим законом (члан 34.); да се основна плата јавног тужиоца и заменика израчунава исто као плата судије (члан 51.); да је основна плата јавног тужиоца истоветна основној плати председника суда пред којим поступа, а да је плата заменика јавног тужиоца нижа за 7% од основне плате јавног тужиоца (члан 52. ст. 1. и 3.).

Имајући у виду да се, према Закону о судијама и Закону о јавном тужилаштву, основне плате изабраних лица у правосудним органима одређују у односу на основне плате председника и чланова Владе, као и да се основица за обрачун и исплату плата која је утврђена оспореном одредбом Закључка Владе, не односи на обрачун плата изабраних лица у правосудним органима, Уставни суд је оценио да су на тај начин повређене одредбе поменутих закона које уређују односе плата чланова Владе и носилаца изборних функција у правосудним органима. Из тих разлога оспорена одредба Закључка, по оцени Уставног суда, није у сагласности са законом.

Полазећи од одредаба члана 119. Устава Републике Србије, којима је утврђено да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом, као и да пропис и други општи акт републичког органа мора бити сагласан са законом (ст. 1. и 2.), Уставни суд је оценио да оспорена одредба Закључка није у сагласности с Уставом.

Како је Суд донео коначну Одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи је одбацио, сагласно одредби члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Полазећи од изнетог, а на основу одредаба члана 46. тач. 1) и 2) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба одељка I тачка 1. у делу који гласи "и изабрана лица у правосудним органима" Закључка из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Влада Републике Србије има законско овлашћење да уреди ближе услове под којима се пореском обвезнику може одложити плаћање доспелог пореског дуга и уставно овлашћење да уредбом уређује односе од значаја за извршавање закона.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 2. Уредбе о ближим условима за одлагање плаћања пореског дуга ("Службени гласник РС", бр. 53/03 и 61/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности одредбе члана 2. Уредбе о ближим условима за одлагање плаћања пореског дуга ("Службени гласник РС", бр. 53/03 и 61/04). Подносилац иницијативе наводи "да се овом одредбом дискриминишу порески дужници на оне који могу и оне који не могу да поднесу захтев за одлагање доспелог пореског дуга, тако што се остваривање наведеног права условљава висином доспелог пореског дуга у односу на висину укупног годишњег прихода."

Влада Републике Србије је у одговору, поред осталог, навела да је правни основ за доношење Уредбе садржан у одредби члана 73. став 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији према којој Влада Републике Србије ближе уређује услове под којима Пореска управа, на захтев пореског обвезника може да одложи плаћање пореског дуга, а у оквиру законом утврђене могућности одлагања плаћања фискалних обавеза као инструмента којим се стварају услови за спровођење начела садржаног у члану 69. Устава Републике Србије. У одговору се такође наводи да је неосновано указивање подносиоца иницијативе да су применом цензуса према врстама, односно категоријама пореских обвезника одређене категорије пореских обвезника стављене у неповољнији положај противно Уставу, јер наведени Закон овлашћује Владу Републике Србије да ближе уреди услове за одлагање плаћања пореског дуга, при чему је ствар процене доносиоца Уредбе да специфицира услове које сматра одговарајућим, а да уставни принцип о једнакости не подразумева апсолутну једнакост, већ равноправност свих физичких и правних лица која су у истој правој ситуацији.

У спроведеном поступку утврђено је да су Уредбом о ближим условима за одлагање плаћања пореског дуга прописани ближи услови из члана 73. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС", бр. 80/02, 84/02, 23/03, 70/03 и 55/04) под којима се пореском обвезнику може одложити плаћање доспелог пореског дуга. Оспореним чланом 2. Уредбе прописано је да плаћање дуга Пореска управа може да одложи пореском обвезнику ако дуг износи: за физичко лице - најмање 10% од опорезивих прихода у години која претходи години у којој је поднет захтев за одлагање; за предузетника и мало правно лице - најмање 20% од укупног годишњег прихода исказаног у последњем финансијском извештају, односно годишњег паушалног прихода; за средња и велика правна лица - најмање 15% од обртних средстава исказаних у последњем финансијском извештају.

Чланом 73. Закона о пореском поступку и пореској администрацији који је правни основ за доношење Уредбе прописано је да Пореска управа може, на захтев пореског обвезника, у целости или делимично, одложити плаћање пореског дуга, под условом да плаћање пореског дуга на дан доспелости: за пореског обвезника представља непримерено велико оптерећење односно, да наноси битну економску штету пореском обвезнику (став 1); да услове из става 1. овог члана ближе уређује Влада (став 2).

Уставом Републике Србије утврђено је: да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13); да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52); да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника (члан 69. став 3.); да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, финансијски систем (члан 72. тачка 4); да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне скупштине, у складу с Уставом и да доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 90. тач. 1. и 2.).

Полазећи од изложеног, Уставни суд је утврдио да Влада Републике Србије на основу члана 73. став 2. Закона о пореском поступку и пореској администрацији има овлашћење да уреди ближе услове под којима се пореском обвезнику може одложити плаћање доспелог пореског дуга, те да је оспореним одредбама Уредбе однос у питању уређен у границама уставних овлашћења Владе да уредбом уређује односе од значаја за извршавање закона. При томе, по оцени Уставног суда, оспореним одредбама се не повређује уставни принцип из члана 13. Устава, с обзиром на то да ни у пореској материји овај принцип нема апсолутни смисао, већ обавезује на једнак третман пореских обвезника, у једнаким правним ситуацијама. У том смислу Уставни суд сматра да оспореним одредбама порески обвезници нису доведени у неравноправан положај будући да се оне под истим условима односе на сва физичка и правна лица пореске обвезнике који се нађу у истој правној ситуацији.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-442/2004 од 14.07.2005.

Оспорена одредба којом је одређено да избегла лица, која су стекла држављанство РС, а која су имала моторно возило пре стицања статуса избеглог лица у РС, могу извршити коначан увоз тих возила, није несагласна с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе тачке 2. Одлуке о забрани

увоза коришћених моторних возила и коришћене опреме ("Службени гласник РС", број 110/04).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу одредаба Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе тачке 2. Одлуке о забрани увоза коришћених моторних возила и коришћене опреме ("Службени гласник РС", број 110/04). Иницијатори наводе да је тачком 2. оспорене Одлуке, Влада Републике Србије прописала да избегла лица која су стекла држављанство Републике Србије, могу под одређеним условима извршити увоз моторних возила до 31. децембра 2005. године чиме се сви остали грађани Србије који нису искористили право увоза аутомобила старијих од шест година доводе у неравноправан положај. Истичу да се оспореном Одлуком ограничава слобода кретања људи и роба и ограничавају остале Уставом загарантоване слободе и права. По мишљењу подносиоца иницијатива, оспорена тачка 2. Одлуке у несагласности је са чланом 13. Устава Републике Србије и предлаже се доношење привремене мере.

У одговору, Влада Републике Србије изражава став да се оспореном одредбом Одлуке не доводе у неравноправан положај избегла лица и лица која нису искористила право увоза аутомобила старијих од шест година, него се с обзиром на специфично правно и фактичко стање у коме се налазе избегла лица чија су моторна возила привремено регистрована у Републици Србији, прописују услови за коначан увоз тих возила. У одговору се указује и на то да је Одлука донета на основу овлашћења из члана 10. став 6. Закона о спољнотрговинском пословању ("Службени лист СРЈ", бр. 46/92, 16/93, 29/97, 59/98, 44/99, 53/99, 73/00 и 23/01), те да се оспореном одредбом Одлуке не ограничава слобода кретања робе и људи, нити се том одредбом ограничавају права физичких и правних лица да обављају делатности, већ се само, у складу са законом, прописују услови под којима се може увозити одређена роба.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Одлуку о забрани увоза коришћених моторних возила и коришћене опреме Влада Републике Србије донела позивом на члан 10. став 6. Закона о спољнотрговинском пословању ("Службени лист СРЈ", бр. 46/92, 16/93, 29/97, 59/98, 44/99, 53/99, 73/00 и 23/01). Одредбама Одлуке предвиђено је да се ради спречавања угрожавања живота и здравља људи и животне средине не могу увозити коришћена моторна возила, трактори, грађевинске и рударске машине и одређени су случајеви у којима се изузетно дозвољава увоз коришћених возила и опреме. Одредбама оспорене тачке 2. Одлуке одређено је да избегла лица, која су стекла држављанство Републике Србије, а која су имала моторно возило пре стицања статуса избеглог лица у Републици Србији, могу извршити коначан увоз тих возила, те да уз захтев за коначан увоз моторних возила Управи царина подносе: 1) уверење о држављанству Републике Србије; 2) избегличку легитимацију, и 3) саобраћајну дозволу или другу исправу којима се доказује власништво над возилом. С тим у вези, одредба тачке 3. Одлуке утврђује да се коначан увоз моторних возила може остварити до 31. децембра 2005. године.

Уставом Републике Србије утврђено је да Влада води политику Републике Србије и извршава законе, друге прописе и опште акте Народне

скупштине у складу с Уставом и доноси уредбе, одлуке и друге акте за извршавање закона (члан 90. тач. 1. и 2.).

Одредбама члана 10. став 6. Закона о спољнотрговинском пословању прописано је да ће Савезна влада, ради спречавања угрожавања живота и здравља људи и животне средине, забранити увоз и транзит одређене робе преко територије Југославије или прописати услове под којима се таква роба може увозити, односно извозити, као и забранити или прописати посебне услове увоза коришћене опреме и моторних возила.

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд је утврдио да је Влада Републике Србије била овлашћена да, ради спречавања и угрожавања живота и здравља људи и животне средине, забрани увоз одређене робе, односно да пропише услове под којима се роба може увозити, као и да забрани или пропише посебне услове увоза коришћене опреме и моторних возила. У том смислу Суд је утврдио да је изузетак који је уведен одредбама оспорене тачке 2. Одлуке прописан у границама законског овлашћења, а с обзиром да се односи на лица у посебној правној ситуацији, то не може ни имати значење повреде правне једнакости.

При томе, оспорене одредбе Одлуке не успостављају привилегију за избегла лица да остваре право које Одлука другим држављанима забрањује, него обезбеђују правне претпоставке да се лица у питању у погледу држања сопственог возила доведу у једнаку правну ситуацију са осталим грађанима државе Србије, што нема значење успостављања правне неједнакости грађана у правима и дужностима противно члану 13. Устава, јер је у питању уређивање различитих правних ситуација.

У вези са захтевом за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи које су предузете на основу оспорене Одлуке, Уставни суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорене Одлуке, јер доноси коначну одлуку.

На основу изложеног и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-396/2004 од 14.04.2005.

Није несагласно са законом упутство којим се ближе одређује значење појединих одредаба закона у циљу његове правилне примене.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Упутства за спровођење Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција ("Службени гласник РС", број 20/2005).

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање законитости Упутства наведеног у изреци. Иницијатор наводи да је круг лица која Закон о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција у члану 4. назива "повезаним лицима", оспореним Упутством проширен термином "интересно повезана лица", што, по мишљењу иницијатора, представља допуну Закона која се може вршити само од стране органа који је Закон донео. Иницијатор сматра да је незаконита и одредба Упутства којом је ближе одређен члан 12. став 1. Закона, којим је утврђено да се извештај о имовини и приходима функционера и "повезаних лица" доставља према стању на дан избора, постављења или именовања. Одредбом Упутства којом се наведена законска одредба ближе одређује, по мишљењу иницијатора, тај рок се помера уназад, пре избора, постављења или именовања, јер се за неукњижене непокретности тражи навођење података о правном основу стицања права власништва.

У одговору Републичког одбора за решавање о сукобу интереса наводи се да је одредба Упутства, којом је ближе објашњен члан 4. Закона, заснована на одредбама члана 4. ст. 2. и 3. Закона, којима је одређено да се повезаним лицем не сматрају само сродници, већ и свако друго правно или физичко лице које се, према другим основима и околностима, може оправдано сматрати интересно повезаним са функционером. У вези са оспореном одредбом Упутства којом је ближе одређен члан 12. став 1. Закона, доносилац оспореног акта наводи да је једини начин за утврђивање власништва над непокретностима које је јавни функционер имао на дан ступања на функцију, а које нису регистроване у земљишним књигама, документ о правном основу стицања власништва над наведним непокретностима.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је Републички одбор за решавање о сукобу интереса, на основу члана 18. Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција ("Службени гласник РС", број 43/2004), донео Упутство за спровођење Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција ("Службени гласник РС", број 20/2005), којим се ближе одређује значење појединих одредаба Закона, у циљу његове правилне примене.

Одредбом члана 4. став 3. Закона одређено је да се повезаним лицем, према овом закону, сматра брачни или ванбрачни друг функционера, крвни сродник функционера у правој линији, у побочној линији закључно са другим степеном сродства, усвојилац и усвојеник, тазбински сродник закључно са првим степеном сродства и свако друго правно или физичко лице које се, према другим основама и околностима, може оправдано сматрати интересно повезаним с функционером. Оспореном одредбом Упутства, наведена одредба Закона ближе је одређена тако што је прописано да се интересно повезаним лицем, у смислу члана 4. став 3. Закона, сматра и лице чија је делатност, постављење или именовање у вези са функцијом коју обавља функционер и има или може имати утицаја на непристрасно и одговорно обављање јавне функције или имовно стање функционера.

По оцени Уставног суда, оспореном одредбом Упутства је у границама Закона ближе уређен појам "повезана лица" из члана 4. став 3. Закона, тако што је прописано да се под овим лицима, поред лица која су са функционером у крвном и тазбинском сродству, подразумевају и лица чија је делатност, постављење или именовање у вези са функцијом коју обавља

функционер, и има или може имати утицаја на непристрасно и одговорно обављање јавне функције или имовно стање функционера.

Одредбом члана 12. став 1. Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција утврђено је да је функционер дужан да у наредних 15 дана од избора, постављења или именовања поднесе Републичком одбору извештај о својој имовини и приходима и о имовини брачног друга и крвних сродника у правој линији, према стању на дан избора, постављења или именовања. У циљу ближег одређења наведене законске одредбе, у Упутству је, између осталог прописано да подаци о непокретностима треба да садрже и ознаке земљишно-књижних или катастарских уложака, културу и површину парцела, а за неукњижене непокретности потребно је навести податке о правном основу стицања права власништва.

По оцени Уставног суда, оспорена одредба Упутства којом је прописано да је за неукњижене непокретности потребно навести податке о правном основу стицања права власништва, у складу је са законом, с обзиром да из одредаба закона којим су уређени основи својинскоправних односа, произлази да се власништво над неукњиженим непокретностима доказује правним основом стицања непокретности.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-173/2005 од 2.06.2005.

С обзиром на то да су у току поступка престали да важе и оспорена Уредба и Закон на основу кога је Уредба донета, те да је правни однос у питању непосредно уређен новим законом, не постоје процесне претпоставке за даље вођење поступка и одлучивање Суда.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Обуставља се поступак за утврђивање неуставности одредбе члана 1. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о начину евидентирања промета преко регистар каса са фискалном меморијом и о динамици увођења тих каса ("Службени гласник РС", број 31/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности члана 1. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о начину евидентирања промета преко регистар каса са фискалном меморијом и о динамици увођења тих каса ("Службени гласник РС", број 31/04). Предлагач наводи као разлог неуставности да су оспореном одредбом Уредбе одређена правна лица обавезана да уведу фискалну касу и евидентирају промет преко те касе, као и да на местима продаје производа, односно пружања услуга, омогуће купцима производа, односно корисницима услуга, плаћање помоћу банкарске платне картице, што је несагласно члану 38. став 6. Закона о порезу на промет на основу кога је донета Уредба, будући да ни одредбама тог Закона као ни

одредбама Закона о платном промету није прописана обавеза пријема платних картица, односно набавка "ПОС терминала".

Влада Републике Србије није доставила одговор на предлог за оцену уставности Уредбе.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореним чланом 1. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о начину евидентирања промета преко регистар каса са фискалном меморијом и о динамици увођења тих каса ("Службени гласник РС", број 31/04) било прописано да су правна лица из грана 551, 552, 553, 554 и 555 из Закона о класификацији делатности и о регистру јединица разврставања ("Службени лист СРЈ", бр. 31/96, 34/96, 12/98, 59/98 и 74/99) - за угоститељске објекте који подлежу категоризацији, лица из грана 503, 505, 521, 522 и 524 Закона о класификацији делатности, лица која врше продају карата путницима у друмском, железничком, воденом и ваздушном саобраћају (осим у градском саобраћају), агенције за некретнине, казина и коцкарнице, као и лица која врше услугу изнајмљивања аутомобила, изнајмљивање средстава у комерцијалне сврхе за превоз воденим путевима (чамци, бродови и др.) и изнајмљивање ваздушних саобраћајних средстава, дужна да уведу фискалну касу и евидентирају промет преко те касе, као и да на местима продаје производа, односно пружања услуга омогуће купцима производа, односно корисницима услуга плаћање помоћу банкарске платне картице.

Оспорена Уредба је била донета позивом на члан 38. став 6. Закона о порезу на промет ("Службени гласник РС", бр. 22/01, 73/01, 80/02, 70/03) којим је било прописано да су правно лице и предузетник као и лица која врше промет производа на мало односно промет услуга физичким лицима дужни да за продате производе, односно извршене услуге купцу односно кориснику услуге издају рачун (фактуру), односно одговарајући исечак касене траке, без обзира на то да ли је купац то посебно захтевао или не и да је купац производа односно корисник извршене услуге дужан је да такав порески докуменат сачува непосредно по изласку из радње или другог пословног објекта и покаже га, на захтев, органу надлежном за послове контроле.

У току поступка пред Уставним судом, Закон о порезу на промет престао је да важи 1. јануара 2005. године на основу Закона о порезу на додату вредност ("Службени гласник РС", број 84/04), а Уредба о начину евидентирања промета преко регистар каса са фискалном меморијом и о динамици увођења тих каса ("Службени гласник РС", бр. 5/03, 39/03, 72/03, 2/04, 31/04 и 120/04) престала је да важи 1. јануара 2005. године на основу Уредбе о престанку важења Уредбе о начину евидентирања промета преко регистар каса са фискалном меморијом и о динамици увођења тих каса ("Службени гласник РС", број 139/04).

Суд је такође утврдио и то да је истовремено са престанком важења наведене Уредбе и Закона, тј. 1. јануара 2005. године започела примена Закона о фискалним касама ("Службени гласник РС", број 135/04) чијим је одредбама утврђена поред осталог обавеза одређених лица да на местима продаје производа на мало, односно вршења услуга физичким лицима, у оквиру одређених делатности, омогуће купцима производа односно корисницима услуга, плаћање помоћу платне картице.

С обзиром на то да су у току поступка престали да важе и оспорена Уредба и Закон на основу кога је Уредба донета, те да је правни однос у питању непосредно уређен новим законом, Уставни суд је оценио да не

постоје процесне претпоставке за даље вођење поступка ради одлучивања о сагласности оспорене Уредбе с Уставом, из ког разлога је обуставио поступак.

На основу изложеног, члана 25. тачка 2) и члана 47. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-380/2004 од 7.07.2005.

Оспореном Одлуком, у складу са законом, се ближе уређује начин и поступак одређивања идентификационих бројева изабраним лекарима, чиме се не врши дискриминисање лекара запосленог у установама социјалне заштите у односу на лекаре запослене у здравственим установама на начин несагласан Уставу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о јединственим идентификационим бројевима лекара и лекара стоматолога који имају овлашћење за прописивање лекова на рецепт на терет средстава здравственог осигурања ("Службени гласник РС", број 9/2002).

О б р а з л о ж е њ е

Дом за децу и омладину ометену у развоју из Ветерника поднео је Уставном суду предлог за оцењивање уставности и законитости Одлуке наведене у изреци. Предлагач сматра да се оспореном Одлуком на неуставан и незаконит начин ограничава вршење лекарског посла тако што се право прописивања лекова на терет средства здравственог осигурања условљава поседовањем идентификационог броја лекара. На тај начин су, по мишљењу предлагача, дискриминисани лекари запослени у установама социјалне заштите у односу на лекаре запослене у здравственим установама, што је у супротности са одредбом члана 57. Устава којом је прокламована једнакост у обављању привредних и других делатности, као и са одредбом члана 9. став 3. Закона о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96 и 18/2002), који изједначава остваривање здравствене заштите у здравственим установама са здравственом заштитом у другим облицима обављања здравствене делатности у које спада и подносилац предлога.

Републички завод за здравствено осигурање у одговору истиче да су неосновани наводи предлагача да је Одлука у супротности са одредбом члана 57. Устава, с обзиром да предмет Одлуке и нису услови за обављање делатности, већ уређивање начина и поступка одређивања идентификационих бројева лекарима и лекарима стоматолозима који имају овлашћење за прописивање лекова на рецепт на терет средстава здравственог осигурања, као и начина њиховог коришћења. У одговору се наводи да, с обзиром да установе социјалне заштите не спадају у здравствене установе и друге облике обављања здравствене делатности одређене Законом о здравственој заштити, лекари који

су у радном односу у овим установама не могу бити у истом положају као изабрани лекари у здравственим установама, јер не обављају исте послове и задатке, нити је круг лица којима пружају здравствене услуге исти.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да су оспореном Одлуком утврђени начин и поступак одређивања идентификационих бројева лекарима и лекарима стоматолозима који имају овлашћење за прописивање лекова на рецепт на терет средстава здравственог осигурања, начин коришћења идентификационих бројева, формирање и вођење Регистра лекара (члан 1.). Одредбама члана 2. оспорене Одлуке, утврђено је да се идентификациони бројеви додељују изабраним лекарима који на основу Закона и Правилника о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања ("Службени гласник РС", број 44/99) имају овлашћење да прописују лекове на рецепт на терет средстава здравственог осигурања. Сагласно наведеној одредби, то право имају изабрани лекари у дому здравља из области: опште медицине, гинекологије, педијатрије, медицине рада и стоматологије, као и изабрани лекари у службама других здравствених установа које пружају здравствену заштиту из делатности дома здравља и специјализовани диспанзери и саветовалишта из области онкологије, менталног здравља, болести зависности, примене и давања контрацептивних средстава, дијабетеса, кожно-венеричних болести и плућних болести.

Одредбом члана 19. став 3. Закона о здравственом осигурању ("Службени гласник РС", бр. 18/92, 26/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96, 46/98, 54/99, 29/2001, 18/2002, 80/2002 и 84/2004), прописано је да Завод утврђује листу лекова који се прописују и издају на терет средстава здравственог осигурања, а одредбама чл. 53. и 54. Правилника о условима и начину остваривања права из здравственог осигурања ("Службени гласник РС", бр. 44/99, 37/2002, 62/2003, 1/2004 и 43/2004), утврђено је да лек прописује и рецепт издаје осигуранику изабрани лекар из члана 11. овог Правилника. Ко се сматра изабраним лекаром у смислу наведене Одлуке утврђено је у члану 2. Одлуке.

Закон о здравственој заштити ("Службени гласник РС", бр. 17/92, 26/92, 50/92, 52/93, 53/93, 67/93, 48/94, 25/96 и 18/2002), одредбама чл. 9, 15а и 21. прописује да се здравствена заштита остварује у здравственим установама у које спадају дом здравља, апотека, болница, завод, завод за заштиту здравља, клиника, институт, апотекарска установа, здравствени центар, клиничко-болнички центар и клинички центар, као и у другим облицима обављања здравствене делатности као што су лекарска, односно стоматолошка ординација, диспанзер, здравствени кабинет, здравствена станица, здравствено саветовалиште, апотека, лабораторија, патронажна служба, поликлиника, служба кућног лечења и здравствене неге и амбуланта медицинске сестре.

Сагласно одредбама чл. 76. и 84. Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана ("Службени гласник РС", бр. 36/91, 79/91, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 52/96, 29/01 и 84/2004), дом за децу и омладину ометену у развоју спада у установе за смештај корисника, као посебан вид установа социјалне заштите, који корисницима обезбеђује одговарајуће облике васпитања, образовања и оспособљавања за рад и радне активности, у складу са њиховим психичким и физичким способностима, рад на ублажавању или отклањању последица у њиховом развоју, радно ангажовање под посебним условима у складу са њиховом оспособљеношћу за рад, као и потпуно и трајно збрињавање (становљење, исхрана, нега, здравствена заштита, културно-забавне активности) у складу са њиховим потребама и психофизичким способностима.

Полазећи од одредаба члана 30. Устава, којима је утврђено да свако има право на заштиту здравља и одредбе члана 72. став 1. тачка 6. Устава према којој Република Србија уређује и обезбеђује систем у области здравства и социјалне заштите, Уставни суд је оценио да је законодавац уредио систем остваривања права из здравственог осигурања, што, између осталог, обухвата и право на лекове на терет средстава здравственог осигурања, које сагласно наведеним законским и подзаконским прописима, прописује и за које рецепт издаје изабрани лекар. Оспореном Одлуком се ближе уређује начин и поступак одређивања идентификационих бројева изабраним лекарима, чиме се, по оцени Уставног суда, не врши дискриминисање лекара запослених у установама социјалне заштите у односу на лекаре запослене у здравственим установама, на начин несагласан одредби члана 57. Устава којом је предвиђено да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима. Наиме, у конкретном случају није реч о лицима која се налазе у идентичним ситуацијама, како у погледу установа у којима су ангажовани, тако и у односу на круга лица којима пружају здравствене услуге, с обзиром да Дом за децу и омладину ометену у развоју представља установу социјалне заштите одређеног кругаштићеника, а не здравствену установу.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-4/2004 од 17.02.2005.

(Службени гласник РС", број 28/2005)

С обзиром да су престали да важе оспорена Одлука и закони, односно други општи акти на основу којих је оспорена Одлука донета, нема процесних претпоставки за вођење поступка.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Обуставља се поступак за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о привременом начину остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања осигураника и лица са подручја АП Косова и Метохије, 01 Број: 181-676/99 од 19. августа 1999. године, коју је донео Директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених.

Образложење

Унија прогнаних - Покрет за Косово и Метохију из Ниша, покренула је поступак пред Уставним судом Републике Србије за оцену уставности и законитости Одлуке о привременом начину остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања осигураника и лица са подручја АП Косова и Метохије, 01 Број: 181-676/99 од 19. августа 1999. године, коју је донео Директор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених. У предлогу се наводи да је оспорена Одлука неуставна јер се њоме, у поступку признавања права на пензију, грађани АП Косово и Метохија дискриминишу и доводе у неравноправан положај у односу на друге грађане и то тако што им се

приликом утврђивања права на пензију не узима у обзир радни стаж остварен у АП Косово и Метохија.

У иницијативи која је поднета Суду за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости наведене Одлуке наводи се да је оспореном Одлуком повређено уставно начело о једнакости и равноправности грађана у остваривању права из пензијског и инвалидског осигурања јер се грађанима који су остварили радни стаж на Косову и Метохији, у остваривању права на пензију, не признаје стаж без обзира на то где су радили. У пракси, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање доноси привремена решења са позивом на оспорену Одлуку, изостављајући стаж стечен у АП Косово и Метохија, и тако оштећује кориснике са Косова и Метохије и у ситуацијама када се без проблема може утврдити да су доприноси уплаћени.

У одговору доносиоца оспорене Одлуке, поред осталог се наводи да је ситуација на територији АП Косова и Метохије довела до промена у надлежности и поступку за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и начину утврђивања података у матичну евиденцију осигураника, односно лица којима је принудно престао рад на територији АП Косова и Метохије.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном Одлуком била утврђена привремена месна и стварна надлежност органа за решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања осигураника и лица са територије АП Косова и Метохије, као и да је Одлука донета са позивом на члан 140. Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", број 30/96), чл. 62, 96. и 110. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96 и 46/98), чл. 22, 28. и 44. Статута Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", број 34/97) и Правилник о организацији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", бр. 38/97 и 46/97), а стављена је ван снаге Одлуком о надлежности и привременом начину остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања осигураника и лица са подручја АП Косова и Метохије, 04 Број: 022. 2-10/3 од 4. марта 2004. године, коју је донео Управни одбор Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених.

Одредбом члана 262. став 1. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 34/03 и 84/04) утврђено је да даном ступања на снагу овог закона престају да важе, поред осталих, Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 70/2001, 3/2002 и 39/2002) и Закон о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр. 52/96, 46/98, 29/2001 и 80/2002), дакле закони на основу којих је донета оспорена Одлука. Такође, одредбом члана 46. Статута Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", број 89/03) утврђено је да даном ступања на снагу овог статута, престаје да важи Статут Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", бр. 34/97 и 27/02), а одредбом члана 10. Правилника о организацији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", број 98/03) утврђено је да даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о организацији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених ("Службени гласник РС", бр. 38/97, 46/97, 25/2000 и 29/2002), дакле, да престају да важе и ови општи акти на основу којих је оспорена Одлука такође донета.

Полазећи од чињенице да су престали да важе оспорена Одлука и закони, односно други општи акти на основу којих је оспорена Одлука донета, нема процесних претпоставки за вођење поступка чиме су се стекли услови да се, сагласно одредби члана 25. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), поступак за утврђивање неуставности и незаконитости оспорене Одлуке обустави.

Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да врши уставно-судску контролу примене закона и других прописа, начина утврђивања стажа осигурања и висине пензије, односно, није надлежан за оцену уставности и законитости појединачних правних аката.

На основу изложеног и члана 47. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-93/2004 од 20.01.2005.

Оспорена Одлука донета је на основу уставног овлашћења и није несагласна са Законом о буџетском систему и Законом о радним односима у државним органима.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о образовању Народне канцеларије председника Републике Србије ("Службени гласник РС", број 100/04).

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о образовању Народне канцеларије председника Републике Србије. По мишљењу подносиоца иницијативе оспореном Одлуком се супрутно Уставу и законима стварају обавезе за грађане и друге пореске обвезнике да плаћају рад Народне канцеларије и даје могућност коришћења донација мимо јавних буџетских средстава, односно формира нови потрошач јавних прихода мимо Устава и закона. Уз то, у иницијативи се наводи да се актима председника Републике не могу утврђивати категорије изабраних и постављених лица. Иницијатор предлаже да Уставни суд покрене поступак "оцене легалности" и донесе одлуку којом ће утврдити да је Одлука о образовању Народне канцеларије "супротна" Уставу Републике Србије, Закону о посебним правима и дужностима председника Републике ("Службени гласник РС", бр. 49/99, 11/01 и 34/01), Закону о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 87/02), Закону о буџету Републике Србије за 2004. годину ("Службени гласник РС", бр. 33/04 и 115/04) и Закону о радним односима у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 48/91 39/02).

Одлуком о образовању Народне канцеларије председника Републике Србије образована је Народна канцеларија за обављање оперативних, стручних, аналитичких и саветодавних послова у остваривању уставне

надлежности председника Републике; уређено је руковођење Народном канцеларијом; прописано је да се средства за функционисање Народне канцеларије обезбеђују из буџета Републике Србије и средстава добијених од донација, а предвиђено је да акт о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Народној канцеларији и друга акта доноси директор Народне канцеларије који и поставља и разрешава лица у оквиру Народне канцеларије.

Уставом Републике Србије је утврђено да председник Републике образује стручне и друге службе за обављање послова из своје надлежности и да обавља и друге послове у складу с Уставом (члан 83. тач. 11. и 12.); да се председник Републике бира на непосредним изборима, тајним гласањем и да приликом ступања на дужност, председник Републике пред Народном скупштином полаже заклетву којом се, поред осталог, обавезује да ће "све своје снаге посветити... (и) остваривању људских и грађанских слобода и права... очувању мира и благостања свих грађана Републике Србије..."(члан 86. став 5.); да Република Србија има буџет у којем се исказују сви приходи и расходи, да се средства буџета обезбеђују из пореза и других законом утврђених прихода као и да се закон, други пропис или општи акт којим се стварају обавезе за буџет не може донети ако претходно орган који доноси одговарајући пропис, односно акт не утврди да су за извршавање тих обавеза обезбеђена средства (члан 69. ст. 1, 2. и 4.).

Законом о буџетском систему предвиђено је да су јавна средства средства под контролом и на располагању Републике, као и да се примања буџета састоје, поред осталог, и од донација и трансфера (члан 2. тачка 13. и члан 12. став 1. тачка 3.), док се у делу "II . Припрема и доношење буџета и финансијских планова (чл. 10 до 30) прописује поступак припреме буџета и финансијских планова директних корисника буџетских средстава (органи и организације Републике односно локалне власти - члан 2. тачка 6.), па и председника Републике. Законима о буџету Републике Србије за 2004. и 2005. годину предвиђена су, у разделу "2. Председник Републике", средства за финансирање функција председника Републике, а у изворима финансирања функција председника Републике (функције 110, 130) односно за укупан раздео "2. Председник Републике" предвиђене су, поред прихода из буџета, и донације од иностраних земаља и међународних организација. Законом о правима и дужностима председника Републике уређена су одређена права и дужности председника Републике за време и након престанка обављања функције, а Законом о радним односима у државним органима прописано је да се тим законом уређују права, обавезе и одговорности из радних односа, поред осталог, и лица које поставља Влада, односно надлежни орган (члан 1. став 1.), одредбама чл. 26. до 31. уређена су звања и занимања запослених у државним органима (називи, услови, звања у оквиру исте школске спреме и др.), док је чланом 32. истог закона предвиђено да се за запослене у државним органима могу посебним прописима утврђивати друга звања и занимања, а актима Народне скупштине, председника Републике, Владе и Уставног суда могу се утврђивати и друга звања и занимања за запослене у службама тих органа у односу на она која су утврђена Законом о радним односима у државним органима.

Оспорена Одлука, по оцени Уставног суда, није несагласна са одредбама Устава, Закона о буџетском систему, Закона о буџету за 2004. годину и Закона о радним односима у државним органима. Наиме, оспорену Одлуку председник Републике је донео на основу непосредног уставног овлашћења из члана 83. тачка 11. Устава, према коме председник Републике образује стручне

и друге службе за обављање послова из своје надлежности. Из одредбе члана 1. оспорене Одлуке произлази да Народна канцеларија обавља послове у оквиру остваривања уставне надлежности председника Републике, утврђене чланом 83. и чланом 86. став 5. Устава. Оспореном Одлуком могао се, уређујући начин руковођења Народном канцеларијом, по схватању Уставног суда, уредити и статус лица које руководи њеним радом и која су у њој запослена. Наиме, ово лице није изабрано, већ има, с обзиром на природу послова, положај изабраног лица. Овлашћење председника Републике да уреди ово питање произилази и из одредби чл. 1. и 32. Закона о радним односима у државним органима према којима се актима председника Републике, као и актима Народне скупштине, Владе и Уставног суда могу постављати лица, односно утврђивати и друга звања и занимања у службама ових органа од оних предвиђених тим законом.

Законом о буџету предвиђају се средства за финансирање функција председника Републике, а у поступку планирања, припреме и доношења буџета Републике Србије, у складу са чл. 10. до 25. Закона о буџетском систему, достављен је и предложен финансијски план и за службе председника Републике, који је Влада, при утврђивању предлога буџета за 2004. и 2005. годину, разматрала и прихватила, а Народна скупштина доношењем Закона о буџету усвојила. Укупан износ средстава за финансирање функција председника Републике, укључујући средства од донација, исказана су у буџету, у одредби члана 7. раздео 2. Закона о буџету Републике Србије за 2005. годину. По оцени Уставног суда, не ради се о новом потрошачу јавних прихода, како се то у иницијативи наводи, већ о организовању службе председника Републике за обављање послова из његових Уставом утврђених надлежности и средствима у оквиру средстава за рад председника Републике. Из изложеног, по оцени Уставног суда произлази да је начин финансирања послова Народне канцеларије утврђен у оспореној Одлуци у сагласности с одредбама члана 69. ст. 1. и 2. Устава и члана 2. став 1. тачка 3) Закона о буџетском систему.

У погледу оспоравања Одлуке о образовању Народне канцеларије у односу на Закон о посебним правима и дужностима председника Републике, Уставни суд је констатовао да се овај Закон, својим предметом уређивања, не односи на питања која се уређују оспореном Одлуком.

На основу изнетог и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-350/2004 од 24.03.2005.

3. АКТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

Законом о девизном пословању утврђено је овлашћење Народне банке да прописује услове и начин обављања мењачких послова и поступак контроле мењачких послова.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Одлуке о мерама које се привремено примењују у поступку контроле обављања мењачких послова ("Службени гласник РС", број 45/2003).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке наведене у тачки 1. изреке. Према наводима из прве иницијативе, оспорена Одлука није у сагласности са Законом о девизном пословању ("Службени лист СРЈ", бр. 23/2002 и 34/2002), јер није било поремећаја у остваривању циљева економске политике, нити је Народна банка Србије донела посебан акт о постојању таквог поремећаја. Стога, иницијатор сматра да није било основа за примену мера из члана 48. став 1. тачка 8) Закона о девизном пословању којом је предвиђена могућност предузимања мера само ако се не остварују циљеви економске и монетарне политике за време док трају поремећаји због којих су донете. Другом иницијативом отворено је више питања у вези са уставношћу и законитошћу оспореног акта, као што су наводи иницијатора да одлука садржи уопштenu временску одредницу "привремено", иако је по свом карактеру трајни општи правни акт, јер није означено колико траје "привременост". Затим, иницијатор наводи да је нејасно какву правну природу имају предвиђене мере (облигационо-правну или казнену), а такође, поставља и питања врсте и висине прописаних санкција, поступка за изрицање мера и др.

У одговору Народне банке Србије истиче се да је правни основ за доношење оспорене Одлуке садржан у одредби члана 48. став 1. тачка 8) Закона о девизном пословању којом је предвиђено да, ако се не остварују циљеви економске и монетарне политике, Народна банка може предузети заштитне мере које се примењују док трају поремећаји због којих су донете, а најдуже шест месеци од њиховог доношења. Доносилац акта наводи да је оспорена Одлука била темпоралног карактера и примењивала се од 8. маја до 7. новембра 2003. године, када је престала њена важност. Поред овога, у одговору се наводи да је циљ прописивања привремених мера био успостављање финансијске дисциплине и отклањање појединих неправилности утврђених у поступку контроле обављања мењачких послова, а у функцији остваривања одређених циљева економске и монетарне политике. Истиче се, такође, да је одредбом члана 16а. став 2. Закона о Народној банци Југославије ("Службени лист СРЈ", бр. 32/93, 41/94, 61/95, 29/97, 44/99 и 73/2000), који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке, изричито било утврђено овлашћење гувернера да доноси прописе и опште акте, као и појединачне акте, ради спровођења и извршавања послова Народне банке утврђених Уставом и законом. Указује се на

чињеницу да је Законом о Народној банци Србије (који је ставио ван снаге Закон о Народној банци Југославије), у члану 21. став 1, такође, утврђено овлашћење гувернера да доноси прописе и опште акте ради обављања послова из надлежности централне банке. Износи се мишљење да је с обзиром на прописане надлежности централне банке оспорена Одлука, у време њеног важења, била у сагласности са Законом о девизном пословању.

Уставни суд, по спроведеном поступку, утврдио је да је оспорену Одлуку донео гувернер Народне банке Србије на основу члана 48. став 1. тачка 8) Закона о девизном пословању, којом је било утврђено овлашћење за Народну банку Југославије да, у ситуацији када се не остварују циљеви економске и монетарне политике, може предузети (пored таксативно набројаних заштитних мера у тач.1) до 7) става 1. овог члана) и "друге мере", без њиховог прецизирања (тачка 8. става 1. овог члана). Ставом 2. истог члана прописано је да се мере из става 1. овог члана примењују док трају поремећаји због којих су донете, а најдуже шест месеци од њиховог доношења. С обзиром на то да области монетарног, банкарског и девизног система нису стављене у надлежност државне заједнице Србија и Црна Гора то су, на основу Уставне повеље, наведени савезни закони и други савезни прописи из ових области постали део правног система Републике Србије и примењују се до њиховог стављања ван снаге. Имајући у виду чињеницу да се и оспорена Одлука примењивала као републички пропис, после ступања на снагу Уставне повеље, Уставни суд је утврдио да су испуњени процесно-правни услови за оцењивање законитости оспореног акта. Суд је оценио да су оспореном Одлуком, у циљу отклањања уочених неправилности у поступку контроле обављања мењачких послова, прописане мере које је Народна банка Србије, на основу изричитог законског овлашћења, могла да привремено примењује. Одредбом члана 48. Закона о девизном пословању није прописана обавеза Народне банке да, пре доношења оспорене Одлуке, донесе посебан акт о томе да се не остварују циљеви економске и монетарне политике, односно акт о постојању одређених поремећаја који условљавају доношење оспорене Одлуке. Тачком 8. Одлуке предвиђено је да се за време примене ове одлуке не примењују одредбе о поступку контроле обављања мењачких послова из Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова и поступку контроле мењачких послова ("Службени лист СРЈ", бр. 25/2002, 34/2002, 53/2002 и 69/2002 и "Службени гласник РС", бр. 15/2003 и 23/2003), Упутства за спровођење Одлуке о условима и начину обављања мењачких послова и поступку контроле мењачких послова ("Службени лист СРЈ", бр. 25/2002, 31/2002, 53/2002 и 69/2002 и "Службени гласник РС", број 25/2003) и уговора закључених на основу тих прописа. Према тачки 10. оспорене Одлуке, она је ступила на снагу 1. маја 2003. године, а као датум почетка њене примене означен је 8. мај 2003. године. У погледу временског важења овог акта, Уставни суд је утврдио да ниједном одредбом оспорене Одлуке није изричито предвиђено до када ће се Одлука примењивати, већ је у називу и тачки 1. Одлуке употребљена временска одредница "привремено". Међутим, имајући у виду да је одредбом члана 48. став 2. Закона о девизном пословању изричито прописано да се заштитне мере примењују док трају поремећаји због којих су донете, а најдуже шест месеци, према оцени Суда, то значи да, уколико актом није прецизно одређено време његовог важења крајњи рок важења, према одредби члана 48. став 2. наведеног Закона, износи шест месеци од дана почетка примене акта. С обзиром на то да је оспорена Одлука ограниченог временског трајања, њена примена се исцрпљује најдуже за шест месеци од дана почетка примене, чиме она престаје да важи. У том смислу,

Суд је утврдио да је оспорена Одлука престала да важи 8. новембра 2003. године, те да не постоји законски основ за "континуирани продужетак њене примене", па су ови наводи иницијатора неосновани. Такође, Суд је констатовао да је чланом 30. став 2. Закона о девизном пословању утврђено овлашћење Народне банке да прописује услове и начин обављања мењачких послова и поступак контроле мењачких послова, те да је, у складу са тим овлашћењем, Народна банка донела Одлуку о условима и начину обављања мењачких послова и поступку контроле мењачких послова ("Службени лист СРЈ", бр. 25/2002, 34/2002, 59/2002 и 69/2002 и "Службени гласник РС", бр. 15/2003 и 23/2003) и Упутство за спровођење наведене одлуке ("Службени лист СРЈ", бр. 25/2002, 31/2002, 53/2002 и 69/2002 и "Службени гласник РС", број 23/2003). Оба ова републичка прописа су на снази и примењују се. Имајући у виду изнето, Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање незаконитости оспорене Одлуке.

У погледу друге иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости оспорене Одлуке, Суд је утврдио да је поднета неблагоприятно (тј. после истека рока од годину дана од дана престанка њеног важења), у смислу члана 125. став 2. Устава Републике Србије, па је одбацио због непостојања процесних претпоставки за вођење поступка и одлучивање.

На основу изнетог, као и члана 19. став 1. тачка 2) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-403/2003 од 17.03.2005.

С обзиром да је оспореном одредбом прописано да се под утврђеним подацима за извршење подразумевају, поред осталог, порски и матични број дужника, а да је законом на јасан и недвосмислен начин одређена садржина предлога за извршење, то је оспорена одредба у сагласности са Законом о извршном поступку.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе тачке 2. став 3. алинеја (1) Одлуке о начину спровођења принудне наплате с рачуна клијента ("Службени гласник РС", број 58/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе Одлуке наведене у изреци. Према наводима из иницијативе, оспореном одредбом Одлуке је прописано да решење о извршењу треба да садржи матични број и порески идентификациони број дужника, што је супротно члану 39. став 1. Закона о извршном поступку. По мишљењу иницијатора, Народна банка Србије није

надлежна да прописује садржину решења о извршењу, већ је то надлежност Народне скупштине Републике Србије.

У одговору Народне банке Србије наводи се да је Законом о платном промету ("Службени лист СРЈ", бр. 3/2002 и 5/2003 и "Службени гласник РС", број 43/2004) прописано да се послови отварања и вођења рачуна правних лица, физичких лица која обављају делатност и других физичких лица обављају код банака, као и да ова лица могу имати више од једног рачуна у једној банци и рачуне у више банака, те да Народна банка Србије прописује услове и начин отварања, вођења и гашења рачуна код банке, план рачуна за обављање платног промета код банке, као и јединствену структуру за идентификацију и класификацију рачуна, у складу са законом. Истиче се да је Народна банка Србије донела Одлуку о условима и начину отварања, вођења и гашења рачуна код банке ("Службени гласник РС", број 57/04), којом је прописано да клијент банке (правно лице и физичко лице које обавља делатност), при подношењу захтева за отварање рачуна код пословне банке, подноси прописану документацију која садржи, поред осталог, и матични број који сваки субјект задржава од оснивања до брисања из надлежног регистра, као и извод из пореске евиденције надлежног пореског органа који садржи његов порески идентификациони број, те да се по тим бројевима препознају сви рачуни које клијенти имају код банака. Наводи се, такође, да је Народна банка утврдила које податке треба да садржи основ за принудну наплату, ради обезбеђења ефикасне наплате с више рачуна и ради заштите поверилаца по основу извршних решења и налога из члана 47. став 1. тач. 1. до 3. Закона. Давалац одговора истиче да је одредбом члана 39. став 1. раније важећег Закона о извршном поступку било прописано да у решењу о извршењу морају бити назначени поверилац и дужник, извршна односно веродостојна исправа, обавеза дужника, средства и предмети извршења и други подаци који су потребни за спровођење извршења. Износи се мишљење да оспорени подаци из наведене Одлуке управо спадају у "друге податке који су потребни за спровођење извршења", те да су неосновани наводи иницијатора да њихово прописивање није у надлежности Народне банке Србије. Указује се и на то да је чланом 243. Закона о извршном поступку ("Службени гласник РС", број 125/2004), предвиђено да предлог за извршење обавезно садржи "матични и порески број извршног дужника", те да оспорена одредба Одлуке није у супротности с овим законом.

По спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је Одлуку о начину спровођења принудне наплате с рачуна клијента донео гувернер Народне банке Србије, позивом на одредбу члана 57. став 3. Закона о платном промету ("Службени лист СРЈ", бр. 3/2002 и 5/2003 и "Службени гласник РС", број 43/2004). Наведеном одредбом Закона утврђено је овлашћење за Народну банку да прописује начин принудне наплате с рачуна клијента, у смислу члана 57. овог закона. Одредбом става 1. наведеног члана предвиђено је да до оснивања организације за принудну наплату, принудну наплату основа и налога за ту наплату с рачуна клијента врши Народна банка, а одредбом става 2. истог члана прописано је да се на принудну наплату основа и налога за ту наплату из члана 47. став 1. тач. 1. до 3. Закона примењује поступак утврђен у чл. 47. до 49. овог закона.

Оспореном одредбом тачке 2. став 3. алинеја (1) Одлуке прописано је да се под утврђеним подацима за извршење подразумевају, поред осталог, порески и матични број дужника. Одредбом члана 39. став 1. Закона о извршном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 28/2000, 73/2000 и 71/2001) било

је прописано да у решењу о извршењу морају бити назначени поверилац и дужник, извршна, односно веродостојна исправа, обавеза дужника, средства и предмети извршења и други подаци који су потребни за спровођење извршења. Суд је оценио да оваква законска формулација није сметња да Народна банка, односно гувернер доноси акте којима врши спецификацију релевантних података на начин како је то учињено оспореном одредбом наведеног Одлуке. У току поступка пред Судом ступио је на снагу и почео да се примењује од 22. фебруара 2005. године нови Закон о извршном поступку ("Службени гласник РС", број 125/2004), па је Суд извршио оцену сагласности оспорене одредбе Одлуке у односу на овај закон. Чланом 243. став 1. тач. 1) и 2) овог закона изричито је прописано да предлог за извршење мора имати податке као што су матични и порески број извршног дужника. С обзиром на то да је овом одредбом Закона на јасан и недвосмислен начин одређена садржина предлога за извршење Суд је утврдио да је оспорена одредба Одлуке у сагласности са Законом о извршном поступку, па није прихватио иницијативу.

На основу изнетог, као и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-346/2004 од 28.04.2005.

4. ПРОПИСИ ГРАДОВА И ОПШТИНА

а) Општина и град

Прописивањем обавезе давања претходног мишљења скупштине града као представничког органа на уговор који је према закону овлашћен да закључи градоначелник као извршни орган града, доносилац оспореног Статута је изашао ван граница законских овлашћења.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 65. став 2. Статута града Београда ("Службени лист града Београда", бр. 14/04 и 30/04) у делу који гласи: "уз претходно прибављено мишљење Скупштине града", није у сагласности са законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости члана 65. став 2. Статута града Београда ("Службени лист града Београда", бр. 14/04 и 30/04), у делу који гласи: "уз претходно прибављено мишљење Скупштине града". Иницијатор сматра да, полазећи од положаја и овлашћења извршног органа у систему локалне самоуправе, законодавац није условио закључивање уговора председника општине са општинским менаџером прибављањем мишљења скупштине општине, па је, по мишљењу иницијатора, Скупштина града, утврђивањем обавезе прибављања мишљења Скупштине града о уговору којим се уређују послови градског менаџера, наведено питање уредила супротно члану 55. Закона о локалној самоуправи.

Скупштина града Београда није Уставном суду доставила одговор па је Уставни суд, у смислу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), наставио поступак.

Оспореним чланом. 65. став 2. Статута града Београда прописано је да се услови и начин коришћења услуга градског менаџера утврђује уговором који за град закључује градоначелник са градским менаџером, уз претходно прибављено мишљење Скупштине града.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), на основу овлашћења из члана 113. став 2. Устава, уређен је систем локалне самоуправе, а у оквиру тога и положај и улога органа и служби јединице локалне самоуправе, њихови међусобни односи, овлашћења и одговорности. Одредбом члана 55. Закона прописано је да се статутом општине може за вршење послова општине предвидети коришћење услуга општинског менаџера, а да се услови и начин коришћења услуга утврђују уговором који за општину закључује председник општине са општинским менаџером. Оспореном одредбом члана 65. став 2. Статута, за закључење уговора председника општине, у овом случају градоначелника са менаџером, прописан је посебан услов - претходно прибављање мишљења Скупштине града, који наведеном одредбом члана 55. Закона о локалној самоуправи није предвиђен. Полазећи од тога да Закон не прописује наведени услов за закључење уговора, нити предвиђа да се овлашћење градоначелника да закључи уговор са менаџером статутом града може условити претходно прибављеним мишљењем скупштине града,

оспорена одредба Статута, по оцени Суда, није у сагласности са Законом о локалној самоуправи. Наиме, прописујући оспореном одредбом Статута давање претходног мишљења скупштине града као представничког органа на уговор који је према Закону овлашћен да закључи градоначелник као извршни орган Града, доносилац Статута је уводећи овај услов за обављање послова из извршне функције, који законом није прописан, по оцени Суда, изашао ван граница односа, овлашћења и одговорности тих органа утврђених Законом о локалној самоуправи.

Имајући у виду изложено, одредба члана 65. став 2. Статута града Београда у оспореном делу није, по оцени Уставног суда, у сагласности са законом.

Полазећи од изнетог и на основу члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава одредба Статута града Београда наведена у изреци престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-13/2005 од 30.06.2005.

(Службени гласник РС", број 67/2005)

Статутом општине се нису могли предвидети други носиоци извршне власти, осим оних прописаних у закону, јер се ради о уређивању организације вршења локалне власти, што се на основу уставног овлашћења, уређује законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 13. Одлуке о изменама и допуна Статута општине Ужице ("Службени лист општине Ужице", број 12/04) није у сагласности са законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње која је предузета на основу члана 13. Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцену законитости одредбе члана 13. Одлуке о изменама и допунама Статута општине Ужице ("Службени лист Општине Ужице", број 12/04). У предлогу се наводи да је оспореном одредбом која предвиђа да председник општине има два помоћника које именује и разрешава председник општине уз сагласност Скупштине општине повређен Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), с обзиром да Закон не познаје институт помоћника председника Општине, већ само чланом 40. став 5. предвиђа да председник општине има заменика који га замењује у случају његове одсутности. Из тих разлога, предлагач захтева да Уставни суд донесе Одлуку којом се одредба члана 13. Одлуке о изменама и допунама Статута општине Ужице "оглашава незаконитом". Такође, предлаже се да Уставни суд донесе "привремену меру којом се до окончања поступка... ставља ван снаге или

обунавља примена чл. 13. Одлуке о изменама и допунама Статута Општине Ужице...".

У одговору Скупштине општине Ужице се, поред осталог, наводи: да су овлашћења председника општине прописана Законом о локалној самоуправи обимна и широка, те да је у општини такве величине каква је општина Ужице неопходно да председник општине "има тим који ће му помагати да успешно обавља све послове из своје надлежности"; да је Законом о локалној самоуправи прописано да председник општине има заменика, без обзира на величину општине и обим послова и да је тумачењем ове одредбе закључено да председник општине може имати само једног заменика, па је у припреми измена и допуна Статута предложено да председник општине има два помоћника "које ће председник задужити за обављање одређених послова из својих надлежности", као и да се, при томе, имала у виду одредба Закона којом је предвиђено да се у општинској управи могу постављати стручњаци за поједине области.

Чланом 113. став 2. Устава утврђено је да се систем локалне самоуправе уређује законом. На основу ове уставне одредбе, систем локалне самоуправе уређен је Законом о локалној самоуправи. По оцени Уставног суда, уређивање система локалне самоуправе обухвата, као његов битан део, поред осталог, и уређивање организације, овлашћења и надлежности органа јединице локалне самоуправе. Закон о локалној самоуправи је ова питања уредио једнако и на исти начин за све јединице локалне самоуправе, сем изузетака утврђених самим Законом.

Према одредбама члана 40. ст. 1. и 5. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), извршну функцију у општини врши председник општине, а у случају његове одсутности или спречености, заменик председника којег именује председник општине, уз сагласност скупштине општине. Такође, одредбама чл. 40. до 44. Закон је уредио положај и улогу носиоца извршне функције и начин и облик њеног вршења на системски и јединствен начин, а при томе Законом није предвиђена могућност да осим председника и заменика председника општине носиоци извршне функције буду и друга лица - функционери, како одређује оспорени члан 13. Одлуке.

У оквиру вршења извршне функције, председник општине је обавезан и овлашћен да обезбеди ефикасно и благовремено вршење послова али се, по мишљењу Уставног суда, при томе мора правити разлика између вршења стручних, управних, организационих и других послова за потребе носиоца извршне власти (председника општине), од самог овлашћења и одговорности за вршење извршне функције, као једне од грана у организовању локалне власти, које је Законом о локалној самоуправи поверено председнику општине, односно под одређеним условима, и његовом заменику. Статутом општине нису се, по оцени Уставног суда, могли предвидети други носиоци извршне власти, осим оних прописаних у Закону о локалној самоуправи, јер се ради о уређивању организације вршења локалне власти, а у том оквиру и извршне, што, по својој природи и значају, представља системско питање које се, на основу уставног овлашћења, уређује законом.

Полазећи од изложеног, оспорена одредба члана 13. Одлуке о изменама и допуна Статута општине Ужице, по оцени Уставног суда, није у сагласности са чл. 40. до 42. Закона о локалној самоуправи.

С обзиром да је донео коначну одлуку, Суд је, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових

одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње која је предузета на основу члана 13. оспорене Одлуке, одбацио.

Полазећи од изложеног и на основу члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба Одлуке о изменама и допунама Статута општине Ужице наведена у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-440/2004 од 12.05.2005.

(Службени гласник РС", број 49/2005)

Оспореном одредбом Статута утврђен је такав општи режим употребе латиничког писма којим је оно изједначено са ћириличним писмом, чиме је нарушено уставно решење по коме се начин службене употребе латиничког писма уређује законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 9. став 2. Статута општине Зрењанин ("Службени лист општине Зрењанин", број 5/2002) није у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 9. став 2. Статута општине Зрењанин. Иницијатор сматра да је наведена одредба Статута неуставна јер није "испоштована уставна норма да се изузетак од уставног прописа заснива на неком закону". Као аргумент за свој став наводи одредбе Устава СРЈ, Устава Републике Србије, Закона о службеној употреби језика и писама и Закона о заштити права и слобода националних мањина.

Уставни суд Републике Србије је поводом поднете иницијативе Решењем IУ- 294/02 од 24. јула 2003. године, покренуо поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 9. став 2. Статута општине Зрењанин. Решење о покретању поступка, сагласно чл. 23. и 47. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правом дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) достављено је Скупштини општине Зрењанин на одговор.

Скупштина општине Зрењанин у одговору Уставном суду је поред осталог, навела да је оспорена одредба Статута преузета и задржана из ранијих статута како се грађанима не би ускраћивало претходно постојеће право из периода дужег од 20 година и да је, Статутом општине регулисано да су у службеној употреби језици националних мањина Мађара, Румуна и Словака и да је примарно писмо тих националних мањина латиничко.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбама члана 9. Статута општине Зрењанин прописано да је у општини у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо (став 1.); да је у службеној употреби

поред ћириличног и латиничко писмо (став 2.) и да су у службеној употреби и језици народности: мађарски, румунски и словачки језик и њихова писма (став 3.).

Устав Републике Србије утврђује: да је Република Србија демократска држава свих грађана који у њој живе, заснована на слободама и правима човека и грађанина, на владавини права и на социјалној правди (члан 1.); да је у Републици Србији у службеној употреби српскохрватски језик и ћирилично писмо, а латиничко писмо је у службеној употреби на начин утврђен законом и да на подручјима Републике Србије где живе народности у службеној употреби су истовремено и њихови језици и писма, на начин утврђен законом (члан 8.); да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим ограничавањима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); и да се грађанину јамчи слобода изражавања националне припадности и културе и слобода употребе свог језика и писма (члан 49. став 1.).

Законом о службеној употреби језика и писама ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93 и 48/94) у одредби члана 1. утврђено је: да је у Републици Србији у службеној употреби српско-хрватски језик, који се, када представља српски језички израз, екавски или ијекавски, назива и српским језиком (став 1.); да је у службеној употреби ћирилично писмо, а латиничко писмо на начин утврђен овим законом (став 2.), и да на подручјима на којима живе припадници народности у службеној употреби су истовремено са српским језиком и језици и писма народности на начин утврђен овим законом (став 3.). Чланом 8. Закона прописано је да у општинама у којима у већем броју живе припадници народа чије је примарно писмо у складу с традицијом тог народа латиница, у службеној је употреби и латиничко писмо (став 1.) и да се статутом општине утврђује службена употреба латиничког писма (став 2.).

Закон о заштити права и слобода националних мањина ("Службени лист СРЈ", број 11/2002) у члану 11. прописује да на територији јединице локалне самоуправе где традиционално живе припадници националних мањина, њихов језик и писмо може бити у равноправној службеној употреби (став 1.), а да ће јединица локалне самоуправе обавезно увести у равноправну службену употребу језик и писмо националне мањине уколико проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на њеној територији достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва (став 2.).

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 135/2004) утврђено је: да је општина преко својих органа, одговорна да у складу с Уставом и законом, између осталог, утврђује језике и писма националних мањина који су у службеној употреби на територији општине (тачка 29.).

Законом о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", број 6/2002) утврђено је: да Аутономна покрајина преко својих органа, у складу са законом којим се уређује службена употреба језика и писама ближе уређује службену употребу језика и писама националних мањина на територији аутономне покрајине и врши надзор над применом прописа којима уређује та питања (члан 18. тачка 1.).

Статут Аутономне Покрајине Војводине ("Службени лист Аутономне Покрајине Војводине", број 17/91) у одредби члана 4. прописује да у вршењу послова у надлежности Аутономне Покрајине Војводине сви грађани у

Аутономној Покрајини једнаки су у правима и дужностима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство, а према одредби члана 6. Статута у раду органа Аутономне Покрајине Војводине у службеној употреби истовремено са српскохрватским језиком и ћириличним писмом и латиничким писмом на начин утврђен законом, су и мађарски, словачки, румунски и русински језик и њихова писма и језици и писма других народности, на начин утврђен законом.

Из наведених одредаба Устава и закона, произлази обавеза јединице локалне самоуправе, да уведе у равноправну службену употребу језик и писмо националне мањине, под условом да број припадника те националне мањине досеже одређени проценат у укупном броју становника на територији јединице локалне самоуправе, односно у општинама у којима у већем броју живе припадници националних мањина. У уређивању овог права јединица локалне самоуправе одлучује на основу услова које прописује Закон о службеној употреби језика и писама.

Уставни суд је утврдио да се оспореном одредбом става 2. члана 9. Статута општине Зрењанин не уређује право националних мањина на службену употребу њиховог језика и писма, јер је то право изричито уређено у ставу 3. исте одредбе Статута. Ставом 2. члана 9. утврђен је такав општи режим употребе латиничког писма којим је оно изједначено са ћириличким писмом. Тиме је нарушено решење из члана 8. Устава Републике Србије по коме се начин службене употребе латиничког писма уређује законом. Из наведених разлога Уставни суд сматра да је оспорена одредба члана 9. став 2. Статута несагласна с Уставом и законом.

Уставни суд је на основу члана 46. став 1. тач. 1) и 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба Статута општине Зрењанин наведена у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 ГУ-294/2002 од 24.02.2005.

(Службени гласник РС", број 42/2005)

Оспорена Одлука представља општи правни акт којим је Скупштина града, сагласно својим законским овлашћењима, уредила начин остваривања оснивачких права града Новог Сада према установама културе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о установама културе чији је оснивач Град Нови Сад ("Службени лист Града Новог Сада", број 20/2003).

Образложење

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о установама културе чији је оснивач Град Нови Сад. Предлагач сматра да одредбе Статута Града Новог Сада нису ваљан правни основ оспорене Одлуке и да не постоји оснивачки акт за сваку од установа наведених у Одлуци.

Секретаријат за образовање и културу Града Новог Сада у одговору, наводи да се оспореном Одлуком утврђују установе културе чији је оснивач Град Нови Сад, начин остваривања оснивачких права Града Новог Сада према овим установама и уређују друга питања од значаја за област културе, а да је разлог доношења Одлуке био спровођење Закона о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 9/2002 и 98/2002), односно, потреба за прецизним одређивањем индиректних корисника буџетских средстава на нивоу Града у области културе. Наводе да се оснивачка права према наведеним установама остварују на основу раније донетих одлука Скупштине Града Новог Сада а да је оспорена одлука донета ради ажурирања података о наведеним установама у судском регистру Трговинског суда.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Одлуку о установама културе чији је оснивач Град Нови Сад донела је Скупштина Града Новог Сада на седници одржаној 5. децембра 2003. године ("Службени гласник Града Новог Сада", број 20/03). Оспореном Одлуком наводе се установе културе чији је оснивач Град Нови Сад, начин остваривања оснивачких права Града Новог Сада према овим установама, као и друга питања од значаја за област културе Града Новог Сада (члан 1) и прописује: да Град Нови Сад као оснивач врши оснивачка права према поименично наведеним установама културе које стичу средства из буџета Града Новог Сада у складу са прописима којима се уређује буџетски систем (члан 2.); да се средства за програме - пројекте културе које организују установе и организације које нису обухваћени овом одлуком, обезбеђују путем дотација из буџета Града Новог Сада, на основу акта Извршног одбора Скупштине града Новог Сада о начину и поступку остваривања права на доделу тих средстава (члан 3.). Одлуком су утврђени: органи установе њихов састав и надлежности (чл. 4. до 9); овлашћења Скупштине града и органа градске управе (чл. 9. до 12.); наставак рада чланова управног и надзорног одбора у установама културе до истека мандата и обавеза директора установа да предузму потребне радње за упис Града Новог Сада као оснивача установе у судски регистар код Трговинског суда у Новом Саду и утврђен рок од 60 дана у коме органи управљања установа треба да усагласе општа акта са Одлуком (чл. 11, 12. и 13.). Према члану 15. Одлука се примењује од 1. јануара 2004. године.

Уставом Републике Србије, утврђено је: да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члан 65.); да општина, преко својих органа, у складу са законом доноси буџет и стара се о задовољавању одређених потреба грађана, између осталог и у области културе (члан 113. став 1. тач. 1. и 5.); да општина има статут којим се, на основу Устава и закона, уређују послови општине и организација и рад органа општине, као и друга питања од интереса за општину и да статут доноси скупштина општине (члан 115.).

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 33/04) прописано је да је општина одговорна да, преко својих органа, у складу са Уставом оснива установе и организације у области културе (члан 18. став 1.

тачка 14); да се одредбе овог закона које се односе на општину, примењују и на град, ако овим законом није друкчије одређено (члан 21. став 2.); да скупштина општине у складу са законом доноси статут општине и пословник скупштине; доноси буџет и завршни рачун општине и оснива службе, комунална јавна предузећа и установе и организације, утврђене статутом општине и врши надзор над њиховим радом (члан 30. став 1. тач. 1), 2) и 7).

Статутом Града Новог Сада ("Службени лист Града Новог Сада", број 1/2001) утврђено је да се Град путем својих органа, у складу са законом стара о задовољавању одређених потреба грађана у области просвете, културе и спорта (члан 10. став 1. тачка 9); да скупштина Града у складу са законом, између осталог, обавља и друге послове утврђене законом и тим статутом (члан 25. став 1. тачка 40); да Скупштина Града доноси одлуке, и друге опште акте, решења, закључке, препоруке (члан 80. став 1.), и да одлуке и општи акти Скупштине Града морају бити сагласни са законом и тим статутом (члан 81. став 1.).

Законом о делатностима од општег интереса у области културе ("Службени гласник РС", број 49/92) утврђује се општи интерес у области културе за чије се остваривање средства обезбеђују у буџету Републике Србије, као и потребе у области културе за које се средства обезбеђују у буџету општине односно града (члан 1.); да потребе у области културе за чије се остваривање средства обезбеђују у буџету општине односно града су: рад, одржавање и остваривање програма установа културе од значаја за општину, односно град (члан 10. тачка 9.); да општина, односно град дају сагласност на опште акте установама културе о начину обављања делатности, броју и структури запослених на остваривању делатности установа културе које финансирају (члан 12.).

Законом о јавним службама ("Службени гласник РС", бр. 42/91 и 71/94) прописано је да се јавном службом у смислу тог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђени законом, који обављају делатности односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана односно задовољавања потреба грађана и организација као и остваривање другог законом утврђеног интереса у одређеним областима (члан 1. став 1.); да се ради обезбеђивања остваривања права утврђених законом у области културе оснивају установе које могу основати Република, аутономна покрајина, град, општина и друга правна и физичка лица (чл. 3. и 4.); да се средства за обављање делатности обезбеђују из буџета, и из других извора и да оснивач установе обезбеђује средства потребна за оснивање и почетак рада установе и доноси акт о оснивању; (чл. 10. и 13.); да је установа правно лице које се уписује у судски регистар кад надлежни орган управе утврди да су испуњени услови за почетак рада и обављање делатности који су утврђени законом и да уписом у судски регистар установа стиче својство правног лица (члан 15.); те да су органи установе директор, управни и надзорни одбор (члан 16.). Именовање и надлежности органа установе уређени су одредбама чл. 17. до 25. Закона.

Полазећи од садржине оспорене Одлуке Уставни суд је оценио да оспорена Одлука није оснивачки акт, већ представља општи правни акт којим је Скупштина Града сагласно својим законским овлашћењима уредила начин остваривања оснивачких права Града Новог Сада према установама културе. Из наведених разлога Уставни суд је оценио да је оспорена Одлука у складу са Законом о јавним службама и Статутом Града Новог Сада.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-484/2003 од 13.01.2005.

(Службени гласник РС", број 15/2005)

Оспорене одредбе Статута којима су као органи градске општине предвиђени веће градске општине и председник општине као и састав, избор већа градске општине и његова надлежност нису несагласне с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконности одредаба чл. 77, 78. и 80. Статута града Ниша ("Службени лист града Ниша", број 26/02).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу оспорених одредаба Статута из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконности одредаба чл. 77, 78. и 80. Статута наведеног у изреци. Подносилац иницијативе изражава мишљење да су оспорене одредбе Статута, којима је предвиђено да су органи градске општине градско веће и председник општине и којима је предвиђен састав, избор и утврђена надлежност већа градске општине, у супротности са чланом 116. Устава Републике Србије и чланом 25, чланом 43. став 2. и чланом 44. Закона о локалној самоуправи ("Службени лист РС", број 9/02). Подносилац иницијативе сматра да се оспореним одредбама Статута, грађанима ускраћује демократско право да одлучују о пословима општине преко својих слободно и демократски изабраних представника у представничком телу како је то предвиђено у члану 116. Устава. Поред тога, подносилац иницијативе наводи да су оспорене одредбе Статута у супротности са Законом о локалној самоуправи којим су одређени органи општине и напомиње "да Закон о локалној самоуправи не прави разлику између градских општина и општина као јединица локалне самоуправе, те је свако позивање на то да градска општина није јединица локалне самоуправе неосновано и незаконито." Подносилац иницијативе предлаже Уставном суду да до доношења коначне одлуке о уставности и законитости оспорених одредаба Статута донесе "привремену меру", односно да се привремено обустави њихова примена.

У одговору који је у име доносиоца дао секретар Скупштине Града Ниша се наводи да оспорене одредбе Статута града Ниша нису у супротности с Уставом и законом, јер је Законом о територијалној организацији Републике Србије, прописано да је град Ниш јединица локалне самоуправе. У складу са овлашћењем из члана 23. Закона о локалној самоуправи да се статутом града одређују градске општине, послови који обављају градске општине, утврђују органи градске општине и др., град Ниш је Статутом одредио

градске општине, утврдио послове које оне обављају и предвидео њихове органе. Такође се наводи да су називи органа градских општина "ирелевантни" јер су могли бити и другачији, што не утиче на остваривање њихове функције, да обављају одређене послове града, које град пропише статутом. Оцењује се да су неосновани наводи подносиоца захтева да је грађанима "ускраћено основно демократско право да одлучују преко својих изабраних представника у представничком телу" јер већнике већа градске општине бирају грађани на непосредним изборима тајним гласањем. С обзиром на то, да је Уставом и Законом о територијалној организацији Републике Србије и Законом о локалној самоуправи прописана "само подела града на градске општине", а да се градске општине образују статутом града и да оне обављају само оне послове које град одреди и то преко органа који су утврђени статутом града, истиче се да градска општина нема статус јединице локалне самоуправе, те предлаже да Уставни суд одбије захтев за оцену уставности и законитости оспорених одредаба чл. 77, 78. и 80. Статута града Ниша.

Уставни суд Републике Србије је утврдио да је Статутом града Ниша ("Службени лист града Ниша", број 26/02) предвиђено да је град Ниш територијална јединица у којој грађани остварују право на локалну самоуправу и да се на територији града Ниша оснивају градске општине, одређени су њихови називи и подручја, прописани су послови градске општине, органи градске општине, њихов састав и поступак избора и надлежност, те општинска управа и однос града и градске општине. У оспореном члану 77. Статута предвиђено је да су органи градске општине веће градске општине и председник општине. Оспореним чланом 78. Статута прописано је да веће градске општине чини девет већника, које бирају грађани, који имају бирачко право на подручју градске општине, на непосредним изборима, тајним гласањем, на време од четири године и да већнику почиње и престаје мандат под условима и на начин утврђен Статутом града за одборника. У оспореном члану 80. Статута предвиђена је надлежност већа градске општине.

Уставом Републике Србије у члану 7. утврђено је да је општина територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа (став 1.) и да се територијална организација Републике Србије уређује законом (став 3.). У члану 113. став 2. Устава утврђено је да се систем локалне самоуправе уређује законом. Према члану 115. Устава општина има статут који доноси скупштина општине, којим се, на основу Устава и закона уређују послови општине и организација и рад органа општине, као и друга питања од интереса за општину, а према члану 116. о пословима општине грађани одлучују референдумом и преко својих представника у скупштини општине, коју чине одборници изабрани на непосредним изборима, тајним гласањем. Уставом је у члану 117. утврђено да се законом поједина општина може утврдити као град на чијој територији се образују две или више градских општина и да се статутом града одређује које послове општине врши град, а које градска општина.

Законом о територијалној организацији Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 79/92, 82/92 и 47/94) прописано је у члану 1. да територијалну организацију Републике Србије чине општине, градови и град Београд као територијалне јединице у којима се остварује локална самоуправа. У члану 11а. Закона предвиђено је да је град територијална јединица која обавља послове општине утврђене Уставом, послове које му Република законом повери и друге послове утврђене статутом града и да се подела града на градске општине утврђује статутом града. Према члану 11б. Закона градови су:

Крагујевац, Ниш, Нови Сад и Приштина, а њихове територије су утврђене у члану 11в. Закона

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) предвиђено је да се локална самоуправа остварује у општини, граду и граду Београду (члан 1. став 2.). Према члану 21. Закона, град је јединица локалне самоуправе утврђена законом на чијој територији се оснивају две или више градских општина, а одредбе овог закона које се односе на општину примењују се и на град, ако овим законом није друкчије одређено. У члану 23. Закона прописано је да се статутом града одређују градске општине и утврђује које послове обавља град, а које градска општина, утврђују органи градских општина, уређују односи органа града и органа градских општина и друга питања од значаја за функционисање града. Чланом 25. Закона прописани су органи општине (скупштина општине, председник општине и општинско веће). У члану 43. став 2. Закона предвиђено је да општинско веће има 11 чланова, које, на предлог председника општине, бира скупштина општине већином гласова од укупног броја одборника, на период од четири године, а у члану 44. прописана је надлежност општинског већа. Законом су предвиђени органи града (члан 45) и прописано је да органи града обављају послове предвиђене овим законом за општине, као и друге послове утврђене законом и статутом града и да се одредбе овог закона које се односе на председника општине и општинско веће примењују на градоначелника и градско веће (члан 46).

Из наведених одредаба Устава и закона, следи да Устав не уређује начин организације власти у локалној самоуправи, већ оставља да законодавац уреди та питања имајући у виду природу, својства и функцију локалне самоуправе. Закон о локалној самоуправи прописује да град обавља изворне послове из делокруга општине, а градске општине у саставу града врше послове локалне самоуправе у оном обиму и са оним садржајем који им је одређен статутом града, што значи да градске општине послове локалне самоуправе не врше изворно на основу Устава и закона, већ јој се ти послови, њихов обим и врста одређују статутом града. С обзиром на то да се својство јединице локалне самоуправе стиче на основу одредаба закона којима се на основу Устава уређује систем локалне самоуправе, то градска општина нема својство јединице локалне самоуправе, већ то својство према закону, има град у чијем саставу су градске општине. Из одредаба Закона о локалној самоуправи произилази да се његове одредбе којима се уређују органи јединица локалне самоуправе не односе на органе градских општина, а исто тако следи да се статутом града, поред осталог, утврђују органи градских општина.

По оцени Уставног суда оспорене одредбе чл. 77, 78. и 80. Статута града Ниша којима су као органи градске општине предвиђени веће градске општине и председник општине као и састав, избор већа градске општине и његова надлежност нису несагласне с Уставом и законом. Питања уређена у оспореним одредбама Статута су у границама уставних и законских овлашћења према којима се статутом града одређују градске општине, утврђује које послове обавља град, а које градске општине, утврђују органи градских општина и друга питања од значаја за функционисање града. Уставом и законом нису прописани називи органа градских општина, поступак њиховог избора ни њихова надлежност, већ су то питања која се уређују статутом града.

Захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње која је предузета на основу оспорених одредаба Статута је одбачен на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових

одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је Уставни суд донео коначну одлуку.

На основу изложеног и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-199/2004 од 2.06.2005.

Скупштина града Београда је, сагласно Уставу и Закону о локалној самоуправи, надлежна да донесе буџет и завршни рачун града, као и да одлучи о јавном задуживању града Београда, односно расписивању градског зајма и пласирању тих средстава.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе члана 31. тачка 7) Статута града Београда ("Службени лист града Београда", бр. 14/2004 и 30/2004).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости одредбе члана 31. тачка 7) Статута града Београда ("Службени лист града Београда", бр. 14/2004 и 30/2004). Подносилац иницијативе тврди да је оспорена одредба којом је одређено да Скупштина града одлучује о задужењу града и о расписивању градског зајма, као и о пласирању средстава града несагласна с одредбама Закона о буџетском систему којим су одређене надлежности и овлашћења извршног органа локалне власти. Иницијатор наводи да је оспорена одредба несагласна: са чланом 5. став 5. Закона према коме у току године надлежни извршни орган локалне власти може располагати средствима која су у буџету остварена до истека текуће године; са чланом 7. став 2. Закона према коме за извршење буџета локалне власти надлежни извршни орган локалне власти одговара локалној скупштини; са чланом 8. став 9. Закона према коме локални орган управе надлежан за финансије, односно лице које он овласти може новчана средства на консолидованом рачуну трезора локалне власти инвестирати на домаћем финансијском тржишту новца; са чланом 28. став 5. Закона према коме надлежни извршни орган доноси одлуку о привременом финансирању; са чланом 41. став 6. Закона према коме одлуку о променама апропријација и коришћењу средстава текуће буџетске резерве доноси надлежни извршни орган локалне власти и са чланом 58. став 4. Закона према коме одлуку о задуживању доноси надлежни извршни орган локалне власти.

Одредбама члана 31. Статута града Београда утврђене су надлежности Скупштине града као органа града. У оспореној тачки 7) овог члана прописано је да Скупштина града одлучује о задужењу града и о расписивању градског зајма, као и о пласирању средстава града.

Чланом 113. став 1. Устава Републике Србије утврђени су послови које обавља општина преко својих органа, у складу са законом. Сагласно ставу

2. члана 113. Устава, систем локалне самоуправе уређује се законом. Одредбама члана 118. Устава одређен је положај града Београда, односно утврђено је: да град Београд обавља послове општине утврђене Уставом и послове које му Република законом повери из оквира својих права и дужности (став 1.); да граду Београду припадају приходи утврђени законом, као и средства за обављање поверених послова из оквира права и дужности Републике Србије (став 3.); да град Београд има статут којим се одређује које послове општине врши град Београд, а које градска општина у његовом саставу и уређују организација и рад органа Града, као и друга питања од интереса за град Београд (став 4.).

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) прописано је да се локална самоуправа остварује у општини, граду и граду Београду, као јединицама локалне самоуправе (члан 1. став 2.). Наведеним Законом одређен је статут као основни правни акт локалне самоуправе (члан 10. став 1.) којим се уређују, поред осталог, права и дужности локалне самоуправе и начин њиховог остваривања (став 2.). Одредбама чл. 16. и 17. Закона прописано је да је општина основна територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа као и да општина статутом и другим општим актом ближе уређује начин, услове и облике остваривања послова из њеног изворног делокруга. Чланом 23. Закона прописано је да се статутом града одређују градске општине и утврђује које послове обавља град, а које градска општина, утврђују органи градских општина, уређују односи органа града и органа градских општина као и друга питања од значаја за функционисање града. Одредбама чл. 24. и 131. Закона прописано је да се положај града Београда уређује посебним законом а да ће се до доношења посебног закона о граду Београду на град Београд примењивати одредбе Закона о локалној самоуправи. Према члану 30. тач. 2. и 14. Закона, скупштина општине у складу са законом доноси буџет и завршни рачун општине као и акт о јавном задуживању општине а према члану 46. Закона, органи града обављају послове предвиђене овим законом за органе општине, као и друге послове утврђене законом и статутом града. Одредбама члана 77. Закона прописано је да се средства за финансирање послова јединице локалне самоуправе обезбеђују у буџету јединице локалне самоуправе а средства буџета јединице локалне самоуправе обезбеђују се из изворних и уступљених јавних прихода, у складу са овим законом.

Законом о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 87/02) уређује се планирање, припрема и доношење буџета Републике Србије као и буџета територијалних аутономија и локалних самоуправа, и уређује и извршење буџета, задуживање, издавање гаранција, управљање дугом, буџетско рачуноводство и извештавање. Одредбом члана 5. став 1. Закона прописано је да се буџетска примања, која припадају Републици или локалним властима распоређују и исказују по изворима у буџету а ставом 5. тог члана да у току године Влада, односно надлежни извршни орган локалне власти може располагати средствима која су у буџету остварена до истека текуће године. Одредбом члана 7. став 2. Закона одређено је да за извршење буџета локалне власти надлежни извршни орган локалне власти одговара локалној скупштини. Одредбама чл. 10. до 15. Закона уређен је поступак припреме буџета и финансијских планова директних корисника буџетских средстава, буџетска класификација, примања и издаци, буџетски суфицит и дефицит, буџетски календар, предлог буџета Републике и буџета локалне власти. Према члану 58. Закона локалне власти се не могу задуживати, осим у делу капиталних улагања из буџета, локалне власти се могу задуживати код домаћих и иностраних

поверилаца ради финансирања капиталних инвестиционих расхода, који морају бити у складу са критеријумима које утврђује Влада а према ставу 4. тог члана наведену одлуку о задуживању доноси надлежни извршни орган локалне власти.

Полазећи од наведеног, као и да је Уставом Републике Србије утврђено да се систем локалне самоуправе а у оквиру тога и надлежност органа локалне самоуправе уређује законом, Уставни суд је оценио да је оспореном одредбом Статута града Београда утврђена надлежност Скупштине града у складу са наведеним одредбама Устава и Закона о локалној самоуправи којим је уређен систем локалне самоуправе и надлежност органа јединица локалне самоуправе. Наиме, из изложеног произилази да се статутом града Београда може уређивати надлежност Скупштине града на начин утврђен оспореном одредбом члана 31. тачка 7) Статута. Уставни суд сматра да је Скупштина града Београда сагласно Уставу и Закону о локалној самоуправи, надлежна да донесе буџет и завршни рачун града, као и да одлучи о јавном задуживању града Београда, односно расписивању градског зајма и пласирању тих средстава.

Закон о буџетском систему не уређује систем локалне самоуправе односно не одређује органе јединица локалне самоуправе односно града, као ни надлежност органа који одлучује о јавном задуживању града, већ уређује припрему, доношење и извршење буџета Републике Србије, буџета територијалних аутономија и локалних самоуправа као и буџетско рачуноводство, извештавање, издавање гаранција и др. укључујући и питање задуживања и пласирања средстава утврђених на консолидованом рачуну трезора која су везана за извршење буџета.

Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, није надлежан за оцену међусобне сагласности републичких закона као прописа исте правне снаге, па тако ни за оцену међусобне сагласности одредаба Закона о локалној самоуправи и Закона о буџетском систему.

На основу изложеног и одредбе члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-21/2005 од 7.07.2005.

б) Урбанизам

Оспорени Правилник по форми и садржини не представља материју за чије је уређивање по Уставу и закону надлежан и овлашћен министар.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да Правилник о садржини пројекта изведеног објекта високоградње изграђеног, односно реконструисаног без грађевинске дозволе ("Службени гласник РС", број 111/03), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења аката, односно радњи предузетих на основу Правилника из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Правилника наведеног у изреци, који је донео Министар урбанизма и грађевина 7. новембра 2003. године. У иницијативи се наводи да је Правилником, противно члану 106. Закона о планирању и изградњи, министар проширио своје овлашћење и уредио питања за која не постоји основ, јер се не односе на објекте из члана 89. став 4. Закона, већ на бесправно изграђене објекте из члана 161. Закона. Такође се наводи да Правилник има ретроактивну примену, јер уређује услове изградње за објекте који су већ изграђени. Затражено је да Суд забрани примену Правилника до доношења коначне одлуке.

У одговору доносиоца акта наводи се да је основ за доношење Правилника садржан у члану 106. Закона о планирању и изградњи, и заснива се на овлашћењу министра за послове грађевина да, између осталог, ближе прописује садржину и начин израде техничке документације. Према наводима доносиоца акта, техничка документација се, сагласно члану 88. став 2. Закона израђује као генерални, идејни, главни, или извођачки пројекат и пројекат изведеног објекта, а према одредби члана 161. Закона, уз захтев за издавање одобрења за изградњу објекта изграђеног, односно реконструисаног без грађевинске дозволе, прилаже се, поред осталог, и пројекат изведеног објекта. Стога је Правилником ближе уређена садржина и начин израде пројекта изведеног објекта, али само за објекте и радове наведене у члану 2. Правилника, док се садржина и начин израде осталих пројеката који чине техничку документацију може уредити са једним или више подзаконских аката. У односу на тврдњу о ретроактивном дејству Правилника, наводи се да су прелазним и завршним одредбама чл. 160. до 164. Закона, уређени начин и поступак издавања одобрења за изградњу затечених бесправно изграђених објеката, а Правилником је утврђена само садржина и начин израде техничке документације, односно пројекта изведеног објекта, за одређене врсте тако изграђених објеката.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 72. тачка 9. Устава Републике Србије прописано да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и организацију и коришћење простора, а према члану 94. Устава, послове државне управе обављају министарства, тако што примењују законе и друге прописе и опште акте Народне скупштине и Владе.

Оспорени Правилник донео је Министар урбанизма и грађевина 7. новембра 2003. године, на основу члана 106., а у вези члана 161. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003). Одредбом члана 106. Закона, прописано је овлашћење министра надлежног за послове грађевинарства да ближе прописује методологију и процедуру реализације пројекта за изградњу објеката из члана 89. став 4. овог закона, садржину и обим претходних радова, садржину и начин израде претходне студије оправданости и техничке документације, као и услове за планирање и пројектовање објеката за инвалидна и хендикепирана лица. Одредбом члана 88. Закона прописано је да се изградња врши на основу одобрења за изградњу, а према техничкој документацији за изградњу објеката која се израђује као генерални пројекат, идејни пројекат, главни пројекат, извођачки пројекат и пројекат изведеног стања; чланом 89. став 4. Закона одређена је надлежност министарства за

послове грађевина за издавање одобрења за изградњу објеката који су побројани у 17. тачака. Једини изузетак за грађење, односно извођење појединих радова без предходно прибављеног одобрења за изградњу, предвиђен је чланом 90. Закона и то само у случају ако се објекат гради непосредно пред наступање, или за време елементарних непогода, и ради отклањања штетних последица од тих непогода, непосредно после њиховог наступања, као и у случају рата или непосредне ратне опасности. У овим случајевима објекат може остати као стални, ако инвеститор прибави одобрење за изградњу у року од шест месеци од престанка околности које су проузроковале његово грађење. Према члану 105. Закона, пројекат изведеног објекта израђује се за потребе прибављања употребне дозволе, коришћења и одржавања објекта, и израђује се за све објекте за које се, по одредбама овог закона, прибавља одобрење за изградњу. Прелазним и завршним одредбама Закона (чл. 160. до 164.), дата је могућност власницима објекта изграђеног, односно реконструисаног без грађевинске дозволе да, у року од шест месеци од дана ступања на снагу закона, пријаве општинској, односно градској управи овакве објекте, те да о испуњености услова за коришћење ових објеката одлучује општинска, односно градска управа.

На основу изложених Уставних и законских одредаба, Суд је оценио да, осим у случају из члана 90. Закона, није дозвољена изградња, односно реконструкција објеката без прибављеног одобрења, па је утврдио да министар нема овлашћење у закону за било какво прописивање које се односи на објекте који су изграђени без одобрења за изградњу. Наиме, овлашћење прописано чланом 106. Закона односи се само на објекте из члана 89. став 4. Закона, за чију изградњу одобрење за изградњу издаје Министарство за послове грађевина и не може се проширити на објекте изграђене без одобрења за изградњу из члана 161. Закона. По оцени Суда, овлашћење министра из члана 106. Закона, када је у питању начин израде пројекта изведеног стања, односи се на објекте који су изведени на основу издатог одобрења за изградњу, а не и на објекте који су изведени без одобрења за изградњу. Имајући у виду да се одредбе оспореног Правилника односе на ново изграђене објекте високоградње спратности до ПР+3+ПК највише до 2000 м², на реконструисане постојеће објекте дограђене до 500м², као и на мање интервенције, грађевинске и друге радове на постојећим објектима, који не чине објекте обухваћене чланом 89. став 4. Закона, и који су изграђени без одобрења за изградњу, Суд је утврдио да Правилник, по форми и садржини не представља материју за чије је уређивање по Уставу и закону надлежан и овлашћен Министар.

Како је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспореног Правилника је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава, Правилник из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Устав не везује ступање на снагу општег акта за дан усвајања, нити оставља могућност да се општим актом таква могућност предвиди, па је Суд утврдио да оспорена одредба није у сагласности с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 2. Одлуке о измени и допуни Одлуке о привременим правилима грађења ("Општински службени гласник", број 7/04), коју је донела Скупштина општине Петровац 30. марта 2004. године, у делу који гласи: "... ступа на снагу наредног дана од дана доношења а..." није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 1. Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије је поднета иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке наведене у тачки 1. изреке. У иницијативи се наводи да оспорена Одлука забрањује изградњу на одређеном простору, али истовремено изузима од забране изградњу објеката за које је већ издата урбанистичка дозвола, што овај акт чини нејасним и неразумљивим, па стога и неуставним. Указује се и на међусобну несагласност појединих одредаба оспорене Одлуке, као и на несагласност Одлуке са другим урбанистичким актима које је донела Скупштина општине Петровац.

У одговору се наводи да је оспореном Одлуком забрањена градња на простору око извора геотермалне воде К.О. Ждрело до доношења Просторног плана општине Петровац или другог одговарајућег плана који ће обухватити овај простор, као и да се прописани изузетак односи само на привремене урбанистичке дозволе које су већ издате на основу Закона о планирању и уређењу простора.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је чланом 2. оспорене Одлуке о измени и допуни Одлуке о привременим правилима грађења ("Општински службени гласник", број 7/04) предвиђено да ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана доношења а објавиће се у "Општинском службеном гласнику".

Чланом 120. Устава Републике Србије прописано је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступа на снагу. Наведена уставна одредба условљава ступање на снагу општег акта протеклом одређеног рока од дана његовог објављивања. Устав не везује ступање на снагу општег акта за дан усвајања, нити оставља могућност да се општим актом таква могућност предвиди, па је Суд утврдио да одредба члана 2. оспорене Одлуке у делу који гласи: "... ступа на снагу наредног дана од дана доношења а..." није у сагласности с Уставом.

Чланом 1. оспорене Одлуке измењена је и допуњена Одлука о привременим правилима грађења ("Општински службени гласник", бр. 7/04 и 14/03) тако што је додата нова глава XV под називом "Зоне забране изградње" и нови текст члана 48. којим је утврђена забрана изградње на простору око извора

геотерминалне воде К.О. Ждрело до доношења просторног плана општине Петровац или другог одговарајућег плана који регулише уређење наведеног простора. Од ове забране изузети су захтеви за добијање одобрења за изградњу објеката за које је већ издата урбанистичка дозвола (став 1.). Подручје забране које је приказано на копији плана обухвата таксативно набројане катастарске парцеле К.О. Ждрело (став 2.). На овај начин чланом 1. оспорене Одлуке учињен је изузетак од забране изградње на одређеном простору у случајевима кад је право грађења остварено на основу појединачног правног акта (урбанистичке дозволе) издатог у управном поступку.

Уставом је утврђена надлежност општине да преко својих органа, у складу са законом, поред осталог, доноси и урбанистички план (члан 113. став 1. тачка 1.). Исто овлашћење општине садржано је и у члану 54. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), према коме урбанистички план доноси скупштина општине, односно града, односно града Београда, уз прибављено мишљење Комисије (став 1.). Чланом 168. став 2. Закона прописано је да ће општина, до доношења урбанистичког плана, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона донети привремена правила грађења.

Оспорена Одлука Скупштине општине Петровац, по оцени Суда, донета је у складу са наведеним законским одредбама које допуштају могућност да се правила грађења, до доношења одговарајућег урбанистичког плана, привремено, уреде општим актом. С обзиром на то да акт о привременим правилима грађења у основи има садржину урбанистичког плана и да је ограниченог трајања, тим актом се могу регулисати и она питања која су предмет уређивања општих аката која се доносе у поступку припремања и усвајања урбанистичког плана. У конкретном случају то значи да забрана изградње на одређеном простору, утврђена привременим правилима грађења, није несагласна са чланом 47. Закона, који предвиђа могућност да се одлуком о изради урбанистичког плана ограничи изградња у обухвату или делу обухвата плана за време израде плана, али не дуже од једне године од дана доношења одлуке о изради урбанистичког плана. Из изложеног произлази да су одредбе члана 1. оспорене Одлуке у сагласности са наведеним одредбама Устава и Закона које утврђују права и дужности општине у области урбанистичког планирања, па је Суд одлучио као у тачки 2. изреке.

О захтеву за оцену међусобне сагласности појединих одредаба оспорене Одлуке, односно сагласности те Одлуке са другим планским актима које је донела Скупштина општине Петровац, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије део одредбе члана 2. Одлуке Скупштине општине Петровац из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Скупштина општине је у погледу својих надлежности и овлашћења донела оспорену Одлуку у складу са обавезом утврђеном законом. Оспорена одредба Одлуке није несагласна са законом из разлога што Генерални план, у смислу закона, није акт којим се врши детаљна урбанистичка разрада на појединачним катастарским парцелама, већ се њиме одређују зоне и планирају претежни садржаји у оквиру тих зона.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о одређивању делова Генералног плана насеља Пећинци који нису у супротности са законом ("Службени лист општина Срема", број 23/2003).

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Одлуке о преносу права својине на непокретностима у катастарској општини Пећинци ("Службени лист општина Срема", број 4/2004).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одлука наведених у тач. 1. и 2. изреке. У иницијативи се наводи да Одлука о одређивању делова Генералног плана насеља Пећинци који нису у супротности са законом, није у складу са Законом о планирању и изградњи, јер је њоме без основа у Закону, извршена измена Генералног урбанистичког плана; да је К.П. 678 КО Пећинци, одредбом члана 69. став 2. Закона о планирању и изградњи постала јавно грађевинско земљиште тиме што је предвиђена за зелену пијацу као јавни садржај, те да Скупштина општине Пећинци оспореном Одлуком није одредила друго земљиште за тај садржај. У односу на Одлуку о преносу права својине на непокретностима у катастарској општини Пећинци, истиче се да је несагласна са чланом 12. Закона о промету непокретности, јер се земљиште отуђује без накнаде; да су К.П. 677 и 678 КО Пећинци, које се оспореном Одлуком преносе у својину на Српску православну црквену општину Пећинци, у друштвеној својини, па није у складу са Законом о средствима у својини Републике стављање у промет овог земљишта без сагласности Дирекције за грађевинско земљиште Републике Србије, те да, с обзиром на то да се ради о земљишту које је намењено за изградњу јавних објеката од општег интереса, ово земљиште не може бити у промету.

У одговору доносиоца акта наводи се да је Одлука о одређивању делова Генералног плана насеља Пећинци који нису у супротности са законом, донета на основу члана 169. став 2. Закона о планирању и изградњи, а на предлог Комисије за планове општине Пећинци која је приступила преиспитивању урбанистичких планова донетих до ступања на снагу Закона о планирању и изградњи, па и Генералног плана за насеље Пећинци; да је, сагласно "Обавезној инструкцији о примени Закона о планирању и изградњи у области урбанистичког планирања" Министарства урбанизма и грађевина, према којој је "у супротности са Законом условљавање и планско одређивање једног или искључиво могућег садржаја и једне или искључиве намене објекта који се налази на земљишту које је одређено као остало грађевинско земљиште",

Комисија за планове општине Пећинци донела, као један од закључака (из тачке 4. оспорене Одлуке), да се локација одређена за зелену пијацу на К.П. 678 КО Пећинци из поглавља 3. 8. 9. алинеја три Генералног плана, не примењује; да К.П. 678 представља изграђено грађевинско земљиште (кућа, двориште и врт у селу) у друштвеној својини у смислу важећих урбанистичких планова, односно да на њој нису изграђени јавни објекти од општег интереса нити представља јавну површину, па та парцела, у смислу Закона представља остало грађевинско земљиште у државној својини. У односу на оспорену Одлуку о преносу права својине на непокретностима у катастарској општини Пећинци, наводи се да је општина Пећинци корисник тог земљишта у државној својини, те да оспорена Одлука није коначни акт, већ је достављена на сагласност Дирекцији за имовину Републике Србије.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је тачком 4. оспорене Одлуке о одређивању делова Генералног плана насеља Пећинци који нису у супротности са законом, прописано да се у "поглављу 3. 8. 9. текстуалног дела Генералног плана, алинеја 3. не примењује". Према Генералном плану насеља Пећинци, поглавље 3. 8. 9. односи се на "план комуналних површина и зеленила", у које су уврштени водозахват, зелена пијаца, гробље, вашариште, депонија и зелене површине. Поднаслов "зелена пијаца", садржи пет алинеја у којима се наводи да се у Пећинцима уместо импровизоване пијаце поред Цркве, планира изградња зелене пијаце намењене задовољавању основних потреба дела становништва које нема сопствену пољопривредну продукцију (алинеја 1.); да положај зелене пијаце треба да буде у или уз центар насеља, садржаја и величине према потребама, прописима, стандардима и нормативима (алинеја 2.); да је, након истраживања потенцијалних локација и реалних могућности планирања и резервације простора, за зелену пијацу одређена парцела 678 у северном делу Блока 4-1 централна зона (алинеја 3.); да ова локација може да прими најнужније садржаје за зелену пијацу и задовољила би потребе становника у наредном периоду (алинеја 4.), као и да ће се разрада овог простора извршити Регулационим планом централне зоне или урбанистичким пројектом за део централне зоне, или урбанистичким пројектом за саму пијацу (алинеја 5.).

Уставом Републике Србије прописано је да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и организацију и коришћење простора (члан 72. тачка 9.), те да општина, преко својих органа, у складу са законом, доноси урбанистички план, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта, извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије чије извршавање је поверено општини и обавља друге послове утврђене Уставом и законом, као и статутом општине (члан 113. тач.1, 3, 6 и 8 Устава).

Према Закону о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), Генерални план представља општи урбанистички план (члан 35), којим се одређује дугорочна пројекција развоја и просторног уређења насеља и уређују и утврђују нарочито: грађевински реони, намене површина које су претежно планиране у грађевинском реону, правци, коридори и капацитети за саобраћајну, енергетску, водопривредну, комуналну и другу инфраструктуру као и зоне или целине за које ће се радити урбанистички планови и зоне или целине за које генерални план садржи иста правила грађења (члан 36.). Чланом 69. Закона прописано је да је јавно грађевинско земљиште оно грађевинско земљиште на којем су, до дана ступања на снагу овог закона, изграђени јавни објекти од општег интереса и јавне површине и које је у државној својини,

односно, да јавно грађевинско земљиште у смислу овог закона, јесте и земљиште које је планом донетим у складу са овим законом, намењено за изградњу јавних објеката од општег интереса и за јавне површине и које је у државној својини. Јавно грађевинско земљиште, према одредбама члана 70. ст. 1. и 4. Закона одређује општим актом општина, у складу са овим законом и урбанистичким планом и то у року од две године од дана ступања на снагу овог закона. Према члану 169. Закона урбанистички планови донети до дана ступања на снагу овог закона, примењују се у деловима који нису у супротности са одредбама овог закона (став 1.); орган надлежан за доношење урбанистичког плана, дужан је да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона, донесе одлуку о одређивању делова урбанистичког плана из става 1. (став 2.), те да план за који надлежни орган не донесе одлуку из става 2. овог члана у прописаном року, престаје да важи (став 4.).

На основу изложених одредаба Устава и закона Суд је утврдио да је Скупштина општине Пећинци донела оспорену Одлуку у складу са обавезом утврђеном законом, па је оценио да нема основа за прихватање иницијативе за оцењивање уставности и законитости Одлуке у погледу надлежности и овлашћења за њено доношење. Суд је такође оценио да тачка 4. оспорене Одлуке није несагласна са Законом из разлога што Генерални план у смислу Закона није акт којим се врши детаљна урбанистичка разрада на појединачним катастарским парцелама, већ се њиме одређују зоне и планирају претежни садржаји у оквиру тих зона. Стога тачком 4. оспорене Одлуке, није извршена измена Генералног плана како се у иницијативи наводи, будући да је, сагласно члану 36. Закона, Генералним планом насеља Пећинци, зелена пијаца лоцирана у централној зони, у или уз центар насеља, а њен тачан положај, величина и садржај ближе ће се разрадити Регулационим планом. С тим у вези, неосновани су наводи из иницијативе да се ради о јавном грађевинском земљишту, с обзиром на чињеницу да на КП. 678 КО Пећинци нису изграђени јавни објекти од општег интереса до дана ступања на снагу Закона, нити је то земљиште општим актом општине одређено као јавно грађевинско земљиште, у смислу чл. 69. и 70. Закона о планирању и изградњи.

Суд је утврдио да Одлука о преносу права својине на непокретностима у катастарској општини Пећинци, број 463-63/2004, по својој садржини представља акт располагања конкретном непокретношћу, а не општи правни акт за чију је оцену у смислу члана 125. Устава Републике Србије, надлежан Уставни суд, те је одбацио захтев у делу који се односи на наведену Одлуку.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-189/2004 од 28.04.2005.

Скупштина града је оквиру своје надлежности била овлашћена да поступак израде оспореног Плана започетог на основу раније важећег Закона, настави и оконча према одредбама Закона о планирању и изградњи применом одредбе члана 170. став 3. овог Закона.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Плана детаљне регулације "Вождова" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 35/2004).

2. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Одлуке о изради Регулационог плана "Вождова" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 25/2001) и аката и радњи Комисије за планове града Ниша, образоване Решењем Скупштине града Ниша, број 06-155/2003-20 од 30. јуна 2003. године.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива групе грађана за покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о изради Регулационог плана "Вождова" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 25/2001), Плана детаљне регулације "Вождова" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 35/2004), и аката и радњи Комисије за планове града Ниша донетих, односно предузетих у поступку израде Плана. Наведена Одлука и План оспорени су у целини, као и поступак њиховог доношења, због несагласности с одредбама Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003) и Обавезне инструкције о примени Закона о планирању и изградњи у области урбанистичког планирања, од 22. јула 2003. године. У иницијативи је изнето да је Скупштина града Ниша оспореном Одлуком одредила рок од две године за израду Плана ради чије је израде Одлука донета, али да до ступања на снагу Закона о планирању и изградњи План није донет, већ је донет тек у јуну 2004. године. Тиме је, по мишљењу иницијатора, прекршен не само рок за доношење Плана из члана 8. оспорене Одлуке, већ и рок прописан одредбама члана 169. наведеног Закона и Инструкције, јер није поштована обавеза надлежног органа да до 13. новембра 2003. године донесе одлуку о одређивању делова урбанистичког плана који се могу примењивати по одредбама овог закона. Подносиоци иницијативе, такође, сматрају да су активности Комисије за планове града Ниша на изради оспореног Плана после тог датума, предузети без правног основа, па предлажу да Уставни суд обустави рад ове Комисије.

У одговору достављеном Суду, документован је поступак доношења оспорене Одлуке и Плана и истакнуто је: да је израда Регулационог плана "Вождова" у Нишу предвиђена градским Програмом уређивања грађевинског земљишта и изградње са финансијским планом за 2001. годину ("Службени лист града Ниша", број 14/2001); да је оспорена Одлука донета у реализацији овог Програма, на седници Скупштине града Ниша одржаној 22. маја 2001. године, да је ступила на снагу осмог дана по објављивању, а њен садржај и поступак доношења усаглашени су са тада важећим законима; да је чланом 8. Одлуке коришћена могућност из члана 27. став 2. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95 до 46/98) и члана 7. став 3. Закона о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97) за увођење привременог ограничења промета и уређивања грађевинског земљишта на које се Одлука односи, које је важило у предвиђеном року, чијим се истеком промет земљишта врши слободно; да се на основу ове одлуке приступило изради Плана, који је започет у време важења Закона о планирању и уређењу простора и насеља, а настављен у складу са одредбама новог Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003); да је процедура расправе о Плану, због значаја овог акта, захтевала шире разматрање путем различитих облика расправе,

које је пратила Комисија за планове, у оквиру свог делокруга; да је по окончаној стручној контроли, јавном увиду и расправи, Скупштина града, на седници одржаној 10. јуна 2004. године, донела План детаљне регулације "Вождова" у Нишу, који је ступио на снагу осмог дана по објављивању, од када се и примењује, без измена.

У спроведеном поступку пред Уставним судом, утврђено је да је оспореном Одлуком о изради Регулационог плана "Вождова" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 25/2001), донетом на основу члана 27. Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 23/96, 16/97 и 46/98) и члана 19. тачка 1. Статута града Ниша ("Службени лист града Ниша", бр. 14/2000 и 39/2000), било уређено: врста плана који ће се израдити, подручје и циљ доношења овог плана (чл. 1. до 3.); носиоци израде плана (члан 4.); рок за израду плана и предају елабората, и начин избора оптималних урбанистичко-техничких решења за изградњу и уређење простора на који се план односи (чл. 5. и 6.); средства за израду плана (члан 7.); привремено ограничење у погледу промета и уређивања грађевинског земљишта и простора на који се план односи, које траје док се план не донесе, а најдуже две године од дана ступања на снагу ове одлуке (члан 8.); рок за израду нацрта плана, надлежност Комисије, коју образује Скупштина града, за поступак јавног оглашавања, увида и стручне расправе о том нацрту, и ступање Одлуке на снагу (чл. 9. до 12.).

Поступак израде Регулационог плана "Вождова" у Нишу започет је израдом нацрта овог плана од стране надлежног органа градске управе и настављен преко Комисије за планове града Ниша, образоване од стране Скупштине града, Решењем број 06-155/2003-20 од 30. јуна 2003. године, која је, поред осталог, обавила: стручну контролу нацрта плана и сачињавање Извештаја о томе од 7. новембра 2003. године; обавештавање о јавном увиду, путем дневног листа "Народне новине" од 23. новембра 2002. године; одржавање јавне седнице 12. децембра 2003. године, на којој су заинтересована лица образложила примедбе достављене у току јавног увида; давање Извештаја од 9. марта 2004. године о обављеном јавном увиду и стручној контроли, са ставом по примедбама и датим позитивним мишљењем на план (ови акти и радње Комисије су оспорени).

Оспореним Планом детаљне регулације "Вождова" у Нишу ("Службени лист града Ниша", број 35/2004), који је Скупштина града Ниша донела по прибављеном мишљењу Комисије за планове, на основу члана 54. став 1. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003) и одговарајућих одредаба Статута града, и који је ступио на снагу 31. јуна 2004. године, ближе се прецизирају правила регулације и градње из Генералног плана Ниша 1995-2010. ("Службени лист града Ниша", бр. 13/95 и 2/02), ради утврђивања услова просторног уређења, регулације и грађења, у границама обухвата подручја Плана за које не постоји важећа планска документација нити усвојен плански акт. Саставни делови Плана су правила уређења, правила грађења и графичко-документациони део, а његовим завршним одредбама утврђено је да је поступак израде и доношења овог плана започет пре ступања на снагу Закона о планирању и изградњи, доношењем Одлуке о изради Плана, и настављен по одредбама члана 170. овог закона.

Уставом Републике Србије прописано је: да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и организацију и коришћење простора (члан 72. тачка 9.); да општина, преко својих органа, у складу са законом доноси и урбанистички план (члан 113. тачка 1.); да се законом поједина општина може утврдити као град на чијој територији се образују две или више градских

општина, и да се статутом града одређује које послове општине врши град, а које градска општина (члан 117.).

У смислу одредаба члана 21. и члана 30. тачка 4) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002), скупштина града овлашћена је да доноси урбанистички план града и уређује коришћење грађевинског земљишта, а овакве одредбе биле су садржане и у члану 4. став 1. тачка 2) и члану 80. тачка 2) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) који је био на снази у време доношења оспорене Одлуке.

Одредбама члана 27. Закона о планирању и уређењу простора и насеља, који је представљао правни основ за доношење оспорене Одлуке, било је прописано да се изradi регулационог плана, као врсте урбанистичког плана из члана 16. Закона, приступа на основу акта о изradi плана који доноси орган надлежан за његово доношење, и да овај акт подлеже јавном оглашавању. Одредбом члана 7. став 3. Закона о грађевинском земљишту било је утврђено да се не може вршити промет градског грађевинског земљишта у подручју обухваћеном одлуком о припремању урбанистичког плана, док се тај план не донесе, а најдуже две године од дана ступања на снагу те одлуке. Ови закони престали су да важе ступањем на снагу Закона о планирању и изградњи, који у члану 46. прописује да се изradi урбанистичког плана приступа на основу одлуке о изradi овог плана коју доноси орган надлежан за његово доношење, односно орган који одреди скупштина општине или града.

На основу наведених одредаба закона, Уставни суд је утврдио да поступак доношења регулационог плана започиње одлуком о приступању изradi плана од стране скупштине јединице локалне самоуправе, чија је садржина прописана законом, и да је, следствено томе, поступак доношења оспореног регулационог плана спроведен сагласно закону када је претходно донета оспорена Одлука као акт припреме доношења овог плана, од стране надлежног органа, на начин, у поступку и са садржином одређеним одредбама закона који су били на снази у време доношења Одлуке. Према утврђењу Суда, ова Одлука је, као почетна фаза доношења плана, представљала акт темпоралног карактера, јер је њено временско важење било ограничено доношењем плана ради чије је изrade донета, тако да од ступања на снагу Плана детаљне регулације "Вождова" у Нишу, Одлука више не производи правно дејство.

Имајући у виду да се, према члану 113. Устава, урбанистички планови не доносе непосредно на основу Устава, већ на основу закона, и да се оцена законитости ових аката врши у односу на закон који је на снази у време њиховог доношења, а да је Закон о планирању и уређењу простора и насеља који је био важећи у време доношења оспорене Одлуке престао да важи, и престала је да важи сама та Одлука, Суд је утврдио да не постоје процесни услови за оцену уставности и законитости оспорене Одлуке, па је применом члана 19. тачка 4. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), иницијативу у односу на овај акт одбацио.

Одредбама чл. 35. до 53. Закона о планирању и изградњи регулациони планови су дефинисани као врста урбанистичких планова који могу бити план генералне регулације, или план детаљне регулације који се доноси за делове насеља у складу са генералним урбанистичким планом односно планом генералне регулације, или за цело насеље када се не доноси план генералне регулације, и прописана је садржина ових планова. У члану 34. Закона утврђено је да орган надлежан за доношење просторног и урбанистичког плана образује Комисију за планове, ради пружања стручне помоћи за обављање послова у

поступку израде и спровођења ових планова, а састав, начин рада и друга питања од значаја за рад Комисије одређују се актом о њеном образовању. Према члану 54. Закона, урбанистички план доноси скупштина општине, односно града, уз прибављено мишљење Комисије за планове. Одредбама члана 170. Закона прописано је да ће се поступак израде и доношења просторног, односно урбанистичког плана започет пре ступања на снагу овог закона, наставити по његовим одредбама, као и да је општина, односно град дужан да донесе овај план у року од 18 месеци од дана ступања на снагу Закона.

Полазећи од ових одредби, Уставни суд је утврдио да је Скупштина града Ниша, у оквиру своје изворне надлежности, била овлашћена да поступак израде оспореног Плана детаљне регулације који је започет на основу закона по коме је донета одлука о приступању изради тог регулационог плана, настави и оконча према одредбама Закона о планирању и изградњи који је ступио на снагу у току доношења Плана, применом одредбе члана 170. став 3. овог закона. Имајући у виду да су начин, поступак и рок доношења оспореног Плана, као и његов садржај, у свему засновани на одредбама важећег закона у области планирања и уређења простора, Суд је оценио да нема несагласности Плана и поступка његовог доношења са законом, чиме је испуњен и услов сагласности овог акта с Уставом у смислу члана 119. став 3. Устава, због чега иницијативу у односном делу није прихватио.

Суд је стао на становиште да наводи иницијатора којима се позива на члан 169. Закона о планирању и изградњи, нису од утицаја на одлучивање о уставности и законитости оспореног Плана. Овим одредбама Закона утврђене су обавезе које се односе на урбанистичке планове донете до дана ступања на снагу Закона, а не и на предметну правну ситуацију када урбанистички план није био донет пре ступања на снагу Закона о планирању и изградњи.

У погледу оспорених активности Комисије за планове града Ниша, Уставни суд је утврдио да оне не представљају опште правне акте, већ документе и радње у поступку доношења оспореног Плана, које је Комисија предузимала у непосредној примени закона и у оквиру надлежности утврђених актом о њеном образовању и одлуком о приступању изради Плана. Како Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан за оцену уставности и законитости ових аката и радњи, то је такав захтев одбацио.

Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, не врши оцену сагласности оспорене Одлуке и Плана са Обавезном инструкцијом о примени Закона о планирању и изградњи у области урбанистичког планирања, коју је донео министар урбанизма и грађевина 22. јула 2003. године. Наиме, овај Суд одлучује о сагласности општих правних аката с Уставом, законом и другим републичким прописом, а наведена Инструкција није пропис у односу на који би се оцењивала законитост оспорених аката, будући да је донета на основу члана 70. Закона о државној управи ("Службени гласник РС", бр. 20/92...49/99), па нема значење општег правног акта већ инструктивно-упутственог акта којим су дата упутства за поступање надлежних органа у примени Закона о планирању и изградњи. Такође, питања садржине урбанистичко-техничких и архитектонских решења утврђених регулационим планом, као и њихове оправданости и целисходности, која се иницијативом покрећу, нису у надлежности Уставног суда утврђеној чланом 125. Устава.

Предлог за обуставу рада Комисије за планове града Ниша на изради оспореног Плана, не испуњава процесно-правне претпоставке за поступање и одлучивање Уставног суда, пошто се не односи на привремену меру

предвиђену чланом 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

Уставни суд је на основу изложеног, члана 19. став 1. тач. 1) и 4), и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-172/2004 од 20.01.2005.

У поступку припреме и доношења оспореног Плана није изостала фаза која се односи на јавни увид и стручну расправу, те није повређен Закон у погледу поступка доношења урбанистичког плана.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Плана детаљне регулације блокова између Булевара Јаше Томића, Гагаринове улице, Булевара краља Петра I, Руменачке улице и улице Париске комуне у Новом Саду ("Службени лист града Новог Сада", број 14/2004).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Плана наведеног у изреци. У иницијативи се наводи да је група грађана, у току јавног увида поводом нацрта оспореног Плана, доставила писмене примедбе, и изричито затражила да их Комисија за планове Скупштине града Новог Сада обавести о месту и времену одржавања своје седнице, како би присуствовали стручној расправи и усмено образложили примедбе. С обзиром да то није учињено, иницијатори су мишљења да је повређен поступак доношења Плана. Наиме, имајући у виду одредбу члана 170. став 3. и одредбу члана 175. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003) на основу којих су донети подзаконски акти, сматрају да је оспорени План донет по поступку који је несагласан са чланом 48. Правилника о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник РС", број 60/2003) и са чланом 38. Правилника о садржини, начину израде, начину вршења стручне контроле урбанистичког плана, као и условима и начину стављања плана на јавни увид ("Службени гласник РС", број 12/2004), који су били на снази у време доношења Плана. Напомиње се да је, поводом писменог обраћања и Покрајински омбудсман исказао мишљење да у поступку доношења оспореног Плана није поштован Правилник о садржини и изради планских докумената.

У одговору доносиоца акта изложен је и документован поступак припреме Плана који је започет по одредбама Закона о планирању и уређењу простора и насеља ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 23/96, 16/97 и 46/98) и поступак доношења Плана који је настављен и окончан по одредбама Закона о планирању и изградњи. У погледу разлога оспоравања уставности и законитости Плана, истиче се да је, у фази завршене јавне расправе о нацрту Плана, Закон о планирању и уређењу простора и насеља престао да важи, а како на основу тог закона није био донет подзаконски акт, није било могуће применити одредбу

члана 175. став 2. Закона о планирању и изградњи. Сагласно одредби члана 170. став 3. Закона о планирању и изградњи, поступак доношења урбанистичког плана настављен је по одредбама овог закона, па је Комисија за планове на седници одржаној 9. октобра 2003. године одржала стручну расправу на којој су разматране примедбе и предлози из јавне расправе, о чему је сачињен записник, а потом и Извештај о спроведеном јавном увиду и стручној расправи о тексту припремљеном за предлог Плана. Комисија за планове је заузела свој став по приспелим примедбама и дала одговор на сваку примедбу. Доносилац Плана наводи да је предлог оспореног Плана утврђен од стране Извршног одбора Скупштине града Новог Сада 28. новембра 2003. године и упућен Скупштини на усвајање, те негира тврдње из иницијативе да је поступак доношења Плана текао у време важења Правилника о садржини, начину израде, начину вршења стручне контроле урбанистичког плана, као и условима и начину стављања плана на јавни увид. Такође се наводи да је пре доношења оспореног Плана од стране Скупштине града Новог Сада, Покрајински омбудсман захтевао изјашњење на наводе из представке коју су упутили иницијатори у вези поступка доношења Плана; да је, на основу одговора Секретаријата, Покрајински омбудсман дао Мишљење у коме се износи став да у поступку доношења оспореног Плана нису поштовани важећи законски прописи и предлог за поновно спровођење поступка доношења оспореног плана; да је, на основу примедби Секретаријата на Мишљење, Покрајински омбудсман доставио ново Мишљење у којем саопштава да је, приликом доношења оспореног Плана испоштована процедура утврђена важећим прописима, те да је Скупштина града Новог Сада прихватила стручно становиште Градске управе да у поступку доношења оспореног Плана није било повреде важећих прописа и на седници од 10. јуна 2004. године донела План.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 113. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије утврђена надлежност општине, односно града да, преко својих органа, у складу са законом доноси урбанистички план.

Припрема и доношење оспореног Плана започета је на основу одредаба Закона о планирању и уређењу простора и насеља, који је престао да важи ступањем на снагу Закона о планирању и изградњи, 13. маја 2003. године. У моменту ступања на снагу Закона, поступак доношења оспореног Плана био је у фази завршене јавне расправе о нацрту Плана. Према члану 170. став 3. Закона, "поступак израде и доношења просторног, односно урбанистичког плана започет пре ступања на снагу овог закона, наставиће се по одредбама овог закона", што је у конкретном случају и учињено. Одредбом члана 52. Закона, прописано је да, пре подношења предлога урбанистичког плана органу надлежном за његово доношење, урбанистички план подлеже стручној контроли и излаже се на јавни увид (став 1.); да стручна контрола коју врши Комисија, обухвата проверу оправданости планског решења, проверу усклађености урбанистичког плана са законом и другим прописима донетим на основу закона, усклађеност плана са просторним планом општине, урбанистичким планом насеља, урбанистичким стандардима и нормативима и одлуком о приступању изради урбанистичког плана (став 2); да се о извршеној стручној контроли саставља извештај који садржи податке о извршеној контроли са свим примедбама и ставовима по свакој примедби (став 3), као и то да се овај извештај доставља предузећу које је израдило урбанистички план и које је дужно да поступи по примедбама у року од 30 дана од дана достављања извештаја. Чланом 53. Закона утврђено је да се јавни увид обавља после

извршене стручне контроле и поступања по датим примедбама, а пре подношења предлога плана органу надлежном за његово доношење; да се јавни увид оглашава у дневном локалном листу и да траје најмање 15, а најдуже 30 дана од дана оглашавања (став 1); да се о обављању јавног увида стара надлежна општинска управа (став 2); да после обављеног јавног увида комисија саставља извештај који садржи податке о извршеном јавном увиду са свим примедбама и ставовима по свакој примедби (став 3); да је извештај из става 3. овог члана саставни део образложења предлога плана (став 4), као и то да министар надлежан за послове урбанизма ближе прописује садржину, начин израде, начин вршења стручне контроле урбанистичког плана, као и услове и начин стављања плана на јавни увид.

Имајући у виду да се оспорени План у моменту ступања на снагу Закона о планирању и изградњи, затекао у фази окончаног јавног увида о нацрту Плана извршеног на основу раније важећег Закона који није прописивао обавезу доношења подзаконског акта од стране Министарства, Суд је оценио да нема основа за утврђивање незаконитости поступка доношења оспореног Плана. Ово из разлога што је, према Извештају Комисије број 35-22/03-I-3 од 9. октобра 2003. године о спроведеном јавном увиду и стручној расправи о тексту припремљеном за предлог Плана, утврђено да је Комисија за планове обавила стручну расправу на којој су разматране све примедбе приспеле у току трајања јавног увида и дати одговори на сваку примедбу појединачно и да је Комисија закључила да поступак усвајања плана може да се настави. Јавни увид и стручна расправа поводом нацрта плана, (како је то било прописано раније важећим законом), односно стручна контрола и излагање плана на јавни увид (како је то прописано важећим законом), представља једну од фаза у поступку припреме и доношења плана. У конкретном случају, обављање стручне контроле од стране Комисије за планове Законом о планирању и изградњи је предвиђено пре излагања плана на јавни увид, а сам закон није уредио начин вршења стручне контроле урбанистичког плана и услове и начин стављања на јавни увид, већ је за то овластио министра надлежног за послове урбанизма. Министар урбанизма и грађевина је, на основу члана 53. став 5. Закона, донео Правилник о садржини, начину израде, начину вршења стручне контроле урбанистичког плана, као и условима и начину стављања плана на јавни увид ("Службени гласник РС", број 12/04). Прелазним и завршним одредбама Правилника (члан 42.), његова примена је прописана за урбанистичке планове чија је израда започела пре ступања на снагу овог Правилника, а за које није обављен јавни увид, што није случај са оспореним Планом, будући да је Правилник ступио на снагу 17. фебруара 2004. године, односно у фази када је предлог Плана већ био утврђен од стране Извршног одбора (Закључак Извршног одбора број 35-22/2003-I-10 од 28. новембра 2003. године) и упућен Скупштини града Новог Сада на усвајање. С обзиром на то да Правилник није био донет у време стручне расправе од стране Комисије, то није ни могао бити примењен. Имајући у виду да у време обављања стручне расправе и давања мишљења Комисије за планове, важећи Закон није прописао посебан поступак, а подзаконски акт у смислу члана 53. став 5. Закона није био донет, те да Закон на основу кога је започет поступак припреме и доношења плана више није био у правном поретку, Суд је оценио да није повређен поступак доношења урбанистичког плана, јер у спроведеном поступку није изостала фаза која се односи на јавни увид и стручну расправу, којом приликом је грађанима пружена могућност да се упознају са предложеним урбанистичким решењима и писмено се изјасне о нацрту Плана.

Нису од утицаја у овој правној ствари наводи из иницијативе који се односе на Правилник о садржини и изради планских докумената ("Службени гласник РС", број 60/03), јер, у смислу одредбе члана 35. Закона, оспорени План представља урбанистички план, а не плански документ.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-291/2004 од 30.06.2005.

в) Грађевинско земљиште

Како у конкретном случају привремена правила грађења замењују урбанистички план до његовог доношења, то је Скупштина општине противно Уставу и закону, своја овлашћења оспореном одредбом пренела у надлежност свог извршног органа.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да нису у сагласности с Уставом и законом:
 - члан 42. Правилника о привременим правилима грађења у општини Лазаревац ("Службени лист града Београда", број 18/2003),
 - Правилник о изменама и допунама Правилника о привременим правилима грађења у општини Лазаревац ("Службени лист града Београда", број 28/2003),
 - Правилник о допуни Правилника о привременим правилима грађења у општини Лазаревац ("Службени лист града Београда", број 1/04) и
 - Правилник о изменама и допунама Правилника о привременим правилима грађења у општини Лазаревац ("Службени лист града Београда", број 6/2004).
2. Одбацује се захтев за обуставу извршења аката, односно радњи предузетих на основу правилника из тачке 1. изреке.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости члана 42. Правилника о привременим правилима грађења у општини Лазаревац, ("Службени лист града Београда", број 18/03) и правилника о изменама и допунама Правилника о привременим правилима грађења у општини Лазаревац, наведених у изреци. У иницијативи се наводи да није у сагласности с Уставом и законом одредба члана 42. Правилника, којом је Скупштина општине Лазаревац пренела своје овлашћење за доношење измена и допуна овог Правилника на Извршни одбор, а да су и правилници о изменама и допунама Правилника као акти донети на основу неуставног и незаконитог овлашћења, несагласни с Уставом и законом.

У одговору доносиоца акта наводи се да је Правилник донет у складу са обавезом из члана 168. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), којим није императивно одређен орган општине који

доноси привремена правила грађења. Имајући у виду нередовно заседање Скупштине општине, а у складу са начелом ефикасности и рационалности, чланом 42. Правилника утврђено је да измене и допуне овог прописа доноси Извршни одбор Скупштине општине, по претходно прибављеном мишљењу Комисије за планове. Такође се наводи: да је прва измена и допуна Правилника уследила по записнику Министарства урбанизма и грађевина, којим је констатовано да је потребно прибавити мишљење Комисије за планове на оспорени Правилник; да је друга допуна Правилника уследила након ступања на снагу привремених правила за објекте у легализацији која је донела Скупштина града Београда и да су том допуном дефинисана правила и услови за издавање одобрења за изградњу и употребну дозволу за објекте изграђене, односно реконструисане без грађевинске дозволе до 13.05.2003. године, те да је трећа измена и допуна Правилника уследила након аналитичког сагледавања простора који дужи низ година није приведен намени, нити је у текућој години планиран за привођење намени, а на њему су изграђени објекти, због чега је, сагласно инструкцији Министарства урбанизма и грађевина према којој је "у супротности са Законом свако условљавање и планско одређивање нове парцелације као и условљавање и планско одређивање једног, или искључиво могућег садржаја и једне, или искључиво могуће намене објеката", извршена измена и допуна Правилника на начин којим се иначе не прејудуцирају будућа планска решења за нови генерални план Лазареваца.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 72. став 1. тачка 9. Устава Републике Србије, прописано да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и организацију и коришћење простора, а одредбом члана 113. став 1. тачка 1. Устава, прописано је да општина, преко својих органа у складу са законом доноси урбанистички план.

Према чл. 54. и 55. Закона о планирању и изградњи, урбанистички план доноси скупштина општине, односно града, односно града Београда, уз прибављено мишљење Комисије. Иста надлежност прописана је за доношење измена и допуна урбанистичког плана. Одредбом члана 168. став 2. Закона, прописано је да ће општина, до доношења урбанистичког плана, у року од 6 месеци од дана ступања на снагу овог закона, донети привремена правила грађења. Правила грађења, поред правила уређења и графичког дела, чине саставни део урбанистичког плана (члан 40 Закона), а садржај ових правила дефинисан је чланом 42. Закона.

Сагласно наведеним овлашћењима из Устава и закона, Скупштина општине Лазаревац је донела Правилник о привременим правилима грађења. Одредбом члана 42. Правилника, прописано је да ће измене и допуне овог Правилника доносити Извршни одбор Скупштине општине Лазаревац уз претходно прибављено мишљење Комисије за планове.

Суд је оценио да оспорена одредба није у сагласности с Уставом и законом из разлога што је општини Уставом утврђена надлежност за доношење урбанистичког плана у складу са законом, а Законом о планирању и изградњи, прописана је надлежност скупштине општине за доношење урбанистичког плана, односно за измене и допуне урбанистичког плана. Имајући у виду да правила грађења представљају саставни део урбанистичког плана, односно да у конкретном случају привремена правила грађења замењују урбанистички план до његовог доношења, Суд је оценио да је Скупштина општине Лазаревац, противно Уставу и закону, своје искључиво овлашћење, оспореним чланом 42. Правилника пренела у надлежност свог извршног органа. С тим у вези Суд је оценио да све три измене и допуне Правилника које је донео Извршни одбор

Скупштине општине Лазаревац, а које су наведене у изреци, нису у сагласности с Уставом и законом, јер су донете од ненадлежног органа.

Како је Суд коначно одлучио, захтев за обуставу извршења аката, односно радњи предузетих на основу оспореног Правилника је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93)

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредба члана 42. Правилника из тачке 1. алинеја 1. изреке и правилници из тачке 1. алинеја 2. до 4. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда (Службени гласник РС", број 60/2005)
 ГУ-280/2004 од 26.05.2005.

Скупштина града Београда није овлашћена да општим актом утврђује правила и услове за издавање одобрења за изградњу и употребну дозволу, јер се ради о метерији која је уређена законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука о привременим правилима и условима за издавање одобрења за изградњу и употребну дозволу за објекте изграђене односно реконструисане без грађевинске дозволе до 13. маја 2003. године ("Службени лист града Београда, број 30/2003), није у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости Одлуке наведене у изреци. У предлогу се наводи да оспорена Одлука није у сагласности са уставним начелом једнакости грађана у правима и дужностима, као и са начелом по коме се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима (чл. 13. и 57. Устава), јер се омогућава физичким и правним лицима да ставе у промет незаконито изграђене објекте под погоднијим условима. Такође се наводи да оспорена Одлука по форми, садржини и начину доношења не испуњава услове из чл. 35 до 56. Закона о планирању и изградњи, јер се њоме не могу утврђивати урбанистички параметри који су већ утврђени урбанистичким планом као општим актом. Истиче се да Скупштина града Београда у смислу члана 175. став 2. Закона о планирању и изградњи, нема овлашћење за доношење оваквог општег акта, те да такво овлашћење не дају ни одредбе чл.160 и 161. Закона. Поднетом иницијативом се такође оспорава законитост Одлуке, тврдњом да Закон о планирању и изградњи не садржи овлашћење за општину, односно град Београд да доноси општи акт којим се уређују питања бесправне изградње, из разлога што се ради о материји која се уређује само законом. По мишљењу иницијатора, Одлука има ретроактивно дејство, јер уређује правила грађења и

одобрења за изградњу и употребу објеката који су већ изграђени и чији градитељи нису могли бити упознати са тим условима градње.

Скупштина града Београда у одговору наводи да је оспорена Одлука донета на основу чл. 160 и 161. Закона о планирању и изградњи и поглавља 12. тачка 12.3. Генералног плана Београда 2021, којим је, као једна од фаза спровођења тог плана предвиђено и издавање одобрења за изградњу за објекте изграђене без дозволе, за шта је неопходно обезбедити одговарајућу одлуку и посебна правила. У погледу кршења уставних начела која се износе у предлогу, наводи се да је могућност легализације бесправно изграђених објеката уведена Законом, а не оспореном Одлуком, те да се Одлуком само прописују правила и услови које ови објекти морају испуњавати ради добијања обавештења о условима за издавање одобрења за изградњу. Стога, по мишљењу доносиоца акта, Одлука нема ретроактивно дејство. Такође се наводи да оспорена Одлука није урбанистички план, па за њено усвајање није ни било потребно спроводити процедуру прописану одредбама чл. 35 до 57. Закона о планирању и изградњи.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 113. тачка 6), односно члана 118. став 1. Устава Републике Србије, прописано да општина, односно град Београд преко својих органа у складу са законом извршава законе, друге прописе и опште акте Републике Србије чије извршење је поверено општини, односно Граду.

Одредбом члана 89. став 3. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), која утврђује надлежност за издавање одобрења за изградњу, поверено је општини, односно граду, односно граду Београду издавање одобрења за изградњу објеката који нису одређени у ставу 4. овог члана. Одобрење за изградњу, према члану 94. Закона, издаје се решењем, односно појединачним правним актом, а саставни део решења је, између осталог и извод из урбанистичког плана, односно акт о урбанистичким условима. Извод из урбанистичког плана, односно акт о урбанистичким условима издаје општинска, односно градска управа, на начин и под условима утврђеним одредбама чл. 56. до 60. Закона. Услови и начин издавања употребне дозволе уређени су чланом 125. Закона.

На основу наведених одредаба Устава и закона, Суд је утврдио да Скупштина града Београда није овлашћена да општим актом утврђује правила и услове за издавање одобрења за изградњу и употребну дозволу, јер се ради о материји која је уређена законом. Скупштина града Београда има овлашћење да, као поверени посао, издаје одобрења за изградњу објеката и с тим у вези и одобрења за употребу објеката на основу законом утврђених услова. Одобрење за изградњу издаје се појединачним правним актом, без обзира да ли су у питању објекти који су већ изграђени, или њихова изградња предстоји. У том смислу, Суд је оценио да одредбе чл. 160. и 161. Закона не садрже овлашћење за доношење општег акта, већ имају за циљ да окончају већ започете поступке легализације бесправне изградње и да онемогуће незаконито коришћење и употребу бесправно изграђених објеката. Суд је такође утврдио да Генерални урбанистички план не може бити основ за доношење општег акта којим се уређују правила и услови за издавање одобрења за изградњу и употребу објекта, па је оценио да је, доношењем оспорене Одлуке, Скупштина града Београда прекорачила Уставна и законска овлашћења, јер је изашла из домена обављања законом поверених послова и својим прописом уредила законску материју.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, Одлука наведена у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда (Службени гласник РС", број 49/2005)
 ГУ-116/2004 од 14.04.2005.

С обзиром на то да су услови за прибављање употребне дозволе прописани Законом, скупштина општине, односно града није овлашћена да уређује ова питања.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 21. став 2. и члана 32. став 2. у делу који гласи: "на рате или на други начин" и став 3. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", бр. 16/03, 22/03, 24/03, 2/04 и 12/04), нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог и не прихватају иницијативе за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 2, 3, 15, 18. и 20. члана 21. став 1, члана 29. став 2. и члана 32. став 1. Одлуке из тачке 1.

3. Обуставља се поступак за оцену уставности и законитости члана 16. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", бр. 16/03 и 22/03).

4. Одбацује се захтев за утврђивање неуставности и незаконитости члана 14. Одлуке из тачке 1.

5. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката донетих и радњи предузетих на основу члана 15. Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднети су предлози и иницијативе за оцену уставности и законитости одредаба Одлуке наведене у изреци. Уставност одредаба чл. 2. и 3. Одлуке оспорава се из разлога што Устав не предвиђа закуп грађевинског земљишта, а законитост због тога што прописани критеријуми и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта "не представљају реалне (стварне) трошкове припремања и комуналног опремања земљишта." Истиче се да члан 14. Одлуке треба прецизирати у делу који одређује зоне намењене индивидуалној стамбеној изградњи и указује да одредбе члана 16. Одлуке доводе у повољнији положај лица која легализују објекте, у односу на остале инвеститоре. Одредбе чл. 15. и 20. Одлуке, по мишљењу иницијатора, несагласне су са чл. 57. и 64. Устава, као и са чл. 74. и 77. Закона о планирању и изградњи, јер не постоји законска могућност ослобађања од плаћања накнаде, нити овлашћење општине, односно града да то чини. Указује се на повољнији положај Дирекције за изградњу као

инвеститора, као и на несагласност одредаба чл. 21. и 29. став 2. Одлуке са чланом 114. Закона о планирању и изградњи, јер уређују законску материју. Овлашћени предлагач покренуо је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 18. Одлуке наводећи да је изменама и допунама тих одредаба орочена примена Одлуке до 24. децембра 2002. године, чиме су доведени у неравноправан положај инвеститори који су раније добили земљиште на коришћење. Указује се и да измене члана 18. Одлуке од 28. јуна 2004. године, које предвиђају да се легалност објекта доказује и увидом овлашћеног лица Дирекције на лицу места, није у сагласности са законом. Предлагач наводи да је начин обрачуна висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта који се враћа инвеститору сагласно члану 32. Одлуке несагласан са Законом о облигационим односима, као и да утврђује повлашћен положај Дирекције за изградњу одређивањем низа олакшица у извршавању обавезе повраћаја накнаде, а истовремено доводи у питање правну сигурност инвеститора у погледу реалне вредности и рока исплате средстава која му се враћају.

Од Уставног суда је тражена и обустава извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу члана 15. Одлуке.

У одговору Скупштине града Београда наводи се да је оспорена Одлука донета на основу овлашћења из члана 74. став 2. Закона о планирању и изградњи, да су одредбе чл. 2. и 3. Одлуке у сагласности са чл. 73, 76, 81. и 82. Закона који предвиђа могућност давања у закуп неизграђеног грађевинског земљишта, као и да те одредбе Одлуке одређују закупнину и висину накнаде за уређивање грађевинског земљишта према стварним трошковима припремања и опремања земљишта и у зависности од намене објекта, односно зоне у којој се налази. Одредбе члана 15. Одлуке, према наводима из одговора, у сагласности су са чл. 57. и 64. Устава и чланом 72. став 2. Закона, јер се односе на изградњу објекта од општег интереса чија се изградња финансира средствима општине и станова за расељавање који нису намењени тржишту и стицању профита. Такође се истиче да је одредба члана 16. брисана, а да је члан 20. Одлуке у сагласности са чл. 24, 160. и 161. Закона о планирању и изградњи, које допуштају могућност да општина предвиди олакшице у случају једнократног плаћања накнаде. Указује се да је одредба члана 21. Одлуке у сагласности са чланом 114. Закона, као и да члан 29. Одлуке садржи прелазне и завршне одредбе којима се уређује начин решавања захтева поднетих до дана ступања на снагу оспорене Одлуке. Скупштина града Београда није доставила одговор на наводе оспоравања чл. 18. и 32. оспорене Одлуке.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да према одредби члана 21. став 2. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", бр. 16/03, 22/03, 24/03, 2/04 и 12/04), закључење уговора о коначном обрачуну и плаћању накнаде или достављање гаранције банке представљају услов да Дирекција изда потврду да су се стекли услови за прибављање употребне дозволе. На овај начин прибављање употребне дозволе условљено је одговарајућом потврдом Дирекције што, по оцени Суда није у сагласности са одредбама Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), које уређују услове и начин прибављања употребне дозволе. Чланом 125. Закона предвиђено је да се објекат користи по претходно прибављеној употребној дозволи (став 1); утврђен је рок за издавање употребне дозволе и орган који о томе одлучује (ст. 2. и 3.); одређена је могућност издавања употребне дозволе за цео или део објекта (ст. 4. и 5.), и обавеза

утврђивања да је објекат подобан за употребу (став 6.). Одредбе члана 125. Закона не условљавају могућност коришћења објекта доказом о уређивању односа у погледу плаћања накнаде за уређење грађевинског земљишта, јер се тај услов испуњава у претходном поступку - приликом издавања одобрења за изградњу. С обзиром на то да су услови за прибављање употребне дозволе прописани Законом, скупштини општине, односно града није овлашћена да ова питања уређује.

Одредбе члана 32. Одлуке условљавају повраћај средстава инвеститору непостојањем дуга према Дирекцији по било ком основу, као и уплатом средстава од новог обвезника (уколико локација буде предмет давања у закуп), при чему се повраћај може вршити "на рате или на други начин" у складу са законом (став 2.). Право на повраћај уплаћених средстава на једној локацији, условљено је извршавањем обавезе плаћања накнаде на другој локацији, а обрачун се врши прерачунавањем уплаћених средстава на дан уплате, у плаћену површину на локацији на којој постоји обавеза плаћања (став 3.). Наведеним одредбама Одлуке уређени су услови стицања права на повраћај уплаћених средстава и на тај начин регулисана питања дужничко-поверилачких односа између инвеститора и Дирекције, што представља материју из надлежности законодавног органа, у смислу члану 72. став 1. тачка 4. Устава. Законско овлашћење општине, односно града да прописује критеријуме и мерила за утврђивање висине накнаде за уређење грађевинског земљишта не обухвата могућност да се прописом органа локалне самоуправе регулишу и сва друга питања међусобних односа, односно права и обавезе инвеститора и општине, јер се та питања уређују одговарајућим законима, односно уговором који, у складу са Законом о планирању и изградњи, закључују општина и инвеститор (члан 74. став 2.), односно купац грађевинског земљишта (члан 82. став 2.). Из наведених разлога Суд је оценио да део одредбе става 2. и одредба става 3. члана 32. Одлуке, нису у сагласности с Уставом и законом.

Према члану 2. Одлуке, закупнина и накнада за уређивање грађевинског земљишта утврђују се према зонама и намени објекта (став 1.), а висина накнаде одређује се према трошковима уређивања грађевинског земљишта - трошкови припремања и опремања (став 2.). Члан 3. Одлуке ближе одређује основ за утврђивање граница зона (став 1.); подручје градских општина дели на пет зона (став 2.); у оквиру зона на најатрактивнијим локацијама утврђује екстра зоне намењене изградњи пословних и стамбених објеката и зелених површина (став 3.); списак градских зона и њихов шематски графички приказ представља саставни део ове одлуке (став 4.).

Устав Републике Србије, у члану 60. утврђује могућност стицања права коришћења градског грађевинског земљишта (став 3.), а законодавцу препушта уређивање плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта (став 4.). Према члану 113. став 1. тачка 3. Устава, општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора. У оквиру ових уставних одредаба, Законом о планирању и изградњи прописано је да се грађевинско земљиште у државној својини даје у закуп (чл. 76, 80, 81. и 82.), па је Суд оценио да нема основа за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 2. и 3. оспорене Одлуке у делу којим се предвиђа закуп грађевинског земљишта. Суд је такође, утврдио да су неосновани разлози оспоравања критеријума за одређивање висине накнаде за уређење грађевинског земљишта, јер се ради о питањима чије је регулисање Законом пренето на органе локалне самоуправе. Према члану 74. Закона о планирању и изградњи, инвеститор плаћа накнаду за уређивање

грађевинског земљишта (став 1.), чија се висина утврђује уговором који закључује општина, односно предузеће или друга организација (којој је поверено старање о уређењу јавног грађевинског земљишта) и инвеститор на основу критеријума и мерила које прописује општина (став 2.). Уговором се уређују међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта, висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта, динамика плаћања накнаде, као и обим, структура и рокови за извођење радова на уређивању земљишта (став 3.). Према члану 82. Закона, о давању осталог неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини у закуп, закључује се уговор (став 1.) који садржи нарочито податке о грађевинској парцели, намени и величини објекта, висини закупнине, року трајања закупа, року и начину плаћања накнаде за уређивање земљишта и другим правима и обавезама инвеститора (став 2.). Одредбама чл. 2. и 3. Одлуке су, у оквиру наведених законских одредаба, утврђени критеријум за обрачунавање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта, па је Суд одлучио као у тачки 2. изреке.

Одредбама члана 15. ал. 1. до 4. Одлуке утврђено је одговарајуће процентуално умањење накнаде за уређивање грађевинског земљишта за: објекте које гради Црвени крст и организације са истом делатношћу; објекте државних органа и организација, органа и организација јединице територијалне аутономије и локалне самоуправе и организација које обављају јавну службу и послују средствима у државној својини уколико су објекти намењени њиховој делатности; станове Фонда солидарности, Фондације за решавање стамбених потреба младих научних радника и уметника и станове за социјално угрожене чија се изградња финансира из буџета; изградњу верских објеката. Према члану 15. ал. 5. и 6. Одлуке накнада за уређивање грађевинског земљишта не уговара се и не плаћа за: изградњу станова и пословног простора за расељавање за потребе Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда, ЈП, за припремање јавног и осталог грађевинског земљишта, за изградњу објеката инфраструктуре и припремања локације (алинеја 5.); изградњу објеката који су директно у функцији обављања комуналних делатности и објеката који су део инфраструктурне мреже и постројења, а које гради Дирекција у складу са Програмом уређивања земљишта (алинеја 6.).

Законско овлашћење општине, односно града да уређује критеријуме и мерила за утврђивање висине накнаде, по оцени Суда, подразумева и могућност да се за одређене категорије инвеститора предвиде олакшице. Уз то, одредбама члана 15. ал. 1 до 4. Одлуке инвеститори нису ослобођени обавезе плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта, већ је разрадом прописаних критеријума утврђена висина њихове обавезе, што је у оквиру уставне и законске надлежности органа локалне самоуправе. Поменуто умањење накнаде одређено је према намени објекта, а намена објекта представља један од критеријума за утврђивање висине накнаде. Неосновани су наводи иницијатора да је чланом 15. Одлуке повређен принцип једнакости, односно равноправности из чл. 13. и 64. Устава, јер се умањење накнаде не одређује према неком личном својству инвеститора, нити се односи на поједине привредне субјекте, већ обухвата одређене категорије инвеститора који имају посебан правни положај с обзиром на делатност коју обављају. О целисходности и рационалности оваквих решења није надлежан да одлучује Уставни суд у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Ослобођење од обавезе плаћања накнаде јавног, односно јавног комуналног предузећа или установе чији је оснивач град Београд, по оцени Суда, у складу је са чланом 72. Закона који ближе одређује појмове припремања

и опремања земљишта и утврђује могућност оснивања предузећа, односно друге организације ради обезбеђивања услова за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта. Будући да изградња станова и пословног простора за расељавање, као и изградња објеката комуналне инфраструктуре представља део радова на припремању и опремању земљишта, Суд је оценио да је у складу са Законом ослобађање од обавезе плаћања накнаде за уређење грађевинског земљишта оних организација које, као инвеститори, граде поменуте објекте у оквиру основне делатности због које су основане.

Члан 18. Одлуке предвиђа да инвеститор који руши постојећи легално изграђени објекат и гради нови на истој локацији, у складу са планским актом, плаћа накнаду за уређивање јавног грађевинског земљишта за разлику у површини између објекта који гради и објекта који се руши (став 1.), а легалност изградње и површина новог објекта доказује се одговарајућом документацијом (став 2.). Одредба става 1. овог члана не примењују се уколико је инвеститору земљиште дато на коришћење пре 24. децембра 2002. године, у поступку јавног надметања, поступку прикупљања понуда јавним огласом или уговором (став 3.).

По оцени Суда одредбе Одлуке, које предвиђају плаћање накнаде за уређивање грађевинског земљишта у висини разлике између објекта који се руши и објекта који се гради на истој локацији, нису несагласне са Законом, јер је инвеститор већ једном платио накнаду. Наведеним одредбама Одлуке није доведен у питање принцип једнакости, јер су инвеститори који су стекли право коришћења грађевинског земљишта пре 24. децембра 2002. године такође, имали исту могућност, сагласно члану 17а. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о разradi мерила, начину обрачунавања и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 27/02). Такође су неосновани наводи предлагача који се односе на поступак утврђивања легалности изградње објекта, јер је ставом 2. члана 18. Одлуке предвиђен одговарајући начин утврђивања правног стања (извод из земљишне књиге, копија плана, грађевинска дозвола и сл.), а увид овлашћеног лица Дирекције је један од начина утврђивања фактичког стања, што није несагласно са чланом 76. став 2. и чланом 81. став 4. Закона о планирању и изградњи, према коме општина уређује услове, начин и програм давања у закуп неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини.

Члан 20. Одлуке одређује услове и начин обрачуна и плаћања накнаде, тако што предвиђа могућност плаћања накнаде у ратама, као и одређене олакшице уколико се исплата врши једнократно. Начин на који су уређена ова питања, по оцени Суда, у оквиру је наведеног законског овлашћења општине, односно града да уређује давање у закуп грађевинског земљишта, као и да утврђује критеријуме и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта.

Према члану 21. став 1. Одлуке, при плаћању у ратама, уплата I рате у износу од 10% на име накнаде за уређивање јавног грађевинског земљишта, односно уплата I рате у уговореном износу за објекте преко 10.000 квадратних метара и прибављање потврде од Дирекције о поштовању уговорене динамике, представљају услов за пријаву радова (став 1.). Суд је утврдио да је наведена одредба Одлуке у сагласности са Законом о планирању и изградњи, који у члану 114. предвиђа обавезу инвеститора да осам дана пре почетка грађења објекта пријави органу надлежном за издавање одобрења за изградњу, поред осталог и почетак извођења радова (став 1.), при чему се уз пријаву

подноси и доказ о уређењу односа у погледу плаћања накнаде за уређење грађевинског земљишта (став 2.).

Одредбом члана 29. став 2. основног текста Одлуке, која је престала да важи на основу члана 17. Одлуке о изменама и допунама Одлуке ("Службени лист града Београда", број 24/03), било је прописано да инвеститор који је започео поступак прикупљања документације по раније важећем пропису, може своје обавезе регулисати у складу са тим прописом, уз обавезу да закључи уговор у року од три месеца од дана достављања акта општине, односно града о упућивању инвеститора на закључивање уговора са комплетном документацијом. На овај начин било је уређено затечено стање и заштићен положај инвеститора који је започео поступак пред надлежним органом, тако што је за одређени рок продужена примена прописа на основу којих је покренуо поступак за остваривање појединачног права. Оспорена одредба има карактер прелазне и завршне одредбе којом доносилац општег акта, у оквиру својих уставних и законских овлашћења, уређује заштиту права лица остварена по раније важећим прописима, па је Суд оценио да нема основа за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 29. став 2. Одлуке.

Одредба члана 32. став 1. Одлуке прописује начин обрачуна накнаде за повраћај инвеститору који је остварио право на враћање дела уплаћених средстава. Обрачун накнаде врши се на основу Одлуке о изменама и допунама Одлуке о разradi мерила, начину обрачуна и уговарања накнаде за уређивање грађевинског земљишта из 2002. године ("Службени лист града Београда", број 27/02). На овај начин продужена је примена прописа, који је престао да важи на основу оспорене Одлуке (члан 33.) у случајевима кад је на основу тог прописа била утврђена висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта. Наведена одредба Одлуке има карактер прелазне одредбе, којом се уређују права инвеститора стечена на основу уговора којим је била одређена висина накнаде, што је у сагласности с Уставом и законом.

Чланом 16. Одлуке, који је брисан чланом 7. Одлуке о изменама и допунама оспорене Одлуке ("Службени лист града Београда", број 24/03) од 23. септембра 2003. године, било је прописано одговарајуће умањење накнаде, по члану домаћинства, за уређивање грађевинског земљишта за индивидуални стамбени објекат изграђен, односно реконструисан без грађевинске дозволе уколико власник поднесе пријаву у законом прописаном року, а надлежни орган управе утврди да објекат испуњава прописане услове за грађење и коришћење (став 1.); ко се сматра чланом породичног домаћинства (став 2.); начин доказивања тог својства (став 3.), и обавеза плаћања накнаде у пуном износу за стамбену површину преко прописане за умањење (став 4.). Наведено умањење није било дозвољено за објекте бесправно изграђене, односно реконструисане после 25. јула 2000. године, када је ступио на снагу Закон о изменама и допунама Закона о изградњи објеката ("Службени гласник РС", број 43/01), према коме је бесправна градња санкционисана као кривично дело (став 5.).

Уставни суд је утврдио да су одредбе члана 16. Одлуке престале да важе, да су у време важења извршене, као и да се евентуалне последице примене не могу отклонити, па су се стекли услови за обуставу поступка, у смислу члана 25. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Одредбе члана 14. Одлуке, којима се утврђује износ накнаде за уређивање грађевинског земљишта у оквиру зона одређених овом одлуком и према намени земљишта, биле су предмет оцене Уставног суда у Одлуци ИУ-277/03 од 24. фебруара 2005. године којом је одбијен предлог за утврђивање

неуставности и незаконитости. Ове одредбе, по оцени Суда, у сагласности су с уставним и законским овлашћењима општине, односно града да уређује критеријуме и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта. С обзиром на то да у иницијативама нису наведени нови разлози који би представљали основ за другачије одлучивање, Суд је одлучио као у тачки 4. изреке.

Пошто је донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката донетих и радњи предузетих на основу члана 15. Одлуке, Суд је одбацио, а на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног, члана 46. тач. 1), 3) и 9) и члана 47. тач. 2), 3), 4) и 6) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке Скупштине града Београда наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-287/2003 од 14.07.2005.

(Службени гласник РС", број 68/2005)

Скупштина града Београда није законом овлашћена да послове из свог делокруга пренесе на Управи одбор Дирекције који, према оспореној одредби, одлучује о оглашавању о јавном надметању и с тим у вези, одређује висину дела средстава која чине локални јавни приход.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 21. Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", број 16/2003), није у сагласности са законом.

2. Утврђује се да одредбе члана 1. ст.1 до 5. Одлуке о измени Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", број 18/2003), нису у сагласности с Уставом и законом.

3. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 1. став 6. Одлуке из тачке 2.

4. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 14, 16, 17. и 18. Одлуке из тачке 1.

5. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука из тач. 1 и 2.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање законитости члана 21. Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", број 16/2003) и предлог за оцењивање уставности и законитости члана 1. Одлуке о измени Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист града Београда", број 18/2003). По мишљењу предлагача, прописивање могућности да део накнаде за уређивање грађевинског земљишта и део

закупнине остварен на јавном надметању представља удео града Београда на објекту који се гради, како је то учињено чланом 21. Одлуке о грађевинском земљишту, није у сагласности са законом, јер се заснива на ненаменском трошењу буџетских средстава ван контроле скупштине општине, односно града, будући да та средства представљају локални јавни приход и чине део буџета јединице локалне самоуправе. У односу на члан 1. Одлуке о измени Одлуке о грађевинском земљишту предлагач, поред осталог, наводи да се инвеститори доводе у неједнак положај у поступку доделе грађевинског земљишта у закуп, као и то да се, давањем предности бившем кориснику грађевинског земљишта да закључи уговор о закупу по највишем износу постигнутом на јавном надметању, обесмишљава поступак јавног надметања, чиме се по његовом мишљењу повређују одредбе члана 57. и члана 64. ст. 2. и 3. Устава Републике Србије. У предлогу је истакнут захтев за обуставу извршења аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука. Уставном суду поднета је и иницијатива којом је оспорена уставност одредаба чл. 14, 16, 17. и 18. Одлуке којима се уређује давање грађевинског земљишта у закуп, с обзиром на то да Устав Републике Србије прописује да се градско грађевинско земљиште може дати на коришћење и да се, по мишљењу иницијатора, за коришћење тог земљишта плаћа накнада, а не закупнина.

У одговору доносиоца оспореног акта наводи се да, према одредби члана 21. Одлуке, инвеститор није ослобођен плаћања закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта, већ ову своју обавезу испуњава предајом у власништво одређеног дела изграђеног објекта, а што је у функцији припремања јавног грађевинског земљишта које, поред осталог, обухвата и расељавање са локације. Напомиње се да је у питању само наплата потраживања у другачијем виду - предајом непокретне ствари, на који начин град Београд није оштећен. Према наводима доносиоца акта, могућност лица да наставе коришћење грађевинског земљишта по основу уговора о закупу предвиђена је одредбом члана 86. став 4. Закона о планирању и изградњи, а оспореним одредбама члана 1. Одлуке којим је измењен члан 68. Одлуке, различито је, у односу на Закон утврђен могући моменат остваривања овог права, што оспорене одредбе не чини несагласним са Законом. Истиче се да су, овим одредбама прецизиране две правне ситуације: прва се односи на лица из члана 86. ст. 1, 2. и 3. Закона која нису започела, односно завршила изградњу планираног објекта, а још увек им тече Законом остављени рок за завршетак изградње, да могу пре истека Законом остављених рокова да поднесу захтев за закључење уговора; друга правна ситуација се односи на лица из члана 86. ст. 1, 2. и 3. Закона којима престаје право коришћења земљишта услед истека Законом утврђених рокова за завршетак изградње објекта.

Уставни суд је утврдио да је Одлуку о грађевинском земљишту Скупштина града Београда донела на основу овлашћења из чл. 70, 71, 76. и 84. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003). Оспореном одредбом члана 21. Одлуке, прописано је да се огласом о јавном надметању може предвидети да део закупнине и накнаде за уређивање земљишта, остварен на јавном надметању представља удео града Београда на објекту који се гради, у ком случају Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда у име и за рачун Града закључује са закупцем уговор о заједничком улагању и управља стеченим делом непокретности.

Према члану 74. Закона о планирању и изградњи, висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта утврђује се уговором који закључује општина, односно предузеће или друга организација коју оснива општина и

инвеститор, на основу критеријума и мерила које утврђује општина. Уговором се уређују међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта, висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта, динамика плаћања накнаде, као и обим, структура и рокови за извођење радова на уређивању земљишта. Одредбом члана 82. Закона прописано је да се, о давању осталог неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини у закуп, закључује уговор између општине, односно предузећа или друге организације коју оснива општина и лица коме се земљиште даје у закуп, у року од 30 дана од дана доношења одлуке о давању земљишта у закуп. Уговор садржи нарочито податке о грађевинској парцели, намени и величини објекта, висини закупнине, року трајања закупа, року и начину плаћања накнаде за уређивање земљишта, року у коме лице коме се земљиште даје у закуп треба да приведе земљиште намени, као и права и обавезе у случају неизвршења обавеза.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), прописано је да: општина доноси програме уређивања грађевинског земљишта, уређује и обезбеђује извршење послова уређивања и коришћења грађевинског земљишта и утврђује висину накнаде за уређивање и коришћење грађевинског земљишта (члан 18. тачка 7.); скупштина општине, у складу са законом, утврђује општинске таксе и друге локалне приходе који јој по овом закону припадају и утврђује накнаду за уређивање и коришћење грађевинског земљишта (члан 30. тач. 12) и 13), као и то да јединици локалне самоуправе припадају изворни јавни приходи остварени на њеној територији у које спадају, између осталог, накнада за уређивање грађевинског земљишта и приходи од давања у закуп, односно на коришћење непокретности у државној својини које користи јединица локалне самоуправе, установа и друга организација чији је оснивач јединица локалне самоуправе (члан 78. тач. 5) и 8).

Законом о буџетском систему ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 87/02) уређује се, поред осталог, планирање, припрема и извршење буџета локалне самоуправе. Одлука о буџету, према члану 2. тачка 2) Закона јесте "акт којим локална скупштина за сваку годину одобрава расходе и друге издатке, приходе и друга примања, задуживање и друге финансијске трансакције локалне власти". Буџет локалних власти чини део буџетског система (члан 3. Закона) и буџетска примања и буџетски издаци распоређују се и исказују по изворима у буџету, односно одређују се по појединачној намени у буџету.

Из наведених одредаба закона произлази да скупштина јединице локалне самоуправе утврђује висину закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта, те да та средства као изворни локални приход морају бити исказана у буџету јединице локалне самоуправе. Стога је Суд оценио да Скупштина града Београда није законом овлашћена да послове из свог делокруга пренесе на Управни одбор Дирекције који, према оспореној одредби Одлуке, одлучује о оглашавању о јавном надметању и стим у вези, путем огласа о јавном надметању одређује висину дела средстава која чине локални јавни приход.

У односу на оспорене одредбе члана 1. ст. 1. до 5. Одлуке о измени Одлуке о грађевинском земљишту, којим је прописано: да лица из члана 86. ст. 1 до 3. Закона, пре истека законских рокова за изградњу објеката, имају право да поднесу захтев Комисији за закључење уговора о закупу земљишта на одређено време, а најдуже на 99 година; да то право имају и сукорисници земљишта; да о захтеву, на предлог Комисије одлучује Извршни одбор, те да се акт извршног одбора доставља Дирекцији, у року од 8 дана од дана доношења; да Дирекција и купац закључују уговор о закупу у року од 30 дана од дана

доношења акта извршног одбора, односно од дана достављања акта закупцу, као и то да лица из члана 86. ст. 1. до 3. Закона, којима престане право коришћења земљишта, имају право првенства у поступку давања земљишта у закуп, под условом да прихвате плаћање највећег излицитираног износа, односно да ставе понуду једнаку најповољнијој понуди у поступку прикупљања понуда, Уставни суд је утврдио следеће:

Уставом Републике Србије прописано је: да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима у складу с Уставом и законом (чл. 57. Устава); да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, те да се средства из друштвене и државне својине отуђују по тржишним условима у складу са законом (члан 59. Устава), да Република Србија уређује и обезбеђује између осталог, својинске и облигационе односе, заштиту свих облика својине и организацију и коришћење простора (члан 72. тач. 4) и 9) Устава).

Законом о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 и 44/99), прописано је да располагање непокретностима у државној својини, у смислу тог закона јесте, између осталог и давање на коришћење односно у закуп (члан 5. ст. 2. Закона).

Чланом 86. ст. 1, 2. и 3. Закона о планирању и изградњи утврђени су услови и рокови престанка права коришћења грађевинског земљишта за она лица која су то право остварила, али нису започела или извршила изградњу објекта. Ставом 4. истог члана прописано је да ова лица могу да наставе коришћење земљишта по основу уговора о закупу који се закључује у складу са овим законом. Према члану 81. Закона, остало неизграђено грађевинско земљиште у државној својини може се дати у закуп ради изградње, јавним надметањем или прикупљањем понуда јавним огласом, у ком случају се земљиште даје у закуп лицу које понуди најповољније услове. Истим чланом предвиђена је могућност давања осталог неизграђеног земљишта у државној својини у закуп непосредном погодбом, и то у случају: 1) изградње објеката за потребе обављања послова из надлежности државних органа и организација, органа и организација територијалне аутономије и локалне самоуправе и организација које обављају јавну службу које послују средствима у друштвеној својини, као и других објеката у друштвеној својини; 2) давања у закуп земљишта власнику постојећег објекта изграђеног без грађевинске дозволе, ради прибављања одобрења за изградњу, ако је изградња тог објекта у складу са условима предвиђеним урбанистичким планом и 3) исправке граница суседних катастарских, односно грађевинских парцела.

Из наведених уставних и законских одредаба произлази да се располагање средствима у државној својини, па и давање грађевинског земљишта у закуп, по правилу врши јавним надметањем, односно прикупљањем понуда јавним огласом. На тај начин се, на основу понуде и тражње, омогућује свим заинтересованим лицима да под једнаким условима учествују у надметању. Овом тржишном утакмицом обезбеђује се вредновање грађевинског земљишта по тржишним условима и избор оног лица које понуди највећи износ закупнине. По оцени Суда, доносилац акта дајући овлашћење Извршном одбору да одлучује о захтевима за давање у закуп грађевинског земљишта у државној својини лицима којима престаје право коришћења земљишта (без обзира на временски моменат престанка права коришћења), прекорачило је законом утврђени оквир у коме се земљиште у државној својини може дати у закуп

непосредном погодбом, те стога одредбе члана 1. ст. 1 до 5. Одлуке о измени Одлуке о грађевинском земљишту, нису у сагласности с Уставом и законом.

У односу на разлоге оспоравања уставности одредбе члана 1. став 6. Одлуке о измени и допуни Одлуке о грађевинском земљишту изнете у предлогу, Суд је оценио да је избор најповољнијег понуђача између више лица која су истакла исту понуду под једнаким условима и давање предности лицу које је већ било корисник тог грађевинског земљишта, ствар носиоца права располагања на том земљишту. У том смислу, јавно надметање представља један од начина исказивања и утврђивања тржишне вредности грађевинског земљишта у државној својини.

Оспореном одредбом члана 14. Одлуке прописује се могућност давања у закуп на одређено време до привођења планираној намени неизграђеног јавног грађевинског земљишта, а одредбама чл. 16 до 18. Одлуке, прописује се могућност, услови и рокови давања у закуп осталог неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини ради изградње.

Законом о планирању и изградњи, утврђен је појам грађевинског земљишта (члан 67.); врсте грађевинског земљишта које може бити јавно грађевинско земљиште и остало грађевинско земљиште (члан 68.); прописани су услови, начин и поступак давања у закуп на одређено време неизграђеног јавног грађевинског земљишта до привођења планираној намени (члан 76.) и прописан је начин и поступак давања у закуп осталог неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини, уз овлашћење општине да ближе уређује поједина питања у овој области (члан 81. и 82.). На основу одредаба члана 76. став 2. и члана 81. став 4. Закона, општина, односно град, односно град Београд има овлашћење да уређује поступак, услове, начин, као и програм давања у закуп како јавног грађевинског земљишта, тако и осталог грађевинског земљишта у државној својини. Сагласно том овлашћењу, утврђена су и решења у одредбама чл. 14, 16, 17. и 18. Одлуке. С тим у вези, Уставни суд је донео Одлуку број: IY-187/03 ("Службени гласник РС", број 28/05), којом је одбио предлог за оцењивање уставности одредаба члана 81. и чл. 83 до 87. Закона о планирању и изградњи, које се односе на престанак права коришћења грађевинског земљишта у државној својини и могућност конституисања права закупа на грађевинском земљишту у државној својини. Како су оспорене одредбе Одлуке у сагласности са Законом, а Закон у сагласности с Уставом, Суд није прихватио иницијативу за оцену уставности и законитости наведених одредаба Одлуке, којима је утврђена могућност давања грађевинског земљишта у државној својини у закуп и с тим у вези могућност наплате закупнине.

С обзиром на то да је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног, члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе одлука из тач. 1. и 2. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Општина није овлашћена да уређује олакшице и ослобођења за плаћање накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да члан 2. Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 11/2003), коју је донела Скупштина општине Лазаревац, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 1. Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за утврђивање неуставности Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", број 11/2003), коју је донела Скупштина општине Лазаревац на седници одржаној 18. априла 2003. године. Предлагач наводи да је неосновано обавезан на плаћање накнаде за коришћење грађевинског земљишта, из разлога што не може да користи изграђени објекат на грађевинском земљишту, јер земљиште није опремљено објектима комуналне инфраструктуре. Истиче да на територији општине Лазаревац постоји већи број привредних објеката који су изграђени, али се не могу привести намени, из разлога што Јавно предузеће "Дирекција за грађевинско земљиште, планирање и изградњу Лазареваца" није извршило уговорну обавезу примарног опремања земљишта. Предлагач сматра да су привредници, који су изградили објекат на додељеном земљишту, на тај начин доведени у неравноправни положај у односу на остале привреднике, јер не остварују доходак, па стога то земљиште и не користе.

Доносилац оспореног акта у одговору наводи да спорна питања из предлога произлазе из уговорног односа предлагача и Јавног предузећа чији је оснивач општина Лазаревац, те да Одлука чију оцену уставности предлагач тражи, не представља основ за заснивање уговорног односа. Истиче се да је земљиште које је додељено на коришћење предузећу "Геком", било опремљено објектима комуналне инфраструктуре и то асфалтним путем, електромрежом, водоводом и канализацијом, на основу чега је ово предузеће обвезник накнаде за коришћење грађевинског земљишта. Уговорни однос предлагача и Јавног предузећа заснован је на основу другог прописа којим се утврђују питања накнаде за уређивање грађевинског земљишта, па стога нема основа за оспоравање уставности Одлуке о накнади за коришћење грађевинског земљишта. Такође се истиче да је предлагач изградио производни погон таквог капацитета који захтева знатно већу снагу за испоруку електричне енергије и да је Програмом уређења земљишта планирана изградња још једне трафо станице. Реализација ове изградње, по наводима доносиоца акта, извршиће се у складу са финансијским могућностима и приоритетима на територији општине Лазаревац и није у узрочно последичној вези са питањем плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта.

У спроведеном поступку Уставни суд је, на основу разлога и навода изнетих у предлогу, утврдио да се оспорава уставност и законитост члана 1. Одлуке којим се утврђује обавеза плаћања накнаде за коришћење

грађевинског земљишта и прописују услови и мерила за утврђивање висине накнаде, начин и рокови плаћања, и члан 2. Одлуке, којим је прописано да се за коришћење грађевинског земљишта, осим јавне површине у општој употреби, плаћа накнада. Под појмом "јавна површина у општој употреби" у члану 2. став 1. Одлуке, наводи се земљиште које се користи за сврхе и намене побројане у тринаест алинеја, а ставом 2. члана 2. прописан је изузетак по коме се на земљишту из алинеје 13. плаћа накнада, уколико се на том земљишту налази пословни објекат.

Уставом Републике Србије прописано је да су природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној или друштвеној својини; да се на добрима од општег интереса и на градском грађевинском земљишту може, под условима утврђеним законом, стећи право коришћења; да се заштита коришћење, унапређивање и управљање добрима од општег интереса остварује под условима и на начин утврђен законом, као и да се законом уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта (члан 60. ст.1, 3, 5. и 6). На основу члана 72. тачка 9. Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и основне циљеве и правце организације и коришћења простора, а према члану 113. тачка 3. Устава, општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Чланом 77. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), прописано је: да накнаду за коришћење изграђеног јавног грађевинског земљишта и осталог грађевинског земљишта у државној својини плаћа власник објекта (став 1.); да изузетно, накнаду из става 1. овог члана плаћа носилац права коришћења на објекту, односно посебном делу објекта, а ако је објекат, односно посебан део објекта дат у закуп, накнаду плаћа купац објекта, односно дела објекта (став 2); да накнаду за коришћење неизграђеног јавног грађевинског земљишта и осталог грађевинског земљишта у државној својини, плаћа корисник (став 3.); да се висина накнаде из ст. 1. и 2. овог члана утврђује у зависности од обима и степена уређености земљишта, највећег планом дозвољеног индекса изграђености, његовог положаја у насељу, опремљености земљишта објектима друштвеног стандарда, саобраћајне повезаности земљишта са локалним, односно градским центром, радним зонама и другим садржајима у насељу, односно погодностима које земљиште има за кориснике (став 4); да ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде из ст. 1. и 2. овог члана прописује општина, односно град, односно град Београд (став 5), те да се принудна наплата накнаде из ст. 1. и 2. овог члана, врши по прописима којима се уређује порески поступак и пореска администрација. Чланом 78. Закона утврђена је обавеза плаћања накнаде и за коришћење осталог грађевинског земљишта које није у државној својини, ако је то земљиште средствима општине, односно другим средствима у државној својини опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре (електрична мрежа, водовод, приступни пут и сл.), те да се, у погледу утврђивања обавеза плаћања накнаде за коришћење овог земљишта примењују одредбе члана 77. Закона.

Из наведених Уставних и законских одредаба, Суд је утврдио да су обвезници накнаде за коришћење грађевинског земљишта у државној својини, без обзира да ли је у питању јавно грађевинско земљиште, или остало грађевинско земљиште у државној својини, сви власници, односно корисници или закупци објекта на изграђеном грађевинском земљишту у државној својини,

односно сви корисници неизграђеног грађевинског земљишта у државној својини, док се накнада за коришћење осталог грађевинског земљишта које није у државној својини плаћа, уколико је то земљиште опремљено основним објектима комуналне инфраструктуре из средстава општине, односно другим средствима у државној својини. Стога је Суд оценио да је у сагласности с Уставом и законом, прописивање накнаде за коришћење грађевинског земљишта у државној својини, за сва лица којима је то земљиште додељено. Имајући у виду и овлашћење општине да ближе пропише критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта у државној својини које је утврђено чланом 77. став 5. Закона, Суд је оценио да нема основа за утврђивање неуставности и незаконитости члана 1. Одлуке.

У односу на члан 2. Одлуке, Суд је утврдио да члан 77. Закона о планирању и изградњи, не садржи одредбу којом се за обвезнике накнаде за коришћење грађевинског земљишта прописују олакшице или ослобађање плаћања накнаде, као ни овлашћење за општину да уређује олакшице и ослобађања обавезе плаћања ове накнаде, па је, имајући у виду напред наведену уставну обавезу плаћања накнаде за коришћење грађевинског земљишта у државној својини, оценио да члан 2. Одлуке није у сагласности с Уставом и законом.

Наводи из предлога, који се односе на неизвршење обавеза из уговора о накнади за уређивање грађевинског земљишта, нису у оквиру надлежности Уставног суда, утврђене чланом 125. Устава.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава, члан 2. Одлуке из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-149/2004 од 14.04.2005.

(Службени гласник РС", број 49/2005)

Прописивање обавезе плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта у поступку издавања грађевинске дозволе, није у сагласности са законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 14. став 1. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист општине Вршац", број 8/2003), није у сагласности са законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање незаконитости одредаба чл. 12. и 13. Одлуке из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње која је предузета на основу оспорених одредаба Одлуке из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за утврђивање незаконитости чл. 12. и 13. и члана 14. став 1. Одлуке наведене у изреци. Предлагач сматра да оспорене одредбе Одлуке нису у сагласности са чланом 74. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), и то одредба члана 12. Одлуке, јер се висина накнаде за уређивање земљишта утврђује у паушалном износу по 1м² бруто површине, а не на основу стварних трошкова уређивања земљишта; одредба члана 13. Одлуке, јер једној категорији субјеката даје повољније услове у погледу плаћања накнаде и тиме доводи субјекте у неравноправан положај и одредба члана 14. став 1. Одлуке, јер се плаћање накнаде за уређивање грађевинског земљишта везује за издавање решења о одобрењу за извођење радова, што нема законског ни логичког основа. Затражено је да Суд обустави извршење појединачног акта или радње предузете на основу оспорених одредаба Одлуке.

Доносилац акта је доставио оспорену Одлуку без одговора на наводе из предлога, па је поступак настављен, сагласно члану 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је оспореном Одлуком Скупштина општине Вршац одредила критеријуме и мерила за обрачун и уговарање висине закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта и то према зонама, намени објеката и трошковима уређивања грађевинског земљишта који обухватају трошкове припремања и опремања земљишта (чл. 1. и 2. Одлуке). Чланом 10. Одлуке прописано је да се висина накнаде утврђује у зависности од трошкова уређивања земљишта, намене објеката, простора, односно земљишта предвиђеног за изградњу и зоне у којој се грађевинско земљиште налази. Оспореним чланом 12. Одлуке, прописано је да се висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта одређује по 1м² развијене бруто површине објекта према табели у којој су објекти сврстани у IV зоне, а према намени подељени у стамбене, стамбено пословне, производне и пословне објекте, магацински простор и помоћне објекте и гараже. Према члану 13. Одлуке, накнада за уређивање грађевинског земљишта, утврђује се у висини од 10% за објекте чији су обвезници државни органи и организације, органи и организације јединица територијалне аутономије и организације које обављају јавну службу које послују средствима у државној својини, за објекте који су по намени у функцији њихове делатности, дечјих, здравствених, просветних, верских, културних и спортско-рекреативних објеката, по члану 12. ове Одлуке. Одредбом члана 14. став 1. Одлуке, прописано је да је накнаду за уређивање грађевинског земљишта предвиђену овом Одлуком, у обавези да плати инвеститор у поступку издавања грађевинске дозволе и у складу са одредбама Одлуке о грађевинском земљишту ("Службени лист општине Вршац", број 6/2003).

Законом о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), грађевинско земљиште је одређено као јавно грађевинско земљиште и остало грађевинско земљиште (члан 68.). Према члану 71. Закона, општина уређује јавно грађевинско земљиште и стара се о његовом коришћењу према намени предвиђеној планом, у складу са овим законом (став 2.). Уређивање јавног грађевинског земљишта врши се у складу са дугорочним, средњорочним и годишњим програмом уређивања (став 3.), и обухвата припремање и опремање земљишта (став 4.). Законом су ближе уређени појмови припремања и

опремања земљишта, као и начин обезбеђивања услова за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта (члан 72.). Поред осталих видова обезбеђивања средстава за финансирање уређивања јавног грађевинског земљишта, Закон је прописао и накнаду за уређивање грађевинског земљишта (члан 73.). Одредбом члана 74. Закона, накнаду за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор (став 1.), њена висина се утврђује уговором који закључује општина, односно предузеће или друга организација из чл. 72. став 3. овог закона и инвеститор, на основу критеријума и мерила које уређује општина (став 2), а уговором се уређују међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта, динамика плаћања накнаде као и обим, структура и рокови за извођење радова на уређивању земљишта (став 3.). Одредбама члана 114. ст. 1. и 2. Закона, прописано је да је инвеститор дужан да осам дана пре почетка грађења објекта пријави органу надлежном за издавање одобрења за изградњу, назив извођача, почетак извођења радова и рок завршетка изградње, при чему је обавеза инвеститора да уз пријаву поднесе, између осталог, одобрење за изградњу и доказ о уређивању односа у погледу плаћања накнаде за уређење грађевинског земљишта..

Према наведеним одредбама Закона о планирању и изградњи, општина је овлашћена да уређује грађевинско земљиште и, с тим у вези, да општим актом утврђује критеријуме и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање тог земљишта. Закон не садржи било какво ограничење у погледу критеријума и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта које би било обавезујуће за општину, што значи да ово законско овлашћење даје основ општини да може самостално да одлучује о томе које ће критеријуме и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта прописати својим актом. Стога, прописивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта утврђено на основу критеријума и мерила из члана 12. оспорене Одлуке, по оцени Суда, не садржи повреду закона. Уставни суд је такође оценио да је прописивање учињено чланом 13. Одлуке, сагласно законском овлашћењу општине да утврђује критеријуме и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање земљишта, из разлога што и умањење накнаде представља једно од мерила за одређивање висине накнаде. Имајући у виду да су, у конкретном случају, у питању инвеститори - корисници средстава у државној својини који имају посебан правни положај с обзиром на делатност коју обављају, то је чланом 13. Одлуке, висина накнаде одређена у односу на намену објеката који се граде, што представља један од критеријума за утврђивање висине накнаде за уређење земљишта. Стога нема повреде уставног принципа једнакости пред законом, односно равноправности, како се наводи у предлогу, јер се накнада не одређује према личном својству инвеститора, нити се односи на поједине привредне субјекте, већ обухвата одређене категорије инвеститора који обављају делатност од општег и јавног интереса. У смислу члана 125. Устава Републике Србије, Уставни суд није надлежан да цени оправданост и целисходност појединих нормативних решења, па ни решења којим се умањује ова накнада појединим инвеститорима.

Одредбом члана 14. став 1. Одлуке, доносилац акта је, по оцени Суда, прекорачио овлашћења из Закона, из разлога што се, према члану 94. Закона, издавање одобрења за изградњу не условљава плаћањем накнаде за уређење грађевинског земљишта, већ је прописано да одобрење за изградњу мора да садржи "документацију коју је потребно припремити пре почетка извођења радова". Према члану 114. став 2. Закона, уз пријаву почетка извођења радова потребно је приложити "доказ о уређивању односа у погледу плаћања

накнаде", што подразумева закључење уговора по члану 74. став 3. Закона, којим се уређује, између осталог, висина и динамика плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта. Стога, је Суд оценио да прописивање обавезе плаћања ове накнаде у поступку издавања грађевинске дозволе, није у сагласности са законом.

Како је Суд донео коначну Одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радње предузете на основу оспорених одредаба Одлуке је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изложеног, члана 46. тач. 3) и 9) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130 Устава Републике Србије, одредба члана 14. став 1. Одлуке из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IY-402/2004 од 14.07.2005.

(Службени гласник РС", број 67/2005)

Скупштина града Београда поступила је у границама уставних и законских овлашћења која је својим прописом утврдила критеријуме и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 8. и 14. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Београда", бр. 16/03, 22/03 и 24/03).

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 8. и 14. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта, коју је донела скупштина града Београда, Предлагач сматра да је оспореним одредбама Одлуке, којима је прописано да накнаду за уређивање јавног грађевинског земљишта плаћају, поред осталих и власници објеката изграђених без грађевинске дозволе, наведена категорија грађана доведена у неравноправан положај у односу на остале грађане супротна члану 13. Устава Републике Србије, из разлога што приликом обрачуна ове накнаде нису узета у обзир средства која су бесправни градитељи издвајали на име доприноса за стамбену изградњу.

У одговору Скупштине града Београда наводи се, поред осталог, да је оспорена Одлука донета на основу овлашћења садржаног у члану 74. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03) и члану 11. став 1. тачка 1. Статута града Београда ("Службени лист града Београда", бр. 18/95, 20/95, 21/99, 2/00 и 30/03). Наведеним Законом утврђена је обавеза

инвеститора објекта изграђеног без грађевинске дозволе да у поступку легализације објекта плати утврђени износ накнаде за уређивање грађевинског земљишта, као и инвеститор који објекат гради са одобрењем за изградњу добијеним у складу са законом. Даље се у одговору наводи да је изградња објекта без одобрења санкционисана као кривично дело па се стога не може говорити о правима, односно повреди права бесправних градитеља. У погледу оспоравања висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта, у одговору је указано да се износ ове накнаде обрачунава на основу стварних трошкова уређивања локације, и да је неоснован навод предлагача да је та накнада висока.

Уставни суд је утврдио да је чланом 8. Одлуке прописано да накнаду за уређивање јавног грађевинског земљишта плаћа лице које је добило земљиште у закуп, лице које има право коришћења земљишта, право грађења, које врши адаптацију, реконструкцију, доградњу, промену намене и изградњу привременог објекта, као и власници објеката изграђених, односно реконструисаних без грађевинске дозволе и да лице које врши унутрашњу адаптацију и реконструкцију у оквиру постојећег габарита и волумена легално изграђеног објекта, без повећања укупне обрачунске површине и без промене намене, не плаћа накнаду за уређивање грађевинског земљишта. У члану 14. Одлуке утврђени су износи накнаде за уређивање грађевинског земљишта, обрачунати према трошковима уређивања грађевинског земљишта, а у зависности од зоне и намене објекта у одређеној зони, односно утврђена су мерила за одређивање ове накнаде према критеријумима из Одлуке.

Према члану 60. Устава Републике Србије природна богатства и добра у општој употреби, као добра од општег интереса и градско грађевинско земљиште у државној су или друштвеној својини (став 1.); на добрима од општег интереса и на градском грађевинском земљишту може се, под условима утврђеним законом, стећи право коришћења (став 3.), а законом се уређује плаћање накнаде за коришћење добара од општег интереса и градског грађевинског земљишта (став 6.). Одредбом члана 113. став 1. тачка 3. Устава, утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора. Сагласно члану 118. став 1. Устава, град Београд обавља послове општине утврђене Уставом и послове које му Република законом повери из оквира својих права и дужности.

Чланом 74. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03), прописано је: да накнаду за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор; да се висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта уређује уговором који закључују општина, односно предузеће или друга организација и инвеститор, на основу критеријума и мерила које утврђује општина; да се уговором уређују међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта, висина накнаде за уређивање грађевинског земљишта, динамика плаћања накнаде, као и обим, структура и рокови за извођење радова на уређивању земљишта.

Према члану 18. тачка 7. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), општина је одговорна да, преко својих органа у складу с Уставом и законом доноси програме уређења грађевинског земљишта, уређује и обезбеђује вршење послова уређења и коришћења грађевинског земљишта и утврђује висину накнаде за уређивање и коришћење грађевинског земљишта.

На основу изложеног, по оцени Уставног суда, произилази, да је Скупштина града Београда, прописујући Одлуком обавезу плаћања накнаде за уређивање грађевинског земљишта и за власнике објеката изграђених, односно реконструисаних без грађевинске дозволе, као и прописујући да се накнада за уређивање јавног грађевинског земљишта обрачунава на основу зона утврђених Одлуком, при чему се у оквиру сваке зоне утврђује висина накнаде за различите намене, поступила у границама уставних и законских овлашћења да својим прописом утврди критеријуме и мерила за одређивање висине ове накнаде.

Наводи предлагача да су, применом оспорене Одлуке, власници објеката изграђених без грађевинске дозволе, доведени у неравноправан положај у односу на остале грађане у смислу члана 13. Устава, нису, по оцени Уставног суда, основани, с обзиром на то да наведена уставна норма гарантује једнакост грађана у правима и дужностима независно од њихових личних својстава, што оспорене одредбе Одлуке не нарушавају, али се односе подједнако на све грађане који се нађу у идентичној правној ситуацији уређеној оспореним општим актом. Наводи предлагача да приликом обрачуна висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта нису узета у обзир средства која су бесправни градитељи издвајали на име доприноса за стамбену изградњу по оцени Уставног суда, односе се на целисходност одређених правних решења што, Уставни суд, на основу члана 125. Устава, није надлежан да одлучује.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-277/2003 од 24.02.2005.

(Службени гласник РС", број 37/2005)

Општина има законско овлашћење да може самостално да одлучује о томе које ће критеријуме и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта прописати својим актом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 19. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Крагујевца", број 4/2003).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за утврђивање неуставности и незаконитости члана 19. Одлуке о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта ("Службени лист града Крагујевца", број 4/2003), коју је донела Скупштина града Крагујевца. У предлогу се наводи да оспорени члан 19. Одлуке није у сагласности са чланом 74. став 3. Закона о планирању и изградњи, а с тим у вези и са одредбама Закона о облигационим односима које се односе на начело равноправности уговорних страна, начело једнаких вредности давања и одредивости предмета уговора, јер за инвеститора уводи обавезу да плати

накнаду за изградњу паркинг места, иако није извесно да ли ће то паркинг место бити изграђено и да ли ће инвеститору бити омогућено коришћење паркинг места без накнаде. Такође се наводи да је оспорени члан 19. Одлуке у супротности са чланом 9. Одлуке, којом је прописано да уређивање грађевинског земљишта обухвата трошкове припремања и опремања грађевинског земљишта, а како изградња паркинга спада у опремање грађевинског земљишта, то, по мишљењу предлагача, произлази да се накнада за изградњу паркинг простора плаћа два пута.

У одговору доносиоца акта наводи се, поред осталог, да је оспорена Одлука донета сагласно овлашћењу општине да утврди критеријуме и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта прописаном чланом 74. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003), те да оспорени члан 19. Одлуке, садржи критеријуме и мерила за утврђивање висине те накнаде. Доносилац акта указује да оспорени члан 19. Одлуке, не регулише питање закључивања уговора, нити се том одредбом инвеститор ставља у неповољнији положај тиме што плаћа накнаду за изградњу паркинг места, јер се та накнада у смислу става 2. члана 19. користи управо за финансирање изградње јавних паркинг простора. Објекти комуналне инфраструктуре, у које спадају и јавни паркинг простори, по наводима доносиоца акта граде се у складу са програмима уређивања земљишта које доноси општина, а реализује их Фонд за уређивање грађевинског земљишта.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио следеће:

Одлуком о критеријумима и мерилима за утврђивање закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта, Скупштина града Крагујевца, утврдила је критеријуме и мерила за обрачун и уговарање висине закупнине и накнаде за уређивање грађевинског земљишта и то према зонама и намени објеката. Оспореном одредбом члана 19. Одлуке, прописани су услови под којима инвеститор плаћа накнаду за уређивање грађевинског земљишта у случају да, приликом доградње или изградње не обезбеди паркинг место у оквиру парцеле или у објекту, по принципу један стан - једно паркинг или гаражно место. Ставом 2. истог члана, прописано је да ће се утврђена накнада користити за финансирање изградње јавних паркинг простора.

Чланом 113. став 1. тачка 3. и чланом 117. Устава Републике Србије утврђено је овлашћење општине, односно града, да преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Према члану 71. Закона о планирању и изградњи, општина уређује јавно грађевинско земљиште и стара се о његовом коришћењу према намени предвиђеној планом, у складу са овим законом (став 2.); уређивање јавног грађевинског земљишта врши се у складу са дугорочним, средњорочним и годишњим програмом уређивања (став 3.), и обухвата припремање и опремање земљишта (став 4.). Законом су ближе уређени појмови припремања и опремања земљишта, као и начин обезбеђивања услова за уређивање, коришћење, унапређивање и заштиту грађевинског земљишта (члан 72.). Поред осталих видова обезбеђења средстава за финансирање уређивања јавног грађевинског земљишта, Закон је прописао и накнаду за уређивање грађевинског земљишта (члан 73.). Одредбом члана 74. Закона, прописано је да накнаду за уређивање грађевинског земљишта плаћа инвеститор; да се њена висина утврђује уговором који закључује општина, односно предузеће или друга организација из чл. 72. став 3. Закона и инвеститор, на основу

критеријума и мерила које уређује општина, као и то да се уговором уређују међусобни односи у погледу уређивања грађевинског земљишта, динамика плаћања накнаде, као и обим, структура и рокови за извођење радова на уређивању земљишта.

Из наведених уставних и законских одредаба, Суд је утврдио да је општина овлашћена да уређује јавно грађевинско земљиште, као и да својим општим актом утврђује критеријуме и мерила за одређивање висине накнаде за уређивање тог земљишта. Закон о планирању и изградњи не садржи било какво ограничење у погледу критеријума и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта које би било обавезујуће за општину, па је Суд оценио да ово законско овлашћење даје основ општини да може самостално да одлучује о томе које ће критеријуме и мерила за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта прописати својим актом. У том смислу, елементи за закључење уговора о висини накнаде за уређивање грађевинског земљишта утврђени су управо у Одлуци као општем акту, а оспорени члан 19. Одлуке, садржи један од критеријума за утврђивање висине накнаде за уређивање грађевинског земљишта. Критеријуми и мерила прописани оспореном Одлуком, односе се на све будуће инвеститоре изградње, доградње или реконструкције објекта односно, простора, па су стога, неосновани наводи предлагача да је у неравноправном положају у односу на Фонд за уређивање грађевинског земљишта.

У смислу члана 125. Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује о другим питањима која су истакнута у предлогу, а која се односе на међусобну сагласност одредаба оспорене Одлуке, као и на питање примене оспорене одредбе Одлуке. Уставни суд такође није надлежан да врши оцену законитости уговора, као појединачног правног акта у односу на Закон о облигационим односима, јер се ради о питањима утврђивања и извршавања међусобних обавеза уговорних страна у облигационом односу који се заснива у вези са плаћањем накнаде за уређивање грађевинског земљишта, а која су у надлежности судова опште надлежности

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда (Службени гласник РС", број 15/2005)
 ГУ-14/2004 од 20.01.2005.

Општина сагласно закону преко својих органа самостално одлучује о томе које ће објекте поставити на јавним површинама, као и да гаража може да се користи у комерцијалне сврхе и да се као монтажни објекат постави на јавној површини.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. у делу који гласи: "као и гаража за смештај путничких возила" Одлуке о утврђивању месечног закупа за привремено постављање монтажних објеката на јавним површинама ("Службени гласник општине Пожаревац", број 1/2003).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 2. у делу који гласи: "као и гаража за смештај путничких возила" Одлуке наведене у изреци. Подносиоци иницијативе сматрају да је одредбом члана 2. Одлуке утврђена месечна закупнина за објекте у којима се врши промет производа или услуга и остварује профит, а који су постављени на јавним површинама, и да је обавеза плаћања закупнине за гараже за смештај путничких возила неосновано уведена, јер се гараже не могу третирати као комерцијални објекти, с обзиром на то да нису постављене на јавним површинама, већ на грађевинском земљишту у саставу стамбених објеката.

Скупштина општине Пожаревац у одговору наводи члан 78. став 1. тачку 8) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02) и истиче да се оспореном Одлуком, ради остваривања прихода општине, дају у закуп јавне површине, односно непокретности у државној својини које користи општина Пожаревац. Даље наводи да се ради о давању у закуп јавних површина, а што се може видети на основу одредаба чл. 6. до 8. оспорене Одлуке.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је чланом 2. Одлуке одређено да се под привремено постављеним монтажним објектима, подразумевају привремени грађевински објекти пословног простора, киосци, тезге за продају робе, полице за излагање робе ван пословних објеката, аутомати за сладолед, витрине, уређаји за производњу прехранбених производа (америчке крофнице, помфрит, палачинке и сл.), летње баште и други привремени објекти који се користе у комерцијалне сврхе, а постављају се на јавним површинама, као и гараже за смештај путничких возила.

Члан 113. Устава Републике Србије утврђује да општина, преко својих органа у складу са законом доноси урбанистички план, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Чланом 30. тачка 4. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) је утврђено да скупштина општине у складу са законом доноси урбанистички план општине и уређује коришћење грађевинског земљишта, а чланом 78. тачка 4. Закона је прописано да јединици локалне самоуправе припадају изворни јавни приходи остварени на њеној територији, а у оквиру тих прихода и накнада за коришћење грађевинског земљишта.

Закон о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/2003) утврђује: да је јавна површина простор утврђен планом за објекте чије је коришћење, односно изградња од општег интереса у складу са прописима о експропријацији (члан 2. тачка 1.); да грађевинско земљиште на којем су до дана ступања на снагу овог закона, изграђени јавни објекти од општег интереса и јавне површине и које је у државној својини, јесте јавно грађевинско земљиште, односно да јавно грађевинско земљиште у смислу овог закона, јесте и земљиште које је планом донетим у складу са овим законом, намењено за изградњу јавних објеката од општег интереса и за јавне површине и које је у државној својини (члан 69.); да накнаду за коришћење јавног грађевинског земљишта и остала грађевинска земљишта у државној својини плаћа власник објекта, односно изузетно, накнаду плаћа носилац права коришћења на објекту, односно посебном делу објекта, а ако је објекат, односно посебан део објекта дат у закуп накнаду плаћа купац објекта, односно дела објекта с тим што ближе критеријуме, мерила, висину, начин и рокове плаћања накнаде прописује

општина, односно град, односно град Београд (члан 77.); да постављање мањих монтажних објеката на јавним површинама (киосци, летње баште, покретне тезге и сл.) обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд (члан 98.); да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о грађевинском земљишту ("Службени гласник РС", бр. 44/95 и 16/97) и Закон о изградњи објеката ("Службени гласник РС", бр. 44/95, 24/96, 16/97 и 43/01), и да ће се до доношења подзаконских аката на основу овлашћења из овог закона примењивати подзаконски акти донети на основу закона који престају да важе даном ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом (члан 175.).

Полазећи од наведених одредаба закона, Уставни суд је утврдио да је јавна површина простор чије је коришћење од општег интереса и који није по неком основу, већ дат на употребу другом лицу. Такође, Уставни суд је утврдио да општина преко својих органа самостално одлучује, према месним приликама и сопственој процени интереса и потреба грађана на одређеном подручју, о томе које ће објекте из члана 98. Закона о планирању и изградњи поставити на јавним површинама. С обзиром на то да се гаража може користити у комерцијалне сврхе и као монтажни објекат поставити на јавној површини, а да се из назива оспорене Одлуке и садржине њених одредби може утврдити да се Одлука односи на гараже које су постављене на јавним површинама, а не на другом грађевинском земљишту, Уставни суд није прихватио иницијативу.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-363/2003 од 17.03.2005.

Оспореним одредбама, у складу са законом, прописан је начин постављања и коришћења привремених објеката у својини града, односно градске општине или у својини предузећа.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 10. и 17. Одлуке о условима и начину постављања привремених објеката на јавним површинама у Београду ("Службени лист града Београда", бр. 6/99, 6/01, 26/01, 3/02 и 12/02).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба Одлуке наведене у изреци. У иницијативи се наводи да члан 10. Одлуке не одређује услове и рок трајања Плана постављања привремених објеката и тиме омогућава његове измене и допуне без образложења, што угрожава Уставом гарантовано право на рад и правну сигурност корисника јавних површина. Истиче се да је члан 17. Одлуке несагласан са чланом 4. Закона о путевима, јер "општине не могу на тротоарима" да постављају своје киоске као да су власници

јавних површина, односно не могу их давати у закуп. Указује се да члан 17. Одлуке преноси на Извршни одбор Скупштине града законско овлашћење општине да уређује услове и начин постављања привремених објеката и тражи да Суд наложи Скупштини града Београда измену оспорених одредаба Одлуке.

Дописом Уставног суда ГУ-492/04 од 16. фебруара 2005. године тражен је одговор од Скупштине града Београда па пошто, ни након истека рока, није поступљено по овом захтеву, Суд је наставио поступак, на основу члана 16. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93).

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да се према члану 10. Одлуке о условима и начину постављања привремених објеката на јавним површинама у Београду ("Службени лист града Београда", бр. 6/99, 6/01, 26/01, 3/02 и 12/02), измене и допуне плана постављања привремених објеката врше по потреби и по поступку предвиђеном за доношење плана. Оспореним чланом 17. Одлуке, прописано је да привремене објекте који су у својини града, односно градске општине или у својини предузећа, поставља предузеће у складу са планом (став 1.); за коришћење објекта из става 1. овог члана плаћа се закупнина чији се износ утврђује лицитацијом (став 2.); корисник привременог објекта одређује се по спроведеном поступку лицитације (став 3.), а лицитација се спроводи на начин и по поступку који утврди Извршни одбор Скупштине града, односно извршни одбор градских општина (став 4.).

Према члану 113. став 1. тачка 3. Устава Републике Србије, општина, преко својих органа, у складу са законом уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора.

Члан 98. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", број 47/03) предвиђа да постављање мањих монтажних објеката на јавним површинама (киосци, летње баште, покретне тезге и сл.) обезбеђује и уређује општина, односно град, односно град Београд (став 1.); и да се за израду техничке документације за постављање објеката из става 1. овог члана не примењују услови из овог закона (став 2.).

Наведене одредбе Закона утврђују надлежност скупштине општине, односно града да својим општим актом уређује услове и начин постављања привремених објеката. Законско овлашћење општине да регулише одређено питање, подразумева и право истог органа да донети пропис мења и допуњава по поступку у коме је тај пропис усвојен, па је Суд оценио да нема основа за утврђивање неуставности и незаконитости члана 10. оспорене Одлуке. Непостојање одредбе којом се орочава трајање одређеног плана постављања привремених објеката не чини оспорену Одлуку неуставном и незаконитом. Јавне површине представљају земљиште у општој употреби, односно у државној својини, чија је намена планским актима одређена као зелена, парковска, рекреативна или нека друга јавна површина и на којој није дозвољена изградња објеката, па стога постављање објеката на јавним површинама може имати само привремени карактер. Време коришћења привременог објекта утврђује се планом постављања тих објеката (члан 7. Одлуке), као и решењем којим се кориснику одобрава постављање привременог објекта (члана 15. став 2. Одлуке), па не постоји неизвесност у погледу рока остваривања права стечених на основу оспорене Одлуке.

Напред наведеним уставним и законским одредбама утврђена је могућност да општина, односно град самостално одлучује, према месним приликама и процени интереса и потреба грађана, о постављању привремених објеката на одређеној површини и да предвиди лицитацију као начин давања у

закуп тих објеката и одређивања висине закупнине, па је Суд оценио да нема основа за утврђивање незаконитости одредаба члана 17. Одлуке. Наведеним одредбама Одлуке није одређена надлежност Извршног одбора да уређује услове постављања привремених објеката, већ начин и поступак лицитације, што не представља нормативну делатност, него одређена овлашћења у поступку примене те Одлуке.

Могућност давања у закуп привремених објеката у државној својини садржана је у одредби чл. 1. до 6. Закона о средствима у својини Републике ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97), које одређују, поред осталог, да су добра у општој употреби (јавни путеви, паркови, тргови, улице и др.), као добра од општег интереса, у државној својини, да се на њима може стећи право коришћења у складу са законом, природом и наменом тих средстава, као и да непокретности у државној својини надлежни органи могу давати у закуп. Законом о путевима ("Службени гласник РС", бр. 46/91..... 42/98), утврђено је да су путеви, као добра од општег интереса, у државној својини (члан 1.); ближе је одређен појам јавног пута (члан 3.), а обављање послова одржавања, заштите, развоја и управљања улицама у насељу поверено је општини, односно граду (члан 4. став 2.). Из изложеног произлази да је оспореним одредбама члана 17. Одлуке, у складу са законом, прописан начин постављања и коришћења привремених објеката у својини Града, односно градске општине или у својини предузећа.

О наводима којим се указује на непрецизност и непотпуност оспорених одредаба Одлуке, као и о захтеву за измену и допуну тог акта, није надлежан да одлучује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
ГУ-492/2004 од 16.06.2005.

г) Локални јавни приходи

Скупштина општине нема овлашћење за увођење таксених основа које закон не предвиђа, те се оспореном Одлуком није могла, у оквиру локалне комуналне таксе за истицање фирме на пословном простору, увести чланарина Удружењу предузетника, што оспорену Одлуку чини несагласном с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука о изменама и допунама Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени лист општине Чока", број 5/2003), није у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Одлуке о изменама и допунама Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени лист општине

Чока", број 5/2003). Подносилац иницијативе наводи да је оспореном Одлуком локална комунална такса неосновано уведена за чланарину Удружењу предузетника у општини Чока и истиче да Законом о јавним приходима и јавним расходима чланарине нису обухваћене као приход буџета.

У одговору Скупштине општине Чока наводи се да је оспорена Одлука којом је као јавни приход проглашена чланарина Удружења занатлија донета на основу препоруке Покрајинског секретаријата за локалну самоуправу, да се у циљу функционисања Удружења предузетника јединствено регулише наплата њихове чланарине у АП Војводини преко надлежних државних органа.

Оспореном Одлуком допуњен је тачком 13. тарифни број 4. Таксене тарифе локалних комуналних такси који се односи на локалне комуналне таксе за истицање фирме на пословним просторијама тако што је уведена чланарина Удружењу предузетника у општини Чока.

Уставом Републике Србије утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује, поред осталог, финансијски систем (члан 72. став 1. тачка 4); да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2.), и да за обављање Уставом и законом утврђених послова, општини припадају приходи утврђени законом (члан 114. став 1.)

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01, 33/04 и 135/04) уређен је систем јавних прихода и прописано је да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа у складу са законом; да су локални јавни приходи врста јавних прихода (чл. 1, 8. и 9); а као врста локалних јавних прихода одређена је и локална комунална такса (члан 16.); да за финансирање јавних расхода буџету општине припадају јавни приходи, и у оквиру такса - локалне комуналне таксе (члан 25).

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) прописано је да скупштина јединице локалне самоуправе може уводити локалне комуналне таксе за коришћење права, предмета и услуга (члан 79); утврђени су таксативним набрајањем основи за увођење таксене обавезе (члан 83) и у оквиру тога је одређено да се локалне комуналне таксе могу уводити за истицање фирме на пословном простору (члан 83. став 1. тачка 8.) као и да се наведена локална комунална такса утврђује у годишњем износу (члан 83. став 2.); прописано је да је фирма у смислу тог закона сваки истакнути назив или име које упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност; да ако се на једном пословном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника, такса се плаћа само за једну фирму и да се за сваку фирму истакнуту ван пословног објекта плаћа такса за сваку истакнуту фирму (члан 84.).

Полазећи од наведених одредаба Закона о локалној самоуправи којима је уређено овлашћење скупштине општине за увођење локалних комуналних такса, Уставни суд је оценио да скупштина општине нема овлашћење за увођење таксених основа које закон не предвиђа. У том смислу Скупштина општине Чока, оспореном Одлуком није могла да у оквиру локалне комуналне таксе за истицање фирме на пословном простору уведе чланарину Удружењу предузетника у Општини Чока, што оспорену Одлуку чини несагласном с Уставом и законом.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије оспорена Одлука из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-326/2004 од 24.03.2005.

(Службени гласник РС", број 37/2005)

Скупштина општине је прекорачила границе својих законских овлашћења када је прописала локалне комуналне таксе за тракторе у зависности од снаге мотора.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе тарифног броја 2. тачка 5. подтачка 5.1. и тарифног броја 5. ал. 3. и 4. Тарифе комуналних такса из члана 2. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о комуналним таксама ("Службени лист општине Кула", број 8/2002) нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости тарифног броја 1. Тарифе комуналних такса из члана 2. Одлуке из тачке 1.

3. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости тарифног броја 1. са Тарифом комуналних такса из члана 1. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о комуналним таксама ("Службени лист општине Кула", број 6/2003).

4. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука из тач. 1. и 3.

О б р а з л о ж е њ е

Предлогом је покренут поступак за оцену уставности и законитости одредаба одлука наведених у тач. 1. и 3. изреке. У предлогу се наводи да је Скупштина општине Кула, оспореним одредбама прописала обавезе по основу локалних комуналних такса супротно начелима Устава Републике Србије и одредбама чл. 79. до 86. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002). Према наводима предлагача, у тарифном броју 1. оспорених одлука утврђена је тарифа таксе за истицање фирме на пословним просторијама зависно од делатности и зона, али је висина таксе одређена тако да зона у којој се објекат налази има утицаја само при одређивању висине таксе за исте врсте делатности. Такав начин утврђивања висине обавезе, по мишљењу предлагача, у супротности је с одредбом члана 69. став 3. Устава којом је прописано да се обавеза плаћања јавних прихода утврђује према економској снази обвезника, будући да обављање одређене делатности није показатељ економске снаге обвезника. Указујући на околност да је Скупштина општине Кула утврдила изузетно високе комуналне таксе за истицање фирме на пословном простору, предлагач износи мишљење да општина није овлашћена да уводи фискална оптерећења која превазилазе економску снагу обвезника, односно која не зависе од величине прихода, површине објекта, погодности које обезбеђује локација, врсте објекта итд. Оспоравајући друге одредбе Одлуке из тачке 1. изреке, предлагач наводи да је одредба тарифног броја 2. тачка 5. подтачка 5.1, која се односи на прописивање

таксе за држање трактора, супротна одредби члана 83. став 1. тачка 14) Закона о локалној самоуправи којом је прописано да се ова такса не може увести на пољопривредна возила. У вези са оспоравањем тарифног броја 5. ал. 3. и 4. наведене Одлуке, којима је прописана такса за апарате за игре на срећу и томболу по објекту у коме се организују, предлагач сматра да је тиме проширен предмет таксене обавезе утврђен Законом, те да су стога оспорене одредбе овог тарифног броја у несагласности са Законом. Предлаже да Суд, на основу одредбе члана 42. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), обустави извршење појединачних аката и радњи предузетих на основу оспорених одредаба одлука из тач. 1. и 3. изреке.

Скупштина општине Кула доставила је одговор Уставном суду у коме је навела да су Одлуком о изменама и допунама Одлуке о комуналним таксама ("Службени лист општине Кула", број 5/01) одређене зоне као један од критеријума за утврђивање висине локалне комуналне таксе, те да су неосновани наводи предлагача да су зоне одређене произвољно. У одговору се наводи да су за одређивање различите висине локалних комуналних такса примењени критеријуми из члана 85. Закона о локалној самоуправи. У вези са наводима предлагача којима се оспорава тарифни број 2. тачка 5. подтачка 5.1. Одлуке истиче се да се не ради о тракторима који се користе у пољопривредне сврхе, већ о вучном возилу које се користи за вршење јавног превоза или за радове ван пољопривреде. Такође, у погледу оспоравања уставности и законитости тарифног броја 5. ал. 3. и 4. Одлуке, давалац одговора наводи да се ради о држању средстава за игру, као врсти забавне игре на срећу.

Уставом Републике Србије утврђено је да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем (члан 72. став 1. тачка 4); да се систем локалне самоуправе уређује законом (члан 113. став 2.) и да за обављање Уставом и законом утврђених послова општини припадају приходи утврђени законом (члан 114. став 1.). Одредбом члана 69. става 3. Устава прописано је да се обавеза плаћања пореза и других дажбина утврђује према економској снази обвезника, али, при томе, Уставом нису дефинисани критеријуми према којима се утврђује сразмерност обавезе плаћања фискалних дажбина и економске моћи обвезника, већ је остављено законодавцу да, у оквиру овлашћења да уређује и обезбеђује финансијски систем, разради на одговарајући начин ово уставно начело.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01, 33/04 и 135/04) уређен је систем јавних прихода и јавних расхода и, у оквиру тога, прописано да се висина јавних прихода утврђује законом, односно актом надлежног органа, у складу са законом, као и да су врста јавних прихода - локални јавни приходи (чл. 1, 8. и 9.). Чланом 16. став 2. Закона одређено је да се елементи система локалних прихода уређују законом. Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) прописано је да скупштина јединице локалне самоуправе може увести локалне комуналне таксе за коришћење права, предмета и услуга (члан 79.); да се локалне комуналне таксе могу увести, поред осталог, за држање средстава за игру ("забавне игре"); истицање фирме на пословном простору и за држање моторних, друмских и прикључних возила, осим пољопривредних возила и машина (члан 83. став 1. тач. 2), 8) и 14); да се фирмом сматра сваки истакнути назив или име који упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност (члан 84. став 1); да се такса плаћа само за једну фирму, ако се на

пословном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника (став 2.), и да се за сваку фирму истакнуту ван пословног објекта плаћа такса (став 3.). Чланом 85. Закона прописано је да општина може утврдити локалне комуналне таксе у различитој висини у зависности од врсте делатности, површине и техничко-употребних карактеристика објеката и по деловима територије, односно зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе, а чланом 86. Закона одређено је да се актом скупштине општине којим се уводи локална комунална такса утврђују висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе.

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба које се односе на обим и садржину овлашћења скупштине општине при увођењу и димензионисању висине локалне комуналне таксе у зависности од прописаних критеријума, Суд је утврдио да оспорени тарифни бројеви 1. обе наведене одлуке престављају реализацију законских овлашћења скупштине општине, те да не садрже повреду Устава и закона. Законом о локалној самоуправи утврђени су критеријуми за одређивање различите висине локалних комуналних такса за које законодавац претпоставља да су показатељи економске моћи таксених обвезника. У смислу члана 125. Устава, Уставни суд не може улазити у процену да ли су ти критеријуми адекватни, односно "једини" или "довољни" показатељи економске снаге обвезника, јер је то искључиво ствар законодавне политике коју води Народна скупштина.

Прописивањем локалне комуналне таксе за тракторе у зависности од снаге мотора у тарифном броју 2. тачка 5. подтачка 5.1. Тарифе Одлуке из 2002. године, према оцени Суда, Скупштина општине Кула је прекорачила границе законских овлашћења, с обзиром на то да је Закон о локалној самоуправи у члану 83. став 1. тачка 14), у оквиру таксеног основа "држање моторних, друмских и прикључних возила", изричито изузео "пољопривредна возила и машине", и то без упућивања на икакве изузетке, па ни у вези са њиховом могућом употребом ван сврхе пољопривредне делатности или у вези са својством држаоца за коју околност одредбе "Напомене" уз овај тарифни број везују ослобођења. У вези са оспоравањем тарифног броја 5. ал. 3. и 4. Тарифе Одлуке из 2002. године, Суд је оценио да овлашћење скупштине општине на увођење локалне комуналне таксе за држање средстава за игру ("забавне игре") из члана 83. став 1. тачка 2) Закона о локалној самоуправи искључује да се тим таксеним основом обухвате игре на срећу које су утврђене и уређене посебним законом. Како су Законом о играма на срећу ("Службени гласник РС", број 84/2004) као игре на срећу одређене, поред осталог, и томбола, односно игре које се приређују на аутоматима то, по оцени Суда, приликом реализације овлашћења из члана 83. став 1. тачка 2) Закона о локалној самоуправи скупштина општине не може као таксени основ предвидети апарате за игре на срећу и томболе, односно држање средстава помоћу којих се изводе игре на срећу. Такво прописивање таксеног основа значи проширивање Законом утврђеног предмета таксене обавезе, што за последицу има несагласност с Уставом и законом.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорених тарифних бројева наведених одлука, Суд је одбацио будући да је донео коначну одлуку, у смислу одредбе члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука.

На основу изнетог, као и члана 46. тач. 1), 2) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе тарифних бројева Одлуке из тачке 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-461/2003 од 14.04.2005.

(Службени гласник РС", број 49/2005)

Увођењем критеријума за одређивање различите висине таксе на фирму зависно од облика организовања таксеног обвезника ("представништво"), као и околности да ли је седиште обвезника у овој општини или изван ње, скупштина општине је прекорачила законске границе и садржину својих овлашћења.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба Тарифног броја 6. у делу који гласи: "предузећа са седиштем ван територије општине: - а имају представништво на територији општине, 50.000.-" Таксене тарифе локалних комуналних такси Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени гласник општине Ариље", број 9/02), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења Решења Републичке управе јавних прихода - Одељења за утврђивање и наплату јавних прихода Ариље, број 434/30028.

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Републике Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе Тарифног броја 6. Одлуке наведене у изреци. У предлогу је наведено да оспорена одредба није у сагласности са чланом 85. Закона о локалној самоуправи јер је том одредбом Одлуке утврђен критеријум за одређивање локалне комуналне таксе који није прописан овим законом. Предлагач је предложио да Уставни суд донесе решење којим се до окончања уставног поступка обуставља извршење Решења Републичке управе јавних прихода - Одељења за утврђивање и наплату јавних прихода Ариље, број 434/30028 које је донето на основу оспорене одредбе Одлуке.

Скупштина општине Ариље у одговору наводи да је оспорена Одлука донета у складу са одредбама Закона о локалној самоуправи које предвиђају могућност да се локалне комуналне таксе могу увести и за истицање фирме на пословном простору, а да је оспореном одредбом Тарифног броја 6. Скупштина општине Ариље, сагласно члану 86. Закона, утврдила олакшице за плаћање локалне комуналне таксе за истицање фирме обвезницима са седиштем ван територије општине.

Оспореном одредбом Тарифног броја 6. Таксене тарифе локалних комуналних такси Одлуке о локалним комуналним таксама ("Службени гласник општине Ариље", број 9/02), прописана је такса за истицање фирме на пословном простору за предузећа са седиштем ван територије општине, а имају представништво на територији општине у износу од 50.000 (динара) годишње.

Чланом 52. Устава Републике Србије прописано је да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом, чланом 72. став 1.

тачка 4. да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује финансијски систем, а чланом 114. став 2. одређено је да општини припадају приходи утврђени законом.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01, 33/04 и 135/04) уређен је систем јавних прихода и јавних расхода. Чланом 2. Закона прописано је да се јавни приходи који су њиме установљени могу уводити само законом, као и да се само законом којим се уводи одговарајући јавни приход могу уводити ослобођења, олакшице и остали елементи система јавних прихода. Према члану 8. Закона, висина јавних прихода утврђује се законом, односно актом надлежног органа у складу са законом, а чланом 16. став 2. Закона одређено је да се елементи система локалних прихода уређују законом.

Одредбом члана 83. став 1. тачка 8. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), прописано је да се локалне комуналне таксе могу уводити за истицање фирме на пословном простору. Чланом 84. Закона утврђена су посебна правила за тај таксени основ, тако што је одређено да се фирмом сматра сваки истакнути назив или име које упућује на то да правно или физичко лице обавља одређену делатност (став 1.); да се такса плаћа само за једну фирму, ако се на пословном објекту налази више истакнутих фирми истог обвезника (став 2.); а да се за сваку фирму истакнуту ван пословног објекта плаћа такса (став 3.). Према члану 85. Закона општина може утврдити локалне комуналне таксе у различитој висини зависно од врсте делатности, површине и техничко-употребних карактеристика објекта и по деловима територије, односно у зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе. Чланом 86. Закона утврђено је да се актом скупштине општине којим се уводи локална комунална такса утврђују висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе.

Имајући у виду наведене одредбе Закона, по оцени Уставног суда, орган локалне самоуправе није овлашћен да актом о увођењу локалних комуналних такси уводи другачије критеријуме за одређивање различите висине ових такси, осим оних критеријума који су законом прописани. Стога, увођењем критеријума за одређивање различите висине такси на фирму зависно од облика организовања таксеног обвезника ("представништво"), као и околности да ли је седиште обвезника у овој општини или изван ње, по оцени Суда, Скупштина општине Ариље је прекорачила границе и садржину овлашћења. Из овог разлога Суд је утврдио да оспорена одредба Одлуке није у сагласности с Уставом и законом.

С обзиром да је Суд донео коначну одлуку, то је захтев за обуставу извршења појединачног правног акта из тачке 2. изреке у смислу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одбацио.

На основу изложеног, члана 46. тач.1) до 3) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, решено је као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба Одлуке наведена у тачки 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије».

Увођењем локалних комуналних такси у различитој висини по деловима територије, односно по зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе, као и утврђивањем олакшица у њиховом плаћању, скупштине општине није прекорачила своја законска овлашћења.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости Тарифног броја 2. став 1. и става 2. алинеја 3. и 4. Таксене тарифе локалних комуналних такса Одлуке о локалним комуналним таксама («Службени гласник општине Лапово», број 1/ 03).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости Тарифног броја 2. став 1. и става 2. алинеја 3. и 4. Таксене тарифе локалних комуналних такса Одлуке наведене у изреци, јер су по оцени иницијатора у супротности са чланом 15. Закона о облигационим односима који прописује да у заснивању двостраних уговора учесници полазе од начела једнаке вредности узајамних давања, као и начела правичности.

У одговору доносиоца оспореног акта истиче се да је оспорена Одлука донета сагласно одредбама Закона о локалној самоуправи, те да су наводи иницијатора неосновани, јер се у конкретном случају не ради о облигационом односу, већ о плаћању прописане таксене обавезе.

Оспореном одредбом става 1. Тарифног броја 2. одређено је да се за истицање фирме на пословном објекту и ван пословног објекта такса утврђује у годишњем износу по зонама и то за подручје екстра зоне у износу од 57.000 динара, за подручје прве зоне у износу од 40.000 динара, за подручје друге зоне у износу од 32.000 и за подручје треће зоне у износу од 24.000. динара.

Оспореним одредбама става 2. Тарифног броја 2. алинеја 3. одређено је да се такса за истицање фирме умањује према врсти делатности, површини, техничко-употребним карактеристикама објеката, односно за угоститељску делатност која се обавља у одређеним угоститељским објектима (кафане, ресторани, кафе барови, снек барови, кафе ресторани, кафићи, дискотеке) умањење је утврђено у различитом процентуалном износу (30%, 40%, 50%), зависно од површине објекта, броја столова, односно места за седење, док је оспореном алинејом 4. одређено умањење у износу од 88% за остале угоститељске објекте (ресторани на железничким, аутобуским станицама, стадионима и базенима, ђевабџинице, посластичарнице, пицерије и киосци за шалтерску продају хране).

Чланом 52. Устава Републике Србије прописано је да се порези и друге дажбине уређују законом, чланом 72. став 1. тачка 4) да Република Србија уређује и обезбеђује финансијски систем, а чланом 114. став 2. одређено је да општини припадају приходи утврђени законом.

Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01,33/04 и 135/04) уређен је систем јавних прихода и јавних расхода. Чланом 2. овог

Закона прописано је да се јавни приходи установљени овим законом могу уводити само законом, као и да се само законом којим се уводи одговарајући јавни приход могу уводити ослобођења, олакшице и остали елементи система јавних прихода. Према члану 8. Закона, висина јавних прихода утврђује се законом, односно актом надлежног органа у складу са законом, а чланом 16. став 2. Закона одређено је да се елементи система локалних прихода уређују законом. Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02, 33/04 и 135/04) прописано је да се локалне комуналне таксе могу уводити за истицање фирме на пословном простору (члан 83. став 1. тачка 8), да се фирмом сматра сваки истакнути назив или име које упућује да то правно или физичко лице обавља одређену делатност (члан 84. став 1.), да општина може утврдити локалне комуналне таксе у различитој висини зависно од врсте делатности, површине и техничко употребних карактеристика објекта и по деловима територије, односно зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе (члан 85.), као и да се актом скупштине општине којим се уводи локална комунална такса утврђују висина, олакшице, рокови и начин плаћања локалне комуналне таксе (члан 86.).

Полазећи од наведених одредаба закона, које уређују границе овлашћења скупштине општине при увођењу и уређивању наведеног локалног јавног прихода, а које допуштају увођење локалних комуналних такси у различитој висини, по деловима територије, односно по зонама у којима се налазе објекти, предмети или врше услуге за које се плаћају таксе, Уставни суд је утврдио да оспорени став 1. Тарифног броја 2. представља реализацију таквог законског овлашћења. Такође, Суд је оценио да прописана могућност умањења таксене обавезе у делу оспореног става 2. Тарифног броја 2, по основу површине објекта у коме се обавља угоститељска делатност, односно броја столова и места за седење, не противречи законским овлашћењима скупштине општине којој тај јавни приход припада, да актом о увођењу локалне комуналне таксе утврђује олакшице у њиховом плаћању, односно да одлучује о врсти и висини олакшица које уводи.

На основу изнетог, члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставном судом и правном дејству његових одлука («Службени гласник РС» бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-63/2004 од 24.03.2005.

д) Комунална делатност

Прописивање услова поседовања седишта на територији општине као додатног услова, поред законом прописаних, које предузеће или друго правно лице мора да испуњава да би им надлежни орган општине одобрио обављање ауто-такси превоза, није у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 40. став 1. алинеја 3. Одлуке о организацији и начину обављања јавног превоза путника и ствари и ауто-такси

превоза на територији општине Врање ("Службени гласник Пчињског округа", број 11/2004), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње које су предузете на основу одредаба Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Предлогом овлашћеног предлагача покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 40. Одлуке наведене у изреци. У предлогу се наводи да је оспореном одредбом Одлуке, супротно уставним и законским одредбама, предвиђен услов да предузеће или друго правно лице мора да има седиште на територији Општине Врање да би надлежни орган одобрио обављање делатности ауто-такси превоза, као и да се на тај начин омогућава монополистички положај правних лица која имају седиште у Општини Врање. Уставном суду је поднет и захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу одредаба оспорене Одлуке.

Скупштина општине Врање у одговору наводи да је одредбом члана 18. тачка 11. Закона о локалној самоуправи општини дато изворно овлашћење да уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто-такси превоза, а да јој је одредбом члана 44б Закона о превозу у друмском саобраћају поверено вршење послова инспекцијског надзора над применом овог закона и прописа о обављању делатности ауто-такси превоза.

Уставни суд у спроведеном поступку утврдио је следеће:

Оспореном одредбом члана 40. став 1. алинеја 3. Одлуке прописан је услов за обављање ауто-такси превоза који предузеће или друго правно лице треба да испуњава за обављање ове делатности, и то: да има седиште предузећа или другог правног лица на територији општине Врање.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 5) Устава Републике Србије предвиђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, поред осталог, стара о задовољавању одређених потреба грађана у области занатства, туризма и угоститељства и у другим областима од непосредног интереса за грађане. Одредбом члана 35. Устава утврђено је да свако има право на рад и зајамчена је слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању. Чланом 57. став 1. Устава утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом, а чланом 64. ст. 2. и 3. Устава утврђено је да се предузећа и друге организације слободно организују, да су самостални у обављању делатности, повезивању и удруживању, да имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите и да је противустанован сваки акт и свака радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште.

Одредбом члана 18. тачка 11) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/02 и 135/04) прописано је да је општина одговорна да, преко својих органа, у складу са Уставом и законом, уређује и обезбеђује посебне услове и организацију ауто-такси превоза путника, а одредбама чланова 2., 3., 33. до 36. Закона о превозу у друмском саобраћају ("Службени гласник РС", бр. 46/95 и 66/01) прописано је: да је ауто-такси превоз ванлинијски превоз путника који се обавља под условима утврђеним одредбама овог закона; да општина, односно град уређује и обезбеђује, у складу са законом, организацију и начин обављања јавног превоза путника који се

обавља на територији једне општине, односно града и ауто-такси превоза; и да општина, односно град прописује ближе услове за обављање ауто-такси превоза.

Из наведених законских одредаба, по оцени Уставног суда, произлази да општина, односно град може својим прописом да уређује посебне услове за организацију и начин обављања ауто-такси превоза путника и да пропише ближе услове за његово обављање, али не и да одређује, поред законом прописаних услова, додатне услове које предузеће или друго правно лице мора да испуњава да би им надлежни орган општине одобрио обављање ове делатности. Прописивањем услова поседовања седишта предузећа или другог правног лица на територији општине Врање, као посебног услова за обављање делатности ауто-такси превоза, ограничава се слободно и под једнаким условима обављање привредних и других делатности, слободна размена робе и услуга и кретање капитала и радника и ограничава тржиште, па је Уставни суд утврдио да оспорена одредба Одлуке није у сагласности са наведеним одредбама Устава.

На основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одбацио захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузетих на основу одредбе Одлуке из изреке, јер је донео коначну одлуку.

Уставни суд је, на основу члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 40. став 1. алинеја 3. Одлуке наведене у изреци, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-356/2004 од 13.01.2005.

(Службени гласник РС", број 21/2005)

Месна заједница нема овлашћење да обезбеђивање средстава за финансирање обављања комуналне делатности јавне расвете утврди као непосредну обавезу правних и физичких лица, па ни да уређује начин спровођења те обавезе од стране електродистрибутивног предузећа.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука Савета месне заједнице Витежево о уличној расвети за подручје центар насеља Витежево, број 11/03, од 2. фебруара 2003. године, није у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости Одлуке Савета месне заједнице села Витежево, бр. 11/03 од 2. фебруара 2003. године. Подносилац иницијативе наводи да је на основу оспорене Одлуке Јавно предузеће "Електродистрибуција" у Јагодини - погон у Свилајнцу једном броју

грађана незаконито увећало рачуне за електричну енергију, које је извршено пре доношења Одлуке, на основу списка потрошача који су прикључени на трафостаницу, без провере да ли су сви потрошачи дали свој пристанак.

У одговору Месне заједнице Витежево општине Жабари наводи се да је оспорена Одлука донета једногласно на седници Савета месне заједнице Витежево, на основу спроведеног личног изјашњавања грађана у периоду од 15. јула 2002. до 15. августа 2002. године. Такође, у одговору се истиче да је Јавно предузеће "Електродистрибуција" утврдило обавезу потрошача за плаћање уличне расвете на основу Одлуке о писменом изјашњавању грађана од 1. септембра 2002. године и да је износ на рачунима увећан после тог датума.

Оспореном Одлуком о уличној расвети за подручје центар насеља Витежево обавезани су сви потрошачи електричне енергије који су прикључени на трафостаницу у Витежеву да по јединственом обрачуну плаћају појединачно расподељени укупан новчани износ за све потрошаче, који се односи на потрошњу електричне енергије која се троши од прикључених сијалица уличне расвете од трансформатора ТС-2 у Витежеву, односно одређене су обавезе потрошача да на име Месне заједнице Витежево уплаћују новчани износ за део потрошње електричне енергије уличне расвете, као и обавеза Електродистрибуцији Јагодина да доставља Месној заједници Витежево јединствени обрачун за уличну расвету како би се пратила потрошња електричне енергије, цена, укупно задужење и број потрошача односно домаћинства на која се распоређује њихово задужење.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр.16/97 и 42/98) утврђене су комуналне делатности, општи услови и начин њиховог обављања, као и овлашћења органа општине и града да уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2). Чланом 4. став 1. тачка 7. Закона прописано је да су комуналне делатности, у смислу тог закона, делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незаменљив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју, између осталих делатности, јавна расвета у градовима и другим насељима, а према члану 5. тачка 7. Закона комунална делатност је и јавна расвета. Према одредби члана 8. став 5. Закона за обављање делатности јавне расвете уговор се закључује са предузећем које врши дистрибуцију електричне енергије на одређеном подручју, непосредном погодбом. Одредбом члана 22. став 1. Закона, прописано је да се средства за обављање и развој комуналних делатности обезбеђују из прихода од продаје комуналних производа, односно услуга, дела накнада за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, самодоприноса, као и других извора у складу са законом.

На основу наведених одредаба члана 8. став 5. и члана 22. став 1. Закона о комуналним делатностима, Уставни суд је утврдио да месна заједница нема овлашћење да обезбеђивање средстава за финансирање обављања комуналне делатности јавне расвете утврди као непосредну обавезу правних и физичких лица, па ни да уређује начин спровођења те обавезе од стране електродистрибутивног предузећа.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, оспорена Одлука из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-315/2004 од 24.02.2005.

(Службени гласник РС", број 49/2005)

Скупштина града је прекорачила законом утврђена овлашћења када је оспореном одредбом утврдила почетак и завршетак радног времена објеката регистрованих за приређивање игара на срећу.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 4. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о радном времену у угоститељству, туризму, трговини, занатству, и другим услужним делатностима на територији града Крагујевца ("Службени лист града Крагујевца", број 3/03), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 1. став 2. Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Предлозима овлашћених предлагача покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредаба члана 1. став 2. и члана 4. Одлуке наведене у изреци. У предлозима се наводи да се оспореном одредбом члана 1. став 2. Одлуке ограничава радно време занатских објеката у којима се обавља пекарска делатност и ствара неравноправност у погледу општих услова привређивања и правне заштите у односу на друге производне делатности, што је у супротности с одредбама чл. 34., 35. и 65. Устава и с одредбама чл. 40. и 47. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01). У предлогу се даље указује да је оспореном одредбом члана 4. Одлуке, супротно Уставу и одредбама Закона о играма на срећу и Закона о локалној самоуправи, ограничено радно време објеката за приређивање игара на срећу, што има за последицу забрану рада у овим делатностима.

У одговору Скупштине града Крагујевца се наводи да је оспорена Одлука донета у складу са овлашћењима садржаним у Закону о локалној самоуправи и да се оспореном одредбом члана 1. став 2. Одлуке не ограничава радно време производних делатности, односно занатских радњи. У вези са оспоравањем одредбе члана 4. Одлуке, у одговору се наводи да Закон о играма на срећу не утврђује радно време за објекте у којима се приређују игре на срећу, и да је утврђивање радног времена ових објеката у надлежности града као јединице локалне самоуправе, као и да је оспореном одредбом члана 4. Одлуке уређено радно време објеката у којима се приређују "тзв. остале игре на срећу" у угоститељским објектима.

Уставни суд у спроведеном поступку утврдио је следеће:

Оспореном одредбом члана 1. став 2. Одлуке утврђује се завршетак радног времена за угоститељске објекте наведене у алинејама 2. и 3. у периоду од 20 јуна до 31. августа, најкасније до 01 сат, у осталим месецима

радним даном најдуже до 24 сата, а викендом до 01 сат, а оспореном одредбом члана 4. Одлуке, утврђује се да објекти у којима се обављају делатности игара на срећу, кладионица, коцкарница и сличних делатности, могу радити сваког дана са почетком од 11 сати, а викендом од 09 сати, а завршетак радног времена за наведене објекте утврђује се најкасније до 23 сата.

Одредбом члана 34. став 1. Устава Републике Србије зајамчено је право својине и слобода предузетништва, а одредбама члана 35. ст. 1. и 2. утврђено је да свако има право на рад и да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења. Одредбом члана 57. став 1. Устава утврђено је да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом, а чланом 64. ст. 2. и 3. Устава предвиђено је да се предузећа и друге организације слободно организују, да су самостални у обављању делатности, повезивању и удруживању, да имају исти положај у погледу општих услова привређивања и правне заштите, као и да је противустан сваки акт и радња којима се ствара или подстиче монополски положај, односно на други начин ограничава тржиште. Одредбом члана 113. став 1. тачка 5. Устава, утврђено је да се општина, преко својих органа, у складу са законом, стара, о задовољавању одређених потреба грађана, поред осталог у области занатства, туризма и угоститељства и у другим областима од непосредног интереса за грађане. Одредбом члана 117. Устава предвиђено је да се законом поједина општина може утврдити као град на чијој територији се образују две или више градских општина и да се статутом града одређује које послове општине врши град, а које градска општина.

Законом о играма на срећу ("Службени гласник РС", број 84/04) у члану 2. став 1. прописано је да се под играма на срећу, у смислу овог закона, сматрају игре у којима се учесницима, уз непосредну наплату или наплату посредним путем пружа могућност да остваре добитак у новцу, стварима, услугама или правима, при чему крајњи исход игре не зависи само од знања или вештине учесника у игри, него и од случаја или неког неизвесног догађаја, а одредбом члана 3. став 1. прописано је да се играма на срећу у смислу овог закона не сматрају забавне игре на рачунарима, симулаторима, видео-аутоматима, флиперима и другим сличним направама, које се стављају у погон уз помоћ новца или жетона, као и пикадо, билијар и друге сличне игре, у којима се учествује уз наплату, а у којима учесник не може остварити добитак у новцу, стварима, услугама или правима, већ право на једну или више бесплатних игара исте врсте. Одредбом члана 27. став 1. тачка 3) прописано је да Правила класичних игара на срећу, поред осталог, садрже назив, опис и време трајања игре на срећу, чланом 36. предвиђено је да посебне игре на срећу у играчницама могу приређивати правна лица са седиштем на територији Републике, на основу дозволе, која су регистрована за обављање делатности коцке и клађења, а чланом 72. предвиђено је да посебне игре на срећу - клађења могу приређивати правна лица са седиштем на територији Републике која су регистрована за обављање делатности коцке и клађења, на основу одобрења. Правилником о ближим условима, односно садржини правила игара на срећу ("Службени гласник РС", број 129/04) у члану 4. тачка 3) прописано је да правила игре, поред елемената утврђених законом, садрже и назив, опис и време трајања игре на срећу.

Полазећи од наведених одредаба Закона о локалној самоуправи и Закона о играма на срећу, Уставни суд сматра да општини, односно граду законом није дато овлашћење да прописује радно време објеката регистрованих за приређивање игара на срећу. Уставни суд је утврдио да је Скупштина града

Крагујевца прекорачила законом утврђена овлашћења када је оспореном одредбом члана 4. Одлуке утврдила почетак и завршетак радног времена објеката приређивача игара на срећу прописаних Законом о играма на срећу.

Према члану 119. став 3. Устава, по којој је утврђено да сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима, па је Уставни суд оценио да одредба члана 4. Одлуке наведене у изреци, није у сагласности ни с Уставом.

Одредбом члана 18. тачка 21) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), прописано је да је општина одговорна да се, преко својих органа, у складу са Уставом и законом, стара о развоју и унапређењу угоститељства, занатства и трговине, да уређује радно време, места на којима се могу обављати одређене делатности и друге услове за њихов рад, а одредбама члана 21. ст. 1. и 2. прописано је да је град територијална јединица локалне самоуправе утврђена законом на чијој територији се оснивају две или више градских општина и да се одредбе овог закона, које се односе на општину, примењују и на град, ако овим законом није друкчије одређено. Одредбом члана 30. тачка 15) Закона, утврђено је овлашћење скупштине општине да прописује радно време објеката у области угоститељства, трговине и занатства. Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд сматра да је општина овлашћена да уреди радно време објеката у овим делатностима и да пропише радно време занатских објеката по врстама делатности, односно услуга. Оспореном одредбом члана 1. став 2. Одлуке одређен је завршетак радног времена једнако за све субјекте који обављају делатности у занатским објектима и по оцени Уставног суда у границама је овлашћења општине садржаног у наведеним одредбама чл. 113. и 117. Устава и чл. 18. и 30. Закона о локалној самоуправи.

Уставни суд је, на основу члана 46. тач. 1), 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр.32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 4. Одлуке из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-291/2003 од 13.01.2005.

(Службени гласник РС", број 21/2005)

Оспорена одредба Одлуке није у сагласности са законом, јер је прописан минимални износ новчане казне за прекршај предузетника преко половине износа новчане казне која се може одлуком скупштине општине прописати за овај прекршај.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 12. у делу који гласи: "од 6.000,00" Одлуке о одређивању радног времена пословних објеката трговине, угоститељства и занатства на територији општине Варварин ("Службени лист општине Варварин", број 2/2001), није у сагласности са законом.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 12. Одлуке наведене у изреци. У иницијативи се наводи да су оспореном одредбом Одлуке, при приписивању распона износа новчане казне за прекршај, прекорачена овлашћења скупштине општине утврђених одредбама члана 33. Закона о прекршајима.

Скупштина општине Варварин је у одговору навела да је новчане казне прописала сагласно оквирима у којима се може утврђивати новчана казна за поједине прекршаје зависно од њихових специфичности и да је висина новчане казне утврђена у распону који обезбеђује да се не девалвирају казнене одредбе прописа.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 12. Одлуке утврђено да ће се новчаном казном у износу од 6.000,00 до 30.000,00 динара казнити за прекршај предузетник оснивач трговинског, угоститељског и другог објекта или радње ако: радно време утврди мимо оквира утврђених овом Одлуком а без одобрења надлежног органа; делатност обавља мимо утврђеног, овереног и истакнутог радног времена; не поштује услове прописане одобрењем за утврђивање радног времена мимо оквира утврђених овом Одлуком издатог од стране надлежног органа Општинске управе општине Варварин.

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) у члану 30. тачка 15) прописано је да скупштине општине, у складу са законом, прописује радно време угоститељских, трговинских и занатских објеката, а Законом о прекршајима ("Службени гласник СРС", број 44/89) и "Службени гласник РС", бр. 21/90, 11/92, 6/93, 20/93, 53/93, 67/93, 28/94, 16/97, 37/97, 36/98, 44/98, 65/2001 и 55/2004) у члану 5. ст. 1., 2. и 3. прописано је да се прекршаји могу прописивати законом или уредбом, односно одлуком скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града Београда или скупштине града, да органи овлашћени за доношење прописа о прекршајима могу прописивати само казне и заштитне мере предвиђене овим законом и у границама које одређује овај закон и да органи овлашћени за доношење прописа могу прописивати прекршајне казне и заштитне мере само за повреде прописа које они доносе у оквиру своје надлежности утврђене Уставом и законом, под условима одређеним овим законом. Одредбом члана 29. став 2. Закона прописано је да се новчана казна може прописати законом или уредбом, односно одлуком скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града Београда и скупштине града. Одредбом члана 33. Закона прописано је да се законом или уредбом новчана казна може прописати у распону од 500 до 50.000 динара за физичко лице или одговорно лице; од 10.000 до 1.000.000 за правно лице и од 5.000 до 500.000 динара за предузетника (став 1.), а новчана казна која се прописује одлуком скупштине аутономне покрајине, скупштине општине, скупштине града Београда и скупштине града, не може бити виша од половине новчане казне која се може прописати законом или уредбом (став 4.). Пошто је на основу изложеног утврђено да је оспореном одредбом Одлуке, минимални износ новчане казне за прекршај предузетника одређен преко половине износа новчане казне који се у смислу члана 33. ст. 1. и 4. Закона о прекршајима може за прекршај предузетника прописати одлуком скупштине општине, Уставни суд је оценио да оспорена одредба Одлуке није сагласна са законом.

Уставни суд је на основу члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, део одредбе члана 12. Одлуке наведене у изреци, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда (Службени гласник РС", број 21/2005)
 У-368/2004 од 27.01.2005.

Оспорене одредбе Одлуке којима је уређено управљање и давање на коришћење гаража у друштвеној својини на територији града Београда које служе за смештај моторних возила корисника станова и уређивање критеријума за одређивање накнаде за коришћење ових гаража нису у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука о гаражама у друштвеној својини које служе за смештај моторних возила корисника станова ("Службени лист града Београда", бр. 2/77, 20/81, 24/82 и 24/83) није у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости Одлуке о гаражама у друштвеној својини које служе за смештај моторних возила корисника станова ("Службени лист града Београда", бр. 2/77, 20/81, 24/82 и 24/83). Предлагач сматра: да је оспорена Одлука у супротности са одредбама чл. 59. и 62. Устава Републике Србије којима је утврђен принцип да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и дружавној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине и отуђивати, уређују законом; да гараже обухваћене Одлуком, према одредбама Закона о средствима у својини Републике Србије као закона који сагласно уставним овлашћењима уређује државну својину, представљају средства у државној својини за која овај закон прописује јединствени систем и правила коришћења, управљања и располагања, који се по оспореној Одлуци не примењују, већ се те гараже још увек третирају као непокретности у друштвеној својини на којима право располагања имају општине. Подносилац предлога даље истиче, да се појединим одредбама Одлуке волунтаристички одређују органи одлучивања о давању односних гаража на коришћење, односно у закуп, и не прецизирају се критеријуми и поступак давања гаража у закуп сагласно закону, што доводи до необјективизираних и арбитрарних одлучивања о њиховом додељивању, и, самим тим, до правне несигурности и кршења Уставом гарантованих права грађана и других правних субјеката.

У одговору Скупштине града Београда, Комисије за прописе, поред осталог, истакнуто је следеће: да су оспорену Одлуку донеле 1977. године заједнички скупштине града Београда и Београдске заједнице становања и да је Одлуком уређено управљање и давање на коришћење гаража у друштвеној својини које служе за смештај моторних возила корисника станова, на делу територије града који обухвата набројане градске општине; да је чланом

3. Одлуке утврђено да гаражама управља и стара се о њиховом одржавању Београдска заједница становања, јер су, у складу са чланом 12. ове одлуке, гараже изграђене средствима Града и градских општина предате на управљање и одржавање Београдској заједници становања; да је по основу Решења о оснивању Јавног предузећа за стамбене услуге ("Службени лист града Београда", број 6/90), то Јавно предузеће од Београдске заједнице становања преузело све послове, права, обавезе, средства и запослене, па и послове везане за управљање гаражама као посебним деловима зграда. У одговору је наведено и да Одлука није стављена ван снаге, али да се, по њиховом мишљењу, ова одлука не примењује.

У спроведеном поступку пред Уставним судом, утврђено је да су оспорену Одлуку донеле Скупштина града Београда и Скупштина Београдске заједнице становања, на основу одредаба тада важећег Статута града Београда ("Службени лист града Београда", број 26/74) и Одлуке о учешћу Скупштине Београдске заједнице становања у одлучивању о питањима у стамбеној области из надлежности Скупштине града ("Службени лист града Београда", број 26/74). Оспореном Одлуком уређено је управљање, давање на коришћење гаража у друштвеној својини на територији града Београда које служе за смештај моторних возила корисника станова и критеријуми на основу којих се одређује накнада за коришћење ових гаража, под којима се, у смислу Одлуке, подразумевају посебни простори у саставу стамбених зграда у друштвеној својини и посебни објекти у саставу стамбених блокова или стамбених насеља, урбанистичким планом, односно урбанистичким пројектом намењени за гаражирање путничких моторних возила корисника станова, које инвеститор даје на коришћење на неодређено време, лицу које је ималац моторног возила и као корисник стана станује у истој стамбеној згради у којој се гаража налази, односно у једној од стамбених зграда у саставу стамбеног блока тј. насеља коме припада односна стамбена зграда, или које станује у згради која припада стамбеном блоку тј. насељу у чијем је саставу гаража као посебан објект, и којима управљају и старају се о њиховом одржавању Београдска и општинске заједнице становања.

Уставом Републике Србије утврђено је: да се јамчи друштвена, државна, приватна, задружна својина и други облици својине и да сви облици својине имају једнаку правну заштиту (члан 56.); да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом, и да се средства из друштвене и државне својине отуђују по тржишним условима (члан 59.); да Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, економске и социјалне односе од општег интереса, контролу законитости располагања средствима правних лица, као и друге односе од интереса за Републику (члан 72.); да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује коришћење градског грађевинског земљишта и пословног простора (члан 113.); да се територија града Београда утврђује законом, и да град Београд има статут којим се одређује које послове општине врши град Београд а које градска општина у његовом саставу, и уређује се организација и рад органа Града, као и друга питања од интереса за град Београд (члан 118.).

Законом о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96, 32/97 и 44/99) прописано је: да су средства у својини Републике, односно у државној својини, средства која су, у складу са овим законом стечена, односно која стекну и органи и организације јединица локалне самоуправе (члан 1. тачка 2) подтачка (2)); да о располагању

непокретностима у државној својини, под којим се подразумева њихово прибављање или отуђење из државне својине, давање на коришћење, односно у закуп, као и стављање хипотеке, одлучују органи и организације који их користе и њима управљају (чл. 5. и 7.); да о давању на коришћење, односно у закуп, као и о отказу уговора о давању на коришћење, односно у закуп непокретности које користе органи територијалних јединица, одлучује орган утврђен законом, односно статутом територијалне јединице, уз сагласност Републичке дирекције за имовину Републике Србије, да град Београд располаже пословним простором који одреди Влада Републике Србије и да се Статутом града Београда одређује орган који одлучује о располагању тим пословним простором, да се на основу акта органа територијалне јединице о располагању непокретностима у државној својини закључује уговор од стране за то овлашћеног лица у складу са законом, као и да је уговор закључен супротно овим одредбама ништав (члан 8. ст. 3, 4, 6, 7. и 8.); да, у смислу овог закона, непокретности јесу земљиште, зграде и други грађевински објекти, а зграде и други грађевински објекти су службене, пословне, стамбене и друге зграде, пословне просторије, станови, гараже и други грађевински објекти (члан 13. ст. 2. и 4.); да органи територијалних јединица могу стицати приходе по основу коришћења средстава у државној својини, који се остварују и отуђењем, давањем на коришћење или у закуп тих средстава, у складу са законом, да ти органи прибављају, користе и управљају средствима у државној својини на начин и под условима утврђеним овим законом, ако посебним законом није друкчије одређено, и да када град Београд располаже пословним простором у државној својини у смислу члана 8. Закона, уговор о његовом прибављању, отуђењу, давању у закуп или на коришћење закључује орган, односно лице утврђено Статутом града Београда (чл. 18, 19. и 24.). Чланом 47. став 1. Закона прописано је да ће непокретности које су на основу закона донетих до дана ступања на снагу овог закона прешле у државну својину, као и непокретности које на дан ступања на снагу овог закона као средства у државној својини користе и органи и организације територијалних јединица, ти органи и организације наставити да користе и њима располажу у складу са овим и посебним законом, и да се у јавној књизи о евиденцији непокретности и права на њима као власник уписује Република Србија а орган, односно организација који користи непокретност – као носилац права коришћења, односно корисник непокретности. Одредбом члана 15. Закона о изменама и допунама Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", 32/97) прописана је и обавеза општина, града Београда и градова који до дана ступања на снагу овог закона нису ускладили своје акте са Законом о средствима у својини Републике Србије, да те акте ускладе са наведеним Законом до 31. децембра 1997. године.

У смислу одредаба чл. 3, 18, 21. и 22. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), општина, односно град као јединице локалне самоуправе, у пословима свог изворног делокруга, а у које спадају и уређивање и обезбеђивање коришћења пословног простора којим управљају, утврђивање висине накнаде за коришћења пословног простора и надзор над његовим коришћењем, коришћење средстава у државној својини и старање о њиховом очувању и увећању, преко својих органа доносе прописе у складу са својим правима и дужностима утврђеним Уставом, законом и статутом.

Према одредбама Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) и Закона о одржавању стамбених зграда ("Службени гласник РС", бр.

44/95, 46/98 и 1/2000), јавна предузећа за стамбене услуге, која су основана на основу претходно важећег Закона о стамбеним односима из 1990. године као правни следбеници самоуправних интересних заједница становања, а која су наставила са радом на основу ових закона, обављају искључиво послове одржавања стамбених зграда и станова који су им поверени од стране скупштине зграде.

Одредбом члана 31. тачка 2) Статута града Београда ("Службени лист града Београда", бр. 14/2004 и 30/04), у оквиру делокруга скупштине града Београда утврђено је доношење одлука и других општих аката и давање њихових аутентичних тумачења, док је одредбом члана 48. тачка 6) као делокруг градоначелника утврђено одлучивање о давању на коришћење, односно у закуп и о отказу уговора о давању на коришћење, односно у закуп непокретности које користе органи града и градска управа, уз сагласност Републичке дирекције за имовину Републике Србије.

Уставни суд је утврдио да је оспорена Одлука донета у режиму Устава Социјалистичке Републике Србије из 1974. године, Закона о самоуправним интересним заједницама ("Службени гласник СРС", бр. 19/74, 4/75, 53/82 и 48/85), Закона о стамбеним односима ("Службени гласник СРС", бр. 9/85, 18/85 и 11/88), Закона о закупу пословних зграда и просторија ("Службени гласник СРС", број 20/77), Статута града Београда из 1974. године и других прописа Социјалистичке Републике Србије, који су престали да важе.

Према оцени Уставног суда, оспорена Одлука је у целини несагласна с Уставом Републике Србије, одредбама Закона о средствима у својини Републике Србије, Закона о локалној самоуправи и других закона у односној области. У формално-правном смислу, Одлука егзистира у правном поретку без правног основа и без овлашћења за њено доношење, јер је Београдска заједница становања као учесник у доношењу Одлуке престала да постоји, а Јавно предузеће за стамбене услуге као њен правни следбеник, није овлашћено да доноси акте о управљању и коришћењу гаража као непокретности – пословног простора у државној својини чији су корисници град Београд и градске општине, с обзиром на то да није орган локалне самоуправе у чију надлежност спада уређивање ових питања. У материјално-правном смислу, Одлука је несагласна с Уставом и наведеним законима и називу и у садржини, будући да излази из оквира важећих уставних и законских овлашћења у области у којој је донета. Одлуком се уређују питања коришћења гаража у државној својини на којима су корисници град Београд, односно градске општине, на начин који је несагласан режиму коришћења, управљања и располагања средствима у државној својини прописаном одредбама чл. 5, 7, 8, 19, 24. и 47. Закона о средствима у својини Републике Србије, пошто се овом одлуком, као подзаконским прописом, не могу уређивати својински односи на средствима у државној својини, односно услови, поступак, органи одлучивања и друга питања располагања непокретностима у државној својини на другачији начин него што је то уређено одредбама тог Закона.

Суд је оценио да Одлука није сагласна ни с одредбама чл. 56, 59, 72. и 113. Устава, у којима су утврђена јемства државне својине и њене једнаке правне заштите као и других облика својине, да се својинска права и обавезе на средствима у државној својини, својински и облигациони односи на овим средствима, њихова заштита и контрола законитости располагања уређују законом, и да јединица локалне самоуправе уређује и обезбеђује коришћење пословног простора у складу са законом. Обзиром да је рок за усаглашавање Одлуке утврђен законом истекао, то Суд сматра да њено даље важење и

примена онемогућава остваривање начела уставности и законитости, што је чини несагласном члану 119. Устава по коме сваки пропис и општи акт мора бити сагласан с Уставом, законом и другим републичким прописима.

Уставни суд је на основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, Одлука из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-375/2004 од 2.06.2005.

(Службени гласник РС", број 60/2005)

Доносилац оспореног акта је имао уставно и законско овлашћење да уреди услове обављања комуналне делатности испоруке топлотне енергије као делатности од општег интереса и да утврди начин обрачуна и наплате цене за испоручену топлотну енергију, као и елементе за одређивање цене наведене комуналне услуге.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 27. став 2. и члана 34. тачка 2. алинеја 3. Одлуке о снабдевању града топлотном енергијом ("Службени лист општине Зрењанин", бр 5/2002 и 4/2004)

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцену уставности и законитости одредаба члана 27. став 2. и члана 34. тачка 2. алинеја 3. Одлуке о снабдевању града топлотном енергијом ("Службени лист општине Зрењанин", бр. 5/2002 и 4/2004). Подносилац предлога наводи да је према оспореној одредби члана 27. став 2. Одлуке којом је одређено да се накнада за испоручену топлотну енергију умањује за 5% по сваком степену нижем од температуре утврђене у члану 23. Одлуке, дистрибутер у повлашћеном положају јер накнаду грађанима може да наплати и у случају када не обезбеђује прописано грејање. Предлагач такође наводи да се чланом 34. тачка 2. алинеја 3. Одлуке којом је одређено да се као елеменат за формирање цене утврђује трошак допуњавања система омекшаном водом, омогућава дистрибутеру да допуну система врши неограниченом количином воде што значи и уз неограничене трошкове.

Скупштина општине Зрењанин у одговору наводи да је оспореним чланом 27. став 2. Одлуке утврђена обавеза дистрибутера да у објектима без мерила топлотне енергије а за испоруку топлотне енергије са температурама просторија испод прописаних, умањи накнаду за 5% по сваком степену нижем од температуре утврђене у члану 23. Одлуке ($20 \pm 1^{\circ}\text{C}$) и да се такво решење примењује у великом броју градова у Србији и то дуги низ година. У вези са оспоравањем члана 34. тачка 2. алинеја 3. Одлуке у одговору се наводи да је потреба за допуном система водом условљена губицима воде у мрежи, до чега најчешће долази услед хаварије на мрежи а уколико нема већих хаварија,

допуна система је увек на некој нормалној вредности за систем. У одговору се истиче да је Скупштина општине Зрењанин оспорену Одлуку донела у циљу заштите интереса потрошача и дистрибутера топлотне енергије.

Одлуком о снабдевању града топлотном енергијом прописани су услови и начин организовања послова у обављању комуналне делатности испоруке топлотне енергије за грејање просторија на територији града Зрењанина. Оспореном одредбом члана 27. став 2. Одлуке одређено је да се у објектима без мерила топлотне енергије, а за испоруку топлотне енергије са температурама просторија испод прописаних накнада умањује за 5% по сваком степену нижем од температуре утврђене у члану 23. Одлуке. Према члану 23. Одлуке, између осталог, дистрибутер је дужан да обезбеди температуру од најмање $20 \pm 1^{\circ}\text{C}$ под условом да су инсталације код потрошача изведене према одобреном пројекту и да су испуњени и други прописани услови. Одредбама члана 34. Одлуке одређена је структура укупних годишњих трошкова дистрибутера који представљају основу за формирање планских јединичних цена а који се састоје од сталних и променљивих годишњих трошкова док је оспореном алинејом 3. тачке 2. тог члана одређено да у променљиве годишње трошкове спадају и трошкови омекшане воде за допуњивање система.

Чланом 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Одлука је донета на основу члана 2. и члана 4. став 1. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98). Законом о комуналним делатностима утврђене су комуналне делатности, општи услови и начин њиховог обављања, као и овлашћења органа општине и града да уређују и обезбеђују услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2.). Чланом 4. став 1. тачка 3) Закона прописано је да су комуналне делатности, у смислу тог закона, делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незаменљив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју, а као комунална делатност одређена је и производња и снабдевање паром и топлим водом. Одредбом члана 5. тачка 3. Закона ова комунална делатност ближе је одређена као производња, сакупљање и испорука топле воде и паре из даљинског централизованог извора или појединачних извора за грејање стамбених зграда и станова, као и пословних просторија, топоводном мрежом до подстаница потрошача, односно мерног инструмента, обухватајући и подстаницу, односно мерни инструмент. Законом је прописано да за обављање комуналних делатности општина оснива јавна комунална предузећа или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику у складу са законом и прописом скупштине општине (члан 8. став 1); да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, права и обавезе корисника комуналних услуга, начин наплате цена за коришћење комуналних услуга као и права корисника у случају невршења, односно некавалитетног вршења комуналне услуге (члан 13); да јавно комунално предузеће одлучује, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници, између осталог и о испоруци воде и топлотне енергије (члан 23); одређени су елементи за образовање цена комуналних услуга (члан 24.), с тим што је остављена могућност да то могу бити и други елементи у

зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга (члан 24. тачка 5).

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд сматра да је Скупштина општине Зрењанин имала уставно и законско овлашћење да уреди услове обављања комуналне делатности испоруке топлотне енергије као делатности од општег интереса и да утврди начин обрачуна и наплате цене за испоручену топлотну енергију као и елемената за одређивање цене наведене комуналне услуге на начин утврђен оспореним одредбама.

У вези навода предлагача којим се оспорава примена оспорених одредаба Одлуке, Уставни суд у смислу члана 125. Устава није надлежан за оцену примене прописа.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-97/2004 од 23.06.2005.

(Службени гласник РС", број 67/2005)

Избор критеријума по коме ће се обрачунавати наплата за изношење смећа, ствар је процене доносиоца акта и у складу је са Законом о комуналним делатностима.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 47. став 1. Одлуке о одржавању чистоће ("Службени гласник општине Светозарево", број 2/90 и "Општински службени гласник", број 2/2002).

2. Одбацује се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости Решења о утврђивању цена воде, канализације, пречишћавања отпадних вода, изношења смећа, пијачних и гробљанских услуга ("Општински службени лист", број 11/2003), које је донео Извршни одбор Скупштине општине Јагодина.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 47. став 1. Одлуке из тачке 1. изреке и Решења из тачке 2. изреке. У предлогу се наводи да је одредба члана 47. став 1. Одлуке супротна Уставу и Закону о комуналним делатностима, јер се наплата услуге изношења смећа врши на бази изграђеног корисног простора, а не на основу извршене услуге, односно количине изнетог смећа из пословног простора. Такође се наводи да оспорено Решење, у погледу прописане висине цене за изношење смећа, није у сагласности са Уредбом Владе Републике Србије о ценама одређених производа и услуга ("Службени гласник РС", број 2/2002), јер је Уредбом одређена цена изношења смећа за стамбени простор, а прописивање већег износа, условљено је сагласношћу Владе Републике Србије.

Доносилац акта у одговору истиче да су наводи предлагача неосновани, из разлога што је оспорена Одлука донета на основу овлашћења прописаног Законом о комуналним делатностима. Такође се наводи да је Скупштина општине Јагодина донела Одлуку о измени и допуни Одлуке о одржавању чистоће ("Општински службени гласник", број 2/2002). У погледу оспореног Решења, у одговору се наводи да је донето од стране Извршног одбора, а на основу Одлуке о одређивању Извршног одбора Скупштине општине Јагодина за утврђивање цене комуналних производа и комуналних услуга које плаћају непосредни корисници ("Општински службени гласник", број 11/98).

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 113. став 1. Устава Републике Србије прописано да општина, преко својих органа у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности, као и да је иста надлежност општине утврђена и чланом 18. став 1. тачка 4. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/2002).

Чланом 2. Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), прописано је да општина, односно град Београд, у складу са законом уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њихов развој, а према члану 4. и 5. Закона, комунална делатност је и одржавање чистоће у градовима и насељима у општини, које чини сакупљање смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката, осим индустријског отпада и опасних материја, њихово одвожење и одлагање, уклањање отпада из посуда за отпатке на јавним местима, као и смећа и другог отпада са улица и јавних површина, чишћење и прање улица, тргова, паркиралишта и других јавних површина. Одредбом члана 13. став 1. Закона, прописано је да скупштина општине утврђује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове коришћења комуналних производа, комуналних услуга, па између осталог, и начин наплате цене за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга.

Оспореном одредбом члана 47. став 1. Одлуке, прописано је да се накнада за изношење смећа обрачунава по квадратном метру изграђеног корисног простора, а одредбом става 2. овог члана Одлуке, прописано је да изграђени корисни простор обухвата корисни стамбени простор, корисни пословни простор и други изграђени пословни простор. Одредбама ст. 3. до 5. члана 47. Одлуке, ближе је утврђено који се простор подразумева под стамбеним, пословним и другим простором.

Према изложеним уставним и законским одредбама, скупштина општине је овлашћена да својим прописом утврди услове коришћења и начин наплате комуналних услуга, па је Суд оценио да одредба члана 47. став 1. Одлуке не садржи прекорачење овлашћења општине у погледу уређивања услова за обављање комуналних делатности. Наиме, по оцени Суда, избор критеријума по коме ће се обрачунавати наплата за изношење смећа, ствар је процене доносиоца акта и у складу је са чланом 24. тачка 5. Закона о комуналним делатностима, којим се прописује да елементе за образовање цене комуналних услуга чине, између осталог, и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

Како оспорено Решење Извршног одбора Скупштине општине Јагодина о утврђивању цена воде, канализације, пречишћавања отпадних вода, изношења смећа, пијачних и гробљанских услуга, не представља општи правни акт у смислу члана 125. Устава, већ акт пословања, Суд је овај захтев одбацио.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1.) и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-268/2004 од 16.06.2005.

Скупштина општине је имала уставно и законско овлашћење да уреди услове обављања комуналне делатности одржавања чистоће јавних и других површина у општини.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 23. ст. 2. и 3. Одлуке о уређењу насеља ("Општински службени гласник", број 8/99), коју је донела Скупштина општине Аранђеловац 9. јула 1999. године.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за оцену уставности и законитости одредбе члана 23. ст. 2. и 3. Одлуке наведене у изреци. Подносилац иницијативе наводи да у свом дворишту поседује објекат у коме не живи, који је затворен и не чисти се, а Јавно комунално предузеће "Букуља" му неосновано наплаћује услуге одржавања чистоће тог објекта.

Скупштина општине Аранђеловац у свом одговору између осталог наводи да вршење комуналне услуге одвожења смећа, као комуналне делатности од општег интереса не може бити везивано за чињеницу да ли се објекат користи или не, нити зависити од воље власника објекта.

Одредбама члана 23. Одлуке Скупштине општине Аранђеловац прописано је да је Јавно комунално предузеће "Букуља" дужно да врши одвожење смећа из свих улица и насеља где је могућ приступ возилима за изношење смећа (став 1.); да се на подручју града не може нико ослободити обавезе да плаћа одвожење смећа, па и ако одбије коришћење услуга или кад смеће уклони сам на било који начин (став 2.); да се одвожење смећа наплаћује уназад, по извршеној услузи, а према утврђеној тарифи и да се услуга наплаћује и ако није извршена кривицом корисника услуга, онемогућавањем или одбијањем услуге (став 3.).

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) утврђене су комуналне делатности, општи услови и начин њиховог обављања, као и овлашћења органа општине и града да уређују и обезбеђују услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2.). Одредбама члана 4. Закона прописано је да су комуналне делатности, у смислу тог закона, делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незаменљив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју, а као комунална делатност одређено је и одржавање чистоће у градовима и насељима у општини. Та комунална

делатност ближе је одређена као сакупљање смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката, осим индустријског отпада и опасних материја, њихово одвожење и одлагање, уклањање отпада из посуда за отпатке на јавним местима, као и смећа и другог отпада са улица и јавних површина, чишћење и прање улица, тргова, паркиралишта и других јавних површина (члан 5. тачка 5). Надаље, Законом је прописано да за обављање комуналних делатности општина оснива јавна комунална предузећа или њихово обављање поверава другом предузећу, односно предузетнику у складу са законом и прописом скупштине општине (члан 8. став 1.); да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, права и обавезе корисника комуналних услуга, начин наплате цене за коришћење комуналних услуга као и права корисника у случају невршења, односно некавалитетног вршења комуналне услуге (члан 13.); да Јавно комунално предузеће одлучује, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници, између осталих и о изношењу кућног смећа (члан 23.); одређени су елементи за образовање цена комуналних услуга (члан 24.) с тим што је остављена могућност да то могу бити и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга (члан 24. тачка 5).

Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Аранђеловац имала уставно и законско овлашћење да уреди услове обављања комуналне делатности одржавања чистоће јавних и других површина у општини, као делатности од општег интереса у које спада и сакупљање смећа из стамбених, пословних и других објеката са јавних површина и улица, њихово одвожење и одлагање, као и да утврди непосредним корисницима обавезу плаћања комуналне услуге сакупљања и одвожења смећа на начин утврђен оспореном одредбом Одлуке.

Имајући у виду наведена Уставом и законом утврђена овлашћења скупштине општине у прописивању општих услова за обављање и коришћење комуналних услуга, Суд сматра да пропуштање доносиоца прописа да наплату комуналне услуге одвожења смећа услови коришћењем објекта, не даје основ за утврђивање неуставности и незаконитости.

На основу изнетог и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-381/2003 од 26.05.2005.

Доносилац оспореног акта је имао уставно и законско овлашћење да уреди услове обављања комуналне делатности одржавања депонија и да утврди обавезу плаћања ове комуналне услуге.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 65. Одлуке о

комуналним делатностима ("Службени лист општине Тител", бр. 7/98, 7/99, 2/02, 9/03 и 1/04).

2. Одбацује се иницијатива за оцењивање уставности и законитости Решења Извршног одбора Скупштине општине Тител о давању сагласности ЈКП "Комуналац" из Титела на ценовник комуналних услуга број 69/01 ("Службени лист општине Тител", број 4/01) и Решења Извршног одбора Скупштине општине Тител о давању сагласности ЈКП "Комуналац" Тител на ценовник комуналних услуга донетог на Управном одбору 2. фебруара 2004. године број 29/04 ("Службени лист општине Тител", број 1/04).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредбе члана 65. Одлуке о комуналним делатностима ("Службени лист општине Тител", бр. 7/98, 7/99, 2/02, 9/03 и 1/04), Решења о давању сагласности ЈКП "Комуналац" из Титела на ценовник комуналних услуга број 69/01 ("Службени лист општине Тител", број 4/01) и Решења о давању сагласности ЈКП "Комуналац", Тител на ценовник комуналних услуга донетог на Управном одбору 2. фебруара 2004. године, број 29/04 ("Службени лист општине Тител", број 1/04). Подносилац иницијативе наводи да је одредба члана 65. Одлуке о комуналним делатностима којом је прописано да су сви корисници код којих није организовано изношење смећа већ сами износе своје смеће на депонију, дужни да сnose трошкове уређења депоније несагласна са Законом о комуналним делатностима и сматра да корисници који сами износе своје смеће на депонију не могу да буду у обавези да сnose трошкове уређења и одржавања депоније. Из истих разлога иницијатор оспорава и наведена Решења о давању сагласности ЈКП "Комуналац" из Титела на ценовнике комуналних услуга.

Скупштина општине Тител у одговору наводи да је на основу Закона о комуналним делатностима, Одлуком о комуналним делатностима одређена као комунална делатност, делатност одржавања чистоће у насељеним местима и одржавања депонија а да су, у складу са Законом и одредбама Одлуке донета и оспорена Решења о давању сагласности ЈКП "Комуналац" из Титела на ценовнике комуналних услуга. У одговору се такође наводи да се велики број домаћинстава изјаснио да ће сами износити своје смеће и одбили су да потпишу уговор са ЈКП о организованом изношењу смећа на депонију тако да та лица имају обавезу да плаћају накнаду за уређење депоније док је та накнада за домаћинства којима смеће износи ЈКП садржана у цени изношења смећа.

Оспореним чланом 65. Одлуке о комуналним делатностима прописано је да су сви корисници код којих није организовано изношење смећа већ сами износе своје смеће на депонију, дужни да сnose трошкове уређења депоније (став 1) и да се накнада за коришћење депоније утврђује по једном метру квадратном површине стамбеног односно пословног простора.

Одредбом члана 113. став 1. тачка 2. Устава Републике Србије утврђено је да општина преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98) прописано је да су комуналне делатности у смислу тог закона, делатности производње и испоруке комуналних производа и пружање комуналних услуга, који су незамењив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју, а између осталих, као комунална делатност

одређено је и одржавање депонија (члан 4. став 1. тачка 8.); та комунална делатност ближе је одређена као опремање депонија за безбедно одлагање, обраду, неутралисање и уништавање комуналног отпада и отпада опасних материја у градовима и насељима, као и селекција и прерада секундарних сировина из отпада на депонијама (члан 5. тачка 8.). Законом је даље предвиђено да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, права и обавезе корисника комуналних услуга, начин наплате цене за коришћење комуналних услуга као и права корисника у случају невршења односно некавалитетног вршења комуналне услуге (члан 13.); да Јавно комунално предузеће одлучује, уз сагласност скупштине општине, односно органа општине који скупштина одреди о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници (члан 23); одређени су елементи за образовање цена комуналних услуга (члан 24.), с тим што је остављена могућност да то могу бити и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга (члан 24. тачка 5.).

Полазећи од наведених уставних и законских одредаба Уставни суд је утврдио да је Скупштина општине Тител имала уставно и законско овлашћење да уреди услове обављања комуналне делатности одржавања депонија као комуналне делатности од општег интереса и да утврди непосредним корисницима обавезу плаћања комуналне услуге уређења депонија на начин утврђен оспореном одредбом Одлуке.

Уставни суд, на основу члана 125. Устава није надлежан да одлучује у споровима који настану у примени прописа, па према томе ни у споровима који су настали у примени наведене Одлуке.

У вези са оспоравањем наведених Решења о давању сагласности ЈКП "Комуналац" из Титела на ценовнике комуналних услуга, Уставни суд сматра да ценовници као ни акти којима се даје сагласност на њихову садржину не представљају опште правне акте у смислу члана 125. Устава из ког разлога је Уставни суд одбацио захтев за њихову оцену.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-418/2004 од 07.07.2005.

Оспореним одредбама нису прекорачена овлашћења општине у погледу уређивања услова обављања комуналне делатности изношења и депоновања кућног смећа.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 86. став 1, члана 88. ст. 1. и 3, члана 112. став 2. и члана 115. Одлуке о општем комуналном уређењу ("Службени гласник општине Пожаревац", број 3/99).

2. Одбацује се иницијатива за "оцену законитости уведених дажбина градских комуналних јавних предузећа".

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба Одлуке из тачке 1. изреке и за "оцену законитости уведених дажбина градских комуналних јавних предузећа". У иницијативи којом се оспоравају одредбе Одлуке из тачке 1. изреке иницијатор наводи да је том Одлуком "уведена наплата закупа контејнера као и повећање стамбене површине стана за 29-30% у односу на површину самог стана." Уз иницијативу приложени су и рачуни о увођењу накнада за контејнер од 1. до 30. априла 1999. године, за повећање површине стана за гаражу, подрумске просторије, огрев и остало од 1. до 31. маја 2000. и рачун од 1 - 30. новембра 2004. године. Иницијатор није навео закон у односу на који тражи оцену законитости оспорених одредаба Одлуке.

Уставни суд је, на основу члана 15. ст. 1 и чл. 16. и 18. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука иницијативе доставио Извршном одбору Скупштине општине Пожаревац и управним одборима јавних комуналних предузећа "Изношење смећа" и "Водовод и канализација" који ни након ургенције нису доставили оспорене акте и одговор на наводе изнете у представкама.

Уставни суд је утврдио следеће:

Оспореним одредбама Одлуке о општем комуналном уређењу била су уређена поједина питања у вези са вршењем комуналне делатности изношења и депоновања кућног смећа, одређењем шта спада у кућно смеће (члан 86. став 1); прописана обавеза држања кућног смећа у типизираним посудама (члан 88. ст. 1. и 3.); уређен начин утврђивања накнаде за чишћење и изношење смећа за физичка и правна лица као и обавеза корисника комуналне услуге да плаћа утврђену цену услуге (члан 112. ст. 2. и члан 115.)

Уставом Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује, поред осталог, обављање и развој комуналних делатности (члан 113. став 1.).

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 44/98) утврђени су општи услови и начин обављања комуналних делатности као и овлашћења општине, односно града да уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2.). Законом је као комунална делатност одређено одржавање чистоће у градовима и насељима у општини као сакупљање смећа и других природних и вештачких отпадака из стамбених, пословних и других објеката (чл. 4. и 5.).

Одредбом члана 13. Закона, одређено је да скупштина општине прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услова за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга а нарочито техничко, санитарно-хигијенске и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан (став 1. тачка 1); начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности (тачка 2.); права и обавезе јавног комуналног или другог предузећа која обављају комуналну делатност и корисника услуга (тачка 3.), као и начин наплате цена за комуналне услуге (тачка 4.). Чланом 23. став 1. Закона, дато је овлашћење јавном комуналном предузећу да одлучује уз сагласност скупштине општине, односно органа

општине који скупштина одреди о цени комуналних производа и комуналних услуга коју плаћају непосредни корисници (испорука воде и топлотне енергије, изношење кућног смећа и др.) а одредбама члана 24. Закона, таксативно су набројани елементи за образовање цена комуналних услуга.

На основу наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је оценио, да оспореним одредбама Одлуке нису садржале прекорачења овлашћења општине у погледу уређивања услова обављања комуналне делатности утврђена Уставом и законом. Оспореним одредбама Одлуке, по оцени Суда, било је на општи начин уређено обављање комуналних делатности одређењем шта обухвата одржавање чистоће и изношење и депоновање кућног смећа у најширем смислу, као и утврђивање основице за накнаду за комуналну услугу предузећу које обавља чишћење и изношење смећа са јавних површина и изношење и депоновање смећа правним и физичким лицима, односно прописивањем да је корисник комуналне услуге дужан да плаћа утврђену цену услуге.

Одлучивање о основаности висине износа коју је корисник комуналне услуге дужан да плати предузећу које пружа комуналну услугу није у надлежности Уставног суда која је утврђена одредбама члана 125. Устава.

Полазећи од наведеног, а имајући у виду да оспореним одредбама нису била уређена питања на начин који је супротан наведеним законским одредбама, Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости оспорених одредаба Одлуке.

Уставни суд је одбацио иницијативу за "оцену законитости уведених дажбина градских комуналних јавних предузећа" јер иницијатор у остављеном року није отклонио недостатке који онемогућавају поступање по иницијативи.

На основу изложеног, као и члана 19. став 1. тачка 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-6/2002 од 28.04.2005.

Скупштина општине није прекорачила своја уставна и законска овлашћења када је уредила услове снабдевања топлотном енергијом на начин уређен оспореним одредбама Одлуке.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл.17, 24, 27, 28, 30, 31, 34, 37. и 38. Одлуке о грејању ("Службени лист општине Чачак", број 4/2002).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднете су две иницијативе за покретање поступка за оцену уставности и законитости више одредаба Одлуке о грејању (Пречишћен текст), ("Службени лист општине Чачак", број 4/2002).

Првом иницијативом оспорене су одредбе чл. 17, 24, 27, 28, 30, 31, 34. и 37. Одлуке, које, по мишљењу иницијатора, противно одредбама Закона о одржавању стамбених зграда («Службени гласник РС», бр. 44/95,46/98 и 1/2001) утврђују овлашћења испоручиоца у погледу одржавања кућних топлотних инсталација (члан 17. Одлуке), а обавезе испоручиоца уређују на начин који не обезбеђује равноправан положај јавног предузећа које врши услугу и корисника. У том смислу указује се на непостојање еквиваленције у међусобним обавезама односно, да оспорене одредбе садрже неправилна и непрецизна, па и за примену немогућа решења. Другом иницијативом тражена је оцена уставности и законитости одредаба члана 38. Одлуке, јер, према наводима иницијатора, прописују «да ће се са даљинског система грејања искључити све зграде - потрошачи чија је наплата потраживања за испоручену топлотну енергију испод 80% од утврђене висине дуговања» што није у сагласности са законом утврђеним овлашћењима општине. Такође, наводи се да је на тај начин, општина у циљу ефикасније наплате, довела у неравноправан положај грађане који редовно плаћају пружене услуге са онима који нередовно плаћају обавезе за испоручену топлотну енергију, чиме су повређене и одредбе члана 13. Устава.

Скупштина општине Чачак се није изјашњавала о разлозима оспоравања одредаба Одлуке изнетим у представкама, већ је само доставила текст оспорене Одлуке, а накнадно и Одлуку о изменама Одлуке о грејању («Службени лист општине Чачак, број 11/2004).

У спроведеном поступку утврђено је следеће:

Одредбама члана 17. Одлуке прописана је забрана прикључења и искључења кућних разводних постројења из система за снабдевање топлотном енергијом без сагласности испоручиоца топлоте као и преправка кућних инсталација; утврђена је обавеза власника објекта или корисника услуге да овлашћеним лицима испоручиоца омогуће приступ инсталацијама за грејање ради прегледа и контроле, као и да на захтев испоручиоца топлоте успоставе раније стање у року који одреди испоручилац, те да у противном испоручилац може извршити искључење објекта из система грејања. Одредбама чл. 24, 27, 28, 30, 31, 34. и 37. Одлуке утврђене су обавезе испоручиоца у погледу температура које је обавезан да одржава у просторијама потрошача са дозвољеним одступањима, трајање грејног дана, поступак рекламације, поступак отклањања недостатака услови под којима корисник може отказати преузимање топлотне енергије, те правила под којима се утврђује месечни износ задужења корисника услуге.

Одредбама члана 38. Одлуке, била је утврђена могућност испоручиоца да искључи "корисника" из система грејања у складу са техничким условима ако је проценат наплативости за извршену услугу грејања испод 80%; обавеза испоручиоца топлоте да корисника услуге обавести о степену наплативости и да остави накнадни рок за уплату накнаде за извршену услугу, те да је, уколико корисници услуге грејања не изврше обавезу ни у накнадно остављеном року, испоручилац топлоте дужан да у наредних 24. сата искључи корисника из система грејања, а при свему, проценат наплативости утврђивао се сваког петнаестог у месецу. Одлуком о изменама Одлуке о грејању, која је ступила на снагу 25. септембра 2004. године измењена је садржина оспореног члана 38. Одлуке прописивањем да испоручилац и топлоте и корисник услуге међусобне односе уређују уговором.

Одредбом члана 72. став 1. тачка 4. Устава Републике Србије, одређено је да Република Србија уређује и обезбеђује облигационе односе, а

одредбом члана 113. став 1. тачка 2. одређено је да општина у складу са законом уређује и обезбеђује обављање и развој комуналних делатности.

Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник РС" бр. 16/97 и 42/98) прописано је да општина, у складу са овим законом, уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њихов развој, као и да су комуналне делатности, делатности од општег интереса (чл. 2. и 3.). Одредбама чл. 4. и 5. Закона прописано је да је производња и снабдевање паром и топлим водом једна од делатности која представља незаменљив услов живота и рада грађана и других субјеката на одређеном подручју и дат је ближи опис те комуналне делатности. Чланом 13. Закона утврђено је овлашћење општине да прописује услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно услуга, а нарочито: техничке, санитарно – хигијенске и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуге, ако њихов квалитет није прописан; начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности; права и обавезе јавног комуналног предузећа, и корисника комуналних производа и услуга; начин наплате цене за комуналне производе, односно за коришћење комуналних услуга, као и права корисника у случају неиспоруке или неквалитетне испоруке комуналног производа и невршења, односно неквалитетног вршења комуналне услуге и начин поступања и овлашћења општине у случају прекида у производњи комуналних производа или пружању услуга у случају непредвиђених околности. Одредбама члана 15. Закона прописано је да се испорука комуналног производа, односно пружање комуналне услуге не може ускратити кориснику, осим у случајевима и под условима утврђеним Законом и то: ако комунални производ, односно услугу користи ненаменски, преко дозвољеног обима или другог прописаног услова или самовласно без одобрења надлежног органа, односно организације, ако не плаћа комуналну услугу у прописаним роковима и ако преузимање комуналног производа, односно услуга врши преко објекта, уређаја и инсталација које не испуњавају услове у погледу техничке исправности, санитарне заштите, заштите животне средине и друге прописане услове (ст.1. и 2.). Одредбом става 3. истог члана, Закон налаже обавезу комуналног предузећа да по престанку разлога за ускраћивање испоруке, у року од 3 дана од подношења захтева корисника, настави пружање услуге, а ставом 4. овлашћује скупштину општине да ближе утврђује у којим од набројаних случајева и под којим условима се може ускратити испорука комуналног производа, односно комуналних услуга физичким и правним лицима.

На основу увида у садржину оспорених одредаба Одлуке, а полазећи од наведених одредаба Устава и Закона о комуналним делатностима, Уставни суд је утврдио да је скупштина општине била овлашћена да својим прописом уреди питања утврђена оспореним одредбама Одлуке, па је оценио да нема основа за прихватање иницијативе за покретање поступка за утврђивање њихове неуставности и незаконитости. О разлозима оспоравања појединих одредаба чл. 24, 27, 28, 30, 31, 34 и 37. Одлуке, који се тичу њихове целисходности, недовољне прецизности, непотпуности, неправичности и примене, Уставни суд Републике Србије, сагласно члану 125. Устава Републике Србије, није надлежан да одлучује. Суд је, такође, оценио да је неосновано позивање иницијатора на одредбе Закона о одржавању стамбених зграда, јер је утврдио да предмет оспорених одредаба члана 17. Одлуке нису питања уређена тим Законом, већ прописивање услова и начина организовања послова у вршењу комуналних делатности и услова за коришћење комуналних производа у циљу

обезбеђивања континуитета комуналних услуга, а у оквиру комуналне делатности која се обавља у општем интересу.

По оцени Суда неосновани су и наводи о неуставности и незаконитости одредаба члана 38. Одлуке, јер оспорене одредбе овог члана Одлуке, цењено према њиховом језичком изразу нису утврђивале овлашћење испоручиоца топлоте на искључење "стамбене зграде" из система грејања, већ су прописивале примену те мере према "кориснику услуге". Како је у члану 4. Одлуке утврђено да су корисници услуга « власници, корисници и закупци станова, пословних просторија у стамбеним зградама, пословним објектима и инвеститори објеката у изградњи», следи да је члан 38. овлашћивао на примену мере искључења корисника у складу са чланом 15. Закона о комуналним делатностима. Евентуална незаконита примена одредаба члана 38. у виду ускраћивања испоруке потрошачима који су платили услугу, није основ за утврђивање њихове несагласности с Уставом, односно законом, већ може бити предмет спора пред надлежним органима.

На основу изнетог и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука («Службени гласник РС» бр. 32/91 и 67/93), Суд је донео решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IУ-157/2003 од 10.02.2005.

Скупштина општине је поступила у границама својих уставних и законских овлашћења када је одредила шта обухвата систем даљинског грејања, утврђивањем надлежности предузећа које обавља ову комуналну делатност, као и начин и рокове наплате накнаде за испоручену топлотну енергију.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихватају се иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 5. став 2. тач. 3. и 4, члана 6. и члана 55. став 1. Одлуке о снабдевању града топлотном енергијом ("Службени лист града Крагујевца", број 8/2001).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднето је више иницијатива којима се оспорава уставност и законитост више одредаба Одлуке наведене у изреци. Према наводима иницијатора, оспореним одредбама члана 5. став 2. тач. 3. и 4. и члана 6. Одлуке омогућава се да се на терет корисника топлотне енергије у граду Крагујевцу преваљују трошкови редовног одржавања дела основних средстава "Заставе енергетике", д.о.о. Крагујевац, смештених у подстанице стамбених зграда. С тим у вези, иницијатор наводи да је чланом 5. став 1. тачка 3) Закона о комуналним делатностима ("Службени гласник РС", бр. 16/97 и 42/98), комунална делатност из члана 4. став 1. тачка 3) Закона дефинисана као производња, сакупљање и испорука топле воде и паре из даљинског централизованог извора или појединачних извора за грејање стамбених потрошача, односно мерног инструмента, обухватајући и

подстаницу, односно мерни инструмент. Уставност члана 55. Одлуке оспорава се из разлога што се овим чланом обавезују корисници грејања да дванаест месеци плаћају испоруку топлотне енергије, иако се корисницима топлотна енергија фактички испоручује само три месеца у току грејне сезоне. Према мишљењу иницијатора, овај члан Одлуке омогућава да се врши "наплата услуге грејања које не постоји" као и да се цена грејања повећава у кратком временском периоду, без обзира што нема никаквог оправдања за то повећање. Поред тога, иницијатор указује на то да се станови континуирано не греју од 6 до 22 часа сваког дана, као и да је грејна сезона одређена од 15. октобра текуће до 15. априла наредне године. У прилог својим тврдњама, иницијатор је Суду доставио и више рачуна за грејање као доказе о повећавању цене грејања. Према наводима трећег иницијатора, текст Одлуке је нејасан јер је коришћена терминологија коју струка и наука не познају, нису дефинисана значења многих термина, а спорно је место разних чланова у редоследу и структури Одлуке. Иницијатор поставља питање оправданости и целисходности различитих решења садржаних у појединим одредбама Одлуке, као и начин примене више одредаба, с обзиром да нису утемељени на правилима струке. Такође, указује на потребу прецизнијег дефинисања појединих питања, међусобну неусклађеност више одредаба Одлуке, као и површну и слабу правно-техничку обраду текста Одлуке. Образлажући своје мишљење, иницијатор истиче да у поступку припреме и утврђивања текста Одлуке није било јавних расправа, нити је остављена могућност да корисници топлотне енергије на адекватан начин заштите своја права и интересе. Стога, констатује да се многи чланови Одлуке морају прерадити и усагласити са захтевима струке и логике.

У одговору доносиоца Одлуке се истиче да је Закон о јавним предузећима и обављању делатности од општег интереса ("Службени гласник РС", бр. 25/2000 и 28/2002) комуналну делатност одредио као делатност од општег интереса, а Закон о комуналним делатностима одредио је врсте комуналне делатности и услове и начин њиховог обављања. Доносилац акта сматра да нема повреде уставности и законитости у одредбама Одлуке којима је одређено шта обухвата систем даљинског грејања (члан 5. став 2. тач. 3. и 4.) и утврђена надлежност предузећа које обавља комуналну делатност производње и снабдевања паром и топлим водом над деловима технолошке целине топлификационог система даљинског грејања (члан 6.). Према мишљењу доносиоца акта, оспорене одредбе Одлуке у сагласности су с одредбама чл. 4, 5. и 6. Закона о комуналним делатностима. У односу на оспоравање уставности и законитости одредбе члана 55. став 1. Одлуке, у одговору се истиче да је овим чланом конкретизован начин наплате цене за коришћење комуналне услуге. Цена поменуте комуналне услуге је Одлуком дефинисана као јединична цена (накнада за испоручену топлотну енергију) на годишњем нивоу, имајући у виду укупне годишње трошкове пословања предузећа и пројектну инсталисану топлотну снагу за грејање објеката исказаних у плану пословања предузећа. Прописан начин наплате накнаде за испоручену топлотну енергију, према мишљењу доносиоца акта, у складу је с одредбом члана 13. став 1. тачка 4) Закона о комуналним делатностима, којим је предвиђено овлашћење скупштине општине да прописује услове и начин наплате цене за комуналне производе, односно коришћење комуналних услуга. Поводом навода из иницијативе да пре доношења Одлуке није спроведена јавна расправа, доносилац акта истиче да је Одлука донета на начин и по поступку предвиђеном за доношење општих аката Скупштине града Крагујевца.

У спроведеном поступку пред Уставним судом утврђено је да су оспореним одредбама члана 5. став 2. тач. 3. и 4. Одлуке дефинисана основна значења појмова која обухвата систем даљинског грејања. Топлотна подстаница, у смислу тачке 3. става 2, је постројење у коме се врши предаја топлотне енергије за потребе кућне инсталације и састоји се од примарног и секундарног дела који представљају технолошку целину. Примарни део подстанице је постројење у објекту корисника у коме се помоћу уграђених елемената врши регулација протока носиоца топлотне енергије, регулација температуре полазне воде секундарног круга, мерење утрошка топлотне енергије и предаја топлотне енергије. Секундарни део подстанице обезбеђује унутрашњу циркулацију и састоји се од секундарног дела измењивача, пумпи, експанзионе посуде и вентила за регулацију и затварање разводне мреже. Према тачки 4. наведеног става Одлуке, кућна инсталација је секундарни део подстанице, разводна мрежа у објекту и грејна тела. Одредбама оспореног члана 6. Одлуке прописано је да су у надлежности предузећа делови технолошке целине топлификационог система наведени у члану 5. став 2. тачка 1. до 3а) ове одлуке, док су границе у оквиру топлификационог система одређене у складу са ставом 1. овог члана произашле из чињенице да је овај део топлификационог система у надлежности предузећа и представља његово основно средство, а кућне инсталације су у власништву корисника. Оспореним чланом 55. став 1. Одлуке прописано је да корисници из категорије одређених потрошача (стамбени простор и корисници из члана 50. став 1. тачка 2) плаћају накнаду за испоручену топлотну енергију током целе године, до 15-ог у месецу за претходни месец. Фиксни део цене се одређује сразмерно загревним запреминама, а променљиви део цене за кориснике који имају топлотно бројило одређује се на основу очитане потрошње, која се расподељује на 12 месеци и множи важећим ценама, а за кориснике без топлотног бројила стварни број грејних дана расподељује се на 12 месеци и множи важећим ценама.

Чланом 113. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да општина, преко својих органа, у складу са законом, уређује и обезбеђује, поред осталог, обављање и развој комуналних делатности. Према члану 117. став 2. Устава, статутом града одређује се које послове општине врши град, а које градска општина. Законом о комуналним делатностима утврђени су општи услови и начин обављања комуналних делатности, као и овлашћења општине, односно града да уређује и обезбеђује услове обављања комуналних делатности и њиховог развоја (чл. 1. и 2.). Закон прописује да комуналну делатност обавља јавно комунално, односно друго предузеће или предузетник, зависно од природе комуналне делатности и конкретних услова и потреба у општини, у складу са законом и прописима донетим на основу закона (члан 3. став 3.). Наведеним законом је комунална делатност одређена као производња и снабдевање паром и топлим водом, (члан 4. став 1. тачка 3)), а делатност производње и снабдевања паром и топлим водом ближе је дефинисана као производња, сакупљање и испорука топле воде и паре из даљинског централизованог извора или појединачних извора за грејање стамбених зграда и станова, као и пословних просторија, топоводном мрежом до подстаница потрошача односно мерног инструмента, обухватајући и подстаницу односно мерни инструмент (члан 5. тачка 3)). Одредбом члана 6. став 1. тачка 1) Закона утврђена је обавеза општине да у циљу организованог и трајног обављања комуналних делатности обезбеђује материјалне, техничке и друге услове за изградњу, одржавање и функционисање комуналних објеката и за обезбеђивање техничког и технолошког јединства система. Комуналним објектима, у смислу члана 6. став 1. тачка 1) овог закона,

сматрају се грађевински објекти са уређајима, инсталацијама и опремом, сама постројења, уређаји и инсталације и други објекти који служе за производњу комуналних производа и пружање комуналних услуга корисницима. Одредбама члана 13. Закона одређено је да скупштина општине прописује: услове и начин организовања послова у вршењу комуналних делатности и услове за коришћење комуналних производа, односно комуналних услуга, а нарочито техничке, санитарно-хигијенске и друге посебне услове за обављање делатности којима се обезбеђује одређени обим, врста и квалитет услуга, ако њихов квалитет није прописан (став 1. тачка 1)); начин обезбеђивања континуитета у вршењу комуналних делатности (тачка 2.)); права и обавезе јавног, комуналног или другог предузећа које обавља комуналну делатност и корисника услуга (тачка 3.)), као и начин наплате цена за комуналне услуге (тачка 4.). Према члану 14. став 2. тачка 7) Закона јавно предузеће организује свој рад и пословање на начин којим се обезбеђује стална функционална способност комуналних објеката, одржавање грађевинских и других објеката, постројења и опреме који служе за обављање комуналних делатности. Одредбом члана 22. став 1. Закона прописано је да се средства за обављање и развој комуналних делатности обезбеђују из прихода од продаје комуналних производа односно услуга, дела накнаде за уређивање и коришћење грађевинског земљишта, самодоприноса као и других извора, у складу са законом. На основу члана 23. став 1. Закона овлашћено је јавно комунално предузеће да одлучује, уз сагласност скупштине општине односно органа општине који скупштина одреди, о цени комуналних производа и комуналних услуга које плаћају непосредни корисници. Одредбама члана 24. Закона таксативно су набројани елементи за образовање цена комуналних услуга, с тим што је тачком 5) овог члана остављена могућност да то могу бити и други елементи у зависности од услова на тржишту и специфичности појединих комуналних услуга.

На основу наведених уставних и законских одредаба, Уставни суд је оценио да је Скупштина општине Крагујевац поступила у границама својих овлашћења одређивањем шта обухвата систем даљинског грејања (члан 5. Одлуке), као и утврђивањем надлежности предузећа које обавља комуналну делатност производње и снабдевање паром и топлим водом над деловима технолошке целине топлификационог система даљинског грејања наведених у члану 5. став 2. тачка 1. до 3а) ове одлуке (члан 6. став 1.), односно прописивањем да овај део топлификационог система у надлежности предузећа представља основно средство, а да су кућне инсталације у власништву корисника (став 2.). Наиме, независно од својинских права, одржавање објеката који чине делове технолошке целине топлификационог система наведених у члану 5. став 2. тач. 1. до 3а. ове одлуке, чини саставни део предметне комуналне делатности и у том смислу представља обавезу носиоца комуналне делатности, а трошкови обављања делатности обезбеђују се из средстава из члана 22. став 1. Закона. С друге стране, када су у питању кућне инсталације у власништву корисника, Законом о одржавању стамбених зграда ("Службени гласник РС", бр. 45/95 и 46/98) одређено је да трошкове одржавања стамбене зграде сноси власници станова, односно других посебних делова зграда сразмерно учешћу површине својих станова, односно других посебних делова у згради, према стварно учињеним трошковима (члан 24. став 1.). Према оцени Суда, начин и рокови наплате накнаде за испоручену топлотну енергију прописани одредбом члана 55. став 1. Одлуке (у току целе године у виду утврђених месечних износа - аконтација) у складу су с овлашћењем скупштине општине из члана 13. став 1. тачка 4) Закона о комуналним делатностима. Суд је

оценио да је Скупштина општине Крагујевац могла да, у оквиру елемената за образовање цене комуналних услуга, одреди нормативе и стандарде за одређивање, поред осталог, и обима пружених комуналних услуга, као и да одреди друге елементе за образовање цена, када то захтевају специфичности појединих комуналних услуга (као што је, у конкретном случају, одсуство мерних уређаја, односно топлотних бројила код испоруке топлотне енергије). Цена комуналног производа, односно комуналне услуге, у смислу Закона, одређена је као укупност свих прописаних и "других" елемената за њено образовање, а начин њене наплате овлашћена је да утврди скупштина општине својом одлуком. Имајући у виду да је Суд оценио да оспореним одредбама члана 5. став 2. тач. 3. и 4, члана 6. и члана 55. став 1. Одлуке нису уређена питања на начин који је несагласан уставним и законским одредбама, није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности и законитости поменутих одредаба Одлуке.

У односу на захтев за измене, односно допуне наведене Одлуке из разлога нејасноће, нерационалности и нецелисходности нормативних решења, као и међусобне неусаглашености одредаба овог акта, Уставни суд је наведену иницијативу одбацио из разлога ненадлежности, у смислу члана 125. Устава..

На основу изнетог и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-168/2002 од 27.01.2005.

Скупштина града Београда овлашћена је да у оквиру својих права и дужности утврђује локалне јавне приходе у које спада и новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 3. тачка 1) Одлуке о посебној накнади за заштиту и унапређење животне средине ("Службени лист града Београда", бр. 22/99 и 6/01).

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 3. тачка 1) Одлуке наведене у изреци. Иницијатор сматра да би лица чија лична примања (плате и пензије) прелазе просечан износ плата и пензија требало да плате посебну накнаду за заштиту и унапређење животне средине, а не да се она наплаћује грађанима у зависности од квадратуре куће у којима живе.

У одговору Скупштине града Београда се истиче да је оспорена Одлука донета ради остваривања Уставом утврђених права и дужности општине (града) у области заштите и унапређења животне средине. Такође се наводи да је Законом о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/01 и 33/04) утврђено да је наведена накнада изворни јавни приход општине (града).

Средства остварена од те накнаде према Одлуци о обиму средстава за вршење послова Града и градских општина у целости припадају градској општини Лазаревац која одлучује о коришћењу тих средстава у складу са наменом средстава прописаном оспореном Одлуком.

Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 3. тачка 1) Одлуке утврђено да посебну накнаду плаћају власници односно закупци станова и других посебних делова зграде, у висини од 0,30 дин/м² стамбеног простора.

Устав Републике Србије утврђује: право човека на здраву животну средину, и дужност сваког, да у складу са законом штити и унапређује животну средину (члан 31.); да се општина, преко својих органа, у складу са законом између осталог стара о задовољавању одређених потреба грађана, које укључују и област заштите и унапређења животне средине (члан 113. став 1. тачка 5)); да за обављање Уставом и законом утврђених послова општини припадају приходи утврђени законом (члан 114. став 2.).

Чланом 78. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) је утврђено да јединици локалне самоуправе припадају изворни јавни приходи остварени на њеној територији између осталих и накнада за заштиту и унапређење животне средине.

Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04) утврђује: да јединица локалне самоуправе може, у оквиру својих права и дужности, прописати накнаду за заштиту и унапређење животне средине у складу са својим потребама и специфичностима, да висина накнаде, начин плаћања као и олакшице за одређене категорије обвезника плаћања, прописује јединица локалне самоуправе, и да се средства прикупљена преко тих накнада морају наменски искористити у заштити или унапређењу животне средине (члан 87.); да ће се до доношења прописа на основу овлашћења из овог закона примењивати прописи донети на основу Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95) (члан 128.); да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 66/91, 83/92, 53/93, 67/93, 48/94 и 53/95), осим одредаба којима се уређује заштита ваздуха, заштита природних добара и заштита од буке (члан 129.).

Закон о јавним приходима и јавним расходима ("Службени гласник РС", бр. 76/91, 41/92, 18/93, 22/93, 37/93, 67/93, 45/94, 42/98, 54/99, 22/2001, 33/2004 и 135/2004) прописује: да висину јавних прихода утврђује скупштина општине, односно града, у складу са законом (члан 8); одређује локалне јавне приходе као врсту јавних прихода (члан 9) и накнаду за заштиту и унапређење животне средине као врсту локалних јавних прихода (члан 16).

Како је наведеним законима прописано да општини припада накнада за заштиту и унапређење животне средине и да она одређује висину и начин наплате те накнаде, Уставни суд је оценио, да су на основу Устава, општина односно град овлашћени да у оквиру својих права и дужности утврђују локалне јавне приходе у које спада и новчана накнада за заштиту и унапређење животне средине. Имајући у виду наведено, Скупштина града Београда је у оквиру наведеног овлашћења, оспореном одредбом Одлуке утврдила висину и начин обрачуна накнаде за заштиту животне средине за власнике и кориснике стамбеног и пословног простора на подручју града Београда, као обвезнике накнаде. С обзиром на изнето, Уставни суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену уставности оспорене одредбе Одлуке.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-278/2004 од 02.06.2005.

ђ) Самодопринос

Скупштина општине нема овлашћење да пропише поступак избора органа месне заједнице, као ни престанак мандата чланова органа месне заједнице, нити да распусти савет месне заједнице до избора новог савета, јер су то питања која се према Закону утврђују статутом месне заједнице.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђују се да одредбе члана 2. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ" број 3/04) нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да Одлука о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ" број 5/04), Одлука о распуштању Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 4/04) и Одлука о изменама и допунама Одлуке о распуштању Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 5/04), нису у сагласности с Уставом и законом.

3. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 1. и 3. Одлуке из тачке 1.

4. Одбацује се предлог за оцену уставности и законитости Решења о именовану Комисије која ће вршити послове савета МЗ Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 5/04) и Одлуке о расписивању избора за чланове Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 8/04).

О б р а з л о ж е њ е

Савет Месне заједнице Сечањ из Сечња покренуо је поступак пред Уставним судом за утврђивање неуставности и незаконитости одлука и Решења наведених у изреци. По мишљењу предлагача, оспорени акти су супротни Уставу и несагласни члану 72. Закона о локалној самоуправи, јер месне заједнице имају својство правног лица и саме бирају и распуштају своје органе, па то не може да чини скупштина општине, а још мање њен орган, односно извршни одбор. Поред тога, сматрају да је чланом 2. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама и чланом 2. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о распуштању Савета месне заједнице Сечањ, које је донела Скупштина општине Сечањ 1. јула 2004. године, предвиђено супротно члану 120. Устава, да ступају на снагу наредног дана од дана објављивања у

"Службеном листу општине Сечањ", јер у овим случајевима није било нарочито оправданих разлога за то.

Секретар општине Сечањ доставио је оспорене акте, без одговора на наводе предлагача, уз обавештење да је председник Скупштине општине Сечањ расписао изборе за чланове Савета Месне заједнице Сечањ за 19 септембар 2004. године, и да су избори спроведени, као и да је конституисан Савет Месне заједнице Сечањ.

Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама Одлуке о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ" број 3/04) у члану 1. предвиђено да се у члану 6. став 1. Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ", број 1/01) речи: "Савезна Република Југославија" замењују речима: "Србија и Црна Гора". Чланом 2. Одлуке је у члану 44. основног текста Одлуке додат нови став, којим је предвиђено да мандат Савета Месне заједнице може престати пре рока, и у којем су утврђени разлози за престанак мандата Савета пре рока. Такође, чланом 2. Одлуке предвиђено је да на предлог Извршног одбора Скупштине општине Сечањ, Скупштина општине може распустити Савет Месне заједнице и расписати нове изборе за Савет у складу са чланом 15. Одлуке о месним заједницама најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу Одлуке о распуштању Савета Месне заједнице. У члану 3. Одлуке предвиђено је да ова Одлука ступа на снагу 8 дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Сечањ".

Одлуком о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ", број 5/04) у члану 1. прописано је да се у Одлуци о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ", број 3/04) у члану 2. став 3. бришу речи: "најкасније у року од 30 дана од дана ступања на снагу Одлуке о распуштању Савета Месне заједнице". У члану 2. Одлуке прописано је да ова Одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Сечањ".

Одлуком о распуштању Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 4/04) предвиђени су разлози због којих престаје мандат Савета Месне заједнице Сечањ (чл. 1. и 2.), уређен је начин престанка мандата Савета Месне заједнице и даље функционисање рада и послова Месне заједнице (члан 3.), утврђено је да ће Извршни одбор Скупштине општине Сечањ именовати 3 члана из реда грађана Месне заједнице Сечањ који ће вршити послове месне заједнице (члан 4.), предвиђено је да ће административно-техничке послове за рад месне заједнице обављати досадашња стручна служба Месне заједнице Сечањ (члан 5.), прописано је да ће председник Скупштине општине Сечањ расписати изборе за Савет Месне заједнице Сечањ у року од 30 дана од дана распуштања Савета месне заједнице, а дотле ће послове Савета вршити лица које именује Извршни одбор Скупштине општине Сечањ на основу члана 3. Одлуке (члан 6.), као и да Одлука ступа на снагу даном доношења (члан 7.).

Одлуком о изменама и допунама Одлуке о распуштању Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ" број 5/04) предвиђено је у члану 1. да се у Одлуци о распуштању Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 4/04) брише члан 6. Одлуке, а у члану 2. да Одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Сечањ".

У Решењу о именовању Комисије која ће вршити послове Савета МЗ Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 5/04), које је донео Извршни

одбор Скупштине општине Сечањ 22. јуна 2004. године, именовани су председник и два члана Комисије. Решењем је предвиђено да ће Комисија вршити послове Савета Месне заједнице Сечањ до избора Савета Месне заједнице Сечањ, као и ступање на снагу и објављивање Решења.

Одлуком о расписивању избора за чланове Савета Месне заједнице Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 8/04), коју је донео Председник Скупштине општине Сечањ расписани су избори за чланове Савета Месне заједнице Сечањ за 19. септембар 2004. године, предвиђено је да рокови за извршење изборних радњи почињу од 14. августа 2004. године, да ће изборе спровести изборни органи сагласно одредбама Одлуке о месним заједницама, као и ступање на снагу Одлуке.

Уставом Републике Србије утврђено је: да сувереност припада свим грађанима Републике Србије (члан 2.); да је општина територијална јединица у којој се остварује локална самоуправа (члан 7.); и да грађанин који је навршио 18 година живота има право да бира и да буде биран у Народну скупштину и друге органе и изборна тела (члан 42.).

Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) прописано је: да се ради задовољавања општих, заједничких и свакодневних потреба становништва на одређеном подручју могу образовати месне заједнице (члан 1.); да скупштина локалне самоуправе одлучује о образовању, подручју за које се образује и укидању месних заједница одлуком која се доноси већином гласова од укупног броја одборника; да се статутом месне заједнице у складу са статутом јединице локалне самоуправе и актом о оснивању, утврђују послови које врши, органи и поступак избора, организација и рад органа, начин одлучивања и друга питања од значаја за рад месне заједнице и да месна заједница има својство правног лица у оквиру права и дужности утврђених статутом и актом о оснивању (чл. 70. до 74.).

На основу наведених одредаба Устава и закона Уставни суд је утврдио да скупштина општине нема овлашћење да пропише поступак избора органа месне заједнице, као ни престанак мандата чланова органа месне заједнице, нити да распусти савет месне заједнице и одреди орган који ће вршити послове савета месне заједнице до избора новог савета, јер су то питања која се према члану 72. Закона о локалној самоуправи утврђују статутом месне заједнице, те стога одредбе одлука наведених у тач. 1. и 2. изреке нису у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд није оцењивао поједине одредбе одлука наведених у тачки 2. изреке, а којима је прописано ступање на снагу, јер је утврдио да оспорене одлуке у целини нису у сагласности с Уставом и законом.

Оспорени чл. 1. и 3. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о месним заједницама ("Службени лист општине Сечањ", број 3/04), по оцени Уставног суда, не садрже одредбе које су несагласне с Уставом и законом.

Уставни суд је утврдио да Решење о именовању Комисије која ће вршити послове МЗ Сечањ ("Службени лист општине Сечањ", број 5/04) и Одлука о расписивању избора за чланове Савета Месне заједнице Сечањ, ("Службени лист општине Сечањ", број 8/04), нису општи акти, те Уставни суд, сагласно члану 125. Устава, није надлежан за њихову оцену.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 1), члана 46. тач. 1), 3) и 9) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке из тачке 1. и Одлуке из тачке 2. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-271/2004 од 28.04.2005.

("Службени гласник РС", број 49/2005)

Оспореном одредбом је прописано да ће датум изјашњавања грађана путем референдума о увођењу самодоприноса одредити извршни одбор скупштине општине, чиме је доносилац акта прекорачио овлашћења предвиђена Законом о референдуму и народној иницијативи.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 3. Одлуке о изјашњавању грађана путем референдума о увођењу самодоприноса за завршетак изградње Нове болнице у Зрењанину на територији општине Сечањ и увођењу самодоприноса за потребе здравства општине Сечањ за период 1. 10. 2004. године до 30. 9. 2008. године ("Службени лист општине Сечањ", број 6/2004), у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбацује се иницијатива за оцену уставности и законитости Закључка Извршног одбора Скупштине општине Сечањ, број: 06-17/2004-I-03 од 30. 07. 2004. године ("Службени лист општине Сечањ", број 8/2004).

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 3. Одлуке из тачке 1. изреке и Закључка из тачке 2. изреке. У иницијативи се наводи да су оспореном одредбом Одлуке и оспореним Закључком повређене одредбе члана 89. и члана 30. став 1. тачка б) Закона о локалној самоуправи, члана 12. Закона о референдуму и народној иницијативи и члана 60. став 1. Статута општине Сечањ јер Скупштина општине није имала право да део својих послова повери Извршном одбору Скупштине општине, односно да Извршни одбор Скупштине општине Сечањ није имао право да одређује датум изјашњавања грађана на референдуму.

Донсилац оспорених аката доставио је оспорена акта, али није дао одговор на наводе иницијатора.

Уставни суд је, у спроведеном поступку, утврдио да је оспореном одредбом члана 3. Одлуке о изјашњавању грађана путем референдума о увођењу самодоприноса за завршетак изградње Нове болнице у Зрењанину на територији општине Сечањ и увођењу самодоприноса за потребе здравства општине Сечањ за период 1. 10. 2004. године до 30. 9. 2008. године било утврђено да ће датум изјашњавања грађана путем референдума о увођењу самодоприноса на подручју општине Сечањ одредити Извршни одбор СО Сечањ.

Оспорена Одлука као акт временски ограниченог важења које је везано за дан изјашњавања грађана на референдуму, престала је да важи даном

изјашњавања грађана на референдуму о увођењу самодоприноса, које је одржано 19. септембра 2004. године.

Устав Републике Србије утврђује, поред осталог, да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом (члан 114. став 2.) и да сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима (члан 119. став 3.).

Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04) утврђује, поред осталог, да скупштина општине расписује општински референдум и референдум на делу територије општине, изјашњава се о предлозима садржаним у грађанској иницијативи и утврђује предлог одлуке о самодопринусу (члан 30. тачка б)) и да скупштина општине утврђује предлог одлуке о увођењу самодоприноса на начин и по поступку предвиђеном статутом општине (члан 89. став 1.).

Закон о референдуму и народној иницијативи ("Службени гласник РС", бр. 48/94 и 11/98) утврђује, поред осталог, да акт о расписивању референдума о питањима из надлежности аутономне покрајине, општине и града доноси скупштина аутономне покрајине, односно општине или града у складу са статутом (члан 10. став 2.) и да акт о расписивању референдума садржи нарочито: назначење територије за коју се референдум расписује; акт, односно питање о коме се грађани изјашњавају; датум спровођења референдума и време одређено за изјашњавање на референдуму, као и да се акт о расписивању референдума објављује на начин на који се објављују прописи органа који је расписао референдум (члан 12. ст. 1. и 2.).

Сагласно наведеном, Скупштина општине Сечањ је, по оцени Уставног суда, била надлежна да донесе акт о изјашњавању грађана путем референдума о увођењу самодоприноса, односно оспорену Одлуку. Утврђујући оспореном одредбом Одлуке да ће датум изјашњавања грађана путем референдума о увођењу самодоприноса на подручју општине Сечањ одредити Извршни одбор СО Сечањ, Скупштина општине Сечањ је изашла из оквира овлашћења утврђених одредбом члана члана 12. став 1. Закона о референдуму и народној иницијативи према којој акт о расписивању референдума, поред осталог, садржи нарочито датум спровођења референдума и време одређено за изјашњавање на референдуму. Датум спровођења референдума и време одређено за изјашњавање на референдуму утврђује се искључиво актом о расписивању референдума, у конкретном случају оспореном Одлуком, коју доноси скупштина општине. Законодавац није оставио могућност мењања законом утврђене садржине акта о расписивању референдума и тиме, у корист скупштине општине утврђене надлежности за одређивање датума спровођења референдума и времена одређеног за изјашњавање на референдуму о увођењу самодоприноса. Сагласно изнетом, оспорена одредба Одлуке, по оцени овог Суда, у време важења није била у сагласности са законом, а тиме није била ни у сагласности с Уставом, јер сагласно одредби члана 119. став 3. Устава, несагласност са законом има за последицу и њену несагласност с Уставом.

Оспорени Закључак донео је, на основу оспореног члана 3. Одлуке, Извршни одбор Скупштине општине Сечањ и њиме се утврђује да ће се изјашњавање грађана путем референдума о увођењу самодоприноса за завршетак изградње Нове болнице у Зрењанину на територији општине Сечањ и увођењу самодоприноса за потребе здравства општине Сечањ за период 1. 10. 2004. године до 30. 9. 2008. године одржати 19. 9. 2004. године од 7,00 до 20,00

часова, као и да се Закључак има објавити у "Службеном листу општине Сечањ".

По оцени Уставног суда, оспорени акт није општи правни акт већ је акт спроведбено-техничког карактера донет ради извршавања оспорене Одлуке. Сагласно чињеници да оспорени Закључак по својој природи није општи правни акт у смислу одредбе члана 125. Устава Републике Србије, Уставни суд је одбацио иницијативу у делу којим се тражи оцена уставности и законитости оспореног Закључка, на основу одредбе члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

Уставни суд, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије, није надлежан да оцењује сагласност општих аката са другим општим актима па тако ни сагласност оспорених аката са Статутом општине Сечањ.

На основу изложеног, члана 19. став 1. тачка 1) и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-336/2004 од 27.01.2005.

("Службени гласник РС", број 20/2005)

Оспорена одредба којом је предвиђено да обрачун и наплату самодоприноса врши Републичка управа јавних прихода - подручна јединица Димитровград није сагласна с Уставом, јер се актом ниже правне снаге не може вршити проширивање законом утврђених надлежности посебних републичких организација и органа управе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 1. у делу који гласи "од 1. јула 2001. године", одредба члана 7. алинеја 2. у делу који гласи "Републичка управа јавних прихода-Подручна јединица Димитровград" и одредба члана 16. у делу који гласи "од 1. јула 2001. године" Одлуке о увођењу самодоприноса у Месној заједници Димитровград ("Службени гласник РС", број 44/2001), нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 4. тачка 3. и члана 5. тачка 13. Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба члана 4. тачка 3. и члана 5. тачка 13. Одлуке наведене у изреци. У иницијативи се наводи да је одредбом члана 4. тачка 3. Одлуке уведена обавеза плаћања самодоприноса из пензија, а да је одредбом члана 5. тачка 13. Одлуке предвиђено да се самодопринос у новцу не уводи на пензије чији је ниво нижи од републичког просека личног дохотка, чиме се по схватању иницијатора иста социјална групација неуставно и незаконито дели, с обзиром да је самодопринос солидарна дажбина коју грађани уплаћују према својим економским могућностима.

У одговору Савета Месне заједнице Димитровград истиче се да је оспорена Одлука донета сагласно одредбама Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) који је био на снази у време доношења Одлуке, а да је одредба члана 5. тачка 13. Одлуке, којом су од захватања по основу самодоприноса изузете пензије чија је висина испод нивоа републичког просека, условљена економском ситуацијом у Димитровграду и стањем овог дела популације.

Устав Републике Србије, одредбом члана 114. став 2. утврђује да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом. Одредбом члана 94. став 5. Устава предвиђено је да се законом уређује организација и надлежност министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација. Одредбама члана 121. ст. 1. и 2. Устава утврђено је да закон и други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је Одлука о увођењу самодоприноса у Месној заједници Димитровград донета након спроведеног поступка давања писмених изјава грађана ове месне заједнице, у периоду од 10. до 25. јуна 2001. године, а објављена у "Службеном гласнику РС", број 44/2001 од 19. јула 2001. године. Међутим, одредбом члана 1. оспорене Одлуке утврђено је да се самодопринос уводи почев од 1. јула 2001. године, а одредбом члана 16. да се Одлука примењује почев од 1. јула 2001. године. Полазећи од изнетог, Уставни суд је оценио да одредбе чл. 1. и 16. Одлуци дају повратно дејство, што је у супротности са одредбама члана 121. ст. 1. и 2. Устава.

Одредбом члана 7. алинеја 2. Одлуке предвиђено је да обрачун и наплату самодоприноса на нето приход од самосталног вршења, на катастарски приход од пољопривреде и шумарства и на приходе од преноса апсолутних права врши Републичка управа јавних прихода-Подручна јединица Димитровград. Имајући у виду одредбу члана 94. став 5. Устава, којом је прописано да се законом уређује организација и надлежност министарстава, органа управе у њиховом саставу и посебних организација, Уставни суд је оценио да одредба члана 7. алинеја 2. Одлуке о увођењу самодоприноса у Месној заједници Димитровград није сагласна с Уставом, јер се актом ниже правне снаге не може вршити проширивање законом утврђених надлежности посебних републичких организација и органа управе.

Оспореном одредбом члана 4. тачка 3. Одлуке, прописано је да се самодопринос у новцу уводи на пензије остварене у земљи и иностранству по стопи од 2%. У поступку пред Уставним судом утврђено је да је Одлука о увођењу самодоприноса у Месној заједници Димитровград донета на основу тада важећег Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), који је одредбом члана 73. прописивао да се самодопринос у новцу не може уводити на примања која се према одредбама закона којима се уређује порез на доходак грађана изузимају из дохотка грађана, осим на пензије остварене у земљи и иностранству, а одредбом члана 128. став 2. важећег Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 135/04), прописано је да ће се права и обавезе грађана које су до ступања на снагу овог закона утврђене одлукама о увођењу самодоприноса, у складу са чланом 73. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), извршавати у складу са тим одлукама. Наведеном одредбом Закона о локалној самоуправи

("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 135/04), законодавац је, по схватању Уставног суда, на јасан начин уредио питање важења аката о самодоприносу донетих у режиму претходно важећег закона у погледу преузетих материјално-финансијских обавеза обвезника самодоприноса. По оцени Уставног суда, наведеном законском одредбом је на изричит начин утврђено да ће се материјално-правне обавезе обвезника самодоприноса преузете одлукама донетим на основу раније важећег Закона, испуњавати до истека рока на који су утврђене, независно од режима прописаног важећим Законом, из чега произлази да су пензионери општине Димитровград и даље обвезници плаћања самодоприноса на основу оспорене Одлуке.

Оцењујући законитост оспорене одредбе члана 5. тачка 13. Одлуке којом је утврђено да се самодопринос у новцу не уводи на пензије испод просечног нивоа износа, Уставни суд је имао у виду одредбе чл. 92. и 93. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 135/04), којима је утврђено да се самодопринос може изразити у новцу, роби, раду и другим превозничким услугама, зависно од потреба и могућности грађана, те да се основица самодоприноса уређује одлуком о увођењу самодоприноса, а ако одлуком није друкчије одређено основицу самодоприноса чине зараде (плате) запослених, приходи од пољопривреде и шумарства и приходи од самосталне делатности, на које се плаћа порез на доходак грађана у складу са законом који уређује порез на доходак грађана, као и на вредност имовине на коју се плаћа порез на имовину, у складу са законом који уређује порез на имовину. По оцени Уставног суда, наведеним одредбама Закона доносилац одлуке о увођењу самодоприноса овлашћен је да одреди основицу самодоприноса из које ће обвезници плаћати обавезе, што, између осталог, подразумева и право доносиоца да утврди одређене врсте и износе прихода грађана који су изузети од обавезе плаћања самодоприноса, руководећи се при том природом и наменом тих прихода, као и економским могућностима грађана који их остварују, што је оспореном Одлуком и учињено.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Одлуке наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-69/2002 од 03.02.2005.

("Службени гласник РС", број 20/2005)

Оспорена Одлука није донета у складу са законом који је био на снази у време њеног доношења, односно ступања на снагу, што оспорену Одлуку у целини чини неуставном и незаконитом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука о увођењу самодоприноса за подручје МЗ Бериловац, општина Пирот ("Службени лист града Ниша", број 23/2002), није у сагласности са законом.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости Одлуке о увођењу самодоприноса за подручје МЗ Бериловац, општина Пирот ("Службени лист града Ниша", број 23/2002), јер је поступак доношења оспорене Одлуке био незаконит. Иницијатори истичу да је пре доношења оспорене Одлуке изостало изјашњавање грађана о "Предлогу одлуке", као и да није спроведена шира расправа о увођењу самодоприноса на збору грађана месне заједнице Бериловац. У иницијативи се, такође, наводи да су се приликом спровођења изјашњавања грађана о увођењу самодоприноса испољиле одређене неправилности које су се огледале у томе да се један грађанин потписивао за више грађана, као и да су потписивани грађани који нису више међу живима.

У одговору начелника Одељења за општу управу Скупштине општине Пирот се наводи, да је Нацрт одлуке достављен месној заједници Бериловац на јавну расправу, односно да је у складу са чланом 68. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99) Скупштина општине Пирот утврдила Предлог одлуке о којој су се грађани Месне заједнице изјаснили у прописаном року. Даље се наводи да одређени потписи грађана које иницијатор оспорава нису били од утицаја на потребну потписану већину за доношење Одлуке, јер се за доношење оспорене Одлуке изјаснило 63% грађана, писменим изјашњавањем у периоду од 1. јула 2001. године до 30. јула 2001. године, те да је Скупштина општине Пирот на седници од 12. марта 2002. године потврдила Одлуку о увођењу самодоприноса за подручје МЗ Бериловац.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је Одлуку о увођењу самодоприноса за подручје МЗ Бериловац ("Службени лист града Ниша", број 23/2002) донела Скупштина општине Пирот, 12. марта 2002. године с позивом на члан 68. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/2001) који у време доношења оспорене Одлуке није био више на снази, односно није се примењивао. Наиме, Закон о локалној самоуправи на основу кога је донета оспорена Одлука, престао је да важи ступањем на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02). Овим Законом прописано је да одлуку о увођењу самодоприноса грађани доносе непосредно, тајним гласањем, у складу са статутом (члан 87.), и да се одлука сматра донетом када се за њу изјасни већина од укупног броја грађана (члан 90. став 3.). Имајући у виду чињеницу да је у току поступка доношења оспорене Одлуке ступио на снагу Закон о локалној самоуправи који је предвидео другачије решење у погледу начина и поступка доношења одлука о самодоприносима, а да одредбама тог закона није предвиђено да ће се поступци доношења аката о самодоприносима који су започети по одредбама ранијег закона окончати по том закону, Суд је утврдио да Одлука о увођењу самодоприноса за подручје МЗ Бериловац, општина Пирот није донета у складу са законом који је био на снази у време њеног доношења, односно ступања на снагу, што оспорену Одлуку у целини чини неуставном и незаконитом.

Провера тачности спискова грађана за изјашњавање о самодоприносима и аутентичности потписа на тим списковима није у надлежности Уставног суда, одређеној чланом 125. Устава Републике Србије.

Сагласно изложеном и одредби члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије Одлука из изреке престаје да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 ГУ-339/2003 од 10.02.2005.

("Службени гласник РС", број 28/2005)

Оспореном одредбом којом је предвиђено да укупан износ средстава која се прикупљају самодоприносом чини вредност учешћа месне заједнице у изградњи објекта из члана 4. Одлуке по ценама у време уговарања, односно изградње, није у сагласности са законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 5. став 3. Одлуке о самодоприносу за месну заједницу "Палилула" Чачак ("Службени лист општине Чачак", број 3/2000) у делу који гласи: "Укупан износ средстава која се прикупљају самодоприносом чини вредност учешћа Месне заједнице у изградњи објекта из претходног члана по ценама у време уговарања, односно изградње", није у сагласности са законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости одредбе члана 4. тач. 4. и 5. Одлуке из тачке 1.

3. Обуставља се поступак за утврђивање незаконитости поступка доношења Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости одредаба Одлуке о самодоприносу за месну заједницу "Палилула" Чачак наведених у изреци. Иницијатори сматрају да оспорена Одлука није у сагласности са законом с обзиром на то да Одлуком није утврђен укупан износ средстава која се прикупљају, да нису прецизно одређене сврхе трошења средстава, односно да је трошење средстава за прославу дана Месне заједнице, прописано супротно закону. Даље наводе да је поступак доношења Одлуке незаконит с обзиром на то да Комисија за спровођење писменог изјашњавања није пружила могућност свим грађанима да се изјашњавају о увођењу самодоприноса на територији Месне заједнице, да грађани нису благовремено обавештени о расписивању самодоприноса, као и да Комисија за изјашњавање грађана није формирана на законит начин.

У одговору Општинска управа општине Чачак је истакла да је Скупштина општине Чачак утврдила Предлог одлуке о самодоприносу и донела Одлуку о начину непосредног изјашњавања, те да су оба акта објављена у "Службеном листу општине Чачак", број 2/2000. У погледу износа средстава која се прикупљају самодоприносом, у одговору је наведено да је ниво тих средстава дефинисан описно као део учешћа Месне заједнице у обезбеђивању приоритета у програмима комуналне изградње које доноси Скупштина општине. Што се тиче намене средстава истиче се, да Месна заједница нема запослених, те да средства самодоприноса нису намењена за исплату зарада и накнада, већ за неопходне послове у вези са адаптацијом и одржавањем

пословног простора који користи и других послова који су у вези са реализацијом одлуке о самодоприносу. Секретар Скупштине општине Чачак затражио је дописом од 21. јануара 2003. године од Уставног суда да, пре доношења коначне одлуке, застане са поступком и остави рок доносиоцу акта за уклањање уочених незаконитости у Одлуци, на основу члана 41. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93). Уставни суд је на седници од 6. фебруара 2003. године донео Закључак да застане са поступком, ради омогућавања доносиоцу акта да у року од 90 дана од добијања обавештења о Закључку Суда, отклони уочене незаконитости у оспореној Одлуци. У вези наведеног Закључка Суда, секретар Општинске управе Чачак је истакао да је дана 01.7.2003. године, обустављена даља наплата самодоприноса, с обзиром да су до тог дана прикупљена сва потребна средства за финансирање утврђених пројеката.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да су Одлуку о самодоприносу за месну заједницу "Палилула" Чачак ("Службени лист општине Чачак", број 3/2000) донели грађани месне заједнице Палилула с позивом на члан 69. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99) и члан 25. Статута општине Чачак ("Службени лист општине Чачак", број 8/99). Имајући у виду одредбу члана 3. став 1. Одлуке којим је прописано да се самодопринос уводи за период од 5 година почев од осмог дана од дана објављивања у "Службеном листу општине Чачак" и на основу чињенице да је Одлука објављена 25. маја 2000. године и ступила на снагу 2. јуна 2000. године, Уставни суд је утврдио да је Одлука донета за период 2. јун 2000. године до 2. јун 2005. године. Оспореним одредбама члана 4. тач. 4. и 5. Одлуке је утврђено да ће се средства самодоприноса користити за спорт и физичку културу (изградња спортских терена и др.) - 5 %, односно за редовну делатност Месне заједнице "Палилула" Чачак (адаптација простора МЗ, прослава дана МЗ и рад МЗ) - 5 %. Оспореном одредбом члана 5. став 3. Одлуке предвиђено је да укупан износ средстава која се прикупљају самодоприносом чини вредност учешћа Месне заједнице у изградњи објеката из члана 4. Одлуке по ценама у време уговарања, односно изградње.

Чланом 88. тач. 1. и 4. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/2002, 33/2004 и 135/2004) утврђено је да одлука о самодоприносу садржи податке који се, између осталог односе на потребе, односно намене за које се средства прикупљају, односно укупан износ средстава која се прикупљају.

Имајући у виду да законска обавеза утврђивања укупног износа средстава која се прикупљају има за циљ да омогући грађанима - обвезницима самодоприноса ефикасну контролу трошења средстава самодоприноса као и то да је одредбом члана 88. тачка 10) Закона о локалној самоуправи предвиђено враћање средстава која се остваре изнад износа који је одлуком одређен, Суд је оценио да оспорена одредба члана 5. став 3. Одлуке у делу који гласи: "Укупан износ средстава која се прикупљају самодоприносом чини вредност учешћа Месне заједнице у изградњи објеката из претходног члана по ценама у време уговарања, односно изградње" није у сагласности са законом.

Такође, с обзиром да је према Закону утврђивање намене средстава прикупљених на основу самодоприноса у домену аутономне регулативе доносиоца, Суд је оценио да нема основа за утврђивање несагласности са Законом одредаба члана 4. тач. 4. и 5. Одлуке.

С обзиром на то да је у току поступка за оцену законитости поступка доношења оспорене Одлуке, престао да важи Закон о локалној

самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), који је био правни основ за доношење Одлуке, то не постоје процесне претпоставке за оцену законитости општег акта са законом који је престао да важи, па је Уставни суд на основу члана 25. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, обуставио поступак за утврђивање незаконитости поступка доношења оспорене Одлуке.

Оцена законитости радњи које претходе поступку доношења одлуке о самодоприносу као и поступка изјашњавања грађана о увођењу самодоприноса, није у надлежности Уставног суда одређеној чланом 125. Устава Републике Србије.

На основу изложеног и члана 46. тачка 3) и члана 47. тач. 3) и 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 5. став 3. у делу који гласи: "Укупан износ средстава која се прикупљају самодоприносом чини вредност учешћа Месне заједнице у изградњи објеката из претходног члана по ценама у време уговарања, односно изградње", Одлуке наведене у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-157/2000 од 21.04.2005.

("Службени гласник РС", број 49/2005)

Одређивање висине самодоприноса у једнаком износу за одређену категорију обвезника на начин како је то уређено оспореном одредбом није у складу са Законом о локалној самоуправи.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 2. алинеја 4. Одлуке о увођењу самодоприноса за подручје Месне заједнице Суботица, Општина Свилајнац ("Општински службени гласник", број 3/2002), није у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да одредба члана 11. Одлуке из тачке 1., није у сагласности с Уставом.

3. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости поступка доношења Одлуке из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости поступка доношења и одредбе члана 2. алинеја 4. Одлуке наведене у изреци. У иницијативама се наводи да је оспорена Одлука у супротности с Уставом и Законом о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99), из разлога што Одлука није донета гласањем прописане већине бирача. У вези са тим, иницијатори наводе да подаци о резултатима изјашњавања грађана о увођењу самодоприноса, које је утврдила Комисија за спровођење изјашњавања о увођењу месног самодоприноса, нису тачни, због тога што листићи за

изјашњавање грађана о увођењу самодоприноса нису били прописно састављени и лично потписани од стране сваког бирача или су потписи нејасни, као и због тога што су поједини бирачи на преваран начин од стране чланова Комисије потписали те листиће. Иницијатори оспоравају и обавезу плаћања самодоприноса за раднике на привременом раду у иностранству, која је установљена оспореном одредбом члана 2. алинеја 4. Одлуке, из разлога што грађани који се налазе на привременом раду у иностранству не остварују доходак на територији општине Свилајнац. Поред тога, иницијатори наводе да је одредба члана 2. алинеја 4. Одлуке у супротности са одредбама чл. 92. и 93. Закона о локалној самоуправи, као и са принципом равноправности грађана из члана 13. Устава, јер је одређена јединствена новчана обавеза у паушалном износу у оквиру исте категорије обвезника, независно од њихових појединачних прихода.

У одговору Месне заједнице Суботица наводи се да је оспорена Одлука донета на основу писменог изјашњавања грађана Месне заједнице Суботица и да је објављена у "Општинском службеном гласнику", дана 15. марта 2002. године. У одговору се даље истиче да је оспорена Одлука у складу са одредбама Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 49/99), као и да се за Одлуку изјаснила већина од укупног броја грађана, а што се може утврдити увидом у Записник Комисије за спровођење изјашњавања о увођењу самодоприноса, број 020-03/2002-13, од 3. фебруара 2002. године. У вези са одредбом члана 11. Одлуке, у одговору се истиче да се оспорена Одлука не примењује ретроактивно, односно да се не примењује пре него што су се грађани изјаснили о увођењу самодоприноса.

Скупштина општине Свилајнац у свом одговору наводи да у Месној заједници Суботица живи велики број радника на привременом раду у иностранству и да је овој категорији лица самодопринос одређен у фиксном износу, јер би одређивање стопе самодоприноса у проценту од плате односно пензије у пракси било неспроводиво. Наиме, према наводима из одговора, велики број тих радника неће да пријави висину својих плата, а висину њихових плата не може на меродаван начин да утврди ни одговарајући општински орган. Наводећи да је законом дата могућност да се одлуком о самодоприносу утврди и основица и стопа самодоприноса, Скупштина општине у свом одговору истиче да у конкретном случају оспореном одредбом Одлуке није повређен Устав и закон.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио су грађани са подручја Месне заједнице Суботица, писменим изјашњавањем спроведеним у периоду од 3. јануара до 1. фебруара 2002. године, донели Одлуку о увођењу самодоприноса за подручје Месне заједнице Суботица. Одлука Савета Месне заједнице Суботица, број 020-04/2002-13, од 11. фебруара 2002. године, објављена је у "Општинском службеном гласнику", број 15/2002, дана 15. марта 2002. године. Оспореном одредбом члана 2. алинеја 4. утврђено је да се за радника на привременом раду у иностранству уводи самодопринос по стопи од 150 ДЕМ у динарској противвредности по банчином курсу на дан уплате. Одредбом члана 11. оспорене Одлуке утврђено је да Одлука ступа на снагу даном објављивања у "Општинском службеном гласнику", а примењиваће се од 1. марта 2002. године.

Одредбом члана 13. Устава Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање,

социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Одредбом члана 114. став 2. Устава утврђено је да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом. Одредбом члана 120. Устава утврђено је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступа на снагу. Одредбама члана 121. ст. 1 и 2. Устава утврђено је да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

Оспорена Одлука донета је на основу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), који је престао да важи ступањем на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04). Законом о локалној самоуправи који је на снази прописано је: да одлуку о увођењу самодоприноса доносе грађани непосредно, тајним гласањем или личним изјашњавањем уз потпис, у складу са статутом (члан 87.); да одлуку доносе грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају, као и да се одлука сматра донетом када се за њу изјасни већина од укупног броја грађана (члан 90. ст. 1. и 3.); да се самодопринос може изразити у новцу, роби, раду, превозничким и другим услугама, зависно од потреба и могућности грађана (члан 92. став 1.); да се основица самодоприноса уређује одлуком о увођењу самодоприноса и да уколико одлуком није друкчије одређено основицу самодоприноса чине зараде (плате) запослених, приходи од пољопривреде и шумарства и приходи од самосталне делатности, на које се плаћа порез на доходак грађана у складу са законом који уређује порез на доходак грађана, као и вредност имовине на коју се плаћа порез на имовину, у складу са законом који уређује порез на имовину (члан 93.); да је стопа самодоприноса пропорционална и да се одређује одлуком, као и да се олакшице и ослобођења у плаћању самодоприноса утврђују одлуком (члан 95.).

Полазећи од наведених одредаба Закона о локалној самоуправи, којим је прописано да одлуку о увођењу самодоприноса доносе грађани који имају изборно право и пребивалиште на подручју на коме се средства прикупљају, произлази да исти ти грађани могу бити и обвезници плаћања самодоприноса. Имајући то у виду, као и да Законом није предвиђено да су поједине категорије грађана ослобођене од плаћања самодоприноса, Уставни суд је оценио да увођење обавезе плаћања самодоприноса за раднике који се налазе на привременом раду у иностранству, није у супротности с Уставом и законом. Одређивање висине самодоприноса у једнаком износу за наведену категорију обвезника, на начин како је то утврђено у оспореној одредби члана 2. алинеја 4. Одлуке, није у складу са одредбама чл. 92. и 95. Закона о локалној самоуправи, којима је прописано да се самодопринос уводи зависно од потреба, али и од могућности грађана и да је стопа самодоприноса пропорционална. Међутим, у погледу висине самодоприноса, на раднике који се налазе на привременом раду у иностранству, по схватању Суда, примењује се, као и на друге раднике који се налазе у радном односу, одредба члана 2. алинеја 1. Одлуке, у складу са којом су и наведени радници у обавези да плаћају самодопринос по стопи од 2% на зарату. Сагласно изнетом, Уставни суд је оценио да је прописивањем обавезе плаћања самодоприноса у фиксном износу за раднике који се налазе на привременом раду у иностранству повређено и уставно начело о једнакости грађана у правима и дужностима из члана 13.

Устава. Имајући у виду наведено, Уставни суд је утврдио да оспорена одредба члана 2. алинеја 4. Одлуке није у сагласности с Уставом и законом.

У погледу одредбе члана 11. Одлуке, којом је прописано да Одлука ступа на снагу даном објављивања, као и да ће се примењивати од 1. марта 2002. године, а објављена је 15. марта 2002. године, Уставни суд је оценио да је ступање на снагу у року краћем од осам дана од дана објављивања, кад за то нису утврђени нарочито оправдани разлози, у супротности са одредбом члана 120. Устава, као и да је прописивање да се Одлука примењује пре њеног ступања на снагу, супротно одредбама члана 121. Устава, према којима се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство. Полазећи од наведеног, Уставни суд је утврдио да одредба члана 11. Одлуке није у сагласности с Уставом.

Имајући у виду да је оспорена Одлука донета у време важења Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), који је престао да важи ступањем на снагу Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02, 33/04 и 135/04), нема процесних услова за оцену законитости поступка доношења оспорене Одлуке са Законом о локалној самоуправи, који је престао да важи, те је Уставни суд одбацио иницијативу у овом делу.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4) и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, одредба члана 2. алинеја 4. и одредба члана 11. Одлуке из тачке 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-32/2002 од 02.06.2005.

("Службени гласник РС", број 76/2005)

Сагласно одредби члана 9. Закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи права и обавезе грађана која су до дана ступања на снагу овог закона утврђена одлукама о увођењу самодоприноса у складу са чланом 73. Закона о локалној самоуправи извршавају се у складу са тим одлукама, те оспорена одредба није супротна Уставу и закону.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 7. алинеја 2. Одлуке о увођењу самодоприноса на територији МЗ Крајишник за период од 01.01.2001. године до 31.12.2005. године ("Службени лист општине Сечањ", број 11/2000).

О б р а з л о ж е њ е

Општинско удружење пензионера Сечањ, покренуло је пред Уставним судом Републике Србије поступак за оцену уставности и законитости

одредбе члана 7. алинеја 2. Одлуке наведене у изреци. Предлагач сматра да је оспорена одредба Одлуке супротна члану 93. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), који утврђује да се самодопринос не може уводити на примања и имовину која су законом изузета од опорезивања. Како је чланом 9. став 1. тачка 17.) Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/01), предвиђено да се порез на доходак грађана не плаћа на пензије и инвалиднине и да према члану 119. ст. 2. и 3. Устава Републике Србије сваки пропис и општи акт мора бити у сагласности са законом, предлаже да Уставни суд утврди да одредба члана 7. алинеја 2. оспорене Одлуке није у складу с Уставом и законом.

У одговору секретара месне заједнице Крајишник се, поред осталог, наводи да је оспорена Одлука донета у складу са тада важећим одредбама Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), а да одредба члана 93. став 3. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), којим је прописано да се самодопринос не може уводити на примања и имовину који су законом изузети од опорезивања нема ретроактивно дејство, него делује за будуће.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је Одлука о увођењу самодоприноса на територији МЗ Крајишник за период од 01.01.2001. године до 31.12.2005. године, донета након спроведеног писменог изјашњавања грађана месне заједнице Крајишник, с позивом на чл. 66., 67. и 68. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01). Одредбом члана 7. алинеја 2. Одлуке је утврђено да обвезници плаћају самодопринос у новцу за намене из члана 2. ове Одлуке по стопи од 2,5 % на старосне, породичне и инвалидске пензије.

Чланом 114. став 2. Устава Републике Србије је утврђено да се за задовољавање потреба грађана у општини средства могу прикупљати на основу непосредног изјашњавања грађана у складу са законом.

Чланом 73. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) било је прописано да се самодопринос у новцу не може уводити на примања која се према одредбама закона којима се уређује порез на доходак грађана изузимају из дохотка грађана, осим на пензије остварене у земљи и иностранству. Уставни суд је утврдио да је оспорена Одлука донета у време важења Закона о локалној самоуправи из 1999. године и да је оспореном одредбом члана 7. алинеја 2. Одлуке, утврђена новчана обавеза сагласно члану 73. тада важећег закона, а да се сагласно одредби члана 9. Закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 135/04), права и обавезе грађана који су до дана ступања на снагу овог закона утврђене одлукама о увођењу самодоприноса, у складу са чланом 73. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), извршавају у складу са тим одлукама. Имајући у виду наведено, одредба члана 7. алинеја 2. Одлуке по оцени Уставног суда није супротна Уставу и закону.

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-145/2003 од 3.03.2005.

("Службени гласник РС", број 35/2005)

Законом одредбом је на изричит начин утврђено да ће се материјално-правне обавезе обвезника самодоприноса преузете одлукама донетим на основу раније важећег Закона, испуњавати до истека рока на који су утврђене, независно од режима прописаног важећим законом, из чега произлази да су пензионери и даље обвезници плаћања самодоприноса на основу оспорене Одлуке.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 6. под е) Одлуке о увођењу самодоприноса за подручје општине Бабушница ("Скупштински преглед општине Бабушница", број 12/01).

О б р а з л о ж е њ е

Пред Уставним судом Србије покренут је поступак за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 6. под е) Одлуке наведене у изреци, јер је том Одлуком, по мишљењу предлагача, супротно Уставу и закону уведен самодопринос на доходак грађана остварен на основу пензија и инвалиднина. Предлагачи наводе да Закон о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", број 9/02), одредбом члана 93. став 3. прописује да се самодопринос не може уводити на примања и имовину која су законом изузета од опорезивања, а да је чланом 9. став 1. тачка 17) Закона о порезу на доходак грађана ("Службени гласник РС", број 24/01), прописано да се порез на доходак грађана не плаћа на примања остварена по основу пензија и инвалиднина. С обзиром на наведено, предложено је да Уставни суд утврди да оспорена одредба није у сагласности с Уставом и законом и наложи повраћај средстава наплаћених из пензија на основу оспорене Одлуке.

У одговору Скупштине општине Бабушница истиче се да је оспорена Одлука донета сагласно одредбама Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) који је био на снази у време доношења Одлуке и предвиђао могућност увођења обавезе плаћања самодоприноса из пензија.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 6. под е) Одлуке о увођењу самодоприноса за подручје општине Бабушница, утврђено је да се самодопринос уводи на приходе по основу пензија, по стопи од 2%.

Одредбом члана 114. став 2. Устава Републике Србије одређено је да се за задовољавање потреба грађана у општини могу прикупљати средства на основу непосредног изјашњавања грађана, у складу са законом.

Одредбом члана 73. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), било је предвиђено да се самодопринос у новцу не може уводити на примања која се према одредбама закона којима се уређује порез на доходак грађана изузимају из дохотка грађана, осим на пензије остварене у земљи и иностранству, а одредбом члана 128. став 2. важећег Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 9/02 и 135/04), прописано је да ће се права и обавезе грађана које су, до ступања на снагу овог закона, утврђене одлукама о увођењу самодоприноса, у складу са чланом 73. Закона о

локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), извршавати у складу са тим одлукама.

Полазећи од наведених одредаба важећег Закона о локалној самоуправи, Уставни суд је оценио да је законодавац на јасан начин уредио питање важења аката о самодоприносу донетих у режиму претходно важећег Закона о локалној самоуправи у погледу преузетих материјално-финансијских обавеза обвезника самодоприноса. Наиме, наведеном законском одредбом је на изричит начин утврђено да ће се материјално-правне обавезе обвезника самодоприноса преузете одлукама донетим на основу раније важећег Закона, испуњавати до истека рока на који су утврђене, независно од режима прописаног важећим Законом, из чега произлази да су пензионери општине Бабушница и даље обвезници плаћања самодоприноса на основу оспорене Одлуке.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IY-172/2002 од 27.01.2005.

("Службени гласник РС", број 20/2005)

**5. ОПШТИ АКТИ ПРЕДУЗЕЋА, ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА,
УСТАНОВА И ОРГАНИЗАЦИЈА**

а) Радни односи

Оспорена одредба несагласна је са Законом о раду којим је изричито прописано да одсуствовање запосленог са рада због привремене спречености за рад не може бити критеријум за утврђивање вишка запослених.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 2. тачка 4. Измена и допуна пречишћеног текста Појединачног колективног уговора Српске фабрике стакла АД Параћин, од 5. марта 2004. године, није у сагласности с Уставом и законом;
2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 1. и члана 2. тач. 1, 2, 3. и 5. Колективног уговора из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 1. и 2. Појединачног колективног уговора наведеног у изреци. Подносилац представке наводи да су нејасни разлози због којих су донете измене и допуне оспореног Колективног уговора, с обзиром на то да су износи отпремнина утврђени у члану 1. једнаки износима прописаним важећим Законом о раду. Такође наводи да је чланом 2. наведеног акта предвиђено повратно дејство оспореног Колективног уговора, имајући у виду да су критеријуми за утврђивање вишка запослених одређени за период који је претходио његовом доношењу.

У одговору Српске фабрике стакла Параћин наводи се да су оспореним актом предвиђени критеријуми према којима би се постепено отказивали уговори о раду за мање од десет процената од укупног броја запослених због технолошких, економских или организационих промена, као и да су отпремнине утврђене у износима већим од оних који су предвиђени одредбама Социјалног програма Владе Републике Србије, а у циљу заштите запослених у поступку приватизације Предузећа. У одговору се даље наводи да је оспорени акт на снази и да нема повратно дејство, јер је објављен 9. марта 2004. године, а ступио на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Предузећа.

Уставни суд је утврдио да је одредбом члана 1. Колективног уговора одређена висина отпремнине која припада запосленима за чијим је радом престала потреба, а да су чланом 2. предвиђени критеријуми за утврђивање вишка запослених, као и да је у тачки 4. овог члана, као критеријум, предвиђена привремена спреченост за рад због боловања у трајању дужем од 200 часова за период од 1. јануара до 31. децембра 2003. године.

Чланом 35. став 3. Устава Републике Србије одређено је да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором.

Према Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/2005), послодавац је дужан да донесе програм решавања вишка запослених ако утврди да ће због технолошких, економских или организационих промена доћи до

престанка потребе за радом запослених на неодређено време (члан 153.). Програм, сагласно члану 155. Закона, поред осталог, садржи критеријуме за утврђивање вишка запослених и средства за решавање њиховог социјално-економског положаја. У члану 157. Закона одређено је да критеријум за утврђивање вишка запослених не може да буде одсуствовање запосленог са рада због привремене спречености за рад, трудноће, породилског одсуства, неге детета и посебне неге детета. На основу члана 158. Закона, послодавац је дужан, да пре отказа уговора о раду запосленом исплати отпремнину у висини утврђеној општим актом или уговором о раду; отпремнина не може бити нижа од трећине зараде запосленог за сваку навршену годину рада у радном односу; зарадом се сматра просечна месечна зарада запосленог утврђена за последња три месеца која претходе месецу у којем се исплаћује отпремнина.

Полазећи од изложеног, Уставни суд је оценио да је оспорена одредба члана 2. тачка 4. Колективног уговора несагласна са чланом 157. Закона о раду, којим је изричито прописано да одсуствовање запосленог са рада због привремене спречености за рад не може бити критеријум за утврђивање вишка запослених. Оспореном одредбом се, по оцени Уставног суда, нарушава и уставни принцип обавезне сагласности општег акта са законом из члана 119. став 3. Устава.

Оцењујући одредбе члана 1. и члана 2. тач. 1, 2, 3. и 5. Колективног уговора, којима су утврђене отпремнине и критеријуми за утврђивање вишка запослених, Уставни суд је утврдио да су наведене одредбе донете у границама законских овлашћења послодавца из чл. 153. и 155. Закона о раду, према коме се актом послодавца утврђују отпремнине и критеријуми за утврђивање вишка запослених, водећи при том рачуна о законским ограничењима из члана 157. овог Закона.

У вези са наводима подносиоца иницијативе да члан 2. Колективног уговора одређује овом акту повратно дејство, Уставни суд је утврдио да је Колективни уговор закључен 5. марта 2004. године, да је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли, те да не садржи одредбе о повратном дејству, па је стога оценио да оспорени Колективни уговор није несагласан са чланом 121. Устава, према коме закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство, односно да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство.

На основу изложеног и одредаба члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, оспорена одредба члана 2. тачка 4. Колективног уговора из тачке 1. изреке ове Одлуке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-158/2004 од 14.04.2005.

("Службени гласник РС", број 49/2005)

С обзиром да одредбама Закона о раду није предвиђена могућност изрицања дисциплинске мере новчане казне због повреде радних обавеза од стране запосленог, то оспорене одредбе члана 97. нису у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе чл. 97. и 124. Појединачног колективног уговора АД "Агрохем" из Новог Сада, од 5. фебруара 2004. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 115. Појединачног колективног уговора из тачке 1.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 10. став 1, члана 19. став 2, члана 27. алинеја 12. и чл. 33. и 48. Статута АД "Агрохем" из Новог Сада, од 24. јула 2003. године.

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба аката наведених у изреци. Иницијатор наводи да се одредбама члана 97. Појединачног колективног уговора "уводи новчана казна", што је у супротности са Законом о раду; да се одредбом члана 115. Колективног уговора акционари доводе у неравноправан положај, јер се "дозвољава избор представника мањинских акционара у органе друштва само из редова акционара који су запослени у Друштву". Одредба члана 124. којом је предвиђено да Уговор ступа на снагу даном објављивања на огласној табли Друштва, по мишљењу иницијатора, није у сагласности са одговарајућим чланом Устава, јер је Појединачни колективни уговор ступио на снагу "пре него што су сви заинтересовани субјекти били обавештени о томе". Иницијатор је оспорио и уставност и законитост одредаба члана 10 став 1, члана 19. став 2, члана 27. алинеја 12. и чл. 33. и 48. Статута наведеног у изреци.

У одговору се наводи да је оспореном одредбом члана 97. Појединачног колективног уговора послодавац "желео да изађе у сусрет запосленима, тако што је увео блажу казну од отказа уговора о раду". У вези са оспореном одредбом члана 124. Појединачног колективног уговора, наводи се да колективни уговор није општи акт у смислу Закона о предузећима, те да нема сметњи да ступи на снагу оног дана када је то њиме прописано. Одредба члана 115. Колективног уговора која се односи на избор представника мањинских акционара у органе Друштва, као и оспорене одредбе Статута, по мишљењу доносиоца, у складу су са Законом о предузећима.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама члана 97. Појединачног колективног уговора предвиђено да се "новчана казна може изрећи у максималној висини до 20 % и у максималном трајању од 1 до 6 месеци за повреде радних обавеза одређене у тач. 1) до 11) наведене одредбе Уговора; да је одредбом члана 115. предвиђено да ће мањински акционари изабрати своје представнике из редова запослених да их представљају у органима Друштва у складу са Законом и Статутом, а одредбом

члана 124. да Уговор ступа на снагу даном објављивања на огласној табли Друштва. Оспореним одредбама члана 10. став 1, члана 19. став 2, члана 27. алинеја 12. и чл. 33. и 48. Статута, уређена су питања која се односе на пословне јединице Предузећа, надлежности скупштине и управног одбора, учешће запослених у раду управног одбора и право прече куповине акција Предузећа.

Уставом Републике Србије утврђено је: да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује правни положај предузећа и других организација, као и систем у области радних односа (члан 72. став 1. тачка 4.); да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу (члан 120.).

Како је у току поступка пред Уставним судом престао да важи Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01), то је оцена законитости оспорене одредбе члана 97. Појединачног колективног уговора извршена у односу на Закон о раду ("Службени гласник РС", број 24/05) који је на снази. Законом о раду прописано је да се права, обавезе и одговорности из радног односа уређују и колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду, односно уговором о раду - само када је то овим законом одређено (члан 1. став 2.); да колективни уговор и правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом (члан 8.), да се колективним уговором код послодавца не могу утврдити мања права и неповољнији услови рада запосленом од права и услова утврђених општим, односно посебним колективним уговором који обавезује тог послодавца (члан 10. став 2.). Полазећи од тога да одредбама Закона о раду који је на снази није предвиђена могућност изрицања дисциплинске мере новчане казне због повреде радних обавеза од стране запосленог, Уставни суд је оценио да оспорене одредбе члана 97. Појединачног колективног уговора нису у сагласности са законом. С обзиром на то да је одредбама члана 119. ст. 1. и 3. Устава утврђено да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом, а сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима, то наведене одредбе члана 97. Појединачног колективног уговора нису у сагласности ни с Уставом.

Имајући у виду да у одговору Друштва нису наведени нарочито оправдани разлози за ступање Појединачног колективног уговора на снагу даном објављивања на огласној табли Друштва, и да је Појединачни колективни уговор према одредбама члана 125. Устава и члана 8. Закона о раду општи акт, Уставни суд је оценио да оспорена одредба члана 124. Појединачног колективног уговора није у сагласности са одредбом члана 120. Устава којом је одређено да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу.

У односу на оспорену одредбу члана 115. Појединачног колективног уговора и оспорене одредбе члана 10. став 1, члана 19. став 2, члана 27. алинеја 12. и чл. 33. и 48. Статута, Суд је утврдио да су питања уређена наведеним одредбама била регулисана Законом о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02), који је престао да важи ступањем на снагу Закона о привредним друштвима ("Службени гласник РС", број 125/04), осим одредаба чл. 392. до 399. и чл. 400а, 400б, 400в. и члана 421а који остају на снази до истека рокова за приватизацију. Одредбом члана 452.

Закона о привредним друштвима прописано је да даном ступања на снагу овог закона постојећа привредна друштва, предузетници и други облици повезивања и организовања за обављање привредних делатности настављају да раде на начин и под условима под којима су уписани у регистар и да су дужни да, поред осталог, ускладе и своје опште акте са одредбама овог закона у року од две године од дана ступања на снагу овог закона, ако законом није друкчије одређено. С обзиром на то да из садржине оспорене одредбе члана 115. Појединачног колективног уговора и оспорених одредаба Статута произлази да су тим одредбама уређени односи за које је одредбама члана 452. Закона о привредним друштвима прописана обавеза усклађивања у року од две године од дана његовог ступања на снагу, који још увек тече, Суд није прихватио иницијативу за покретање поступка за оцену законитости наведне одредбе Појединачног колективног уговора и оспорених одредаба Статута.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе чл. 97. и 124. Појединачног колективног уговора АД "Агрохем" из Новог Сада, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-213/2004 од 23.06.2005.

("Службени гласник РС", број 68/2005)

Оспорене одредбе које се односе на измену уговорених услова рада решењем директора, утврђивање других услова престанка радног односа осим оних који су изричито прописани законом и утврђивање дисциплинских мера и поступак у којем се утврђује одговорност запосленог за повреду обавеза из радног односа, нису у сагласности с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 41. став 4. у деловима који гласе: "доноси решење о распоређивању запосленог на друго радно место" и "а све у складу са чланом 103. Закона о раду", члана 42. став 2., члана 43. став 1. тачка 3. у делу који гласи: "на основу посебног усменог налога (у оквиру сектора где је запослени распоређен) или писменог радног налога (ван сектора где је запослен распоређен)", члана 43. став 3. у делу који гласи: "се решењем о привременом распоређивању запосленог на друге послове и" и чл. 118. до 131. Појединачног колективног уговора а.д. "Албус" Нови Сад од 1. априла 2004. године, са изменама и допунама 14. септембра и 29. октобра 2004. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости преосталог дела одредби чл. 41. до 43. Појединачног колективног уговора из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредби чл. 41. до 43., члана 119. став 2. тачка 12), чл. 120. до 131. Појединачног колективног уговора наведеног у изреци. Иницијатор оспорава као незаконите одредбе чл. 41. до 43. Колективног уговора, с обзиром на то да Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) не предвиђа могућност распоређивања радника на друга радна места, а члан 119. став 2. тачка 12). Колективног уговора, јер сматра да повреду радне обавезе која представља кривично дело не може утврдити дисциплински орган, већ једино надлежни суд. Одредбе чл. 120. до 131. Колективног уговора оспорене су из разлога што само генерални директор који прима радника у радни однос сагласно Закону о раду може, по мишљењу иницијатора, да "кажњава за повреду радне дисциплине", а не и друго лице које он овласти, а осим тога Закон о раду не предвиђа вођење дисциплинског поступка ради утврђивања повреде обавеза из радног односа.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је одредбама оспореног члана 41. Колективног уговора утврђено: да запослени има право и обавезу да врши послове за чије обављање је засновао радни однос (став 1); да запосленом може у току трајања радног односа бити извршена промена посла поверавањем сваког посла у Друштву који одговара његовој стручној спреми и одређеној врсти занимања, знању и способностима, а у складу са одредбама овог Уговора и то у случајевима који су утврђени у Колективном уговору (став 2.); да се за промену послова запосленог из става 2, алинеје 1, 3, 4. и алинеје 6. овог члана доноси посебна одлука од стране директора, којом се ближе утврђују разлози за распоређивање, уз обавезу прибављања мишљења репрезентативних синдиката (став 3.); да за промену посла из става 2. овог члана, директор доноси решење о распоређивању запосленог на друго радно место и закључује измене Уговора о раду, а све у складу са чланом 103. Закона о раду (став 4.). Одредбама члана 42. Колективног уговора је утврђено да је запослени у обавези да се писмено изјасни о преквалификацији и доквалификацији (став 1.), а уколико запослени одбије да се преквалификује или доквалификује, директор отказује запосленом Уговор о раду (став 2.). Одредбама члана 43. Колективног уговора је утврђено: да се запосленом може извршити привремена промена посла на друге послове у следећим случајевима: 1. привремене одсутности запосленог са рада, до повратка одсутно запосленог; 2. изненадног престанка рада запосленог до пријема новог запосленог; 3. када то захтева изненадна и неопходна потреба процеса рада коју утврђује директор, или запослени кога он писмено овласти, на основу посебног усменог радног налога (у оквиру сектора где је запослени распоређен) или писменог радног налога (ван сектора где је запослени распоређен), с тим да запослени задржава коефицијент зараде из Уговора о раду уколико је то за запосленог повољније (став 1.); да примена промене посла из тачке 2. и 3. овог члана може трајати најдуже шест месеци (став 2.); да се примена промене посла на друге послове врши решењем о привременом распоређивању запосленог на друге послове и изменом Уговора о раду уколико је то за запосленог повољније (став 3.); да је запослени дужан да привремено ради на другом послу који не одговара његовој стручној спреми, односно радној способности, стеченој радом само у изузетним околностима и то у случајевима који су утврђени у Колективном уговору (став 4.); да је на послу из алинеје 1. и 2. овог става запослени дужан да ради док трају изузетне околности, а у случају замене изненадно одсутног запосленог не дуже од 30 дана (став 5.) и да се

одредбе о трајној промени посла примењују и на привремену промену посла запосленог (став 6.).

Чланом 35. Устава Републике Србије је утврђено: да свако има право на рад (став 1.); да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању односно да је свакоме под једнаким условима доступно радно место и функција (став 2); да запосленима може престати радни однос против њихове воље под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором (став 3.).

Оспорени Колективни уговор закључен је у време важења Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01), а како је у току поступка пред Уставним судом наведени Закон престао да важи на основу члана 286. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 24/2005), то се оцена законитости оспорених одредби Колективног уговора врши у односу на Закон о раду који је на снази. Законом о раду утврђено је: да се права, обавезе и одговорности из радног односа уређују, поред осталог колективним уговором и уговором о раду, а правилником о раду, односно уговором о раду - само када је то овим законом одређено (члан 1. став 2.); да колективни уговор и правилник о раду (у даљем тексту: општи акт) и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, односно општим актом и уговором о раду могу да се утврде већа права и повољнији услови рада од права и услова утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено (члан 8.); да се колективним уговором код послодавца не могу утврдити мања права и неповољнији услови рада запосленом од права и услова утврђених општим, односно посебним колективним уговором који обавезује тог послодавца (члан 10.); да програм решавања вишка запослених нарочито садржи мере за запошљавање: премештај на друге послове, рад код другог послодавца, преквалификацију или доквалификацију, непуно радно време али не краће од половине пуног радног времена и друге мере (члан 155. став 1. тачка 5); да послодавац може запосленом да понуди измену уговорених услова рада (у даљем тексту: анекс уговора) у случајевима који су утврђени у Закону, као и у другим случајевима утврђеним општим актом и уговором о раду, а да се одговарајућим послом у смислу става 1. тач. 1) и 3) овог члана сматра посао за чије се обављање захтева иста врста и степен стручне спреме који су утврђени уговором о раду (члан 171.); да радни однос престаје у случајевима који су утврђени у Закону као и у другим случајевима утврђеним законом (члан 175.); да послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца, и то у случајевима који су утврђени у Закону (члан 179).

Закон о раду у наведеним одредбама предвиђа могућност измена уговорених услова рада и у том смислу је прецизирао случајеве и услове када послодавац може запосленом да понуди потписивање уговора о раду под измењеним условима, тј. анекс уговора, с тим што је законодавац оставио могућност да се предвиде и неки други случајеви који ће се утврдити општим актом или уговором о раду. Како је појединачни колективни уговор општи акт у смислу члана 8. Закона, колективним уговором је могуће предвидети и друге случајеве које закон није регулисао у којима је могуће извршити измене уговорених услова рада ако се тиме запосленом не утврђују мања права или неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом. Уставни суд је оценио да услови и случајеви када послодавац може запосленом да

понуди потписивање уговора о раду под измењеним условима, а који су предвиђени оспореним чланом 41. Колективног уговора нису у супротности са законом. Међутим, Уставни суд је утврдио да одредба члана 41. став 4. Колективног уговора у деловима који гласе: "доноси решење о распоређивању запосленог на друго радно место" и "а све у складу са чланом 103. Закона о раду" није у складу са законом, с обзиром на то да се према важећем Закону о раду измене уговорених услова рада могу извршити само анексом уговора закљученим између послодавца и запосленог, а не решењем директора, односно да се измена уговора о раду не може закључити у складу са чланом 103. Закона о раду који више није на снази.

С обзиром на то да је одредбом члана 42. став 2. Колективног уговора предвиђено да директор отказује запосленом уговор о раду уколико запослени одбије да се преквалификује, односно доквалификује, а да су чланом 179. Закона о раду утврђени случајеви престанка радног односа запосленом отказом уговора о раду од стране послодавца и имајући у виду да законом није прописана могућност да се колективним уговором утврђују и други случајеви престанка радног односа, осим оних који су изричито прописани законом, а да законом није обухваћен случај престанка радног односа утврђен оспореном одредбом Колективног уговора, Уставни суд је утврдио да је одредба члана 42. став 2. Колективног уговора несагласна закону.

Такође, Уставни суд је оценио да се колективним уговором могу предвидети услови и случајеви када послодавац може запосленом да понуди потписивање уговора о раду под измењеним условима предвиђеним чланом 43. Колективног уговора, а који су утврђени као привремена промена посла. Међутим, како се измена уговорених услова рада може вршити само анексом уговора, то су према оцени Уставног суда, одредбе члана 43. став 1. тачка 3. Колективног уговора у делу који гласи: "на основу посебног усменог налога (у оквиру сектора где је запослени распоређен) или писменог радног налога (ван сектора где је запослен распоређен)" и члана 43. став 3. у делу који гласи: "се решењем о привременом распоређивању запосленог на друге послове и" супротне закону.

Оспореним одредбама чл. 120. до 131. Појединачног колективног уговора је прописано: ко води дисциплински поступак тј. ко је дисциплински орган; овлашћења дисциплинског органа и покретање дисциплинског поступка (ко подноси захтев за покретање дисциплинског поступка, коме се доставља наведени захтев, када се сматра да је уручен захтев, у ком року се подноси захтев, форма захтева); ко су стране у дисциплинском поступку, односно учесници у дисциплинском поступку; форма и достава одлуке о дисциплинској одговорности; рок застарелости за покретање дисциплинског поступка и извршење дисциплинске одлуке.

Закон о раду не предвиђа дисциплинске мере, дисциплинске органе, нити дисциплински поступак као радно-правне институте. Законом је предвиђена могућност да се права, обавезе и одговорности из радног односа уређују између осталог и колективним уговором када је то законом одређено и да се колективним уговором могу утврдити већа права од права утврђених законом, као и друга права која нису утврђена законом, осим ако законом није друкчије одређено. Уставни суд је оценио да се оспореним одредбама чл. 120. до 131. Колективног уговора не утврђују права материјалног карактера, у смислу члана 8. Закона, већ дисциплинске мере и поступак у којем се утврђује одговорност запосленог за повреду обавеза из радног односа. Имајући у виду наведено, као и то да је у одредбама чл. 180. до 184. Закона о раду утврђен

поступак који је потребно спровести пре отказа уговора о раду, те да је у одредбама чл. 184. до 186. Закона утврђен поступак у случају отказа уговора о раду, као и да је у одредбама чл. 187. до 188. Закона предвиђена посебна заштита од отказа уговора о раду, Уставни суд је оценио да је Закон у конкретном случају прописао наведене поступке, и да самим тим није оставио могућност да се установљавају другачије мере и поступци од мера и поступака утврђених законом, па је утврдио да су одредбе чл. 120. до 131. Колективног уговора супротне закону.

С обзиром на то да су одредбе чл. 118. и 119. Колективног уговора (којима се утврђују дисциплинске мере и лакше и теже повреде радне обавезе) садржински и логички повезане са оспореним одредбама чл. 120. до 131. Колективног уговора и да са тим одредбама чине целину, Суд је на основу члана 23. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) по сопственој иницијативи утврдио да наведене одредбе Колективног уговора нису у скаду са законом.

Како Устав утврђује принцип да сви општи акти морају бити у сагласности са законом, а тиме и колективни уговор, то су одредбе Колективног уговора наведене у тачки 1. изреке за које је Суд утврдио да нису сагласне Закону о раду, несагласне и са чланом 119. Устава.

На основу изложеног, члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Појединачног колективног уговора а.д. "Албус" Нови Сад од 1. априла 2004. године, са изменама и допунама 14. септембра и 29. октобра 2004. године, наведене у тачки 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда Републике Србије у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда ("Службени гласник РС", број 68/2005)
ГУ-494/2004 од 14.07.2005.

Оспорене одредбе Правилника, којима су утврђени елементи на основу којих се одређују коефицијенти за свако радно место, у границама је законских овлашћења послодавца да ова питања уреди аутономно у свом општем акту.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 49. до 53. Правилника о раду Предузећа "Шумадија" а.д., Горњи Милановац, од 9. маја 2002. године.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог Синдиката "Независност" Предузећа "Шумадија" а.д., Горњи Милановац за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 49. до 53. Правилника наведеног у изреци. Предлагач сматра да је оспорени Правилник донет супротно одредби члана 3. став 1. Закона о раду из разлога што се права, обавезе и одговорности

запослених и послодавца могу регулисати правилником само када не постоје услови за закључивање колективног уговора. Како у овом предузећу постоји репрезентативни синдикат, предлагач је мишљења да је послодавац био дужан да покрене поступак преговарања ради евентуалног закључивања колективног уговора. Надаље, предлагач наводи да Правилником нису вреднована радна места по основу сложености, одговорности и услова рада и потребне стручне спреме чиме су повређена права запослених из члана 81. Закона о раду, према коме се општим актом морају утврдити елементи за одређивање зарада запослених.

У одговору доносиоца акта истакнуто је, поред осталог, да Закон о раду не прописује обавезност закључивања колективног уговора, већ је колективни уговор, као општи акт, изједначен са правилником о раду или уговором о раду. Према тврдњи даваоца одговора колективни уговор није закључен из разлога што предлагач, на позив послодавца, није пружио одговарајуће доказе да испуњава услов репрезентативности. Што се тиче тврдње предлагача да у оспореном Правилнику нису на одговарајући начин вреднована радна места, доносилац акта је истакао да су зараде запослених регулисане уговором о раду, који је послодавац закључио са сваким запосленим.

Уставни суд је утврдио да је одредбама чл. 49. до 53. Правилника предвиђено да се зараде запослених утврђују на основу коефицијента радног места, радног учинка, временаведеног на раду, накнада зарада, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса у складу са законом и минулог рада. Коефицијент радног места утврђује се на основу сложености послова, одговорности, услова рада и потребне стручне спреме. Вредност коефицијента утврђује Управни одбор у зависности од резултата пословања и то месечно или по периодичним обрачунима. Полазећи од стручне основе, техничко-технолошке опремљености процеса рада и других релевантних чинилаца, генерални директор утврђује стандарде рада и нормативе. У циљу повећања производње, побољшања квалитета и постизања веће продуктивности рада, запослени могу остварити део зараде и преко стимулативних облика награђивања, који ће се утврдити посебним правилником.

Према члану 36. став 1. Устава Републике Србије, запослени имају право на одговарајућу зараду, а Република Србија, сагласно члану 72. став 1. тачка 4. Устава, уређује и обезбеђује, поред осталог, систем у области радних односа.

Законом о раду ("Службени гласник РС", број 24/2005) утврђено је: да запослени има право на одговарајућу зараду која се утврђује у складу са законом, општим актом и уговором о раду (члан 104. став 1.); да се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварује код послодавца (члан 104. став 2.); да се под радом исте вредности подразумева рад за који се захтева исти степен стручне спреме, иста радна способност, одговорност и физички и интелектуални рад (члан 104. став 3.); да се зарада за обављени рад и времеведено на раду састоји од основне зараде, дела зараде за радни учинак и увећане зараде (члан 116.); да се основна зарада, сагласно члану 107. Закона одређује на основу услова утврђених правилником, потребних за рад на пословима за које је запослени закључио уговор о раду и временаведеног на раду (став 1.); да се радни учинак одређује на основу квалитета и обима обављених послова, као и односа запосленог према радним обавезама (став 2.); као и да се општим актом утврђују елементи за обрачун и исплату основне зараде и зараде по основу радног учинка (став 3.); да се

уговором о раду може утврдити основна зарада у већем износу од основне зараде утврђене на основу елемента из општег акта (став 4.).

Полазећи од изложених одредаба Закона о раду, Уставни суд је оценио да су оспорене одредбе Правилника, којима су утврђени елементи на основу којих се одређују коефицијенти за свако радно место, у границама законских овлашћења послодавца да ова питања уреди аутономно у свом општем акту. Оспорене одредбе Правилника су, по оцени Уставног суда, сагласне и са одредбом члана 119. став 3. Устава, према којој сваки општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима. Указивање предлагача на чињеницу да се зараде запослених утврђују на основу уопштених и неодређених стандарда и норматива што нужно има за последицу арбитрерност и произвољност приликом одређивања зарада, није од утицаја на оцену уставности и законитости оспореног акта, јер о питањима примерености и целисходности одређених решења у општем акту није надлежан да одлучује Уставни суд у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

У погледу навода предлагача да је оспорени Правилник незаконит у формално-правном смислу, Уставни суд је утврдио да у конкретном случају нису испуњени процесни услови из члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) за оцену законитости поступка доношења оспореног акта, имајући у виду да је Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01) у односу на који је тражена оцена законитости престао да важи на основу члана 286. Закона о раду ("Службени гласник РС", број 24/05).

На основу изложеног и члана 46. тачка 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
IУ-270/2003 од 16.06.2005.

("Службени гласник РС", број 67/2005)

Прописивање критеријума за утврђивање вишка запослених на начин како је то предвиђено оспореним одредбама Правилника није несагласно с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 7. Правилника о критеријумима за проглашење запосленог за технолошки вишак у Техничкој школи "Буда Давидовић" из Обреновца, од 19. априла 2004. године.

Образложење

Уставном суду је поднета иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости члана 7. Правилника наведеног у изреци. Према наводима иницијатора, критеријуми за проглашење запосленог за технолошки вишак у Техничкој школи у Обреновцу, утврђени оспореном

одредбом, нису у сагласности са чланом 76. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01). Иницијатор наводи да је применом наведених критеријума, извршено бодовање радника у Техничкој школи, на основу кога је проглашен радником за чијим је радом престала потреба.

У одговору Техничке школе из Обреновца наводи се да су Наставничко веће школе и репрезентативни синдикат Школе, утврдили предлог Правилника како би одлука директора школе о запосленом за чијим је радом престала потреба, била што објективнија. Оспорене одредбе Правилника, према наводима доносиоца, у складу су с Уставом и законом, јер се њима запосленом не дају мања права, нити утврђују неповољнији услови рада од оних утврђених законом, а "нису у вези са чланом 76. Закона о раду који је у функцији заштите материнства, а не запослених за чијим је радом престала потреба".

Оспореним одредбама члана 7. Правилника утврђено је да запосленом не може престати радни однос по основу технолошког вишка и то: 1) радници за време трудноће и са дететом до две године старости; 2) самохраном родитељу; 3) запосленом са тешко хендикепираним дететом и скраћеним радним временом; 4) запосленом мушкарцу који има најмање 30 година стажа осигурања, а од тога 25 година у просвети, и запосленој жени која има најмање 25 година стажа осигурања, а од тога 20 година у просвети, без њихове сагласности и 5) ако оба брачна друга раде код истог послодавца, једном од брачних другова не може престати радни однос.

Одредбом члана 35. став 3. Устава Републике Србије прописано је да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором.

Одредбама члана 126. Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 62/2003, 64/2003, 58/2004 и 62/2004) прописано је да, наставнику, васпитачу и стручном сараднику сваке школске године, директор решењем утврђује статус у погледу рада са пуним или непуним радним временом, на основу програма образовања и васпитања, годишњег програма и поделе часова (став 1.), а да наставник, васпитач или стручни сарадник који је остао нераспоређен, остварује права запосленог за чијим је радом престала потреба у предузећу, у складу са законом (став 3.).

Одредбе члана 76. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/2001 и 73/2001), на које се иницијатор позива, престале су да важе ступањем на снагу Закона о раду ("Службени гласник РС", број 24/2005), па је оцена законитости оспорене одредбе члана 7. Правилника извршена у односу на одредбе тог закона, којима је, између осталог, прописано да је послодавац дужан да донесе програм решавања вишка запослених, ако утврди да ће, због технолошких, економских или организационих промена, доћи до престанка потребе за радом запослених, као и да пропише критеријуме за утврђивање вишка запослених (чл. 153. и 155.). Чланом 157. Закона прописано је да критеријум за утврђивање вишка запослених не може да буде одсуствовање запосленог са рада због привремене спречености за рад, трудноће, породилског одсуства, неге детета и посебне неге детета.

Имајући у виду да одредбама оспореног члана 7. Правилника није прописан као критеријум за утврђивање вишка запослених, ниједан од критеријума које одредба члана 157. Закона о раду искључује, Уставни суд је оценио да нема основа за утврђивање несагласности члана 7. Правилника с Уставом и законом.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-192/2005 од 2.06.2005.

Утврђивање коефицијената за обрачун и исплату плата на начин одређен оспореним Правилником и у висини утврђеној оспореном одредбом Правилника није несагласно са законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање незаконитости члана 12. Правилника о звањима, занимањима и платама постављених лица и запослених у Општинској управи општине Вождовац, И.бр. 110-4/2004 од 22.4.2004. године.

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта, односно радње предузете на основу одредаба члана 12. Правилника из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање законитости члана 12. Правилника о звањима, занимањима и платама постављених лица и запослених у Општинској управи општине Вождовац, од 22.4.2004. године. У иницијативи се наводи да су оспореним чланом 12. Правилника утврђени коефицијенти за послове начелника одељења - службе, помоћника начелника одељења - службе и главног и одговорног уредника "Вождовачких новина" у већем износу од дозвољених коефицијената према одредбама члана 8. и члана 9. став 2. тачка 3) Закона о платама у државним органима и јавним службама и члана 2. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима. Подносилац представке поставио је и захтев за обуставу извршења појединачних аката односно радње предузете на основу члана 12. Правилника.

У одговору доносиоца оспореног Правилника, истиче се да су коефицијенти за обрачун и исплату плата, утврђени у оспореном члану 12. овог правилника, у складу са овлашћењима из члана 9. став 2. тачка 1) Закона о платама у државним органима и јавним службама и члана 2. став 1. алинеја 1. Уредбе, јер су у питању постављена лица у Општинској управи општине Вождовац, која је градска општина у граду Београду, за која се коефицијенти утврђују највише до коефицијента за обрачун и исплату плата функционера који руководи посебном организацијом.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио да је чланом 11. став 1. Правилника о звањима, занимањима и платама постављених лица и запослених у Општинској управи општине Вождовац - И. бр. 110-4/2004, који је донео Извршни одбор Скупштине општине Вождовац, 22.4.2004. године, предвиђено да се за постављена лица у Општинској управи коефицијент за обрачун и исплату плате утврђује највише до коефицијента за обрачун и

исплату плате функционера који руководи посебном организацијом, што је утврђено одредбама члана 9. став 2. тачка 1) Закона о платама у државним органима и јавним службама. Оспореним чланом 12. овог правилника, утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату плата постављених лица и запослених у Општинској управи, и то, поред осталих, за звања и занимања која су оспорена овом иницијативном: за начелника Одељења, Службе - 22,62; за помоћника начелника Одељења, Службе - 21,58 и за главног и одговорног уредника "Вождовачких новина" - 21,58.

Чланом 118. став 1. Устава Републике Србије утврђено је да град Београд обавља послове општине утврђене Уставом и послове које му Република законом повери из оквира својих права и дужности.

Чланом 9. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама ("Службени гласник РС", број 34/2001) прописано је да се коефицијенти за обрачун и исплату плата постављених лица у органима територијалне аутономије и локалне самоуправе утврђују највише до коефицијената утврђених актом Владе из члана 8. и то: 1) за постављена лица у органима територијалне аутономије и граду Београду - највише до коефицијента за обрачун и исплату плате функционера који руководи посебном организацијом; 2) за постављена лица у градовима највише до коефицијента за обрачун и исплату плате секретара министарства; 3) за постављена лица у општинама са преко 60.000 становника - највише до коефицијента за обрачун и исплату плате начелника округа; 4) за постављена лица у осталим општинама - највише до 90% коефицијента за обрачун и исплату плате начелника округа.

Чланом 2. алинеја 1. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима ("Службени гласник РС", бр. 69/2002, 61/2003 и 70/2003) утврђени су коефицијенти за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица, и то: 24,00 за функционера који руководи посебном организацијом, генералног секретара председника Републике, секретара Народне скупштине, генералног секретара Владе и заменика министра.

Имајући у виду напред наведено и да је чланом 1. Одлуке о организацији општине Вождовац ("Службени лист града Београда", број 1/2002) општина Вождовац утврђена као градска општина у саставу града Београда, као и да су у питању послови града Београда које врши или општинска управа или градска управа, што се одређује Статутом града Београда (члан 118. став 4. Устава), Уставни суд је оценио да су коефицијенти за обрачун и исплату плата утврђени на начин одређен оспореним Правилником и у висини утврђеној чланом 12. Правилника и то, у делу за начелника Одељења, Службе - 22,62; за помоћника начелника Одељења, Службе - 21,58 и главног и одговорног уредника "Вождовачких новина" - 21,58, утврђени у складу са овлашћењима из члана 9. став 2. тачка 1) Закона о платама у државним органима и јавним службама и у оквиру горњих граница прописаних чланом 2. алинеја 1. Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата именованих и постављених лица и запослених у државним органима и јавним службама.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката или радње предузете на основу оспорених одредаба члана 12. Правилника, Суд је одбацио, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), с обзиром да је у овој уставно-правној ствари донео коначну одлуку.

На основу изложеног и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Решење као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-340/2004 од 30.06.2005.

б) Стамбени односи

Доносилац оспореног Правилника је могао предвидети обавезу остајања на раду у предузећу у вези са додељеним станом, као и ослобађање од те обавезе, али само под унапред прописаним условима, што није учињено ни оспореним одредбама нити у другим одредбама Правилника.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 57. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Предузећу "АТЕКС" а.д. Београд, од 26. децембра 2002. године, и члана 5. Измена и допуна Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Предузећу "АТЕКС" а.д. Београд, од 12. фебруара 2004. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 55. и 56. Правилника из тачке 1. и чл. 1. до 4. Измена и допуна Правилника из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости одредаба чл. 55. до 57. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Предузећу "АТЕКС" а.д. Београд, од 26. децембра 2002. године, и Измена и допуна Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Предузећу "АТЕКС" а.д. Београд, од 12. фебруара 2004. године. Предлагачи сматрају да члан 55. Правилника који утврђује обавезу запосленог коме је предузеће решило стамбену потребу да остане у радном односу наредних 10 година, није сагласан са чланом 35. Устава Републике Србије, јер онемогућава остваривање начела о слободи рада и запослења и доводи у неравноправан положај запослене са мање од 10 година до одласка у пензију, као и да одредбе чл. 56. и 57. Правилника, које прописују разлоге отказа уговора о закупу стана, нису сагласне са одредбама чл. 9. и 10. Закона о становању. Оспоравајући одредбе Измена и допуна Правилника, предлагачи наводе: да су чл. 1. до 3. који предвиђају само закуп станова на одређено време, супротни члану 47. став 2. Закона о становању који подразумева првенствено давање станова у закуп на неодређено време; да је члан 4. који укида откуп станова, супротан одредбама чл. 16. и 47. истог Закона; да је члан 5. који прописује ступање на снагу Измена и допуна Правилника даном доношења, несагласан члану 120. Устава.

Доносилац оспорених аката је у одговору истакао: да је Правилник, који је донео Управни одбор Предузећа "АТЕКС" а.д. Београд, на

седници од 26. децембра 2002. године, ступио на снагу осмог дана по објављивању, тј. 4. јануара 2003. године, а да су Измене и допуне Правилника које је Управни одбор донео на седници од 12. фебруара 2004. године, истог дана и ступиле на снагу; да се оспорени члан 55. Правилника, који обавезује запосленог да остане на раду у предузећу 10 година од решавања стамбене потребе, односи на запослене који својеволјно напусте предузеће и којима њиховом кривицом престане радни однос, а не на раднике који имају мање од 10 година до одласка у пензију; да одредбе чл. 56. и 57. Правилника нису противне Уставу и Закону о становању, јер је један од законских разлога за отказ уговора о закупу стана везан за обавезу останка запосленог у радном односу код даваоца стана; да одредбе чл. 1. до 4. Измена и допуна Правилника нису у супротности са законом јер његове одредбе не обавезују предузећа да станове додељују у закуп на неодређено време и да их закупцима дају у откуп. У погледу члана 5. Измена и допуна Правилника, доносилац се позвао на постојање неодложне потребе предузећа да расподели станове из Фонда солидарности, што сматра оправданим разлогом за ступање на снагу овог акта даном доношења. У спроведеном поступку, Суд је утврдио да је Правилником из 2002. године, у оспореним одредбама чл. 55. до 57. прописано: да је запослени коме је решена стамбена потреба у предузећу, обавезан да остане још 10 година у радном односу у предузећу од дана решења његове стамбене потребе и да се ова обавеза уноси у уговор о закупу стана на неодређено време, односно уговор о стамбеном зајму (члан 55.); да запосленом коме пре истека рока из члана 55. Правилника престане радни однос на основу његовог захтева или по његовој кривици, предузеће даје отказ уговора о закупу стана, односно стамбеног зајма, осим ако буде ослобођен од ове обавезе (члан 56.); да се запослени може ослободити обавезе из члана 56. овог правилника одлуком Управног одбора, која се доноси на предлог директора, на захтев запосленог или по иницијативи Управног одбора (члан 57.). Оспореним Изменама и допунама Правилника из 2004. године, чланом 1. измењен је члан 37. Правилника, уређивањем да изграђене или купљене станове и станове стечене по другом основу предузеће даје запосленима у закуп на одређено време, на начин и под условима, мерилима, критеријумима, реду првенства и по поступку који су утврђени овим правилником, у складу са законом; чланом 2. извршена је измена у члану 54. Правилника, на тај начин што је реч: "неодређено" (која се односи на време давања у закуп станова прибављених из средстава солидарности), замењена речју: "одређено", а чланом 3. извршена је измена у члану 55. Правилника, тако што је реч: "неодређено" (која се односи на време за које се закључује уговор о закупу стана), замењена речју: "одређено"; чланом 4. брисани су чл. 58. до 60. Правилника којима је био уређен откуп станова, а оспореним чланом 5. утврђено је да Измене и допуне Правилника ступају на снагу даном доношења.

Уставом Републике Србије прописано је: да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да се сваком јамчи право на рад и слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешћа у управљању по том основу, под једнаким условима (члан 35. ст. 1. и 2.); да Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, и својинске и облигационе односе, и друге односе од интереса за Републику, у складу с Уставом (члан 72. став 1. тач. 4. и 12.).

Законом о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01), у члану 27. став 3. утврђено је да носилац права располагања својим општим актом прописује начин евидентирања и одлучивања о средствима за давање зајмова за стамбену изградњу, за лица која куповином стана, изградњом породичне стамбене зграде или побољшањем услова становања решавају своју и стамбену потребу свог породичног домаћинства, као и услове, начин и поступак давања ових зајмова, а чланом 47. став 2. утврђено је да предузећа и установе могу у складу са општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп на неодређено време запосленим лицима. Одредбама члана 7. Закона прописани су елементи уговора о закупу стана који се закључује између власника стана, односно носиоца права располагања на стану у друштвеној својини (закуподавац) и лица које закупљује стан (закупац), у писменој форми, које, поред осталог чине и време трајања закупа, односно услови и рокови за отказ уговора, а прописано је и да ће се, ако уговором о закупу није утврђено време трајања закупа, сматрати да је уговор закључен на неодређено време. Одредбом члана 35. став 1. тачка 5. Закона прописано је да закуподавац стана у друштвеној својини може дати отказ уговора о закупу стана и закупцу који је добио стан по основу радног односа, а радни однос му је престао на основу његовог захтева или по његовој кривици, пре истека времена одређеног општим актом закуподавца.

Полазећи од наведених одредаба Закона о становању из којих произлази овлашћење носиоца права располагања да својим општим актом уреди услове под којима врши доделу станова и стамбених зајмова запосленим лицима, као и да ближе уреди услове и елементе уговора о закупу стана и о стамбеном зајму, Уставни суд је оценио да доносилац оспореног Правилника није прекорачио законска овлашћења када је одредбама члана 55. Правилника утврдио обавезу запосленог коме је у предузећу решена стамбена потреба, да остане на раду у предузећу одређено време, уз уношење ове обавезе у уговор о закупу стана, односно о стамбеном зајму. Суд је утврдио да није противна закону ни одредба члана 56. Правилника којим је као услов отказа уговора о закупу стана, односно уговора о стамбеном зајму, предвиђен престанак радног односа по кривици или на захтев радника који је добио стан, односно стамбени зајам, пре истека Правилником прописаног рока. Имајући у виду да је право запослених на решавање стамбених потреба право по основу радног односа, да закон овлашћује предузећа да одлучују о коришћењу средстава за решавање стамбених потреба запослених лица, уређујући само могуће разлоге отказа уговора о закупу стана а не и рок за давање отказа овог уговора нити питања раскида уговора о стамбеном зајму, у конкретном случају доносилац оспореног акта је, као носилац права располагања, имао право да сагласно својој стамбеној политици утврди услове, односно рокове под којима уговор о закупу стана може бити отказан у смислу члана 35. наведеног Закона, као и услове коришћења и отказа зајма.

Према оцени Уставног суда, овим одредбама Правилника нису повређени уставни принципи из чл. 13. и 35. Устава, јер оне не ограничавају право на рад и права која из тога проистичу, односно не онемогућавају једну категорију запослених лица у решавању стамбених потреба, пошто се, под истим условима и на једнак начин, односе на све запослене који решавају стамбене потребе у предузећу и нађу се у идентичним правним ситуацијама одређеним овим одредбама.

Суд такође сматра да чл. 55. и 56. Правилника не ограничавају решавање стамбених потреба запослених, већ предвиђају могућност и разлоге отказа уговора о закупу стана или о стамбеном зајму као санкције за непоштовање прописаног и уговореног услова, а иначе се не односе на раднике којима радни однос престане без њихове кривице и воље, па ни по основу пензионисања.

Међутим, Уставни суд је утврдио да нису сагласне с Уставом и законом одредбе члана 57. Правилника које утврђују ослобађање запосленог од обавезе прописане у члану 56. Правилника. Суд сматра да доносилац општег акта може предвидети не само обавезу запосленог у вези са решавањем стамбене потребе, већ и ослобађање од те обавезе, али само под унапред прописаним условима, што није учињено у оспореном члану 57. нити у другим одредбама Правилника. Наиме, ослобађање од обавезе остајања на раду у предузећу у вези са додељеним станом или стамбеним зајмом, предвиђено је без прописивања критеријума за одређивање начина престанка те обавезе под једнаким условима, односно без дефинисања случајева који би обавезивали надлежне органе предузећа при одлучивању о таквом ослобађању. На тај начин не омогућава се објективно процењивање услова за примену ових одредаба и ствара се могућност за арбитрерно и неједнако поступање при решавању стамбених потреба запослених. Такво уређивање има за последицу како несагласност са законом, тако и с Уставом, јер доводи до повреде начела једнакости из члана 13. Устава у остваривању права запослених.

У погледу оспорених чл. 1. до 4. Измена и допуна Правилника, Суд је, полазећи од одредаба Закона о становању, утврдио да носилац права располагања има аутономно овлашћење да својим општим актом утврди начин и облике задовољавања стамбених потреба запослених лица, што укључује и одлучивање да ли ће станове којима располаже давати у закуп на неодређено време или са утврђеним временом трајања закупа. Наиме, Закон о становању не обавезује носиоца права располагања да станове даје у закуп на неодређено време, нити с тим у вези утврђује право на откуп као опште право свих купаца станова у друштвеној и државној својини. Стога је Суд оценио да одредбе чл. 1. до 4. Измена и допуна Правилника према којима предузеће станове којима располаже даје у закуп на одређено време и о томе са запосленим лицем као закупцем закључује одговарајући уговор који прати тај режим доделе стана, уз престанак важења ранијих одредби Правилника које су предвиђале откуп станова датих у закуп на неодређено време, не излази из оквира законских овлашћења доносиоца и није несагласно с Уставом и законом.

О питањима оправданости и правичности решења оспорених аката и њиховој примени, Уставни суд, у смислу члана 125. Устава, није надлежан да одлучује.

Уставни суд је утврдио да је оспорени члан 5. Измена и допуна Правилника у супротности са одредбом члана 120. Устава према којој закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступа на снагу. Имајући у виду да је Устав непосредно утврдио принцип да општи акт не може да ступи на снагу и производи правно дејство пре него што је на одговарајући начин објављен, то наводи доносиоца о разлозима ранијег ступања на снагу овог акта нису од значаја, јер постојање нарочито оправданих разлога утврђених у поступку доношења општег акта може бити правно релевантно само ако тај акт садржи одредбу о ступању на снагу у року краћем од осам дана од објављивања, а не пре објављивања.

Уставни суд је на основу изложеног и члана 46. тач. 1), 3) и 9) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе оспорених аката наведене у тачки 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-286/2004 од 26.05.2005.

("Службени гласник РС", број 60/2005)

Оспорена одредба Правилника која као критеријум за решавање стамбених потреба запослених познаје само радни стаж на територији Државне заједнице СЦГ, а не и радни стаж са територије бивше СФРЈ, односно изван територије Државне заједнице СЦГ, није сагласна с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К А

1. Утврђује се да одредба члана 3. тачка 6) у делу који гласи: "на територији СЦГ", Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених, од 9. августа 2004. године, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 34. тачка 8), члана 38. став 3. и члана 44. Правилника из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта који је донет на основу одредбе Правилника из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 3. тачка 6), члана 34. тачка 8), члана 38. став 3. и члана 44. Правилника наведеног у изреци, из разлога што утврђивање радног стажа оствареног само на територији Србије и Црне Горе као критеријума за решавање стамбених потреба запослених, доводи у неравноправан положај подносиоца иницијативе који је део радног стажа стекао у Хрватској (члан 3. тачка 6) и члан 38. став 3.), а предвиђање критеријума дужине пребивалишта у месту запослења угрожава права иницијатора јер га ставља у неједнак положај у односу на раднике доносиоца акта који од заснивања радног односа живе у Београду (члан 34. тачка 8) и члан 44. Правилника). Подносилац иницијативе предложио је да Уставни суд обустави извршење појединачних аката донетих на основу оспорених одредаба Правилника, због могућности да по њега настане "ненадокнадива штета".

У одговору Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених, у погледу навода из иницијативе истакнуто је: да полазиште одредаба чл. 3. и 36. Правилника представља принцип да се за остваривање права по основу радног стажа, па и права на решавање стамбених потреба радника, узима ефективни радни стаж који је уписан у радну књижицу

и остварен на територији државне заједнице Србија и Црна Гора, као и радни стаж у увећаном трајању; да је овакво уређивање засновано на одредабама билатералних споразума о социјалном осигурању закључених са бившим југословенским републикама, према којима се радни стаж остварен у свакој држави потписници сматра њиховим стажом и има третман стажа оствареног у било којој другој страни држави, тако да се на основу стажа оствареног у републици учеснику споразума, па и у бившој СРЈ, право на пензију, односно њену исплату, стиче само за стаж остварен на територији те републике; да одредбе чл. 34. и 44. Правилника нису противне закону, јер је коришћена могућност за самостално утврђивање мерила и критеријума за доделу станова и стамбених кредита за запослене у овом Републичком фонду, при чему су они стављени у исти положај, независно од тога да ли су радили у бившим југословенским републикама или на подручју садашње државне заједнице.

У спроведеном поступку пред Уставним судом, утврђено је да је оспореним чланом 3. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање запослених, уређено значење појединих израза употребљених у овом правилнику, између осталог и појма "радни стаж", под којим се према оспореној тачки 6) подразумева "критеријум за утврђивање реда првенства на ранг листи у који се рачуна време проведено на раду које је уписано у радну књижицу на територији СЦГ". У члану 34. Правилника прописано је да се редослед остваривања права по поднетим захтевима утврђује према броју бодова на основу таксативно наведених критеријума, а као један од њих у оспореној тачки 8) предвиђена је "дужина пребивалишта у месту запослења". Чланом 38. Правилника уређен је критеријум "радни стаж", а оспореним ставом 3. предвиђено је да се под радним стажом подразумева све време проведено у радном односу (ефективни стаж) које се као такво уписује у радну књижицу. Оспореним чланом 44. Правилника уређен је критеријум "дужина пребивалишта у месту запослења", тако што је утврђено да за сваку годину трајања пребивалишта у месту запослења запосленом припада по 1 бод.

Члан 13. Устава Републике Србије гарантује једнакост грађана у правима и дужностима и једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство. Одредбама члана 35. ст. 1. и 2. Устава зајамчено је право на рад, слободу рада, слободан избор занимања, запослења и учешће у управљању, као и доступност свакоме, под једнаким условима, радног места и функције.

Законом о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01), у члану 27. став 3. прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. утврђено је да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из ових одредаба произлази да законом нису уређени услови за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао избор и вредновање критеријума по којима ће се они давати, и да је доносилац општег акта овлашћен да уређује основе и мерила за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својом стамбеном политиком и могућностима, али уз обавезу да при уређивању ових односа поштује Уставом и законом утврђене принципе.

Уставни суд је утврдио да из оспореног дела одредбе члана 3. Правилника проистиче да се као критеријум за решавање стамбених потреба запослених признаје радни стаж остварен на територији Државне заједнице Србија и Црна Гора, а да се не признаје радни стаж са територије бивше СФРЈ и њених република, односно да се искључује радни стаж остварен изван територије Државне заједнице Србија и Црна Гора који је уписан у радну књижицу. Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Суд је оценио да део одредбе члана 3. тачка б) Правилника којим се признаје само радни стаж на територији Државне заједнице Србија и Црна Гора, није сагласан Уставу и закону. Оваквим уређивањем Правилника не обезбеђује се једнака и објективна примена на све субјекте у истим правним ситуацијама, што је супротно одредбама Закона о становању. Радни стаж се, као један од критеријума за утврђивање редоследа решавања стамбених потреба запослених, мора у општем акту вредновати у складу са уставним начелом једнакости грађана, јер је овај стаж основни елемент за остваривање права по основу рада. С обзиром да се оспореном одредбом члана 3. тачка б) Правилника у делу који гласи: "на територији СЦГ", повређује начело једнакости грађана из члана 13. Устава према коме су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима код којих остварују своја права, као и уставни принцип којим је прописано право на рад и права која се остварују по основу рада из члана 35. ст. 1. и 2. Устава, то је Суд у односу на ову одредбу Правилника донео одлуку из тачке 1. изреке.

Суд је оценио да остали наводи доносиоца оспореног акта нису од утицаја на одлучивање о уставности и законитости исте одредбе Правилника, јер поменути споразуми које је Савезна Република Југославија закључила са правним следбеницима бивших југословенских република уређују односе држава потписница у области социјалног осигурања и права грађана која се применом ових међународних уговора остварују у погледу различитих облика тог осигурања, а не и друга права запослених лица по основу рада и радног односа која су предмет регулација Правилника. Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан да одлучује о усклађености оспореног акта са одредабама међународних аката.

У односу на остале оспорене одредбе Правилника Суд није прихватио инницијативу, из следећих разлога:

Одредба члана 38. став 3. Правилника која ближе уређује садржину критеријума радни стаж у смислу Правилника и дефинише га као укупно време трајања радног односа које је уписано у радну књижицу, по утврђењу Суда, не садржи повреду одредаба Устава и закона, јер једнако третира и вреднује радни стаж који је уписан у радну књижицу, без обзира да ли је остварен у државној заједници или ван ње, што је сагласно одредбама чл. 13. и 35. Устава. Такође, оцена је Суда да је доносилац акта могао, на начин како је то предвиђено одредбама члана 34. тачка 8) и члана 44. Правилника, да као један од критеријума за решавање стамбених потреба запослених лица предвиди и вреднује одговарајућим бројем бодова и дужину пребивалишта у месту запослења, јер тиме није прекорачио оквире овлашћења из чл. 27. и 47. Закона о становању за прописивање објективизираних услова и мерила за решавање стамбених потреба радника. Овим одредбама Правилника нису повређени наведени уставни принципи, будући да оне подједнако важе за све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима. О питањима целисходности и правичности решења оспореног акта, Уставни суд, према члану 125. Устава, није надлежан да одлучује.

Како је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачног акта донетог на основу оспорених одредби Правилника је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног и члана 23. став 3., члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, део одредбе члана 3. Правилника из тачке 1. изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-362/2004 од 3.02.2005.

("Службени гласник РС", број 21/2005)

Оспорена одредба којом је прописано да Управни одбор Предузећа доноси одлуке о додели станова без расписивања конкурса за службене потребе и станова радницима који су у изузетно тешком социјалном и здравственом стању, несагласна је с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 79. тачка 5. Правилника о решавању стамбених потреба запослених Друштвеног предузећа "Солид", Суботица, од 13. новембра 1996. године, није у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да члан 97. Правилника из тачке 1. није у сагласности с Уставом.

3. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 76. до 93. Правилника из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба члана 79. тачка 5, чл. 76. до 93. и члана 97. Правилника наведеног у изреци. Оспоравајући члан 79. тачка 5. Правилника којим је прописано да Управни одбор предузећа без расписивања конкурса доноси одлуке о додели станова за службене потребе и радницима који су у изузетно тешком социјалном и здравственом стању, иницијатор наводи да је наведена одредба несагласна с Уставом Републике Србије, као и одредбама чл. 2. и 44. Закона о становању и одредбама Статута Фонда за изградњу станова солидарности општине Суботица. Наводи да је та одредба неуставна јер не омогућује свим запосленима који су у изузетно тешком социјалном и здравственом стању да под једнаким условима покушају да реше свој стамбени проблем. У вези оспоравања чл. 76. до 93. Правилника истиче се да је достављање одлуке и начин доставе регулисан само у односу на запослене који остваре право на доделу стана у закуп, док за друге запослене који су поднели захтев за доделу стана (стан солидарности) ово питање није регулисано. Сматра да је доносилац акта био у обавези да Правилником регулише начин доставе писмене одлуке са поуком о правном леку, и да члан

92. Правилника омогућава правну заштиту запосленом само уколико је на огласној табли видео одлуку и поднео приговор. Такође, оспорава и уставност члана 97. Правилника којим је прописано да Правилник ступа на снагу даном објављивања на огласној табли предузећа, истичући да је Правилник примењен без претходног објављивања на огласној табли.

Правилник о решавању стамбених потреба запослених донео је Управни одбор друштвеног предузећа "Солид", Суботица 13. новембра 1996. године. Оспореним одредбама чл. 76. до 93. Правилника уређена је надлежност и поступак за решавање стамбених потреба запослених; одређено је да су органи за решавање стамбених потреба запослених Комисија за решавање стамбених потреба запослених и Управни одбор (члан 76.); уређен је састав и врста послова које обавља Комисија за решавање стамбених потреба запослених (чл. 77. и 78.); као и одлуке које доноси Управни одбор Предузећа (члан 79.). Посебно оспорена тачка 5. члана 79. Правилника одређује да Управни одбор Предузећа доноси одлуке о додели станова без расписивања конкурса за службене потребе и станове радницима који су у изузетно тешком социјалном и здравственом стању. Такође, оспореним одредбама прописано је да се станови и кредити за намену утврђену Правилником дају на основу конкурса који расписује Комисија за решавање стамбених потреба запослених, одређени су елементи које мора да садржи наведени конкурс, рок за подношење захтева по конкурс, начин пријаве на конкурс запосленог који жели да добије стан на коришћење, као и докази које је дужан приложити уз захтев (члан 81.); да на основу коначно утврђене ранг листе Управни одбор доноси одлуку о додељивању стана, односно стамбеног кредита, одређени су елементи које садржи одлука, и да на основу коначне одлуке директор Предузећа доноси решење о додели кредита и станова на коришћење путем закупа (чл. 90. и 91.); да запослени који сматра да је повређен поступак, има право да захтева судску заштиту у року од 15 дана од дана пријема решења којим је одлучено о приговору, односно од истека рока у коме је надлежни орган био дужан да одлучи о приговору (члан 92.); да Правилник ступа на снагу даном објављивања на огласној табли Предузећа (члан 97.).

Одредбом члана 13. Устава Републике Србије утврђено је да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство, а одредбом члана 22. став 1. Устава утврђено је да свако има право на за све једнаку заштиту својих права у поступку пред судом, другим државним или било којим органом или организацијом. Чланом 120. Устава утврђено је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога није предвиђено да раније ступи на снагу.

Одредбом члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) дата су овлашћења носиоцима права располагања средствима добијеним путем откупа станова, да својим актом ближе уреде услове, начин и поступак давања зајмова из тих средстава, као и овлашћење предузећима и установама да својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба уреде давање станова у закуп на неодређено време запосленим, а према члану 2. Закона држава предузима мере за стварање повољних услова за стамбену изградњу и обезбеђује услове за

решавање стамбених потреба социјално угрожених лица у складу са законом. Одредба члана 44. Закона о становању у односу на коју иницијатор оспорава одредбе Правилника престала је да важи на основу Закона о изменама Закона о становању ("Службени гласник РС", број 26/01).

Уставни суд је утврдио да је оспореном одредбом члана 79. тачка 5. Правилника, којом је прописано да Управни одбор Предузећа доноси одлуке о додели станова без расписивања конкурса за службене потребе и станове радницима који су у изузетно тешком социјалном и здравственом стању, Управном одбору дато овлашћење које је несагласно са наведеним одредбама Закона које утврђују обавезу доносиоца акта да на општи начин уреди услове, критеријуме, мерила и поступак доделе станова по том основу. Уставни суд је оценио да наведена одредба Правилника која даје овлашћење Управном одбору да доноси одлуке о додели станова без расписивања конкурса, без утврђених мерила, представља негирање критеријума предвиђених општим актом и несагласна је наведеним законским одредбама према којима давалац стана може да располаже становима у складу са условима и по поступку које је утврдио општим актом. Такође, таквим прописивањем запослени су у решавању стамбених потреба доведени у неједнак положај чиме је повређен принцип једнакости из члана 13. Устава.

Уставни суд је такође утврдио да је одредба члана 97. Правилника којом је одређено да Правилник ступа на снагу даном објављивања несагласна са чланом 120. Устава из разлога што у поступку доношења Правилника нису утврђени нарочито оправдани разлози за његово ступање на снагу даном објављивања.

У вези оспоравања одредаба чл. 76. до 93. Правилника, Суд је утврдио да су наводи иницијатора неосновани с обзиром да је према одредбама члана 27. став 3. и члана 47. став 2. Закона о становању, доносилац општег акта о расподели станова овлашћен да самостално утврди мерила и критеријуме и одреди њихов степен утицаја на редослед заинтересованих у решавању стамбених потреба, односно да утврди органе и поступак за решавање стамбених потреба уз поштовање Уставом и законом утврђених принципа.

По оцени Уставног суда, оспореним одредбама којима је прописана надлежност органа предузећа, начин обавештавања и друга питања поступка за решавање стамбених потреба запослених не повређује се уставни принцип о једнакости грађана јер се тај поступак под једнаким условима односи на све субјекте који се нађу у истој правној ситуацији прописаној оспореним одредбама, односно те одредбе Правилника се на једнак начин односе на све запослене који се нађу у истој правној ситуацији чиме они нису доведени у међусобно неједнак положај.

Уставни суд је утврдио да је доносилац оспореног акта у границама законског овлашћења уредио поступак за решавање стамбених потреба запослених, односно поступак сачињавања ранг листе првенства, поступак по приговору на ранг листу и приговор на појединачну одлуку којом се решава стамбена потреба. Наиме, поступак по приговору на стамбену ранг листу утиче само на утврђивање реда првенства, а поступак по приговору против појединачне одлуке о давању стана утиче на право радника утврђено појединачном одлуком, након чега се заштита права може остварити пред судом.

На основу наведеног Уставни суд је оценио да нема основа за прихватање иницијативе за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредаба чл. 76. до 93. Правилника.

Наводи подносиоца иницијативе који се односе на примену оспореног Правилника у вези вођења судског поступка пред редовним судом нису у надлежности оцене Уставног суда на основу члана 125. Устава. Такође, Уставни суд није надлежан у смислу члана 125. Устава, да оцењује сагласност оспореног акта са Статутом Фонда за изградњу станова солидарности општине Суботица.

Полазећи од изложеног и члана 46. тач.1) и 3) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије оспорене одредбе Правилника из тач. 1. и 2. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-109/2001 од 31.03.2005.

("Службени гласник РС", број 37/2005)

Доносилац оспореног акта је био овлашћен да уреди и вреднује критеријум за решавање стамбених потреба који се односи на стамбену ситуацију запосленог према одређеним бодовима стамбене угрожености и услова становања, укључујући не само становање у неодговарајућем стану, већ и коршћење стана родитеља на начин како је то предвиђено оспореним одредбама Правилника.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Одбија се предлог за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 22. тачка 2) алинеја 4. Правилника о решавању стамбених потреба запослених, Трговинског предузећа "Папирпромет експорт-импорт", Д.О.О., Краљево, од 31. јануара 2003. године, са изменама и допунама од 28. фебруара 2003. године и 7. јула 2003. године.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 33. и 34. Правилника из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднет је предлог за оцењивање уставности и законитости одредбе члана 22. тачка 2) алинеја 4. Правилника наведеног у изреци, која, по мишљењу предлагача, повређује права и интересе радника, јер вреднује стамбену ситуацију запосленог који станује код родитеља, супротно Уставу и закону. Предлагач сматра да је такво лице стамбено обезбеђено када у смислу члана 9. став 4. Закона о становању има својство члана породичног домаћинства закупца стана, те да је такво уређивање у противуречности са одредбама члана 19. Правилника којима је предвиђено да запослени нема решену стамбену потребу само ако је без стана. Поднетом иницијативом оспорена је и уставност и законитост одредаба чл. 33. и 34. истог Правилника, са образложењем да је тим одредбама критеријум "радни допринос" који се одређује према извршеним пословима и задацима и исплаћеној заради, вреднован тако да у примени омогућава добијање

несразмерно великог броја бодова и одлучујуће утиче на редослед на стамбеној ранг листи.

У одговору доносиоца оспореног Правилника истакнуто је да је овај акт донет 31. јануара 2003. године, да је објављен и ступио на снагу у року од осам дана од објављивања, као и да је мењан и допуњаван 28. фебруара 2003. и 7. јула 2003. године. У односу на наводе из предлога и иницијативе, истакнуто је да се становање запосленог код родитеља у смислу Правилника не може сматрати решеном стамбеном потребом, а да се радни допринос може предвидети као један од основних критеријума при решавању ових потреба.

У спроведеном поступку, Суд је утврдио да су одредбама чл. 19. до 38. Правилника уређени основи, мерила и ред првенства за решавање стамбених потреба запослених. У члану 19. Правилника утврђено је да стамбене потребе, по одредбама овог правилника, може решавати запослени у Трговинском предузећу "Папирпромет експорт-импорт", Д.О.О., Краљево, који нема решено стамбено питање, и да такав статус има онај запослени који је без стана или користи стан који према одредбама закона и овог правилника не одговара његовим стамбеним потребама и стамбеним потребама његовог домаћинства, или који испуњава друге услове предвиђене законом и овим правилником. Чланом 22. Правилника, чији интегрални текст чине одредбе садржане у основном тексту Правилника и Изменама и допунама Правилника од 28. фебруара 2003. године, утврђени су и вредновани стамбени услови, односно различите стамбене ситуације, а у том оквиру је одредбом оспорене алинеје 4. тачке 2. вредновано и "становање код родитеља". Оспореним чланом 33. Правилника прописано је: да по основу радног доприноса запосленом припадају бодови за извршене послове и радне задатке, и то – за 100% извршених послова и радних задатака – 5 бодова а за сваких 5% извршења изнад 100% – 3 бода, те да запослени има право на ове бодове, за извршене послове и радне задатке који су трајали непрекидно у претходној и у текућој календарској години до доношења односно оглашавања одлуке о давању стана или стамбеног зајма. Оспореним чланом 34. Правилника предвиђено је да се бодови по основу радног доприноса признају запосленом на основу извештаја о његовом радном доприносу према којима је исплаћена зарада.

Чланом 72. Устава Републике Србије, утврђено је, поред осталог, да Република Србија уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и друге односе од интереса за Републику, у складу с Уставом.

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС" број 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01), прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. Закона утврђено је да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из наведених одредаба произлази да законом нису уређени услови за доделу станова у закуп и давање стамбених зајмова на начин који би ограничавао доносиоца акта у погледу избора и вредновања критеријума. То значи да је носилац права располагања овлашћен да самостално уређује основе и мерила за решавање стамбених потреба запослених, односно да у општем акту изврши слободан избор критеријума за утврђивање реда првенства и начин њиховог вредновања, тако да им да одређени значај и утицај на решавање стамбених потреба у складу са својом стамбеном политиком и могућностима, при чему је његова обавеза да изабране критеријуме објективизира и да при уређивању односа поштује Уставом и законом утврђене принципе.

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд је оценио да је доносилац оспореног акта био овлашћен да уреди и вреднује одговарајућим бројем бодова критеријум за решавање стамбених потреба који се односи на стамбену ситуацију запосленог према одређеним видовима стамбене угрожености и услова становања, укључујући не само становање у неодговарајућем стану већ и коришћење стана родитеља, а такође је био овлашћен да као један од критеријума утврди "радни допринос" према обиму извршавања послова и радних задатака исказан кроз исплаћену зараду, на начин како је то предвиђено оспореним одредбама Правилника. Оваквим уређивањем нису прекорачени оквири законског овлашћења за прописивање услова и мерила за решавање стамбених потреба радника.

Оспореним одредбама Правилника, по оцени Суда, није повређено уставно начело једнакости грађана и једнаке заштите права пред државним и другим органима из члана 13. Устава, будући да одредбе Правилника подједнако важе за све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима. Овим нормама не повређују се ни право на рад и права која се остварују по основу рада зајемчена чланом 35. Устава.

Наводи предлагача којима се позива на члан 9. Закона о становању, нису од утицаја на одлучивање о уставности и законитости оспореног акта. Те законске одредбе уређују чланове породичног домаћинства ради заштите њихових права у коришћењу стана после смрти закупца и одређивања новог закупца стана, а не критеријуме у решавању стамбених потреба, које иначе давалац стана, сагласно овлашћењима утврђеним у закону, аутономно уређује својим општим актом.

Питања оцене законитости примене оспореног Правилника и међусобне сагласности његових одредаба, која се постављају у предлогу и иницијативи, као и оцене оправданости, целисходности и правичности предвиђених критеријума и процене њиховог вредновања односно степена утицаја на редослед радника у решавању стамбеног питања, нису у надлежности Уставног суда прописаној чланом 125. Устава.

Уставни суд је на основу изложеног и члана члана 46. тачка 9) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС" број 32/91 и 67/93), одлучио као у изреци.

Одлука Уставног суда
ГУ-361/2003 од 27.01.2005.

("Службени гласник РС", број 21/2005)

Донсилац оспореног акта је био овлашћен да уреди критеријуме и мерила на основу којих се утврђује редослед запослених у предузећу за доделу станова солидарности и то - степен стамбене угрожености, радни стаж, здравствено стање запосленог и чланова његовог породичног домаћинства и њихов материјални положај.

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 27а., 27е. и 27ф. и члана 28. став 3. Правилника о стамбеним односима Саобраћајног предузећа "Ласта" а.д.,

Београд, од 29. јуна 2001. године, и одредаба члана 1. Правилника о изменама и допунама Правилника о стамбеним односима Саобраћајног предузећа "Ласта" а.д., Београд, од 29. априла 2002. године.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости одредаба чл. 27а., 27е., 27ф. и члана 28. став 3. Правилника о стамбеним односима од 29. јуна 2001. године и члана 1. Правилника о изменама и допунама Правилника о стамбеним односима од 29. априла 2002. године, Саобраћајног предузећа "Ласта" а.д., Београд. Иницијатор сматра да оспорене одредбе Правилника од 29. јуна 2001. године, којима су предвиђени критеријуми и мерила за одређивање реда првенства у додели станова солидарности запосленима у предузећу и којима је у случају једнаког броја бодова утврђена предност оних који имају више бодова по редоследу тих критеријума, као и одредбе које се тичу материјалног положаја породичног домаћинства, нису сагласне с Уставом и законом, из разлога што се ти критеријуми односе само на рад у деловима предузећа на територији Београда; да су одредбе којима се уређује критеријум здравственог стања запосленог и чланова његовог породичног домаћинства неуставне и незаконите, због тога што нису таксативно наведене болести које представљају основ за бодовање; да је у супротности с Уставом и одредба члана 28. према којој се раднику након престанка радног односа обуставља решавање стамбене потребе. У односу на оспорену одредбу Правилника о изменама и допунама Правилника којом је предвиђено увећање броја бодова за сваку годину радног стажа у предузећу проведenu у подстанарском статусу, иницијатор сматра да она повређује његова уставна и законска права по основу рада, која подразумевају право на исти број бодова у овом стамбеном статусу за сваку годину радног стажа, без обзира да ли је за то време радио у овом или другом предузећу.

Доносилац аката је у одговору истакао: да су оспореним одредбама правилника утврђени критеријуми за доделу станова солидарности запосленим лицима, круг лица која се могу кандидовати за њихову доделу, као и други односи које, према одредбама Закона о становању, предузеће може самостално уређивати; да права подносиоца иницијативе нису повређена, те да је рад у другим предузећима вреднован одређеним бројем бодова по основу критеријума "радни стаж".

У спроведеном поступку утврђено је да су оспореним одредбама Правилника о стамбеним односима из 2001. године: уређени критеријуми и мерила на основу којих се утврђује редослед запослених у предузећу за доделу станова солидарности на територији Београда, и то – степен стамбене угрожености, радни стаж, број чланова породичног домаћинства, здравствено стање и материјални положај запосленог и чланова његовог породичног домаћинства и прописано да у случају да већи број запослених оствари исти број бодова, предност има запослени са већим бројем бодова по редоследу критеријума (члан 27а.); прописана је садржина и вредновање критеријума "здравствено стање запосленог и чланова његовог породичног домаћинства" (члан 27е.) и критеријума "материјални положај запосленог и чланова његовог породичног домаћинства" (члан 27ф.); као и да ће се решавање стамбене потребе обуставити запосленом коме престане радни однос (члан 28. став 3.).

Оспореним чланом 1. Правилника о измена и допунама Правилника о стамбеним односима из 2002. године измењена је одредба члана 27б. А. I тачка 1. став 2. Правилника из 2001. године, тако што је уместо одређења да се број бодова утврђен по основу подстанарског статуса увећава за 0,5 бодова за сваку годину проведenu у овом статусу, прописано да се број бодова по том основу увећава за 0,5 бодова за сваку годину радног стажа у предузећу проведenu у статусу подстанара.

Уставом Републике Србије утврђено је: да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима, без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко и друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да се јамчи право на рад, слободу рада, слободан избор занимања, запослења и учешће у управљању, као и доступност свакоме, под једнаким условима, радног места и функције (члан 35. ст. 1. и 2.); да Република Србија уређује својинске и облигационе односе, и друге економске и социјалне односе од општег интереса (члан 72. став 1. тачка 4.).

Чланом 27. став 3. и чланом 47. став 2. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 84/92, 33/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 49/95, 16/97, 46/98 и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, и да предузећа и установе могу, у складу са својим општим актом о решавању стамбених потреба, да дају станове у закуп запосленим лицима. Из ових одредаба Закона произлази да услове и поступак доделе станова и стамбених зајмова прописује својим општим актом носилац права располагања самостално, што важи и за располагања становима стеченим из Фонда солидарности. Према ставу Суда, при уређивању ових односа доносилац акта је обавезан да поштује Уставом и законом утврђене принципе и да предвиђене услове и критеријуме објективизира ради њихове једнаке примене.

Полазећи од наведених одредаба Устава и закона, Уставни суд је оценио да је доносилац оспореног Правилника из 2001. године, поступао у границама законских овлашћења када је, као носилац права располагања на становима изграђеним, односно прибављеним средствима солидарности на територији града Београда, одредбама чл. 27а, 27е. и 27ф. Правилника прописао услове, односно критеријуме и мерила за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба запослених доделом ових станова. Суд је, такође, утврдио да одредба члана 28. Правилника којом је радни однос у предузећу предвиђен као услов решавања стамбене потребе запосленог, тако да престанак радног односа повлачи и престанак тог права (осим случаја престанка радног односа због пензионисања, у смислу став 2. овог члана Правилника), није несагласна са законом, будући да се право на решавање стамбене потребе, као право по основу радног односа, остварује на основу закона и сагласно условима прописаним општим актом послодавца.

У погледу оспорене одредбе члана 1. Правилника из 2002. године, којом је у оквиру уређивања критеријума "степен стамбене угрожености" утврђено додатно бодовање према дужини подстанарског статуса од заснивања радног односа у предузећу, Суд је оценио да не садржи прекорачење законског овлашћења за прописивање конкретизованих и објективизираних услова и мерила за доделу станова.

Према оцени Уставног суда, оспореним одредбама правилника није повређено уставно начело правне једнакости грађана из члана 13. Устава,

јер се те одредбе подједнако односе на све запослене који се налазе у истим правним ситуацијама, под једнаким условима. Овим нормама не повређују се ни уставна начела зајемчена чланом 35. Устава, пошто се њима не ограничавају право на рад и права која из тога проистичу.

На основу изложеног и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-408/2004 од 16.06.2005.

Прописивање да део радног стажа чини бенефицирани радни стаж и утврђивање одређеног броја бодова по години стажа, као и додатно вредновање радног стажа по основу сталности рада у предузећу, није несагласно с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости чл. 30. до 33. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у "ХИП ПЕТРОХЕМИЈА" д.п. Панчево (пречишћени текст), од 6. октобра 2003. године.

Образложење

Пред Уставним судом Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 30. до 33. Правилника наведеног у изреци. Иницијатор наводи да је радни стаж као критеријум за утврђивање реда првенства троструко вреднован, чиме се доводе у неједнак положај запослени у "Петрохемији". Сматра неоснованим вишеструко вредновање радног стажа јер су запослени по основу тросменског рада већ награђени већом зарадом, а по основу сталности рада у "Петрохемији" новчаном наградом.

У одговору доносиоца акта наводи се да је радни стаж Правилником вреднован као основни критеријум за утврђивање реда првенства у решавању стамбених потреба. Тросменски рад и сталност рада у Предузећу вредновани су као елементи радног стажа с обзиром на специфичност рада у сменама и полазећи од услова рада у хемијској индустрији и трајања рада у тим условима те сматра да таквим вредновањем радног стажа запослени нису доведени у неравноправан положај у поступку решавања стамбених потреба.

Уставни суд је утврдио да су оспореним Правилником уређени основни и корективни критеријуми за утврђивање реда првенства. Радни стаж је вреднован као основни критеријум за утврђивање реда првенства одредбама чл. 28. до 33. Правилника. Наведеним одредбама уређено је вредновање радног стажа одређивањем броја бодова који запосленом припада по навршеној години односно месецу радног стажа и допунског броја бодова који запослени добија а по основу рада у три смене и "сталности рада у Предузећу".

Чланом 27. став 3. Закона о становању ("Службени гласник РС", бр. 50/92, 76/92, 94/92, 33/93, 53/93, 67/93, 46/94, 47/94, 48/94, 44/95, 16/97, 46/98

и 26/01) прописано је да носилац права располагања својим општим актом уређује услове, критеријуме и поступак давања зајмова, а чланом 47. став 2. тог Закона да предузећа и установе могу у складу са својим општим актом, односно прописом о решавању стамбених потреба да дају станове у закуп на неодређено време запосленима. Из наведених одредаба Закона, по оцени Суда, произлази да је доносилац општег акта овлашћен да самостално утврђује услове, критеријуме и мерила и поступак за решавање стамбених потреба запослених, у складу са својим потребама и могућностима, али да је обавезан да при њиховом прописивању поштује Уставом и законом утврђене принципе. У том смислу и доносилац оспореног акта је био овлашћен да пропише начин доказивања радног стажа као и да предвиди да део стажа чини бенефицирани радни стаж (чл. 30. и 31.), да утврди да запосленом припада 15 бодова по години стажа и 1,25 бода по години стажа оствареног радом у три смене (члан 31.); као и да додатно вреднује радни стаж по основу сталности рада у Предузећу (чл. 32 и 33. Правилника). Како се оспорене одредбе подједнако односе на све запослене који испуњавају Правилником утврђене услове, а није повређена ни одредба члана 13. Устава која утврђује да су грађани једнаки у правима и дужностима и да имају једнаку заштиту права пред државним и другим органима, без обзира на нека од својстава наведених у тој одредби Устава.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-136/2004 од 24.03.2005.

Оспорена одредба Правилника којом је прописано да се поступак за решавања стамбене потребе започет према Правилнику о становању по коме до дана ступања на снагу овог правилника није донета правоснажна одлука или је одлука поништена од стране суда, наставља по одредбама овог правилника, није несагласна с Уставом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредбе члана 53. Правилника о решавању стамбених потреба запослених у КБЦ "Звездара" Београд, од 6. октобра 2003. године.

Образложење

Пред Уставним судом Републике Србије поднета иницијатива за покретање поступка за оцену уставности одредбе члана 53. Правилника наведеног у изреци. Према наводима из иницијативе, оспорена одредба, којом је предвиђено решавање започетих стамбених потреба по новом правилнику, није у сагласности са чланом 121. ст. 1. и 2. Устава Републике Србије.

Донсилац акта је у одговору Суду указао, поред осталог, да су наводи иницијативе неосновани, и да је оспорена одредба Правилника у складу с Уставом.

Уставни суд је утврдио да је Правилник о решавању стамбених потреба запослених у КБЦ "Звездара" Београд, донео Управни одбор на основу чл. 25. и 47. Статута Центра и Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини.

Према члану 1. тачка 2) подтачка (3) Закона о средствима у својини Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 3/96, 54/96 и 32/97) средства у својини Републике Србије, односно у државној својини су средства која су стечена, односно која стекну јавне службе (јавна предузећа, установе) и друге организације чији је оснивач Република, односно територијалне јединице, осим средстава која користе организације обавезног социјалног осигурања и средства која су према посебном закону у својини друге организације. Стамбене зграде и станови у државној својини дају се на коришћење запосленим, изабраним и постављеним лицима у органима, јавним службама и другим организацијама из члана 1. тачка 2. Закона и другим лицима утврђеним законом по основу закупа на неодређено или одређено време (члан 9. став 1.), а Влада Републике Србије прописује начин и критеријуме давања станова за службене потребе (члан 29.).

Уредбом о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини ("Службени гласник РС", бр. 41/2002, 76/2002, 125/2003 и 88/2004), на основу које је донет оспорен Правилник, уређени су услови и начин решавања стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код свих корисника средстава у државној својини, укључујући и јавне установе.

Одредбом члана 53. Правилника је прописано да се поступак за решавање стамбене потребе започет према правилнику о становању по коме до дана ступања на снагу овог правилника није донета правоснажна одлука или је одлука поништена од стране суда, наставља по одредбама овог правилника.

Уставом Републике Србије прописано је да закон, други пропис или општи акт не може имати повратно дејство и да се само законом може одредити да поједине његове одредбе, ако то захтева општи интерес утврђен у поступку доношења закона, имају повратно дејство (члан 121. ст. 1. и 2.).

Одредба члана 53. Правилника, као прелазна одредба општег акта, уређује поступање у предметима који су у току, односно да ли ће се акт примењивати и на правне ситуације које се по својој правној природи, протежу и на период важења новог општег акта. Оспорена одредба Правилника, по оцени Суда, нема повратно дејство јер се њоме не мењају односи установљени правоснажним појединачним актима донетим за време важења ранијег правилника, већ се само уређује прелазни режим примене правилника и на оне правне ситуације када поступак за решавање стамбене потребе који је започет према претходном правилнику није окончан јер није донета правоснажна одлука или је одлука поништена од стране суда.

Суд је оценио да оспорена одредба није несагласна принципу забране повратног дејства општих аката из члана 121. Устава јер не уређује права и обавезе, односно правне односе и не дира у раније окончане односе.

На основу члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

в) Предузећа, јавна предузећа и установе

Како Устав не везује ступање на снагу општег акта за дан усвајања, нити допушта да се општим актом таква могућност предвиди, то оспорена одредба Статута није у сагласности с Уставом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 76. Статута Грађевинског предузећа "Пут" а.д. из Јагодине од 21. новембра 2004. године, у делу који гласи: "... усвајања и..." није у сагласности с Уставом.

2. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности преосталог дела одредбе члана 76. Статута из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности члана 76. Статута из тачке 1. изреке. По мишљењу иницијатора оспорена одредба Статута, која предвиђа његово ступање на снагу даном усвајања и објављивања, није у сагласности са чланом 120. Устава Републике Србије, због тога што у поступку доношења Статута није утврђено постојање нарочито оправданих разлога за ступање на снагу пре истека рока од 8 дана од дана објављивања.

У одговору се наводи да је нарочито оправдан разлог за ступање на снагу оспореног Статута пре Уставом утврђеног рока, поштовање обавезе из става 3.2. Уговора о продаји друштвеног капитала закљученог између Агенције за приватизацију и купца, којим је утврђен рок од 21 дан за доношење Статута и постављање управе Предузећа. Истиче се да је Уговор закључен 21. новембра 2004. године, да је рок за доношење Статута је истекао 22. новембра исте године, па је због тога оспореном одредбом Статута предвиђено да тај акт ступа на снагу даном усвајања и објављивања.

По спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспорени Статут донела Скупштина акционара Грађевинског предузећа "Пут" а.д. из Јагодине на првој седници после завршене приватизације, одржаној 22. новембра 2004. године. Оспореним чланом 76. Статута утврђено је да Статут ступа на снагу даном усвајања и објављивања.

Чланом 120. Устава Републике Србије прописано је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. Наведена уставна одредба условљава ступање на снагу општег акта протеком одређеног рока од дана његовог објављивања. Устав не везује ступање на снагу општег акта за дан усвајања, нити допушта могућност да се општим актом таква могућност предвиди, па је Суд оценио да оспорена одредба члана 76. Статута, у делу који гласи: "... усвајања и ..." није у сагласности с Уставом.

Преостали део одредбе члана 76. оспореног Статута, по оцени Суда, није несагласан са чланом 120. Устава, јер из одговора и остале документације произлази да је поштовање уговорне обавезе представљало конкретни, нарочито оправдани разлог због кога је предвиђено да Статут ступи

на снагу даном објављивања и да је тај разлог доносилац Статута утврдио. Оправданост и целисходност ових разлога није надлежан да оцењује Уставни суд, у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

На основу члана 46. тачка 1) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, део одредбе члана 76. Статута из тачке 1. изреке, престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-448/2004 од 27.01.2005.

("Службени гласник РС", број 20/2005)

Оспорене одредбе Статута нису у сагласности с Уставом и законом, из разлога што је општим актом утврђено право прече куповине акција на начин који је супротан закону.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 12. став 4. и члана 16. Статута ИГМ "Трудбеник" а.д. из Београда, од 30. маја 2001. године, нису у сагласности са законом.

2. Одбацује се иницијатива за оцену законитости чл. 11. и 26. и чл. 35. до 58. Статута из тачке 1.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења аката или радњи предузетих на основу Статута из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање законитости више одредаба Статута ИГМ "Трудбеник" а.д. из Београда, који је донет на оснивачкој скупштини Предузећа. Према наводима иницијатора, одредбе чл. 12. и 16. Статута којима се утврђује право прече куповине акција и одредбе члана 11, члана 26. став 5. и чл. 35. до 58. Статута којима се утврђује капитал акционарског друштва, расподела гласова које дају акције по основу друштвеног капитала на стално запослене у Друштву, и с тим у вези начин и поступак избора чланова Скупштине, нису у сагласности са законом. Истиче се да, према члану 11. став 2. Закона о акцијском фонду ("Службени гласник РС", број 38/01) и члану 26. Закона о својинској трансформацији ("Службени гласник РС", бр. 32/97, 10/01 и 38/01), Акцијски фонд нема право управљања акцијама које су му пренете у поступку својинске трансформације, а како ни запослени у ИГМ "Трудбеник" немају право управљања овим капиталом, то нема основа за именовање представника друштвеног капитала у скупштини и прописивање процедуре за избор тих представника, што одредбе чл. 11. и 26. и чл. 35. до 58. Статута, чини незаконитим. Наводи се да, према члану 73. став 5. Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/01 и 18/03), акционари који су стекли акције у складу са Законом о својинској трансформацији, немају право прече куповине акција, па отуда одредбе члана 12. и члан 16. Статута нису у сагласности са

законом. Затражена је обустава извршења свих одлука које је донела Скупштина ИГМ "Трудбеник" а.д. у чијем раду су учествовали представници друштвеног капитала и оцена законитости одлука које су донете на основу оспорених одредаба Статута.

У одговору доносиоца акта наводи се: да је ИГМ "Трудбеник" акционарско друштво са 60% капитала у власништву акционара и са 40% друштвеног капитала; да је оспорени Статут усвојен на Скупштини одржаној 30. маја 2001. године; да је Закон о Акцијском фонду ступио на снагу 7. јула 2001. године и да тим Законом није изричито одређен статус друштвеног капитала, нити се њиме забрањује управљање тим капиталом од стране запослених у акционарском друштву; да је ИГМ "Трудбеник", Решењем Трговинског суда у Београду број 6098/01 од 12. децембра 2001. године, уписан као акционарско друштво, којом приликом је од ИГМ "Трудбеник" тражен доказ о избору представника друштвеног капитала у скупштини предузећа; да је дописом Министарства за привреду и приватизацију број 1138-1/2000 од 19. новембра 2003. године, указано да у скупштини предузећа не могу учествовати представници друштвеног капитала који је пренет Акцијском фонду; да се, у складу са овим мишљењем приступило усаглашавању статутарних одредаба, те да је нова Скупштина без представника друштвеног капитала, 31. децембра 2004. године донела измене и допуне Статута Друштва.

У спроведеном поступку, Уставни суд је утврдио следеће:

Оспореном одредбом члана 12. став 4. Статута, прописано је да "у случају преноса акција на име, Друштво, односно акционари имају право прече куповине акција, сразмерно номиналној вредности акција које поседују, у складу са одлуком Скупштине о купопродаји акција ради остваривања права прече куповине", а оспореним чланом 16. Статута, прописано је да "власници оснивачких акција (акција прве емисије) имају право прече куповине нових акција (акција наредних емисија), сразмерно броју оснивачких акција које поседују, у року од 15 дана од дана објављивања одлуке Друштва о повећању основног капитала издавањем нових акција".

Према члану 59. Устава Републике Србије, својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују се законом, а према члану 72. тачка 4) Устава, Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог и својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине. Одредбом члана 73. Закона о приватизацији ("Службени гласник РС", бр. 38/2001 и 18/2003), прописано је да акционари који су стекли акције на основу закона из става 1. овог члана немају право прече куповине, при чему је у ставу 1. члана 73. Закона, наведен и Закон о својинској трансформацији. Будући да је Закон о приватизацији на снази, те да не допушта могућност права прече куповине акција оним акционарима који су акције стекли по основу Закона о својинској трансформацији, Суд је оценио да одредба члана 12. став 4. и члан 16. Статута нису у сагласности с Уставом и законом, из разлога што је општим актом утврђено право прече куповине акција на начин који је супротан закону.

У току поступка пред Уставним судом, односно 31. децембра 2004. године, донете су измене и допуне Статута којима је извршено усаглашавање оних одредаба Статута, које се односе на учешће запослених у органима Друштва расподелом гласова које дају акције из Акцијског фонда. Имајући у виду да су оспорене одредбе Статута које се односе на могућност именовања представника друштвеног капитала у скупштини Друштва и с тим у вези прописивање начина и поступка њиховог избора у ситуацији када је

друштвени капитал пренет у акцијски фонд престале да важе, односно да су усаглашене са законом, те да су престали да важе Закон о предузећима и Закон о својинској трансформацији, на основу којих би могла да се врши оцена законитости ових одредаба, нема процесних претпоставки за оцену законитости одредаба чл.11. и 26. и чл. 35. до 58. Статута, па је Суд захтев у том делу одбацио. Имајући у виду да је Законом о привредним друштвима ("Службени гласник РС", број 125/2004) који је на снази, утврђен престанак важења Закона о предузећима и остављен рок од две године за усаглашавање са законом, правне форме, органа, акционара и чланова, основног капитала, акција и удела, пословног имена, меморандума, делова предузећа у правном промету, општих аката и оснивачких уговора, то нема основа за оцену законитости оспорених одредаба Статута, док тече рок за њихово усаглашавање са законом.

Како је Суд донео коначну одлуку, захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених одредаба Статута је одбацио, сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93).

На основу изложеног, члана 19. тачка 4) и члана 46 тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Суд је донео Одлуку као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе Статута наведене у тачки 1. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
 У-37/2004 од 31.03.2005.

("Службени гласник РС", број 37/2005)

Оспореним одредбама Статута, у складу с Уставом, одређен је састав скупштине друштва према структури капитала тако што је утврђена вредност и број акција, односно број гласова које дају, број акција које дају право представљања и одлучивања у скупштини и уређен начин избора представника друштвеног капитала у скупштини друштва.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности одредаба чл. 4. до 6. Измена и допуна Статута Предузећа "Дуван", а.д. из Београда, од 21. маја 2001. године.

2. Одбацује се иницијатива за оцену законитости одредаба Статута из тачке 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба чл. 4. до 6. Статута наведеног у изреци. Подносиоци иницијативе сматрају да је оспореним чланом 4. Статута број представника друштвеног капитала одређен несразмерно према учешћу друштвеног капитала у укупном капиталу Друштва, да је незаконито да начин бирања чланова Скупштине утврђује Управни одбор, као и да није јасно да ли акционарска друштва имају уделе и како се и у каквој

сразмери реализују права из удела према тој одредби Статута. Члан 5. Статута је, по мишљењу подносилаца иницијативе, контрадикторан члану 4. и потпуно нејасан, а члан 6. нарушава принцип равноправности прописан у чл. 55, 58. и 223. Закона о предузећима.

Доносилац оспореног акта у одговору наводи да је одредбама чл. 4 и 5. Статута из 2001. године исказана структура капитала сагласно Решењу Републичке агенције за процену вредности капитала, како би се у регистру Трговинског суда констатовао нов однос капитала у Предузећу после извршене својинске трансформације. Такође, истиче да оспорене одредбе Статута нису несагласне с Уставом и Законом о предузећима, да је о законитости поступка доношења Статута вођен поступак пред надлежним судом, који је окончан повлачењем тужбе и да је оспорени акт престао да важи даном ступања на снагу Статута Предузећа "Дуван" а.д. Београд, од 3. априла 2003. године.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспореним одредбама Статута одређен састав скупштине Друштва према структури капитала тако што је утврђена вредност и број акција, односно број гласова које дају (члан 4), одређен број акција које дају право представљања и одлучивања у скупштини, уз могућност удруживања акционара (члан 5) и уређен начин избора представника друштвеног капитала у скупштину Друштва (члан 6).

Уставом Републике Србије утврђено је: да се економско и социјално уређење заснива на слободном привређивању свим облицима својине на јединственом тржишту робе, рада и капитала; на управљању и присвајању по основу својине и рада (члан 55); јамчи се друштвена, државна, приватна и задружна својина и други облици својине и да сви облици својине имају једнаку правну заштиту (члан 56); да су својина и рад основе управљања и учешћа у одлучивању и да запослени управљају у друштвеном предузећу и учествују у управљању у другим врстама предузећа и другим организацијама у којима раде, односно у које улажу средства у складу са законом и колективним уговором (члан 58); да се својинска права и обавезе на средствима у друштвеној и државној својини и услови под којима се та средства могу претварати у друге облике својине уређују законом (члан 59. став 1); да Република Србија, поред осталог, уређује и обезбеђује својинске и облигационе односе и заштиту свих облика својине, као и правни положај предузећа и других организација (члан 72. став 1. тачка 4.).

Одредбе Устава које се односе на правни положај предузећа и учешће запослених по основу својине и рада у управљању предузећем не примењују се непосредно, већ се ти односи сагласно наведеним одредбама Устава уређују законом. Статут чије су одредбе оспорене донет је на основу Закона о предузећима, а Предузеће "Дуван", према оспореним изменама Статута организовано је и уписано у регистар код надлежног органа као акционарско друштво са већинским акционарским капиталом. Закон о предузећима престао је да важи ступањем на снагу Закона о привредним друштвима ("Службени гласник РС", број 125/04), којим је прописано да даном ступања на снагу тог Закона, односно 30. новембра 2004. године, престаје да важи Закон о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 29/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02), осим чл. 392 до 399. и чл. 400а, 400б, 400в и 421а, који остају на снази до истека рокова за приватизацију утврђених законом којим се уређује приватизација.

Законом о предузећима, на основу кога је оспорени Статут донет, било је прописано: да оснивачи, чланови и акционари, сразмерно свом улогу у имовини предузећа, стичу удео у предузећу, односно акције предузећа и да

сразмерно својим уделитема, односно акцијама учествују у управљању предузећем (члан 55.ст. 1. и 2); да предузећем управљају власници, односно представници власника, сразмерно уделу и акцијама (члан 58); да статут акционарског друштва садржи, поред осталог, одредбе о износу основног капитала, номиналној вредности, врсти и класи издатих акција, избору, опозиву и делокругу органа друштва (члан 219); да свака акција даје право гласа сразмерно номиналној вредности и да се статутом може условити учешће акционара у одлучивању скупштине поседовањем одређеног броја, односно номиналне вредности акција, с могућношћу удруживања акционара (члан 221. ст. 1. и 5) и да су акционари с акцијама исте врсте или класе једнаке номиналне вредности равноправни (члан 223).

Полазећи од тога да је оспореним одредбама Статута састав скупштине Друштва и представљање и одлучивање у скупштини по основу акционарског и друштвеног капитала, било уређено на начин којим се обезбеђује учешће акционара и представника друштвеног капитала у доношењу одлука скупштине сразмерно учешћу одговарајућег капитала у укупном капиталу Друштва, односно сразмерно номиналној вредности одговарајућих акција, оспореним одредбама Статута, по оцени Суда, нису биле повређене одредбе Устава које гарантују једнакост свих облика својине и управљање и учешће у одлучивању по основу својине и рада.

С обзиром на то да је оспорени Статут престао да важи ступањем на снагу Статута Друштва од 3. априла 2003. године и да је Закон о предузећима на основу кога је оспорени акт донет, у делу који се односи на друштва капитала (чл. 1. до 391) престао да важи, не постоје процесне претпоставке за оцену сагласности оспореног Статута са Законом о предузећима.

На основу изложеног и члана 19. став 1. тачка 4) и члана 47. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-165/2001 од 23.06.2005.

Оспореном одредбом је предвиђено да Научно-наставно веће доставља Савету факултета предлог једног кандидата за декана, што је несагласно са законском одредбом по којој је веће факултета обавезано да у поступку избора декана предлаже више кандидата, а не само једног.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредба члана 232. став 3. Статута Медицинског факултета у Нишу, од 16. септембра 2002. године није у сагласности са законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену законитости члана 232. став 3. Статута наведеног у изреци. Подносилац иницијативе наводи да оспорена одредба члана 232. став 3. Статута предвиђа да ради избора декана, Наставно-научно веће доставља Савету Факултета предлог само једног кандидата, што није у сагласности са чланом

110. став 2. Закона о универзитету који, по његовом мишљењу, обавезује Научно-наставно веће, да за избор декана, Савету факултета достави предлог са више кандидата.

У одговору Медицинског факултета у Нишу наводи се да је Статутом предвиђена процедура за избор декана у складу са одредбама члана 110. Закона о универзитету, јер из везаног тумачења целине одредби члана 110. Закона, следи да Закон утврђује предлагање једног кандидата као правило у поступку избора декана. У одговору се истиче и то да оспорена одредба нема за последицу онемогућавање другим кандидатима да буду бирани, уз објашњење да је у члану 232. Статута предвиђено да се листа кандидата за декана о којој се изјашњава Научно-наставно веће, сачињава од предлога који су добили подршку најмање 5 катедри, а Савету факултета доставља се предлог једног кандидата и то онај који је добио највећи број гласова, под условом да је тај предлог добио већину гласова укупног броја чланова Научно-наставног већа.

Уставни суд је утврдио да је одредбама члана 232. Статута Медицинског факултета предвиђено да декана бира и разрешава Савет Медицинског факултета, на две године, тајним гласањем, из реда професора који су у радном односу са пуним радним временом на Медицинском факултету, а на основу предлога Научно-наставног већа. Кандидате за декана Већу Факултета предлажу катедре. Листа кандидата за декана о којој се изјашњава Научно-наставно веће, сачињава се од предлога који су добили подршку најмање 5 катедри. У оспореном ставу 3. предвиђено је да Научно-наставно веће доставља Савету Факултета предлог једног кандидата за декана који је добио највећи број гласова, под условом да је тај предлог добио већину гласова укупног броја чланова Научно-наставног већа. Надаље, у овом члану је предвиђено да се изабраним за декана сматра кандидат који је добио већину гласова од укупног броја чланова Савета те да исто лице може бити изабрано за декана највише два пута.

Одредбама члана 110. Закона о универзитету ("Службени гласник РС", број 21/2002) прописано је: да декана факултета бира и разрешава савет факултета (став 1.); да кандидате за декана предлаже веће факултета (став 2.); да кандидат за декана предлаже кандидате за продекана из реда наставника факултета и да исто лице може бити изабрано за декана, односно продекана највише два пута (ст. 3. и 4.).

Уставни суд је утврдио да, из наведене одредбе става 2. члана 110. Закона која утврђује да "кандидате" за декана предлаже веће факултета, произлази да је веће факултета Законом обавезано да у поступку избора декана, своје овлашћење да предлаже кандидате, остварује тако што ће да предлаже више кандидата за декана а не само једног кандидата.

Имајући у виду да је оспореном одредбом члана 232. став 3. Статута Медицинског факултета предвиђено да Научно-наставно веће доставља Савету факултета предлог једног кандидата за декана, то је ова одредба Статута, по оцени Уставног суда, несагласна са чланом 110. став 2. Закона о универзитету.

На изложеном оцену законитости без утицаја је садржина Статутом утврђене претходне процедуре у којој Научно-наставно веће формира предлог кандидата пре него што, у смислу обавезе из члана 110. став 2. Закона, Савету факултета предложи кандидате за избор декана.

На основу изложеног и члана 46. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредба члана 232. став 3. Статута из изреке престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-323/2004 од 26.05.2005.

("Службени гласник РС", број 60/2005)

г) Коморе, удружења и друге организације

Доносилац оспореног акта није овлашћен да утврђује трошкове уписа у именик адвоката, нити да, поред тих трошкова, прописује и додатне трошкове, што оспорене одредбе Статута чини несагласним с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да одредбе члана 11. став 3. тачка 12. у делу који гласи: "и трошкова одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата, одређене одлуком Управног одбора Адвокатске коморе" и члана 67. тачка 15. у делу који гласи: "уписнине" Статута Адвокатске коморе Зајечар, од 29. јануара 2000. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање законитости одредбе члана 11. став 3. тачка 12. Статута Адвокатске коморе Зајечар, према којој Управни одбор те коморе утврђује трошкове уписа и трошкове одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата у именик адвоката. Оспорена одредба, по мишљењу иницијатора, није у сагласности са чланом 6. Закона о адвокатури, којим је прописано да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици. Стога иницијатор сматра да Адвокатска комора Зајечар није надлежна да утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката, нити је овлашћена да утврђује трошкове одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата у именик адвоката.

У одговору Адвокатске коморе Зајечар се, поред осталог, наводи да је иницијативом оспорена одредба Статута Адвокатске коморе Зајечар који је на снази и да Управни одбор Коморе у свом раду доноси одлуке у складу са тим Статутом, па и одлуке о упису нових чланова.

Оспореном одредбом члана 11. став 3. тачка 12. Статута прописано је да је, уз захтев за упис у именик адвоката, подносилац дужан да приложи и доказ о извршеној уплати на жиро-рачун Адвокатске коморе трошкова уписа и трошкова одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата, одређене одлуком Управног одбора Адвокатске коморе. Одредбом члана 67. тачка 15. Статута утврђено је да Управни одбор Адвокатске коморе утврђује висину уписнине, чланарине и других доприноса Адвокатске коморе.

Уставни суд је, на седници одржаној 31. марта 2005. године, поводом наведене иницијативе, покренуо поступак за оцењивање законитости одредбе члана 11. став 3. тачка 12. Статута, у делу који гласи: "трошкова одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата одређене одлуком Управног одбора Адвокатске коморе", а истовремено је, на основу члана 4. тачка 5) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), покренуо поступак за оцењивање законитости члана 67. тачка 15. Статута Адвокатске коморе Зајечар, у делу који гласи: "уписнине".

У одговору на решење Уставног суда о покретању поступка за оцену уставности и законитости оспорених одредаба Статута, Адвокатска комора Зајечар истиче да Законом о адвокатури није прецизирано шта обухватају трошкови уписа у именик адвоката, нити је забрањено адвокатским коморама република да, поред законом утврђене обавезе трошкова уписа у именик адвоката, установе и друге материјалне обавезе адвоката удружених у адвокатске коморе. Стога Адвокатска комора Зајечар сматра да је овлашћена да, поред законом прописаног износа од три просечне месечне зараде по запосленом у републици, на име трошкова уписа пропише и трошкове одржавања седнице Управног одбора.

Устав Републике Србије утврђује: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да свако има право на рад и да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења, те да је свакоме под једнаким условима доступно радно место и функција (члан 35. ст. 1. и 2.); да остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост, уређује и обезбеђује Република Србија (члан 72. став 1. тачка 2.); да се одређена управна овлашћења законом могу поверити предузећима и другим организацијама (члан 94. став 6.).

Законом о адвокатури ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98 и 26/98) прописано је да: адвокат стиче право бављења адвокатуром уписом у именик адвоката и полагањем заклетве (члан 3.); да право уписа у именик адвоката има лице које је југословенски држављанин, дипломирани правник са положеним правосудним испитом, које има пословну способност и није правоснажно осуђивано за кривична дела која га чине недостојним за бављење адвокатуром и које није у радном односу, нити се бави другом професионалном делатношћу (члан 4.); да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике, и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис, према званичним подацима републичког органа надлежног за послове статистике (члан 6.); да Адвокатска комора Србије, у оквиру вршења поверених јавних овлашћења, одлучује о захтеву за упис у именик адвоката, а да адвокатске коморе република статутом уређују начин вршења јавних овлашћења, унутрашњу организацију и рад коморе и њених органа, као и да на делове статута којима је уређен начин вршења јавних овлашћења сагласност даје надлежни савезни орган (чл. 56. и 57.).

Статут Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/01 и 41/02), одредбом члана 71. прописује да Комора врши јавна овлашћења непосредно преко својих органа и преко органа адвокатских комора у свом саставу, а одредбом члана 72. став 1. тачка 1. да Комора у другом

степену и адвокатске коморе у њеном саставу у првом степену, вршећи јавно овлашћење, одлучују о захтеву за упис у именик адвоката. Одредбом члана 80. Статута Адвокатске коморе Србије прописано је да је, пре уписа у именик адвоката, подносилац захтева дужан да уплати трошкове уписа одређене одлуком Управног одбора Коморе, а сагласно одредби члана 138. Статута, Управни одбор Адвокатске коморе Србије утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката.

Имајући у виду да је чланом 6. Закона о адвокатури прописано да адвокатска комора републике утврђује трошкове уписа у именик адвоката и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис, Уставни суд је оценио да Адвокатска комора Зајечар није овлашћена да утврђује трошкове уписа у именик адвоката, нити да, поред тих трошкова, прописује и додатне трошкове, као што су трошкови одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата и њиховим уплатом условљава упис у именик адвоката. Из наведених разлога, Уставни суд је оценио да оспорене одредбе Статута Адвокатске коморе Зајечар, нису у сагласности са законом. С обзиром на то да је одредбама члана 119. ст. 1. и 3. Устава прописано да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом, а сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан и са законом и осталим републичким прописима, то наведене одредбе Статута нису у сагласности ни с Уставом.

Полазећи од изнетог, а на основу члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, оспорене одредбе Статута Адвокатске коморе Зајечар, наведене у изреци, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-228/2004 од 23.06.2005.

("Службени гласник РС", број 68/2005)

Донсилац оспореног акта није овлашћен да утврђује трошкове уписа у именик адвоката, нити да, поред тих трошкова, прописује и додатне трошкове као што су паушални трошкови уписа и да њиховом уплатом условљава упис у именик адвоката.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредба члана 15. у делу који гласи: "одређене одлуком Управног одбора" и одредба члана 69. тачка 16. у делу који гласи: "висину уписнине, паушалног износа трошкова уписа" Статута Адвокатске коморе Војводине, од 31. децембра 1999. године, у време важења нису биле у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да одредбе ст. 1. и 5. Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, број 1/03 од 26. априла 2003. године нису у сагласности с Уставом и законом.

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости става 1. Одлуке наведене у тачки 2. изреке, којим је одређен износ паушалних трошкова уписа у именик адвоката Адвокатске коморе Војводине. По мишљењу иницијатора, оспорена одредба није у сагласности са чланом 6. Закона о адвокатури, којим је прописано да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике, и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис. Имајући у виду да се, поред плаћања законом утврђеног износа, упис у именик адвоката условљава плаћањем додатног износа утврђеног оспореном одредбом Одлуке, иницијатор сматра да та одредба није у сагласности ни са чланом 35. Устава.

У одговору Адвокатске коморе Војводине наводи се да, поред законом прописаних и лимитираних трошкова уписа, та комора има и друге стварне трошкове чију висину је овлашћена да утврђује, као што су трошкови путовања и дневница за чланове органа Коморе. Стога су као укупан планирани приход Адвокатске коморе Војводине, предвиђени уписнина и паушални трошкови уписа. Паушални трошкови уписа, према наводима доносиоца оспореног акта, у себи садржи издатке за уложен стручан, административни и помоћни рад администрације адвокатске коморе и материјалне расходе који прате поступак уписа.

Уставни суд је, на седници одржаној 31. марта 2005. године, поводом наведене иницијативе, покренуо поступак за оцењивање законитости одредаба ст. 1. и 5. оспорене Одлуке, а истовремено је, на основу члана 4. тачка 5) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), покренуо поступак за оцењивање законитости одредбе члана 15. у делу који гласи: "одређене одлуком Управног одбора" и одредбе члана 69. тачка 16. у делу који гласи: "висину уписнине, паушалног износа трошкова уписа" Статута Адвокатске коморе Војводине.

У одговору на решење Уставног суда о покретању поступка за оцену уставности и законитости оспорених одредаба Статута и Одлуке, Адвокатска комора Војводине истиче да Законом о адвокатури није забрањено адвокатским коморама да, поред законом утврђене обавезе плаћања трошкова уписа, установе и друге материјалне обавезе адвоката удружених у адвокатске коморе. У току поступка пред Уставним судом, Адвокатска комора Војводине обавестила је Суд да су одредбе члана 15. и члана 69. тачка 16. Статута измењене и допуњене одлуком Скупштине Адвокатске коморе Војводине од 18. јуна 2005. године.

У поступку пред Уставним судом утврђено је да је Управни одбор Адвокатске коморе Војводине, на седници одржаној 26. априла 2003. године донео Одлуку број 1/03, која у оспореном ставу 1. гласи: "Одређују се паушални трошкови уписа у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине у износу од 106.263,00 динара", а да је одредбом става 5. Одлуке утврђено да "Одлука ступа на снагу 26.04.2003. године, а примењује се на захтеве поднете након 01.05.2003. године". Одредбом члана 15. Статута Адвокатске коморе Војводине утврђено је да је, пре полагања заклетве и уписа у Именик адвоката, подносилац захтева дужан да "приложи потврду да није у радном односу и да уплати трошкове уписа одређене одлуком Управног одбора", а одредбом члана 69. тачка 16. Статута предвиђено је да Управни одбор Коморе утврђује "висину

уписнине, паушалног износа трошкова уписа, чланарине, посмртнине и других доприноса Адвокатске коморе".

Уставом Републике Србије утврђено је: да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да свако има право на рад, јамчи се слобода рада, слободан избор занимања и запослења, и свакоме је под једнаким условима доступно радно место и функција (члан 35. ст. 1. и 2.); да остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост, уређује и обезбеђује Република Србија (члан 72. став 1. тачка 2.); да се одређена управна овлашћења законом могу поверити предузећима и другим организацијама (члан 94. став 6.).

Законом о адвокатури ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98 и 26/98) прописано је да: адвокат стиче право бављења адвокатуром уписом у именик адвоката и полагањем заклетве (члан 3.); да право уписа у именик адвоката има лице које је југословенски држављанин, дипломирани правник са положеним правосудним испитом, које има пословну способност и није правоснажно осуђивано за кривична дела која га чине недостојним за бављење адвокатуром и које није у радном односу, нити се бави другом професионалном делатношћу (члан 4.); да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике, и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис, према званичним подацима републичког органа надлежног за послове статистике (члан 6.); да Адвокатска комора Србије, у оквиру вршења поверених јавних овлашћења, одлучује о захтеву за упис у именик адвоката, а да адвокатске коморе република статутом уређују начин вршења јавних овлашћења, унутрашњу организацију и рад коморе и њених органа, као и да на делове статута којима је уређен начин вршења јавних овлашћења сагласност даје надлежни савезни орган (чл. 56. и 57.).

Статут Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/01 и 41/02), одредбом члана 71. прописује да Комора врши јавна овлашћења непосредно преко својих органа и преко органа адвокатских комора у свом саставу, а одредбом члана 72. став 1. тачка 1. да Комора у другом степену и адвокатске коморе у њеном саставу у првом степену, вршећи јавно овлашћење, одлучују о захтеву за упис у именик адвоката. Одредбом члана 80. Статута Адвокатске коморе Србије прописано је да је, пре уписа у именик адвоката, подносилац захтева дужан да уплати трошкове уписа одређене одлуком Управног одбора Коморе, а сагласно одредби члана 138. Статута, Управни одбор Адвокатске коморе Србије утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката.

Полазећи од тога да је чланом 6. Закона о адвокатури прописано да адвокатска комора републике утврђује трошкове уписа у именик адвоката и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис, Уставни суд је оценио да Адвокатска комора Војводине није овлашћена да утврђује трошкове уписа у именик адвоката, нити да, поред тих трошкова, прописује и додатне трошкове, као што су паушални трошкови уписа и њиховим уплатом условљава упис у именик адвоката. Из наведених разлога, Уставни суд је оценио да оспорене одредбе члана 15. и члана 69. тачка 16. Статута Адвокатске коморе Војводине, у време свог важења, нису биле у сагласности са законом. С обзиром на то да је

одредбама члана 119. ст. 1. и 3. Устава прописано да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом, а сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан и са законом и осталим републичким прописима, то наведене одредбе Статута нису у сагласности с Уставом. Уставни суд је извршио оцену уставности и законитости оспорених одредаба Статута Адвокатске коморе Војводине, сагласно члану 60. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, који предвиђа да, кад је у току поступка општи акт престао да важи или је усаглашен с Уставом, односно законом, али нису отклоњене последице неуставности, односно незаконитости, Уставни суд може одлуком утврдити да општи акт није био у сагласности с Уставом, односно законом.

Имајући у виду да је на основу наведених одредаба Статута, за које је Уставни суд утврдио да нису у сагласности с Уставом, донета оспорена Одлука и да су у ставу 1. те одлуке одређени паушални трошкови уписа у Именик адвоката Адвокатске коморе Војводине у износу од 106.263,00 динара, Уставни суд је оценио да и оспорени став 1. Одлуке није у сагласности с Уставом и законом.

Оцењујући уставност оспорене одредбе става 5. Одлуке, Уставни суд је утврдио да је Одлука донета на седници Управног одбора Адвокатске коморе Војводине одржаној 26. априла 2003. године, да је оспореном одредбом става 5. Одлуке предвиђено да Одлука ступа на снагу 26. априла 2003, а да се примењује на захтеве поднете након 01.маја 2003. године, као и да је Одлука објављена у "Гласнику Адвокатске Коморе Војводине", мај-јун 2003. Члан 120. Устава предвиђа да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу. С обзиром на то да доносилац Одлуке у поступку њеног доношења није утврдио нарочито оправдане разлоге за ступање Одлуке на снагу у року краћем од осам дана од дана објављивања, као и да је Одлука објављена после дана одређеног за њено ступање на снагу, Уставни суд је утврдио да оспорени став 5. Одлуке није у сагласности с Уставом.

Имајући у виду изнето, а на основу основу члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава, одредбе ст. 1. и 5. Одлуке из тачке 2. изреке, престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IУ-418/2003 од 14.07.2005.

("Службени гласник РС", број 68/2005)

Статутом адвокатских комора у саставу Адвокатске коморе Србије не могу се прописивати материјалне обавезе адвоката које нису предвиђене законом, а евентуална одлука о материјалној обавези која није прописана законом или која није уведена у складу са законом може бити донета само личним изјашњавањем чланова Адвокатске коморе.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да одредбе члана 43. у делу који гласи: "и испуњава друге материјалне обавезе прописане одлукама Адвокатске коморе", члана 64. став 2. у делу који гласи: "без обзира на број присутних чланова адвокатске коморе", члана 67. тачка 7. у делу који гласи: "и када адвокат дуже од шест месеци не испуњава материјалне обавезе према Адвокатској комори" и тачке 15. у делу који гласи: "и других доприноса" и члана 77. тачка 16. Статута Адвокатске коморе Зајечар, од 29. јануара 2000. године, нису у сагласности с Уставом и законом.

2. Утврђује се да Одлука о увођењу посебног доприноса за куповину пословног простора, број 7/2003-4 од 8. априла 2003. године, коју је донела Скупштина Адвокатске коморе Зајечар, у време важења није била у сагласности с Уставом и законом.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу Одлуке из тачке 2.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднете су иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 64. став 2. Статута Адвокатске коморе Зајечар од 29. јануара 2000. године и Одлуке о увођењу посебног доприноса за куповину пословног простора број 7/2003-4 од 8. априла 2003. године. Иницијатори сматрају да одредба става 2. члана 64. Статута, није у складу са чланом 13. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана, јер не обезбеђује колективан рад, одлучивање, одговорност и равноправност чланова у остваривању њихових права, дужности и одговорности. Такође, сматрају да је Одлука којом је утврђена обавеза свих адвоката уписаних у Именик адвоката Коморе Зајечар на дан 19. април 2003. године, да плате износ од 6.000 динара, у четири једнаке месечне рате, на име посебног доприноса за куповину пословног простора у Зајечару за потребе Адвокатске коморе, а под претњом дисциплинске одговорности за случај неизвршења обавезе, неуставна и незаконита. Предложена је обустава извршења оспорене Одлуке. Иницијатор, који није измирио обавезу из оспорене Одлуке и коме је решењем Адвокатске коморе Зајечар од 4. децембра 2003. године, привремено забрањено право на обављање адвокатске делатности до окончања дисциплинског поступка због неизвршавања финансијских обавеза према Комори, предложио је да Суд донесе одлуку о обустави овог појединачног акта.

Адвокатска комора Зајечар, у одговору наводи, да је оспореном Одлуком реализована одлука о куповини непокретности за седиште Адвокатске коморе Зајечар, по процедури која је утврђена Статутом; да до 8. августа 2003. године, када је закључен уговор о куповини са ТК "Савремена" а.д. Београд, Комора није имала своје просторије већ је била смештена у једној просторији Окружног суда у Зајечару, и да се на адвокатске коморе не може примењивати Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана, пошто Коморе не спадају у друштвене организације и удружења грађана.

Уставни суд је утврдио:

Статут Адвокатске коморе Зајечар, од 29. јануара 2000. године, у члану 8. став 1. тач. 4. и 5., прописује да Адвокатска комора, између осталог, спроводи дисциплински поступак због повреде дужности и нарушавања угледа адвокатуре и Кодекса професионалне етике адвоката, обавља и друге послове

прописане овим Статутом. Према члану 29. став 1. Статута, адвокату престаје право на обављање адвокатске делатности под условима и у случајевима предвиђеним законом и овим Статутом, док је чланом 43. предвиђено да је адвокат дужан да уредно плаћа чланарину и испуњава друге материјалне обавезе прописане одлукама органа Адвокатске коморе. Чланом 58. Статута прописано је да је Скупштина највиши орган Коморе и да Скупштина одлучује већином гласова присутних чланова. Према одредбама члана 64. Статута, за одржавање Скупштине потребно је присуство више од половине свих чланова Адвокатске коморе који имају право гласања (став 1.), а према оспореном ставу 2. члана 64. ако у време заказано за Скупштину не приступи најмање половина чланова, Скупштина ће се одложити за један сат, а затим ће се одржати на истом месту и са истим дневним редом без обзира на број присутних чланова Адвокатске коморе. Према члану 67. тачка 7. Статута, Управни одбор Адвокатске коморе, између осталог, доноси у првом степену одлуку о привременој забрани права на обављање адвокатске делатности кад адвокат дуже од шест месеци не испуњава материјалне обавезе према адвокатској комори, а према тачки 15. Статута, Управни одбор утврђује висину уписнине, чланарине, и других доприноса Адвокатске коморе, с тим што, према члану 77. тачка 16. извршавање материјалних обавеза према Адвокатској комори дуже од шест месеци представља тежу повреду дужности адвоката - дисциплински преступ. Оспорену Одлуку о увођењу посебног доприноса за куповину пословног простора, број 7/2003-4 од 8. априла 2003. године, донела је Скупштина Адвокатске коморе Зајечар, са позивом на члан 11. Статута Адвокатске коморе Србије и члан 60. став 1. тач. 4, 6 и 11. Статута Адвокатске коморе Зајечар. Одлуком је уведен посебан допринос за куповину пословног простора у Зајечару за потребе Адвокатске коморе Зајечар, у висини од 6.000 динара за све адвокате уписане у Именик адвоката Адвокатске коморе Зајечар на дан 19. април 2003. године, и поред осталог, уређено да се допринос плаћа у четири једнаке месечне рате током маја, јуна, јула и августа 2003. године, с тим да неизвршење обавезе плаћања подлеже дисциплинској одговорности у складу са Статутом.

Устав Републике Србије утврђује: да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом; да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање; да је злоупотреба слобода и права човека и грађанина противуставна и кажњива, онако како је то законом предвиђено и да се обезбеђује судска заштита слобода и права зајемчених и признатих Уставом (члан 12.); да свако има право на рад; да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења и да је свакоме, под једнаким условима, доступно радно место и функција; да запосленима може престати радни однос против њихове воље, под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором (члан 35); да је свако дужан да плаћа порезе и друге дажбине утврђене законом (члан 52.); да се одређена управна овлашћења законом могу поверити предузећима и другим организацијама (члан 94. став 6.).

Законом о адвокатури ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 и 72/2002), који се сходно члану 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, примењује као пропис Републике Србије, утврђено је: да је адвокатура независна и самостална професионална делатност пружања правне помоћи у остваривању и заштити уставом утврђених слобода и права и других законом утврђених права и интереса домаћих и страних,

физичких и правних лица (члан 1.); да је подносилац захтева за упис у именик адвоката обавезан да сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике (члан 6.); да ће се адвокату привремено забранити бављење адвокатуром, ако је против њега одређен притвор, док се адвокату може привремено забранити бављење адвокатуром, ако је против њега покренут кривични или дисциплински поступак за дело које га чини недостојним за бављење адвокатуром или ако се дисциплински поступак не може успешно спровести без привремене забране бављења адвокатуром, као и у случају када је покренут поступак за поништај уписа у именик адвоката из разлога наведених у члану 10. став 1. овог закона (члан 27. ст. 1. до 3.); да се статутом адвокатске коморе републике утврђују, између осталог, теже и лакше повреде дужности адвоката и угледа адвокатуре (члан 50. став 3.); да су мере које се могу изрећи за повреду дужности и угледа адвокатуре: новчана казна и брисање из именика адвоката (члан 51.); да се мера брисања из именика адвоката може изрећи само за тежу повреду дужности адвоката и угледа адвокатуре (члан 53. став 1.). Одредбама чл. 56. и 57. Закона, Адвокатској комори Србије и Адвокатској комори Црне Горе поверено је, као јавно овлашћење, између осталог, да воде дисциплинске поступке и изричу дисциплинске мере адвокатима и адвокатским приправницима.

Статутом Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/01 и 41/02), уређују се задаци, унутрашња организација Адвокатске коморе Србије, избор и делокруг њених органа, начин вршења јавних овлашћења и друга питања од значаја за рад Коморе (члан 1.). Према члану 71. Статута Адвокатска комора Србије врши јавна овлашћења непосредно преко својих органа и преко органа адвокатских комора у свом саставу, а према члану 72. став 1. тач. 1, 5, 11. и 12, Адвокатска комора Србије, у другом степену и адвокатске коморе у њеном саставу, у првом степену врше, поред осталих, следећа јавна овлашћења: изричу привремену забрану бављења адвокатуром; воде дисциплинске поступке и одлучују о дисциплинској одговорности адвоката.

Из напред наведених уставних одредби, по оцени Суда произлази да је чланом 52. Устава утврђена дужност плаћања пореза и других дажбина утврђених законом, или у складу са законом. Закон о адвокатури не садржи одредбе у којима прописује материјалне обавезе адвоката након уписа у именик адвоката, нити овлашћује органе адвокатске коморе да прописују материјалне обавезе адвоката, односно да њени органи уводе доприносе, већ само у одредби члана 6. прописује да је подносилац захтева за упис у именик адвоката обавезан да сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике и у одредби члана 52. став 3. да су средства новчаних казни, које се изричу адвокатима у дисциплинском поступку приход адвокатске коморе републике, а да се начин њиховог коришћења уређује статутом адвокатске коморе републике. Имајући у виду наведено, као и одредбе закона којима се регулише правни положај удружења и организација и према којима удружење, односно организација за остваривање својих циљева и задатака прибавља средства од чланарине, од добровољних прилога, поклона и завештања домаћих правних и физичких лица, буџета друштвено-политичке заједнице, као и из других извора у складу са законом, Уставни суд је оценио да се статутом адвокатских комора у саставу Адвокатске коморе Србије не би могле прописивати друге материјалне обавезе адвоката које нису предвиђене законом. Одлука о материјалној обавези адвоката - чланова Адвокатске коморе која није прописана законом или која

није уведена у складу с законом може бити, по мишљењу Суда, донета само личним изјашњавањем чланова Адвокатске коморе.

Стога Уставни суд сматра да је Адвокатска комора Зајечара прекорачила уставна и законска овлашћења када је у члану 43. Статута, прописала дужност адвоката, да "испуњава друге материјалне обавезе прописане одлукама органа Адвокатске коморе", односно прописивањем у члану 67. тачка 15. надлежности Управног одбора Адвокатске коморе да утврђује, поред осталог, и висину "других доприноса".

Такође, Уставни суд сматра да није сагласно с Уставом да се материјалне обавезе адвоката, које нису прописане законом, или које нису статутом адвокатске коморе уређене у складу са законом, уведе одлукама органа адвокатске коморе, на начин прописан у оспореном члану 64. став 2. Статута Адвокатске коморе Зајечар. На основу изнетог Суд сматра, да скупштина адвокатских комора у саставу Адвокатске коморе Србије не може да одлучује о појединим питањима из свог делокруга, а посебно о питањима из области вршења јавних овлашћења, на начин супротан Статуту Адвокатске коморе Србије јер Скупштина Адвокатске коморе Зајечар, сагласно Закону о адвокатури и Статуту Адвокатске коморе Србије, врши и одређена јавна овлашћења која су поверена Адвокатској комори Србије.

У одредби члана 35. став 3. Устава утврђено је да запосленима може престати радни однос против њихове воље само под условима и на начин утврђен законом и колективним уговором. Закон о адвокатури, у одредби члана 27. прописује разлоге због којих ће се адвокату привремено забранити бављење адвокатуром, и због којих се адвокату може привремено забранити бављење адвокатуром. Чланом 53. Закона прописано је да се мера брисања из именика адвоката може изрећи само за тежу повреду дужности адвоката и угледа адвокатуре. Оспорени члан 67. тачка 7. Статута, установљава и могућност да Управни одбор донесе у првом степену одлуку о привременој забрани права на обављање адвокатске делатности и у случају да адвокат дуже од шест месеци не испуњава материјалне обавезе према адвокатској комори, а према члану 77. тачка 16. Статута "неизвршење материјалних обавеза према Адвокатској комори дуже од 6 (шест) месеци", представља тежу повреду дужности адвоката. По оцени Суда, из наведених одредби Закона не произлази да неплаћање посебног доприноса, као накнадно уведене материјалне обавезе адвоката од стране органа коморе, може бити разлог за привремену забрану бављења адвокатуром, нити да се неплаћање доприноса може оквалификовати као тежа повреда дужности адвоката. С обзиром да из одредби Статута Адвокатске коморе Зајечар произлази да адвокату уписаном у именик Адвокатске коморе Зајечар, због неизвршења материјалних обавеза према адвокатској комори може бити привремено забрањено право на обављање адвокатске делатности, а у крајњој консеквенци, у смислу члана 80. став 1. Статута, може му бити изречена мера брисања из именика адвоката као санкција за тежу повреду дужности адвоката, то је по мишљењу Уставног суда, на овај начин Адвокатска комора Зајечар прекорачила своја уставна и законска овлашћења, јер је наведена питања уредила супротно одредбама члана 27. Закона о адвокатури у којој су утврђени разлози због којих се адвокату може привремено забранити бављење адвокатуром, као и одредбама чл. 50. до 55. Закона којима је уређена дисциплинска одговорност адвоката, јер међу разлозима за утврђивање дисциплинске одговорности није предвиђен разлог неиспуњавање финансијских обавеза.

Имајући у виду да Суд у поступку одлучивања о уставности и законитости није ограничен захтевом овлашћеног предлагача, односно иницијатора, да су у току претходног поступка разјашњена сва спорна питања од значаја за одлучивање о наведеним одредбама оспореног Статута, Уставни суд је сагласно одредбама члана 23. став 2. и члана 24. став 1. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), о уставности и законитости дела одредби члана 43., члана 67. тач. 7. и 15. и члана 77. тачка 16. Статута Адвокатске коморе Зајечар одлучио по сопственој иницијативи.

Захтев за обуставу извршења појединачних аката, односно радњи предузетих на основу оспорене Одлуке Уставни суд је сагласно члану 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одбацио јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног и на основу одредаба члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије одредбе Статута Адвокатске коморе Зајечар из тачке 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
IY-342/2003 од 30.06.2005.

("Службени гласник РС", број 67/2005)

Прописивање награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности на начин утврђен оспореним одредбама Правилника није несагласно с Уставом и законом.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Не прихвата се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 2/2004) и одредбе члана 1. Правилника о измени Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 32/2004).

2. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачног акта или радње предузете на основу одредаба правилника наведених у тачки 1.

Образложење

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 2/2004) и одредбе члана 1. Правилника о измени Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 32/2004). Иницијатор наводи да је чланом 2. Правилника стављен ван снаге Правилник о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени лист СРЈ" број 35/99), а сматра да се републичким прописом не може дерогирати савезни пропис који

уређује исту материју. Оспоравајући члан 1. Правилника о измени Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности, иницијатор наводи да је у супротности са одредбама Устава Републике Србије које се односе на једнакост субјеката пред законом, јер је прописивањем да бранилац који је постављен по службеној дужности има право на награду у износу од 50% од награде предвиђене тарифом адвокатске коморе, држава ставила себе у привилегован положај у односу на субјекте који наступају и бране по непосредној погодби са странком, а такође ово решење има за последицу неједнакост међу осуђеним лицима, јер се снижењем трошкова поступка, "привилегишу оптужени које брани адвокат по службеној дужности". По мишљењу подносиоца иницијативе, субјекат који је донео побједни Правилник, повредио је Уставом зајемчену самосталност и независност адвокатуре, јер је редуцирао на пола награду коју је адвокатура у тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката прописала ("Службени лист СРЈ", бр. 54/98, 75/99, 8/2001 и 11/2002 и "Службени лист СЦГ" број 32/2003). У иницијативи је поднет и захтев да Уставни суд, до доношења коначне одлуке изрекне привремену меру којом би се суспендовала примена оспорених одредаба правилника.

У одговору Министарства правде Републике Србије наводи се, поред осталог, да је правни основ за доношење оспореног Правилника садржан у члану 23. став 2. Закона о адвокатури, који овлашћује надлежни савезни орган да утврди висину награде која припада адвокату за одбране по службеној дужности. Прописивањем награде за пружање правне помоћи по службеној дужности адвокати су стављени у једнак правни положај када адвокатске услуге наплаћују из средстава буџета Републике, па оспорена одредба Правилника није у супротности са уставним начелом једнакости грађана у правима и дужностима. Према мишљењу Министарства правде, прописана висина награде израз је оцене целисходности из домена нормативне политике надлежног органа. Наводећи да се према члану 20. став 5. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора савезни прописи примењују као прописи република чланица док их њихови надлежни органи не ставе ван снаге, доносилац акта сматра да се одредбом члана 2. Правилника могао предвидети престанак важења Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени лист СРЈ", број 35/99).

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је Правилник о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 2/2004) донео Министар правде Републике Србије, на основу члана 23. став 2. Закона о адвокатури ("Службени лист СРЈ", бр. 24/98, 26/98, 69/2000, 11/2002 и 72/2002). Одредбом члана 2. Правилника утврђено је да даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени лист СРЈ", број 35/99).

Законом о адвокатури у члану 23. став 2. прописано је да за одбране по службеној дужности, висину награде за рад адвоката утврђује надлежни савезни орган. Наведени Закон о адвокатури примењује се као закон Републике Србије, у смислу одредбе члана 64. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора којом је, поред осталог, утврђено да ће се закони Савезне Републике Југославије изван послова Србије и Црне Горе примењивати као закони држава чланица, до доношења нових прописа од стране држава чланица, осим закона за које скупштина државе чланице не одлучи да се не примењују. Према члану 20. став 5. Закона за спровођење Уставне повеље Државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист СЦГ", број 1/2003),

савезни закони и други савезни прописи који нису из области у којима је Уставном повељом утврђена надлежност државне заједнице Србија и Црна Гора примењују се после ступања на снагу Уставне повеље као општи акти држава чланица, док их њихови надлежни органи не ставе ван снаге, осим у деловима који су у супротности с одредбама Уставне повеље, изузев у областима које су већ регулисане прописима државе чланице.

Полазећи од изнетог Уставни суд је оценио да је орган државе чланице, у конкретном случају Министарство правде Републике Србије, надлежно и овлашћено да својим актом утврди висину награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности, а исто тако, у смислу наведене одредбе члана 20. став 5. Закона за спровођење Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора, овлашћено је да стави ван снаге затечени савезни пропис о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности. Из тих разлога Уставни суд је оценио да нема основа за прихватање иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости одредбе члана 2. Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 2/2004).

Оспореном одредбом члана 1. Правилника о измени Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 32/2004) предвиђено је да се висина награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности утврђена чланом 1. Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности, мења тако што се одређење "90%" од награде предвиђене тарифом Адвокатске коморе која се примењује у седишту суда који је одредио одбрану по службеној дужности замењује одређењем "50%".

Уставом Републике Србије утврђено је: да су грађани једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или које лично својство (члан 13.); да се законом одређује у којим случајевима окривљени мора имати браниоца (члан 24. став 4.); да се привредне и друге делатности обављају слободно и под једнаким условима, у складу с Уставом и законом (члан 57. став 1.); да се законом утврђују услови и начин обављања делатности, односно послова за које се образују јавне службе (члан 65. Устава), да Република Србија уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина, уставност и законитост; систем јавних служби и финансирање остваривања права и дужности Републике Србије утврђених Уставом и законом (члан 72. ст.1. тач. 2. 7. и 10.).

Полазећи од наведених одредаба Устава, као и овлашћења садржаног у члану 23. став 2. Закона о адвокатури, Уставни суд је оценио да је прописивање висине износа новчане награде адвокату, садржано у члану 1. оспореног Правилника, предузето актом надлежног органа и то на основу изричитог овлашћења утврђеног законом. Оспореном одредбом члана 1. Правилника утврђен је исти износ новчане награде за све адвокате који су постављени за браниоца по службеној дужности у кривичном поступку, односно сви адвокати који буду ангажовани да обављају одбрану по службеној дужности стављени су у једнак положај и имају право на једнаку висину награде за обављени рад. На тај начин су за све адвокате прописани и једнаки услови за остваривање награде за рад, односно обављање исте врсте послова у тој делатности, па самим тим нема повреде уставних начела о правној једнакости садржаног у члану 13. Устава. Цењено са аспекта правног положаја лица која

сносе трошкове кривичног поступка, Суд сматра да различитост висине трошкова одбране која је условљена различитим основима обезбеђивања одбране, не садржи повреду уставне гаранције о правној једнакости грађана. Из изложених разлога Уставни суд је оценио да нема основа за прихватање иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости оспорене одредбе члана 1. Правилника о измени Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности ("Службени гласник РС", број 32/2004).

Питање оправданости висине прописане припадајуће награде, у домену је одлучивања доносиоца прописа, односно, не спада у оцену сагласности прописа са Уставом и законом коју врши Уставни суд у смислу члана 125. Устава Републике Србије.

Захтев иницијатора да се до доношења коначне одлуке обустави извршење појединачних аката или радњи, које су предузете на основу одредаба оспорених правилника чија се уставност и законитост оцењује, Уставни суд је одбацио, на основу члана 42. став 3. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), јер је донео коначну одлуку.

На основу изложеног и члана 47. тач. 2) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-223/2004 од 14.07.2005.

Оспорени Статут донет од стране Извршног одбора Савеза донет је од ненадлежног органа што овај акт у целини чини несагласним с Уставом и законом, који прописује да статут друштвене организације, односно удружења доносе чланови личним изјашњавањем.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

Утврђује се да Одлука о измени и допуни Статута Савеза инвалида рада Србије од 9. октобра 2001. године није у сагласности с Уставом и законом.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије достављено је више представки којима је иницирано покретање поступка за оцену уставности и законитости Одлуке о измени и допуни Статута Савеза инвалида рада Србије од 9. октобра 2001. године, којом се по мишљењу иницијатора супротно Уставу и закону органима Савеза инвалида рада "даје" неограничени мандат. Поред тога, подносилац иницијативе тражи и тумачење оспорене Одлуке, ради утврђивања да ли се Одлука примењује само на органе Савеза инвалида рада Србије, или се односи и на органе општинских и других организација, и указује на одређене неправилности у раду руководства ових организација.

У одговору Савеза инвалида рада Србије се наводи да су иницијативе неосноване, јер оспорене одредбе Одлуке, које се односе на избор и

мандат органа Савеза нису супротне Уставу Републике Србије, а ни Закону о друштвеним организацијама и удружењима грађана.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио да је оспорену Одлуку о измени и допуни Статута Савеза инвалида рада Србије донео Извршни одбор Савеза инвалида рада Србије 9. октобра 2001. године. Оспореном Одлуком измењене су одредбе Статута Савеза инвалида рада Србије (чл. 25., 27., 29. и 31), које се односе на мандат чланова Скупштине, Извршног одбора, Надзорног одбора и председника Савеза инвалида рада Србије. Поред тога, оспореном Одлуком предвиђено је ко може бити биран на изборне функције, као и обавеза свих организација Савеза инвалида рада у Републици Србији да ускладе своје статуте са овом Одлуком.

Уставом Републике Србије, у члану 44. став 1., јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења уз упис у регистар код надлежног органа, а Република Србија, сагласно члану 72. став 1. тачка 2. Устава уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина.

Законом о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/82, 17/84 и 50/84) у члану 21. став 1. предвиђено је да друштвене организације и удружења грађана имају статуте, а да могу имати и друге опште акте којима се уређују питања унутрашње организације, рад и међусобни односи чланова организације, односно удружења, док су у ставу 2. овог члана утврђена питања која су предмет уређивања статута. У ставу 3. члана 21. Закона предвиђено је да статут друштвене организације, односно удружења грађана доносе чланови личним изјашњавањем.

С обзиром на то да је оспорену Одлуку донео Извршни одбор удружења Савеза инвалида рада Србије, а не чланови удружења личним изјашњавањем, то је оспорена Одлука, по оцени Уставног суда, у целини несагласна са чланом 21. став 3. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана. Како је оспорена Одлука несагласна са законом, а према члану 119. Устава закон, статут аутономне покрајине, други пропис и општи акт мора бити сагласан с Уставом, а сваки пропис и општи акт мора бити сагласан са законом, то оспорена Одлука није сагласна ни с Уставом. С обзиром на то да доношење одређеног акта од ненадлежног органа чини тај акт у целини несагласним с Уставом и законом, Уставни суд није вршио оцену уставности и законитости појединих одредаба оспорене Одлуке.

Уставни суд према члану 125. Устава није надлежан да даје тумачење појединих аката, нити да одлучује о наводима изнетим у представкама којима се указује на одређене неправилности у раду органа Савеза инвалида рада Србије.

На основу изложеног и члана 46. тач. 1) и 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије Одлука наведена у изреци престаје да важи даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије"

С обзиром да оспорени Статут није донет на начин прописан законом, те је у целини несагласан с Уставом и законом, то нису у складу с Уставом и законом и остали акти који су на основу њега донети.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

1. Утврђује се да нису у сагласности с Уставом и законом следећи акти Скупштине Општинског удружења пензионера Апатин у Апатину:

- Статут Општинског удружења пензионера Апатин, број 57 од 20. августа 2001. године;

- Правила о раду месних организација пензионера, број 59 од 20. августа 2001. године;

- Пословник о раду Скупштине Општинског удружења пензионера Апатин, број 61 од 20. августа 2001. године;

- Одлука о утврђивању броја и начина избора делегата Скупштине, број 58 од 20. августа 2001. године.

2. Одбацује се иницијатива за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о укидању месне организације пензионера у Апатину, број 60 од 20. августа 2001. године, коју је донела Скупштина Општинског удружења пензионера Апатин у Апатину.

3. Одбацује се захтев за обуставу извршења појединачних аката или радњи предузетих на основу аката из тачке 1.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије поднета је иницијатива за покретање поступка за оцену уставности и законитости аката наведених у тач. 1. и 2. изреке. Иницијатори сматрају: да је у поступку доношења оспореног Статута било одређених неправилности; да правни основ за доношење Статута не може бити одредба Статута који престаје да важи; да Скупштину удружења поред осталих не могу да чине председници месних организација пензионера и председник удружења јер су по функцији делегати у скупштини, те да одредба члана 40. став 1. даје могућност да мандати председника удружења, потпредседника и чланова председништва трају "доживотно". По мишљењу иницијатора, Правила о раду месних организација пензионера у Апатину, Пословник о раду Скупштине општинског удружења Апатин, Одлука о утврђивању броја и начину избора делегата Скупштине и Одлука о укидању месне организације пензионера у Апатину, донети су без правног основа или без ваљаног правног основа и супротно члану 120. Устава Републике Србије. Сматрају да оспорени акти не могу бити донети истог дана кад и оспорени Статут Удружења јер је правни основ за њихово доношење садржан у оспореном Статуту. Предложено је доношење решења којим ће, се до доношења коначне одлуке Уставног суда, обуставити извршење појединачних аката и радњи донетих односно предузетих на основу оспорених аката.

У одговору доносиоца оспорених аката изнето је да је на седници Скупштине Општинског удружења пензионера Апатин, одржаној 20. августа 2001. године, једногласно усвојен Статут општинског удружења пензионера

Апатин који је уписан у Регистар удружења код Секретаријата унутрашњих послова Сомбор - Одељење Апатин и да је правни основ за доношење Статута садржан у чл. 19. и 20. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана. Изнето је да су неосновани наводи подносилаца иницијативе који се односе на поступак избора чланова Скупштине Удружења и на трајање мандата чланова и функционера органа Удружења као и разлози којима се оспорава доношење Одлуке о укидању месне организације пензионера у Апатину, јер је цео поступак спроведен сагласно Статуту и Правилима о раду месне организације. У вези са одређивањем трајања мандата члановима и функционерима Удружења у одговору је изнето мишљење да је то питање унутрашње организације и одређења Удружења, и да оспорени Статут није супротан одредби члана 120. Устава, јер је одредбом члана 77. Статута прописано ступање на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли. Такође, сматрају да Правила о раду месних организација као и Одлука о утврђивању броја и начина избора чланова скупштине удружења нису у несагласности с Уставом и законом.

Уставни суд Републике Србије у спроведеном поступку утврдио да је Статут Општинског удружења пензионера Апатин, донела је Скупштина Општинског удружења пензионера Апатин 20. августа 2001. године, на основу чл. 19. и 21. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник СРС", бр. 24/82, 39/83, 17/84, 50/84, 45/85 и 12/89), и члана 50. Статута Општинског удружења пензионера Апатин број 11-212-2 од 31. августа 1997. године. Статутом је предвиђено да је ова организација самостална, добровољна, хуманитарна, интересна и ванстраначка организација у којој чланови остварују заједничке интересе и потребе на заштити и унапређивању права у области пензијског и инвалидског осигурања, здравствене заштите и социјалног осигурања, на унапређивању друштвеног положаја и хуманијих услова живота, као и на задовољавању и других заједничких потреба својих чланова-пензионера. Статутом је између осталог уређено: чланство у Удружењу; циљеви и задаци; облици и начин организовања; органи Удружења; начин доношења измена и допуна Статута и општих аката и програм рада и активности Удружења и престанак рада Удружења. У Статуту су садржане и одредбе о избору органа, трајању мандата чланова органа и носилаца функција, као и о надлежности и начину одлучивања органа Удружења. Према одредби члана 27. ст. 2. и 3. Скупштину Удружења чине 44 делегата који су изабрани у месним организацијама пензионера, делегати изабрани на скупу пензионера града које сазива Председништво Удружења као и председници месних организација пензионера и председник Удружења, који су по функцији делегати у Скупштини а према одредби члана 30. Статута, Скупштина поред осталог доноси Статут Удружења и одлучује о његовим изменама и допунама; доноси општа акта одређена тим Статутом; одлучује о организовању месних организација пензионера и доноси Пословник о свом раду. Мандат председника Удружења, потпредседника и чланова Председништва према ставу 1. члана 40. Статута, траје четири године и могу бити поново изабрани. Одредбом члан 69. став 1. Статута прописано је да су општи акти Удружења статут, правила, правилник, пословник, као и одлука ако се на општи начин уређују предвиђена питања одређена законом или тим статутом. Према одредби члана 76. Статута, Статут Општинског удружења пензионера Апатин број 11-212-9 од 31. августа 1997. године престаје да важи ступањем на снагу тог Статута осмог дана од дана објављивања на огласној табли Удружења, а примењује се од дана уписа у регистар код надлежног органа Скупштине општине.

На основу оспореног Статута, Скупштина Удружења на седници одржаној 20. августа 2001. године донела је: Правила о раду месних организација пензионера, број 59 од 20. августа 2001. године с позивом на члан 30. став 1. аLINEЈА 9. оспореног Статута (број 57. од 20. августа 2001. године); Пословник о раду Скупштине Општинског удружења пензионера Апатин број 61 од 20. августа 2001. године с позивом на члан 30. став 1. аLINEЈА 12. Статута; Одлуку о утврђивању броја и начина избора делегата Скупштине, број 58 од 20. августа 2001. године с позивом на члан 27. став 3. Статута, а Одлуку о укидању месне организације пензионера у Апатину, број 60 од 20. августа 2001. године с позивом на члан 18. став 1. и члан 28. став 1. аLINEЈА 8. Статута Општинског удружења пензионера Апатин (број 11-212-9/97. Овим актима уређен је начин рада и организовања месних организација пензионера као облика унутрашњег организовања Општинског Удружења, права и дужности чланова (делегата) Скупштине општинског удружења, избор органа удружења, рад Скупштине, број делегата Скупштине, начин избора делегата Скупштине, као и укидање месне организације пензионера.

Уставом Републике Србије јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења, уз упис у регистар код надлежног органа (члан 44. став 1.). Одредбом члана 119. став 3. Устава утврђено је да сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и другим републичким прописима.

Законом о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник РС", бр. 24/82, 39/83, 17/84, 50/84, 45/85, 12/89 и "Службени гласник РС", бр. 53/93, 67/93 и 48/94) у одредби члана 21. став 1. предвиђено је да друштвене организације и удружења грађана имају статуте, а могу имати и друге опште акте којима се уређују питања унутрашње организације, рад и међусобни односи чланова организације односно удружења, а у ставу 2. овог члана утврђена су питања која су предмет уређивања статута. У ставу 3. члана 21. Закона предвиђено је да статут друштвене организације, односно удружења грађана доносе чланови личним изјашњавањем.

Из изложеног, произлази да је оспорени Статут донела Скупштина удружења пензионера Апатин, а не чланови удружења личним изјашњавањем, што је по оцени Уставног суда несагласно са чланом 21. став 3. Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана. С обзиром да оспорени Статут није донет на начин прописан законом, Суд је утврдио да је у целини несагласан са Уставом и законом и да из тог разлога нису у складу с Уставом и законом и остали акти који су на основу њега донети, и то: Правила о раду месних организација пензионера Апатин, Пословник о раду Скупштине Општинског удружења пензионера Апатин као и Одлука о утврђивању броја и начина избора делегата Скупштине.

Одлука о укидању месне организације пензионера у Апатину нема карактер општег правног акта из члана 125. Устава Републике Србије, па је из разлога ненадлежности за оцењивање уставности и законитости ове Одлуке, Уставни суд одбацио иницијативу.

Захтев за доношење привремене мере којом ће се до доношења коначне одлуке Уставног суда обуставити извршење појединачних аката или радњи предузетих на основу оспорених аката, Уставни суд је одбацио с обзиром да је донео коначну одлуку.

На основу изложеног, а сагласно одредбама члана 19. става 1. тачка 1), члана 46. тач. 1) и 3) и члана 47. тачка 2) Закона о поступку пред

Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је одлучио као у изреци.

На основу члана 130. Устава Републике Србије, акти из тачке 1. изреке престају да важе даном објављивања Одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику Републике Србије."

Одлука Уставног суда
ГУ-196/2001 од 21.04.2005.

("Службени гласник РС", број 49/2005)

6. РЕШЕЊА О ПОКРЕТАЊУ ПОСТУПКА

Уставни суд је донео:

Р Е Ш Е Њ Е

1. Покреће се поступак за утврђивање незаконитости одредаба члана 11. став 3. тачка 12. у делу који гласи "трошкова одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата, одређене одлуком Управног одбора Адвокатске коморе" и члана 67. тачка 15. у делу који гласи "уписнине" Статута Адвокатске коморе Зајечар од 29. јануара 2000. године.

2. Решење из тачке 1. доставити Адвокатској комори Зајечар на одговор.

3. Рок за давање одговора је 30 дана од дана пријема решења.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање законитости одредбе члана 11. став 3. тачка 12. Статута Адвокатске коморе Зајечар којом је прописано да се одлуком Управног одбора те коморе утврђује износ трошкова уписа и трошкова одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису у именик адвоката. Иницијатор наводи да оспорена одредба није у сагласности са одредбом члана 6. Закона о адвокатури, којом је предвиђено да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује Адвокатска комора Републике и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у Републици. По мишљењу иницијатора, Адвокатска комора Зајечар није надлежна да утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката, већ је за то овлашћена Адвокатска комора Србије на начин утврђен Законом о адвокатури.

У одговору Адвокатске коморе Зајечар наводи се да је иницијативом оспорена одредба Статута Адвокатске коморе Зајечар који је на снази и да Управни одбор Коморе у свом раду доноси одлуке у складу са тим Статутом, па и одлуке о упису нових чланова.

Оспореном одредбом члана 11. став 3. тачка 12. Статута Адвокатске коморе Зајечар од 29. јануара 2000. године прописано је да је уз захтев за упис у именик адвоката, подносилац дужан да приложи и доказ о извршеној уплати трошкова уписа и трошкова одржавања седнице Управног одбора на којој се одлучује о упису кандидата, одређене одлуком Управног одбора те коморе. Одредбом члана 67. тачка 15. Статута утврђено је да Управни одбор Адвокатске коморе Зајечар утврђује висину уписнине, чланарине и других доприноса те коморе.

Устав Републике Србије утврђује: да се слободe и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (члан 12. ст. 1. и 2.); да су грађани једнаки у правима и дужностима, и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на имовно стање (члан 13.); да свако има право на рад и да се јамчи слобода рада, слободан избор занимања и запослења, те да је свакоме под једнаким условима доступно радно место и функција (члан 35. ст. 1. и 2.); да остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост, уређује и обезбеђује Република Србија (члан 72. став 1. тачка 2.); да се одређена управна овлашћења законом могу поверити предузећима и другим

организацијама (члан 94. став 6.); да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу (члан 120.).

Закон о адвокатури ("Службени лист СРЈ", број 24/98) прописује: да адвокат стиче право бављења адвокатуром уписом у именик адвоката и полагањем заклетве (члан 3.); да право уписа у именик адвоката има лице које је југословенски држављанин, дипломирани правник са положеним правосудним испитом, које има пословну способност и није правоснажно осуђивано за кривична дела која га чине недостојним за бављење адвокатуром и које није у радном односу, нити се бави другом професионалном делатношћу (члан 4.); да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике, и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис, према званичним подацима републичког органа надлежног за послове статистике (члан 6.); да Адвокатска комора Србије, у оквиру вршења поверених јавних овлашћења, одлучује о захтеву за упис у именик адвоката, а да адвокатске коморе република статутом уређују начин вршења јавних овлашћења, унутрашњу организацију и рад коморе и њених органа, као и да на делове статута којима је уређен начин вршења јавних овлашћења сагласност даје надлежни савезни орган (чл. 56. и 57.).

Статут Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/01 и 41/02), одредбом члана 71. прописује да Комора врши јавна овлашћења непосредно преко својих органа и преко органа адвокатских комора у свом саставу, а одредбом члана 72. став 1. тачка 1. да Комора у другом степену и адвокатске коморе у њеном саставу у првом степену, вршећи јавно овлашћење, одлучују о захтеву за упис у именик адвоката. Одредбом члана 80. Статута Адвокатске коморе Србије прописано је да је, пре уписа у именик адвоката, подносилац захтева дужан да уплати трошкове уписа одређене одлуком Управног одбора Коморе, који сагласно одредби члана 138. утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката.

Полазећи од наведеног, Уставни суд сматра да се основано постављају следећа правна питања:

- да ли је, имајући у виду одредбе Закона о адвокатури и Статута Адвокатске коморе Србије, Адвокатска комора Зајечар надлежна да утврђује износ трошкова уписа у именик адвоката, односно да ли је Управни одбор те коморе овлашћен да утврђује трошкове уписа у именик адвоката у износу другачијем од износа прописаног Законом;

- да ли су у одредбама члана 11. став 3. тачка 12. и члана 67. тачка 15. Статута Адвокатске коморе Зајечар садржани додатни услови за полагање заклетве и добијање решења о упису у именик адвоката, а тиме и услови за обављање адвокатске делатности које Закон о адвокатури не познаје;

- да ли се испуњењем додатних трошкова за упис у именик адвоката, прописаних од стране Управног одбора Адвокатске коморе Зајечар, у износу који прелази Законом утврђени највиши износ, може условљавати упис у именик адвоката;

Имајући у виду садржину отворених питања, Уставни суд је одлучио да, сагласно одредби члана 4. тачка 5) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), покрене поступак за утврђивање незаконитости одредбе члана 67. тачка 15. у делу који гласи "уписнине" Статута Адвокатске коморе Зајечар.

На основу члана 4. тачка 5), члана 23. став 1. и члана 47. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-228/2004 од 31.03.2005.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Покреће се поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 15. у делу који гласи "одређене одлуком Управног одбора" и члана 69. тачка 16. у делу који гласи "висину уписнине, паушалног износа трошкова уписа" Статута Адвокатске коморе Војводине од 31. 12. 1999. године и одредаба ст. 1. и 5. Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, број 1/03 од 26. априла 2003. године, с Уставом и законом.

2. Решење из тачке 1. доставити Адвокатској комори Војводине на одговор.

3. Рок за давање одговора је 30 дана од дана пријема решења.

Образложење

Уставном суду поднета је иницијатива за покретање поступка за оцењивање уставности и законитости одредбе става 1. Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, број 1/03 од 26. априла 2003. године којим су одређени паушални трошкови уписа у Именик адвоката те коморе у износу од 106.263,00 динара. По мишљењу иницијатора, оспорена одредба је несагласна одредби члана 6. Закона о адвокатури, којом је прописано да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике, и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис. Иницијатор такође сматра да се оваквим незаконитим одређивањем трошкова уписа у именик адвоката угрожава и ограничава право на рад и избор занимања зајемчено одредбама члана 35. Устава.

У одговору Адвокатске коморе Војводине истиче се да та комора, поред законом прописаних и лимитираних трошкова уписа, има и друге стварне трошкове чију висину је овлашћена да утврђује, па је одредбом члана 69. став 1. тачка 16. Статута те коморе предвиђено да Управни одбор, утврђује висину уписнине и паушалног износа трошкова уписа. Паушални износ трошкова у себи садржи издатке за уложен стручан, административни и помоћни рад администрације адвокатске коморе и материјалне расходе који прате поступак уписа. У одговору се наводи и да Адвокатска комора Војводине, за разлику од осталих адвокатских комора, има и посебне трошкове путовања и дневница за чланове својих органа изван седишта комора, па су стога, у члану 124. став 1. Статута, као планирани приход Коморе, предвиђени уписнина и паушални трошкови уписа.

Оспореном одредбом става 1. Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Војводине број 1/03 од 26. априла 2003. године ("Гласник Адвокатске Коморе Војводине" часопис за правну теорију и праксу, бр. 5-6/2003) одређени су паушални трошкови уписа у Именик адвоката те коморе у

износу од 106.263,00 динара. Одредбом става 5. Одлуке утврђено је да Одлука ступа на снагу 26.04.2003. године, а примењује се на захтеве поднете након 01.05.2003. године.

Одредбом члана 15. Статута Адвокатске коморе Војводине утврђено је да је пре полагања заклетве и уписа у Именик адвоката подносилац захтева дужан да приложи потврду да није у радном односу и да уплати трошкове уписа одређене одлуком Управног одбора, а одредбом члана 69. тачка 16. Статута предвиђено је да Управни одбор Коморе утврђује висину уписнине, паушалног износа трошкова уписа, чланарине, посмртнине и других доприноса Адвокатске коморе. Одредбом члана 17. став 3. Статута прописано је да се након полагања заклетве, подносилац захтева уписује у Именик адвоката и уручује му се решење о упису.

Устав Републике Србије, одредбама члана 12. утврђује да се слобода и права остварују, а дужности испуњавају на основу Устава, осим кад је Уставом предвиђено да се услови за остваривање појединих слобода и права утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања појединих слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање (ст. 1. и 2.). Одредбом члана 13. Устава прокламована је једнакост грађана у правима и дужностима и једнакост заштите пред државним и другим органима без обзира на имовно стање. Сагласно одредбама члана 35. Устава свако има право на рад, јамчи се слобода рада, слободан избор занимања и запослења, и свакоме је под једнаким условима доступно радно место и функција (ст. 1. и 2.). Остваривање и заштиту слобода и права човека и грађанина; уставност и законитост, сагласно одредби члана 72. став 1. тачка 2. Устава, уређује и обезбеђује Република Србија. Одредбом члана 94. став 6. Устава предвиђено је да се одређена управна овлашћења законом могу поверити предузећима и другим организацијама. Одредбом члана 120. Устава прописано је да закон, други пропис или општи акт ступа на снагу најраније осмог дана од дана објављивања, осим ако, из нарочито оправданих разлога, није предвиђено да раније ступи на снагу.

Закон о адвокатури ("Службени лист СРЈ број 24/98) одредбом члана 3. прописује да адвокат стиче право бављења адвокатуром уписом у именик адвоката и полагањем заклетве. Одредбом члана 4. Закона предвиђено је да право уписа у именик адвоката има лице које је југословенски држављанин, дипломирани правник са положеним правосудним испитом, које има пословну способност и није правоснажно осуђивано за кривична дела која га чине недостојним за бављење адвокатуром и које није у радном односу, нити се бави другом професионалном делатношћу. Одредбом члана 6. Закона прописано је да подносилац захтева за упис у именик адвоката сноси трошкове уписа чију висину утврђује адвокатска комора републике, и то највише до износа три просечне нето месечне зараде у републици остварене у месецу који претходи подношењу захтева за упис, према званичним подацима републичког органа надлежног за послове статистике. Одредбом члана 56. Закона утврђено је да Адвокатска комора Србије, у оквиру вршења поверених јавних овлашћења, одлучује о захтеву за упис у именик адвоката, а одредбама члана 57. Закона прописано је да адвокатске коморе република статутом уређују начин вршења јавних овлашћења, унутрашњу организацију и рад коморе и њених органа, као и да на делове статута којима је уређен начин вршења јавних овлашћења сагласност даје надлежни савезни орган (ст. 1. и 2.).

Статут Адвокатске коморе Србије ("Службени гласник РС", бр. 43/99, 65/01 и 41/02), одредбом члана 71. прописује да Комора врши јавна овлашћења непосредно преко својих органа и преко органа адвокатских комора

у свом саставу, а одредбом члана 72. став 1. тачка 1. да Комора у другом степену и адвокатске коморе у њеном саставу у првом степену, вршећи јавно овлашћење, одлучују о захтеву за упис у именик адвоката. Одредбом члана 80. Статута Адвокатске коморе Србије прописано је да је, пре уписа у именик адвоката, подносилац захтева дужан да уплати трошкове уписа одређене одлуком Управног одбора Коморе, који сагласно одредби члана 138. утврђује висину трошкова уписа у именик адвоката.

Полазећи од наведеног, Уставни суд сматра да се основано постављају следећа питања:

- да ли је, имајући у виду одредбе Закона о адвокатури и Статута Адвокатске коморе Србије, Управни одбор Адвокатске коморе Војводине надлежан да утврђује трошкове уписа у именик адвоката;

- да ли се Статутом Адвокатске коморе Војводине и Одлуком Управног одбора те Коморе, могу на другачији начин (по износу и врсти) прописивати трошкови уписа у именик адвоката од трошкова уписа утврђених Законом;

- да ли се испуњењем додатних трошкова за упис у именик адвоката, прописаних од стране Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, у износу који прелази Законом утврђени највиши износ, може условљавати упис у именик адвоката од стране Адвокатске коморе Војводине;

- да ли је у оспореним актима Адвокатске коморе Војводине садржан додатни услов за полагање заклетве и добијање решења о упису у именик адвоката, а тиме и услов за обављање адвокатске делатности који не познаје Закон о адвокатури или је реч о дужности (обавези) лица које подноси захтев за упис у именик адвоката;

- да ли су у поступку доношења Одлуке Управног одбора Адвокатске коморе Војводине, број 1/03 од 26. априла 2003. године, утврђени нарочито оправдани разлози за ступање Одлуке на снагу мимо рока утврђеног одредбом члана 120. Устава Републике Србије.

Имајући у виду садржину отворених питања, Уставни суд је одлучио да, сагласно одредби члана 4. тачка 5. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), сам покрене поступак за утврђивање неуставности и незаконитости одредаба члана 15. у делу који гласи "одређене одлуком Управног одбора" и члана 69. тачка 16. у делу који гласи "висину уписнине, паушалног износа трошкова уписа" Статута Адвокатске коморе Војводине.

На основу члана 4. тачка 5), члана 23. став 1. и члана 47. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
 ГУ-418/2003 од 31.03.2005.

Уставни суд је донео:

РЕШЕЊЕ

1. Покреће се поступак за оцену уставности и законитости одредбе члана 2. став 5. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о идентификационој легитимацији ("Службени лист АП Војводине", број 4/2004), у делу који гласи "На захтев запосленог легитимација се истовремено са

српским језиком исписаним ћириличним писмом може издати и на латиничном писму...".

2. Решење о покретању поступка доставља се Извршном већу Аутономне Покрајине Војводине, ради давања одговора.

3. Рок за давање одговора је 30 дана од дана пријема Решења Уставног суда.

О б р а з л о ж е њ е

Поводом иницијативе за оцену уставности одредаба члана 2. ст. 5. и 6. и члана 3. став 2. Одлуке о идентификационој легитимацији ("Службени лист АП Војводине", број 9/2003), Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 3. марта 2005. године одлучио је да покрене поступак за оцену уставности и законитости дела одредбе члана 2. став 5. Одлуке из тачке 1. изреке.

Одредбом члана 1. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о идентификационој легитимацији ("Службени лист АП Војводине", број 4/2004) измењен је оспорени став 5. члана 2. Одлуке о идентификационој легитимацији ("Службени лист АП Војводине", број 9/2003) тако што је утврђено да "На захтев запосленог легитимација се истовремено са српским језиком исписаним ћириличним писмом може издати и на латиничном писму и на једном од језика и писама националних мањина који су у службеној употреби у раду органа Аутономне Покрајине Војводине."

Устав Републике Србије утврђује да је у Републици Србији у службеној употреби српскохрватски језик и ћирилично писмо а латиничко писмо је у службеној употреби на начин утврђен законом (члан 8.); да су аутономне покрајине образоване у складу са посебним националним, историјским, културним и другим својствима њихових подручја (члан 108. став 1.); да аутономна покрајина, преко својих органа доноси одлуке и опште акте, у складу с Уставом и законом којима уређује поједина питања од интереса за грађане у аутономној покрајини, између осталих и у области службене употребе језика и писма народности (члан 109. став 1. тачка 3.) да је статут највиши правни акт аутономне покрајине којим се, на основу Устава, утврђују надлежности аутономне покрајине, избор, организација и рад њених органа и друга питања од интереса за аутономну покрајину (члан 110. став 1.); да закон, статут аутономне покрајине, други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом и да сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима (члан 119. ст. 1. и 3.).

Закон о службеној употреби језика и писама ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93 и 48/94), у члану 1. прописује да је у Републици Србији у службеној употреби српско-хрватски језик, који се, када представља српски језички израз, екавски или ијекавски, назива и српским језиком (став 1.); да је у службеној употреби ћирилично писмо а латиничко писмо на начин утврђен овим законом (став 2.) и да су на подручјима на којима живе припадници народности у службеној употреби истовремено са српским језиком и језици и писма народности на начин утврђен овим законом (став 3.). Према члану 2. став 1. Закона, службеном употребом језика и писама у смислу овог закона, сматра се употреба језика и писама у раду државних органа, аутономних покрајина, градова и општина, установа, предузећа и других организација кад врше јавна овлашћења. Употреба латиничког писма утврђена је у одредбама чл. 4. и 5. Закона..

Закон о утврђивању одређених надлежности аутономне покрајине ("Службени гласник РС", број 6/02), у члану 18. (службена употреба језика и писама) прописује да аутономна покрајина преко својих органа, у складу са законом којим се уређује службена употреба језика и писма ближе уређује службену употребу језика и писама националних мањина на територији аутономне покрајине и врши надзор над применом прописа којима уређује та питања (тачка 1).

Статут Аутономне Покрајине Војводине ("Службени лист АПВ", број 17/91), прописује да је Аутономна Покрајина Војводина облик територијалне аутономије у Републици Србији (члан 1. став 1.); да је у раду органа Аутономне Покрајине Војводине у службеној употреби истовремено са српскохрватским језиком и ћириличним писмом и латиничним писмом на начин утврђен законом, су и мађарски, словачки, румунски и русински језик и њихова писма и језици и писма других народности на начин утврђен законом (члан 6.). Надлежност аутономне покрајине ближе су одређене одредбама чл. 10 до 19. Статута. Одредбом члана 34. тачка 3. Статута прописано је да Извршно веће доноси акте у својој надлежности.

Имајући у виду наведене уставне и законске одредбе, а посебно одредбу члана 8. Устава којом је утврђено да је у Републици Србији у службеној употреби српскохрватски језик и ћирилично писмо а да је латиничко писмо у службеној употреби на начин утврђен законом, као и одредбу члана 1. став 2. Закона о службеној употреби језика и писама према којој је у службеној употреби ћирилично писмо а латиничко на начин утврђен тим законом, Уставни суд сматра да се основано поставља питање сагласности наведеног дела одредбе члана 2. став 5. Одлуке о изменама и допунама Одлуке о идентификационој легитимацији с Уставом и законом.

На основу члана 23. став 1. и члана 47. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), Уставни суд је решио као у изреци.

Решење Уставног суда
IY-165/2005 од 03.03.2005.

7. ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДА - НАКНАДА ШТЕТЕ

Уставни суд је одлучио да се последице отклоне накнадом штете коју је подносилац захтева претрпео услед лишавања одборничког мандата, рачунајући од дана доношења Решења о престанку мандата одборника до дана када је верификован мандат новом одборнику изабраном у истој изборној јединици.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

На основу Одлуке Уставног суда Републике Србије IY- 66/02, IY-201/03 и IY-249/03 ("Службени гласник РС", број 100/2003) од 25. септембра 2003. године, којом је утврђено да члан 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) није у сагласности с Уставом, одређује се да се Горану Златићу, коме је престао мандат на основу Решења Скупштине општине Смедеревска Паланка, број 02-32/03.02/2, од 10. јуна 2003. године, последице престанка одборничког мандата отклоне накнадом штете за период од дана доношења Решења Скупштине општине Смедеревска Паланка о престанку мандата до дана престанка права по основу функције одборника.

О б р а з л о ж е њ е

Уставном суду Републике Србије обратио се Горан Златић из Смедеревске Паланке, са захтевом за обезбеђење извршења Одлуке Уставног суда IY-66/02, IY-201/03 и IY-249/03 ("Службени гласник РС", број 100/2003). Подносилац захтева наводи да му је решењем Скупштине општине Смедеревска Паланка, које је донето на основу члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи, број 02-32/03.02/2, од 10. јуна 2003. године, престао одборнички мандат у Скупштини општине Смедеревска Паланка. Подносилац захтева истиче да је 19. марта 2004. године упутио Скупштини општине Смедеревска Паланка захтев за измену решења о престанку мандата и да Скупштина општине није изменила постојеће решење.

Влада Републике Србије, којој је Уставни суд у смислу члана 129. став 3. Устава доставио наведени захтев ради обезбеђења извршења Одлуке, у одговору од 10. фебруара 2005. године изразила је став да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале услед примене општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у складу с Уставом или законом и да је потребно да Уставни суд, у складу са чланом 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, одреди начин отклањања последица насталих применом општег акта за који је утврђено да није у сагласности с Уставом.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Уставни суд је на седници одржаној 25. септембра 2003. године, донео Одлуку IY- 66/02, IY-201/03 и IY-249/03 ("Службени гласник РС", број 100/03) којом је утврђено да одредбе члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01) и члана 45. Закона о локалним изборима ("Службени гласник РС", број 33/02) нису у сагласности с Уставом. Одредбе за које је утврђено да нису у сагласности с Уставом предвиђале су да одборнику престаје мандат пре истека времена на које је изабран престанком чланства у политичкој странци која га је предложила за одборника, односно на чијој је листи или коалицији изабран, као и брисањем

из регистра код надлежног органа политичке странке, односно друге политичке организације на чијој је листи изабран. На основу члана 130. Устава Републике Србије даном објављивања Одлуке престале су да важе одредбе Закона чија је неуставност утврђена.

Одредбама члана 129. Устава Републике Србије утврђено је да је одлука Уставног суда општеобавезна и извршна (став 2.), а да у случају потребе, извршење одлуке Уставног суда обезбеђује Влада (став 3.). Одредбама члана 57. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) прописано је да свако коме је повређено право коначним или правноснажним појединачним актом, донетим на основу закона или другог прописа и општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности с Уставом или законом, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта и то у року од шест месеци од дана објављивања одлуке у "Службеном гласнику Републике Србије", ако од достављања појединачног акта до подношења предлога или иницијативе за покретање поступка није протекло више од две године. Одредбом члана 58. Закона прописано је да ако се утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице настале услед примене општег акта за који је одлуком Уставног суда утврђено да није у сагласности с Уставом или законом, Уставни суд може утврдити да се ове последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин.

Скупштина општине Смедеревска Паланка, на основу одредбе члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 49/99 и 27/01), донела је решење о престанку мандата одборнику Горану Златићу, број 02-32/03.02/2, дана 10. јуна 2003. године.

Одлуком о расписивању допунских избора за одборнике Скупштине општине Смедеревска Паланка ("Службени гласник РС", број 68/03) расписани су допунски избори за одборнике Скупштине општине Смедеревска Паланка, поред осталог, и за изборну јединицу 33 Колонија III, коју је раније представљао подносилац захтева. Након одржаних допунских избора за одборника у наведеној изборној јединици изабран је Зоран Илић, чији је одборнички мандат верификован на седници Скупштине општине 21. октобра 2003. године Решењем о верификацији мандата одборника Скупштине општине Смедеревска Паланка ("Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка", број 11/2003)

Подносилац захтева се 19. марта 2004. године обратио Скупштини општине Смедеревска Паланка са захтевом за измену решења о престанку одборничког мандата, а на који Скупштина општине није доставила одговор.

Одлуком о висини и начину исплате накнаде и дугих трошкова одборницима, члановима извршног одбора и сталних радних тела Скупштине општине ("Међуопштински службени лист општина Велика Плана и Смедеревска Паланка", број 5/2002) прописана је висина и начин исплате накнаде и других трошкова одборницима, члановима Извршног одбора и члановима сталних радних тела Скупштине.

Имајући у виду да је на седници Скупштине општине Смедеревска Паланка, одржаној 21. октобра 2003. године, верификован мандат одборнику изабраном на допунским изборима одржаним у изборној јединици коју је раније представљао подносилац захтева, престала је могућност да се последице примене неуставне одредбе Закона о локалној самоуправи отклоне изменом појединачног акта на основу кога је одборнику престао мандат.

Међутим, Уставни суд сматра да је подносилац захтева имао право на накнаду као одборник Скупштине општине Смедеревска Паланка, сагласно акту Скупштине општине којим је утврђена висина и начин исплате накнаде одборницима, и то за период од доношења Решења о престанку мандата до верификације мандата новог одборника изабраног у истој изборној јединици.

На основу изложеног, Уставни суд је утврдио да су се стекли услови прописани чланом 58. у вези са чланом 57. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука за доношење одлуке Уставног суда којом ће се одредити начин отклањања последица повреде права насталих применом одредбе члана 152. став 1. тачка 9) Закона о локалној самоуправи за коју је утврђено да није у сагласности с Уставом. Полазећи од наведеног, Уставни суд је одлучио да се последице отклоне накнадом штете коју је подносилац захтева претрпео услед лишавања одборничког мандата, рачунајући од дана доношења Решења о престанку мандата одборника до дана до којег би му припадала одговарајућа права да је остао на функцији одборника, односно до дана када је верификован мандат новом одборнику изабраном у истој изборној јединици.

Ова одлука Уставног суда основ је за подношење захтева за остваривање права на накнаду штете код надлежног органа општине, односно пред судом надлежним за одлучивање у споровима о накнади штете.

На основу члана 46. тачка 6) и члана 58. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, Уставни суд је одлучио као у изреци.

Ова одлука сходно одредби члана 131. став 1. Устава Републике Србије и члана 53. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ступа на снагу даном објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Одлука Уставног суда
ГУ-250/2004 од 07.07.2005.

("Службени гласник РС", број 68/2005)

8. СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ

О захтеву за повраћај имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара, у конкретном случају, надлежан је да одлучи Општински суд.

Уставни суд је донео:

О Д Л У К У

По захтеву Земљорадничке задруге "Гај" из Гаја да се Друштвено пољопривредно предузеће "7. јули" из Гаја обавезе да врати Задрузи имовину стечену радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године која је пренета без накнаде на Друштвено пољопривредно предузеће "7. јули" из Гаја, надлежан је да одлучи Општински суд у Ковину.

О б р а з л о ж е њ е

Општинска управа Ковин из Ковина поднела је 20. јануара 2005. године Уставном суду Републике Србије захтев за решавање сукоба надлежности између те управе и Општинског суда у Ковину. Према наводима у захтеву, сукоб надлежности је настао у поступку по предлогу предлагача Земљорадничке задруге "Гај" из Гаја против противника предлагача Друштвено пољопривредно предузеће "7. јули" из Гаја (у даљем тексту: ДПП "7. јули"), ради повраћаја задружне имовине, о чему је Управу обавестио Суд актом IP-27/03 од 3. фебруара 2004. године.

У спроведеном поступку Уставни суд је утврдио:

Земљорадничка задруга "Гај" из Гаја је, 3. јуна 1991. године, на основу Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године ("Службени гласник СРС", број 46/90) поднела је захтев Општинском секретаријату за привреду и финансије и стамбено комуналну делатност Ковин, за споразумевање између Земљорадничке задруге "Гај" из Гаја и ДПП. "7. јули" из Гаја ради повраћаја имовине која је пренета на ДПП. "7. јули". Странке нису постигле споразум па је орган управе, сагласно члану 6. Закона, списе доставио Општинском суду у Ковину, да одлучи о захтеву.

Општински суд у Ковину је решењем број Р. 672/91 од 9. новембра 1993. године, усвојио предлог предлагача Земљорадничке задруге "Гај" из Гаја, тако што је предлагачу признао право на повраћај непокретности уписаних у ЗКУЛ 12 К.О. Гај под топ бр. 124, 6 зграда и неплодно у селу у површини 28 ари, 84м² и топ бр. 3863 њива у потесу "иза села" заједно са свим постојећим објектима на лицу места, у површини од 4ха, 68ари и 12м² са правом коришћења противника предлагача, а противника предлагача обавезао да наведене непокретности преда у посед и да накнади трошкове поступка.

Окружни суд у Панчеву је решењем Гж. 146/94 од 31. јануара 1994.године, одбио жалбу противника предлагача и потврдио решење Општинског суда у Ковину број Р. 672/91 од 9. новембра 1993. године.

Врховни суд Србије је, решењем Рев. 2509/94 од 1. новембра 1994.године, решавајући о ревизији противника предлагача изјављеној против решења Окружног суда у Панчеву Гж. 146/94 од 31. јануара 1994.године, одбио као неосновану ревизију у односу на део којим је одлучено о праву предлагача на повраћај непокретности уписаних у ЗКУЛ 12 К.О. Гај под топ бр. 124, 6 зграда и неплодно у селу у површини од 28ари, 84м² и у односу на део којим је

противник предлагача обавезан да те непокретности преда у посед предлагачу, а исто решење и решење Општинског суда у Ковину Р.672/91 од 9. новембра 1993. године укинуо у преосталом делу и предмет вратио првостепеном суду на поновни поступак.

Општински суд у Ковину се решењем IP 7/95 од 25. октобра 1999. године, огласио стварно ненадлежним за поступање, с образложењем да је у току поступка пред судом ступио на снагу Закон о задругама ("Службени лист СРЈ", број 41/96), који у члану 96. предвиђа искључиву надлежност општинског органа управе за одлучивање по захтевима ради повраћаја задружне имовине а у прелазним и завршним одредбама не прописује ко ће окончати раније започете поступке, те је Суд на становишту да је за одлучивање надлежан орган управе, а не суд.

Општинска управа Ковин, се решењем број III 460-347/2003 од 23. октобра 2003.године огласила апсолутно ненадлежном за поступање, сматрајући да је суд надлежан за поступање, јер се надлежност суда, у поступцима који се воде по Закону о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, не може мењати након ступања на снагу Закона о задругама, пошто тај закон не регулише поступање у предметима који су у току и нису окончани до његовог ступања на снагу. Списи су достављени Општинском суду у Ковину. Суд је, актом Посл.бр. IP 27/03 од 3. фебруара 2004. године вратио списе Општинској управи Ковин наводећи да се суд у истој правној ствари, већ огласио ненадлежним и да постоји негативан сукоб надлежности.

Закон о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, ступио је на снагу 15. августа 1990. године. Закон је регулисао враћање, начин и услове враћања имовине стечене радом и пословањем задруга после 1. јула 1953. године која је организационим, односно статусним променама пренета без накнаде другим корисницима. У члану 2. Закона било је прописано да се документовани захтев за враћање имовине подноси општинском органу управе надлежном за имовинско правне послове, а чланом 5. да је дужност органа управе да без одлагања размотри захтев и приступи споразумевању странака. Чланом 6. став 1. Закона прописана је обавеза органа управе да списе предмета достави месно надлежном општинском суду, у случају да нису испуњени услови за враћање имовине или ако не дође до закључења споразума у року од два месеца од дана подношења захтева. Закон је престао да важи 25. децембра 1996. године, на основу Закона о престанку важења Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године ("Службени гласник РС", број 52/96).

Закон о задругама ("Службени лист СРЈ", бр. 41/96 и 12/98), који је ступио на снагу 14. децембра 1996. године, у одредбама чл. 95. до 98. Закона, такође, прописује поступак враћања имовине која је била у власништву задругара и задружних савеза, односно савеза задруга после 1. јула 1953. године, а која је организационим, односно статусним променама или на други начин пренета без накнаде другим корисницима који нису задруге или задружни савези. Чланом 96. Закона прописано је да се захтев за враћање имовине подноси правном лицу коме је имовина пренета без накнаде, односно његовом правном следбенику. У случају да се у прописаном року не постигне споразум о враћању имовине, може се покренути управни поступак пред надлежним општинским органом. Закон о задругама прописује искључиву надлежност управног органа да одлучује о захтевима за враћање имовине пренете без

накнаде, с тим што Закон не садржи одредбе поводом започетих поступака у којима је заснована надлежност суда по републичком пропису, који је у међувремену престао да важи.

Према члану 15. став 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", број 125/04), ако се у току поступка промене околности на којима је заснована надлежност суда, суд који је био надлежан у време подизања тужбе остаје и даље надлежан и ако би услед ових промена био надлежан други суд исте врсте. Чланом 17. Закона о општем управном поступку ("Службени лист СРЈ", бр. 33/97, 31/01), прописано је да се стварна надлежност за решавање у управном поступку одређује по прописима којима се уређује одређена управна област, односно по прописима којима се одређује надлежност појединих органа.

Захтев Земљорадничке задруге "Гај" из Гаја за враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара, поднет је 3. јуна 1991. године органу управе Општине Ковин у складу са чл. 2. до 5. Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, а како, према одредби члана 6. Закона, у року од два месеца није постигнут споразум, сви списи предмета су достављени надлежном Општинском суду у Ковину дана 9. септембра 1991. године.

С обзиром да је надлежност суда у ванпарничном поступку установљена на основу члана 6. Закона о начину и условима враћања имовине стечене радом и пословањем задруга и задругара после 1. јула 1953. године, дакле пре ступања на снагу Закона о задругама који уз то, у прелазним и завршним одредбама закона не предвиђа ретроактивну примену, нити уређује поступања у предметима који су у току а нису окончани до ступања на снагу тог Закона, Суд је утврдио да је у конкретном случају, надлежан Општински суд у Ковину.

На основу изложеног и члана 46. став 1. тачка 7) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), одлучено је као у изреци.

Одлука Уставног суда
ПУ-14/2005 од 24.02.2005.

("Службени гласник РС", број 35/2005)

Захтев поводом решења органа управе о коме је одлучивао Суд у управном спору нема значење захтева за одлучивање о сукобу надлежности, већ значи преиспитивање судске пресуде.

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 10. фебруара 2005. године поводом Вашег захтева за решавање сукоба надлежности поводом правног става из решења републичког урбанистичког инспектора Министарства урбанизма и грађевина Републике Србије бр.350-01-957/2003-06 од 17. јула 2003. године и пресуде Окружног суда у Београду У-298/04 од 15. новембра 2004. године, донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању "захтева" због ненадлежности.

Одредбом члана 125. став 1. тачка 4) Устава Републике Србије прописано је да Уставни суд одлучује о сукобу надлежности између судова и других органа. Одредбама члана 26. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) прописано је, да кад настане сукоб надлежности између суда и другог органа захтев за одлучивање о сукобу надлежности подноси један или оба органа који су у сукобу, а може га поднети и лице поводом чијег је права настао сукоб

надлежности, као и републички јавни тужилац. Према оцени Уставног суда захтев да Суд реши "сукоб надлежности" поводом решења органа управе о коме је одлучивао суд у управном спору, нема значење захтева за одлучивање о сукобу надлежности у смислу члана 125. став 1. тачка 4) Устава као ни члана 26. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, већ у суштини значи преиспитивање судске пресуде донете у поступку решавања о законитости коначног појединачног акта у управном спору.

Такође, у смислу члана 125. Устава, Уставни суд не одлучује ни о представкама које представљају жалбе на рад државних органа и других органа и организација.

Имајући у виду изложено Уставни суд је закључио да одбаци "захтев" за "решавање сукоба надлежности", сагласно члану 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Закључак Уставног суда
ПУ-2/2005 од 10.02.2005.

Устави суд није надлежан да одлучује о сукобу надлежности између суда и привредног субјеката који није одлучивао у поступку вршења јавних овлашћења.

Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 30. јуна 2005. године разматрао је "захтев за решавање сукоба надлежности насталог у спровођењу поступка ликвидације" Акционарског друштва за осигурање "Топ Ган осигурање", Чачак и на основу члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), донео Закључак о одбацивању захтева.

Одредбом члана 125. став 1. тачка 4) Устава Републике Србије утврђено је да Уставни суд одлучује о сукобу надлежности између судова и других органа, а одредбама члана 26. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) прописано је, да кад настане сукоб надлежности између суда и другог органа, захтев за одлучивање о сукобу надлежности подноси један или оба органа који су у сукобу, а може га поднети и лице поводом чијег је права настао сукоб надлежности, као и републички јавни тужилац.

Према оцени Уставног суда у конкретном случају, Акционарско друштво за осигурање "Топ Ган" осигурање, Чачак, Одлуком број 1-ВС/05-1 од 12. фебруара 2005. године, с позивом на члан 202. став 1, члан 347. став 1. Закона о осигурању ("Службени гласник РС", бр. 55/04 и 70/04) и члан 347. став 1. тачка 1), члан 348. став 1. тачка 49, члан 349. и члан 353. став 1. Закона о привредним друштвима, ("Службени гласник РС", број 125/04) покреће поступак ликвидације друштва и именује ликвидационог управника друштва, а Трговински суд, на основу предлога Народне банке Србије, по члану 176. став 2. Закона о осигурању доноси решење Л. бр. 4/05 од 23. фебруара 2005. године о отварању поступка ликвидације над Акционарским друштвом за осигурање "Топ Ган осигурање", Чачак и именује ликвидационог управника. Из наведеног следи да се захтевом тражи да Уставни суд реши сукоб надлежности између

привредног субјекта који није одлучивао у поступку вршења јавних овлашћења и суда, за шта Уставни суд у смислу члана 125. Устава није надлежан.

Такође, по оцени Уставног суда, нема сукоба надлежности ни између Трговинског суда и Агенције за привредне регистре, јер је различит садржај решавања суда и Агенције. Наиме, Трговински суд спроводи поступак ликвидације и суди све спорове који су у току или настану поводом спровођења тих поступака без обзира на својство друге стране и без обзира на време покретања спора, а Агенција за привредне регистре региструје податке у вези са стечајним поступком као и друге податке одређене законом.

Питања да ли се поступак ликвидације спроводи по Закону о принудном поравнању, стечају и ликвидацији ("Службени лист СФРЈ", број 84/89 и "Службени лист СРЈ", бр. 37/93 и 28/96), или по Закону о привредним друштвима, односно да ли се у конкретном случају примењује Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, Уставни суд сматра да представљају питања примене закона, за шта Уставни суд у смислу члана 125. Устава није надлежан да одлучује.

Закључак Уставног суда
ПУ-175/2005 од 30.06.2005.

9. ОСТАЛИ АКТИ

а) Није општи акт

Верификација мандата одборника, као саставни део поступка избора одборника није општи правни акт, а спорови који настају у вези са верификацијом мандата не представљају изборни спор за који је надлежан да одлучује Устави суд.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној дана 21. априла 2005. године, разматрао предлог за оцену уставности и законитости аката Скупштина општине Деспотовац, који су донети на конститутивној седници од 23. фебруара 2003. године, и то: 1. Верификације мандата Аранђеловић Драгици из Ресавице и Влаховић Бојану из Ресавице; 2. Избора председника Скупштине општине Деспотовац; 3. Избора заменика председника Скупштине општине Деспотовац; 4. Давања сагласности на именовање заменика председника Општине Деспотовац; 5. Избора чланова Општинског већа Општине Деспотовац; 6. Постављења секретара Скупштине општине Деспотовац и 7. Постављења начелника Општинске управе Општине Деспотовац.

Уставни суд је оценио да оспорена верификација мандата одборника од стране Скупштине општине Деспотовац, као саставни део поступка избора одборника, не може бити предмет оцене уставности и законитости, јер не представља општи акт за чију оцену је, према члану 125. Устава Републике Србије, надлежан Уставни суд, као и да спорови који настају у вези са верификацијом мандата, не представљају изборни спор за који је, према Уставу, надлежан да одлучује Уставни суд. У погледу оспорене Одлуке о избору председника и заменика председника Скупштине општине Деспотовац и других оспорених решења, Уставни суд је оценио да ти акти према својој правној природи нису општи правни акти, већ представљају појединачне акте о избору на одређене функције у органима јединице локалне самоуправе, за чију оцену уставности и законитости, у складу са наведеним чланом Устава, Уставни суд није надлежан да одлучује. Такође, према оцени Уставног суда, спор у вези са избором на одређене функције у органима скупштине општине није изборни спор за који би, према Уставу, био надлежан да одлучује Уставни суд.

Из наведених разлога и на основу одредаба члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и одредбе члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), Уставни суд је донео Закључак којим је одбацио предлог за оцену уставности и законитости: 1. "Верификације мандата Аранђеловић Драгици из Ресавице и Влаховић Бојану из Ресавице"; 2. Одлуке коју је донела Скупштина општине Деспотовац, број 06-3-2/2003-01, од 23. фебруара 2003. године; 3. Решења које је донела Скупштина општине Деспотовац, број 06-4-2/2003-01, од 23. фебруара 2003. године; 4. Решења које је донела Скупштина општине Деспотовац, број 06-5-2/2003-01, од 23. фебруара 2003. године; 5. Решења које је донела Скупштина општине Деспотовац, број 06-6-2/2003-01, од 23. фебруара 2003. године.

Закључак Уставног суда
ГУ-165/2003 од 21.04.2005.

Одлука о расписивању избора за чланове савета месних заједница не представља општи правни акт.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној дана 12. маја 2005. године, разматрао предлог за оцену законитости Одлуке о расписивању избора за чланове савета месних заједница Ново Село и Рсавци, Општина Врњачка Бања ("Службени лист општине Краљево", број 10/2004).

Уставни суд Републике Србије није надлежан да одлучује о овом захтеву, будући да оспорена Одлука, по својој форми и садржини, не представља општи правни акт за чију оцену уставности и законитости је, према члану 125. Устава Републике Србије, надлежан Уставни суд. Из наведених разлога и на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС" бр. 32/91 и 67/93), као и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС" број 9/95), Уставни суд је донео Закључак којим је одбацио предлог за оцену законитости оспорене Одлуке.

Закључак Уставног суда
ГУ-277/2004 од 12.05.2005.

Уставни суд није надлежан за оцену захтева за заштиту изборног права поводом констатације Народне скупштине РС о престанку мандата народном посланику, подношењем оставке.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 10. фебруара 2005. године, размотрио Ваш захтев за заштиту изборног права од 23. новембра 2004. године поводом констатације Народне скупштине Републике Србије од 18. новембра 2004. године о престанку мандата народном посланику, подношењем оставке.

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 1), члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) одбацио наведени захтев, због ненадлежности.

Закључак Уставног суда
ГУ-435/2004 од 10.02.2005.

Одлука о мрежи дечијих вртића и основних школа на територији општине Житиште није општи правни акт.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 14. јула 2005. године разматрао иницијативу за оцену уставности и законитости Одлуке о мрежи дечијих вртића и основних школа на територији

општине Житиште ("Службени лист општине Житиште", број 2/2004), коју је донела Скупштина општине Житиште 21. јуна 2004. године и на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) као и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95) донео Закључак о одбацивању дате иницијативе.

Уставни суд је наведени закључак донео јер је утврдио да оспорена Одлука по свом правном карактеру, не спада у опште правне акте о којима у смислу члана 125. Устава Републике Србије одлучује Уставни суд.

Закључак Уставног суда
ГУ-343/2004 од 14.07.2005.

Оспорена Одлука не представља општи правни акт, те Уставни суд није надлежан за одлучивање о њеној уставности и законитости.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 14. априла 2005. године разматрао предлог Хрватско Буњевачко Шокачке странке из Суботице за оцену уставности и законитости Одлуке Скупштине Аутономне покрајине Војводина о преношењу оснивачких права над Новинско-издавачком установом "Хрватска ријеч", Суботица и новинама "Хрватска ријеч" ("Службени лист АПВ", број 10/2004).

Уставни суд је на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), донео закључак о одбацивању предлога за оцену уставности и законитости наведене Одлуке.

По оцени Уставног суда, Одлука Скупштине Аутономне покрајине Војводина о преношењу оснивачких права над Новинско-издавачком установом "Хрватска ријеч", Суботица и новинама "Хрватска ријеч", по својој природи не представља општи правни акт у смислу одредбе члана 125. Устава Републике Србије, те сходно томе Уставни суд није надлежан за одлучивање о њеној уставности и законитости.

Закључак Уставног суда
ГУ-19/2005 од 14.04.2005.

Решење о разрешењу и именовању председника, и чланова привременог органа општине није општи правни акт.

Уставни суд је донео:

Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 30. јуна 2005. године, разматрао је захтев за одлучивање о "уставној жалби" против Решења о разрешењу и именовању председника и чланова Привременог органа општине Бела Паланка ("Службени гласник РС", број 80/2004), и на основу члана 19. став

1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), донео Закључак о одбацивању захтева.

Уставни суд је у спороведеном поступку утврдио да оспорено Решење није општи правни акт за чију оцену је Уставни суд надлежан на основу члана 125. Устава Републике Србије. У питању је Решење које не садржи општа правна правила већ представља појединачни правни акт који по својој форми и садржини представља једну врсту збирног појединачног правног акта, који се примењује на тачно одређен број случајева, односно лица која се поименице наводе и као такво не подлеже оцени Уставног суда. Такође, одредбом члана 125. Устава није предвиђена могућност подношења уставне жалбе Уставном суду.

Имајући у виду изложено, Уставни суд је одлучио да захтев одбаци.

Закључак Уставног суда
IУ-310/2004 од 30.06.2005.

Одлука о оснивању Педагошког факултета није општи правни акт.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 7. јула 2005. године разматрао предлоге за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о оснивању Педагошког факултета у Сремској Митровици ("Службени лист АПВ", број 5/2004) коју је донела Скупштина Аутономне покрајине Војводине 30. марта 2004. године и на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) као и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 5/95) донео Закључак о одбацивању датих предлога.

Уставни суд је донео наведени закључак јер је утврдио да оспорена Одлука по свом правном карактеру, не спада у опште правне акте о којима у смислу члана 125. Устава Републике Србије одлучује Уставни суд.

Закључак Уставног суда
IУ-209/2004 од 07.07.2005.

Урбанистички пројекат не представља општи правни акт чија је оцена у надлежности Уставног суда.

Уставни суд је донео:

Уставни суд Републике Србије на седници од 7. јула 2005. године, донео је Закључак о одбацивању иницијативе за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Одлуке о усвајању урбанистичког пројекта за уређење простора и изградњу некатегорисаног пута на насипу за одбрану од поплава на катастарској парцели бр. 194 катастарске општине Аљудово и израду новог моста, на месту делимично порушеног моста, на реци

Витовници, на пољском путу катастарске парцеле бр. 198 катастарске општине Аљудово ("Службени гласник општине Мало Црниће", број 4/2003).

Наведени Закључак Уставни суд је донео на основу одредбе члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95). По оцени Уставног суда, урбанистички пројекат не представља општи правни акт чија је оцена у надлежности Уставног суда Републике Србије у смислу члана 125. Устава Републике Србије већ представља акт који се доноси за потребе спровођења урбанистичког плана.

На основу изложеног испунили су се услови за одбацивање иницијативе због стварне ненадлежности Уставног суда.

Закључак Уставног суда
IУ-473/2004 од 07.07.2005.

б) Оцена у односу на закон који је престао да важи

Имајући у виду да су у конкретној правној ствари престали да важе Закон о предузећима и Закон о раду у односу на које је тражена оцена законитости оспореног акта, стекли су се процесни услови да Суд закључком оконча поступак.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 21. априла 2005. године, разматрао иницијативу за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости Правилника о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места Јавног комуналног предузећа "Водовод и канализација" Нови Сад, од 28. августа 2003. године, Уставни суд је на основу члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), а у вези са чланом 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) донео Закључак којим је одбацио поднету иницијативу.

Имајући у виду да су у конкретној правној ствари престали да важе Закон о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/96, 33/96, 23/97, 59/98, 74/99, 9/01 и 36/02) и Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01 и 73/01), у односу на које је тражена оцена законитости оспореног акта, Уставни суд је утврдио да су се стекли процесни услови из члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) за доношење наведеног Закључка.

Закључак Уставног суда
IУ-21/2004 од 21.04.2005.

С обзиром да је Закон о расправљању имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини престао да важи 1993. године, те не постоје процесне претпоставке за успостављање надлежности Уставног суда, због истека рока из члана 125. став 2. Устава.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 27. јануара 2005. године, разматрао иницијативу за покретање поступка за оцену уставности члана 4. став 1. и члана 5. став 3. Закона о расправљању имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини ("Службени гласник СРС", бр. 20/77 и 52/87 и "Службени гласник РС", бр. 11/90 и 50/92).

Уставни суд је, на основу члана 19. став 1. тачка 4) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), донео ЗАКЉУЧАК о одбацивању иницијативе.

Уставни суд је овако одлучио из следећих разлога:

Чланом 125. став 1. тачка 1. Устава Републике Србије, утврђено је да Уставни суд одлучује о сагласности Закона, статута аутономних покрајина, других прописа и општих аката с Уставом, а ставом 2. члана 125. Устава, утврђено је да Уставни суд оцењује уставност закона, и уставност и законитост прописа и других општих аката који су престали да важе, ако од престанка важења до покретања поступка није протекло више од једне године.

Одредбом члана 4. став 1. Закона о престанку важења одређених закона и других прописа ("Службени гласник РС", број 18/93), прописано је да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о расправљању имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини, а ставом 2. истог члана, прописано је да ће се поступак по пријави односно, захтеву за расправљање имовинских односа који су до дана ступања на снагу овог закона поднети по одредбама прописа из става 1. овог члана, односно, по захтеву за поништај правоснажне судске одлуке у смислу члана 3. Закона о изменама и допунама Закона о расправљању имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини ("Службени гласник РС", број 50/92), поднетом до 2. августа 1993. године, окончати по одредбама тог прописа. Правна ситуација поводом појединачног захтева иницијатора такође је окончана пресудом Врховног суда Србије, 1993. године, када је престао да важи и Закон чије се одредбе оспоравају. С обзиром на чињеницу да је Закон о расправљању имовинских односа насталих самовласним заузећем земљишта у друштвеној својини престао да важи 1993. године, то је Суд утврдио да не постоје процесне претпоставке за успостављање надлежности Уставног суда, због истека рока из члана 125. став 2. Устава.

У смислу одредбе члана 125. став 1. тачка 1. Устава, Уставни суд није надлежан да оцењује међусобну сагласност закона односно, међусобну сагласност два општа акта исте правне снаге, нити примену закона.

Закључак Уставног суда
IУ-361/2004 од 27.01.2005.

Уставни суд није надлежан да одлучује о сагласности прописа и других општих аката са Законом о комуналним делатностима који је престао да важи 24. априла 1997. године, те више није део позитивног правног система Републике Србије.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо Вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 13. јануара 2005. године поводом Ваше иницијативе за оцену сагласности члана 21. Одлуке о водоводу на територији општине Лесковац ("Службени гласник општине Лесковац", бр. 10/93, 7/94, 5/95, 13/98 и 19/2002) са Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник СРС", број 44/89), донео Закључак о одбацивању иницијативе.

Уставни суд је наведени Закључак донео на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3) Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), јер је утврдио да није надлежан да одлучује о сагласности прописа и других општих аката са Законом о комуналним делатностима ("Службени гласник СРС", број 16/97) који је престао да важи 24. априла 1997. године и више није део позитивног правног система Републике Србије.

Закључак Уставног суда
IУ-198/2003 од 13.01.2005.

в) Остало

Уставни суд није надлежан да врши оцену правних аката државне заједнице Србија и Црна Гора с Уставом и законом Републике Србије.

Уставни суд је донео:

Обавештавамо вас да је Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 3. фебруара 2005. године, донео ЗАКЉУЧАК којим је одбацио захтев за покретање поступка за утврђивање неуставности и незаконитости члана 3. Уредбе о Фонду за реформу система одбране државне заједнице Србија и Црна Гора ("Службени лист СЦГ", број 28/2004), у делу који гласи: "не користи" и "покретне ствари које нису неопходне за функционисање Војске Србије и Црне Горе и Министарства одбране".

Наведени закључак Уставни суд донео је на основу члана 19. став 1. тачка 1) и члана 45. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95).

Одредбама члана 125. Устава утврђено је да Уставни суд, поред осталог, одлучује о сагласности закона, статута аутономних покрајина, других прописа и општих аката с Уставом; сагласности прописа и општих аката републичких органа са законом и сагласности свих осталих прописа и других општих аката са законом и другим републичким прописом. На основу заузетог става од 22. јануара 2004. године, Уставни суд оцењује и уставност савезних закона и уставност и законитост других савезних прописа и општих аката, који се сагласно одредби члана 64. став 2. Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора примењују као закони и прописи Републике Србије.

У спроведеном поступку Уставни суд утврдио је да је оспорену Уредбу донео Савет министара државне заједнице Србија и Црна Гора, односно

да се представком оспорава уставност и законитост прописа органа Србије и Црне Горе и да на основу наведених одредаба Устава Републике Србије и заузетог става Уставног суда, због ненадлежности Уставног суда, не постоје процесне претпоставке за оцену уставности и законитости оспорене Уредбе.

Закључак Уставног суда
IУ-437/2004 од 03.02.2005.

Уставни суд Републике Србије није надлежан да оцењује уставност закона који је донела Скупштина Србије и Црне Горе.

Уставни суд је донео:

Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 17. марта 2005. године, разматрао је иницијативу за оцену уставности Закона о учешћу професионалних припадника Војске Србије и Црне Горе, особља цивилне заштите и запослених у органима управе Савета министара у мировним операцијама и другим активностима у иностранству ("Службени лист Србије и Црне Горе", број 61/2004), и на основу члана 19. став 1. тачка 1) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 1. тачка 3. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95), донео закључак о одбацивању иницијативе.

Уставни суд је у спроведеном поступку утврдио да је одредбом члана 19. став 1. алинеја 4.) Уставне повеље државне заједнице Србија и Црна Гора предвиђено да Скупштина Србије и Црне Горе на начин утврђен Уставном повељом, поред осталог доноси законе и друге акте, о војним питањима и одбрани, а према одредби члана 46. став 1. алинеја 5., Суд Србије и Црне Горе одлучује о усклађености закона Србије и Црне Горе с Уставном повељом,

Имајући у виду одредбе члана 125. Устава Републике Србије, Уставни суд није надлежан да оцењује уставност закона који је донела Скупштина Србије и Црне Горе.

Закључак Уставног суда
IУ-4/2005 од 17.03.2005.

Одлуке Народне скупштине Републике Србије о избору и разрешењу чланова Владе нису општи правни акти.

Уставни суд је донео:

Демократска нова странка из Београда поднела је Уставном суду предлог за оцену уставности Одлуке Народне скупштине Републике Србије о избору председника и потпредседника Владе Републике Србије и министара у Влади Републике Србије ("Службени гласник РС", број 5/2001).

На седници одржаној 20. јануара 2004. године, Уставни суд је закључио да, због ненадлежности, наведени предлог одбаци. Полазећи од садржине оспореног акта, Уставни суд је оценио да одлуке Народне скупштине Републике Србије о избору и разрешењу чланова Владе, као носилаца извршне власти у Републици Србији, донете на основу одредбе члана 73. тачка 10. Устава Републике Србије, представљају појединачне правне акте за чију оцену

Уставни суд није надлежан, сагласно одредби члана 125. Устава Републике Србије.

Закључак Уставног суда
IУ-454/2004 од 20.01.2005.

С обзиром да предлог у остављеном року није прецизиран као и да се предлогом тражи мишљење од Уставног суда, Суд је оценио да нема процесних услова за вођење поступка и одлучивање.

Уставни суд је донео:

Уставни суд Републике Србије, на седници одржаној 24. марта 2005. године разматрао је предлог за утврђивање неуставности Закона о запошљавању и осигурању за случај незапослености ("Службени гласник РС", бр. 71/03 и 84/04) и на основу члана 19. став 1. тачка 3) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука и члана 35. став 1. тачка 7. Пословника о раду Уставног суда Републике Србије ("Службени гласник РС", број 9/95), донео закључак о одбацивању предлога.

Уставни суд је, у спроведеном поступку утврдио да предлог у остављеном року, није прецизиран, у смислу члана 21. став 2. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) као и да се предлогом тражи мишљење о томе да ли су предузећа која су се бавила делатношћу посредовања у запошљавању и имала регистрованој делатности пре доношења Закона о запошљавању и осигурања за случај незапослености, стављена у неравноправан положај у односу на запослене у Националној служби за запошљавање, те да ли је тиме ускраћено њихово право на рад.

Имајући у виду одредбе члана 125. тач.1. до 3. Устава Републике Србије према којима Уставни суд одлучује о сагласности закона, статута аутономних покрајина, других прописа и општих аката са Уставом, као и сагласности прописа и општих аката републичких органа са законом и сагласности свих осталих прописа, колективних уговора као општих аката и других општих аката са законом и другим републичким прописом, Уставни суд је оценио да нема процесних услова за вођење поступка и одлучивање.

Закључак Уставног суда
IУ-489/2004 од 24.03.2005.

С обзиром да оспорена Одлука није објављена, није ступила на снагу и не производи правно дејство, то не постоје процесне претпоставке за одлучивање о уставности и законитости.

Уставни суд је донео:

Уставни суд Републике Србије на седници одржаној 3. марта 2005. године донео је Закључак о одбацивању предлога за оцену уставности и законитости Одлуке Општине Житиште о установљењу месног самодоприноса за подручје месне заједнице Житиште, за период од 1.09.2001. године до 31.08.2006. године која није објављена, није ступила на снагу и не производи правно дејство.

Наведени Закључак Уставни суд је донео на основу одредбе члана 19. став 1. тачка 4) Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) и члана 35. став 2. Пословника о раду Уставног суда ("Службени гласник РС", број 9/95).

Уставни суд је утврдио да Одлука о установљењу месног самодоприноса за подручје месне заједнице Житиште није објављена, није ступила на снагу у складу са чланом 120. Устава Републике Србије и не производи правно дејство.

Закључак Уставног суда
IУ-19/2003 од 03.03.2005.

II ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

У поступку оцене уставности Закона о друштвеним организацијама и удружењима грађана ("Службени гласник СРС", бр. 24/82, 39/83, 17/84, 45/85 и 12/89 и "Службени гласник РС", бр. 53/93, 67/93 и 48/94) Уставни суд је уочио да постоје бројни проблеми правног уређивања односа у области коју регулише овај Закон. Налазећи да је битан узрок те појаве неусклађеност наведеног Закона са Уставом Републике Србије Уставни суд, у смислу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93) указује на следеће:

Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана донет је 29. априла 1982. године ("Службени гласник СРС", број 24/82) и заснован је на друштвено-политичким и правним основама Устава Социјалистичке Републике Србије из 1974. године и садржи правне институте, категорије и формулације из тог Устава. Последње измене и допуне које се односе на материјално-правну садржину Закона, извршене су 29. децембра 1984. године ("Службени гласник СРС", број 50/84). Остале измене и допуне Закона, које су вршене до 1994. године, односе се на висину казни за прекршаје утврђене овим Законом.

Према члану 22. Уставног Закона за спровођење Устава Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 1/90, 18/91, 59/91, 63/91, 9/92, 50/92, 70/92, 77/92 и 20/93) крајњи рок за усаглашавање републичких закона са Уставом Републике Србије био је 31. децембар 1993. године. Међутим, Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана уопште није усаглашаван са Уставом Републике Србије.

Уставом Републике Србије у члану 44. јамчи се слобода политичког, синдикалног и другог организовања и деловања и без одобрења уз упис код надлежног органа. Уставом није прописано да се за остваривање ових слобода и права услови утврђују законом, али се према члану 12. став 2. Устава, законом може прописати начин остваривања појединих уставних слобода и права кад је то неопходно за њихово остваривање.

С обзиром на то да се овим Законом уређују услови и начин удруживања на основама и начелима Устава СР Србије, а који су битно измењени у Уставу Републике Србије, то Закон није у функцији остваривања односа утврђених Уставом Републике Србије.

Закон је у примени и на основу њега се оснивају, региструју и делују сва постојећа удружења грађана, због чега настају бројни проблеми у пракси, а нарочито у вези са оснивањем удружења грађана, регистрацијом и доношењем аката (статута, правилника и др.), начином организовања и обављања привредних и других делатности. Поједина од ових питања уређена су и посебним законима па долази до колизије или немогућности поштовања и примене међусобно неусклађених закона. Све ово доводи у питање остваривање основних принципа уставности и законитости из члана 119. Устава Републике Србије, по којима закон и други пропис или општи акт мора бити сагласан с Уставом, односно по којима сваки други пропис и општи акт мора бити сагласан са законом и осталим републичким прописима.

Оцењујући да се зајамчене слободе организовања и деловања из члана 44. став 1. Устава, не могу остварити непосредно на основу Устава, Уставни суд сматра да је потребно што пре донети нов закон у овој области. Разлози за то су и у чињеници да ове асоцијације грађана и других субјеката остварују своје активности у најразличитијим областима живота, да морају имати дефинисан правни субјективитет и да им, поред осталог, може бити поверено и вршење јавних овлашћења. Све то захтева правно уређивање организовања и деловања удружења грађана и њихово интегрисање у позитивни уставно правни поредак. Стога је Уставни суд својим писмом од 14. фебруара 2000. године, као и писмом од 17. јануара 2003. године обавестио Народну скупштину о стању и проблемима у остваривању уставности и законитости у овој области.

Имајући у виду да се Уставном суду и даље упућује велики број предлога и иницијатива за оцену уставности и законитости аката удружења грађана, као и да би одлука Уставног суда о неуставности Закона у целини створила правну празнину у овој значајној области, чиме би се поставило питање остваривања уставног права грађана на удруживање, Уставни суд је, на седници одржаној 17. марта 2005. године одлучио да, у смислу члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука, поново обавести Народну скупштину о стању и проблемима у остваривању уставности и законитости у овој области и још једном укаже на неопходну потребу доношења новог закона којим би се наведена питања уредила у складу с Уставом.

ПРЕДСЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА

Слободан Вучетић

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Краља Милана 14

Уставни суд Републике Србије оцењивао је уставност одредаба члана 19. Закона о заштити права и слобода националних мањина ("Службени лист СРЈ", број 11/2002). По оцени Уставног суда, наведене одредбе Закона у сагласности су с Уставом Републике Србије.

Уставни суд је, међутим, сагласно одредби члана 62. Закона о поступку пред Уставним судом и правном дејству његових одлука ("Службени гласник РС", бр. 32/91 и 67/93), закључио да Народној скупштини Републике Србије, укаже на уочене недостатке у остваривању права и слобода припадника националних мањина утврђених одредбама Закона о заштити права и слобода националних мањина. Наиме, одредбама члана 19. Закона уређена су питања која се односе на формирање националних савета припадника националних мањина ради остваривања права на самоуправу у области употребе језика и писма, образовања, информисања и културе. Одредбом члана 19. став 13. Закона је, међутим, прописано да ће се изборна правила о избору националних савета регулисати законом. С обзиром на то да закон којим би наведена питања била регулисана није донет, то у пракси доводи до проблема у остваривању зајемчених права припадника националних мањина у Републици Србији, на које се предлозима и иницијативама упућеним Уставном суду указује.

Имајући у виду изнето, Уставни суд предлаже Народној скупштини да, сагласно својим надлежностима, уреди наведена питања.

ПРЕДСЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА

Слободан Вучетић, с.р.

III ПРЕДМЕТНИ РЕГИСТАР

Одредница	Број предмета	Страна
АДВОКАТУРА		
- Статут Адвокатске коморе Зајечар	IУ – 228/2004	302
- Статут Адвокатске коморе Војводине	IУ – 418/2003	304
- Статут Адвокатске коморе Зајечар	IУ – 342/2003	307
- Правилника о висини награде за рад адвоката за одбране по службеној дужности	IУ – 223/2004	312
АКТИ МИНИСТАРСТВА И ДРУГИХ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА		
- Упутство за спровођење Закона о спречавању сукоба интереса при вршењу јавних функција	IУ – 173/2005	125
- Одлука о јединственим идентификационим бројевима лекара и лекара стоматолога ...	IУ – 4/2004	129
- Одлука о привременом начину остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања...	IУ – 93/2004	131
- Одлука о образовању Народне канцеларије председника Републике Србије	IУ – 350/2004	133
ВЛАДА		
УРЕДБЕ:		
- о количини расхода на који се не плаћа акциза и порез на промет производа	IУ – 208/2002	117
- о ближим условима за одлагање плаћања пореског дуга	IУ – 442/2004	122
- о начину евидентирања промета преко регистар каса са фискалном меморијом и о динамици увођења тих каса	IУ – 380/2004	127
ОСТАЛО:		
- Закључак Владе Републике Србије	IУ – 164/2005	119
- Одлука о забрани увоза коришћених моторних возила и коришћене опреме	IУ – 396/2004	123
ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ		
- надлежност извршног органа за доношење правилника	IУ – 280/2004	175
- недостатак овлашћења за уређивање услова за легализацију бесправно изграђених објеката	IУ – 116/2004	177
- накнада за уређивање грађевинског земљишта	IУ – 287/2003	179
- овлашћење општине: располагање делом средстава остварених по основу закупа грађевинског земљишта и накнаде за уређивање грађевинског земљишта у државној својини	IУ – 286/2003	185
- овлашћење општине: ослобађање од обавезе плаћања накнаде	IУ – 149/2004	190

- овлашћење општине: висина и начин плаћања накнаде	IУ – 402/2004	192
- обавеза власника објекта изграђених без дозволе на плаћање накнаде	IУ – 277/2003	195
- овлашћење општине: висина и начин плаћања накнаде	IУ – 14/2004	197
- месечни закуп за постављање монтажних објеката на јавним површинама	IУ – 363/2003	199
- постављање и коришћење привремених објеката	IУ – 492/2004	201

ЗАКони

- Закон о радним односима у државним органима	IУ – 353/1995	3
- Закон о избору народних посланика	IУ – 235/2002	5
- Закон о локалној самоуправи	IУ – 305/2003	9
- Закон о приватизацији	IУ – 161/2001	11
- Закон о осигурању	IУ – 384/2004	23
- Закон о јавном информисању	IУ – 408/2003	26
- Закон о планирању и изградњи	IУ – 187/2003	28
- Закон о играма на срећу	IУ – 351/2004	35
- Закон о пензијском и инвалидском осигурању	IУ – 416/2003	37
	IУ – 251/2003	40
	IУ – 407/2004	46
	IУ – 182/2003	48
	IУ – 131/2004	53
	IУ – 439/2003	54
	IУ – 80/2004	59
	IУ – 226/2004	62
	IУ – 485/2004	66
	IУ – 344/2004	67
	IУ – 358/2004	69
	IУ – 341/2004	71
- Закон о здравственом осигурању	IУ – 486/2004	74
- Закон о локалним изборима	IУ – 99/2004	75
- Закон о судијама	IУ – 2/2004	77
- Закон о изменама и допунама		
- Закона о високом савету правосуђа	IУ – 192/2004	80
- Закон о браку и породичним односима	IУ – 410/2004	83
- Закон о основама система образовања и васпитања	IУ – 224/2005	84
- Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији	IУ – 391/2004	86
- Закон о приватним предузетницима	IУ – 173/2003	88
	IУ – 111/2002	90
- Закон о акцијском фонду	IУ – 451/2004	92
- Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената	IУ – 393/2004	94
- Закон о порезу на доходак грађана	IУ – 372/2004	96

	IУ – 383/2004	98
	IУ – 378/2004	99
- Закон о порезима на употребу, држање и ношење добара	IУ – 392/2004	101
	IУ – 414/2004	102
- Закон о пореском поступку и пореској администрацији	IУ – 488/2004	104
- Закон о пореском поступку и пореској администрацији	IУ – 397/2004	106
- Закон о изградњи објекта	IУ – 214/2004	107
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине	IУ – 9/2005	108
- Закон о републичким административним таксама	IУ – 238/2003	110
- Закон о национализацији најамних зграда и грађевинског земљишта	IУ – 178/2004	113

ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДА-НАКНАДА ШТЕТЕ

- Решење о престанку мандата одборника	IУ – 250/2004	335
--	---------------	-----

КОМУНАЛНЕ ДЕЛАТНОСТИ

- услови за обављање ауто-такси превоза	IУ – 356/2004	211
- обезбеђивање средстава за финансирање јавне расвете	IУ – 315/2004	213
- услови за обављање делатности и радно време занатских објеката	IУ – 291/2003	215
- висина казне за прекршај	IУ – 368/2004	217
- коришћење гаража у друштвеној својини	IУ – 375/2004	219
- услови обављања комуналне делатности (испорука топлотне енергије)	IУ – 97/2004	223
- критеријум за обрачун наплате цене	IУ – 268/2004	225
- услови обављања комуналне делатности (одржавање чистоће јавних површина)	IУ – 381/2003	227
- услови обављања комуналне делатности (одржавање депонија)	IУ – 418/2004	228
- услови обављања комуналне делатности (изношење и депоновање кућног смећа)	IУ – 6/2002	230
- услови снабдевања топлотном енергијом	IУ – 157/2003	232
- систем даљинског грејања	IУ – 168/2002	235
- накнада за заштиту и унапређење животне средине	IУ – 278/2004	239

ЛОКАЛНИ ЈАВНИ ПРИХОДИ

- накнада за истицање фирме	IУ – 326/2004	203
- локалне комуналне таксе за тракторе у зависности од снаге мотора	IУ – 461/2003	205

- прописивање критеријума за таксе на фирму	IУ – 230/2003	208
- овлашћење општине: такса за истицање фирме	IУ – 63/2004	210

МЕСНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ-САМОДОПРИНОС

- распуштање савета месних заједница	IУ – 271/2004	241
- надлежност за одређивање датума изјашњавања грађана путем референдума	IУ – 336/2004	244
- изузимање одређених прихода из основице за плаћање самодоприноса	IУ – 69/2002	246
- поступак за доношење одлуке о самодоприносу	IУ – 339/2003	248
- утврђивање износа и намене за које се средства прикупљају	IУ – 157/2000	250
- прописивање самодоприноса у фиксном износу	IУ – 32/2002	252
- самодопринос на пензије	IУ – 145/2003	255
- пензионери као обвезници плаћања самодоприноса	IУ – 172/2002	257

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

- Одлука о мерама које се привремено примењују у поступку контроле обављања мењачких послова	IУ – 403/2003	139
- Одлука о начину спровођења принудне наплате с рачуна клијента	IУ – 346/2004	141

ОБЈАВЉИВАЊЕ И СТУПАЊЕ НА СНАГУ

- општинска одлука: - даном усвајања	IУ – 430/2004	163
- даном усвајања	IУ – 448/2004	295
- даном доношења	IУ – 109/2001	286
- даном доношења	IУ – 286/2004	280

ОПШТИНА И ГРАД

- услови и начин коришћења услуга градског менаџера	IУ – 13/2005	147
- именовање помоћника председника општине	IУ – 440/2004	148
- службена употреба латиничног писма	IУ – 294/2002	150
- карактер акта	IУ – 484/2003	152
- органи градске општине, њихова надлежност и начин избора	IУ – 199/2004	155
- уређивање питања јавног задужења града	IУ – 21/2005	158

ПИСМА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

- Закон о друштвеним организацијама и Удружењима грађана	IY – 49/98	363
- Закон о заштити права и слобода националних мањина	IY – 37/05	365

ПРЕДУЗЕЋА, ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА И УСТАНОВЕ

- право прече куповине акција	IY – 37/2004	296
- састав Скупштине и избор представника друштвеног капитала у Скупштини предузећа	IY – 165/2001	298
- избор декана факултета	IY – 323/2004	300

ПОВРАТНО ДЕЈСТВО

- Закон	IY – 351/2004	36
	IY – 80/2004	61
	IY – 358/2004	70
	IY – 341/2004	73
- Уредбе	IY – 208/2002	118
- општи акт	IY – 113/2004	293

ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА

- Статут Адвокатске коморе Зајечар	IY – 228/2004	325
- Статут Адвокатске коморе Војводине	IY – 418/2003	327
- Одлука о идентификационој легитимацији	IY – 165/2005	329

ПРОЦЕСНЕ ПРЕТПОСТАВКЕ**а) НИЈЕ ОПШТИ АКТ:**

- верификација мандата одборника	IY – 165/2003	349
- Одлука о расписивању избора за чланове савета месних заједница	IY – 277/2004	350
- захтев за заштиту изборног права	IY – 435/2004	350
- Одлука о мрежи дечијих вртића и основних школа	IY – 343/2004	350
- Одлука о преношењу оснивачких права	IY – 19/2005	351
- Решење о разрешењу и именовању председника и чланова органа општине	IY – 310/2004	351
- Одлука о оснивању факултета	IY – 209/2004	352
- урбанистички пројекат	IY – 473/2004	352
- избор и разрешење чланова Владе	IY – 454/2004	356

б) ОЦЕНА У ОДНОСУ НА ЗАКОН КОЈИ ЈЕ ПРЕСТАО ДА ВАЖИ:

- Правилник о организацији и систематизацији радних места	IY – 21/2004	353
- истек рока из члана 125. став 2. Устава	IY – 361/2004	353

- акт више није део позитивног правног система РС	IY – 198/2003	354
ц) ОСТАЛО:		
- сагласност аката државне заједнице СЦГ са Уставом и законом РС	IY – 437/2004	355
- уставност закона који је донела Скупштина СЦГ	IY – 4/2005	356
- непоступање по захтеву Суда за прецизирање иницијативе	IY – 489/2004	357
- акт није објављен, није ступио на снагу и не производи правно дејство	IY – 19/2003	357
РАДНИ ОДНОСИ		
- критеријуми за утврђивање вишка запослених	IY – 158/2004	263
- дисциплинска мера новчане казне због повреде радне обавезе	IY – 213/2004	265
- измене уговорених услова рада	IY – 494/2004	267
- елементи за утврђивање зарада запослених	IY – 270/2003	271
- критеријуми за утврђивање вишка запослених	IY – 192/2005	273
- утврђивање коефицијената за обрачун и исплату плата	IY – 340/2004	275
СТАМБЕНИ ОДНОСИ		
- услови отказа уговора о закупу стана	IY – 286/2004	277
- радни стаж на територији бивше СФРЈ	IY – 362/2004	281
- додела станова без расписивања конкурса	IY – 109/2001	284
- основи и мерила стамбених потреба запослених у предузећу	IY – 361/2003	287
- степен стамбене угрожености, радни стаж и др.	IY – 408/2004	289
- радни стаж као критеријум за решавање стамбених потреба	IY – 136/2004	292
СУКОБ НАДЛЕЖНОСТИ		
- повраћај имовине земљорадничке задруге	ПУ – 14/2005	341
- преиспитивање судске пресуде	ПУ – 2/2005	343
- „сукоб надлежности насталог у спровођењу поступка ликвидације“	ПУ – 175/2005	344
УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА И ДРУГЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ		
- поступак доношења Статута	IY – 475/2003	315
-	IY – 196/2001	317
УРБАНИЗАМ		
- овлашћење министра за доношење подзаконског акта	IY – 133/2004	160
- овлашћење општине; извршавање закона	IY – 189/2004	165
- поступак доношења оспореног плана	IY – 172/2004	167
- поступак доношења урбанистичког плана	IY – 291/2004	172